

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Joannis Pierii Valeriani Bellunensis Hieroglyphica, Sive De Sacris Ægyptiorum Aliarumque Gentium Literis, Commentariorum Libri LVIII

Valeriano, Pierio

[Lipsiae] ; Francofurti Ad Moenum, 1678

Hieroglyphicorum Collectanea, Ex Veteribus Et Neotericis Descripta, In Sex Libros, Ordine Alphabetico Digesta, Et nunc primum Joannis Pierii Valeriani, Et Eruditi Anonymi Sexaginta Hieroglyphicorum ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-14259

HIEROGLYPHICORUM
COLLECTANEA, EX VETERI-
BUS ET NEOTERICIS
DESCRIPTA,

IN SEX LIBROS, ORDINE AL-
PHABETICO DIGESTA,

Et nunc primum

JOANNIS PIERII VALERIANI,
ET ERUDITI ANONYMI

*Sexaginta Hieroglyphicorum Libris
addita.*

FRANCOFURTI,

Sumptibus CHRISTIANI KIRCHNERI,

Typis WENDELINI MOEWALDI,

ANNO M DC LXXIIX.

LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF
PADERBORN
PADERBORN
WESTPHALIA
GERMANY

HIEROGLYPHICO-
RUM COLLECTANEA, EX
VETERIBUS ET NEOTE-
RICIS DESCRIPTA,

LIBER PRIMUS.

AD LECTOREM, DE HIEROGLY-
PHICIS, PROLEGOMENA.

HIEROΓΛΥΦΙΚΑ dicta, sunt ænigmaticæ quædam in re-
bus arcanis sculpturæ, & sacra apud Ægyptios monumenta. Illi
enim prius quam usitatissima esset literarum ac scripturæ ratio, vel
ne facillè vulgo sacra profanarentur mysteria; non literis hæc, sed
Sculptis rerum animaliumque figuris designabant, quem morem
ab Hebræis mutuassee videntur. Clemens Alexandrinus, Strom.

lib. 5. ait Ægyptios & Hebræos symbolis usos fuisse reconditis, ut sapientiæ divinæ
eos participes efficerent, qui rebus sacris essent initiati. Addit etiam nefas existima-
tum Platoni, eum qui minimè purus esset, ad purum quidpiam atrectandum acce-
dere: quam ob causam sacra vaticinia ænigmatis olim reddita fuisse constat, nec
vera mysteria ostendi iis solita, qui temerè & impudenter accederent, sed qui pri-
mum purgati essent, seseque diligenter præparent. Observat idem eos qui ab Ægy-
ptiis docerentur, primo quidem sequutos esse rationem, quæ *ἱερολογραφικὴ* dicitur.
alteram quæ *ἱερογραμμαιεῖς* utebantur: tertiam & postremam *ἱερολογικὴν* nomina-
bant, nempe sacram quandam sculpturam vel cælaturam; ex quibus maximè cele-
bris ea fuit quæ *συμβολικὴ* dicebatur. Omnes autem quotquot vetustis temporibus
de rebus divinis aliquid scriptis mandarunt, tam Barbari quam Græci, rerum prin-
cipia occulta esse voluerunt; & ipsum *τὸ ἀληθὲς* ænigmatis, signis, symbolis, & alle-
goricis quibusdam figuris tradiderunt. Eadem fuere celebrata illa Græcorum ora-
cula: unde Apollo Pythius *λοξίας* & flexiloquus cognominatus est, quod obscure ac
obliquè responderet. Plutarchus lib. de Iside & Osiride veterum Ægyptiorum in-
stitutum illud fuisse ostendit, ut vel ex ordine Sacerdotum aut eorum qui militiæ
nomen darent, ab iis reges legerentur: eo quod alii ob fortitudinem, alii autem
ob sapientiam magni ac celebres haberentur. Ex bellicosus rex delectus, statim
se sacerdotibus erudiendum tradebat, idemque sapientiæ particeps efficiebatur,

A 2

ejus

ejus inquam sapientiæ quæ mythologiarum involucris pleraque occultabat, & obscura quadam verborum fascia veritatem complectebatur.

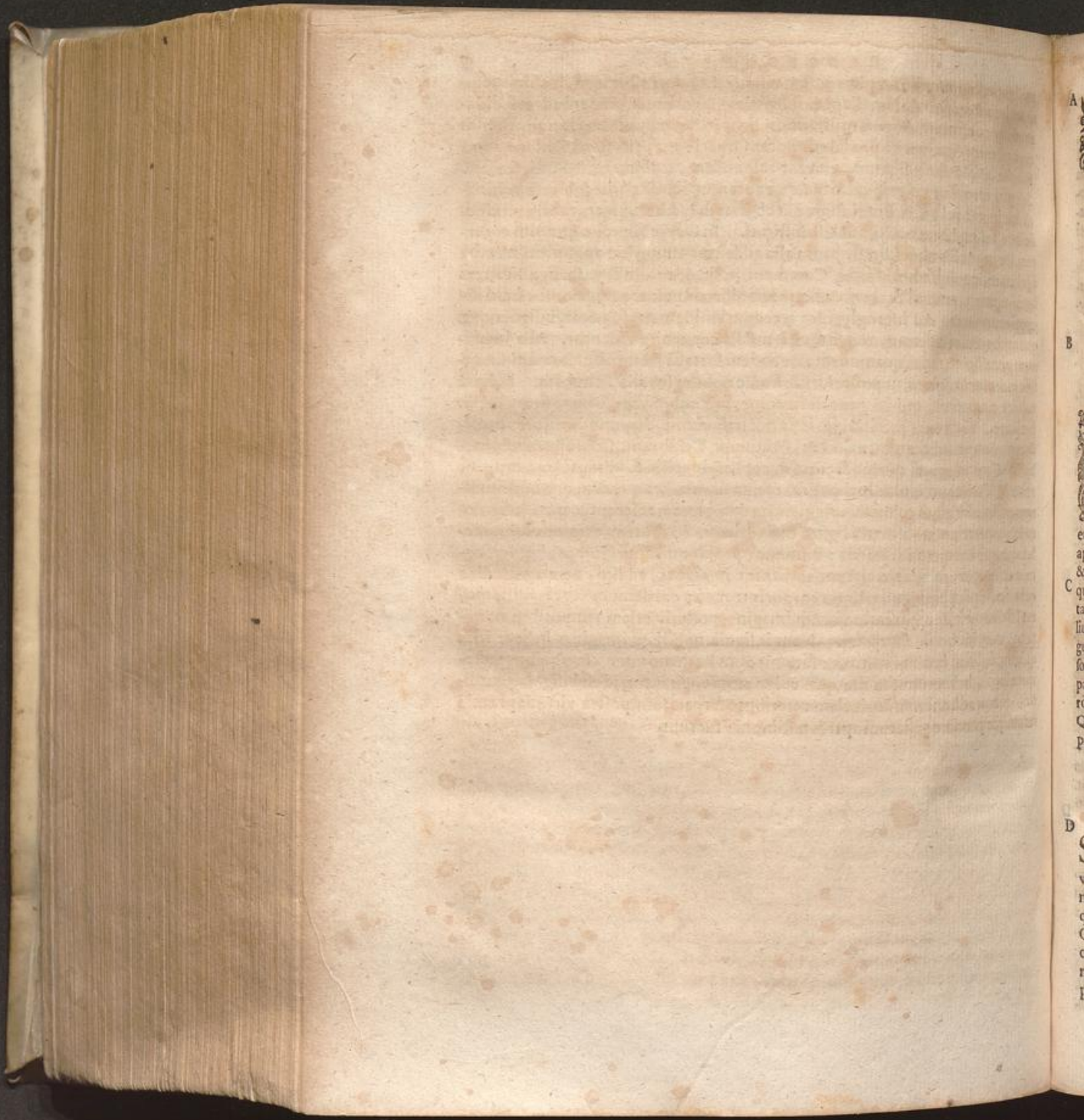
Certè antiqua illa Pythagoræ symbola hujus Philosophiæ usum non minimum præbuere; quæ cum à Tyrrhenis (apud quos fuit educatus) vel ab Ægyptiis, quorum scholas perlustravit, accepisset, ita excoluit, ut magnam suæ doctrinæ partem hisce mysteriis occlusam esse voluerit. Tradit enim Jamblichus, eos olim designasse per navis gubernatorem supremum Deum primum motorem, & primam illam causam rerum omnium, ut ostenderent omnia Dei nutu administrari sicut per mundi lutum materiam generationi aptam, ipsumque corpus intelligi volebant. Atqui & interdum non alio symbolo Deum designabant, quam oculo depicto, cui & baculum seu sceptrum subdebant: quandoquidem Deus unus est, qui omnia videat, & penes quem sit præcellens regiaque dignitas. Nonnulli tamen stantem oculum ad aliud referunt, nempe ad naturam divinam *ἀυτοῦ ἑαυτοῦ καὶ ἀκίνητο*. Hanc Ægyptiorum philosophiam Chæremone complexus est, ut & Horapollus Niliacus, qui Græcè editus exstat; auxit Pythagoras, illustrarunt excellentes quidam Philosophi & scriptores nobiles, Athenæus, Clemens & Cyrillus Alexandrini, Origenes Adamantius, Pausanias, Porphyrius, Plinius, Apulejus, Plutarchus: quamque nostrate pene intermortuam magno labore, laudabili industria, imò vero admirabili penesque divino ingenio excitavit suisque perfecit numeris Joannes Pierius Valerianus, magnis illis *ἱερογλυφικῶν* commentariis. Hujus primæ sapientiæ usum reinventum multo ante Pythagoram Moses, Jobus, David, Salomon, aliique Hebræorum sapientes. Sunt & qui de Chaldæorum Symbolis ex Commentariis PSELLI, quibus Magica oracula Zoroaster exequitur, nonnulla posteris reliquerunt. Sic enim ex figuris plantarum florum, animalium, astrorum, rerumque aliarum pleraque involuebant, ut minimè putem commodius sapientiæ veterum quasdam reliquias ad nostram usque tempora transmitti potuisse. Id vero si quis velit aliquo exemplorum specimine sibi demonstrari, statim colliget, pro fertilitatis symbolo Papaver usurpatum, Cupressum pro morte; Olivam esse Hieroglyphicum seu symbolum pacis, Lauram & Hederam ingenii semper virentis, Malum Cotoneum concubii notam iisdem habitam fuisse, ut Satyrum & Capram libidinis, Leonem terroris, iracundiæ, dominatus, Solem anni, Lunam mensis: & cætera alia longè multa, quæ immenso labore pari que doctrinâ idem Pierius est exequutus.

De Hieroglyphicis autem ita Lucianus in Hermetimo, nullis olim literarum figuris, sed signis quibusdam & characteribus sortes connotabantur, cujusmodi per multa literarum loca depingunt Ægyptii, puta homines caninis aut leoninis capitibus. Porro illud non omittendum, referente Plutarcho, solitos fuisse Ægyptios ad templorum limina Sphynges locare, ut innuerent eam quam de rebus sacris doctrinam profiterentur, ea sapientia constare quæ obscura sit, & involucris quibusdam lateat. Quemadmodum verò Hebræi arcanas suas sententias & sacrosanctæ religionis interpretationes mysticas omnibus indiscriminatim, literarum monumentis manifestare noluerunt, sed potius per certam, & ordine continuato propagationem ac vivam vocem parentis filiis, atque hi suis posteris per manus tradere studuerunt (unde etiam Cabalam, id est, depositum atque hæreditariam, ut ita dicam,

acceptationem vocarunt, quam Chrysoſtomus in priorem ad Corinthios ἀζαφα quoque ab ipſis dicta fuiſſe commemorat :) ita conſuetudinem hanc imitantes finitimi populi, potiſſimum Ægyptii & Indi, longo tempore, præſertim iis in rebus, quæ ad medicamentorum facultates ſpectant, eandem obſervarunt. Verumtamen eorum Sacerdotes poſtea deprehenderent, hunc modum inſtituendi & docendi, ob vitam noſtram brevem, caducam & fluxam, nimis fore incertum ac dubium, pauloque poſt plane forſitan interiturum, alium faciliorem & ſtabiliorem excogitarunt, notis ſcilicet quibusdam & figuris, quæ tamen obſcuriores eſſent, & ſine autorum indicatione vix ab aliis intelligerentur, ſacras ſuas ac arcanas diſciplinas hac ratione deſcribentes. Hunc morem adhuc apud Chinenſes, extremæ Aſiæ latius populos (quos Sinas eſſe apud Ptolemæum docti exiſtimant, alii ad Seres referunt) vigere, teſtantur recentiores rerum Indicarum ſcriptores. Diodorus Siculus lib. 1. eadem ἱεραγωγικά, nempe γράμματα αἰγυπτιακά, vocat αἱθητικά, & ἱερα, id eſt, ſacra, illa, (lib. 3.) opponens τοῖς δημοῦδοσι, quæ δημοτικά Herodoto, lib. 2. Plinius lib. 36. cap. 8. Sculpturæ illæ effigiesque, quas videmus, inquit, Ægyptiæ ſunt literæ, de quibus etiam Diodorus lib. 4. Philo Jud lib. 1. de vita Moſis vocat τῶν διασκευῶν φιλοσοφίας. Clemens Alexandr. Stromat. lib. 1 & 5. μυτικῶν, ἢ τῶν αἰγυπτίων θεολογίας. Ignorabiles literas nominat Apulejus, lib. 2. Metamorph. Meminit etiam eorum Plutarchus, præſertim lib. de Iſide & Oſiride. pluribus item locis C. Tacitus lib. 2. Annalium, & Ammianus Marcellinus, lib. 17. his verbis, formarum innumeratas, hieroglyphicas appellatas, quas obeliſco Ægyptio undique vidimus incifas, initialis ſapientiæ vetus inſignivit auctoritas. Volucrum enim ferarumque, etiam alieni mundi, genera multa ſculptentes, ad ævi quoque ſequentis ætates Imperatorum vulgatiſſime perveniencie memoria, promiſſa vel ſoluta regum vota monſtrabant. Non enim, ut nunc literarum numerus præſtitutus & facilis exprimit quidquid humana mens concipere poteſt ita priſci quoque ſcriptitarunt Ægyptii; ſed literæ ſingulis nominibus ſerviebant, & verbis nonnunquam integros ſenſus ſignificabant. Cujus rei ſcientiæ in his interim ſit duobus exemplum. Per Vulturem Naturæ vocabulum pandunt: quia mares nullos poſſe inter has alites inveniri, rationes memorant phyſicæ: perque ſpeciem Apis mella conficientis indicant Regem moderatori cum jucunditate aculeos quoque innasci debere, his ſignis oſtendentes, & alia plurima. Libro autem 12. idem historicus, de Ægyptiis agens ait, exciſis parietibus, volucrum ferarumque genera multa ſculpſerunt, & animalium ſpecies innumeras, quas hieroglyphicorum literas appellarunt, Latini ignorabiles, Lucanus libro tertio linguas magicas vocat.

Ægyptiorum Sacerdotum inventioni tam ingenioſæ ſapientes poſteri multum ornamenti ſuis libris & diſputationibus adjecerunt. Permulti etiam nobiles & generoſi virique principes, bellicis olim negotiis præfeſti, quo ſui nominis atque familiæ ſplendorem quam latiffimè propagarent, ſtemmata quædam & ſymbola, alii ſacra, alii profana omnibus uſurparunt & certè omnibus penè gentibus in more poſitum fuit, ut ſpeciale aliquod ſignum militare haberent, quo facilius cogi poſſent, & in unum convocari locum milites qui vel ſparſi vel fuſi extra caſtra eſſent. Diodorus lib. 1. initium ejuſmodi ſchematum à temporibus Oſiridis repetere vide-

quod parietibus templi Serapidis passim visum est. Nullus est ex nostris quin audierit aut legerit memorabilem illam Constantini Magni expeditionem adversus Maxentium, qua, maximè signis militaribus, signum Dominicæ Crucis tum primum cepit: & certe crux merito pro salutis nota usurpari cœpta est, quod T. literæ, quod fuit olim absolutionis signum, videtur respondere, si picturam & lineas spectes. Schemata vero, seu insignia vel arma, quæ vocantur gentilitia, imagines & peculiaris hominum, vel publica nationum aut civitatum symbola vetera vel recentia describere, vel explicare nostri non est instituti. In Opere Pieriano quædam occurrunt. De nonnullis aliis fortasse pauca alia addentur! Unum hic apponamus. Verba significant, inquit Jurisconsultus, Comment. in tit. de rerum & verb. significat. res significantur; tamen & res quandoque significant, ut hieroglyphica seu sacra Ægyptiorum literæ. Ad hieroglyphica accedunt emblemata, symbola, insignia, quæ quamvis nomine differant, re ipsa multis modis convenire videntur. Alia imaginum gentiliarum ratio, quamquam ad eundem fortasse finem olim Romani sumpserunt, ut posteriores, ut posteriori & hodie nobiles sua illa stemmata. Ii certè nobiles dicebantur, qui sui generis imagines pro nobilitate usurpare sit auctoribus familiæ. Eas Romæ patricii in primis sibi tribuerunt, & qui soli majores magistratus, nempe Ædilitatem majorem, Præturam, Censuram, Consulatum obtinebant. Quæ imagines quales fuerint docet Polybius lib. 6. Plinius lib. 35. cap. 2. ut etiam M. Tullius permultis locis. Erant enim simulachra quædam oris similitudinem artificiose fictam coloribus pigmentis adumbratam referentia, quas insigniore domus parte positas armaria lignea includebant. Eas autem imagines festis diebus exornabant apertis armariis: cumque è propinquis aut affinibus aliquis mortuus efferreretur, in funere circumferebantur imagines, addito, ut magnitudine quam simillimi apparerent, reliquo corporis trunco; eas demum cereas fuisse monet Plinius, ut inde appareat majorum imagines posteris etiam temporibus nominatas, non ita tamen usurpatas. Nam insignia nobilium imagines habent illas quidem, sed non humani vultus, ut fuerunt olim Romanorum. Pro quibus posteriora sæcula habuerunt sua illa quæ vulgo arma vocitantur, id est insignia gentilitia; quæ ut ad honorem & gloriam veteribus usurpata sunt, postea virtutis præmia rerumque præclare gestarum aperta testimonia fuerunt.

HIEROGLYPHICORUM
COLLECTANEA, EX VETE-
RIBUS ET NEOTERICIS
DESCRIPTA,

LIBER PRIMUS.

ABJECTA & vilia profunt.

DE Alce tam veterum quam recentium autorum descriptiones non parum inter se discernere videntur. Quam enim Cæsar lib. 6. De bello Gallico Alcen, Daciorum iudicio est Machlis Plinii, lib. 8. cap. 17. quam in Moscovia adhuc reperiri sunt qui dicant. Prutenica autem & Suecica Alce, Germanis vocatur E-lend. q. d. miseria ipsa, cum timidum sit animal admodum, statimque homines olfaciens fugiat, ac præterea quovis parvo vulnere accepto moriatur. Ajunt etiam epilepsia laborare crebro, & ungula posteriore auri apposta inde liberari, quod tamen apud quosdam incolas nondum fidem reperit. Scaliger in exercitationibus cum Rangifero (ut & alii) confundere videtur. Jubatos Bisontes nominari à Plinio, de Scythicis animalibus loquente, putat Apollonius Menabenus Sveciæ regis Medicus, qui etiam peculiarem de eo commentarium conscripsit. Dodonæus existimat Strabonem, Solinum, Paulaniam, quamvis plenam illius cognitionem non habuerint) de nostra Alce esse intelligendum. facultatem autem ungula singularem inesse asserunt, quamvis infimæ parti corporis, contra epilepsiam & hysterica mala, non solum intra corpus, sed amuleti quoque instar adhibita. De Cornibus idem alii affirmant, non pauci negant, tametsi contra venena, instar cervini cornu, usurpari posse docti asserunt. Inde vero discimus, sæpe etiam abjecta contempta, humilia, vilia, non exiguam in se continere utilitatem. Quare Plinius rectè dicit, lib. 17. cap. 14. Nihil tam parvum esse, quod non gloriam & utilitate m parere possit. Inde distichon;

*Vilior haud pars est Alci nec dignior ungue:
Ergo etiam parvæ gemitia magna datæ est.*

ABSURDA.

DApiens, Proverb. 26. v. 1. Quomodo, inquit, nix in æstate, atque pluvia in messe: sic indecens est stulto gloria. Omnibus non tantum ex meteorologia, verum etiam ex quotidiana observatione notissimum est tantam nivium vim mensibus æstivis nequaquam effundi posse, quin annorum ac tempestatum vices planè invertantur. Eodem spectat alterum illud de pluvia in messe, quæ apud Judæos ita raro conspiciebatur, ut ingentis esset miraculi loco. 1. Sam. 12. vers. 16. 17. Quamvis autem in temperatis regionibus, etiam tempore messis, pluvia frequentiores decidant: omnes tamen fieri cogimur, eas tum admodum esse intempestivas & noxias. Nam & collectio-nem frugum impediunt, & iisdem accedente ad æstivum illum calorem nimia humiditate, faciliè putredinem inducunt. Ad actiones absurdas hæ notæ hieroglyphicæ possunt accommodari, tum

B

vero

vero imprimis ad præposteram illam facilitatem qua tituli & gradus honorum conferuntur in homines impios, stolidos, nonnunquam etiam manifeste facinorosos, quos *εις κέρμας* mitti, atque in crucem tolli æquius erat. Applicationis causæ cuius sunt obvia. Primum enim, planè absonum, atque à justitiæ legibus alienum est, si honore digni cum ignominiosis comparentur, aut (quod gravius est) ab iisdem etiam superentur. Deinde hæc confusio non tantum inconcinna, verum etiam apprimè damnoza est. Impii enim sublimi rerum fastigio collocati, pietatem labefaciunt, bonos opprimunt, & justitiam omnem evertunt. Et ut maximè nihil violenter suscipiant, tamen exemplo suo virtutem segetem ac frugem corrumpunt. Plerique enim si videant eodem ordine haberi probos atque improbos, strenuos & ignavos; omiſsa virtute, ad quavis flagitiorum genera convertuntur. Quamobrem Salomon istiusmodi homines, quos stultos nominat, à gubernaculis Rerumpublicarum aliisque dignitatibus arcet. Græci quoque indignis honorem exhiberi veritant trito dictærio *ὄντ κεφαλῶν μὴ πλυννέντων*. id est, *Asini caput ne lavet nitro*. Et Publius Syrus proximè ad Sapientis mentem hoc mimo accedit;

Loco ignominia est apud indignum dignitas.

Ad idem hieroglyphicon referri potest aliud Salomonis proverbium, v. 8. ejusdem 26. cap. Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurii: ita qui tribuit insipienti honorem. Per acervum lapidum D. Hieronymus intelligit *ἰσχυαίων*, quod Suidas nominat *σπερν τῶν λίθων*: *ei τῶν Ἐγυπτίων*. Nam ut idem ille autor paulo post commemorat, *λίθων σπερὲς ἀφ' ἑσθῆν τῶν ἰσχυαίων*, ita ut viatores adjicerent lapides cumulo, vel ut vias superstitione ducti repurgarent, vel ut status & itinerum notas collocarent in triviis, vel ut lapidum acervo Mercurialis imago prætereuntes notior fieret. Est autem D. Hieronymi sententia. Qui insipienti, id est, hæretico honorem docendi confert, non minus delinquit, quam qui idola delubraque Gentilium cultu veneratur inani. Hæc ille, lib. 3. in Proverb. ad cap. 26. vers. 8. Alii legunt, Qui stultum honore adficit, perinde facit ac qui lapidem in funda ligat. Alii, Ut qui applicat lapidem balistæ, ita facit qui stolido præbet honorem & ita exponunt; Qui stolidæ personæ aut verbis honorem habet indebitum, manu furioso gladium porrigit, & ei quadammodo arma subministrat ad nocendum, eumque confirmat in malo: perinde ac si quis lapidem aut missile quodvis gravissimum imponeret tormento illius qui temerè ejaculaturus esset. Alii autem, ut lapis preciosus annulo inclusus in acervum lapidum coniectus: ita qui stulto dat gloriam. Vel perinde facit qui stultum honore prosequitur, ac si in acervum lapidum gemmam aureo annulo inclusam conijceret. Gloria nihil pretiosius. Illam stultis tribuere, absurdum plane, & veluti in Sterquilinum temere conijcere gemmam pretiosissimo affabre annulo inclusam. Cæterum, ne quid omittamus, quidam acervo lapidum intelligunt locum publicum, ubi fontes extremo supplicio corporis afficiebantur. Judæi enim damnatorum cadavera plerumque ingenti lapidum cumulo penitus obtegebant, sicut ostendit Achanis, regum Chanæorum & Absalonis historia, Josu. 7. 25. & 8. 29. & 10. 27. & 2. Samuel. 18. 17. Quemadmodum autem omnes natura duce à funestis ejusmodi locis, & crebra illorum inspectione abhorremus: ita longe indignius est gemmas eo conijci, quas olim quocumque modo violari nefas erat, quod veterum iudicio (Plin. lib. 37. proœm.) rerum naturæ majestatem in arctum coactam ostenderent, ideoque non immerito annulis aureis inclusæ summi ornamenti loco ducerentur.

ABUNDANTIA COPIA RERUM.

Variis hieroglyphicis notis pingitur in volumine sacro. I. Nomine aquarum, ut Job. 3. 24. tanquam inundantes aquæ. & 15. 16. Bibit iniquitatem, quasi aquas. & 34. 7. Bibit subsannationem quasi aquam. Psal. 36. 8. Potabis eos voluptate, sicut torrente, &c. notat enim delicias abundanter effusas. Prov. 18. 4. Aqua profunda verba ex ore viri, ut torrentis redundans fons sapientiæ. Esa. 48. 18. Pax tua sicut flumen: justitia tua sicut fluctus maris. & 66. 12. Declinabo super eam quasi fluvium peccatis, & quasi torrentem inundantem gloriam Gentium. Th. 2. 19. Effunde sicut aquam cor tuum, id est, in summa calamitate totum cor atque omnes ejus cogitationes Deo suppliciter expose: ut Pl.

A 62. 8. dicitur, effundite coram ipso corda vestra. Nahum. 2. 8. Quasi piscina aquarum: de Nineve, quæ antea tam hominibus quam facultatibus aliunde importatis erat refertissima, ut totius prope mundi opes in eam confluisse viderentur, itidem ut aquæ in piscinam solent. II. Nomine terræ & arenæ quæ est in litore maris. Job. 27. 16. 16. Comportavit argentum, quasi terram, præparavit vestimenta quasi lutum. Genes. 13. 16. Sicut pulvis terræ. Gen. 22. 17. & 32. 12. & 41. 49. Judic. 7. 12. 1. Sam. 13. 5. & 1. Reg. 4. 20. 29. Psal. 78. 27. & 139. 18. Jerem. 33. 22. Ose. 2. 1. Rom. 9. 27. Hebr. 11. 12. Velut arena quæ est in litore maris. III. Nomine Stellarum. Gen. 26. 4. & 27. 17. Exod. 32. 13. Deut. 1. 10. & 10. 22. & 28. 62. Nehem. 9. 23. Nahum. 3. 16. Hebr. 11. 12. Sicut stellæ cæli.

A B U S U S rerum.

Vinum fanos & commodè degentes juvat, atque cor hominis latificat: febricitantibus verò si vel guttatim paulum hauserint, perniciem & interitum continuo parit. Ita fit ut eadem res, eodem modo sumpta, uni quidem vitam, alii verò mortem conferat. *Orig. homil. 5. in Lib. Judic.*

B Et mellis fatietas vomitum movet quantumvis mel sit. Ut Salomoni, sic & mihi videtur suum cuique negotio destinatum esse tempus. Et videmus quæ per se bona sunt, si non bene quoque tractentur, boni gratiâ amittere, non aliter atq; hybernis mensibus sunt intempestivi flores. Nec mulieres virilibus, nec viros muliebris ornatus decuerit. Ut nec ludæi convenit musica, nec in potum lacrymæ. *Nazianzen. lib. 1. de Theologia.*

In rerum natura quæ spectatissima florent, celerrimè marcescunt, veluti rosæ, lilia, violæ, cum alia durent: & in hominum vita quæ florentissima sunt, citissimè vertuntur in diversum. *Plin. libr. 9. cap. 15.*

Polypus stupidum alioquin animal in captandis conchyliis incredibili utitur solertia. Quidam ad solum quæstum suum sapiunt, alibi pecudes meræ. *Plin. lib. 9. cap. 29.*

Vina vasis è taxo factis infusa mortifera sunt; salutaris alioquin eruditio, si in hominem pestilentem inciderit, moribus illius redditur noxia. *Plin. lib. 16. cap. 11.*

C Si multi vino inebriantur, non ideo vites amputamus, sed propius fontes sunt admovendi. Nec protinus abjiciendum scientiarum studium, quo multi abutuntur, sed adhibenda cautio, ut fiat salutare. *Plutarch. in Moralib.*

Prometheus Satyrum ignis amplexus ambientem monuit ut à proposito desisteret, & gauderet lumine commode captato. Sic eadem res & utilis & perniciofa fit prout ea uteris. *Plutarch. in Moralib.*

A C T I O N E S præclare.

Aloe quod vulgo, ob perpetuam viriditatem in Italia *Semper vivum* quoque vocatur, imprimis fovetur à Sole, & cum ejus radiis flores illius elegantissimi circumaguntur. Ita quoque actiones præclaræ & laudabiles à Sole justitiæ, id est, Deo Optimo Maximo conservantur semperque durant; nec à malis ac invidis hominibus, tanquam crassioribus nebulis unquam possunt obscurari vel laesificari.

*Sol prius à cursu, quam mens probat tramite recto
Flectatur, semper vindice tutæ Deo.*

A D M O N I T I O N E S.

Equis non in ipso cursu, sed ante cursum, frenum injicimus. Iracundi vel libidinosi ante rationibus ac monitis refrenandi sunt, priusquam in periculum ventum sit. *Plutarch. in Moralib.*

Oculo lippienti non est admovendum lumen. Animus affectu laborans non admittit increpationem, huic admisce laudem, & sic de mederis. *Idem.*

Helleborum, tametsi efficax, medici non propinant senibus, aut pueris, aut exilibus. Admonitio sic est temperanda, ut eam is ferre possit, quem cupis emendare: nec solum spectandum est vitium, sed natura quoque hominis, cujus vitio studeas mederi. *Plinius lib. 25. cap. 5.*

ADOPTIONIS Gratia.

Intueris Oleastrum? vide ut de gratia tuæ adoptionis, & de vera animi modestia cogitans memoria repetas gravissimum Apostoli dictum, Roman. 1. cap. vers. 17. &c. Si nonnulli rami defraçti sunt, tu verò quum esles oleaster, iniutus es eorum loco & particeps radicis ac pinguedinis oleæ factus es; Ne gloriare adversus ramos: quòd si gloriaris, non tu radicem portas, sed radix te. Lites igitur, defraçti sunt rami, ut ego insererer. Rectè: per infidelitatem defraçti sunt, tu verò per fidem stas; noli altum sapere, sed time.

ADVERSA Constantiam desiderant.

Muscæ in speculi superficie tanquam nimis glabra & expolita non possunt consistere, indeque levi momento decidunt, at in corporibus scabris & duris inhære diutius & validius illis comeditur. Non aliter viri constantes in rebus duris & adversis omnia magno animo agunt, & quidem stabilius ac alacrius, quam in secundis, quas Xenophon ait difficilium esse moderate ferre quam adversas. Et Plutarchus in erudito commentario *περὶ ἀρετῆς* ad Apollonium, inter alia egregia dicta, quæ huc pertinent, hoc quoque exponit: *πρὸς αἰσθημένων γὰρ τῶν καὶ σωφροσύνης ἀνδρῶν, αὐτοὶ τὰς δοκίμας ἐντυχίας τὸν αὐτὸν εἶναι, καὶ πρὸς ἀτυχίας Φυλάξαι τὸ πρῆπον*, id est, Rectè enim instituti hominum est ai que cordati, neque mutari ob eventum rerum que videntur prosperæ, & constanti animo decorum in adversitatibus servare. Minimum enim illi obesse fortuna potest, qui sibi firmiter in virtute quam in casu subsidium collocavit, ut author in Rhetoricis ad Herennium inquit. Videtur etiam ita non innocinne accommodari posse ad innocentiam probitatemque vitæ, quòd in ea nulla sordes adhaerescere, nulla malevolorum reprehensio, nullus fortunæ impetus locum invenire possit, sicuti viro bono fecit Aufonius,

Securus, mundi instar habens, teres atq. rotundus:

Externe nequid labi per lava fidat.

Et ante ipsum Horat. lib. 2. Serm. Satyr. 7.

In seipso totus teres atque rotundus,

Externi ne quid valeat per leve moriri,

In quem mancaruit semper fortuna &c.

Poëta noster autem,

Rebus in adversis sis fortis, nempe ea parva

Laus est virtutis, prosperitate frui.

ADVERSA Fortium pabulum.

Carduelis (ut Isidorus ait) ita nominatur, quia spinis & carduis pascitur, quare Græcis est *κάρδελος*. Apparet autem ex Aristotele lib. 9. Carduelem potius esse veterum *εραυρία* quem admodum etiam Plinius & Gaza verterunt, *κάρδελος* verò spinum sive ligninum. Nostrum, verò carduelem, ut nomen indicat, spinas quoque appetere, ac illis vesci Aristoteles ait. Ad eundem modum viri fortes & strenui, res difficiles & asperas pro pabulo suæ virtutis habent, & inde ad omnia pericula subeunda promptiores & alacriores efficiuntur. Quod imprimis faciunt homines militares & vera disciplina bellica exercitati, qui pro religione & patria semper intrepide in armis versantur, & necessitate postulante se vitamque suam ideo fortiter hostibus objicere non dubitant. Quibus planè dissimiles sunt mercenarii nostri quidam, quorum (secundum Claudianum) emta est fides, venalesque manus, venalia castra, ut ex Lucano ait Duntherus: quos vir eruditissimus ingeniosè lanii comparat, nam quemadmodum hi pecudes, sic illi homines spe lucri ingulant. Cæsar Capuccius Neapolitanus scribit alio quodam sensu hoc hieroglyphicon usurpasse quendam suum amicum, virum probum & sapientem, cui uxor esset non quidem formosa, sed virtute ac moribus eximia, cum Italico dicto, *ED'ALTRO NON MI CALE*, id est, hæc mihi sola placet: quod Seneca in Octavia quoque subjicit.

Probi-

Probitas, fides, moresq; pudorq; conjugis
Placeant marito.

Et Lucretius:

Nam facit ipsa suis interdum femina factis
Morigerisq; modis & mundo corpore culta,
Ut facile infusetat secum vir degere vitam.

Poëta noster autem hieroglyphicon explicans, ita canit,
Adversos casus fortis sua pabula ducit,
Pro vitu ut spinas mollis acanthus habet.

ADULATIO.

Lupus animal est Cani simile. Adulator, adulter, parasitus amico similis est. Epicætetus apud Stobæum, Serm. 3. Delphini, quo usque unda subest, comitantur natantes: in littus verò nunquam egressiuntur. Adulatores in fereno rerum statu semper manent, in adverso, ut muscæ, foco extincto, recedunt. *Sotion Serm. 12. Stob.*

Ligna dum augent ignem ab ipso consumuntur. Opem dum alunt adulatores, ab eis ipsis percunt, *Aristonymus apud Stob. eod. Serm.*

Adæon à canibus suis discerptus est. Adulatores eos à quibus aluntur perfundant. *Phavorinus ibid.*

Corvi cadaverum oculos effodiunt. Suis laudibus adulatores corrumpunt hominum animos. *Plutarchus de adulatore & amici discrimine.*

Præterfluens aqua refert colorem subjecti soli. Adulator sui dissimilis est, pro re nata sese adaptat. Vix deprehenduntur seræ quæ ad similitudinem loci colorem mutant. Adulatores non facile deprehendunt, qui chamaeleontis instar, ad quæcunque dicta & gesta sese flectere norunt.

Speculum quicquid objicitur imitatur & refert: Sic adulator.

Simia cum nec domum servare possit ut canis, nec onera gestare quemadmodum equus, nec arare sicuti boves, parasitatur, ac risum movet. Adulator cum ad seriam & graviam sit inutilis, voluptatibus est minister.

Umbra, quicquid agas respondet & adest. Adulator, quoquo te vertas, sequitur.

Chamaeleon omnem imitatur colorem præterquam album. Adulator in turpibus nihil non imitatur: solum quod honestum est imitari non potest. *Plinius lib. 8. c. 33.*

Nihil insidiosius melle venenato: & nihil magis cavendum quam blandus hostis. *Lib. 21. c. 13.*

Hyæna, sicut & ichneumon, nunc mas est, nunc femina. Quidam sui dissimiles nunc fortia loquantur, nunc mollia: nunc Philosophi sunt, nunc nepotes: nunc amici, nunc inimici. *Lib. 7. c. 2.*

Hyæna vocem imitatur humanam, & nomen alicujus ediscit, quem evocatum lacerat. Quidam obsequio blandiuntur, donec in perniciem trahant. *Ibid.*

Cupresso non innascuntur cerastræ, propter amaritudinem; nec buxo propter duritiam: Ita peccatis adulationis fugit se vera tristitiaque ingenia, mollia captat & facilia. *Lib. 7. c. 24.*

Quod oseum est muscis, formicis, fereque reliquis insectis, id est adulatio stultis principibus. Si quidem illa oleo peruncta moriuntur: hi assentatione & palponum obsequiis in exitium trahuntur, ipsi trahunt rempublicam. *Lib. 11. c. 19.*

Heliotropium herba spectat semper in eam partem qua sol est, & eo condito florem contrahit. Nonnulli ad regis nutus omnes obsecundant, & in quodcumque viderint propensum, in id feruntur & ipsi. *Lib. 18. c. 27.*

Vitrum mirè crystallum imitatur, res vilissima longè pretiosissimam. Adulatio amicitiam imitatur, res pessima longe optimam. *Lib. 37. c. 2.*

ADULATOR.

Dem evenit adulatori quod Chamaeleonti, inquit Piartarchus, lib. de amici & adulatoris discrimine, hic enim omni coloris se potest similem præstare demto albo: & adulator in iis quæ digna sunt studio

B 3

studio cum se similem præstare nequeat, nihil nisi turpe imitando exprimit. Cum autem parum ab sit, quin totum corpus ejus pulmone impleatur, is spiritu plenus ob raritatem & pellucidam cutem ita distenditur, atq; aptam ad mutationem reddit superficiem corporis. Plinius vero paulo alter lib. 2. c. 33. hæc de eo recenset. Ipse Celsus hianti ore solus animalium nec cibo nec potu alitur (notandum tamen, interdum muscis, formicis, & aliis insectis vesci) nec alio quam aeris alimento. Et coloris natura mirabilior: mutat namque eum subinde, & oculis, & cauda, & toto corpore, reddiditque semper quæcumque proxime attingit, præter rubrum candidumque. Quæ profecto assentatoribus optime conveniunt, quorum scopus est omnia imitari, & assensum cunctis præbere, præterquam iis, à quorum ingenio longe absunt, qui scilicet candido simplicitatis & innocentia: decore, ac pudoris vercundia: que rubore sunt præditi. Quare Seneca epist. 44. recte ait, Veritas in omnem partem sui semper est eadem. Quæ decipiunt, nihil habent solidi. Tenue est mendacium, perlucent, si diligenter inspexeris. Vide proverbium, Chamæleonte mutabilior. & Alciatum Emblem. 53. & Pierium lib. 27. in Chamæleonte.

ADULATORES perniciosissimi.

Inter symbola Octavii Strada, Cæsaris antiquarii, hoc de balana cum pisciculis colludente Eduardo III. Angliæ Regi, qui devicto Joanne Gallorum Rege res maximas gessit, tribuitur, quo forte innuere voluit, vel nocere hos grandissima bellua, si nimis se indulgentem illis præstet, vel certe ab illis allectam in minus tuta loca deferri, cum ejus certo exitio. Nobis enim & de inventore, & de inventionis argumento veritas nondum comperta est. Hoc igitur teneamus, etiam maximis quibuslibet animalibus, à minimis sæpe paratam esse perniciem. Nam & Crocodilum, & vultum illud Nilimonstrum, ichneumon, exiguum animalculum interficit. Nempe, haud aliter adulatores, homines contempti, & quos nulla re lædere, ne dum Principibus dampnū adferre aliquod posse putares, maxime tamen noxii sunt, & amplissima sæpe imperia concutiunt ac evertunt. Argute Ansthenes male se dicit incidere *εις κόρακας, η̄ εις κόλακας* incidere illos quippe mortuos, hos vero viventes devorare. Stobæus autē ex Favorino citat: *ὡς παρὰ τὸν ἄρκτου τὸν ἀπὸ τῶν τρεφουσῶν ἐπὶ αὐτῷ κινεῖται ἀπὸ τοῦ ἑσπέρου οἱ κόλακες τὸς τρεφοντας καταλύουσιν.* Quæ admodū *Aelion à canibus*, quos ipse enurivorat, dilaceratus fuit, ita adulatores hos, qui ipsos alunt, evertunt. Sed Plutarchus pulchre ait, adulatores more aucupum vocem suam ad imitationem Regum componere, itaque eos subire ac decipere. Mellatum enim eis venenum est, ut Plinius loquitur, & rectissime Diogene orationem adulatoriam *μελιτωτὸν ἀγγύδων*, melleam profectionem, appellavit, quod assentatione quidem delectaret, cæterum mendacio strangularet admittentem. Gravis etiam est Aristonymi apud Stobæum sententia: *τὰ μὲν κόλακα πῦρ αὐτῶν, καὶ αὐτῶν τέτων ἀσφδέερα.* ὁ ἴπλος ἐκ τρεφῶν τὸς κόλακας, καὶ αὐτῶν ἀσφδέερα. i.e. Ligna dum augent ignem, ab ipso consumuntur. Opes dum alunt adulatores, ab eis ipsi pereunt. Hic refert etiam distichum,

*Vilis adulator blande mentitus amicum,
Siingeris, admittis maxima damna dabit.*

Quamdiu Adulatores Principem circumsident, ægrotat Respublica, que convalescit iis de medio sublatis.

*Ipse sui est morbi medicus leo: vos quoque Reges.
Assentatores pellite sponse malos.*

Referunt Physiologi leonem febricitantem, Simia animali ridiculo & ad adulationem factio, valescentem convalescere. Assentatores & parasitos Comicus δημοπληθες, populares simias festivo vocat. Eisdem tineas & forices palatii Constantinus Imperator nominare solitus est. Curtius eosdem regum malum perpetuum appellare non dubitavit. Et Bias rogatus, quænam bellua omnium maxime noxia putaretur à sapientibus: Inter feras (respondit) tyrannus; inter cicures adulator. Præcipuum omnium præstantissimus David, Psal. 101. canebat, Qui clam obtrectat proximo suo, cum futiditus perdam. Oculi mei intenti erunt ad eos, qui in terra veritati student, ut mecum verifera. Non habitabit domi meæ qui dolum facit; qui mendacia loquitur, nihil firmi apud me habebit. Et hæc quidem utinam Christiani Principes serio, quamvis serò meditentur,

ADU-

ADULATORES *arcendi ab aulicis Principum.*

Dioscorides & alii rerum simplicium scriptores tradunt Cupressum non solum blattas & tineas rebus appositas ejusmodi animalcula inde arcere. Atque ideo apud veteres simulachra potissimum ex hac arbore fiebant, ob materiae perpetuitatem, cum cariem non sentire dicatur. Unde simulachrum Jovis Romae in arce ex cupresso ab V. C. sexcentesimo sexagesimo primo anno dicatum, suo adhuc tempore durasse Plinius testatur annis circiter ducentis. Admonentur hoc hieroglyphico principes & magni viri, ut suam gravitatem & recte administrandi studium in omnibus rebus suis temper observent, ac imprimis adulatores, gnathones, & ejusmodi farinae homines, reipublice pestes, singulari severitate a se repellant, nec eorum consuetudine sese oblectent, multo minus aures faciles ipsis praebeant. Sic interrogatus Demosthenes, quodnam animal pessime morderet respondit, ferorum quidem calumniatores: cicurum autem, Assentatores. Et Clemens Alexandrinus dixit Adulationem esse amicitiae morbum. Aut enim laudat vituperanda, aut contra saepe vituperat omni laude digna. Seneca etiam adulatores suorum dominorum non tam arisores quam arisores apposite nominat. De quibus integrum commentariolum doctissimum composuit Plutarchus. Caeterum, lepido disticho cupressus nebulones istos perstringit,

Itte leves procul hinc aliorum in praedia blatta:

Noster adalantes nescit amare decor.

ADULTERIUM.

In Graeca editione veteris biblicorum, Proverb. nono legitur, *Ἀπὸ ὕδατος ἀλλοτρίου μὴ πίψῃς καὶ ἐκ τοῦ πηλίου ἀλλοτρίου μὴ πίψῃς*, id est, *ab aliena aqua abstine, nec ex alieno fonte bibas.* Vetat hoc hieroglyphicon ne quis rem habeat, aut corpus commisceat cum aliena conjuge. Quod qui faciunt, dicuntur *Ἀλλοτρίων εἰς ὕδατος ἀλλοτρίου*, id est, *Descendere in alienam aquam, & ὄπισθε αἰνεῖν ποταμὸν ἀλλοτρίου*, alienum fluvium trajicere. Hebraei libro, qui inscribitur, *Pirké Aboth*, id est, *Capitula vel apophthegmata patrum*, referunt Jose filii Jochanam, dictum illud, *Omni tempore quo homo multiplicat colloquium cum muliere, accersit malum sibi metipso, & impeditur a studio legis, tandemque descendit in gehennam.* Eodem libro dicit Rabbi Akiba, Ritus & levitas capitis assuefaciunt hominem ad scortationem. Huc referre placet sententias quasdam Ben Syrae, vetustissimi Hebraei, propter formosam mulierem, inquit, multi perierunt: & ob eam robusti quique fuerunt interfecti. Abstrahere carnem tuam a muliere venusta, tanquam a carne prunarum instar adurente. Absconde oculos a muliere formosa, ne forte te capiat rete ejus.

Aqua furtiva dulcior est, & panis absconditus suavior. Prov. 9. 17. Verba sunt mulieris impudicae, quae in foribus desidet, ac praetereuntes observat, ut illos pelliceat ad se blandis verbis. Intelligit autem per aquas furtivas adulterium concubitum. Quidam existimant metaphoram a furtiva ductam esse. Quemadmodum enim in pratis irriguis, vicinorum alter alteri, vix inde digresso, aquam rursus eripit, eam in fundum suum deducturus, ita moechi, maritis absentibus, statim in illorum aedes clanculum irrepunt, & uxorum amorem paulatim in se derivant, donec tandem optato harum congressu potiantur. Unde apud Latinos Rivales dicti, qui eandem amarent mulierem, sive ea virgo esset, sive iam marito juncta, quod expressit artis hujus magister his verbis:

Me tibi rivalem, si juvat, esse veta. Eodem referenda sunt sequentia dicta de pane abscondito, qui nimirum proximo subducitur, & in occulto devoratur. Caeterum toto hoc dicto nihil aliud agit impudens adultera, quam ut stolidis persuadeat illicitam & furtivam Venerem longe dulciorem esse honesta consuetudine piorum conjugum in legitimo matrimonio. Nam ea est mentis humanae perveritas in plurimis, ut nolint sese ad certum thori foedus adstringi, sed in exercendis libidinibus temere vagari cupiant: imo illas vehementius appetant, quarum conversatione ipsis divina lex interdicit. Sic David, quamvis multas admodum uxores aleret, 2. Samuel. 12. unicam tamen Bathsebam, uxorem conjugem, impotentem amore deperibat. Et plerumque adulteri, cum domi formosissimas habeant

beant uxores: nihilominus furiosa dementia perciti, turpissimas meretrices & adulteras sectantur. Quod vere est, τὴν πηλὴν ἀφέντας τὴν κατὰ γῆν, ὅτι τὸ βροχῶδες τὸν ὄχθρον τρέχει, id est, pari fronte relicto ad immundi cani cloacam currere: quemadmodum D. Chrysof. in 13. c. epist. ad Rom. homin. 24. commentatur.

Similia dicta, cum in Sacris, tum etiam apud profanos scriptores, passim reperiuntur, passim reperiuntur. Syracides utramque picturam in eadem causa est imitatus, priorem quidem de aqua, capit. 26. vers. 17. Mulier procax, inquit, sicut viator sitiens, ab omni aqua proxima bibit. Posteriorem, de pane furivo, cap. 23. v. 24. homini scortatori quilibet panis dulcis est. Inter Ethnicos primus omnium Pindarus hanc sententiam à Salomone mutuatus videtur. Is enim teste Clemente Alexandrino, lib. 3. Pedagog. cap. 11. dixit:

Γλυκὴ πικρῶ μόνον μέλημα Κύπριδος. Id est,
Res dulcis est, furtiva cum Cypridis.

Huic respondet Senarius, quem citat Plutarchus in Erotico; ubi postquam detexit nebulonem, qui supercilia tollens, & se philosophum professus, nimirum foris, metu legum, noctu dum alii quiescunt, re ipsa dicit,

Γλυκεῖ ὀπίωρα, Φύλακ' ἄκαλειπότ' ἔστι:
Suave potum, si quidem custos abest.

Similitudine petita à pueris furacibus, qui hortos alienos observant, & quamprimum vident ὄπαρ Φυλάκιον custode suo destitutum, sepem transcendunt, & fructus arborum furtim decerpunt. Hinc istarum obscenitatum professoris carmina:

Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.
Ferrens est, si quis, quod finit alter amat.

Et alio loco idem:

Nitimur in vetitum semper cupimusque negata.

Sic interditiis imminet eger aquis.

Qui quid servatur cupimus magis, ipsaque furem

Cura vocat: pauci, quod finit alter, amant.

Indignere licet, juvat inconcessa voluptas.

Sola placet (timeo dicere) si qua potest.

Verum his profanis cogitationibus opponendæ sunt divinæ comminationes de gravissimis poenis, quæ adulteris omnibus imminet. Harum nonnullas etiam Ethnici modestiores annotarunt. Menedemus apud Diogenem Laërtium jactabundo cuidam adultero dicebat, ἀγροῖες, οὐκ ἔμενον κεφάλην χυλὸν ἐχέειν ῥαφάνου, ἀλλὰ καὶ ῥαφάνιδος; id est, Ignoras non modo brassicæ succum iuste jucundum, sed & raphano? Suavis primus gustus raphani, sed postremus amarus, & tandem eius difficilis concoctionis. Alludit forsitan Menedemus ad poenam veterum temporibus in mæchos constitutam, de qua procax illa Pythias apud Terent. Eunuchum act. 5. Scen. 5. Suidas in voce ῥαφάνου θήνας, & Aristoph. in Nubibus, act. 3. Scen. 3. Pindarus autem in Isthmiis, Od. 6.

— τὸ πικρὸν δίκαιον

Γλυκὸν, πικρῶτά τε μέλι καὶ πικρὰ.

Quod præter honestatem dulce est, finis manet amarissimus.

Sed hæc omnia illustriora sunt in Salomonis contextu, præsertim v. 18. ubi de æternis & horrendis istorum suppliciis agit. At juxta D. Hieronymi sententiam, Aquæ furtivæ & panis absconditus doctrinam adulterinam indicant, quæ stultis ac perditis suavior videtur, quod dictum adulterii corporalis & spiritualis analogiam respicit.

Cap. 20. Proverb. v. 17. Suavis est homini panis mendacii, sed postea implebitur os ejus calculo. Hæc Salomon non tam de adulteris, quam de adulatoribus, parasitis, mensarum affectis,

Quæ bona summa putant, aliena vivere quadam.

Furibus, sceneratoribus & rapacibus hominibus, intellexisse videtur.

Salomon Proverb. Cap. 6. v. 27. Scortationis & adulterii periculum hieroglyphico elegantissimo designat:

A designat; Numquid potest, inquit, homo abscondere ignem in sinu suo, ut vestimenta illius non ardeant? Interrogata Hebræorum affirmationem continent. Ignem vero in sinu vel intra vestimentum portare dicuntur, quicumque domi suæ malum aliquod intestinum alunt, quod paulo post flammæ instar omnes ipsorum facultates depopulatur. Sapiens hoc loco phrasim illam in specie ad meretrices & adulteras accommodat. Quemadmodum enim ignis tametsi hominibus aliquamdiu calore suo suaviter blandiri, eosque molliter fovere videatur, tandem tamen iis accidit idem quod evenisset Satyro, nisi Promethei voce fuisset mature ad sanio rem mentem revocatus, Plutarcho teste. Cum enim ignem, ut primû ei apparuit, Satyrus osculari & completi vellet, Prometheus exclamavit, Heus hirce. Lugebis miser barbam tuam: tangentem adurit. Ignis, ut ex Xenophonte refert Stobæus, serm. 50. tangentes solum urit: pulchri vero etiam procul distantes inflammant. At interdum etiam nutrimentis & viribus acceptis, integras domos cum cuncta supellectile ignis in cineres convertit: Ita ejusmodi mulierculæ, simulata sua benevolentia, stolidos amatores bonis omnibus exuunt, & in horrendas calamitates præcipitant. Pythagoras dicere solitus est, Idem esse in ignem ac in mulierem incidere. Et apud Comicos Scortum fundi amantium calamitas sæpius appellatur. Porro adulterii atrocitas in sacris literis hac eadem similitudine sæpius exaggeratur, præcipuè verò Jobi 31. cap. v. 12. ubi flagitium illud appellatur ignis, qui usque ad perditionem devorat, & proventus omnes eradicat funditus.

Potest etiam paulo aliter exponi, ut in illos competat, qui primum quidem ad tempus sua scelera clandestinis artibus tegere conantur, sed tandem deprehensi rapiuntur ad supplicium. Id confirmat Sapiens in parabola *ανταποδοσις*. Eodem modo (inquit) nemo impunè habiturus est, qui proximi sui uxorem attinget: tandem enim, etsi pede claudo, veniet dies vindictæ, scelus admissum in lucem proferens, & a diluero penas infligens debitas. Hinc natum Socrati adscriptum Sermon. 6. Stobæi dictum, *επι πυρε ηματιω αφησειλαι δυνατων, ουτε αιχρον ανδρα μαχαρονω*, id est: *Nec ignem veste occultare possibile est, nec turpe peccatum diuturnitate temporis*. Ut enim ignis veste superinjecta nequam opprimitur, sed ardentior flammam sub illa concipit, ac postea majore violentia erumpit: in hominibus.

C *— alitur vitium, vivitq; regendo,*
quo magis occultatur, eo magis interim crescit, atque iram Dei exasperat, quæ, ut eleganter scribit Valer. Max. lib. 1. cap. 1. lento gradu ad vindictam sui procedit, & tarditatem supplicii gravitate compenfat. Tarditas illa vero, sicut loquitur S. Petrus est admirabilis illa patientia qua clemens & benignus Dominus omnes, etiam ferocissimos quosque, ut tempora Noachi arcam construentis terantur, variis modis invitatur ad resipiscentiam.

Etsi quæ de Vipera cum Muræna coitu litteris consignata sunt, falsitatis coarguant Rondeletius, hipp. Salvianus, Baldus, Angelus: jucunda tamen & valde hieroglyphica sunt, quæ de illo apud scriptores complures leguntur: Vipera nimirum veneno prius posito consortem murænam sibilo evocare è mari: hanc autem sponte illi morem gerere, atque in littore cum illa commisceri. Tradunt hoc constanter Horopollo in hieroglyphicis, Oppianus, Ælianus, Philo in Jambis, Licinius Macer apud Plinium, & Achilles Staius graphicè admodum lib. 1. de Clitophonte & Lencippe: Aristoteles quoque & Theophrastus murænam non raro in siccum exire testantur, pluresque qui eadem asserant, commemorat Scholiastes Nicandri in Theriacis ejus. Sequuntur illos Basilius Magnus & B. Ambrosius in hex. uterque ad matrimonio convenientem reverentiam, & conjugale obsequium rem eruditè transferens. Quo sensu etiam Alciatus hoc hieroglyphicon accepit, & lepidissimo Epigrammate descripsit. Sed cum non ejusdem generis sint hæc animalia, idcirco longe rectius ad violationem thori alieni referri forte posset. Nam & in murænarum genere, teste Aristotele, mares sunt, ut alienigenam sectari necesse non habeant: & pulcherrimè Basilius dicto ante loco ait: *οπιμοιχεια ης εστι η φυσικη η εχιδνης και μωργινης απιλοκη*: veluti adulterium quoddam naturæ esse hunc vipera & muræna concubitum. Et idcirco eos, qui alienæ matrifamilias corruptores sunt, considerare cujusmodi bestia sint similes. Aegyptios sane hominem *αλλοφύλων μιζησων μελλον* muræna typo expressisse etiam Horopollo scribit. Pulchrum sane est Euphronis illud:

C

οπη εστ

ὅτι οὐκ ἔστιν ἄλλο μᾶλλον κακόν :

Non est adultero ullum majus malum :

ὅτι ταῖς γὰρ ἐπιφοῖς βλάπεται ἀτυχίας ἑρπύλλων. In aliorum enim infortuniis delicias querit.

Omnibus Divinis & humanis legibus damnatur sacri concussio lecti.

Nauclerus in portu naufragium faciens, neutiquam veniam assequitur. Et vir, post nuptialem portum aliena conjugia invadens, vel mulierem alienam curiosus spectans, nullam habet defensionem, tam apud Deum, quam apud homines, etiam si sexcenties naturæ voluptatem præstat.

Chrysofom. Serm. 9. de Ozia.

In adulteros rotundum extat & elegans epigramma, quod describere libet.

Vis orbem excindi? Subvertito funditus urbes,

Vis urbes ipsas tollere? tolle domos.

Vis delere domos? careat sac conjugæ conjux,

Vanæ sint sancti fœdera conjugii.

Ergo perire domos, urbes, urbemq, necesse est:

Orbe vel expelli quisquis adulter erit.

ÆQUANIMITAS.

DE Sphingibus, Diodorus Siculus & Plinius multa tradunt, & Natalis Comes capit peculiare habet, nempe 3. lib. 9. suæ Mythologiæ, ubi ad finem, per Sphingis fabulam, inquit, id significatum fuisse ab antiquis sapientibus crediderim: suam fortunam æquo animo cuique esse ferendam, quam tamen si quis ægerimè ferat, omnino ferre necesse sit. Nam quid significant alæ? an non fortunæ inconstantiam? Aut cur unguis in prædam flexæ illi tribuuntur? nonne quod undecumque libuerit omnia potest auferre? Cur humana est facies? quia humanum est subijci calamitatibus & vicissitudinibus fortunæ. Leonina pars torti animo esse ferenda adversa significat, quæ vel vi omnino sunt ferenda. Si quis enim miserias prudenter sustinere nequiverit, aut nisi se sapienter inter adversa custodierit, ille ab ipsa Sphinge crudelissimè torqueretur & laniatur. Atque, ut summam dicam, nos monere per hanc fabulam sapientes voluerunt, aut prudentia & Minervæ consilio fortunæ iniquitatem esse superandam: aut si minus istud fecerimus, nos ab illa superari oportere. Nam quid agitur in ænigmate Sphingis? an non de humana imbecillitate ducimur nihil nascatur homine debilius aut calamitosius. Hoc sensu Sphingem etiam dictam possumus asserere *ἄρα & ὀφύλην*, id est, confringere vel vincere, quod divina providentia (quam Ethnici fortunam finxerunt) nos sibi potenter subijciat, ita ut ducat volentes, nolentes trahat: nec penes nos sit tantæ sapientiæ nodos solvere, vel arcana rimari, sed æquis oporteat animis ejus scita & mandata sequi. Huc pertinent disertissimi versus Cleanthi, quos Seneca Latinos fecit, epist. 107.

Duc me, parens, celsiq, Dominator poli, Malusq, patiar, quod pati licuit bono.

Quocumq, placuit, nulla parendi mora est. Ducunt volentem fata, nolentem trahunt.

Assum impiger, fac nolle: comitabor gemens,

Addit ille Sapiens: sic vivamus sic loquamur. Paratos nos inveniat atque impigros fatum. Hic est magnus animus, qui se Deo tradidit. At contra ille pusillus ac degener, qui obiuctatur, & de ordine mundi malè existimat, & emendare mavult Deos, quam se. Sequens tetrastrichon instituto nostro conveniens etiam appingamus:

Humana vita pluribus molestis Prudens sequetur ergo quo ducet Deus,

Est mixta, que vitare nullis est datum. Fortique mente damna quævis perferet.

Cæterum Aegyptii Sphinges in templorum suorum vestibulis collocasse videntur, quod mystica dogmata, præsertim de divina rerum administratione, mentes humanas veluti ænigmatum nodis obligare debeant, & sint pia quadam ignoratione colenda. Alciatus emphem. 137. ad rerum ignorantiam Sphingis hieroglyphicum retulit, quod ex Cebetis tabula ejus interpret confirmat. Sed addit ex Clemente Alexandrino 5. Stromat. & Dione Chrysofomo Orat. 10. alias significationes, de ingenii solertia, de corporeis viribus, & de justitia. Porro superius dicta de æquanimitate & in adversis constantia Deum sequente nobis sufficiunt.

A Dum autem manum tollimus de tabula, occurrit Joann. Goropius, hieroglyphicorum lib. 8. pag. 124. Collocari solent (inquit) Sphinges pro templorum foribus, & in ipsa etiam Palladis galea, ut moneantur homines in iis quæ viderent, se mentem suam & omnem intelligentiam captivam dare debere ipsis religionis arcanis, nec fas esse de iis judicare, nisi mox leoninum divinitatis robor, & celestem vindictam expectare vellent. Redigenda enim erat in captivitatem intelligentia, dum sacros ritus & ceremonias, quarum causas ignorarent, homines videbant. Hermathenæ autem lib. 6. pag. 171. idem, erat (inquit) Sphinx, non animal, cujus Diodorus Siculus & alii meminerunt, in Simiarum genere; sed hieroglyphicum religionis signum, templis maxime præponi consuetum: quo obscure indicaretur quæcumque in veterum religione fierent, ænigmata esse, omnesque ceremonias & ritus alia profus signare, quam prima fronte viderentur. Alia autem quæ subjungit Goropius quum Ægyptiis & aliis Ethnicis ante apostolorum prædicationem ignota fuerint, sciens volens omitto.

ÆQUANIMITAS.

B In omnibus rebus bene agendis ac recte administrandis nimia vehementia & austeritas summo opere improbat; at contra facilitas quoque modum omnem excedens non parum nocet, mediocritas vero sicut aliis in rebus universis, hic quoque locum habet & plurimum commendatur, æquanimitas scilicet quædam ac benevolentia conveniens. Nam & ramus paulatim flectendo obsequitur, vi autem attractus rumpitur. Sic Terentius in Adelphis præclaram sententiam nobis proponit:

Et eras longè quidem mea sententia,

Qui imperium credat gravius esse aut stabilius

Vi quod sit, quam illud quod amscitia adjungitur.

Et Cicero secundo libro de Officiis; Malus (ait) custos diuturnitatis motus, contraque benevolentia fidelis vel ad perpetuitatem. Atque idem autor alibi dicit; Omnibus odio est crudelitas, & amotipietas ac clementia. Sunt autem versus integri apud Ovidium:

Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus;

Frangas, si vires experire tuas.

C Atque id quidem locum habet apud homines liberales & tractabiles, non autem barbaros istos Scythas & Moscos nimirum, duriori disciplina assuetos, in quos potius congruit Agefilai dictum, teste Plutarcho, quod de Asia populis nonnullis solitus est referre; Si libertate fruerentur (inquiens) malos, sin servirent bonos esse.

ÆTAS hominis.

In oculo cæci vitium, nocte durante, cæcitatibus est, sed non apparet, nec discernitur inter videntem & cæcum, nisi luce veniente. Sic in puero vitium non apparet, donec ætatis provectioris tempus occurrat. D. Augustinus, De verbis Apostoli.

Ex amphora primum, quod est sincerissimum effluit, gravissimum quodque turbidumque subsedit: sic in ætate nostra, quod optimum id primum est. Seneca epist. 109.

D Illa herba, quæ in segetem frugemque ventura est aliam constitutionem habet tenera & vix emittens fulco; aliam cum convaluit, & molli quidem culmo, sed qui ferat onus suum constitit; aliam, cum flavescit & ad aream spectat, & spica ejus induruit: in quamcumque constitutionem venit, eam tuetur, in eam componitur. Alia est ætas infantis, pueri, adolescentis, senis. Ego tamen idem sum, qui & infans fui, & puer, & adolescens. Idem, epist. 121.

ÆVUM.

Ævum innuentes Ægyptii, referente Horapolline hieroglyphicôn libr. 1. cap. 1. Solem ac Lunam pingunt, quod hæc æterna sint, ævique fluxum producentia elementa. Quin & aliter ævum pictura exprimere volentes, serpentem delineant, cujus cauda reliquo involvatur ac tegatur corpore. Hunc Ægyptii quidem lingua sua Uraëm, Græci vero Basiliscum appellant. Eundem ex auro confectum Diis circumponunt. Cæterum hoc animali ævum significari propterea Ægyptii dicunt, quod

20
cum tria sint serpentium genera, solum hoc ex omnibus immortale est, cetera mortalia: utpote cum quodvis aliud animal solo afflatu absque ullo morfu serpens hic interimat. Unde & quoniam vite necisque potestatem habere videtur, merito sane Deorum capitibus inferitur.

AFFECTUS cecus.

Inimicitia perpetua laborant mustelæ & bufones. De mustelæ remediis in pugna contra eollam & serpentes testantur naturalis historię scriptores. Nihilominus perhibent hoc cautum & astutum, alioqui animalculum, nescio quo errore impulsum, sponte sua interdum in os bufonis inimici sui irruere, atque ita nonnumquam perire, haud aliter quam viperam caput maris ori suo insertum premordere quidam ajunt: sed apud veteres Scriptores nusquam reperitur annotatum. Quadrat hieroglyphicum illud in illos qui satis caute ac prudenter in aliis suis rebus versantes, interdum tamen cæco iræ, libidinis, avaritiæ, ambitionis, vindictæ affectu rapti, se à tramite virtutis abduci sinunt, ac ita sæpe ruunt in manifestam perniciem. Quem affectum violentum Seneca duobus locis egregie depingit, prior extat in Hippolyto:

Furor cogit sequi

*Præter vadit animus in præceptis sciens,
Remeatque frustra sana consilia appetens.*

Alter est in Medea:

*Cæcus est ignis simulatus ira,
Nec regi curat, patiturque frenos:
Haud timet mortem, cupit ire in ipsos
Obvius enses.*

Et fortissimis quibusque ratio placidis dictis semper occidit, Vince animum, qui cetera vincis. Et qui nimium suo affectui indulgens in pericula gravissima incidit, confestum Minerva occurrit, & veluti suum Achillem retrahens, clamat,

*Cæcum qui vincis, tibi cur dominata voluptas
Te haud improvisum mergit in exitium?*

AFFECTUS compescendi, frenandi, moderandi.

Oculorum acies pura & lucida acute omnia intuetur, neque in deprehendis tenuissimis corporibus laborat. Verum si quis malus humor à capite, vel caligo aliqua ad oculum accendit, densa quidem ante pupillam nebula objicitur, quæ ne quidem crassiora corpora videre sinit. Quum omnis perturbatio quæ animam offenderat, purgata est, intenta objecta omnia prospicit. Sed quando plurimis turbatur affectibus, vim omnem illam amittit, & nihil altum intueri potest. *Chrysost. homil. 1. in Joann.*

Qui contudit caput serpentis, reliquum corporis longum syrma necavit. Qui primos vitiorum furculos eradicat, etiam cetera quæ inde proveniunt, sustulit. Hoc vero numquam eveniet, nisi postibus nostris effusus fuerit cruor ejus (nempe Christi) qui interfectiorem interiecit. *Bitariam* necantur affectus, scilicet primogenitis pereuntibus, & nostris januis, ob sanguinis a perisionem in tutum collocatis. *Procopius in Exod.*

Feræ blanda manu si demulceantur, levi cicurantur conamine. Et libidines, pavores, animi motus, aliaque ejusmodi veneficia mala consuetudine sopita, nec perpetuo irritamento efferata, vi rationis mansuetiora deinde fiunt. *Basilii Magus ad Gregor.*

In Magno fluctu non silitur navis, nisi hanc retineat pondus anchoræ alto vado infixæ. Et in magnis procellis rerum summa ratio animum cohibere debet, ne ab affectibus auferatur. *Plurimus.*

Pro navis magnitudine velis est utendum. Et cupiditates pro virili sunt moderanda. *Idem.*
Equi jam mansueti, etiam si auriga non moderatur habenas, tamen sua sponte viam ineunt. Et affectus à ratione jam pridem domiti assueti, nec in somnis, nec in morbis, sopita ratione quicquam tentant quod turpe sit. *Idem.*

AFFE-

AFFECTUS & RATIO.

Platonis Phædrus, seu Dialogus de Pulchro hieroglyphicum pingit equi indomiti & domiti, quibus omnis generis cupiditates significare voluit, quæ si Rationi obtemperent bonæ sunt, sin minus pravæ evadunt. Quapropter ira, superbia, aliique pravi affectus, si Rationis rectæ quasi vinculo & freno non coercerentur ac confringantur, homo suæ potestatis amplius esse nequit, sed effertur in omnes partes, & extra se rapitur. Contra

— *Dis proximus ille est,*

Quem ratio, non ira, movet;

inquit Cladianus in Mallii Theodori panegyrico. Et sane,

Affectus quisquis mentis moderatur habens,

Fertur equo domito: qui vagus, ille fero.

Est autem Ratio nihil aliud quam de humanis divinisque rebus, quatenus tamen ea ad nos spectant, verum judicium ac purus sensus. Opinio vero, de iisdem est inutile fallaxque judicium. Cicero lib. 1. de Offic. Ratio præsit, appetitus obtemperet. Quæ magis theologicè explicat Dives Chyriostomus hom. 7. in Isaiam: Anima laxans (inquit) habenas cupiditatis extra rationem positus, quovis rapitur, nec aliter quam equus ferociens, ubi frenum ore, fessorem tergo excussit, fertur quovis vento velocius, omnibus obviis intolerabilis. Ergo omnibus obviis Christianis est vera ratio, undique confringendæ sunt cupiditates, & intra suos limites continendæ.

AFFECTUUM tormenta.

Vis ignis absumit omnem objectam materiam. Affectus exandescens corrumpit quicquid sit obvium. *Philo.*

Oculus turbatus aliud pro alio cernit, & mens pravæ cogitationum confusione perturbata idem patitur. *Chrysothomus.*

Venti quidam feri atque immanes, cum in serenum irruerint pelagus, ipsum totum à fundo perturbant, adeo ut & arena sæpius undis misceatur. Animi affectus cum irruerunt, cuncta miscent, superiora ad inferiora detrahunt, excæcantque; mentis clarissimum lumen. *Idem.*

Subitis procellis crescentes amnes legitimum excedunt alveum, & super segetes vel plantarum culturam præcipientes lati, rusticorum operum salutem atque ornamentum evertunt. Sic & animus affectum nimia vi à rectis ratiocinationibus depulsus, falsis atque improbis opinionibus corrumpitur, quæ ejus menti pro ebriorum more, quibus nimia crapula interiores concire solet a gradines, velut ex latibulis repentia quædam animalia confundunt mentem, ab iisque cogitur proprias eorum voces personare. Si vero manifestioribus exemplis opus sit, improbitatem animi inconditæ plebis assimilabimus imperio. *Maximus Tyrius, Serm. 17.*

Timidi, & qui nausæa navigando sunt obnoxii, existimantes se meliuscule habituros, si sedes mutaverint, nihil tamen proficiunt, bilem timiditatemque secum circumferentes: ita aliud vitæ genus animo non eximit ea quibus gravatur & turbatur, nempe rerum incertam & rationis imperfectiorem, ac illud vitium quod nequit & nescit recte præsentibus uti. *Plutarch.*

Periculosior est tempestas quæ non sinit in portum appellere, quam quæ vetat navigare. Et graviores sunt animi motus, qui hominem consistere non sinunt, ratione perturbata, sed in fluctibus commotos auferunt præcipientem. *Plutarch.*

Hominem vehementer ægrotum, vel lunæ deliquium, vel ventus asperior, vel maris decessus, aut hujusmodi quæpiam levis commutatio tollit de vita. Sic animos imbecilles & affectibus corruptos quævis offensa perturbat: cum qui firmis sunt animis istiusmodi non sentiant.

Podagra laborantes ad levissimam tactum acerbe conqueruntur, & dolore gravi percussis gemunt: animi pravis affectibus oppressi nullam monitionem sustinent.

AFFIXI rebus caducis.

D Bernardus Serm. 1. de Adventu; Quibus assimilabimus, inquit, homines generationis hujus, aut quibus comparabimus illos quos videmus à terrenis & corporalibus consolationibus avelli separarique non posse? Profecto iis similes sunt qui submergi periclitantur in aquis. Nimirum videas eos temere nec ulla ratione prehendere, quod primum occurrerit manibus, quicquid sit illud, licet sit tale aliquid, quod omnino non possit prodesse, ut sunt radices herbarum ceterarumque similia. Sic pereunt in hoc mari magno & spatiofo miseri, dum peritura seclantes omittunt solida, quibus apprehensis emergere & salvare possent animas suas. Neque enim de vanitate, sed de veritate dicitur, Cognoscite eam, & liberabit vos. Hac Bernardus. Ad eundem modum Clemens Alexandrinus stultos ait non veris ac solidis rebus, sed iis tantum quæ specie tenus absque opinione sunt animum adjicere: perindeque illis, ut mente captis accidere, qui alba nigra esse sibi fingunt. In D. Bernardi dictum hæc Billius,

*An sapit is, pressus qui fluctibus accipit algam; Ut fugias tanti discrimina ponti,
Nec solidis nixus littora cura peris? Nec caput ista minax obruat unda tuncur.
Haud magis ille sapit, qui vita in fluctibus hujus Spemq; fidemq; agapemq; tene fluxa omnia linguas,
Preponit solidis fluxa, miserq; perit. Hæc nihil in tabulas ulla procella potest.*

AFFLICTIONES.

1. SOL diu nubibus obtectus latius postea splendet, & ver post hyemis tristitiam est acceptius jucundior tranquillitas blanda, & mare quietum post ventorum seditiones & perturbationem aquarum littoribus allidens: sic post afflictiones nobis vita tranquillior. Nazianzen. in orat. de Cypriano.

2. Nisi præcesserit pugna non potest esse victoria: cum fuerit in pugna congressione victoria, tunc datur vincentibus corona. Nam gubernator in tempestate dignoscitur, in acie miles probatur. Delicata jactatio est cum periculum abest, conflictatio in adversis probatio est veritatis. Arbor, quæ alta radice fundata est, ventis incumbens non movetur: & Navis quæ forti compage solidata est, pulsatur fluctibus, nec fertur. Et quando area fruges terit, grana fortia & robusta Ventos contemnunt: inanes paleæ flatu portante rapiuntur. Sic & Paulus post naufragia, flagella, post carnis & corporis gravia tormenta, non vexari, sed emendari se dicit in adversis. D. Cyprian. serm. 4. de Mortalitate.

Sicut ab uno igne aurum rutilat, palea fumat, & sub eadem tribula stipulae comminuntur, frumenta purgantur: nec ideo cum oleo amurca confunditur, quia eodem præli pondere exprimitur: Ita una eademque vis irruens bonos probat, purificat, eliquat: malos damnat, vastat, exterminat. Unde in eadem afflictione mali Deum detestantur, atque blasphemant, boni autem precantur & laudant. Tantum interest, non qualia, sed qualis quisque patiat. Nam pari modo exagitatum & exhalat horribiliter cœnum, & suaviter fragrat unguentum. D. Augustinus lib. 1. de civit. Dei cap. 8.

Non caret admiratione parvulam ac elongatam plantam Rorariam, plerumque fabulosæ ac utris locis, interdum etiam umbræ sylvis proventem, & quæ cum capillaribus herbis magnam habet affinitatem, veteribus forsitan ignotam, ad multos morbos tamen efficacem, quantumvis etiam ætate ardentissimis Solis radiis sit exposita, nunquam tamen folia ipsius, cava instar pusilli cochlearis, roscido quodam humore destituit, eorumque lanuginem admodum teneram guttulis quibusdam pellucidis semper madere, unde etiam nomen sortita est, ut Rorem solis ac Rorariam recentiores nuncuparint. Illustris profecto hæc imago est, nos etiam in summis æstibus ac coloribus cœlestium & afflictionum nunquam flaccescere aut succumbere, si ex sacratis. verbi divini fontibus vividum semper ac roscidum succum, qui nos subinde recreet, alat ac sustentet, hauriamus. Quilibet loquin nimis rerum humanarum ac caducarum cupiditate dissipatus ac consumptus, perpetuum marcorem & tandem interitum perniciosum producit, unde Chrysost. in epist. ad Corinth. Homil. 26. Roraria igitur,

Syrus ut flagret, vir et ac perfusa liquore est.

Candida sic durant pectora, firma fide.

Seneca in lib. de providentia: Id, inquit, in quoque solidissimum est quod exercuit. Non est arbor solida nec fortis, nisi in quam ventus frequens incurvat. Ipsa enim vexatione constringitur, & radices certius figit: fragiles sunt quæ in aprica valle creverunt. Pro ipsius ergo bonis viris est, ut esse interiti possint, multum inter formidolosa versari, & æquo animo ferre quæ non sunt mala, nisi male sustinenti. Hæc ille. In hanc vero sententiam adhuc multo nervosius D. Chrysothomus, Homil. 32. in Genesin breviter hæc commentus est: ut arbores quæ radices altius miserint, quamvis summum ventorum excipiant impetum non frangi aut evelli possunt: sic orationes quas pius animus Deo suo reddiderit perquam tuto affixæ efferunt sese in excelsum, nulloque pervertuntur aggreffu cogitationum. Hæc Chrysothomus. Ventorum incurfionibus certe arbores solidantur. Animus enim recte institutus multisque arumnis ac adversitatibus exercitus, eo fortius in malis resistit, & radices constantiæ firmiores agit. Quo spectat apud Thucydidem Periclis egregium dictum, *ὡς οἱ τῶν ποταμῶν τὰς ξυμφορὰς ὑπὸ μὲν ἰσθμῶν ἀπὸ πύργων, ἐργῶν ἢ μάλα καὶ ἀντιχρῶν, ἐπὶ καὶ πόλεως καὶ ἰδιωτῶν κερδῶν ἐστίν.* id est: Nam qui in calamitatibus animo quidem minimè tristantur, re autem & operibus maxime obfistunt, hi optimi sunt sive privati homines, sive civitates fuerint. Sed disticho sacro de afflictionum utilitate dicta obfignemus.

Ventorum adversis solidatur statibus arbor:

A cruce & a precibus mens pia robur habet.

Myrrha, quamvis acris & amara, tamen vulnera sanat, & prohibet putrefactionem. Piorum afflictiones, etsi carni insuaves & molestæ, tamen minimè exitiales, quinimo sunt salutares: teste sancto Apostolo, Hebr. 12.

AGRICOLA. COLONUS.

Inter plurima antiquitatis monumenta & *μνηστέωρα* elegantissima, formis Laferianis in ære ante aliquot annos Romæ impressa, pictura quoque hieroglyphica admodum ingeniosa præstat, ex vetusta tabula marmorea desumpta, quæ aservatur in ædibus Octaviani Zeni, prope theatrum Pompeji & campum Floræ. Hæc cum de re rustica egregia in se præcepta contineat, & charta breviores rerum notas tantum expresserit, interpretationem præclari hieroglyphici subjecimus. Primum itaque *Colonus* apparet, pileatus & ocreatus, habitusque solutiore & viliori distinctus, qualis sane ad æthiæ solis imbriumque injurias, atque alias ejusmodi rusticæ molestias sub dio perferendas conveniens esse solet. Ipse vero, facie juvenili, vultu alacri, humeris latis, lacertis torosis, corpore denique robusto (quæ omnia in Agricola requiruntur) præditus, uno pede *Taurum* sive Bovem insistendo & comprimendo conficere conatur, id est, Terram ipsam, suæ industriæ suisque laboribus potissimum destinatam, strenuè exercere, & domando sibi quasi obsequentem reddere studet. Hujus Coloni manu sinistra bovis os comprehenditur: dextra vero *Gladiolum* sive cultrum in ejus corpus magna vi adigit: quare conatus rusticos, & in colendo atque tractando solo, tanquam subjecto proprio, Agricolæ labores assiduos designare voluerunt. Unde illud Ovidianum,

Fertilis, assiduo si non renovetur amaro,

Nil nisi cum spinis gramen habebit ager.

Et Horatius canit quod

Nil sine magno

Vim labore dedit mortalibus.

Et satuciato vero corpore quasi cruor emanat, id est, ex terra diligenter subacta, sapius proficisci, ac quasi vulnerata crebra oratione, fructus uberes & ad sustentandam vitam necessarii enascuntur. Qui intra corpus assumti, si nutrimentum conveniens præbere nobis debent, prius in sanguinem quoque converti necesse est. Post ipsam *Colonus* *Spica* duplicatæ apponuntur: quibus admonemur frugum convenientem copiam & commeatum necessarium diligenti colono semper in promptu esse debere;

ne (quod dicit breviter & eleganter M. Varro) sumunt fructum superet. Fuerunt olim quoque spicae A symbolum Aedilium, qui rei frumentariae Romae praesse solebant, & cornucopiae, Cereris, Annonae, proventus boni, ubertatis, regionis fertilis pacis denique notis in antiquis numis adduntur. Spicam vero à spe deduci, idem Varro tradit lib. 1. de re rustica.

Cum vero omnium fructuum quae terra nobis suppeditat, atque agricultura beneficio habemus, proventus lucis tenebrarumque; alternis vicibus creentur, producantur, ac denique colligantur, eam ob causam ante Colonom *Arbor diurna* adhuc arida, & sterilis, una cum capite bovis & face ardente ponitur; quibus omnibus incrementi diurni atque uniuscujusque diei diligentem imprimis habendam esse rationem, indicatur. Quid caput bovis designet, lector viderit. Ex aduerso *Arbor nocturna* pomis onusta virescensque apparet: cui additur *Scorpius*, quibus generatio & procreatio rerum D quasi insensibilis, praesertim per amica silentia noctis, ut Poeta inquit, Serpens, & laboris diurni opera prius adaucta ostenditur. Solebant autem Chaldaei, secundum suam artem superstitiosam partes generationi destinatas in homine scorpio tribuere, ac nescio quid praeterea de illorum fecunditate, qui sub illo fiderenati essent, commentari.

Supra etiam Colonom nostrum *Corvus* volitat, illiusque cervicibus quasi imminens, & crocians, ad assiduitatem & perseverantiam adhortari videtur, e cujus clamoribus indicia tempestatis impendentis deprehendi autor est Plutarchus. At cum in hoc rustico negotio ante omnia fides & amor ad mutuas tradendas operas requiratur, ideo bovi *Canem*, assilientem & quasi comitem fidum ipsi con-

A junxerunt. Hunc sequitur *Leo*, fortitudinem & robur quoddam hic expeti inueniens. *Columella* autem libri primi initio, non solum diligentiam, fidem & robur, sed etiam prudentiam, solertiam ac providentiam ad agriculturæ studium plurimum requiri; quapropter hic quoque *Cani* ac *Leoni Serpenti* additur, cujus allegorica explicatio in facris etiam literis habetur. dum summus Magister jubet suos discipulos prudentes esse sicuti serpentes, quo reptili notatur vigilantia, industria & singularis in rebus curandis & expediendis prudentia.

Infra *Bovem* *Scorpius* ac *Cancer* collocantur, quibus & creationem & generationem omnium ex terrâ nascentium significare voluerunt, de *Scorpio* supra aliquid dictum, cui addimus, si gl'ba sumantur ex radere illorum terra: in quibus *Scorpi* reperiuntur, ex que collocata inter duos lateres coctos, & tempore suo terra irrigatos, æstivis caloribus sub dio exponatur, spatio paucorum dierum *Scorpi* inde oriri certum est, atque experientia confirmatum: quapropter etiam hoc nomine merito generationis symbolum esse possunt. *Cancer* vero vitæ humanæ ortum & propagationem *Platonis* denotat. Supra hæc omnia *Sol Oriens* radiis undique fulgans apparet qui autor est terrestri fecunditatis, quorum vi abditâ in terrâ visceribus semina foventur atque excitantur: quam obrem *Hortensius* ipsum *Almum* vocat, quod ejus lumine & calore vivifico supra universam terram omnia alantur & foveantur: sint que hæc ad generationem rerum singularum necessaria. *Ciceroni* moderator est & dux temporis, qui sua luce cuncta illustrat & complet. Equi quatuor quibus vehitur celeritatis modum judicant, & varios *Solis* effectus, Huc refero *Ovidi* carmina:

*Interea volucres Pyroeti, Eous & Aethon,
Solis equi, quartus Phlegon, hinc mitibus auræ
Flammiferis implent, pedibusque repagula pulsant.*

Prope *Solem* forma muliebri fasciis involuta *Natura* adsistit. Cujus occulta & abditâ ut omnium rerum primordia *Solis* lumine ac efficacia & terræ diligenti cultura, producantur atque conservantur. Tres præterea lampades prope collocatae sunt, tria *Solis* tempora indicantes, *Ortum* nimirum, *Meridiem* & *Occiduum*, quæ tamquam certi indices, & laborum atque operum rusticorum notæ convenientes, in omni diurno negotio, eorum faces quædam prælucentes, præferri debent, quarum observatione plurimum opus esse solet. Ex altera parte *Luna* bigis insidens quasi a populo, & quis nō nihil defatigatis & jamjam procumbentibus vecta sese occultare velle videtur. Nocturni enim humoris hujus reficit & humectat quod sæpe nimius calor *Solis* interdum languescit. Faces autem quatuor juxta ipsa positæ quatuor ejus phases sive ætates representant, novæ scilicet, crescentis, plenæ, & decrecentis *Lunæ*: quæ omnia quam diligenter à rusticis studiosis observari, & propemodum ad unguem præsciri necesse sit, nemo est qui non intelligat. Rursum autem & huic *Naturæ simulacrū* muliebri adjungitur, idque alatum, *Luna* celerem cursum consequens, atque insuper serpentum gyris circumvolutum, hæc que innitens, quasi leges quasdam sua naturali prudentia & rediviva procreatore omnibus rebus nascentibus præscribens. His expositis erudita antiquitas ostendere voluit *Colorem* peritum non solum oportere duorum Luminarium cælestium diligentem rationem habere, sed omnitempore sedulo hoc agere, ut singula horumque fiant: atque in primis diei ac noctis partes rectè distribuere ac observare studeat; quod innuitur postremo loco duabus facibus ad agriculturæ latera collocatis, quarum una erecta & ardens diurni laboris est nuncia, altera vero quasi sese occultans inversa Noctis tenebras adesse indicat, & ad quietem defectum agricolam hortatur.

A L A S T O R E S.

Salamandram, bestiam feralem, non nisi horrida tempestate exorta, ferventibus nimborum procellis, coruscantibus fulguribus, cælo tonante imbribusque omnia longe late que inundantibus & vastantibus, infanso partu in lucem prodire multi Scriptores perhibent. Ita quidam *Androclea* & *Alastores*, non nisi Ecclesia aut Republica majorem modum turbata, inter seditiones & motus civiles emergunt, classicum canunt, ante signanos agunt: ac tum non tam in clarescunt quam passim sunt abominabiles; cum ex eorum neotericis & polypragmonicis gestis infamiam plurimum, veræ gloriæ nihil plane ad eos redeat. Docti nonnulli *Salamandram*, sicut pingitur, in natura rerum ex-

tare negant: & de lapide Salamandra, apud Tartaros invento, qui in igne durat & citius se, dicitur
volunt. Est etiam lapis quem Pyrimachum vocant, & ajunt ab igne nihil pati, ac ne calcetur quidem.
Cum autem Salamandra isdem quibus Stellio notis depingatur, an eadem sit cum Stellione incertum.
Omnia porro conveniunt, signa, figura, color, sed dicitur corpor. Prunis injecta, in quo Stellione
exercit. 185. extinxit eas, non (ut puto) frigiditate, sed hinc rejicit quod ab aliis quoque sit carminum, &
tamen interit, idcirco Nicander eam *incensibilem* appellavit, quod esset pinguis, id est carnis, &
Tantum abest, inquit Bodinus, Theatri lib. 3. ut Salamandra flammis delectetur, ut etiam lumina
sua frigiditate carbonem ardentissimos ante restinguat quam uratur, & ita languida est & stupida, nisi
impulsa, vix loco moveatur, quod ipsi in agro Tholosa vidimus: frigiditatis maximum argumen-
tum; nulquam vero nisi locis valde frigidis & humidis versatur. Alastores etiam quicquid laeti &
coloris est in hominum societate suo corpore ad bonum facile extinguunt.

AMBITIO.

1. **A** Que mortuus est conditus in odoribus, & tractus in co. Aequum etiam sunt infelices & qui B
voluptatibus indulgent, & qui ambitiosis negotiis vacent. *Seneca.*
2. Chamæleon maximum habet pulmonem, nihil habet intus: & quidam præter ostentationem
& vento fam jactantiam nihil possident. *Ex Plinio ut sequentia.*
3. Taurus avis, cum sit pusilla, tamen boum vocem imitatur. Et nonnulli, quamvis nihil sunt, re-
gna Satrapia; loquuntur.
4. Columbo in volatu pernicitas, sed dum plaudit in aëre, sibi placens implicatis strepitu pennis,
capitur ab insidiante accipitre. Multi dum ostentant suas vires, nec eis commode utuntur, sunt præ-
da inimicis.
5. Pavo non explicat pennas nisi laudatur: & quidam putant se non habere quod habent, nisi sint
qui mirentur.
6. Gallus victorioso cantu superiorem sese testatur: quidam sua facinora jactant ipsi, & suorum
laudum ridiculi sunt tubicines.
7. Ventus Cæcias ad se trahit nubes: & ambitio similitatem, invidiam, luxum, &c. *Exnereticus.*
8. Minimi cancri quos pinnoceras vocant, quo tutiores sunt, inanium concharum testes se con-
dunt, & cum accreverint migrant in capaciores. Quidam majorum titulis sese tuentur, cum suis dili-
gant virtutibus.
9. Ova plena fidunt, inania fluitant: veris virtutibus, aut eruditione solida præditi, minus se ostentant
quam qui secus.
10. Ventus desicuri vehementissimè spirare solent. Quum maximè sese efforunt, tum ad exitum fe-
stinant.
11. Chamæleon, quoniam aura non cibo pascitur, semper riantis est ore. Qui gloriosis & auris po-
pularibus aluntur, semper ejusmodi fumos captant quibus inflantur miseri.
12. Vitis nisi amputes, late sese spargit, palmitibus suis omnia complectens & implicans. *Principes*
ambitiosus semper aliquid è proximis suo adjungit imperio, nisi subinde coëreatur.

AMBITIOSUS. AVARUS. GULOSUS.

Onocrotali dictionem græcam volunt esse, à voce asini rudentis desumptam, Itali hodie adhuc
Grotto vel *Agrotte* vocant, Galli *goutreraise*, quasi gutturosam, ab ingluvie que strumæ instar
dependet. Olim à Trua vasis genere, (ut vult Verrius Flaccus) dicebatur, Truo, unde Cælius co-
micus, secundum Festum, irridens quendam ob nasi magnitudinem, Truonem nominabat. Huc
refertur Avis illa Mechanicis quam vulgò *Vogel Hein* nominabant, & ultra octoginta annos visisse
dicitur, de qua plura non sine admiratione apud Gesnerum & alios leguntur. Bellonius in observa-
tionibus hodie poricis, refert ad Gazaram Ægypti urbem se vidisse greges Onocrotalorum versus
mare volantium. Plinius sapius indicato libro capite 47. ita describit. Olorum similitudinem. Ono-
crotali habent, nec distare existimantur omnino, nisi illis inest alacritas uteri (quidam legunt ventri
genus).

A genus. Huc omne animal inexplabile congerit, mira, ut si capacitas, mox perfecta rapina sensim inde in os reddita in verum alvum ruminantis modo refert. Gallia hos septentrionali proxima Occano mittit. Qua icone representatur egregia gula & ingluvici deditus, qui Græcis est *ζαοπιρροζ*, & Julio Polluci, *ζαοπιρροζ*, sua belluacione & voracitate omnia consumens, Et quibus in solo vivendi causa palato est, secundum Iuvenalem.

Quod vitium sanè detestandum, quamvis nimis vulgatum, Lucanus non parum reprehendit, libro 4.

--- prodigaverum

Luxuries, numquam parvo contenta parata.

Potest quoq; intelligi de alio, nimia cupiditate habendi, & immodico appetitu laborante: præfertim avaritiæ causa, cum immensæ opes per fas ne fasq; cum aliorum maximo damno corrudentur.

Qui nequit explere ventrem, mentemve, vel arcem,

Piscivori effigiem cernit Onocrotali.

A M I C I. Amicitia.

B Urum igne probatur: amici, benevolentia in rebus adversis. *Menander.*

Ciconia tamen si demigrat, tamen revertens semper eisdem repetit nidos. Ob intermissam vitæ consuetudinem non oportet oblivisci amicorum, sed illorum memoriam semper nobiscum circumferre. *Plin. lib. 10. c. 23.*

Adamas si frangi contingat malleis, in minutissimas dissilit crustas, adeo ut vix oculis cerni queant. Ita arctissima necessitudo si quando contingat dirimi, in summam vertitur similitudinem: & ex arctissimis foederibus, si semel rumpantur maxima nascuntur dissidia. *Idem, lib. 37. cap. 14.*

Abies adeo cohaeret glutino, ut prius scindatur, qua solida est, quam qua glutino ferruminata. Ita post reditum in gratiam firmior debet esse amicitia: & arctius cohaerent quos copulavit mutua benevolentia glutinum, quam quos natura coniunxit. *Idem, lib. 16. cap. 2.*

Crytalli fragmenta sarcini nullo modo possunt. Et difficilimum est eos reconciliare, qui ex arctissima familiaritate in mutuum odium venerint. *Idem, lib. 17. cap. 3. & lib. 37. cap. 2.*

Pyrites quæcumque non aperit vim igneam, nisi iteras, tum enim digitos adurit. Ita quorundam malitiam non sentias, nisi cum illis consuetudinem aut rem habueris. Vel, non senties Philosphæ vim nisi exereveris. *Idem, lib. 37. cap. 11.*

Ixon lunonem persequens in nubem incidit, multi etiam in fucam amicitiam incurrunt. *Plutarchus.*

Orabanche ciceri infesta est & ervo, ut ara tritico, hordeo festuca quæ vocatur æglops, lenti securidæ: atq; hæc quidem omnes complexu necant. Ita quorundam amicitia pestilens magis est quam inimicitia. *Plin. lib. 8. cap. 17.*

Luna quo propior est Soli, hoc minus habet luminis: & plus fructus atq; dignitatis est iis qui procul absint à magnis Principibus. *Plin. lib. 2. cap. 9.*

D Arithmeticoꝝum digiti, non nunquam plus aliquoties minus, aut nihil valent. Et regum amici sæpe quidvis possunt, rursum mutata in fastidium gratia nihil possunt. *Plutarchus.*

Stultus est, qui equum emperurus, non ipsum inspicit, sed stratum ejus ac frenos. Et stultissimus, qui amicum asciturus cum evestitu aut opibus estimat. *Seneca.*

Hirundines sub hominum telis nidulantur, & tamen non assuescunt, nec fidunt homini: Ita quidam amicos semper habent suspectos. *Plin. lib. 10. cap. 24.*

Equi virtutem in bello exploramus: amicum in calamitate & infortunio. *Philo.* Asini usum arguit vitæ alperitas: amicum benevolum calamitates ostendunt. *Maximus Serm. 6.* Numum exploras, num sit adulterinus, priusquàm utaris & amicus probandus priusquam eo sit opus. *Plutarch.* Diligenter cõpingitur navis, quæ sit præsidio futura, & ager casibus variis oppositus: ita diligenter probandus amicus, quo sis usurus ad omnia. *Idem.* Discussis spinis nos complectentibus ad vitem tendimus aut oleã.

A manibus teritur, sic etiam in universa vita à cunctis observaretur, accuratè conscripsit. In amicitia (inquit inter cetera) & absentes adfunt, & egentes abundant, & imbecilli valent, & (quod difficilius dictu est) mortui vivunt. Paulo post subjungit, Amicus est tamquam alter idem. Lælius quoque circa finem commendans amicitiam, quæ fuit inter Scipionem & ipsum arctissima, addit, Mihi quidem Scipio, quamquam subito ereptus, vivit tamen, semperque vivet. Seneca epistol. 67. Nihil, ait, æque agum se ficit sicuti amicorum affectus. Non video me mori cum illos superstites reliquero: puto, inquam, me victurum non cum illis, sed per illos.

*Muris hederam, hæc illos alterno munere firmant,
Hic typus expressus mutua amicitia est.*

A M I C U S.

Bene olet unguentum, bene olet & pharmacum: verum illud ad nihil utile, nisi ut delectet: hoc, præter odorem, majorem utilitatem habet. Sic adulator tantum jucundus, amicus etiam utilis & necessarius. *Plutarch.*

Pictura colores habet jucundos; sunt & pharmaca quædam grati coloris. Sic amicus ideo delectat ut juvet; adulator tantum pascit inaniter aures. *Idem.*

A M I C U S certus in re incerta cernitur.

Insignis fides & mirè ingeniosa calliditas Scarus pisces celebrat. Scarus enim, teste Plinio, inclusus in assa non fronte erumpit, nec infestis viminibus caput inserit, sed adversus caudæ ictibus crebris laxat fores, utque ita retorsum erumpit. Quem luctatum ejus si fortè alius scarus extrinsecus viderit, apprehensa mordicus cauda adjuvat nixus erumpentis. Quæ ad verbum ex Plinio exscripsit Isidorus. Rem porro ipsam Alianus quoque, Oppianus, Plutarchus, Ovidius in fragm. haliænt & Joan. Tzetzes satis superque confirmant. Propterea apud Athenæum *ἡ ἀρετὴ τῶν φίλων ἐστὶν ἡ ἀρετὴ τοῦ φίλου* dicitur. Nam profecto admiranda hæc illius cum ad se, tum ad socios liberandos solertia est; & fides non minori laude digna, quam vel Thesei & Pirithoi, vel Damonis & Pythiæ, vel Orestis & Pyladis, vel quorumcumque aliorum, quos sinceræ amicitia cultus immortalitati inseruit. Præclare autem Val. Max. libr. 4. cap. 7. disserit: Sinceræ fidei amicos præcipuè in adversis rebus cognosci: in quibus quidquid præstetur, totum à constanti benevolentia proficiscatur. Et quæ ibi sequuntur plura, lectu utilissima. Quibus omnino conveniunt illa Orestis Euripidei:

*ἴσθ' ὅτις
Ἐστὶ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν πίστιν ἀφελών.
amicorum in malis*

Prodesse amicis convenit.

Ubi & ratio subnectitur eadem, quam Val. Max. exprimit. Nervose Seneca in Agamemni.

Poscunt fidem secunda, at adversa exigunt.

Igitur non male, ut puto, hæc nostra inscriptio hieroglyphico huic convenit, quæ est Lucan. vers. lib. 8. de bello civili.

*Adversis non deesse decet, sed lata secutas
Nulla fides umquam miseris elegit amicos.*

Atque ut neotericus quidam disticho expressit, picturæ ingeniosæ addito.

*Ecce socii socios prendant ut vimine clausos:
Scilicet est vera hoc symbolum amicitia.*

A M I C U S inimicus.

Salmoni, ad delicias nostras nato, varia à piscatoribus struuntur insidiæ, cum retibus majoribus tum machinis in fluminibus extructis. Est & hæc ejus capiendi ratio, cum alibi, tum præcipuè in Anglia. Salmonem viventem feminam funi alligant, inque flumen demittunt. Astat navicula aut ponticulo in aquis facto piscator, observans, si quos forte alios sui generis alliciat hic proditor,

Quod ubi sit, ille de longe adventantes prospiciens, funem paulatim ad se retrahit, sicq; Salmones vel
foeminae desiderio, vel pugnandi causa in cautos ex improviso obruit, simulque ad id
paratis conficit, aut in cales optatam praedam conjicit. Sane autem istiusmodi insidiis omnino
vita plena est, ut longe difficilior sit amico non fidere nimium, quam hosti manifesto resistere. Quo-
tusquisque enim, cum moribus sit improbissimis, amicitiae tamen praetextu non & bonus videtur, et
& alios reddere sibi quam similes. Nam ut Plautus dixit in Trinummo, *Mali bonum malum
se vult, ut sit sui similis*. Convenit etiam hoc in mulierum impudicarum blanditiis, de quibus alibi
venit & in proditores & Sycophantas, qui suis verutiis & dolis in cautos in discrimen adducunt, &
non raro misere pessundant: quibus voluptati etiam est, ubi contra sanguinem suum insidiantur, sicut
in animo Syracid, illud habeat: Ab inimicis tuis separare, & ab amicis tuis attende. Quo & Martialis
illi decantatissimi versus pertinent. lib. 12. epigr. 34.

Si vitare voles acerba quaedam,

Et tristes animi cavere morsus;

Nulli se facias nimis sodalem.

Gaudebis minus: & minus dolebis.

Multi dum aliis officiosi videri volunt, suis sunt exitiosi. Ceterum,

Hostis aperte, ast clam falsus nos perdit amicus:

Nec quisquam est fractus tunc ab insidiis.

A M O R causa omnium.

Cæsar Terevifanus, ut hieroglyphicon illud explicaret, curavit in libro commentatio de pingi
quatuor diversi generis animalia, eo modo ut unum alterum respiceret. Inter illa aquila & leo è
regione superius & inferius Siren, cum dracone conspiciantur. Illis autem animalibus, amorem
quatuor genera voluit repræsentare, nimirum desiderium & amorem veteris gloriæ & famæ, secundum
virtutis, & præstantiæ animi, tertium pulchri, quartum divitiarum. Quibus eorum proprietates re-
commodat, nam ad primum quod omnia inferiora in altum ducit, & iam a se gloriæ crebros præcia-
ris & laudabilibus conquestis incumbit, aquila pertinet, quæ inter omnes alias aves volatu suo præter
superiores cœli petit, & acie præterea oculorum singulari prædita est, unde veteres poætæ Jovis esse
ministrum fabulati sunt. Solæ autem aquilæ corona in capite est addita, quæ amorem sanctum & di-
vinum circa res cœlestes designant. Leo secundo generi accommodatur, qui robore & quasi fortitudine
quodam cæteris univ. animalibus, dominari dicitur, adeo generosi animi, & timideatis atq; ignaviae
expers, ut auctores rerum naturalium scribant, quod hominibus dormientibus, vel in terram, quasi
mortui esset, prostratis, vel etiam in infantibus parcat, nec illis ullam noxam inferat, ac præterea in cam-
pis apricis & lateatibus siccus, (preis venatoribus, non mutato consueto ingessu procedat: quod
virtutis & magnanimitatis conveniens est exemplum. Ad tertium genus amoris, quod in ver-
pulchritudine appetenda consistit. Siren additur, cui, ut fingunt poætæ, tam suavis vox est, ut omnes
qui audiant ita demulceat, quod etiam somno inde corripiantur, (Alibi tamen ad illud amorem
hanc similitudinem transferri non est ignotum.) Draco ultimo generi comparatur, quod veritas
circa divitias & opes mundanas, nam his illum præsidere, ac custodire eas perhibent & oculis quoque
titur acutissimis, quæ omnia divitiis conquirendis non malè possunt applicari. Quod si cum
quoque, id est parvo mundo, sive homine hæc conferre voluerimus. Aquila semper in altis locis vi-
venti, & prædæ inhianti caput respondet, in quo est intellectus in perpetua rerum inventendarum
meditatione occupatus, deinde, os quoque illi ad cibum ingerendum inest. Leonicum peccatore com-
niet, in quo consistit fortitudo. Sireni tanquam voluptuariæ, & in aquis degenti inferior ventis,
& tandem Draconi per terram repenti pedes, & crura attribuentur. Circum hæc vero animalia
diquaque flamma mollis, & lucida conspiciunt, qua nobilitas & excellentia amoris denotatur, nam in-
ter alia elementa ignis præcipuè locum obtinet, tanquam magis efficax reliquis. Occupata autem hæc
flamma universum spaciuntur circa quatuor animalia, quoniam ipse vis & potentia per cunctas res
pertrahit

penetrat atq; sese diffundit. Quod etiam catena indicat, quibus animalia invicem colligantur, & saepe unum ad alterum pertinetur. Est autem illa in superiore parte autem circa Aquilam & leonem, cum amor divinus, & universalis sit praestantiss. circa inferiora autem animalia plumbea, humanum, atq; etiam bestiale significans. Huc *μ. 3. 2. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.* id est, Amor causa omnium, & ad ipsum omnia: quod nimirum ex amore vero omnes res originem ducant, primumq; rerum sit principium. Ingeniose haec sane, & eleganter excogitata fateor, quae tamen in schola pietatis Christianae multum melius & rectius explicantur. Nam ut etiam de Amore Dei erga genus humanum (cujus vim & praestantiam nulla unquam lingua humana satis exprimere vel laudare potest) primum est Amor sive dilectio quo Deus diligitur propter se & proximus propter Deum, ut docet B. Augustinus de doctrina Christiana. qui lib. VIII. de Civitate Dei quoq; ait, Platonem non dubitare hoc esse Philosophari, scilicet Deum amare, de quo habemus praecipua sacrarum literarum plurima, quae nunquam ex animis nostris sunt deponenda. Est deinde amor erga proximum, qui proprie Charitas dicitur, qui ex prioris quasi uberrimo fonte promanat, qui enim Deum amare negligit, diligere proximum nescit, ut veterum quidam dicit. Et secundum S. Paulum, 1. ad Tim. 1. Finis praecipui est Charitas ex corde puro, conscientia bona, ac fide non ficta. Ac SALVATOR noster, Io. XI. certum ac indubitatum signum suorum discipulorum dicit esse mutuam dilectionem. Huc etiam referri debet amor patriae: nam quid illa nobis potest esse proximior, quam Ethnici etiam adeo magnificebant, ut pro illa mortem saepe obierint. Et Seneca dicit,

Præferre patriam liberis regem decet.

Maximè autem charitati adversatur amor sui cum quo congruit amor hujus saeculi quae Graecis est *φιλοφροσύνη*, quae omnium vituperabilium affectionum dicitur esse principium, sicut superbia est finis. Hoc stultum & improbum merito appellat Horatius, & Aristoteles VI. Ethic. insamens, alia cum; à quo vitio omnes quam longissimè abesse debemus. Est denique amor honestus & laudabilis in rem aliquam vel animatam vel inanimatam (quem Plato etiam videtur describere in dialogo quem symposium sive de amore inscripsit) qui longe lateq; sese extendit, ea tamen conditione ne ullo modo limites honesti excedat. Atq; extat egregium dictum apud Dionysium (ut fertur) Arcopagitam libro de divinis nominibus amorem sive divinum sive angelicum, sive spirituale sive animale aut naturale dicas insistant quandam intelligi & connascentem virtutem, quae superiora quidem ad inferiorum Providentiam proleat. Aequaliarum ad socialem sui invicem communionem conciliat, ac postremo in hinc quaeque incitat, ut ad sublimiora potioraq; convehantur, imo veluti sonite quodam igneo amplius succensa resiliant. Haec ille. Postremo loco est inhonestus voluptuarius amor, priori plane contrarius, praefertim ille impudicus & *ερωδία*, qui belluarum similes homines reddit, atq; ideo *ερωδία* quam Aristoteles vocat. Quantum vero libidines vagae nocuerint omni tempore, & quo pacto propter illas non solum privati homines à Deo puniri graviss. Sed etiam ideo saepenumero integra regna funditus eversa fuerint, tam sacrae quam profanae historiae plurimae testantur.

A M O R *Cecus sobolis.*

Simiarum generi, inquit Plinius, lib. 8. c. 14. praecipua erga saetam affectio. Gestant catulos quos manufacta intra domos pepererunt, omnibus demonstrant, tracta; iq; gaudent, similes gratulationem intelligentis. Itaq; magna ex parte complectendo necat. Oppian. lib. 2. Cynoget. paulo aliter haec exponit. Simias enim ait ex duobus, quos pariunt, alterum amare, atq; alterum odisse, hunc statim ardore complexu necare, quae Solinus quoq; in hunc modum commemorat. Immoderate saetus amant, adeo ut catulos facilius amittant quos impendio diligunt, & ante se gestant, quoiam neglecti pone matri semper haerent. Tabella est convenientissima nimiae parentum erga liberos indulgentiae, quae saepe illis detrimentosa, vel etiam exitiosa esse solet, ut rectè monet vetus dictum.

Τὸ ἀγαθὸν πατρὶος διαφθίσει τὴν αἰσχροῦ, id est,

Exitium nati parit indulgentia patrum.

Recte etiam dicit ingeniosus poeta simiam pingens

Est cum & amare nocet. Suffocat simia amando

Simiolum exemplum hoc à fugiote patres.

Nam

Nam ut Plato, libr. 5. de legibus annotat, τὸ φιλόματον πᾶσι ἐφελδύσσεται, Id est, *Amantissimi A sit cæcus circa rem amatam;* cuius indulgentiæ plurima mala & incommoda post Salomonem multis in locis Syracides enumerat, & exempla sæculis omnibus extant illustria quæ hieroglyphicæ illud explicant.

A M O R. *immensus Sobolis est subitorum.*

Pelecanus sive Pelecanis, quæ Græcis est πελεκάνη, describitur ab Aristotele, libr. 8. Animal. & libr. 9. quæ avem Plinius & eum secutus Gaza, verterunt plateam, estq; apud Cicronem libr. 2. de Natura Deorum platanea, nisi sit error scribarum. Oppianus libr. 2. de Aucupio, non Pelecanum, sed *πελεκάνη* nominat, nec videtur ab Onocrotalo distinguere quod tamen Physiologus improbat. Quamquam vero de fauciente proprio nostro pectus, & pullis ex eo sanguinem excipientibus, apud veteres scriptores (quantum ego sciam) nulla fiat mentio, & Ildorus quoque libr. 12. orig. dubitanter de hoc loquatur, ubi ait: fertur enim, si verum est, eam occidere suos natos, eosq; per triduum lugere, deinde seipsum vulnerare, & aspersione sui sanguinis vivificare filios: cum tamen tam facili quam profani aucthores hac similitudine crebro utantur, & omni laude digniss. Rex Alphonfus hieroglyphico uti voluerit, nos quoque hoc loco ejus facere mentionem non inconveniens fore putavimus. Quo indicare voluit, nihil sibi esse antiquius, quam populum sibi commissum & vera justitia ac aequitate regere, & simul ab omni vi adversariorum illos salvos & incolumes conservare. Seq; ideo non solum opes omnes suas, sed sanguinem quoq; & ipsam vitam constituisse impendere. Potest etiam ad *pelecani*, & amorem parentum, & qui eorum loco sunt, in libros referri, de quo legitur Ravennæ ad pelecani picturam additum hoc distichon.

*Magnus amor, permagna fides, quam maxima virtus,
Alterius vitam morte parare sua.*

Quare sancti patres, hoc mystico sensu ad CHRISTI nostri Salvatoris unice sacrosanctam passionem pie admodum retulerunt, ut videre est apud D. Hieronymum, & D. Augustinum, ac Imperatorem in Physiologo S. Epiphania ascriptus.

*Sanguine vivificat Pelecanus pignora, sic Rex
Pro populo vita est prodigus ipse sua.*

A M O R. *meretricius.*

SArgorum mirum erga capras amorem, & quæ sit ejus occasione illorum captura, cum Oppianus admodum poetice describit, tum rem ipsam Elianus quoq; Phile in Lamb. & Plinius confirmant. Eliani locum, ut eum Gellius vertit, ascribam; Sargi capras vehementiss. amant, n. m. que cum caprarum propelitus pascentium, unius aut alterius umbra in litore apparuerit, procius quod exiliet, summo studio adnatant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei) capras contingere affectant, sensum caprini odoris percipiunt, etiam si sub fluctibus natent, itaq; voluptate gestientes ad eas accedere student. Quod autem tanta amoris infania in capras existunt, ex his ideo capiuntur, quæ tam opere desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens, in sidias parat, sole à tergo relicto, atq; farinâ caprino jure madefactum in eam matris partem spargit, ubi habitare solent Sargi, qui tanquam philtro quodâ odoris allecti accedunt, farina vescuntur, pellis assimilant capra conspectu permulcentur: ex his autem piscator multos hamo robusto capit, &c. Miranda meretrix heret hujus piscis cum à natura ad amorem quadrupedis & terrestri animæ inclinatio, tum ex eodem noxia stultitia. Sed eo hieroglyphico meretricius amor rectè exprimitur, quod est Alciati 75. epigramma ubi elegantiss. epigrammate rem depingit. Apud Athenæum, nisi fallor, Nico Attica meretrix, *ait, Capra cognoscitur, quod Thallû adolecentè,* qui in Atticâ mel & caricas empturus adventat, abligurivisset. Et plane jucundû est de capra & hæcdo Scis Plautini somniû in Mercat. act. 2. sc. 1. Sargi quidem

A quidem capripedes finguntur esse monstra libidinosiss. De quibus præter alios videantur Plinius & Pausanias. Si lectori placet hieroglyphicon Sargi illustrare repetat Socratis cū Aristippo & Theodora dissertationes 2. & 3. lib. Commentar. Xenoph. quales sunt fallacis fructus amoris videbit:

*Ut stolidus Capitur Specie deceptus amara
Sargus, Sic Capitur quisquæ amore furit.*

A M O R Prolus.

Oppianus eximius poeta, v. 27. scribit, contra cœlium fœdera impios Thraces delphinem au-
dere insequi, & tendente ad id parato configere, & primum quidem vulnerari ab ipsis teneram
ejus sobolem, quam misera mater continet sublequens, ita illi adhæreat ut nulla vi, nullis scibus in-
de queat abigi, quin simul & ipsa capiatur & intericiatur una cum filio, cum quidem ante alterum
ex filiis, incolumem adhuc, ac effugiendum pene adjuverit. Quod similiter Ælianus & Jo. Tzetzes
tradunt: etiam pertinent quæ de vulpanere et orapallo & Ælianus referunt. Quod si brutis anima-
libus tam ingentem *φιλοστονίας* natura instillavit, quid non homines ratione præditos æquum est fa-
cere? Profecto enim pietatis & affectus plena est vox illa.

Omni in ascansu chari stas cura parentis.

Igitur non inepta est Angeli Aretini, celebris inter I. C. doctrina; Amorem descendere, non
ascendere; Et quod etiam vulgo dicitur minore molestia patrem alere decem liberos, quam decem
liberos unicum parentem. Quo referenda est Aristot. disputatio lib. 8. Eth. cap. 12. affectum paren-
tum erga liberos tam vehementem ex eo esse allentens, quod liberi sint veluti sanguis & radix eor-
dem cum parentibus. Quamvis ejus ratio illa, cur videlicet mater ardentius amet sobolem, quod ni-
mirum ex se genitam illam esse certo sciat, quam tamen Homerus quoq; Menander, & juris civilis
auctores tangunt, sane videatur leviuscula; cum tanta sit *πρὸς φρονίῳ* erga prolem etiam in bestiis,
quantam hic expressimus, quarum tamen nulla est cogitatio, quid magis minusve tuum sit.

Mirum amor Sobolis mater quod comprobat ecce

Delphini, capta que Soboli immortitur.

A M O R parentum erga liberos.

C Palumbos, quos vulgo Totquatos vocant, non nisi peracto solstitio parere, auctor est Plinius lib.
10. cap. 34. & in lib. 39. ait, Transiisse solstitium caveto putes, nisi cum incubantem videtis Pa-
lumbum: Alcianus vero Emblemate 193. ait, Palumbos in frigore nidificantes sibi proprias plumas
evellere, ut pulli mollius foveantur, etiam cum suo incommodo, exemplum appositum admodum
φιλοστονίας. Sed in Græco Epigrammate, Antipatri, unde sumpsit Alcianus, gallinæ fit mentio, idq; in-
tegrum propter ejus elegantiam adscribere visum fuit.

*Χαριτοῦς ἐφ' ἄνοιαν καὶ λαιμοῦνιαν ἑδῶν ἔργον
τιμωρὸν ἰουκίας ἀεφίχρον πένοντος,
κίε φαρὸν ἢ ἔργον κερθῶν ἀλκίον, ἢ γὰρ ἰουκίας
αἰθρῶν ἔργων ἀντιπαλῶν ἔργων.
ὄφρα καὶ μέλαινα κατ' αἰθρῶν ἀδιδούσῃ
ματιζοῖ, ἔργων ἔργα δίδου κορίθῳ.*

*Undiq; ad hiberna gallina nive obruta matrix,
Alas in pullos explicat, bosq; fovet;
Nec prius abijit, quam frigore mortua exili
Sic quoque defensus permanet iugis nives.
Medea & Progne si quid sentitis ad ortum,
Talia nonne avium cernes e facta pudet.*

D Id est,

De magnitudine autem amoris parentum erga liberos præclare dispu-
at Xenoph. lib. 2. *ἀπομνη-
μῶν*, in colloquio Socratis cum filio, & Plutarch. in peculiari libro *ἀπὸ φιλοστονίας*, in quo non pauca
exempla quoq; ex brutis desumpta, nimirum Aleyone, seleuria, Perdice & Gallina proponit, quæ
hic verbosius exponere non est nostri instituti.

A M O R sui.

Columella refert equas, conspecta in aquis forma sua, agi in rabiem. Et quidam nimium admi-
rantes sua redduntur insolentes ad insaniam usque.

Formica sibi ipsi tantum laborat; Sic nonnulli mortales sibi duntaxat consulunt, suaq; modo ne-
gotia tractant, de aliis nihil quicquam cogitantes.

Fœtus suos alinos & simia impensius amant, indocti suas nuges seriis aliorum laboribus præfe-
runt, & veluti Ixion nubes cupidissime amplectuntur.

E

AMO.

A Carnanis piscis est marinus, pagri vel erythrimi forma, cum quibus etiam confandi eum ple-
runq; scribit Rondeletius. Ab Athenæo dicitur ἀγρίπρις, & commodatur à dulce dine. Acacine
apud Plinium legitur in Catalogo piscium. Aristoteles autem Acatinam scribit à stete labore &
extenuari, 8. hist. anim. 19. Unde nobilis quidam Italus in ludis equestribus symbolum hoc atten-
tavit, quemadmodum refert in suis Impresis (utamur enim hac voce usu fere facta latina) Scip. Bar-
gaglius Senensis. Non autem dubito, quin inventor more gentis ad amoris sui ignes respexit, ipse
enim, ut de Didone canit Virg. *mollis flammam ædulas*. Et ut Delphis ille apud Theocritum ait Ioyl. 2.

*Ἔως δ' ἀγρὴν ἔσθ' ἀππασίαν
Ποδάρις ἠφ' ἄστρῳ εἶλος Ὀλοζέωντος αἰθέρα,
amor enim vel Lipareo*

Sape Vulcano flammam ardentior em excitat.

Quo etiam pertinet pulcherrimum epigramma Græcum 4. in 928. quod vertit Aleiatus Emb. 107.
Et quæcumq; apud Poetas passim de amoris ignibus leguntur. Quin & B. Augustinus etiam in lu-
cris literis non semel ignem pro amore usurpari observavit, ut Job. 31. & Plal. 57. Caveat igitur sibi
unusquisq; ne dum amoris illecebras veluti Solis sui radios excipit, aduratur ab eis, & sic non tan-
tum corpore & facultatibus extenuetur, sed quod longe gravius est, in animæ quoq; periculum, ac
veluti Phædria Terentianus in exitum ruat voluntarium. Argute sane & lepide atq; ad hoc hiero-
glyphicon non incommode de Thrasilli amoribus L. Apulejus 8. Metam ait: Quidni? Cum flam-
ma fevi amoris, parva quidem primo, vapore delecter, sed fomento consuetudinis exafluens, im-
modicis ardoribus totos comburat homines.

En radii possunt quid Solis, & est flus amoris:

Itorrent piscem: torret at hic homines.

A M O R I S illiciti lethalis exitus.

Dipsas ex genere viperarum serpens est, qui secundum Dioe oridem, lib. 6. cap. 50. vocatur
quoq; ἀφροδίτη & κούρα, propter continuam sitim, qua illos, quos morso læsit, afficere ac veluti
urere solet. Idem Galenus lib. 9. de Simpl. Medicam. facultatibus tradit, easq; in Libya non in Ita-
lia reperiri ait. Aetius vero lib. 13. prolixius insuper describit, ac dicit esse magnitudine cubitali, ex
crassa in tenuem desinentem, cum notis fulvis & nigris per totum corpus, capite autem angustio-
re, Sitis vero, secundum eundem, est intolerabilis ex ipsorum veneno, ut si etiam multas potus exhi-
beatur, ea non sedetur, nec tamen per urinas vel vomitum aut sudorem quicquam excernatur. Duo-
bus igitur percunt modis, aut ob multam sitim exusti, si potum non sumant, aut ob ejusdem reple-
tionem nimiam venter rumpitur, idq; infra circa inguina, vel anum ventrem, ut in aqua inter eu-
tem sæpe evenit. Eadem Alianus lib. 6. cap. 51. & Lucianus in Dialogo, quem ad amicos mittit, co-
piose describunt. Notatur autem hoc loco per Aquilam tanquam invictam avem à dipsade in pe-
ctore ictam (quemadmodum Hieronymus Rufcellus exponit in Italicis Impresis) vis & ardor nimius
amoris, qui secundum Plantum in Mercatore, in pectore & in corde facit incendium, & ex consue-
tudo & consuetudine mulieris adamata, semper majores vires & desiderium ardentius sumere consu-
vit. Cui tam venenata bestia & rabioso animali omni ratione & cura statim in principio obviam
eundem, ac totis viribus resistendum est, illiq; prius quam vulnus immedicabile infligat, præsentibus
ac efficacibus remediis sobrietatis occurrendum, & animus vera ratione, & salutariibus præceptis
instructus ad meliora convertendus. Quod Ovidius quoq; i. lib. de remedio amoris recte monet,

Opprime dum nova sunt subiti mala semina morbi,

Et tunc incipiens ire resistat equus.

Nam mora dat vires, &c.

Alibi vero idem principis obstandum esse jubet: nam si quis vulnus alit venis & cæco carpitur
igni sero medicina parabitur.

Reginam volucrum dipsas necat: ardor amoris

Sic animam accendens te dabit exitio.

A.M.O.

AMORIS nimii levamen.

Temporum magna differentia avibus (inquit Plinius sapius laudato libro cap. 25.) perennes sunt ut columbæ, semestres ut hirundines, trimestres ut turtures, quædam cum fortum eduxere, abeunt, ut galguli, upupæ. Abcunt autem hirundines, ut idem author priore ex Aristotele refert, hibernis mensibus circa pridie Id. Septemb. ad Arcturi ortum, & ultra illud tempus deprehensæ pereunt, redeunt vero circa 6. Cal. Martii. Sed in vicina abeunt, apricos secutæ montium recessus, ubi repertæ sunt nudæ ac deplumes, secundum Aristotelem quoq; lib. 8. de hist. Anim. c. 16. Sunt tamen nonnulli, qui existimant eas etiam mare transvolare instar aliarum quarundam avium, præsertim in locis mari propinquis. Quod etiam Petrus Martyr affirmat lib. 2. Legationis suæ Babylonice his verbis: Hiematum Alexandriam hirundines, milvosque cæterasq; volucres, pontum hyeme adveniente è nostris regionibus Europæis transvolantes tendere cognovimus. Quemadmodum igitur hirundo verum tantquam a mœniss. totius anni partem expetit, ac ante illud non apparet: ita quoq; se habet amantis ratio, qui amore non capitur, nisi sensibus animi & corporis infixis in aliquod subiectum pulchrum. Est autem quatuor affectibus amans subiectus, æ. inæ ac

D spei, qui ambo cum veris amantitate, quam hirundo tantopere desiderat, confectri possunt, nec non timori ac dolori, asperæ hyemi convenientes. Unde Ovidius:

Pessimamutati cepit amoris hyems.

Sed qui laudabili proposito ac singulari generositate flammæ & illecebras amoris nimii absentia sua restinguere, & propterea ad alia loca ubi hyems minus sit aspera, id est, impetus cupiditatum sedatior, sese conferre student, sapienter faciunt; idq; monet quoq; Ovid. 1. lib. de remedio Amoris hoc disticho.

*Tu tamen & quamvis firmis retineberè vinculis,
I procul, & longas carpere pergo vias.*

Et poetæ nostri distichon.

*Ardorem quisquis fugere optat tempore amoris,
Dum ferret, fugiat: namque hyems ardua fuga est.*

ANIMA.

ÆGyptiis accipiter pro anima pingitur, inquit Horapollon, iuxta nominis interpretationem. Si quidem illis accipiter Bajeth dicitur: quod nomen si divideris animam & cor sonat: Bai enim anima est, & Eth cor. Cor autem ex Ægyptiorum sententia animæ ambitus est. Itaq; compositum nomen hoc animam cordatam notat. Unde & accipiter ob eum quem cum anima habet naturæ consensum, a quam omnino non bibit, sed sanguinem, quo & ipsa nutritur anima. Horapollon l. c. 7.

ANIMA humana.

Lætet, inquit Lactantius, Lib. de Opificio Dei, cap. 18. mens oppressa somno, tanquam ignis obdueto cinere sopitus; quem si paululum commoveris, rursum ardescit, & quasi evigilat.

Igni (inquit Plutarchus) si extinctam subito facem admoveas, statim recenditur: & animus si statim evolet à corpore, facile redit in suam naturam.

ANIMA sancta.

UNiones, etsi nascuntur in mari, cum cælo tamen, cujus splendorem referunt, plus habent cognationis. Ita sanctam animam, etsi in his terris corporis sui domicilium luteum & fragile incolit, non tamen terrena, sed cælestia quærere decet. Quum enim à cælo ducat ortum, à cælo pendere, non autem terrenæ glebæ & plane sordidæ hære affixam, prorsus æquum est.

De Columbæ innocentia dicitur: Estote prudentes ut serpentes, & innocentes ut columbæ. Anima sancta temperamento simplicitatis & prudentia delectatur, & id sibi dictum intelligit, quod Paulus hisce verbis exposuit, volo vos sapientes quidem esse in rebus bonis, innocentes vero in malis. Roman. 16. 19.

Noti sunt versus, quibus Columbæ natura maxime expressa videri potest.

*Et sine selles, gemit, rostro non ledit, & unguis
Possidet innocuos, puraque grana legit.*

Anima Deo devota sine felle iracundiæ & amarulentiæ est, Caritas enim quæ non irritatur, summa ei cura est. Novit sibi dictum, Omnis amaritudo, & exandescencia, & ira, & clamor, & maledicentia, tollatur ex vobis, cum omni malitia. Ephes. 4. 31.

Sardonix, D. Hieronymo teste, nigredinem in imo, candorem in medio, & ruborem in summo habet. Pictura hieroglyphica est piæ animæ à tenebris in lucem prodeuntis, & in ardore sancto & æterno Christi sponsi, cujus sanguine redempta & resperfa est, amore & desiderio.

Ad piam animam, humilem, innocuam, parvo contentam, sobriam, castam, Deum stricentem, cœlestia meditantem, in luctu precantem, in lætitia corde canentem, charitate præditam, commotionis sanctorum studiosam, superna quærentem pertinent ingeniosi versus scripti de proprietatibus Columbæ, cujus symbolum Christus suis commendavit, jubens ut simplices essent sicut columbæ.

Felle columba caret, vestro non ledit, & unguis

Possidet innocuos, granaque pura legit.

Esq; frequens ad aquas, penmag, per aera fertur

Præpeto, pro cantu lugubre voce canit.

Educat alcerius pullos, volitatq; gregatim,

Et studet in tutis nidificare locus.

A N I M Æ domicilium.

Qui in aliena domo habitant multis anguntur incommodis, semperq; de aliqua domicilii parte queruntur. Animus etiam nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de stomacho, nunc aliud de alio queritur; significans se esse non in suo domicilio, sed in ergastulo unde brevi sit emigrandum. Hæc Seneca.

A N I M Æ inconstantia misera.

Canci facile capiuntur insidiis, eo quod alias antrosum, alias retrosum incedant. Sic anima nunc risui, nunc deliciis, mox luctui dedita, nihil proficere potest. Clemens apud Anton. part. 1. Serm. 17.

A N I M O S I vivi.

Picæ (Pica autem Græcis est *κλέων*) duo habentur genera, quorum unum est illud varium & caudatum ubiq; notum, olim tamen, ut apparet ex Plinio, in Italia rarius; alterum picam gladiatoriam sive garulam vocant. Utumq; genus sermonem humanum addiscit, minor tamen illius nobilitas (ut Plinii verbis utar) quia non ex longinquo venit Ovidius s. Metamorph. Piceæ filias in has aves mutatas fingit. Constantinus Landus doctiss. Comes in veterum Numismatum eruditiss. interpretationibus docet hieroglyphica Ægyptiorum pro homine sibi metipsum medente picæ vel picæ lauri folium ore tenentem, vel leonem simiam comedentem, de quo alibi. Sed in hieroglyphicis Horapollinis nuper ab eruditiss. viro Davide Hæschelio. Rectore Scholæ Augustanæ, græce ac latine editis, hoc legitur de Palumbo, quæ *πάλυμπος* est græcis, non multum ab simili dictione a *πικα*. At quomodocumq; hæc se habeant, hieroglyphicon hoc non male convenit cordatis & animosis, qui non ab aliis pendentes & auxilium eorum expetentes, seipsos in rebus adversis sua virtute, patientia, & *ἀντοχή* sustinent, & sibi satis firma remedia inde conquirunt: quales tanquam publice privatimq; optimos esse apud Thucydidem hb. 2. Pericles ait, *ἐν τοῖς ἀδικοῖς τοῖς ἐπιπέποις ἄνθρωποι οὐκ ἀποπέπτωται, ἵνα μὴ δὲ μάστιγι ἀνίσταται, ἵνα καὶ ἰδιωτῶν ἄνεστος ᾖ, ἵνα*, id est, qui in rebus adversis non franguntur animo, sed res ipsa maxime resistunt, & in republ. & in vita privata sunt optimi.

Sapienter etiam monet poeta noster,

Ne pende ex aliis, in te tua cuncta reponē:

Id te etiam volucris, se medicata, docet.

A N I M U S eger discursationibus non curatur.

Qui animi eger, & multis curis atq; ærumnis affectus, arbitratur non alia ratione se posse dolere mederi, atq; mentis inquietudini consulere, quam hinc inde vagando & discursando, in certam venæ sui mali comedia negligens, assimilatur cervæ lauciatæ.

Quam

Quam procul incautam nemora inter Cresia fixit

Pastor agens telio:

-----illa fuga silvas saltusq; peragrat Diſſeas.

Fruſtra: quoniam

-----haeret lateri lethalis arundo.

Celeri curſu hinc inde fugit, ſemper reflexa cervice reſpiciens ad ſagittam corpori infixam. Proprium aegri eſt, inquit Seneca, nihil diu pati, & mutationibus, ut remediſis uti. Inde peregrinationes ſuſcipiuntur vagæ, & littora pererrantur, & modò mari ſe, modò terra experitur præſentibus ſemper in feſta levitas. Animus aeger fugit turbas diſcurrendo, non vitat. Quapropter Plutarchi dictum, lib. de animi tranquillitate memorabile videtur. Recta, inquit, ratio ſi accedat ad quodvis genus vitæ, & quamvis mutationem, eam reddit facilem. Quod argumentum luculenter tractavit Horatius epiſt. ad Bullatium, lib. I.

-----Nam ſi ratio & prudentia curas

Strenua nos exercet inertia, navibus atq;

B Non locus effuſi late maris arbiter auſert,

Quadrigis petimus bene vivere, quod petis hic eſt,

Calam non animum mutant, qui trans mare currunt. Eſt Ulubris: animus ſi te non deſicit aquas.

Sed, ut ii qui februiunt, jaſtant ſe inquiete & verſant, atq; adeo lectum ſubinde mutant vana ſpe levamenti: in eadem cauſa nos, qui terram è terra fruſtra mutamus, aegri ſcilicet mentis. Aperimus morbum, non tollimus; caloream internum fatemur, cui nullam facimus medicinam. Poſt diuturnos & multos errores, animi pravos affectus nullo mari eluemus, obruemus nulla terra. Sequentur nos, & poſt pedites, equitesq; ſedebit atra cura. Socrates interroganti cuidam, quid ita peregrinatio ſibi non profuiſſet? Scite reſpondit, Non enim te deſeruſti. Simile hic dixerim: & quocumque fugies, corruptam corruptoremq; animum tecum habebit, comitem non bonum. Atq; utinam comitem: ſed vereor ut duceem, quia non ſequuntur te effectus tui, ſed trahent. Igitur,

Omne tolle metum, mentem nec anxius urge:

Laſus enim, fruſtra ſpicula fixa fugis.

A N I M I affectus, motus, perturbationes.

C Paſſereulus pede alligatus, volare incipiens, in terram funiculo detrahitur. Mens nondum affectibus liberata, & ad celeſtium meditationem contendens, ab affectibus ad terrena retrahitur. Maximus, lib. I. de charitate.

Gubernatores ſe ventorum mutationibus accomodant, & viri ſapientes animorum affectibus. Stobæus, ſermon. I.

Multa agreſtia ſubnaſcentia in agro, mala quidem ipſa ſunt, ſed tamen ſigna felicitis atque uberis ſoli, ſi quis excolat. Sic animi affectus per ſe mali arguunt ingenium non malum, ſi accedat recta inſtitutio. Plutarchus.

Corpus non eſt capax voluptatum, niſi bene temperatum. Animus non capit veram voluptatem, niſi liber metu ac cæteris affectibus. Idem.

Puro vaſe fruſtra haurias è fonte turbido. Nec potes aliis jucundus eſſe, aut rebus obeundis accomodus, niſi malis affectibus animum purgaveris. Idem.

D Qui lucernam non ferunt, multo minus ferent ſolem: & qui mediocribus rebus perturbantur, multo magis obſtupescunt in magnis. Idem.

A N I M I tranquillitas.

N On fit mare tranquillum, niſi ceſſaverint venti: non extinguitur ignis, niſi materiam incendi, ſpinarumq; ſarmenta detrahetis: nec animus erit quietus, niſi ea quibus inflammatur, fuerint abdicata. Chromatius.

Sapiens gubernator in tranquillitate tempeſtatem expectat: & rebus tranquillis ad dolorem aliquem præparandus eſt animus. Plutarchus.

Canes feroces ad omnem vocem irritantur, ad ſolam notam ac familiaritatem manſueſcunt: Sic animi morbi cum ſeruiunt compeſci non poſſunt; niſi dicta adſint nota & familiaria quæ commotos corripiant. Idem.

Qui nauseant inter navigandum, existimant se melius habituros, si ex scapha in librunicam aut in triremem demigrarint, at nihil agunt cum secum pavorem & bilem circumferant: ita frustra mutant genus vitæ, qui morbos animi secum portant. *Idem.*

Nihil differt utrum ægrum in ligneo lecto, aut in aureo colloces: quocumq; illum transferas, motum suum secum transferet: ita nihil refert utrum animus æger in divitiis, aut in paupertate constituatur: malum suum illum comitatur. *Seneca epist. 17.*

A N I M U S bene institutus.

Horapollo lib. 2. cap. 19. tradit Ægyptiacos pinxisse Aquilam gestantem lapidem, pro homine in nidum suum referre, quo tutior ac firmior esse possit. Hunc vero pleriq; Ætrem esse putant, cuius meminit Plinius lib. 10. cap. 3. quamvis cum gagate videatur confundere: cuius quatuor genera enumerat, lib. 36. cap. 21. Dioscorides quoq; & Galenus ejus faciem mentionem. Oppianus vero ad partum accelerandum hunc Aquilam nido imponere scribit. *Alcianus lib. 1. cap. 37. existimat id fieri, ut sit contra fascinationis injuriam quoddam amuletum.* Georgius agricola lib. 7. de natura fossilium prolixè de eo tractat, & ostendit in Saxonia & Misinia quoque Ætrem repeti, quamvis frequentior, & præstantior ex Gargano monte afferatur. Sunt autem omnes cavi, & lapide albo vel arena quasi prægnantes, & inde sonitum edentes. Nec multum ab illis distat Geodes, quem Dioscorides scorsim describit, terramq; in se continet. Intelligi autem debet per nidum (ut Scipio Bagaglius interpretatur) lapide ingesto stabilitum, animus juvenilis bene institutus, cui nihil prius, nec antiquius est, quam se summo studio munite contra omnes affectus effrenes, & vehementiores affectuum impetus, contraq; rerum caducarum vanas & quandoque perniciosas cupiditates, idque pietatis, & veræ rationis auxilio, tanquam lapidibus admodum firmis & stabilibus, quibus imprætare nobismetipsis, & modum statuere immoderate libidini possimus. De quo placido regnandi modo Horatius lib. 2. od. 2. ita cecinit:

*Latius regnes avidum domando
Spiricum, quam si Lybiam remotâ
Gadibus jungas, & uterq; Fœnus
Serviat uni.*

Conveniens hieroglyphico distichon adpingamus:

*Non bene firmum animum abripient vanissima rerum:
Quare hunc doctrina constabiles gravi.*

A N I M U S excessus.

Antiqua admodum ac celebris familia Fregolia Genuesis, ex qua plures Duces istius Reipublicæ & alii clari viri prodierunt, in gentilitiis suis insignibus aquilam quoq; gestare solent, cuius occasione Galeacius Fregosus tiremum Magni Ducis Florentini generalis Vicarius, sive, ut jam usitato nomine nuncupantur, Locum tenens, Aquilam (referente hoc Hieronymo Ruscello) symboli loco usurpavit, magno impetu contendenti suo volatu adversus mortem, circa quem cælum existit admodum turbidum, plenum pluviis, grandia, fulminibus & alii sævis tempestatibus, contra quæ universa Aquila nihilominus illis omnibus spiritibus alacriter contendit, aciem oculorum ad solem supra montem apparentem semper dirigens, atq; eo tandem per tot pericula pertingens, cui inventioni Hispanicum dictum adjunxit, NI MATARMI, NI SPANTARMI, id est, nec occidere me, nec terrere, scilicet potest. Quo iste fortissimus heros indicare voluit, nullum periculum, nullam rem quantumlibet terribilem, nec ipsam deniq; mortem sibi extimescendam propefuisse, respectu mandati muneris, & propter res laude dignas ab eo suscipiendas. Quandoquidem in omnibus actionibus nihil aliud cogitet, nec ante oculos habeat, quam solidam virtutem & veram gloriam, ad quæ per multos labores & varias difficultates, tanquam ad montem altum, & aditum difficilem (nam secundum Ovid. 4. Trist.

Ardua per præcepta gloria vadit iter.)

animo intrepido & constanti aspiret, à quorum accellu quamvis multiplicia genera tempestatum, id est,

A id est, fortunæ incursionibus variæ & plurima alia discrimina illum tetrahære & avertere conentur, se tamen ad Solem, id est, veram rationem & mentis aciem oculos dirigere, & tandem superatis omnibus difficultatibus ad optatum finem pervenire. Cuiq; etiam fortissimo heroi hieroglyphicam illud & convenit: iusto item & viro illi, quem Horatius lib. 3. carm. Od. 3. vididis pingit coloribus,

Iustum & tenacem propositi virum, *Dux inquieti turbidus Adriæ;*
Non civium arbor prava iuventium, *Nec fulminanti magna Jovis manus.*
Non vitæ insantis tyranni *Si fractus illabatur orbis,*
Mente quatit solidas neque auster *Impavidum serient ruina,*

Exclamet igitur pius & invictus animus, cælum acerbis oculis intuens;
Nec me prarupti montes, nec fulgura torrent;
Quominus in summo vertice conspiciar.

A N I M U S generosus.

L Acerta vitidis dicitur cum serpentibus acerrime pugnare; & si quando ab illis læsa, aut alioqui nimium defatigata fuerit, ajunt remedium vulneris vel languoris nimii petere ab odorata Chamæmeli planta, totam in eam sese involvendo, atq; hac ratione pristinas vires recuperando. Constat autem hanc odoratissimis floribus abundare, quos lassitudini mederi ac venenis quoq; resistere autor est Plinius. Sic etiam animus generosus semper sese gravibus ac infestis opponens fortunæ telis, contraque invidiæ occulta venena continue pugnans, si quando sese hisce inferiorem & quasi defatigatum senserit, subinde ad cogitationes honestas & actionum heroicarum meditationem sese confert, & in illis quasi involutus seipsum recolligit, ac pristinam acquirit indultiam atq; alacritatem, qua adversus rabiem & insaniam adversariorum & malevolorum jam jam quasi triumphantium eo fortius pugnare illisq; resistere, & subinde etiam aliquid novæ laudis atq; autoritatis conquirere queat. D. Petrus Forestus, de Galcga sive Ruta, Caprari avulgo dicta, cujus contactu læceta se contra viperam ita munierat, ut tandem superior evaderet, admodum luculentam historiam commemorat, in suis commentariis de falsa urinarum prædictione. Sed nostro hieroglyphico distinctione addamus:

Invida ut virus vincas, imitare læcetam;
Urg. Chamemelo hæc, pellere te abde bono.

A N I M U S magnus & sacer.

R Adii Solis contingunt quidem terram, sed ibi sunt unde mittuntur: Sic animus magnus & sacer, inquit Seneca, Epist. 41. & in hoc demissus ut propius divina noscamus, convertatur quidem nobiscum, sed hæret origini suæ.

A N I M U S sua sorte contentus.

Inter plura genera vitium, refert Plinius lib. 14. cap. 3. quoddam etiam peculiare reperiri, nullo plane indigens sulcro alterius arboris, aut palis; sed quod ipsum sese sustineat, unde etiam à Græcis *ἰσοπέλας*, id est, vitis recta nominatur. Scrabo autem de talis vitis mira crassitie lib. 17. ea scribit, quæ prope fidem communem superant. Hæc profecto imago est accommodata veræ *ἰσοπέλας*, id est, illius, qui contentus est suis rebus suisq; ingenii dotibus, neq; ab aliis temere pendet. Quas divitias, maximas certissimasq; nominat Cicero in Paradoxis. Et Lucretius inquit,

Divitiæ grandæ homini sunt, vivere parca
-----Aquo animo, &c.

Quod multo rectius ac plenius D. Paulus paucis docet: *ἰσὸς περὶ τοῦ ἡσυχίου* (inquit) *ἢ ἰσοπέλας*, id est, *Questus magnus est peras cum animo sua sorte contento.* Et Syracides cap. 40. *ὅσοι αὐτοῖς ἡσυχίᾳ ἡδονὴν ἔσονται*, id est, *Vita operarii, cui quantum satie est, suppetit, dulcis erit.* Tam magni autem veterum nonnulli hanc *ἰσοπέλας* fecere, ut teste Theodoro, in libro contra Græcos infideles, sem. tr. in quo tractat de fine & iudicio, in ea ultimum hominis quidam Philosophi, authore Hecæto, bonum statuerint. Quo pertinet etiam præclara hæc sententia Pindarica in Olympiis: *Σάνην* si quis opulentiam irriget, contentus iis, quæ conquirit, laudemq; adiungens, ne quærat Deus fieri, vel ut. ra humanam sortem sese extollere.

AN.

ANIMUS.

ANnum demonstrare volentes Ægyptii, līn, hoc est mulierem pingunt, quo etiam signo Deum significant. Est autem apud eos līs fīdus: quod Ægyptio quidem nomine Sothis, Græco vero Astrokyon dicitur, qui & inter reliqua sidera videtur obtinere principatū: ut qui, dum orientatur, una major sit, nunc minor, interim splendidior, interim vero secus. Insuper & quoniam in hujus sideris exortu, ea signis quibusdam observamus, quæ toto anno peragenda sunt; propterea non aliter annum līn appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt, quod arbor hæc sola ex omnibus ad singulos Lunæ ortus, singulos etiam ramos procreet, ita ut duodecim ramorum productione annus expleatur. Horapollon in hieroglyphicis lib. 1. cap. 3. hæc profert.

ANNUUS instans.

INSTantem annum significantes, eodem Horapollone teste, lib. 1. cap. 5. quartam *ἀρσεν* partem delineant. Est autem *ἀρσεν*, unde Latinis arvom, terræ mensura centum complectens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quartum dicunt: propterea quod ab uno, ut tradunt, sideris, cui Sothis nomen, ortu, ad alterum quarta sit interjecta diei pars. Enimvero Solaris annus trecentis sexaginta quinque diebus absolvitur: unde & quarto quoque anno supervacuum quoque diem computant & intercalant Ægyptii: quatuor siquidem diei quadrantes diem perficiunt.

Joannes Pierius lib. 18 de his quæ per vulturem significantur ex sacris Ægyptiorum literis agens, pag. 179. mentionem cursim injicit deliramentorum Basilidis de numero cælorum, cujus numeri princeps Abraxas, inquit, ab istis est constitutus. Hic autem plura de eodem commento in antiquitatis studiosorum gratiam subjicere libet. Cæsar Baronius Soranus, tomo 2. Annalium Ecclesiasticorum, addit ad pag. 68. lin. 43. editionis Plantiniana, refert circa annum 1590. Romæ in lucem emeruisse gemmam ex amethysto, quam D. Fulvius Ursinus ostendit unam ex illis imaginibus esse, quibus uti solerent Basilidiani hæretici, quas loco bullæ vel amuleti, aut alia causa superstitiose gestarent. Antica parte sculptus apparet juvenis, indulsu ad genua gestans, cætera nudus, aperto capite, super quod virga extat apposita; Dextra manu clypeum rotundum, sinistra hastam seu bidentem tenens; multis characteribus toto corpore insignitus, qui nihil nisi magiam & superstitionem spirant, atque inconditas voces vel implexas, & erroribus illis melius cogni, ac continere putamus. Sub pedibus ABAANAΘAABA *Ablanathale* scriptum legimus. Ad imam hastæ partem ABPAZAZ *Abraxas*, qui fuit Basilidis summus Deus: & gemmæ cælatura post Abraxas habet ΘΥΘΘ *Thyrb* vel *Thyrb*, qui Ægyptiis Mercurius fuit, si Gyraldum audimus, Syntag. 9. Platonis & Ciceronis sententias referentem. Hæc vox fuit generis, inde *Theos*, Basilidianis Deus fuit igitur Abraxas. His namque elementis (ut testantur Irenæus lib. 1. cap. 23. Tertullian. De præscript. cap. 46. Epiphanius hæret. 24. Aug. De hæres. cap. 4. Theodoretus hæret. fab. lib. 1.) Basilides concepit summæ Virtutis nomen, ex qua Dii reliqui dimanarent, omnes numero trecentis sexaginta quinque, secundum anni dierum numerum, totidemque cælorum (ut somniabant) quibus singulis eodem numero Dii sive Angeli ab eorum nominati præessent. Porro eorum, ut dictum est, numerus literis illis exprimitur, quibus evidens Summi omnium Deorum *Abraxas* nomen compositum est, nempe A & B unum & duo: P & A centum & unum z & A ducenta & unum, z sexaginta sunt: quæ simul juncta summam efficiunt CCLXV. Ita enim S. Irenæus & citati superius auctores omnes interpretantur, & numerant ex mente Basilidis. Multi ex Platonicorum & Ægyptiorum curiosis scholis ad Chistianismum transeuntes, neglecta prophetica & Apostolica simplicitate, veritatem cælestem ridiculis illis numerorum & cælorum figmentis obscurarunt, & dum sapere nimium voluere omnium apparuerunt insipientissimi. In gemmæ parte postica Leonis signum & tauri caput ad genituram pertinet ejus cui gemmam illam ex amethysto gestabat: sicuti solemne est ejusmodi nebulonibus his impostum sibi meti illudesse.

ANTIPATHIA hominum.

MURanam, quæ adeo Romanis in deliciis fuit, ut ex Macrobio, Cicero, Plinio, Columella & aliis constat recte, ni fallor, exhibet Hipp. Salviarius in pulcher. suo opere hist. aquatili. & in eadem illa sit cum lampet. nostra, & Ausonii Mustella, multa asserti aliis non animadversa Jos. Scalliger in Auson. Lect. Ejus capitale odium cum polypo, præter Elianum & alios Oppianus eleganti.

A describit 2. ²¹. Posse nimirum Polypum nullis artibus, nullis viribus muræ evitare insultus, sed cogi quamvis in vitum ad necessarium prælium devenire, & frustra quidem miserum suis cirris, & flagellis, velut spiras ac vinculis, muræ nam implicare. Nam & sua lubricitate illam elabi, & denuo ad orientem hostem, brachia illi abscindere & disceperere, ac ita tandem devictum conficere. Sic videlicet ratione etiam carentibus implacabile quiddam natura ingenuit, ut *Alianus* quaritur. Sed cur ita? cum ubiq; fere terrarum, ut est in versu *Timonis Phlasi* apud *Cl. Alexandr.* & *Euseb.* libr. ultim. præparat. Evangel.

Ἰστὴν δὲ ἑρποντοῦ ἔχει κινεῖσιν ἀδελφῆν,
Rixa hominum pestis stridore vagatur inani.

Et muræna quidem in polypum, in murænam locusta, in diversum nempe à se genus piscium, odia sua exercent; at in se ipsos & genus proprium, & viscera sua sæviunt homines. Verissima igitur est *Juvenalis* querela: *Satyr.* 15.

Sed jam serpentum major concordia, &c.

Et eodem pertinet *Plinii* locus: Cætera animantia in suo genere probe degunt: congregari videmus, & stare contra dissimilia. Leonum feritas inter se non dimicat: Serpentum morsus non petit serpentes: nec maris quidem bellæ ac Pisces, nisi in diversis genera sæviunt. At hercule homini plurima ex homine sunt mala.

ANTISTES improbus.

Quod *D. Augustinus*, in *epistol.* 148. De Ecclesiæ Antistibus suo tempore dicebat, hoc nostra quoq; tempestate dicere possumus: Nihil in hac vita, maxime hoc sæculo, facilius lætius, & hominibus acceptabilius, Episcopi aut Presbyteri officio, si perfunctorie atq; adulatorie res agatur: sed nihil apud Deum miserius, tristius & damnabilius. Item in hac vita, maxime hoc sæculo, difficilior, laboriosior, periculosior est Episcopi vel Presbyteri munere: sed apud Deum nihil beatius, si eo modo militetur quo noster Imperator jubet. De iis autem qui sine ullis Doctrinæ virtutumq; præsidiiis functiones Ecclesiasticas, tanquam ad ignem pyrausta temere profiliunt, operæ pretium est audire quid sentiant *Salvianus* libr. 1. ad *Eccles.* & *Bernardus* libr. 2. De consider. ad *Eugen.* Nihil est, inquit *Salvian.* turpius, quam excellentem esse quemlibet culmine & despicabilem vilitate. Quid est enim principatus sine meritum sublimitate, nisi honoris titulus sine homine? aut quid est dignitas in indigno, nisi ornamentum in luto? *Bernardus* autem: Abiq; his insignibus, inquit, eo deformior, quo illustrior apparet? Numquid abscondi potest civitatis supra montem positæ desolatio? aut l' tere fumus lucernæ extinctæ super candelabrum? Simia in tecto, rex (antistes) fatuus in folio sedens. Et nunc audi *Canticum* meum, & quidem minus suave, sed salutare. Monstro artes, gradus summus, & animus infimus, sedes prima & vita ima, lingua magniloqua & manus otiosa, sermo multus & fructus nullus, vultus gravis, & actus levis, ingens autoritas & nutans stabilitas. Sed & quid eo anri- quior *Ambrosius* dicat, *Epist.* 6. audiamus. Nihil in Sacerdotibus plebejorum requiritur, nihil populare, nihil commune tum studio atq; usu, & moribus incondita multitudine. Quid in te mirabitur, si sua in te cognoscat, si nihil in te aspiciat quod ultra se inveniat, si quæ in se erubescit, in te quem reverendum arbitratum offendat? Et libr. De dignit. sacerdot. cap. 1. Ne sit nomen inane, & crimen immane. Ne sit honor sublimis, & vita deformis. Ne sit Deifica professio, & illicita actio. Ne sit religiosus amictus, & irreligiosus proventus. Ne sit gradus excessus, & deformis excessus. Ne habeatur in Ecclesia Cathedra sublimior, & conscientia sacerdotis reperiat humilior. Qui plura cupit, legit *Chrysothomi* præclarum opus de Sacerdotio. *Gregorii magni* Pastorale, præsertim vero *Nazianzenii* Apologeticum. Illic enim quantæ stultitiæ ac temeritatis sit, illotis (ut dici solet) manibus tam arduum ac sacrosanctum munus attingere, discer. Hieroglyphicum vero Simiæ in tecto saltantis & Antistitis indocti atq; improbi apprimè convenit.

ARDELIONES.

Petrus Crinitus libr. 2. de honesta Disciplina, 14. cap. pingit hieroglyphicum quod hic explicamus, sub Apologi lineis. Sata est olim Curcubita juxta Pinum arborem processissimam. Cum

F

vero

vero multis pluvis ac cœli temperamento hæc plurimum crevisset, lascivire cepit, & ramulos audaci-
 Cus porrigere jamq; in pinum serpebat, & in suos ramos audebat frondes involvere, prægrandia
 sua poma ac virefcentia ostentans. Tanto itaq; festu ac insolentia intumuit, ut Pinum ipsam auti sit
 hoc pacto aggredi. Vides, ait, ut te jam supero, utq; foliis ac virore præsto. Tum pinus, quæ tantis
 prudentia præstabat, nihil mirata est cucurbitæ insolentiam, sed respondit; Ego vero habeo
 multos calores & hymes, variaq; temporis adverstates pertuli adhuc tamen in egra consilio, na
 verò ad primos rigores minus habebis audaciæ, nam frondes coincident, & virecere desines. Tabu-
 la est Ardelionum, agyrtarum & nebulonum, qui si quando nescio quam gloriosam suis artibus con-
 quisiverint, quibus etiam probis & doctis viris audaciter insultare non erubescunt, ubi ad ferta ven-
 tum est, tanquam fumi venditores suo ipso fumo oppressi pereunt.

Quid certat tarda citò nata cucurbita pino?

Interitu celeri, quacitò nata, cadunt.

A R D U A *sectanda.*

ERigitur vir solidæ gloriæ cupidus, ut exigatur, Capram imitatus, quæ magno conatu sese eri-
 gens, & lauri surculos teneriores depascens, ac inde tamquam ex nutrimento convenititissimo,
 corpori alimentum & incrementum præbens, robustiorq; inde existens, hieroglyphicum est libere-
 lium artium studiosi, quarum auxilio sperat se famam ac celebritatem nominis perpetuam consecu-
 turum, quum, Horatio teste,

*Dignum laude virum Musa vetet mori, &
 Cælo Musa beet.*

Capra etiam salicum & aliorum amarorum virgultorum summitates, neglectis humi nascentibus
 etiam suavioribus herbis, carpens, ostendit nullos labores esse ingratos, imò studiosis videri necesse-
 dissimos & suavissimos ob virtutis & aliarum rerum laudabilium acquisitionem. Quod Phocylides
 testatur,

*Nullum sine labore est hominibus facile opus,
 Nec ipsi Divi laborantem virtutem valde adjuvat.*

Et Manlius Astronomic. lib. 4.

Pro pretio labor est, nec sunt immunia tanta.

At nisi per fossis fugiet te montibus aurum.

Impendendus homo est, Deus esse ut possit in ipso.

Ad prius hieroglyphicum etiam hi versus pertinent.

Ardua secleris scansura culmen honorum,

Pe lauri Capra summa petunt folia.

A R M A, *Sine consilio, infirma, & noxia.*

Xiphias piscis Latinis Gladius, insigni corporis robore, & rostri potissimum, quod in formam
 gladii & usum à natura accepit, fractus, insolenter in mari grassatur, ac obvios quosq; pices fugare
 solet adeò ut balænis quoq; sit formidabilis. Tantæ enim duritiæ & acuminis est ejus, ut
 ut Alianus vocat; ut illo etiam naves perforet cum submersiois periculo, quemadmodum
 Plinius scribit, ac idem Alianus confirmat, qui visum ait navigium, quod reparandum erat, cujus cari-
 na Xiphias caput rostro impacto infixum remanserat, & quod rostrum, dum ad cetaceam magnitu-
 dinem Xiphias excreverat, simul increverat, adeò ut tandem & erirentis rostro, compari-
 ri possit. Sed & Oppianus non minus accurate illud describit in 2. ll. Sic igitur piscis tam savis ar-
 mis instructus, ut maximis etiam pelagi bellis sit formidabilis, à pusillo tamen hoste superatur &
 conficitur. Sub caniculæ enim exorsum, ab astro sive asylo infecto vix aranei magnitudine, quod
 sub pinnas ejus se insinuat, percitus, adeò in rabiem agitur, saepe ut in naves vel terram exiliat, donec
 tandem immensos cruciatus cum morte commutet, veluti idem Oppianus scribit, & rem ex A-
 rist. confirmat Athenæus lib. 7. meminitque Eustathius ad 10. Exemplum mebercle evidens,
 quam parum profint arma absque ratione & prudentia, imò & noxia illa læpenumero esse.

Ardua

A Armis enim non cedunt omnia, sed rationi potius & consilio, quibus ista regi necesse est. Igitur ex Comici scito;

Omnia prius sapientem experiri, quam armis decet.

Pulchrè etiam Q. Curt. lib. 7. Nihil, ait, tam firmum esse, cui periculum non sit, etiam ab invalido. Et idè lib. 4. Patere vel unus insidiis Regem.

A R T I F E X *suis artibus & machinis eversus.*

Pinna fundo maris ad litora perpetuò affixa, lana quadam teu villo extra concham propendente, tanquam radice nititur. Ea lana tenuissima est, & byssus Aristot. dicitur, ex qua sunt byssinæ vestes nobilissimæ, quas I. C. per byssicum opus videtur intelligere in l. ult. §. Species. D. de publican. & vestig. Certum autem est, quòd pinna hanc suam lanam, veluti manum quandam, ad alimentum atrahendum expandat, ut apud Ælianum legimus, planè ad similitudinem retis piscatorii: in quam ubi pisciculos & minuta conchilia, ceteraque inanis quiesquillas attraxerit, illis delicatè vescitur. Et Elianus quidem hanc ejus lanam *enque vocat, egi æs riva magis è ianthe, non è dææ, tuis magis, quibus riva*

visitavit: & carunculam extra conchas eminentem ex sese protendit, tanquam escam circumstantibus piscibus. Sed quid sit? Ipsa pinna suis his inventis & piscatori ad retia conficienda primitus monstravit viam & simul illi ostendit, hoc ipso pacto & alio etiam se capiendam esse. Quod planè ita accidit. Nempe, ut præclare Seneca in Hercule fur. admonet:

*Quod quisque fecit, patitur auctor em scelus
Reperit, suog, premitur exemplo nocens.*

Nec reprehendi potest, qui hostium artes & dolos similiter eludit, eosque propriis ipsorum inventis & machinationibus circumvenit ac superat, atque ita in auctores technas rejicit. Sic enim, ut idem Seneca ait in Thyeste:

Sepe in magistrum scelera redierunt sua.

Pertinent huc noti versus Ovidii:

*Iudice me fraus est concessa repellere fraudem,
Armis, in armatos sumere iura sinunt.*

C Ecce M. Palingenii in Capricorno:

*Nam jus fasque sinunt, vim vi propellere, fraudem
Fraude, veluti meritum merito pensare decorum est.*

A S T U T I A *fallax.*

Effugia spem alunt, & fallunt. A canibus agitata Rupicapra in præcipitia montis quærens tutum effugium, ibidem à canibus undique oblecta, tandem nullum fugæ exitum prospiciens capitur. Hieroglyphicum eorum, qui suis consiliis atque actionibus nimis callidis & calidis, quibus se fore tutissimos opinantur, ac idè temerè & audacè aggrediuntur omnia, sapissimè se ipsos evertunt, vel in ea conjiciunt pericula, unde vix sese extricare possunt. In historiis innumera exempla occurrunt, quæ instituti nostri ratio prætermittit Festivè, ut ferè semper Plautus in Captivis,

*Qui cavet ne decipatur, vix cavet cum etiam cavet,
Etiam cum cavisse ratus, sepe is cautior captus est.*

D In ea re egregia occurrit magni viri sententia. Omnes qui magnarum rerum consilia suscipiunt, æstimare debent, an quod inchoatur, Reipubl. utile, ipsis gloriosum, aut promptum effectu aut certè non arduum sit. Simul ipse qui suadet considerandus est, adjiciat ne consilio periculum suum, & si fortuna ceptis ad fuerit, cui summum decus acquiratur. Equidem

*Astus saepe nocet: qui cavet ne caperetur,
Hoc ipso captus commemini citius.*

A V A R I T I A.

H Yoscyamus, sive Apollinaris herba (Altercum quoque veteribus dicta) propter nimiam suam frigiditatem inter Narcoticas plantas, id est, stuporem inferentes, refertur, sumptaque copiosior etiam propter quandam facultatem occultam amètiã parit. Unde hodie etiam incolæ vallis

Ananiæ ut Matthiolus refert, sua lingua, propter hunc effectum Italicè nominant *disparibus*, id est, mentem turbans. Ad Hyoscyamum quoque si aves aduolent, & potissimum semine ipsius non adeo ingrato pascantur, tandem stupida in terram decidunt, ut facile capi possint, exceptis tamen sturno ac coturnice, quæ aves illo impune vescuntur, idque ob certam quandam formam similem, ut vult Theophrastus. Ad hunc modum plures homines nimio auri amore capti (nam secundum Ti-

Sæpe solent auro multa subesse mala)

& dulcedine divitiarum irretiti, sapissime à verarationis semita aberrant, atque tandem in perniciosissimum avaritiæ vitium, fontem omnium malorum, quasi mente capti detruduntur. Hoc Seneca in suis epistolis, & libello de Paupertate, ex illis Centonum instar collecto, paucis verissime explicat. Divitiæ, inquit, inflant animos, superbum & arrogantem præriunt, invidiam contrahunt, & eo usque mentem alienant, ut fama pecuniæ etiam nobis nocitura deleat. Quod infinitum studium accumulandarum divitiarum ubique, in sacris etiam literis, plurimum reprehenditur, & Syracidæ præsertim capit. 27. & 31. tanquam loci communes quidam de eo consuli possunt, liberales tamen opes & recte usurpatæ minime vituperantur: quas Sappho vocat *πλεονεκειαν*, id est, divitiarum virtute exornatas.

Ut volucres dementat Hyoscyami gravis herba:

Sic insana stupent peiora divitiis.

A V A R U S.

Est magnus quæstus pietas cum animo sua sorte contento. Fatuus autem aliena requirens, Lepun cervarium (quem nonnulli Lynxem existimant) imitatur, cui quamvis in fame manducandi respexerit, oblivionem cibi subrepere ait Plinius lib. 8. cap. 22. Digressumque quætere alium; & ita, ut Solinus refert, immemor præsentis copiæ, ita quæsitum quam reliquerat satietatem. Quod avaris, id & aliis mundanæ vanitati addictis sæpius contingere solet, qui dementati vana spe fortunæ uberioris præsentia commoda per stultitiam negligunt. Hesiodici versiculi immemores,

Νηπιος, ὡς τὰ ἴσθητα λαπῶν εἰς τὴν αὐτὴν δίκην. Id est,

Stultus est, qui certis relictilis, seclatur incerta.

Sophocleæ item sententia.

Τὸν ἀποχῶναι δ' ἴσθαι

Ποδὸς ἰθνηε τὸ παρὸν ἀμπελακῶν. Id est,

Non possibilem cupiditas

Multos fecit presentibus frustrari.

Huc refer, quæ mythologi de cane carnis fructum aliunde raptum & secundum flumen decurrente docent. Hujus fructus cum imago in aquis appareret, canis avidus illam quasi alterum fructum undis innatans appetit: sed dum pandit rictum ut assumat, id quod tenebat, amittit.

Incertis inhiat, certissima spernit avarus:

Ceu præsentem alium Lynx cupit ipsa cibum.

Omnia paucis Horatius,

Semper avarus eget.

Et Bias apud Aufonium,

Quis dives? qui nil cupiat? quis pauper? avarus.

Sapiens Hebræus, Quis dives? qui gaudet parte sua. Cicero autem suis rebus esse contentum maximæ sunt certissimæque divitiæ.

A V A R U S. T Y R A N N U S.

Post mortem prodest avarus, nec ullus homo nobis occurrit, qui historias non teneat de isto vel illo sene pecunioso, multa pretio sæsupellectile ac prædiis locuplete, ita tamen avaro simul & fœdido, ut omnes alios homines contempserit & semper vacuos à se dimiserit, ut

Qui nummos aurumque recondit, nescius sui

Compos-

Compositus, metuens veluti contingere sacrum.

A Istius Euclionis nota hieroglyphica erit porcus saginatus, à quo nisi occiso, nihil commodi emolumenti capi potest, cum ex Chryssippi sententia sus amicalito prater escam nihil habeat: & Cato dixerit, animam ei pro sale datam, ne carnes putrefecerent. Hunc, Horatio teste lib. 1. serm. 1.

*Non uxor saluum vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puella,
Miraris, cum in argento post omnia ponas,
Si nemo praeset, quem non merearis amorem.*

Recte igitur existimemus cum S. Apostolo, 1. Timoth. 6. & ad Ephes. 5. avaritiam esse idololatriam, radicem omnium malorum, & secundum Chrysoftomum) omnis in iustitiæ fomitem, nec non *omnis malignitatis matrem*, ut ait Phocylides,

ὁ φθονὸς ἡ μήτηρ πάντων κακῶν.

Et ingeniosus poeta hieroglyphicon illud exponens canit,

*Nec sus, nisi mater, poterit prodesse, nec ulli,
Dum vivit, prodest, quicquid avarus habet.*

B Alii hinc sumpserunt tyranni hieroglyphicon, sicut etiam Stobæus in Sermon. contra tyrannidem. Nam ut porcus, quando contra statur, semper grunit, quasi metuens ne mactetur, cum sciat se nec hic præbere homini, nullique rei esse utilem dum vivit, sic Tyrannus vel ad levissima timet, ne cum sibi paratum existimans. Et Seneca in Hercule est florente de tyranno dicit,

*Vilissima haud ulla amplior
Potest, magisque opima mactari Iovi,
quam vesiniqua.*

C IN Hieremia Propheta cap. 17. Hæc habentur, Clamavit perdix, incubavit quæ non peperit, fecit divitias & non in iudicio in dimidio dierum suorum derelinquet eas, & in novissimo suo erit insipiens. Quæ locum B. Hieronymus ita interpretatur. Perdix aliena ova calefacit, si propria furto omiserit. sed cum creverunt in nidis, pulli evolant, & ad parentes suos redeunt, ementium omittentes. Eademque fere tradunt B. Ambrosius in Hexaem. & Augustinus contra Faustum libro 15. ac Isidorus libro 12. Accomodat etiam hoc hieroglyphicon B. Ambros. Epist. lib. 7. in hominem avarum, ubi ait. Quidam naturæ perdicis etiam istud aptandum putarunt, eo quod aliena diripiat ova & fovent suo corpore, atque hac sua fraude alienos studeat partus accipere. Ita avarus quoque opes matris artibus conquirat ac corradit, quas tamen mox aut invitus veris possessoribus iure reddere, aut usum earum morte præventus amittere, ac aliis sæpenumero ingratis relinquere cogitur. Pierius Valerianus aliter explicans lib. 24. hieroglyphic. scribit Theologos quosdam per perdicem malum dæmonem intelligere, qui Dei seetum in pravitate nido adulterina educatione sibi velit enutrire, per eam autem avem, quæ verè mater est, & ova edderat, piorum conventum interpretari, ad quem ad legitimam matrem, simul ac vocem ejus audierint, deserta falsa esse procurrendum. Tradit idem secundum Adamantium etiam hac similitudine notarî hæreticos, quorum genus instar perdicum sit malignum ac fraudulentum, ubi tamen ab aliis vera matris sanctioris quippe institutionis vox audita fuerit, eos deserit, atque tandem poenas suæ desipientiæ luere.

*Quæ sunt alterius per dix illa incubat ova,
Quæque alius peperit possidet alter opes.*

A U D A C I A male suada & infelix.

M Urena de Polypi victoria facta ferocior, & dentium firmitati confidens, provocata vicissim à carabo seu locusta, non cunctatur, sed audacter descendit ad prælium, quod eleganter describunt Oppianus & Elianus. Ut autem ab initio superbe contemnit hostem, ita temere etiam cum illo congreditur, frustra suis dentibus locusta aculeatum dorsum & partes duriores complectens. Nam hujus silicis forcipibus & robustis aculeis, in quæ cæco furore ipsa incurrit, transfixa tandem sua stulticia misere occumbit. Sic videlicet, ut præclare Livius ait, saepe contemptus hostis

F 3 cruentum

eruentum certamen edidit, & inelyti populi regesque perlevi momento victi sunt. Quo magis præceptum illud in omnium animis esse debet: nihil in bello oportere contemnere sine causa dicimur. A
 timidi flere non solere, ut Ænyl. Probus in Thra' ybulo scribit. Poterat Murana in suo domicilio
 tutò consistere, & spernere Locusta provocantis minas: sed nimia fiducia protracta in propriam
 volens ruit exitium. Unde rectè idem Livius temeritatem, præterquam quod stulta sit, vitium
 etiam esse, pronunciat. Et pulchrè Polyb, *ἡ ἀπειρία γὰρ μὴ καὶ θεοσέβεια καὶ θυμὸς ἀνδρείος, ἢ ἡ ἐπιθυμία*
καὶ τὸ φθῶν, ἡ ὑπερηφανία μὴ τῶν ἰσχυρίων, ἡ ἀπιστία τῶν ἐπιβουλεύσεων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπειρία
ἵππων ὅσα τοιαῦτα: *Celeritas, & Audacia, & Impetus præter rationem, & Vanitas & Typhus, hostibus quæ-*
dam percommoda, noxia vero maxime amittis. Nam ad omnes insidias, fraudes atque astus obnoxium est
 talis. Potest etiam hoc significari Mars *ἡ ἀπιστία καὶ φθῶν*, qui se ab alio ad alium confert, & modò harum,
 modò illarum est partium. Homer. *ἡ δὲ*

ἑωὶς ἀνδρείος, καὶ τὸ κτηνὸς κατήτοι,
 Communis Mars, in q̄ vicem perimur perimentem.

Et eod. libr. *ἡ δὲ ἑαυμὸς ἑταυ ἀνδρείος,*
 Nunc his, nunc illis contingit vincere.

Sed ad prius significatum sequens distichon applicamus:
 Nunc semper nimium promptus audacia fallis,
 Sapius asti miserum ducit in exitum.

AULICORUM Conditio.

HOrum tabellam hieroglyphicam exhibuisse nobis videtur verus ille vanitatum humorum
 cenfor libr. de mercede conductis. Græcam *ἡ φρουρα* ejus picturæ, qui volat, ex iplo fonte
 hauriat. Nos Latinam versionem proponimus. Libet mihi (inquit ille) Cebetis exemplo imaginem
 quandam vitæ Aulicæ tibi depingere, ut eam contemplatus scire queas, tum ex usu tuo sit eam adire.
 Equidem magnopere cupiam vel Apellem quempiam, vel Parrhasium, vel Euphrasium, vel Euphrasium
 noxiam ad hanc depingendam tabulam adhibere. Verùm, quoniam fieri non potest, ut aliquem arti-
 ficem tam egregium atque absolutum nanciscamur, in præsentia tenuem quandam pro mea vitæ
 im- ginem adumbrabo. Pingatur ergo *vestibulum* sublime, atque inauratum, neque id humi situm in
 sole, verùm procul à terra in edito collis fastigio: præterea in accessum ferme & abruptum, labricosq̄
 aditu, ita ut plerumque qui se jam usque ad summum verticem penetrasse sperant, lapsò pede præ-
 cipitati frangant verticem. Intus autem *Plutus* sedeat, totus (sicuti videtur) aureus, majorem in mo-
 dum formosus, atque amabilis. Porro amator ubi vix tandem conscendit, jamque ad fores accessit,
 obstupefeat, oculis in aurum defixis. Deinde *Spes*, quæ & ipsa specioso vultu est, æ verticulis
 amicta, manu prehensum introducat, mirè jam ipso ingressu attonitum. Atq̄ ab eo quidem tempore
 Spes usq̄ illum antecedit, dueatq̄, tum aliæ mulieres illum excipientes, puta *fallacia* *Servitium*, *ve-*
 dant labori, at is miserum penitus defatigatum tandem *Senectus* tradat jam morbidum, coloreque
 commutato. Postremo *Contumelia* arreptum illum ad *desperationem* pertrahat: & hoc quidem tem-
 pore Spes avolans evanescat. Tum ille non per aureum illud atrium, per quod ingressus fuerat, sed per
 sticum quoddam & occultum exitum tradatur per nudus, ventricosus, pallidus, senex, læva quidem
 pudens occultans; dextra verò seipsum strangulans. Occurrat autem ex eunti *Penitudo* frustra la-
 crymans, & miserum his etiam conficiens. Atque hic quidem esto picturæ finis. Cæterum tu, *Tri-*
 moles optime, ipse diligenter consideratis singulis, expende cum è re tua sit, ut in hanc imaginem per
 aureas illas fores ingressus, per alias longè dissimiles tam turpiter excutiaris. Quicquid autem feceris,
 memento sapientis illius qui dixit, Deum in culpa non esse, sed eum qui hanc conditionem sua
 sponte delegerit. Hæc pictor & Cenfor ille.

Tabellæ addamus ornamenta quædam poetica, Virgilius libr. 2. Georgic.

O fortunatos nimium, sua si bona norint,
Agricolas! quibus ipsa procul discordibus armis,
Fundit humo facilem victum justissima tellus, &c.

Horatius.

A Horatius, Carminum lib. 3. Od. 10.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, stultus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius Aula.

Et Epistolarum lib. 1. Epist. 18.

Dulcis in expertis cultura potentis amici,
Expertus metuit, in, dum tua navis in alto est,
Hoc age ne mutata retrorsum te ferat aura.

Idem lib. 2. Sermonum, Satyr. 2.

--- at simul assis

Miscueris elixa simul conchyliis turdis,
Dulcia se in bilem vertent, stomachoq, tumultum
Lenta feret pituita, Vides ut pallidus omnis
Cena desurgat dubia.

Ovidius lib. 3. Tristium, Elegia 4.

Vsibus edocto si quidquam credis amico,
Vive tibi & longo nomina magna fuge.
Vive tibi, quantumque potes, praeclusa vita:
Saxum praeclusi fulmen ab arce venit.

Paulò post in eadem Elegia:

Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit, & intra
Fortunam debet quisque manere suam.

Tandem concludit,

Tu quoque formida nimium sublimia semper;
Propositiq, precor contrahere vela tui.

C Seneca tragicus in Thyeste.

Stet, quicumque volet potens,
Aula culmine subrico.
Me dulcis saturet quies. Paulò post.
Illi mors gravis incubat,
Qui notus nimis omnibus
Ignotus moritur sibi.

Idem in Hercule Oeteo,

Colis hic reges, calcet ut omnes,
Perdatque aliquos, nullumque leuat.
Tantum ut noceat caput esse potens.
Quota pars moritur tempore fati?
Quos felices Cimbrja vidit,
Vidit miseros abitura Dies.
Rarum est, felix idemque senex.
Cestres, Tyrio mollior ostro
Solet impavidos ducere somnos.
Aurea rumpunt tecta quietem,
Vigilesque trahit purpura noctes.

D Martialis Epigrammatum lib. 9.

Nemo suos (hac est Aule natura potentis)
Sed Demini mores Casarianus habes.

--- exeat aula

*Qui volet esse pius: virtus & summa potestas
Non coeunt.*

Anthionius in Epigrammat.

*Fortunam reverenter habe quicumque repente,
Dives ab exiliis progrediere loco.*

Inter poetas recentiores innumeri occurrunt. Ex ingenti acervo grana pauca exhibemus.

1. *Vana Palatinos quos educat Aula clientes,
Dicitur auratis neclere compedibus.*
2. *Aulam reperit qui bonam, & usilem, & fidelem,
Atque auctore sequatur, Duce me, meque sequente.
Si quis quaritur, nec fugit; huius miserebor.*
3. *Odisse verum, saepe factis oblitus,
Parumque cautis ora sublimere viris,
Illudere imbecillo, & absentes male.
Accipero: ea sunt antica dulcedines.*

At tandem tollamus manum de tabula.

A U L Æ Principum.

Pardus odoris gratia allecctas feras invadit, atque interficit. Ita quidam blandiloquentia inccitos fallunt ac perdunt. Sic etiam principum aulae habent nescio quid blandum, quod invicti in petniciem. *Plin. libr. 8. cap. 17.*

A U D I T U S.

ÆGyptii, teste Horapolline, libr. 1. cap. 47. auditum demonstrantes, tauri auriculam s'ingunt. Ubi enim concipiendi desiderio vacca stimulat (idque non amplius quam in trihorio) vehementer mugit. Protinus vel ex longissimo intervallo audit taurus, cumque eam intelligat Venere excitari, mox accurrit: id quod soli huic ex animantibus omnibus, in congressu peculiare est:

A U X I L I U M Dei.

Quamquam hedera sit ex numero earum plantarum quae numquam folia amittunt, sicuti quoque Olea, Myrtus, Palma, Pinus, Cupressus, &c. nihilominus tamen levi momento, vel propter ipsius temporis incommoditatem, vel soli imperfectionem, aut alia de causa decedat & interdum plane exsiccat. Emblemata est, quod fidelis servus Domino alicui strenue & diligenter inserviens, ac vicissim illius benevolentiam ac favorem experiens sibi accommodare poterit. Sed multo aliter estius ad verum Dei cultum & honorem transferre hoc licebit. Nam sicuti videmus hederam, vitem, lupum salictarium, & alias huius generis plantas, propter imbecillitatem, innixi ad arborem, palum, vel murum egere: ita persuasum esse nobis debet, nos non posse alia ratione ulla assurgere, crescere vel florere, quam accessu ad Deum Opt. Max. & gloria eius pro viribus tuendi.

*Pyramidis surgentem hedera munimine cervus:
Talis stat pietas fulta favore Dei.*

HIEROGLYPHICORUM COLLECTANEA, EX VETE- RIBUS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER SECUNDUS.

BELLA Civilia.

DE Draconis & Aquilæ cruenta pugna locus est apud Homerum quem Cice-
ro vertit in Mario, ex quo ejus verius referuntur libro de Divinatione elegan-
tissimi:

*Hic Jovis alifoni subiro pennata satelles
Arboris è trunco serpentis saucia morfu. &c.*

Imitatus etiam est Homerum Virgilius xi. Aeneid. ibid.
*Uig, volans alte raptum cum sulva Draconem
Fert aquila, &c.*

Plinius ancipitem Aquilæ & Draconis in aere conflictum esse scribit, ita ut saepe simul decident.
Tangit idem breviter Plutarchus quoque Commentario *de fortuna eius pios.* Est autem hæc imago
mutuo se Marte conficientium, qualis fere conflictatio potentiorum inter se belligerantium esse
solet, maxime in bellis civilibus, ut Pompeji & Cæsaris congressus docere possunt. Unde prover-
bium ex Sybillæ Erythrææ vaticinio natum:

*κλυταί ε νικηταί, ε δέ νικηταί ἀνέθουσαν:
Flet victus, sed victorem mors atra peremit.*

C Sic videlicet, ut in Pace Aristophanes ait,

*Καί πλοῦτος πλοῦτος ἐστὶ ἀγαθὸν ἀντιδικεῖν πλοῦτον:
Ac recalcitrans per iram testa testam vulnerat.*

Qua de re vide Proverbium *Testa collisa teste.* Et alterum: *Cadmea victoria,* ipsis scilicet victoribus
haud foelix, cujusmodi Græcorum fuit, quorum nulli non magno constitit capta tandem Troja.
Argate, sed vere Pyrrhus Epiri Rex, cum duobus præliis vicisset Romanos, multosq; amicorum &
dñeum amisisset, si adhuc semel inquit, Romanos vincemus, actum est de nobis. Agesilaus etiam
cum ad Corinthum Lacedæmonii vicissent Athenienses, multitudine occisorum audita exclama-
vit: O infelicem Græciam, quæ tantum hominum ipsa sibi interemit, quantum satis erat ad uni-
versos vincendum Barbaros! Utrumq; refert Plutarchus in apophth.

*Victor uterq; cadit: proli quam victoria acerba est,
Cum trahit in præceps una ruina Duo!*

BELLATOR Strenuus.

A Ut mors, aut vita decora, vel ut nostro sæculo nonnulli, Victoria numeris omnibus absoluta,
vel pax tuta, vel mors honesta.

*Dixeris hos fortes, quos nec formidine mortis,
Pro patria latos occubuisse juvat.*

A canibus venaticis agiratus aper, & summa vi in venabulum irruens, quod aut excutere conatur,
aut ab illo confici cupit, hieroglyphicon est viri fortis ac plane imperterriti, præsens periculum mi-
nime fugientis, quem Petrus Angelus Bargaus lib. 4. Cynegetic. ita describit:

*Non ille iras, non ille superbos
Demittit, animos. aut seva pericula vitæ
Ignavus, neq; etiam cursu pedibusq; salutem*

Quæ

A Cum quo congruunt versus poetæ veteris, relati ab Aristot. 2. Rhetoricorum,

Fortuna multos sæpe in altum provehit,
Non quod bene illu esse consultum velit;
Sed ut inde casu insigniore corruant.

Et Poeta noster ingenioso Disticho:

Sunt dubii eventus insertaq; prælia Marti,
Vincitur hæc raro qui prope victor erat.

BELLUM civile.

Miserias bellorum civilium hieroglyphice descripsit poetarum Gallorum facile princeps in nobili poemate, quod Hebdomas dictum est. Hujus aurei verticuli alii. Latinus expressit; In iis Draconis cum elephante pugna, mutuum civium lanienam & fœdam interneccionem depingit. Ab aliis ramis Draco elephantem velut ex insidiis & excubiis moratus.

<p>B Desit, & circum sinuosa volamina fuscens, Nodosus elephanta modis & nexibus angit, Nada cui laxare sinu & vincla potestas. Ergo amens elephas trunco rupive propinquat, Elictu illusurus sævum quem longius hestem Si ferat, extremos gemitus effundat in auras. Protinus exsolvit nodos, & corpore lapsus Crure draco spiris asper sic impicit arctus, Ferre, ut is alterius nequeat præ compede gressum. Dum nodos elephas pugnat laxare tenaces Vana fremens, adhibetq; manum, simul impius anguis.</p>	<p>Spirantes anima caulas atq; ostia claudit. Atque Cadmo simili fortuna triumpho: Nam submissis humum vita fugiente petessens, Immani barrus victorem pondere frangit. Mutua causa necis. Francum de more, cruentas In sua, prob rabies! ventrem viscera dextras; Dum civis temerare manu vi suadet, & amens Religionis amor, Druidum quo sanguine campi, Et Moncontorie late rubuere novales, Totam incestarunt tumulu & funere gentem; Et patrie strem patrio misere sepulchro.</p>
---	--

Inferit os ori. pentuq; illapsus in altum
Iidem versus de dissidiis civilibus Judæorum, Græcorum, Romanorum, patrum item nostrorum memoria Guelforum & Gibellinorum in Italia campis & civitatibus exponendi videntur. Etenim in iis, civium præliis commoritur dimicatio, victusq; corruens, pondere complexum victorem elidit, Plinio teste, lib. 8. cap. 11. Paucis omnia, victus ejulat, victor autem lacrymas nequicquam effundit: & sero Phryges sapiunt.

BELLUM civile.

Aristoteles lib. 9. de hist. Animal. cap. 1. inter alias inimicitias innatas quibusdam animalibus, hæc de noctua & cornice quoq; refert. Cornix cum noctua dissidet, nam cornix meridie surripens ova noctua ea absumit, cum non clare interdum noctua videat. Contra vero ova cornicis noctua expedit noctua, estq; altera noctua, altera interdum potentior. Idem Plin. lib. 10. cap. per. & Alianus lib. 7. c. 40. affirmant. Plutarchus in libello de odio & invidia addit insuper, harum avium occisuram sanguinem non permisceri, & si etiam quis confundat, utrumq; seorsim disfluere. Sed nonne videmus quotidie ferme homines ipsos tot capitales inimicitias exercere, ac sæpe numero absq; omni justa causa, id est, irreconciliabile bellum inter se gerere? Quod si ista vehementia & inimicitia contra communes hostes, Turcas istos & Scythias aliasq; similes barbaras & crudelēs gentes usurparetur, non quidem esset culpanda, sed hoc inter illos, qui debebant esse conjuncti. sic. i. quantopere est deplorandum? Sic Euripides quoque in Iphigenia Aulidensi conquiretur fratrum iras esse acerbissimas.

Id est,
Res dira verbis invicem altercat,
Dissidit, fratres dimicare mutuis
Si quando lis inciderit aut contentio.

Quod cum magno probrorum & pacis amantium dolore, nimis esse nostris temporibus tristissimis tam in politicis, quam in ecclesiasticis rebus usitatum, experientia comprobat.

*Non tenebris cornix, non luce est noctua tuta,
Alterius sevis hostis ab insidus.*

B E N E F I C E N T I A.

Vitis Lauro fulta rectius fructus suos ad maturitatem hoc modo producere potest, quamvis Laurus ipsa quoque non parum utilitatis hominibus præbeat, atque ita utraque stirps non sibi, sed aliis hanc quasi operam mutuam tradat. Quæ propter nos quoque, quibus humanitatis virtus proprie competit, cuncta nostra consilia ac universas actiones eo semper dirigere debemus, ut non solum nobis, sed aliis quoque, prodesse possimus. Nil enim melius neque præstantius bonitate ac beneficentia. Ex balsami fructu liquor nobilissimus, vulnerato vel sacrificio cortice in astate destillat, hodie etiam in Ægypto illius magnus usus est ad omnia vulnera ac ulcera difficilia ac foetida, aliosque plures ejusmodi affectus. Docemur hoc hieroglyphico de mutua inter homines præstanda benevolentia ac prompta opera, e iam si interdum aliquid propterea laborum & molestrarum sit suscipiendum. Nil enim, ut ait Cicero, bonitate ac beneficentia est melius aut præstantius. Quod quidem S. Paulus multo efficacius ac verius in epist. ad Coloss. cap. 3. monet, inquit, Induite viscera commiserationis, benignitatem, animi humilitatem, lenitatem, demeritum.

B E N E F I C I & liberales.

Seleucidatum avium (ut Plinius refert lib. 10. cap. 27.) adventum à Jove precibus impetrant Casii, vel secundum alios Caspii montis incolæ, fruges eorum locustis vastantibus. Nec unquam veniant, quove abeant compertum, nunquam conspectis, nisi cum præstatio eorum indigent. Hæc doctiss. Jacobus Dalechampius in commentariis huic auctori additis existimat esse ex Elonorum genere. Meminit autem harum quoque Galenus lib. 6. de locis affectis: ac Anthonius Galenus in libello de Japygia situ, annotavit simili ratione avem quandam marinam, quam in Apulia Gannam nominant, bruchos ibidem copiosissimos non solum devorare, sed etiam ova & fetus eorum ubique consumere. Sic Alianus lib. 3. de Animal. cap. 12. idem scribit de monedulis Locustarum fruges vastantium ova & fetus perdentibus, unde tanquam bene meritis Thessali, Illyrii & Lyciani illi vicium publicum præbendum decreverunt. Potest autem hieroglyphicon illud convenire omnibus beneficis & liberalibus, & nihil nisi commoda & utilitatem aliorum imprimis egentium & calamitosorum spectantibus. Quod recte etiam militibus strenuis sine privato emolumento patriæ tantum juvenandæ causa suam operam aliis præstantibus accommodari poterit, quorum utramque hinc temporibus periculossimam, ob Turcarum immanissimam tyrannidē plures numero quam (proh dolor!) fieri solet, existerent: cum videamus potius (secundum Aurelianum) lachrymis locustarum quam præda hostium multos ex illis delectari. Sed consulatur hæc in parte eruditiss. Julius Lipsius lib. 5. cap. ult. de re militari Romanorum secundum Polybium, quo in loco nostram militiam cum antiqua accurate confert Utiliter etiam legetur Adrianus Turnebus in Panegyri de Callio capto, ubi illum locum gravissimo hoc versu concludit,

Vig. in Christicolæ, in Turcam sevimina pugnat.

Et Poeta noster,

*Qui prodesse aliis studeat, in sua commoda spernat;
Ne pereat turpi gloria pulchra lucro.*

B O N I S mala cedunt in bonum.

Gargas de horto & Nicolaus Monardes referunt lapidem Bezoar, hodie nominatissimum, cuius magna vis contra venena esse perhibetur, reperiri in ventriculo, vel potius in receptaculo quodam salis modo formato, & ventriculo parte interiore adhærente. Animal dicitur esse figura hirci vel capræ. Clusius cervicapram nominat, propter similitudinem, quam habet cum utroque animalante. Præfertur autem lapis ex montanis ejusmodi capris ablati, cuius sit ob pabulum odoratissimarum plantarum aliis multo præstantior. Addunt nonnulli hoc animal serpentibus quoque, veluti partimque in succum & sanguinem, partim in hunc lapidem eos convertere. Quo hieroglyphico designatur Bonis virtus mala etiam ipsa cedere in bonum, & ab his virtus, vel rebus etiam adversis, quibus

A alii succumbere, aut profus perire solent, cordatis ac piis nihil periculi vel incommodi esse metuendum, sed insuper inde propter constantiam & recti iudicii robur magis confirmari, spiritus etiam acriores & alacriores colligere.

*Nulla venena probus vitii, fortisq; maligna
Obsunt; quin potius robora dant animis.*

Hac referri potest celebri Horatii de iusto & proposito tenace viro carmen, lib. 3. Od. 3. quem

*Si fractus illabatur orbis
Impavidum serient ruina.*

Ille etenim, ut canit Plakes,

*Securus arvas inter & aspidem
Deget, serarum & pignora tigrisq;
Tutusque calcabit dracones,
Et Lybica catulos leana.*

B Quin & ipsos, imo mortem ipsam, superabit & devorabit.

C O E L E S T I A *speclanda.*

URanops piscis est Græcis, (Latinum enim nomen non habet, unde & Plinius Græcum retinuit) qui in idem *ἄνωθεν* dicitur, ut ex Athenæo & Plinio liquet. Oppiano *ἠεροειρές* dicitur. Ejus oculi supra caput siti recta in cælum semper erecti sunt, unde & illi nomen, & Latinus interpret *cæli speculatores* venit. Hinc argute Galenus ridet eos, qui existimant idcirco hominem erectum stare, ut cælum prompte suspiciat. Nam illos hunc piscem nunquam vidisse ait, qui etiam invitum cælum semper intueatur; hominem autem si contemplari illud velit, collum retorquere necesse sit. Rideret igitur Galenus Ciceronem & Ovidium, huncq; sequutos Claudianum, Silium Boetium & Manilium. Rideret multo magis ipsum Platonem in Cratylō, cui *ἀστέρα* est *ἀστέρας* & Etymologum, qui deducit *ἀστέρας* *τὸ ἀνωθεν*, quod debeat

Erectos ad sidera tollere vultus.

C Rideret denique B. Augustinus Ambros. Lactantium, & alios, & imprimis Lactantium, qui toties idem inculcat, & lib. 2. de orig. err. velut in sublimi aliqua specula constitutus, Persianum illud proclamat:

O curva in terras anima, & cœlestium inanes!

Cælum potius (inquit) intuemini: ad cujus spectaculum vos excitavit ille artifex verus Deus. Ille vobis sublimem vultum dedit; vos in terram curvamini: vos altas mentes & ad patrem suum cum corporibus suis erectas, ad inferiora deprimitis; tanquam vos peccitate, non quadrupedes esse natos. Igitur tantum abis, ut Galeni nos impietas moveat, ut potius semper in corde nobis sit S. Pauli 3. ad Coloss. *τὸ ἄνω φρονεῖν.*

*Sursum oculos, o Mens, vani obliviscere mundi,
Te manet in cælu non peritura domus.*

C O E L E S T I A *quærens terrena non curat.*

D AVis quædam pulcherrima & rarissima, qualis jam exsiccata cum plumis apud nonnullos visitur, in Moluccis reperitur insulis, mole corporis satis parva, ob pennas vero longiores puratur medioe is magnitudini. Hæc (ut incolæ affirmant) nunquam in terra est conspecta viva, sed interdum exanimis in eam ex alto aere decedit, ac inventa apud istos populos in magna habetur veneratione. Appellatur autem lingua vernacula *Manuco diarta*, id est, Aviculam Dei, quia putant eam in paradiso nasci, quare apud nos quoq; inde nomen sortitum est. Hanc pedibus omnino carere constat, quamvis Aristoteles neget eam in avium genere reperiri, cum hirundines *ἄπυδος*, sive *ἀπιδος*, secundum eundem: pedes habeant pilosos, sed ita minutos ut his carere videantur. In maris vero dorso fila gemina, nigra cornu instar utriq; in rectum extensa, tres & amplius longa observantur, quorum usum peritiores rerum Naturalium esse existimant, ut femina dum ova fovet in eodem dorso cavitate efformante, utis vinculis mari alligetur, atque ita in ipso pullos excludat. Melchior Qui-

landinus putat apud veteres esse Rhyntacem, cuius meminit Plutarchus in vita Antoninis: necnon A Ctofius & Dion. Scriptores rerum Indicarum, alias tradunt in Mexicana regione existere aviculis, Cinzonos dictas, carentes pedibus, & rore tantum viventes, ex quarum pennis Chineses artificiosissimas picturas concinnat. Congruum autem hoc hieroglyphicon in eos optime, qui rebus terrestribus ac caducis spretis ac contentis ad caelestia & aeterna semper toto animo se conveniunt. Quare abbi additum legitur: SUPERATA TELLUS SYDERA DONAT. vel METEORUM VITAM, id est, *Sublimis anima, secundum pulcherrimum Nazianzeni versum:*

*Ἰσὺν βλάσφον ἄνω, χθονίων δ' ἐπιλήθον πέντας,
Sursum anime spectata, terrenaque spernit cuncta.*

Convenit enim nos ima negligere quorum conversatio esse debet in caelis. &

*Falces nuntium quorum semper aethera mentis
Sublata, cuncta haec infera despicunt.*

CALUMNIATOR.

Pastinacæ, quam *εργυρία* Græci vocant, radius sive aculeus adeo venenatus est, ut tam piscatoribus quam pisces lethali ter vulneret, quibus etiam eo ictis inter paucas horas, nisi remedia adhibeantur, occumbendum est. Ea de re post Aristotelem Athen. Elian. Micand. Plinium, inter veteres vel imprimis Oppianus legendum est, cuius pulcherrimos de Pastinacæ vermiculos Had. Junius Embl. 8, latine reddidit. Clam autem in mari delitefcit, adeo ut stabilis ac quæta videri possit: accedentes igitur incautus pisces, radio, quem in media parte oblongæ caudæ infixum, quo vult, dirigere potest, miro astu & nocendi libidine ex occulto figit & enecat. In piscatorem quidem quod radium etiam ejaculetur, inde Proverbum natum esse quidam existimant. *Piscator istas sapit.* Tales sunt homines pestiferi, qui cum virus suum palam in bonos effundere nequeant, latent in insidiis tantum, & calumniis sibi occulte ad nocendum viam sternunt, donec eos vel otio suo, vel aliena fraude securiores factos, tandem ex aperto aggrediantur, & omni us fortunis exuant. Nam, vere Achil. Stadius lib. 6. ait: *ἴσθ' μιν ἢ διαβολὴν μετὰ κλέπας ἐόντες, πρὸς τ' ἀφ' ὀφθαλμοῦ.* Calumnia est gladius acutor, ignis adidentior. Sic Dionysius Syracularum tyrannus, cum ob facinorosa ferri amplius non posset, occulte & inerte ad eximendam tyrannidis suspicionem suis dedit, donec eam denuo confectus, longe crudelius quam antea exercebat, ut de eo Plutarch. refert. Sed & arboris pastinacæ radius enecat, Eliano & Plinio testibus. Ex quo est Had. Jun. iemblema doctissimum, in delatores tandem constitutum. Busbequius in itinerariis suis, pastinacæ sive aculeo metuendam à suis comitibus captam fuisse narrat, quo dum ipsos appetebat, se ipsam transfixerit. Quod & deorpion consuetum esse sepe vidimus. Id certe Calumniatori seipsum suis artibus evententi aptissime convenit. Pluto

*Sæva venenata cautus fuge spicula lingua:
Plus ea quam ferro volnera facta dolent.*

CANDOR. CONSTANTIA. INTEGRITAS.

Exempliis, & Salamandra est. Eam non tantum non consumi igne, sed flammam etiam extinguere rigore suo, plerique veterum affirmant. Aristoteles, Suida, Nicander Nazianzenus patra n. ad V. rg. Elianus, Plinius, & Q. Serenus Sammonicus. Quamvis autem contra disputent Dionysius Scordides, recentiores multi, & Broderus 3. Misc. 3. Galeni auctoritatem adducat, ipse tamen Galenus vel de mortua Salamandra agit, vel hoc sentit, non aliter eam igni succumbere, quam si nimis diu in illo moretur. At non esse fabulosam hanc ignis extinctionem, quæ Salamandra tribuitur, etiam magus ille Scaliger ex Olympiodoro convincit. Nobis huic hieroglyphico occasionem præbuit Greg. Nazianzeni locus in vita Basilii magui, in quo Salamandram Constantiæ iconem tuces, & Basilium in Athenarum *θεσπιθυμίας* salvos & sanos esse conservatos gloriatur. Verba ejus sunt: *καὶ ἡ ἑστὴ ἢ πρὸς τὴν πύρρον, ἢ ἀλμυρὸν, ἢ ἰσθ' ὅτι πρὸς σκαῖρον,* (Salamandram intelligi patet ex ejus patra. ad Virg. vers. 480.) *ἢ πρὸς τὸν ἀλμυρὸν, ἢ πρὸς τὸν ἰσθ' ὅτι πρὸς τὸν σκαῖρον.* Id est, si quis est aut esse creditur fluvius, dulcedinem suam in salso mari retinens, aut animal in igne saliens, & quo

cu[m] illa domantur, id scilicet, ego & Basilus eramus inter omnes aequales nostros. Quidam Salamandram in igne etiam nutriri voluit: unde Chymista ex Avicenna lapidem suum Philosophicum hoc typo exprimitur. Et hoc sensu Salamandram igneam Francisco I. Regi Gall. in usu fuisse T. Paradinus in-
nuit, cum dicto Italico: *NUDRISCO IL BUONO, ET SPECO IL REO.*

*Ambulat in medijs Salamandra illasa per ignes;
Nempe illasa manet semper & integritas.*

C A P I E N T E S. *capit.*

Non est usitator, nec jucundior, utpote omnis pene laboris & periculi expers, piscandi mo-
dus, quam, ut Martialis cecidit, *piscem tremula salientem ducere dextra*: cumque dulciss. vtribus
graphice descripsit Oppian. init. ubi Antoninum Imp. hamo piscantem fingit, cui se pisces ultro
ad capiendum objiciant. Hinc nata nobis hieroglyphici inscriptio ex 3. Claudian. de laud. Stilico-
nis, ubi de leonibus loquitur, qui à Diana se capi gaudeant. Lud. dulcis in suis Impresis, Italico ver-
bo communiter sic dicitis, addit: *NON CAPIO, NI CAPIOR.* Quod ut ambiguum, vel de hamo, vel
de pisciculo intelligere possis. Quod non incepte, quamvis à magno argumento ad rem ludicram,
Senecæ illud in Thyeste referas:

Non poterit capi,

Nisi capere veller. Ut & Proverb.

Insidiare homines. Nihil autem melius, ut puto, hæc explicare poteris, quam insignis ille Senecæ locus
Ep. 8. Clamo, vitare quæcumq; vulgo placent, quæ casus attribuit: ad omne fortuitum bonum su-
spiciosi pavidiq; subsistite. Et fera & piscis spe aliqua obiectante decipitur. Munera ista fortunæ
potatis? Insidiæ sunt. Quisquis nostrum tutam agere vitam voluit, quantum plurimum potest, ista
vicata beneficia devitet, in quibus hoc quoq; miserissimi fallimur, quod habere non putamus, ha-
bemus. Hinc Martialis illa:

Munera magna quidem misi, sed misse in hamos,

Et piscatorem piscis amare potest?

Qui potes insidias dona vocare tuas?

Sic Plato in Timæo, Cicero, teste, *non idcirco dicitur miser, voluptatem escam malorum dixit, quod ea*
scilicet homines capiantur, ut hamo pisces, quod & Plaut. in Merc. vertit.

Dum capimus, capimur: si loquimus, haud capiemur.

Instructas vitat, qui sapit insidias.

C A P T A T O R E S. HÆR E D I P E T Æ.

DE vulturibus, qui Græcis *triduo* sunt, hæc apud Plinium sæpius laudato libro legimus: Triduo
ante vel biduo eos volare ubi cadavera sunt. Quod Ælianus lib. 2. cap. 46. copiosius ita expo-
nit. In hominum cadavera vultures infestissimi feruntur, in quæ incurrentes tanquam hostilia in-
vadunt, & hominum vicinum ad moriendum quando supremum vitæ diem agat, diligenter obser-
vant. Expeditos in bello exercitus præsentione quadam consequuntur, placere scientes, quod ad bel-
lum proficiscantur, & quod omnis pugna strages edere solveat. Idem D. Basilus, & D. Ambrosius
in hexametro tradunt. Sic Plautus in Truculento,

Illud est, vide ut jam quasi vulturis triduo

Prius prædivinant, quo die esuri sient,

Illum insidiat omnes.

Horapollon quoque lib. 1. cap. 12. tradit hieroglyphice inter alia vulturem notare rerum præcogni-
tionem. Nam ad eam partem exercitus sese convertere solere, ubi major est futura clades, sibi ex ca-
daveribus alimentum seponente & in futurum prompte reservatam. Est autem hieroglyphicon
conventionis in homines avaros, rapaces, & per fas, nefasq; aliorum bonis insidiantes. Unde Aulejus
causidicos & improbos rabulas forenses vocavit vultures togatos, sicut Cicero quoq; in Orat. pro
Sextio, Gabinium & Pisonem, qui pretio omnia nundinarentur, ac ad se rapere, vulturios paluda-
tos

tos nominavit. Quo etiam pertinent hære dipetæ & testamentorum captatores, quos Martialis iur-
det cum alibi passim, tum in illo Epigrammate:

----- *Cujus vultus hoc eris cadaver?*

Ac Seneca lib. 15. Epist. 96. hos describens: Amice, inquit, aliquis ægro assidet, probamus. Ac hoc
si hereditatis causa facit, vultus est, cadaver expectat.

Vultus præda inhians est captatoris imago;

Hæc quam plena etiam sunt fera vulturibus!

C A S T I T A S *Conjugalis.*

INter pisces fere omnes unius Canthari castitas, & odium promiscuæ Veneris Oppiani versibus
in 1. ad. celebratur.

Uxores sargi multas, & merulus ardens

Ducunt, ast alii contenti conjugæ sola,

Cantharus atque contemns agmina lecti.

Idem etiam Phile in Jambis asserit. Oppianum imitatus Alianus scribit, Cantharum pro una uxore
decertare, non aliter, quam Menelaus olim cum Paride: quæ quidem si semel sortitus sit, non at-
tingere illum aliam: neque ad fidem tuendam tabulis ullis ei opus esse, nec dote; neque malæ tracta-
tionis poenam timere, neque Solonem vereri. Et adjungit exclamationem dignam memoria: *Ο nobiles vero leges, & Resp.*
graves, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur! Eant igitur nunc, quibus adulteria
commixtionemque nefandæ ludibrium & jocus sunt, & piscis hujus memoria tandem se excruciet,
Certe enim, ut Seneca dixit in Agamemnone,

Nec regna socium ferre, nec ræda sciunt.

Quin etiam inter quadrupedes Cameli & Elephantes, inter volucres columba, turtures, corvæ &
ciconiæ, ut rerum naturalium scriptores tradunt, unius comparis consortium norunt, turpes hy-
mæneos detestantur. Sed insigne est de Meleagro Oenci filio exemplum, qui cum in expugna-
tione patriæ neque à civilibus, neque à parentibus commoveri potuisset, tandem Cleopatra uxoris
precibus excitatus cives urbem excidio eripuit.

Conjuge contentus laudatur Cantharus una,

Masculus & totum femina conjugium.

C A U S A rerum latentes.

EXemplis autem etiam videtur, unde etiam Suidæ à retinendis navibus, Latinis Remora dicitur.
Non eundem vero pisciculum hac proprietate præditum veteres descripsisse, ex collatio-
ne Aristotelis, Oppiani & aliorum apparet. Oppian. enim 1. ad. videtur mustelam marinam, Lu-
fonii lampetram intellexisse, ubi Pindari imitatione pulchram sententiam subjicit:

Δὲν ἴσθ' ὅτι πρὸς τὴν νῆον ἀδελφὴν

ἄνθρωπος, ὃς δὲ ἴδωκεν ἡμῶν ἀπὸ τῆς νῆου. Id est,

Semper enim inexpectatorum mens virorum

Expugnatum diffusile, neque volunt etiam veris

Fidem adhibere.

Idem videtur Alianus quoque sensisse. Et mustelam sane seu lampetram nostram eandem vim ob-
nere ipse Rondeletius *vermibus* sua evincit. Plinius limaci magnæ similem facit, testimonio eorum,
qui eam videre Caji Imp. quinqueremem inhibuisse; narratque eandem pugna Actiæ Antonij pro-
perantis Prætoriam retinuisse. Quamvis vero Plutarchus & alii in pervestiganda hujus tanti arca-
caussa laborent, & Rondeletius ore hujus pisciculi clavo aut gubernaculo puppis affixi id vela
effici, nobis tamen summi Scaligeri candidiss. placet judicium, qui non defugit hic salutem illud
lum oculæ proprietatis, & ad manifestas deducere omnia qualitates, summa impudentia esse co-
sult. Hinc nostra *lampetris*. Nam & Plin. ubi de adamante hircino sanguine fracto, disserit: Ne-
quærenda, inquit, est in ulla parte naturæ ratio, sed voluntas. Hoc igitur conslet, ex Hippocratis præ-
cepto:

aurum optimum; estote monile pretiosum, ut possit in vobis Margarita spiritualis includi. Margarita enim Christus est Dominus, quam Negotiator ille dives in Evangelio, venditis omnibus rebus suis emere festinavit, & maluit omnes quas habebat seculi gemmas amittere, tantum ut unam Christi emeret Margaritam.

5. De Natali solo Margaritarum, Indicus (ait Plinius) maxime has mittit Oceanus. Inter insulas tales, tantasque, per tot maria venientes, tam longo terrarum tractu, è tantis solis ardoribus, & que Indicis insulis petunt, & admodum paucis, fertilissima est Taprobane & Toidis, ut diximus in circuito mundi: item Perimula promontorium Indiae. Praecipue autem laudantur circa Arabiam in Persico sinu maris rubri, lib. 9. cap. 35. Evangelium caelitus allatum est. Quum enim omne Dei consilium de salute nostra complectatur, Deumque nemo unquam viderit, in quibus nisi ad nos, unigenitus filius, qui est in sinu Patris, ipse enarravit nobis, Joan. 1. 18. & quidni Evangelicae Margaritae & obtinendae & retinendae gratia, nullis ipsi sumptibus, laboribus nullis parcendum statuamus, quando hanc solam aeternam habere vim & gratiam, per fidem intelligimus?

6. Originem Margaritarum, Ammianus Marcellinus libro vigesimo tertio Plinio subscribens ita describit: Apud Indos & Perfas Margaritae reperiuntur in testis marinis robustis & candidis, per mixtionem rosis anni praestituto tempore conceptae. Cupientes enim velut coitum quemdam humoris ex lunari aspergine capiunt de his oscitando. Exindeque gravidae edunt minutas binas aut ternas, vel uniones sic appellatas, quod ejus terrae conchulae singulas aliquoties pariunt, sed majores. In Ecclesia, gratuito benevolentiae divinae tempore, Evangelii Margaritae, simul ac fide purgatae cor, non equidem in nobis gignitur, sed nos regignit, ut renati non ex semine mortali, sed ex immortali, per sermonem Dei vivi, discamus bona opera tueri ad necessarios usus, ut non simus infrugiferi. 1. Petr. 1. 23. Tit. 3. 14.

7. Conchae, ait Plinius, ubi genitalis anni stimulerit hora, pendentes sese quadam oscitatione impleri roseo concepta tradunt, gravidas postea eniti, partumque concharum esse Margaritas pro qualitate rosis accepti. Si purus influxerit candorem conspici: si vero turbidus, & fœrum fore fecere. Evangelium, si propensa voluntate Christus annuncietur, illustrius est: sin autem ^{opacum} Christus praedicetur, obscurius minusque purum ac sincerum.

8. Quemadmodum autem uniones licet in mari nascantur, cum caelo tamen cognationem habent, sicut his verbis Plinius ostendit, quum addit Margaritarum candorem pallere caelo minante conceptum: ex eo quippe constare caeli eis majorem societatem esse quam maris, inde nubillum trahi colorem, aut pro claritate matutina serenum: Sic mentes, Evangelii doctrina imbutae & illustratae, caelo junguntur, non terra affiguntur: superna quaerunt ubi Christus est ad dexteram Dei sedens. Supernae curant non terrestria. Col. 3.

9. Ait Plinius de Conchis, si tempestive fatientur grandescere & partus. Sic quum in tempore annuncietur Evangelium, sancti adolescunt in eum per omnia, qui est caput, nempe Christus, Eph. 4. 15. incedunt sicut Domino dignum est, ut per omnia placeant, omni opere bono fructum proferentes, & crescentes in agnitionem Dei, Coloss. 1. 10.

10. Scribit Plinius, si fulguret comprimere Conchas, ac pro jejunii modo minui. Si vero & tonuerit pavidas ac repente compressas, quae vocantur ^{quasi reges} efficere speciem, verum inani inflatione, sine corpore: hos esse Concharum abortus. Idem evenire solet iis, qui locum dant tallo docti, & umbras rerum cum fulgura: non autem Christum, qui justitiae Sol est, docenti, cujus haec descriptio est: nullus voluntarius moderator de vobis statuat ex subjectione & cultu Angelorum, se se ingerens in ea, quae non vidit, & temere turgens carnis suae sensu, Coloss. 2. 18. Etenim illi semper adfuerunt, nec unquam tamen ad veritatis agnitionem perveniunt: ut de mulieculis quibusdam Apostolus noster loquitur, 2. Timoth. 3. 7.

11. Athenaeus Plinio non nihil contradicens, Quando (ait) caelum tonat & fulgurat, & horrenda est tempestas, tum majores & lucidiores fiunt Margaritae. Quum autem Conchae gravidae non immerguntur fluctibus, sed innatant mari, sole rubeſcunt Margaritae, candoremque perdunt. Evangelium, quum tonat & fulgurat mundus, quumque caelum terra misceri videtur, Conſiſtentes veritatis

A tatis & Martyres ardentiores & illustriores sinit. Quando autem hi non premuntur, sed in sublime attolluntur, & delictis emervantur, tum eximium ipsorum decus obscuratur. Ideo Paulus dixit: Oportet esse haereses, ut qui probati sunt, manifesti fiant inter vos. 2. Corinth. II. 19. Similes enim sunt domui aedificatae supra Petram, quae non à culmine ruit, sicut etiam concutitur, etiam si descendat pluvia, veniant flumina, & flantes resistentesque venti sevant. Matth. 7. 24. 25.

12. Uti ait Plinius, atteri non dubium est, coloremque indigentia mutari. Evangelium contra, usum nitescit & appetitur: diligenter autem custodiri debet, ut sincerum & impermixtum maneat.

13. Dos unionum omnis, aut idem, in Candore, magnitudine, orbe, levore, pondere, haud promptis rebus, in tantum ut nulli duo reperiantur indiscreti; unde nomen unionum Romanae impoluerit delicta. Evangelii dotes sunt, quod non solum ^{maximae} clarum, maximum, Ephes. 3. 18. rotundum seu omnibus suis partibus perfectum, alienum ab omni asperitate & inaequalitate, lumenque ponderis, ac proinde ^{obscure} est: sed etiam illuminat oculos mentis niveoque candore pectora imbutis, veteres magnos, iocundos seu integros, ab omni asperitate alienos, minimeque vanos levesque efficit.

14. Jure autem reprehendit Plinius Iuliam Paulinam, Caji Principis matronam, quam se medicorum sponsalium coena vidisse ait, smaragdis margaritisque operam altero textu fulgentibus, toto capite, crinibus, spiris, auribus, collo, manibus, digitisque, quae summa quadringentes sestertium colligebat. Addit autem, Nec dona prodigi Principis fuerant, sed avitae opes, Provinciarum scilicet spoliis parata. Ultimam vero matronis Christianis, & virginibus nobilibus & divitibus maxime probetur ornatus non externus ille in nodis capillorum, & circumposito auro, vel palliorum amictu: sed oculus ille cordis homo, suus in incorruptione lenis ac quieti Spiritus, qui est coram Deo pretiosus, 1. Petr. 3. 3. 4.

15. Idem merito & Cleopatram Aegypti reginarum novissimam, reprehendit, quod Antonio Triumviro magnificentissime cenante, interrogata, quid astrui magnificentiae posset, respondit, una se coena centies sestertium absumpturam: atque, aceto liquefactum unionem absorbit, iudicetque L. Planco vicit. Scilicet 250000. coronatorum pretio aestimata Margaritam tam impurae foeminae vanitati servitute oportebat? Nos alienae vanitatis exemplis incitati, eam fugiamus, & nobis gratulemur esum panis vitae, quem electis suis Deus Pater praebet, & majoris fieri vult quam omnes totius mundi uniones, gemmas & thesauros.

CHRISTUS Redemptor & Vivificator.

Robore ab annofo viscum sanare caducos,

Quos valet Christi viva figura Dei.

Quamquam Viscum in pluribus arborum truncis vetustioribus enatum reperitur, tamen in quercu praestantissimum inventi certum est, quod praeter aliis ad morborum, ac imprimis Epilepsiae remedia expetit: quem alii morbum sacrum & Herculeum vocant, non quod Hercules eo laboravit (ut monet Becanus in Gallicis) sed quod à solo Hercule queat curari. Quemadmodum vero per hunc morbum gravissimus humani generis lapsus significatur, ita per viscum quercinum singulare huius antidotum (eodem auctore) verus noster Hercules & liberator unicus Christus denotabitur. Unde Plinii verba de visco, lib. 16. cap. 44. Aeneae ramum aureum visco comparat Virgilius. Apud Platonem in Euthydemo legitur, ^{in omni re} *viscum liquor, rarum honore dignum est.*

De Loto multa scripserunt veteres, Theophrastus, Dioscorides & Plinius, ac tradiderunt Sole Occidente comprimi, occludique, ad ortum autem aperiri; qui seorsim Nymphaeam quoque descripserunt. Est autem significatio huius hieroglyphici cum aliis non paucis communis, nimirum omnes nostras cogitationes & actiones dependere à radiis aeterni solis, Christi Dei Opt. Max. qui sua virtute & gratia suos vivificat, conservat, & in lucem profert.

Homo Christianus ad Christum conversus clamat, dum respicis, erigor. Item,

O Sol iustitia, sine te non stultibus atris

Curarum potero tollere, Christe, caput.

H 2

CHRE-

Est egregia quædam planta admiratione sane digna, ante paucos annos inter exoticas ad nos quoque allata, & ubique jam in hortis colitur, quam Chrysanthemum Peruvianum à loco natali, à forma plantam Maximam, florem solis vero propter effectum & similitudinem nominis, quidam Bellionem Plinii esse opinantur, incerta tamen (meo iudicio) conjectura. Hæc intra sex vel ad summum septem mensium spacium, ex quo terræ semen ipsius est mandatum, eo pervenit solet magnitudinis, ut humani brachii crassitiam, & altitudinem duodecim vel plurimum cubitorum excedat. Quemadmodum vero florum densitate ac multiplici foliorum numero Præoniz nonnulli cædunt, ita seminum copia, quibus altera caret, hanc longe superat: nam eorum ultra mille in uno cippo numeravimus. Cum itaque hic flos etiam solem semper respiciat, atque ad ejus radios sese plurimum pandat, & superiora semper respiciat, decet nos etiam multo magis ad verum doctorem & largiorem omnium bonorum *ἐπιμαρτυροῦ* continue oculos mentis attollere, nec terrenis caducis ac volupariis bonis quasi humi jacentes semper inhiare: ostendentes, secundum Platonem quoque, nos esse cælestes plantas.

CHRISTIANI.

Beryllus lucet ut aqua Sole percussa: manumque tenentis urit, quanquam nonnulli asserunt viridis & pallentis esse coloris, & reddere hominem mitem atque benignum. Probatissimi, inquit Plinius, sunt ex iis, qui viriditatem puri maris imitantur: proximi qui vocantur Chrysolobilli. Annemerat & degeneres secundum gradus, Chrysoptasum, hiacynthozones, Aëroides, Cænos, Oleginos. Nos vim reddendi homines mites atque benignos uni Spiritui Sano regerantur tribuimus. Laudamus autem eos maxime Christianos, qui quoniam non sequuntur peccantium multitudinem, *ἐν τῇ λαοφύκῃ βαλλόμενοι*, puri matris viriditatem, seu earum gentium, quæ colunt Deum sine eo cordis affectu, splendorem referunt, & studio habent, ut per Dei gratiam mites, humiles, & mundi cordes. Id omne autem à sole justitiæ obtinent, qui eos collustrans, manus ardentis caritatis administrans, ita officiosus efficit, ut beneficentiæ prunas etiam hostium capitibus imponant.

CIVIS Optimus.

In lib. III. *ἀπολογίας* Græcum Epigramma terribissimum legitur, in quo Delphin lamentatur, se in mari, quod tamen sibi parens sit & patria, ejectum in terram: sed susceptum ab hac, decorum invenisse tumulum. Oppianus vero Delphinem jam moribundum sponte ad littus appellere, ut in terra expirans forte in ea sepeliatur ab hominibus, dulcissimum sibi commemorat. Sed Epigramma illud ex Græco versum Alciatus quoque inter Emblemata sua retulit, cujus sententia per se satis manifestata est. Cui enim Reip. vel regni alicujus vastum corpus potius, quam mari, Delphinem autem magis, quam bono vel civi vel Principi Rei, comparat: sit itaque sapienter, ut & hi, quamvis innocentes, indigne ejiciantur a horum invidia & malevolentia ex patria in miserum exilium. Atheniensium quidem Ostracismus notus est, quo bene meriti cives, qui vel gloria rerum gestarum, vel virtutis opinione, multitudinis invidia provocaverant, in decennium relegabantur: Quo etiam Aristides condemnatus fuit, tantum, quod Justus cognomen cum applausu illi tribueretur, *ἡ δὲ ἔκδοσις* referuntur à Plutarcho in Aristide. Meminit & poenæ illius Aristot. in Pol. & Jus. Pollox lib. VIII. In Rep. autem Romana Scipionis Africani & Ciceronis exilia clara sunt: & exempla quam plurima alia facile querenti se offerunt. Diodor. Siculus lib. XI. apud Syracusios similem quandam exemplo Atheniensium (qui tamen ipsi Ostracismus illum suum, quamvis infamia carentem, tandem, sustulerunt) relegationem, quam *πρωτοκρίσις* appellaverint, in usu fuisse scribit, sed fatetur correctionem eam talem esse, quam non adhiberi foret melius: ut in eo medicinæ genere hanc poni conveniat, quo malum malo interdum tollere conantur. Exilii denique miserias & molestias etiam Syracides commemorat cap. 29.

Crudeli ingratum mare Delphinem expulit æstu,

Sæpe etiam Civis fert bonus exilium.

CLEMENTIA.

Romæ in domo Carafellorum sub effigie Leonis catulum tenentis appositum hoc distichon legitur:

17413.

Pratus, recole quod nobili ira Leonis

In sibi prostratos se negat esse seram.

Ocymum, vulgo Basilicum dictum, suavissimi est odoris si mollius attractetur, sin vero prematur vel plane coteratur, ingratum spirat. De qua re extat lepida historia apud Augustinum Justinianum lib. 6. Franciscus Marchio, inquit, Jurisconsultus egregius missus à Republ. Genuensi orator ad ducem Mediolanensem, cum is nollet eum admittere, nec pactis conventis cum Genuensibus stare, captata occasione, obtulit eidem Duci manipulum herbe Ocymi. Qui admirandus quid sibi hoc donum vellet, quæsit quid rei esset, cui ille respondit, ejusmodi proprietatem huic plantæ inesse, ut leviter ac suaviter contrita præberet gratum odorem, nimis autem duriter compressa & attrita, non solum omnem suavitatem perderet, sed etiam tandem Scorpios produceret: habere autem se ingenia Genuensium eodem plane modo. Dux hoc ingenioso admodum responso plurimum delectatus, & sententiam priorem mutavit, & legatum honorifice dimisit. Clementia itaq; & lenitate plura consequimur quam nimia vehementia. Quod Claudianus quoq; brevi, sed admodum præclara sententia monuit.

-----*Peragit tranquilla potestas*

Quod violenta nequit, mandataq; fortius urget

Imperiosa quies.

COGITATIONES varia.

Scombi, ut & alii pisces non pauci, temeritatis & stultitiæ suæ poenas luunt captivi. Nam cum salios Scombro videt reti aut nassa vimineâ inclusos, ad eos & ipsi ingredi cupiunt, ingressi detinentur. Et dum nassa ad litus trahitur, multos in illa Scombro hærentes, ac instar canci impactos videas utrinq; aliis adhuc ingressam, aliis vero exitum molientibus. Quod illorum sane diversum desiderium elegantiss. sermone Oppianus describit, & similitudine à pueris sumpta illustrat, qui ignis abblandientem fulgorem magno suo cum malo attingere gestiunt. Quo referantur Bapt. Mantuani versus:

Est facile incautos offendere: parvulus infans

Innocuos rutilum digitos extendit in ignem.

Nec, nisi jam laesus, vires intelligit ignis.

Et eodem pertinet usurparum à B. Hieronymo proverb. *Prudens in flammam mitto manum.* Ad Symboli autem de clarificationem valde congrua est Socratis illa comparatio, qua dicebat, Juvenes cælibes similes esse piscibus, qui circum nassam allodunt, in eamque se penetrare gestiunt: contra, qui jam inclusi tenentur, exire, & pristinam libertatem recuperare nituntur. Unde idem Socrates interrogatus, *Levi utrumque tibi dicitur, quinam homines penitentiam incurrerent?* respondit juxta Stobæum, *ei qui uxorem duxerunt.* Sic qui hostili prælio nunquam interfuerunt, aspirant ad militiam. Nam ut est apud Pindar. *γλυκὴ δὲ πύλας ἀπὸ γένους, ἰσχυροὶ δὲ τοὶ ταχέως ἀποσπῶνται κρηπίδες πύλων.* Dulce bellum inexperiti est; expertus quispiam horret, si accesserit, corde supra modum. Quod & Vegetius tangit de re militari. Animus non est omnibus idem: & scinduntur homines frequenter atque in studia contraria & incerta feruntur. Comparantur piscibus à Propheta Habacuc, cap. 1.

verf. 14. facis (inquit, Deum alloquens) homines ut pisces maris.

Isti intrare volunt, at hi perumpere nassam.

Muli & cum Scombro desipiunt pariter.

COMMORATIO & migratio nostra.

Cancellus vulgo Bernardus eremita dicitur, quod solus in aliena domo diversetur. Eum accurate describit Aristoteles 4. hist. Animal. Scaliger vacuarum testarum inquilinum vocat. Cogitur enim in alienis a libus habitare, quia cauda crustis careat. Conchas igitur, quas ad litus vacuas invenit, tubum pura, buccinarum & purpurarum, ingreditur, teneriores sui partes illis abscondens. Factus grandior, capaciores usque conchas querit, & incolit, nec unquam nisi ob jam dictam causam eas deserit. Quo hieroglyphico an non vita hæc nostra egregie exprimitur? Nam præ-

clare Cato Major apud Cicer. de Senect. dixit: Ex vita ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. Commorandi enim natura diversorium nobis, non habitandi dedit. Et pulchre Clem. Alexandr. 4. 57. differt, quod libenter relinquere debeamus tabernaculum hoc mundanum, & ad caeleste potius transire. Quae igitur insania est, tam operose & splendide ædificando thesauros profundere? cum verissima sit Horatii sententia:

*Multo ille tutius vitam exigit
Quicumq; parvis primus in ædibus,
Nullum timens, nulli timendus
Pelle sub exigua quiescit.*

Perpendant igitur illi, qui ac si æternum in hoc mundo victuri essent, ita domos sibi & palatia extruunt, & ista Hor. 2. Sat. 2.

*Nam propria telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit: nos expulit ille,
Illum aut nequities, aut fabri inscissa furis.
Postremum expellet certe vivacior heres.*

Usurpari etiam potest hoc hieroglyphicon ab iis, qui avitis sedibus, vel ob egestatem, vel aliis causis necessario relictis, in peregrino solo stationem tamen Dei beneficio tutam & commo- dam alicubi nanciscuntur, unde etiam non facile, nisi & hujus in melius commutanda occasione recedunt.

*Hic nunquam certis habitamus sedibus: ast hinc
Ibimus ad superi caelica regna Dei.*

COMMUNIONIS humana necessitas.

Vitis avulsa ab ulmo, qua antea sustinebatur, & umbra frondium ipsius non parum recrebatur, humi jam prostrata sine adminiculo isto fructus maturos producere nequit. Quo significatur in omnibus rebus semper unum indigere alterius ope ac auxilio. Quod quidem potissimum locum habet inter probos & pios homines, in quibus charitas omnia præstat & implet. Quod eleganti admodum similitudine D. Chryostomus in Matth. homil. 79. explicat, dicens: Si in rebus secularibus nemo vivit sibi solus, sicut opifex, miles, agricola, mercator ad communem usum proximi omnia conferunt; multo magis in spiritualibus hoc faciendum. Hæc enim maxime vita est, alii prodesse. Nam qui sibi vivit, ceteros negligens, & vita ejus supervacua est, & ipse superfluous homo generis nostri. Ideo quoq; ratione & oratione nos ornavit Deus, mentem, & ingenium concessit, manus, pedes, vires corporis dedit, ut his omnibus & nos & proximum juvemus. Hæc ille. Quod unico versu Nazianzenus complexus est.

Ἀλλήλων χρεὴς ἴσθι, καὶ ἑαυτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς ἱεροῖς.

Et elegans extat distichon,

*Servatus humi absentem palmes sterilescit ob ulmum.
Indiget alterius quilibet auxilio.*

Unde etiam Platoni dicuntur homines *ζῷα πολιτὰ*, id est, animalia civilia, & ad societatem nata: Quandoquidem sola vivere sine mutuo auxilio non possunt. Unde etiam proverbium vulgare natum, *Vnus homo, nullus homo.*

COMMUNIO Sanctorum.

Manus eadem, in varios dissecta dignitas, major tamen robur obtinet, & ad operandum agillor est. Plurimum etiam fides & charitas plura impetrat à Deo & præstat proximo laboranti.

CONCORDIA conjugalis.

DE Cornicum maritali amore, castitate simul & concordia multa apud scriptores rerum Naturalium habentur, & Aristoteles ac Plinius perhibent, cornicum sceminas solas incubare, mares vero his cibum suppeditare & incubantes pascere. Ac secundum Plinium sola cornix pullos volantes aliquandiu alit. In nuptiis quoq; (referente Horapolline) Græci ob harum avium con-

A concordiam duas cornices appingi curarunt, acclamantes *ἑνωθὲς κρη*, cum cornicem κρη appellarent, prius verbum ignorantes. Romani similiter per ciconiam & cornicem in suis numis concordiam representabant, ut apparet in Faustinae posterioris numo, ubi ad cornicem ascriptum est: CONCORDIA. Ac extat proverbium huc pertinens apud D. Nazianzenum in Epistola ad Africanum, *ἠθλοῖο δὲ πικρὸν καλοῖο ἰσχυροῖο κρη τῆς συγκομιχῆς ἀνωροῖο*, id est, *Graculum asidere graculo vel ex proverbio audū*. Ac D. Augustinus lib. 1. de Civit. Dei, cap. 21. recte ait: Quae harmonia Musicis dicitur in cantu, eam esse in civitate concordiam, arctissimum atq; optimum vinculum in Republ. incolumitatis, eamq; sine iustitia nullo pacto esse posse. Sed tam concordiae enomia, quam discordiae vituperationes à pluribus auctoribus abunde sunt expositae.

Junctā pudicitia si sit concordia, sancto

Conjugio haud quicquam dignum orbis habet.

CONCORDIA *invicta.*

Omnium totius piscium generis minutissimi sunt, quos Graeci & Latini Aphyas, quidam Apras appellant. Si paulo sint remotiores nihil praeter oculos fere conspicitur, ut multitudo oculorum collecta videri queat, testante Aug. Niph. Plinius illos ex pluvia: Aristoteles ex spuma: (unde & *ἄφρο*, quod Jonum esse nomen tradit Arcestratus, is piscis dicitur) Aelianus & Oppianus ex limo gigni narrant. Injuriis & maris & voracium piscium imprimis expositi celerrime intereunt. Subvenit tamen illis natura quoq; ad diuturniorem conservationem. Si enim Oppiano, Suidae, aliisq; credimus, in densissima agmina conglomerati, & in se invicem veluti complicati, maxime ad maris scopulos circumnatant, & hoc modo ne magnis piscibus praeda fiant, praecavent, itaque in unum conjuncti globum se tuentur, qui disjuncti, & dissipati ne unum quidem diem superesse possent. Sic scilicet est invicta concordia, & periculi expers virium conjunctio, quamvis imbecillium, quos

Defendit numerus, junctaq; umbone phalanges.

Ut Juvenalis cecinit. Quo etiam Homericum illud pertinet:

Συμμιχθὲ δὲ ἀνοῖο πῆλο ἀνοῖο κρη μάλα λογιῶν.

Conjuncti pellent etiam vehementer inertes.

Pulchre etiam T. Quintius apud Livium: Adversus consentientes nec Regem quenquam satis validum, nec tyrannum fore. Nec minus prudenter Micipsa moriens apud Salustium ad filios: Regnum vobis trado firmum, si bonieritis, si mali, imbecillum. Nam concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur. Evidentius vero Scyllurus Scythia, uti Plutarchus refert, qui mortuus filijs suis, quos LXXX. habuit, jaculorum fasciculum singulis porrexit, ac tumpere jussit. Quod eum reculassent, tanquam impossibile quid: ipse singula jacula exemit, facilimeq; contregit: concordēs si fuissent, invictos: disjunctos animis, imbecilles futuros innuens. Referenda est huc & fabula Gabriæ, XXX. de tribus bobus concordib. & discordibus. Totos conjunctio praestat, qui tamen variis aliocuin delicijs fracti, vel sicuti Aphiae ex limo gignantur, dicere possunt,

Nos tamen hac glomerata simul conjunctio servat.

Quos facile sparsos perderet una dies.

CONDEMNATIO *maestitia, pudor.*

Capite aperto esse aliquem, damnationis ad supplicium, & explosi hominis, atq; à civitate & vite communione abalienati hieroglyphicon fuisse apud Orientales populos intelligimus, ut ex historia Hestheræ, Aman faciem prolata à rege sententia, cap. 6. continuo fuisse velatam observamus. Solent etiam homines ipsi summa maestitia, & magno pudore affecti sibi caput velate, aliorum occursum, colloquium, consolationem declinantes quod idem Aman fecisse dicitur Hest. 6. 11. & Aman fest navit te in domum suam, lugens aperto capite. Jerem. 14. 3. de Judæis, inquit, Confusi sunt, & afflicti, & cooperuerunt capita sua.

CONDITIO *humilis, luctuosa, miseriosa.*

Hebraei quoties conditionem humilem, in castitiam, luctum, dolorem, animi consternationem, misericordiam rerum faciem velut ob oculos ponere volunt, hieroglyphico capitis in terram demissis.

missi, & hominis sacco induti, necnon cinere & pulvere aspersi designant, ut colligere licet ex Esaiâ, A cap. 58. Jerem. 48. 37. & Lament. 2. 10. Dejecerunt in terram capita sua virgines Jerusalem.

CONJUGII vinculum.

Amphibænam serpentem in Lybiæ desertis reperiri tradunt, qui geminum caput, unum in anteriore, in posteriore corporis parte alteram habeat, eumque circumlatis trahebibus incidere, & alterutrum caput sive attollere, sive retrahere, prout usus & necessitas exegerit. Quæ de re Aelianus, Plinius, Solinus, alii: Et tangit Lucanus lib. 9. hoc versu:

Et gravis in geminum surgens caput amphubena.

Ufus autem & hoc hieroglyphico ad testandum insignem suam propter amissam conjugem dolorem fuit nobilis Neapolitanus Bern. Rota, cum scito: SUPERESSE. MORI EST, ut Scip. Ammiratus commemorat. Quo imprimis Ovidii illa exfulis in navi de conjugio sua cantata pertinet:

O bene, quod non sum mecum conscendere passus:

Ne mihi mors misero bis patienda foret.

At nunc, ut peream; quoniam caret illa periclo:

Dimidia certe parte superstes ero.

Profecto enim cum vir & uxor in legitimo matrimonio etiam S. Scripturæ oraculo una caro, unumque corpus sint, fieri non potest, quin si unum caput ex illo corpore abrumperetur, alteri vita non quidem erepta, sed quavis morte sit acerbior. Non ignota autem sunt, atque ideo hinc referenda, quæ de Alcesti Admeti uxore Euripides; de Pæti Atria, de T. Sempronio Graccho, de C. & M. Plautiis, Valerius Maximus, Plinius Secundus in Ep. & Sextus Aurelius Victor de viris illustribus memoriarum prodiderunt; & alia exempla similia. De Admeto quidem Chorus apud Euripidem in Alcesti ait, illum hæc extincta in posterum victurum vitam adivito, hoc est, minime vitalem, ut Ennius loquitur. Sed pulchre idem Chorus tibi concinit:

Τὴ γὰρ ἀδελφὴ κἀνδρὸς μὲν ζῶει (τί) ἀναγρῶν

Πῶς ἀδελφῆ; &c.

Quod enim homini majus malum accidere potest, quam amittere

Charam conjugem?

Castæ mulier vidua, & prudente marito orbata vere dicere potest, Mihi nec mors nec vita relicta est: Et vir Sapiens bona matrisfamilias ei per mortem adempta,

Parte mei supero, pars est mihi dempta, vel ergo

Cum chara præstat conjugis posse mori.

CONJUGIUM DISPAR.

Lepidam Plautus in Aulularia senis conjugium dispar sub bovis & asini pictura damnantis excusationem proponit his versibus:

Venit hoc mihi in mentem, Megadore, te esse hominem divitem,

Falsiosum; me item esse hominem pauperum pauperrimum.

Nunc si filiam locasim meam tibi, in mentem venit

Te bovem esse, & me esse asillum; uti tecum conjunctus sim,

Ubi onus nequeam portare pariter, jaccam ego asinus in luto,

Tu me bos haud magis respicias, natus quasi nunquam sim;

Et te utar iniquiore, & meus me ordo irrideat.

Neutrubi habeam stabile stabulum; si quid divortii fuerit

Asini me mordacibus scindant, boves incurserint cornibus.

Hoc magnum est periculum, me ab asinis ad boves irascendere.

Plutarchus sub finem lib. de institutione liberorum, sapienter ait: Parentes suis filiis uxores despondebunt, quæ neque nobilitate generis, neque divitiis multum eos superent. Sapienter enim dictum est, Tu tibi sume parem.

CON.

Sed ut Hieroglyphicon Salmonis amplius illustretur Distichon subijcitur;

*Non adeo Salmonem exigit turpis hirudo,
Conscit ad fontes conscia mens scelerum.*

CONSCIENTIA pia.

DE Cygnis alio hieroglyphico multa dicta sunt. Ubi exposuimus veterum de cantu ipsorum ante mortem dissentientes opiniones, major tamen numerus eorum esse videtur, qui hunc musicum concentum illis attribuunt, tam ex sacris quam profanis authoribus. Sic Aristoteles lib. 9. de histor. Animal. cap. 12. expresse scribit: Canere soliti sunt, ac præcipue jamjam morituri. Volont enim in pelagus longius, & jam quidam in mari Africo navigarunt, & multos canentes voce fibilli, & mori nonnullos conspexere. Cum quo consentit Ovidius, ubi ait:

Carmine jam moriens canit exequialia Cygnus.

Et Horapollo libr. 2. cap. 39. scribit, senem musicum volentes Aegyptii commonstrare Cygnum pingunt, quod senescens *ἰδὲν αὐτὸν μὲν*, id est, suavissimum concentum edat. D. Nazianzenus etiam oratione de Theologia 2. & in carmine ad Nemesium hac similitudine utitur, sicuti quoque D. Chrysostomus in commentar. ad Epistolam S. Pauli Philippensibus inserit; tam *ἰσοῦν* hanc illis tribuit. Faciunt itidem hujus rei mentionem Plato in Phædone, Cicero 1. Tuscul. quest. lib. 12. & alii plures. Dubitant contra de hoc cantu, Plinius libr. 10. cap. 29. & Aelianus variæ histor. libr. 1. cap. 14. quamvis in libro 5. de Animal. & lib. 10. Aristotelis locum confirmet. Usus est autem hoc hieroglyphico vir quidam magni nominis, qui mundi hujus vanitatibus vale dicens, totum se tradidit divinis meditationibus, & sacris rebus, nihil aliud cogitans, quam de felici exitu ex hac vita, atque Cygnum sepulchro imposuit. Alii generalius viris doctis hoc tribuunt, qui ante obitum nihil aliud agunt, neque meditantur, quam quæ posteritati, tanquam Cygnæ cantiones, plurimum utilitatis afferre possint.

Ipsa suam celebrat sibi mens bene conscia mortem:

Ut solet herbiferum Cygnus ad Eridanum.

Equidem vir pie eruditioni & eruditæ pietati deditus, divina sibi canit & Orbi.

CONSCIENTIA recta.

MORI mavult quam scèdari mens sibi bene conscia, & ut fert ingeniosum Distichon,

Omnibus antestat recti mens conscia rebus:

Hoc bene emi vita tu quoque crede decus.

Pierius libr. 13. putat Aelianum & alios per album murem intellexisse eum quem Albertus Armeninum & vulgo Armelinum nominant; quem videtur quoque sequi Georgius Agricola, atque idem existimat apud Plinium lib. 8. cap. 37. murem ponticum esse eum, quem album duntaxat conspici ait: murem autem Fennicum, vel Venerum potius, vel varium vocant, qui Agricola est Scivus Fennicus. Sed Armelini proprietas fertur esse sane mira, quod nimirum fame aut siti prius moriatur, aut à venatoribus sese capi ferat, quam luto aut simili re immunda, quibus circumdata sit, suam pellem candidam & elegantem de scèdari patiatur. Hieroglyphica pictura est incontaminati pudoris in quibuslibet. Nam, ut Claudianus ait,

Nempe mori satius, vita quam ferre pudorem.

Et Pindarus in Olympiis, hymno 8.

Ἄιδῳ μὴ λάθῃται, ἀκούσῃ πρὸς ἄνεγ. id est.

Orci obliviscitur, qui facit ea quæ conveniunt.

Sapienter Sapiens Romanus libr. 4. de benef. cap. 21. Conscientia etiam obruta delatæ, cononiam & famæ reclamatione, & in se omnia reponit: cum ingentem ex altera parte turbam contra sententiam aspexit, non numerat suffragia, sed una sententia vincit. Si vero bonam fidem perfidæ supplicis affici videt, non descendit è fastigio, sed supra pœnam suam consistit.

CONSILIA Moderata.

Grandis & annosa quercus obramorum pondus gravius in duas partes divisâ, à lenæ ac humili falice rursus ita constringitur, ac vincitur, ut non amplius distrumpi facile queat. Non aliter

A ter nimia asperitas & superba severitas in hominibus elatis ac duris, ne gravius exorbitent, vel etiam sese in manifesta pericula ob nimium rigorem suum & animi vehementiam precipitent, nullo aptiore vinculo contineri, atque ad quandam animi comitatem ac aequabilitatem flecti ac reduci possunt, quam humilitate ac moderatione, cum nullum violentum sit diuturnum. Et secundum Horatium,

Vu consilii expert mole ruit sua.

Vim temperatam diu quoq; provebunt

In quam sententiam Claudianus quoq; inquit:

Tu licet extremos late dominare per Indos,

Te Medus, te mollis Arabs, te Seres adorent,

Si metuis, si prava cupis, si aueris ira,

Hucque pertinet brevis quoq; sententia, sed multa comprehendens, Philonis, τὸ μὴ εἶναι λόγου, πᾶσι τὰ ἀπείρητα, ὅσοι τὸν λόγον, ποσοῖα: id est, quae adivg, ratiōne sunt, omnia sunt turpia; quae vero cum ratiōne, omnia decora.

Et dilichon quercui confri& adpictum:

Consilio moderato animos franato furentes,

Ut rigidas quercus vimina lenta solent. id est,

CONSTANTIA in adversis.

E St inter alia hęc quoq; mira Struthocameli proprietates, qua (ut testatur Plinius) sine delecta concoquit devorata; & Alexander Aphrodisiensis in praefatione problematum εὐθυστάμηνος ἀδύνην ἀπὸ τῆς βίβου καὶ περὶ βίβου: itēmiq; Alianus lib. 14. Animal. cap. 7. Hunc lapides concoquere diu in omalo prope yentriculam asservatos ait. Sed Albertus asserit, a se ferrum pluribus hujus generis avibus obiectum in se esse, quod tamen illi devorare noluerint, ossa vero magna & lapides avidè comedisse. Convenit autem optime hieroglyphicum viris fortibus, ad durissima ac adversissima quaeq; sua virtute superanda paratis. Quare Valerius Max. lib. 3. recte ait, Equaliter se in adversis gerere, quid aliud est, quam in vicem fortunam in adiutorium sui pudore victam convertere?

Quod si insuper hoc ad fortitudinem & animi constantiam, quam p̄i & vera religione imbuti in rebus adversis & omnibus periculis evincendis usurpare debent, transferre voluerimus, latissimus campus tot Martyrum sanctorum nobis sese obtulerit, de quibus aliorum scripta & exempla sunt in medio. Quod etiam D. Basilius in ἐπιτομὴ τῆς ῥητορικῆς ἀρχαῆς καὶ διμῶν praeclare probat hisce verbis: κατὰ τὸν αἶνόν τινος ἡρώου, καὶ τῶν ἀλλοτρίων τῶν εὐδαίμων, τῶν τρυφῶν παρὰ τὸν αἶνόν, οὐκ ἐπιθυμῶν τῆς συμφορῆς, τὴν ῥητορικὴν δὲ περὶ τῶν δεξιῶν καὶ βαρῶν, καὶ αἰ λυπητῶν τῶν φρονίμων οὐκ ἐπιθυμῶν ἀπὸ τῆς ῥητορικῆς. id est, Gubernatorem quidem tempestas, & at letam stadium, imperatorem acres, magnanimum calamitas: at Christianum tentatio probat & explorat: atq; agritudines animam ut ignis aurum arguunt. Dura placent fortibus. Spiritus durissima coquit.

Magno animo fortis perferre pericula soevit,

Illo nec facile frangitur ille meris.

CONSTANTIA invicta.

D Horatius lib. 4. Od. 4. Romae gentis fortitudinem, ore etiam ipsius hostis Annibalis celebratam fuisse scribit, ut quae bellica virtute illustris, post aequam solo Trojam, in Italiam venerit natos virosque, necnon Deos penates: Dein subjecit licis hieroglyphicon appositiss.

Durus ut illex ronsa bipennibus,

Nigra feraci frontis in Alcido,

Hoc vult, Romanos per bella, clades ac caedes, contra suos hostes semper aliquid sumpsisse virium, & inde ipsorum potentiam latius crevisse auctamq; esse. Id de plerisq; in Europa populis, principibus, Republicis, praesertim vero de Ecclesia militante dici potest.

Cladibus augetur virtus animosa: Bipenni

Sic illex vices ronsa subinde capit.

Pontica pecora fuerunt absynthio pasci, ut pulchriora pinguiorag; reddantur, ac (ut quidam volunt) sine felle. Adeundem modum Plinius lib. 24. cap. 9. lues assuetas cibum capere in rasis five alveis à Tamarisco confectis, liene carere dicit, quod multi recentiores scilicet prores perungunt & explodunt tanquam fabulosum. Quanta vero sit vis consuetudinis tum in bonam, tum in malam partem, pluribus veterum sententiis & innumeris exemplis probant historiae. Aristoteles lib. de memoria & reminiscencia, scribit, *ὅτι οἱ κότες ἔδα τὸ ἴδιον, id est, Consuetudo est veluti ipsa natura, nil a natura maius, teste Ouidio; & quod male fers. assuesce, feres bene: multa vetustas lenit. Sed ad absynthii pontici pastum distichon addimus.*

Felle carent Ponti pecudes absynthia pasci.

Ferre mala assuetus non male ferre solet.

CONSUECUDO altera natura.

Notum est Lycurgi politicum Strategema ut cives suos temperantes & virtutis studiosiores redderet. Catulos duos isdem canibus natos educavit, quorum alterum domi desidentem ad voracitatem assuescivit, alterum ad venationem. Tandem vero ambos produxit in concionem, & quid consuetudo in utroque ac educatio effecisset exemplis commonstravit, quae Platarchus in Lycurgo prolixè refert. Hieroglyphicon istud docet, quae utilitas sic rectae & liberalis instructionis in tenera aetate, ad universam reliquam vitam recte & laudabiliter absolvendam. Et idem Platarchus in Comment. de liberorum educatione, prudenter ait, naturae bonitatem corrumpit locordia, pravitatem corrigit doctrinae institutio. Aristoteles idem docet, Ethic. lib. 2. cap. 1. Non parum refert, inquit, sed permultum, siene an sic à pueris assuescamus: immo verò totum in eo positum est. Quod Horatius quoque Carm. lib. 4. Ode. 4. declarat.

Doctrina, sed vim promovet insitam.

Rectiq; cultus pectora roborant.

Et inter recentiores vir doctus.

Vincit naturam consuetudo atq; reformat.

Cui quicq; assuescit deditus esse solet.

CONTENTIONES fugienda.

ANagyris, prima à Dioscoride ac Plinio descripta, plurimum crescit in agro Romano ac Neapolitano: Plauto (ut quidam existimant) Nautica dicta. foetidus admodum est frutex, potissimum si comprimatur ac digitis atteratur. Uode ortum Proverbum, *Ἀναγυρίς καίς, commoves Anagyris*, cuius meminit quoque Aristophanes in Lystrata. Eodem tamen nomine locus etiam quidam in Attica, auctore Stephano de urbibus, ubi hic frutex copiose provenit, appellabatur. Monet autem hoc symbolum sive proverbium, res eas, quas satius est ut quiescere sinamus, temere in nostram perniciem non esse concitandas: quod potissimum hominibus maledicis, ac in aliorum detrimentum intentis, quorum quaestus est maxime obtrectari melioribus, dici poterit. Quemadmodum etiam alterum huic simile proverbium habetur, *τὸ ναγυρὶ δὲ ἀσπίδος ἐκινῶν, id est, malam probe qui scens non est movendum.* Et illud, *καὶ κότες καὶ πρῶτα, ἀλέκτερος γὰρ ἀσπίδος.* Quod utinam hisce nostris: emporibus quoque diligenter observaretur, essetque pro oculi dubio in rebus. am sacris, quàm profanis minus contentioni n ac disputationum inutilium pertimescendum: quae res profecto plus quàm cogitari aut dici potest, Reipublicae tranquillitati ac incolunitati obesse solet. Proponamus itaque nobis semper ante oculos Pindari aureum dictum in Pythiis, Oda 8. *ἀσπίδος ἐκινῶν, id est, Quies & tranquillitas nihil nisi humanitatem & amicitiam cogitat.*

CONVICIA contempta.

Fortis convicia spernit, ut luna luporum ululatus eanumque latratus non curat. Hinc Alcibi emblemata 164.

Lunarem noctu, ut speculum canis inspicie, orbem,
sequens videns alium credit inesse canem.

Et latrat, sed frustra: agitur vox irrita ventis,
Et peragitur cursu furda Diana suar. Mont.

A Monemur autem hoc hieroglyphico inanes minas & obre citationes eorum quibus est (secundum Plautum) uberimus quæritus in lingua positus, omnino esse contemnendas, Dei & Christi, sanctorumque omnium exemplis edocti. Decet autem viros principes, Ecclesie servos, pios magistratus, prudentes politico & patres familias ad stultorum mullitates lycophanticas obfurdelece, necnon de reddenda summo Judici suæ administrationis ratione cogitare frequenter, ut humili pede in via veritatis & justitiæ ambulent, illius distichi memores,

*Irrita vaniloque quid curas spuula lingua?
Latrantem curat, ne alia diana canem?*

In eam rem Philemonis versus commendantur,

*ἦτοι δ' ἄν, ἠδὲ μεσημέριον,
ἢ δ' ἄν κ' αὖτις λαοδοξίαν φέρον.
ἢ λαοδοξίαν φέρον, ἢ δ' ἄν κ' αὖτις,
ἢ δ' ἄν κ' αὖτις, ἢ δ' ἄν κ' αὖτις, id est,*

*Haud auribus contentus est iacundior,
Quam devorare criminantur iurgia,
Nam musitando si quis hæc redarguat,
Ipsam refutat criminantem crimina.*

B Seneca totus fere in eo est, ut mentes nostras ad convictorum contemptum informet. Ex ingenti sententiarum accivo unam & alteram seligamus, lib. 2. de ira, capit. 32. Magni animi est, inquit injurias despicere. Ulionis contumeliosissimum genus est, non esse visum, ex quo petatur ultio. Multi leves injurias altius demiserit, dum vindicant, ille magnus & nobilis est qui more magnæ feræ latratas minorum canum securus exaudit. Sed ut hieroglyphicon nostrum de cane lunam allatrante magis ac magis illustremus, nobis doctum tetra stichon occurrit:

*Luna velut toto collustrans lumine terras, Sic quisquis Christum allatrat Christive ministros,
Frustra allatrantem despicit alia canes: In se stultitia spernit utq; sua.*

CUNCTATIO prudens.

C Iohannes de Boria in Hispanicis symbolis ait, à scriptoribus rerum Indicarum speciem quamdam Pittaci describi, quæ selesse mense Novembri incipiente hieme soleat in trunco alicujus arboris densæ abscondere, & ibidem dormientem usq; ad tempus vernum commorari, atq; tum pristinum rursus vigorem recipere, majoremq; alacritatem conquirere. Tractat autem Aristoteles quoq; lib. 8. de avibus & quadrupedibus, quæ per hiemem sese abscondunt; & Plinius lib. 10. cap. 9. scribit, coccyga five cuculum vere procedere, canicula ortu latitare, idq; fieri in cavis arborum Agricola testatur. Sic viri prudentes & circumspècti suorum consiliorum & actionum tempestivum exitum caute circumspèctant, & interea quamdiu opus esse existimant, in aliquam rei bene gerendæ occasionem intenti quiescunt. Quod Dionysius Halicarnassensis quoque paucis verbis recte subjicit:

ἡρεσιμὸν πρὸς τὴν οὐρανὸν ὡς πάλαι, καὶ πάλαι σφαιλίζον, ἀναβαλόν. Inprimis res utilis & minime periculosa est cunctatio. Quamquam vero singulari quadam fortuna Alexandro Magno, Julio Cesari & aliis τὴν κατὰ ἀναβαλόν, id est, Nihil differens vel procrastinans, absq; tamen stulta præcipitantia ac temeritate, potius placuerit, atq; in rebus potiss. bellicis celeritas amplius profuit quam virtus, Cicero tamen in illa præclara oratione pro lege Manilia, vel potius de laudibus Pompeji, inter virtutes imperatorias laborem in negotiis, & fortitudinem in periculis, industriam in agendo, celeritatem in conficiendo, nec minus consilium in providendo commendat. Ac præceptum est alterius nescio cujus auctoris, utendum consilio in arduis, celeritate in urgentibus, mora in periculosis, & experientia in dubiis.

D Motus, Græce κίνησις, id est, stultus, per ἀκίνησις ita dicitur, ut pleriq; volunt, cum habeatur a bonum sapientissima. Nam hæc sola nihil properat, sed ex teris præcurrere permittit, ipsa etiam tandem prodit, & grato se vitore vestit, fructibusq; tempestivis prædita est. Longissimam quoque vitam consequitur hæc sua Fabiana cunctatione, & materiam præstat ad multos annos duraturam. De qua eadem Plinius quoq; scribit lib. 16. cap. 25. Novissima urbanarum germinat, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum, sed cum cœpit in tantum universa germinatio erumpit, ut una nocte peragat etiam cum strepito. Hæc Plinius. Sic vir prudens, & in suis rebus circumspèctus consulto ac mature universas actiones suas, ac sine omni præcipitantia, instituit, nec ante tempus sese effert. Nam se eundem Græcum senarium ἀποκρίσις τῶν κατὰ τὴν αὐτὰ κινήσιν. Multis malorum causa est præcipitancia. Sed in omnes occasiones rei bene gerendæ citra periculum, iusta Fabii Maximi peritiss.

Ducis, qui cunctando Romanis restituit rem, est intentus. Quo pertinet etiam consilium Scribae Ephesini Actorum 19. quod civibus suis dat. *Oportet vos esse sedatos, & nihil precipitanter agere, idem etiam sine ostentatione progreditur, nec præter modum le effect. quodq; mature præstantem est, suo tempore, neq; nimio impetu, nec socordia utens diligenter & præmeditata exequitur. Unde alii huic symbolo dictum addunt, Tempore suo: ad alterum proverbium, quod monet *in tempore suo*, id est, *presentia recte administrare, vel, nosce tempus, respicientes. Huc referimus dictum poeta,**

Festinare nocet, nocet & cunctatio sepe

Tempore quæq; suo qui facit, ille sapit.

CUNCTATIO *prompta, salutaris.*

Alio hieroglyphico dictum est testudinem esse symbolum tarditatis, quæ tamen conjunctam habeat constantiam aliquam & assiduitatem; Accipitrem vero celeritatis non quaque nimis temerariæ notam esse constat. Si igitur hæc duo, salutaris cunctatio, & bene præmeditata celeritas pto re nata recte usurpentur, actiones inde felicem sortiuntur effectum. Cum quo convenit etiam proverbium Græcum, *οὐδὲ βῆξις, festina lente*, quod à duobus præcipuis Imperatoribus Romanis, Augusto & Tito, crebro fuit usurpatum. Et Gellius lib. 10. cap. 11. eo monuisse perhibet, ut ad rem agendam simul adhibeatur & industriæ celeritas, & diligentia tarditas, ex quibus duobus contrariis fiat maturitas. Cùm maturum, secundum Nigidium, ex eodem Gellio sit, quod neque citius est, neq; secius, sed medium quippiam & temperatum. Notum autem est, quantum Fabii Maximi cunctatio utilitatis Reip. & contra Minuti ipsius Magistri Equitum præcipitanti detrimenti attulerit. Unde Plato 7. de Republ. ait, *ὅτι οὐδὲν ταχὺ μᾶλλον διδόναι, ἢ ἄδραμον; id est, *tam qui festinat celeriter omnia percurrere, magis retardari.* Ex quo vulgatis factus est verliculus,*

Tardus absolvit, qui nimium properat.

Est autem hoc hieroglyphicon in primis convenientissimum principibus & aliis magnis viris, qui aliis præsumt, quo admonentur, ne aut voluptatibus aut assiduitate omnium rerum, aut incessu prospero & nimia potentia, insolentiores facti, sua ignavia & socordia, vel ex adverso temeritate & vehementia, interdum suæ dignitati & exultationi indigna committant, & perpetrent.

Es tardus nimis, & præcep nimis esse cævero:

Ille sapit, medium qui inter utrumq; tenet.

CURA *vigil.*

Canorum animal Cicero libr. 2. de divin. gallum gallinaceum vocat, & ante lucem canere inquit, quem Plinius lib. 10. ita describit. Proxime gloriam sentiunt & hi vigilas nostri nocturni, quos excitandis in opera mortalibus, rumpendq; somno natura genuit. Norunt lydera, & ternas distingunt horas interdum cantu. Cum sole eunt cubitum, quartaq; castrensi vigilia (id est, secundum Vegetium libr. 3. hora tertia post mediam noctem) ad curas laboresq; revocant. Nec soliti otium incautis patiuntur obrepere, diemq; venientem nunciant cantu, ipsum vero cantum plausu laterum. Idem Alianus pluribus verbis exponit lib. 4. cap. 24. Causam hujus rei Cicero 2. de divin. & Lucianus in Dialogo de somno sine gallo reddere conantur. Non etiam sine ratione legitur apud Jobum cap. 37. Quis de dit gallo intelligentiam? Convenit itaq; hoc hieroglyphicon homini indultio, omnia magna attentione ac vigilantia peragenti: quales in primis omnes pietati addicti, & præterea alii in religione præfecti esse debent. Quare D. Ambrosius lib. 5. cap. 24. Hanc similitudinem eleganter explicat, ubi ait: Galli cantus suavis est in noctibus, nec solum suavis, sed etiam utilis, qui quasi bonus cohabitator & dormientem excitat, & sollicitum admonet, & iter facientem solatur, prellum noctis canora significatione protestans. Hoc canente læro suas relinquit insidias, hoc ipso lucifer excitatus oritur, cælumq; illuminat, hoc canente in castriam trepidus naua depositus, omnisq; crebro vespertinis flatibus excitata tempestas & procella mitescit. Hoc canente devotus animus exsilit ad precandam, legendi quoq; munia instaurat.

Ut cum laude geras res, expurgisere, magnas:

Es tibi sit galli cura magistra vigil.

CURIOSI.

Qui curiosos depingere cupit, fingit sibi Simias, hominum imitatrices; at in gestulationibus tantum, non in ratiocinando, loquendo, & judiciose res alicujus momenti exequendo. Curiosi nihil boni præstant, quum ad omne bonum opus sint inutiles, & nihil aliud quam vulgi fabula atq; risus effusus.

2. Canes dimituntur à venatoribus post prædam quam assequi possunt, non semper, nec omnibus momentis, sed certo quodam modo & tempore. Ita refrenanda est animi curiositas, ne in immentisum excurrat, sed tantum necessaria & convenientia persequatur.

3. Serpentes veneno pascuntur, & loca tenebrosa & fatidica; colunt; sic curiosi rerum ac eventuum tritium relatione atq; auditione enim pascunt.

CURIOSITAS maledica.

Manus hominis spinosissimum fruticem Rhamnum temere contrahens, ac inde seipsam vulnerans, indicat curiositatem sive *πολυπραγμοσύνην*, quam Plutarchus dicit esse *φιλομάθησιν ἀλλοτρίων πραγμάτων*, id est, studium cognoscendi aliena mala, non solum inutilem, sed etiam sæpenumero detrimens esse, cum homines in aliena semper inquirere, & quæ non sui sunt officii cum magno suo damno peragere volunt. Unde etiam recte Plautus in Stichis dixit, neminem esse curiosum quin sit malevolus; & Menandri præclara est sententia.

Τὰ πολλὰ πρῆξιόν ἐστι λόγος πολλὰ ἴχει.

Multi facere multas molestias continent.

Potest idem quoq; referri ad alias res periculis & molestiarum plenas, quibus si frui cupiamus, multa nobis discrimina sunt subeunda. Aliud Epicteti est generalius dictum, qui reliqua philosophorum dogmata, quæ ad humanæ vitæ institutionem pertinent, duobus verbis complecti voluit, *ἀίμα & ἀπείρα*, id est, *Sustine & abstine*. De quo multa A. Gellius Attic. nocturnum, lib. 17. cap. 19. Ad-damus Distichon.

Carpere parce meas frondes, qui singula carpis,

Vulneret audace, ne tibi spina manus.

CURIOSITAS nimia vitanda.

De Pelecano præter ea quæ alibi dicta sunt, in hieroglyphicis Horapollinis habetur hunc non aliatum avium more nidum suum supra terram elatioribus locis construere, sed potius quædam innata simplicitate in fetide aliqua humili, terra egesta ova sua excludere. Sed item Horapollus vult esse typum imprudentiæ potius quam simplicitatis: nam dicit hanc avem cum circa nidum in terra constructum ex bubulo stercore aucupes ignem excitent, suis alis eum extinguere conantem, se ipsam amburere, & ita facile capi. At nos priorem expositionem tanquam magis *εὐσεβῆ* retinere placuit, una cum ascripta sententia, quæ legitur in Syracide inter alia utilissima modestiæ ac submissiōnis præcepta cap. 3. Altiora te ne quæsieris, & fortiora te ne scrutatus fueris, sed quæ præcepit tibi Deus, illa cogita semper, & in pluribus ejus operibus ne sis curiosus. Hæc graviter reprehendunt nimiam curiositatem & stultam animi elationem: ac contra commendant simplicitatem ac humilitatem cum circumspectione tamen & prudentia conjunctam, non fatuam & inertem. Cum quo S. Pauli in Epistola ad Romanos cap. 12. sententia insignis congruit, *μη εὐσεβῆσαι πρὸς τὸ θεῖον*, id est, *non sapere supra quam oportet sapere, sed ad sobrietatem sapere*.

Hinc Distichon,

Noli altum sapere, aut aliena inquirere, ne mox

Culpa det ex alto te tua præcipitem.

CUSTODIA tuta.

Plagunt recentiores Indiæ Occidentalis chirographi animal, quod Cæsar Scaliger *ἀλοπεπυθόσκυον* vocat. Refert autem anteriore parte vulpem, posteriore Simiam, eandemque habet cercopitheci, aures ferè vespertilionis, ac subter ventrem usitatum aliud gestat receptaculum instar crumenæ laticioris, in quod catulos suos recipit, ibidemque occulat, donec tuto per se hinc inde vagari, & sibi

72
& sibi victum quærere possint. Similia de cane marino scribit Oppianus libr. 1. de piscibus. Idem A de vitulo marino refert D. Basilus 7. hexaem. & de Delphine in eruditiss. carmine Nicobuli ad patrem. Hæc Hieroglyphicæ indicant φιλοσοφίας, id est, studium & solitudinem parentum erga liberos, qui potissimum sub fidei horum custodia vitam agunt securam & scælicem. Custodia enim ex tute dici potest, quum quis Biantis vel Stiponis apophthegmate nixus: Omnia mea mecum porto, vivens moriensque sibi suisque canit lætus. Et de civibus sub pio principe vel magistro aut vivonibus merito dicitur,

O tuto satis bos cives, populumque beatum,
Quæ velut in patrias habuere sinu!

De providentia & custodia divina melius adhuc intelligitur, de qua Pfalter, Ecce non dormitabit, neque dormiet, qui custodit Israël. Dominus custodit te, &c. Psal. 121. 4. & Psal. 144. v. 18. Beatus populus, cujus Dominus Deus ejus.

DECOR.

Leonem cui circa collum serpens fuit circumvolutus quidam pinxerunt, addita inscriptione Græca, ΟΥΔΕΝ ΚΑΘΗΚΟΤΕΡΟΝ, id est, nihil Decentius, ut fortitudinem cum prudentia conjungendam esse docerent. Officium enim prudentis viri est, ut Aristoteles tradit 6. Ethicor. Nicomach. *ὁ δὲ ἀδύνατος καὶ βελόνη ἀδύνατος αὐτῶν τῶν αὐτῶν ἀγῶν τὴν ἐπιφύλακταν*, id est, posse recte in medium consilere de iis qua sibi ipsi sunt bona & utilia. Ethic. lib. 3. vult *ἀδύνατος ἵνα μισοτέρα αὐτῶν καὶ δάμνη, fortitudinem esse medium inter motum & confidentiam*. In quam sententiam eleganter & breviter D. Bernardus lib. 1. de consideratione, fortitudinis matrem vocat prudentiam. Paulo post, Bonus circuectus est, inquit, si iustitia quærit, prudentia invenit, fortitudo vendicat, temperantia possidet: ut si iustitia in affectu, prudentia in intellectu, fortitudo in effectu, temperantia in usu. Huc refertur Distichon eruditum,

Provida magnanima si adsit prudentia dextra,
Dic mihi qua rerum pulchrior esse queat?

DECOR juvenum & senum.

Hujus stirpis, quæ vulgo ob similitudinem corona imperialis sive regia appellatur, & quam Catulus Clulius ad Hæmetocallidem veterum non male refert posse existimar, flos maturus expanditur, ac in suis propriis pediculis plane deorsum flectitur: at quamprimum hæccescere incipit, succedunt illi fatiis magna capita (ut quoque in lilio rubro fieri solet) quæ excusso flore statim sursum eriguntur, ne scilicet, si deorsum delibescerent diutius, semina nondum matura putrescant & excidant. Sic juvenes, quantumvis ingenii, vel corporis atque fortunæ bonis ornati, singulari modestia sese submittere, nec ante tempus (quod sæpe fieri videmus) exulare, superbite, & insolentia cristas erigere debent. Contra vero senes, jam prudentia & usu rerum confirmati, auctoritatem suam tueri, ac bene monendo præcipiendoque aliis præire jure ac merito possunt. Unde etiam Cæcero libro de Senectute ait: Apicem Senectutis esse auctoritatem, & vetus poëta jubet lenum colluquia expecti: & versus Græcus commendat lenum consuetudinem.

Ὁμῖλος δὲ τῶν γεροντιῶν φησὶ.

Honestum senem modesto juveni dicentem audiamus,

Disce puer virtutem ex me, nec flore superbi:
Matura tollat fruge senecta caput.

DEJECTIO.

Humilitatem & dejectionem Ægyptii hieroglyphice per Accipitrem indicant, ut ait Horp. 1. lib. 1. cap. 6. quod cæteræ volucres ex sublimi in terram non perpendiculari modo, sed velut ex transverso & flexuose deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat.

DELATORES.

Vespæ, ignavum pecus, cum murmure tamen volitant, & pungunt acerrime. Hinc illud, quod Stobæus ex Diogenis diatribis refert, Antisthenem, scilicet aliquando à Diogene correptum quod

A quod exigua voce effert, & tamen castigaret homines, respondisse. Vespasitidem sonum haud magnum edere, aculeum tamen habere acerrimum. Lepidum itaq; est Archilochi mordacissimi poetæ Epitaphium, quo in ejus sepulchro vespæ habitare dicuntur, in 3. *Met.* ex quo Alciatus Emblemata suum 51. desumpsit. Sane cum vespæ à se cum noxa pungunt, & quid facient, ubi viperæ veneno spicula sua tinxerint? Quamvis autem figmenta hæc sint, (Refert tamen in Exer. Scaliger, à Cambaizæ Indiæ Rege filium veneno educatum adeo venenosum fuisse factum, ut muscæ, quæ modo solo lactu cutim perstrinxissent, turgidæ interierint.) Jucundam nihiloominus & utilem considerationem habent. Per viperam enim delatores, pessimum genus hominum, qui clam apud alios innocentes deserunt, intelligere possumus. Nam veluti suppeditare hæc ad volantibus vespis venenum fingitur, quod illæ postea in alios cum pernicie effundant. Per has igitur porro significabimus calumniatores & maledicos, qui quæ ab aliis per mendacium acceperunt, nihilominus pro veris dispergunt. Viriq; rei gravissimi criminis. Sed optimum est Plautini senis votum in Picudolo:

*Homines, qui gestant, quiq; auscultant crimina,
Si meo arbitrato liceat, omnes pendant:
Gestores linguæ, auditores auribus.*

Nam ut Thucydides dicit: *διεβόλῃς δὲ τῶν ἄλλων ἦν ἄλλοις ὡς ἀκούσας ἢ πείθοντες.* Non decet calumnias neq; aliis narrare, neq; audiendo suscipere.

DELICIAE.

Vepres acuti, undecumque tanguntur ac constringuntur, manus cruentant: Deliciae, manibus, pedibus, capiti, oculis, omnibus denique membris officunt, inquit *Cicero* *in Brut. 45. in Matth.*

Canthari, Scarabei, & hujus generis insecta plurima, ita scetoribus atq; fordibus, ex quibus originem duxerunt, delectantur, ac illis sustentantur, ut contra odorum suavitate plane pereant, ideoque rosis insidentes Scarabei vel cantharides torpescere vel tandem emori dicuntur. Ad hunc modum molles & effeminatos in suis voluptatibus ac deliciis, quæ non solum corpori, sed menti quoque obstant, plurimumq; nocent, paulatim contabescere, ac tandem illicito luxui interitu suo meritas poenas luere constat. Quod Claudianus libro secundo ad Silicionem egregie hisce versibus nobis explicavit:

<i>Luxurias prædulce malum, quæ dedita semper</i>	<i>Interius fucata genæ, & amicta dolestis</i>
<i>Corporis arbitrium hebetat caligine sensus,</i>	<i>Illecebris, torvos auro circumligat hydos.</i>
<i>Membræq; Circæi effæminat acris herbas,</i>	<i>Illæ voluptatibus multos innexur hamæ.</i>
<i>Etlandæ quidem vulen, sed quæ non tetrior ulla;</i>	

Silius quoq; Italicus breviter hæc exposuit:

*Nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostis,
Quantum sola nocet animi lapsa voluptas.*

Pierius in suis hieroglyphicis refert, Hannibali alioquin duro, sed ob Capuanas delicias tandem effeminato, non abs re scutum debuisse offerri, in cujus medio Scarabeus fuisset depictus, quem undiq; Rosarû ferta ambirent, significatione eadem, quam hoc hieroglyphico exprimere volumus.

DEUS.

Solem hunc visibilem nulla alia re quam Sole ipso adjuti cernimus, & stellas ipsas sola stellarum luce aspiciamus; lucis aspectum debemus luci; Deus etiam per seipsum sui illustrat notitiam, cooperante nemine; quod ea res omnium vires excedat. *Philo Jud. lib. de præmiis & penis.*

Sol ex ortu suo stellas offuscat, immenso suo splendore pertulsis nostris oculis. Quoties item animæ oculi sincero, puro, salgidissimoque Dei lucem inferentis sensibili splendore irradiantur, nihil aliud inspicere possunt. At fulgens enim ejus, qui est, cognitio nihil non illustrat, ut etiam, quæ sunt per se splendidissima, collatione hac obscurantur. Idem, *lib. de temulentia.*

Communis hic Sol nobis quotidie se præbet omnibus, nec magis minus ve irradiat alium quam alium, sed in omnes ex æquo vim suam exerit & exereet. Attamen si quis acutiore visu polleat, plus

alium

K

ejus

ejus splendoris recipit, non quod Sol magis in eum agat, quam in ceteros, sed propter vim oculorum eximiam. At quisquis infirmos habet oculos, ne obtueri quidem tantam lucem poterit, propter eorum hebetudinem. Idem cogita de Sole cœlesti & aeterno, ex quo illum adesse omnibus essentialiter; nos autem peccatorum sordibus conspersos, ad tantum lumen percipiendum idoneos non esse: Christum vero, in quo plenitudo Deitatis corporaliter habitat, oculo purissimo totius luminis cœlestis capere splendorem, ut pote naturæ visibilis respectu formatum Spiritus S. operari, & à peccato prorsus alienissimum. *Iustin. de orthodoxa confessione, sive de sanctissima Trinitate.*

Cetero scire non possumus qualis sit cuiusq; stellæ essentia, magnitudo, &c. quarimus tamen alacriter, oblectamurq; rationibus verisimilibus, propter innatum discendi desiderium. Liget etiam verum illud Ens, Deum, non valeamus cernere, quarimus tamen indefinenter, quando hæc consideratio vel in seipsa, licet investigabilis, res sit summe desiderabilis. *Philo Jud. libro primo de Monarchia.*

Solis lux à nullo illustratur, sed seipsam ostendit. Et Deus qui nullis hominum operibus illustrari potest, divina sua essentia seipsum solum illustrat. *Idem, eod. lib.*

Hoc Dei tergum est, quicquid cum nobis suo iudicio refert, ut tamen illius naturam non contingat: perinde ac umbra & in aqua relucens solis imago hebetioribus oculis illum adumbrat: dum illum ipsum, præ nimio purissimæ lucis fulgore, quo sensum facile exuperat, intueri nequeunt, *Nazianzenus lib. 2. de Theologia.*

Solem hunc sensibilem nemo est, qui non laudet, & ipsius magnitudinem, simulq; pulchritudinem & radiorum symmetriam, atq; lucis splendorem admirans: si vero in eo diligentius atq; pertinacius intuebitur, & indies ejus aspectum considerabit, non solum quæ sentit in eo deprehendet, sed etiam oculorum aciem debilitatus abscedet. Tali quid videor mihi pati mente, si requiratur de Deo, quid sit. *Basilus magnus in 1. cap. Joannis.*

Quod lux est videntibus & visus, hoc Deus est intelligentibus & intellectis. *Thalassius ad Paulinum.*

Sol oculos puros, sanos, vegetos, fortes habenti tranquillus apparet, in oculos autem lippos, quasi tela aspera jaculatur, intuentem illum vegetat, hunc excruciat, non mutatus, sed mutatum. Et tu cum cœperis esse perverfus, & tibi Deus perverfus esse videbitur, tu mutatus es, non ille. *Augustinus in Psalm 92.*

Sol, qui oritur die, licet sit unus (unde solem esse appellatum Cicero vult videri, quod obscuret fidelibus solus appareat) tamen quia verum ac perfectæ plenitudinis lumen est, & colere potissimum & fulgore clarissimo illustrat omnia. Et in Deo, licet sit unus, & majestas, & virtus, & claritudo perfecta est. *Lactant. lib. 2. cap. 10. de Orig. erroris.*

Respectu nivis & solis omnis albedo fusca videtur, & omne lucidum, obscuretum. Respectu Dei qui solus singulariter bonus est, omnes homines mali videntur. *Chrysost. in Matth. 7. hom. 18.*

Lucis proprium est illuminare; Dei autem misereri suorum operum. *Nilus apud Maxim. Sermon. 6.* Sed occulta corpora detegit: Deus omnia creans non solum in lucem produxit, sed omnia, quæ prius non fuerant, condidit. *Philo Jud. de somniis.*

Lux quantum vis hominum multitudinem illuminaret, nihil splendoris remitteret: Deus antequam mundum conderet, & postquam condidit, idem perfectus atq; integer permanet, nihil tanto & tam admirabili opificio minor, nihil imbecillior. *Chrysost. hom. 4. in Joan.*

Quod Sol est sensibus, hoc intelligentibus est Deus. Hic enim mundum illuminat visibilem, ille vero invisibilem: & hic quidem visum corporalem illustrat, ille vero naturas intellectuales splendidas reddit. Sol videntibus ut videant, visibilibus rebus ut videantur vim subministrat, ipseq; inter visibilia est pulcherrimus: Deus etiam intelligentibus ut intelligant, intellectis ut intelligantur suppediat, ac ipse inter intelligibilia est altissimus, in quo omne desiderium consistit, & super quem minime fertur: nihil enim sublimius quid habet omnino desiderium, neq; mens sapientissima & indagatrix seu curiosissima. *Nazianzenus orat. de Athanasio Episcopo.*

Vetus sermo docet simplicem esse Deum, & unam simplicem habere operationem, in omnibus omnia

A gitor. Hæc ferme totidem verbis adscripti, quæ exoticam scilicet sapientiam ac peregrinam redolere videntur.

DILIGENTIA continua in studiis adhibenda.

Veterum sapientum quidam adhortans adolescentes ad diligentiam adhibendam in suis studiis ac laborum perseverantiam & quandam aconibus, solitus est dicere, aves cohortales suavissimas habere carnes, si non abundantiore esca saginentur, sed δὴ καὶ τὸ σκαδύνειν, id est, rimando & fodiendo ipsum solum, sibi quærant cibum. Sic qui veram & solidam doctrinam & laudabilem rerum utilium cognitionem conquirere student, in eruedis & perferendis accurate ac sedulo veterum scriptis ac monumentis multum temporis & laboris impendere debent. Nam secundum proverbium grecum, ἐκ τοῦ πόνου κλίθου, ex labore gloria: Vel, ut Euripides breviter, dixit, πόνου ἐκ κλίθου πάτερ, labor gloria genitor: cui simile est dictum Æschyli,

..... Τὸ πόνου ἐκ θεῶν
ὁρίλαται τίναρκα τὸ πόνου κλίθου.

----- Laboranti à Deo
Debetur satus (præmium) illius gloria.

B Versatur quoque in ore quidem multorum, sed non semper in animo aut opere Epicharmi versus, quem etiam Xenophon lib. 2. ἐπιμαρτυροῦν μάλιστα commendat,

..... ἐπιμαρτυροῦν πόνου πολλῶν πάντα τ' ἀγαθ' οἱ θεοί, id est,
Convenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona divi.

Plutarchus tamen in Commentario ἐπὶ πολλοῦ παραμοσίου, aliter, nimirum ad curiositatem, hæc accommodat. Sicuti, inquit, gallina proposito sepe alimento in angulum aliquem sese subducit, ubi vel in sterquilinio unicum apparet hordei granum; ita curiosi in medio sitos sermones & historias, & de quibus nemo prohibet aut indignatur quæri prætereuntes, occultata & latentia cujusq; familie mala colligunt.

..... Ρίμαται vigίλι Sophia secreta labore,
Qui cupit æonia fronda honore tegi.

DISCIPLINA & institutio domestica.

C Luscinia, tanquam lucinia, putatur dicta Isidoro, quia suo cantu indicare dici surgentis exortum solet. Varro & Plautus Lusciniam quoque vocant, quod luctuose canat; estque Latinis philomela, ac Grecis φιλόμελα, quod cantus amet; itemque ἀείδω, ab Æolico verbo ἀείδω, quod similiter est canere. De pullorum vero institutione à parentibus Aristoteles lib. 4. de histor. Animal. cap. 9. ex versione Gazæ satis ræm raram in medium affert. Jam vero, inquit, luscinia modulos docere suos pullos, versusque quos imitantur tradere visa est, utpote cum non perinde locatio, ut vox per naturam proveniret, sed acquiri posset per disciplinam & studium. Unde homines quoque locutione utentur varia, cum vocem omnes reddant eandem. Idem Plutarchus in libro de solertia animal. & Ælianus lib. 3. cap. 40. testantur. Commendatur autem hac similitudine domestica & laudabilis institutio sive parentum seu præceptorum, qui loco parentum censendi sunt. Nam secundum poetam,

..... Adeo à teneris assuescere multum est.

Quod à philosophis sumpsit. Nota enim est Aristotelis sententia 2. Ethicor. Nicom. cap. 1. ἡ μὲν γὰρ διαίτη, τὸ ἔργον δὲ πρὸς τὸν νότον ἐκείνου ἐστὶν ἐπιμαρτυροῦν, ἀλλὰ πρὸς τὸν νότον, μάλλον δὲ, πρὸς πόνου. Id est, non parum refert, sed per quam multum, sic ne an sic à pueris assuescamus, imo vero totum in eo positum est. Et Claudianus 4. Consul. Honorii idem monet,

..... Interea Mævis animus dum mollior instet,
Et qua mox imitère legas, nec desinat unquam
Tecum Græca loqui, tecum Romana vetustas.

Disputat autem Plato de hac puerili institutione ac disciplina, tum alibi sa pius, tum potiss. in lib. 2. & 6. de legibus, quæ omnia cognitione sunt admodum digna.

..... Ut canere alma docet pullos philomela tenellos,
Sic genitor quætos formos & ipse pius.

K 3

DL

Scilicet est quovis doctrina potentior auro,

Has ergo ingenii collige divitias.

D O L O S I homines.

Rem totam hujus sive Symboli sive hieroglyphici narat & explicat omnium pulcherrime B. Basilis in hexaem. prout hunc ejus locum iclegit Simeon Logotheta, eamq; Latine vertit Simon à Maille, Archiep. Turone. Velim itaque, ô homo, dolosorum ac maleficorum exemplum fugias, in imbecilli etiam animalculo fraudis pluitimum deliq; animadvertens. Cujusmodi istud est: Cancro summo carnis ostreorum desiderio tenetur; sed propter testæ ambitum, difficilis illi est hujus præda. Teneram enim ostreorum carnem firmissimo natura munimento circumvallavit, quo fit, ut *regrediens*, testam habere silicem dicantur. Atque ubi duæ illæ conchæ cavæ ad amissim inter se commissæ ostreum circumplexæ fuerint, vanas atq; inutiles cancro denticulatæ forcipes sint necesse est. Quid igitur facit? Cum deprehendit prædam optatam in serenis ventosq; carentibus locis cum volaptate, apricantem, atq; ad solis radios suas pendentem conchas, tum calculo clam interjectione commissuram impedit, atq; vitium suarum imbecillitatem ille hoc artificio adjuvare dignoscitur. Hæc illa est animalium, quæ & ratione & voce carent, malitia. Talis est, qui fratrem dolo aggredditur, quiq; proximi angustias observat, atq; alienis calamitatibus insolentius exultat. Eodem fere modo B. Ambrosius & ipse in hexaem. Veteratoriam autem hanc cancri calliditatem late describunt Oppianus, Plutarchus, Plinius. Volunt quidam, dum ostrea pisciculis capiendis aperta teste inhiant, sic illorum dolam à cancro confundi. Unde etiam originem hujus hieroglyphici desumpsit Jul. Caf. Capaccius. Sed vere ne ista sic se habeant, Rondeletius disputer. Symbolica certe sunt atq; ideo huc pertinet veteris poetæ apud Ciceron, illud: *Qui alteri exitium parat, eum scire oportet, sibi paratam pestem, ut participet, parat.* Adagium item: *Captantes capimur, Malum consilium consultori pessimum, incidit in foveam, quam fecit faber, quas alius fabricavit, gestat compedes, Perills Taurus; & similia.*

O bene factum! alius qui fata inimica parabat,

Se magis astutum repperit artificem.

D O C T I alius minus doctis profunt.

Regnum Aristoteles, Plinius, & alii nominant quoq; Regem & Senatorem avium, eumq; cum Aquila pugnare ferunt: ac esse hunc alium à passere Troglodyte, quem Aetius lib. 11. c. 15. tanquam efficacem remedium contra calculum tam renem, quam vesicæ commendat, facile probari posset, si brevis nostris instituti operis pateretur. Quamvis vero à plerisq; nomina hæc confundantur, putant tamen rerum naturalium petiti Regulum sive Trochilum alium esse, alium vero passerem Troglodytem, pro quo quidam recentiores perperam Moracillam, sive Græcis *οικονομο*, accipiunt. Notus autem est apologus, Regulum cum Aquila de celeritate volandi, quæ hæc alias aves non cessit, contendisse, ac instituto certamine, clanculum supra dorsum hujus regulum confedisit, & ad præfinitum locum delatum subito inde evolasse, & ita victotiam obtinuisse: atq; ideo ajunt ab eo tempore inter ipsos inimicitiam extare. Non aliter cum multi suo ingenio vel natura parum præstare possint, sæpenumero tamen adjumenta ab aliis sibi asciscunt, quibus facile emergere, & non raro ad majora ascendere queant. Idq; si fieri concedatur absq; injuria & detrimento ac supplantatione aliorum, non adeo est improbandum. Alioquin præceptum Plutarchi, in libello de gerenda Republ. expositum, cui etiam hæc fabula eleganter est inserta, in hac parte locum habebit. Sic enim ille inquit: Tales igitur viri sunt tenendi, iisq; adhaerendum nimirum, de quibus est maxima opinio virtutis & auctoritatis: nec quomodo Æsopi regulus humeris aquilæ vectus subito evolavit, & sic avertit; ita eorum suffraganda gloria, sed ab iis amice & cum benevolentia accipienda. Lucas Contilis ascribit: **NEC USITATA NEC TENUI FEROR**, ex Horatio lib. 3. oda 20.

Regulus est Aquila auxilio desertur in auras:

Sic quævis docti mittitur ingenio.

Hieroglyphicon nobis candida mente præditis conveniens, qui Eruditorum veterum & Neotericorum scriptis adjuti, hujus additamenti initia qualiacumq; sint studiosæ juventuti consecramus.

D O.

Altum soporem, Ex his itaque & Anubis interpretatione liquet, custodiæ doctoribus Anubim præsi-
dere: cui si Herma nomen præponas, idem fuerit ac si diceretur, publicus monitor ad custodiam
iter monstrans. Miror Pierium pro impudente hominem canino capite pinxisse; cum Anubis sic pin-
geretur pro eo, qui custodiam tuti: iamque homini demonstrat; tum quia canis custos, ut nomine suo
scientiam indicat, tum quod contra veritatis & sapientiæ desertores non dentes modo: sed animum
etiam & latratum habere oporteat. Præterea custodiæ doctorem sagacem decet esse, partim in rerum
causis inveniendis & explicandis, partim in discipulorum ingeniis agnoscendis atque tractandis; tum
etiam vigilem, ne quis error, ne quod peccatum, ne qua fraus irrepat. Quamobrem in sacris Iſidis A-
nubis præcedebat uti doctor & demonstrator tutelæ omnium, cuius ritus causam nequicquam ab
aliis interrogas. Quod vero custodiam potissimum doceret, palmæ ramo & caduceo ostendebat,
quorum hoc læva, illum dextra portabat; indicans se pacem demonstrare ac victoriam: pacem qui-
dem cum Patre cœlesti, victoriam vero adversus Draconem & mortem; quibus rebus tota humani
generis tutela continetur. Eo enim omnis religio, omnes ritus, omnes cæremoniæ spectant; ut disca-
mus qua via, quo deprecatore, quo medio pax nobis cum æterno patre sit concilianda, & victoria
adversus cœcodæmonis, mundi & carnis insultus consequenda, quò ab interitu æterno custodia-
mur. Hæc Goropius. Quæ subjiçuntur eodem loco, ita videntur explicanda, nempe quod per Do-
ctores ducamur ad Iſidem, nempe Patris æterni sapientiam & veritatem, per quam (est enim via no-
stra) ad Patrem pervenimus. De his autem nonnulla in dictione *Sapientia æterna*. Libro autem deci-
mo sexto hieroglyphicorum idem Goropius vult Anubim fuisse Spiritus sancti *ἱερογλυφικῶν*: quod Spi-
ritus Dei totam mundi machinam, & quicquid in ea continetur, in essentia & natura sua custodiat.
Sed hic paucis majoreque cum observantia philosophandum esse censemus.

DOCTI *Sapientes.*

Nonnullæ plantæ reperiuntur, quæ propter tenacem & copiosum adeo succum alimentarium,
humidique proprii cum calore missionem satis convenientem, diu integræ grato virore super-
sunt, ne insuper à terra avulsæ, ac laquearibus ædium suspensæ, si modo non nihil circa radices inter-
dum humectentur, per annum & ulterius non solum virent ac crescent, sed etiam flores producent.
Inter quas Aloë imprimis, itemque Sempervivum, ac Telephium quorundam, vulgo Crassula dicta,
potissimum numerare licet. Ita viri docti & sapientes grato promptoque labore, sineque omni invi-
dia suæ eruditionis, virtutis, ac prudentiæ monumenta libenter posteritati communicant ac conse-
crant, memores voti egregii apud Propertium,

Atta men exiguo quodcumque è pectore vivi

Fluxerit, hoc patria serviat omne meæ.

Quare etiam recte in illis adhuc quasi vivere, & quamplurimis prodesse hoc pacto censentur, nec il-
lorum præclara dicta ac facta ulla unquam abolere potest vetustas: ut recte Ovidius cecinit:

Vivitur ingenio; cetera mortis erunt:

Et alibi idem Propertius:

At non ingenio questum nomen ab ævo

Excidet: ingenio stat sine morte decus.

D O L O R.

Ieremias cap. 31. v. 19. & Ezech. 31. 13. Eorum qui vehementer solliciti sunt ob aliquod peccatum
magnum scelus, aut ad triste nuncium graviter dolent, gestum exprimunt hieroglyphico hominis
femur percussis. Eiusdem meminit Plautus in Melite glorioso, Act. 2. scen. 2.

--- in femine habet lævam manum,

Dextera digitis rationem computat, feriens femur

Dexterum ita vehementer, quod factu opus est, egre suppetans.

Et Ovidius Metamorph. lib. 11.

Et conata femur moerenti plangere dextra,

Robora percussit, &c.

Quod

Quod Homerus pridem de Ulyffe dixerat, Odyss. 13, v. 198.

--- *καὶ τὴν ἀνὰ κνήμην αὐτοῦ*, Id est,

Et sua percussit femora.

Flevisse etiam & manibus dejectis loquutum fuisse eodem loco refert.

D O L O R *crefcens.*

DE Crocodilo, terrestri simul animali & aquatili, alibi quædam dicta sunt. Qui vero accuratam illius historiam plene cognoscere cupit, legat Herodotum lib. 6. Aristotelem 9. hist. an. cap. 6. Diodorum Siculum lib. 1. Achill. Statium lib. 5. de Clitoph. & Leucipp. Heliodorum in Æth. Solinum cap. 35. Plinium lib. 8. cap. 25. & Ammianum Marcellin. lib. 22. Herodotus quidem ac Strabo urbis etiam Crocodilo poles meminerunt. Inter alias hæc Crocodilo esse proprietas fertur, ut quædiu vivit, crescat. Vivit autem longiss. tempore, ut Plinius scribit, quamvis Plutarch. *de ind. 19. cap. 60.* annorum spatium non excedere eum asserat. Problema autem, an semper crescat Crocodilus, & quæ sit ejus causa *φύσις*, Magnus ille Scaliger in exerc. ad Cardan. enucleat. Ex eo sane Nobilis vir, Bernard. Rota Neapolitan. dolorem ob amissam conjugem suam perinde crescere ac augeri, quamdiu vivat, hæc Crocodili effigie exprimere voluit, teste Scipione Admirato in Dial. Italico Impressis. Quo referendi sunt Ovidii elegantiss. versus 2. Trist. 5.

Mens tamen ægra manet, nec tempore robora sumit,

Affectusq; animi, qui fuit ante manet.

Quæq; mora spatios, suo coitura putavi

Vulnera, non aliter, quam modo facta, dolent.

Scilicet exiguis prodest anno sa vetustas,

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Præclare etiam Cicero disputat. 3. Tusc. ægritudinis ex vetustate elevationem non in die esse positam, sed cogitationem diurnam, nihil esse in re mali, mederi dolori. Hæc cigitur ubi abest, frustra in tempore queritur remedium. Sic Artemisia illa Mausoli Cariae Regis uxor, quæ nobilitate illud Halicarnassi fecit sepulcrum, quamdiu vixit, vixit in luctu, eodemq; etiam confecta contabit.

Noster saepe dolor pariter cum tempore crescit,

Non secus ac Nilis bellua vasta solet.

D O M U S *amicia, & quidem Optima.*

EX Plutarchi libello *de quædam* adducitur Adagium *rex dicitur*: Cochlea vita: Domiporta enim hæc est, Cicero in 2. de Divin. ut hallucinentur docti viri, qui quod à Cicero de Cochlea dictum est. *Terrigenam, herbigradam, domiportam, sanguine cassam.* testudini tribuerunt. Testudinis enim sanguinem Plinius claritatem visus facere, suffusionesq; oculorum tollere asserit. Sed hoc nostrum hieroglyphicon de iis usurpabitur, qui vel à forensi luce remoti fugiunt omnem turbam et tumultum, vel domi latitantes cavent sibi à periculis & injuriis, quibus expositi sunt, qui vivunt peregre. Celebratur enim illud: *rex dicitur, rex dicitur, rex dicitur.* Et G. J. suam cuiq; domum tutissimum esse refugium & receptaculum dixit. Jucundum etiam est Claudiani Epigramma de sene Veronense, extra pomaria sui agelli nunquam egresso: & Ovidianam sententiam nemo nescit: *Bene qui latuit, bene vixit.* Bene qui latuit, nempe cum ratione & judicio. & ubi necessitas, forte etiam utilitas publica sic exigit. Nam & hæc in parte *ut reges* imprimis servandum. Inepti enim sunt, qui, ut Seneca ait, adeo in latebras refugerunt, ut putent in turbido esse quicquid in luce est. Inter se ista miscenda sunt, & quiescenti agendum, & agenti quiescendum est. Quidam aureum illud *rex dicitur, rex dicitur, rex dicitur.* alii ex Persio, **T E C U M H A B I T A**. Referenda item hæc: quæ in laudem *ut reges* alibi adducta sunt. Et simul Horatius in Epodis,

--- *fuge magna licet sub paupere tecto*

Reges, & regum vita præcurrere amicos.

Pulchrè etiam in hanc rem Turpillius, in Lindia:

Profecto ut quisq; minimo contentus fuit,

Da fur-

ἱεραὶ τῶν μαθητῶν ἰεροῦ δόξῃ: Deus enjurus & dicti & facti auspex esto. Quem sic alloquitur Boetius A
lib. 3. metropol. 9.

*Tu requies tranquilla piis, te cernere finis,
Principium, veltor, dux, semita, terminus idem.*

Duce navis eat.

*Pompilus hic navim tuto prope littora ducit:
Unus sed mihi sit duxque comesque Deus.*

HIEROGLYPHICORUM

COLLECTANEA, EX VETERIBUS ET NEOTERICIS

DESCRIPTA,
LIBERTERTIUS,
EBRIETAS.

*Erstatur in ore vulgi Sapientis Poetae dictum,
Est modus in rebus, sunt certi denique fines,
Quos ultra citraque nequit consistere rectum.*

Vino sobrietas *in rebus* (ut loquitur Theognis) utendum esse monet ad virium debilitatarum recreationem & lætitiā, sed non ad ebrietatem, quod etiam ubiq; in sacris literis serio nobis proponitur ac explicatur. Unde D. Basilius, homil. de Ebrietate, hanc non immerito vocat *depravatam* seu arcem omnium flagitiorum. & Athenæus lib. 10. *μηνόσθητι οὐ μὴν τῶν δεινῶν*. Quod ut ubiq; hominibus inculcatur; ita certe deplorandum est, nihilominus hoc vitium maxime detestandum adhuc esse non solum nimis commune, sed apud multos ferme haberi virtutis loco, cui etiam præmia proponantur, ut olim à Mithridate factum accepimus. iis qui plurimum biberint. Hieroglyphicum exhibet in mensatres calices, ultra quos sobrietas inebrietatem desinere videtur. De his dictum,

*Sit tibi, ne noceat, vini moderatior usus:
Prima sitis, curas altera poela levent.*

Et paulo fufus à quodam Epigramm.

*Tres vitis profert uvas, tria pocula mensa,
Si cir cumspicias, apposita esse vides.
Mulat tibus vicibus docet hac pictura bibendum;
Scilicet ut sedent pocula prima sitim:
Altera rancorem cruda de pectore pellant,
Firma valetudo quo tua membra beet.
Tertia sed misce tibi pocula propter amicos,
Inter quos maneant gordia vincla decet.*

ECCLESIA Dei.

Hortatur Propheta pios, Psal. 122. ut quæ ad Ecclesiæ pacem pertinere videntur pro virili parte sincero cordis affectu procurare velint. Et si quis sanctæ Ecclesiæ Catholice membrum decorum domus Dei viventis non diligit. Hic autem mihi occurrit hieroglyphicon eximium Ecclesiæ ex Luna desumptum, quod in gratiam hujus Ecclesiæ filiorum explicare non gravabor, Theologorum vestigia sequutus:

1. Luna cum reliquis astris a summo illo mundi totius opifice per Verbum *ipsum et ipsam* condita

A condita est ac perpetuo conservatur: ita Ecclesia conditor, redemptor, & conservator est Deus Patet per Verbum & Spiritum sanctum.

2. Quarto demum creationis die, Luna plena, Soli opposita, creata est: ita Ecclesia, etsi statim ab Origine mundi cepit, tamen quarto demum fere mundi millenario plenissima luce in toto terrarum orbe effulgit, quando nimirum Sol iustitiae Christus Deus homo, in his terris & ortus seu natus est ex Maria beata virgine, secundum carnem, & occidit vel occisus fuit, & quasi eclipsin passus est mortem pro genere humano subiens, deinde rediit in caelos sublatus, caelestemque gloriam euectus est, apostolica denique atque universali illa Evangelii praedicatione, Spiritusque sancti effusione, plurimorum per totum mundum hominum mentibus affulsit.

3. Luna est una (Sicut & Sol unus est, & solus in mundo) & radii eius multi. Ecclesia etiam una est, quae ut scite D. Cyprianus ait in multitudinem latius incremento foecunditatis extenditur, non sicut atque solis multiradii, sed lumen unum; & rami arboris multi, sed robur unum tenaci radice fundatum: & cum de fonte uno plurimi rivi defluunt, numerositas licet diffusa videatur exundantis copiae largitate, tamen unitas in origine servatur. Ecclesia vero est innumerabilibus, licet omnis generis, nationis, sexus, ordinis, conditionis, aetatis, hominibus conflata, ac longe lateque per totum orbem terrarum diffusa sit, perque omnia saecula extensa, tamen revera est una. Quid ita? Quia unius ac solius veri Dei, qui unus est essentia, trinus personis, cultrix est, atque veneratrix & unius patris caelestis filia atque heres. Deinde quia unius Christi, a quo nomen, dignitatem salutemque suam omnem haurit, tanquam unius Regis est regnum, unius sacerdotis ac summi Pontificis sacerdotium, unius Domini serva, unius sponsi sponsa, unius magistri discipula, unius patroni cliens, unius fratris germana soror & coheres, unius tutoris pupilla, unius capitis corpus, unius pastoris grex & ovile, unius vitis palmes, unius architecti domus, unius lapidis angularis & difcium, unius principis Palatium, unius sancti Spiritus templum: unius legis, Evangelii, doctrinae, sacrificii, baptismi, epuli Domini, redemptionis, fidei, spei, charitatis & hereditatis aeternae confors ac socia. Unum est illius cor cum Deo angelisque sanctis concordissimum, unus animus, una mens, una voluntas, unus sensus, unum studium, una dignitas.

4. Sicuti una Luna, ita etiam est universalis, quae universo mundo, non uni tantum genti lucet: Ecclesia est Catholica, non uni loco & genti alligata, certorumque locorum quasi terminis circumscripta ac definita; sed longe lateque per totum terrarum orbem diffusa.

5. Luna caelo in quo volvitur, ita firmiter affixa inhaeret, ut ab eo minime avelli & abstrahi possit. Ecclesia etiam in his terris adhuc militans, est caelestis, caelo orta, inde pendet, illuc aspirat, contendit, ac tandem pervenit, unde nulla vi avelli unquam potest. Ut igitur ridiculum est, inquit D. Ambrosius, quod nonnulli existimant Lunam caelo magicis carminibus posse deduci: sic Ecclesia non potest de loco ac statione sua (cum super Christum fundata sit) deduci, deieci ac deturbari. Multi quidem Ecclesiam tentant, sed ei sagae artis carmina nocere non possunt. Nihil incantatores valent, ubi Christi canticum quotidie decantatur. Galli proverbio dicunt, Deum conservare Lunam a lupis: sed multo magis caelestem hanc suam Lunam, nempe Ecclesiam, a luporum rapacissimorum, diabolorum & in piorum hominum injuriis atque insidiis Deus perpetuo tuetur ac protegit.

6. Sol & Luna perpetuo foedere sunt conjuncti (unde D. Ambrosius Solem eleganter Lunae fratrem & consortem appellat.) Inter Christum & Ecclesiam arctissimum, perpetuum ac indissolubile foedus est societatis aeternum duraturae pactum. Quamobrem sanctis persuasum penitus exploratumque habent, secundum promissionem divinam Davidi factam, foedus hoc sacrosanctum ac inviolabile permanfurum, quamdiu Sol & Luna durabunt: qua quidem promissione tutissime niti atque confidere possunt. Quemadmodum igitur omnes vel potentissimi populi atque reges mundi virium suarum opumque omnium contentione nequaquam possent Lunam a caelo detrahere, vel a Sole avellere: multo minus Ecclesiam a Sole iustitiae Christo abstrahere illamque opprimere unquam poterunt. Ut igitur nunquam vel Sol est sine Luna, vel Luna sine Sole, ita nunquam vel Christus sine Ecclesia, vel Ecclesia sine Christo esse potest.

7. Corpus Lunae sua naturalis uis opacum & obscurum, omne suum lumē (ut Astronomi sentiunt)

sentiant) à Sole haurit. unde Solis filii Poetis dicitur: sic Ecclesia tenebris ignorantiae in mundo circumfusa, à solo illo iustitiae Sole, fonte luminis aeterni, sponsoque suo omne scientiae atque virtutis lumen mutuatur. Unde D. Ambrosius: Hæc est (inquit) vera Luna, quæ de fratris sui luce perpetua lumen sibi mutuatur immortalitatis & gratiæ. Fulget enim Ecclesia, non suo, sed Christi lumine & splendore, quem sibi ita accessit, ut dicat: Vivo autem jam non ego, sed vivit in me Christus.

8. Quemadmodum autem Luna à Sole quotidiani vices habet luminis, ita militans Ecclesia vitæ aeternæ initiis & progressibus, nec non Spiritus sancti fruatur primordiis, alia magis, alia minus Dei agnitione & timore illustrata.

9. *Fraternis Luna & radius adversa refulgens, Sic Christi opposites spectans Ecclesia vultus,
Pleno cornu scilicet lumine: Splendore lucet integro.*

10. D. Augustinus in Psal. 10: Duas Astronomorum sententias recenset: unam eorum, qui Lunam propria luce destitutam omne suum lumen volunt à sole accipere. Alteram eorum, qui Lunam volunt suam habere lumen, & globum ejus dimidium lucere, dimidium esse obscurum. Eo sensu Lunæ potest Ecclesia comparari, quod ex parte quidem Spirituali lucet, ex parte autem carnali est obscura, & quod aliquando pars spiritualis apparet hominibus, aliquando autem in conscientia latet, & Deo tantummodo nota est, quum solo corpore hominibus appareat. & quum oramus corde, quasi nihil agere videmur, dum non ad terram, sed sursum cor habere jubemur ad Dominum. Hæc ille.

11. *Luna, velut fratri propius conjuncta, perisse Sic perisse quæ vulgo quum morte videntur,
Sultis videtur funditus; Absit perisse dixerit,*

*Quæ tamen admoti spectat qua lumina Solis Ipso qui potius Christo qui propius potius
Longe refulget clarior: Quod quæ serunt obtinent.*

12. Luna quantumvis valde lucida, tamen Solis comparatione & respectu obscura est ac tenebrosa. Ecclesia, licet sit valde luminosa & illustris, tamen Soli illi iustitiae à quo omne suum lumen habet, si conferatur, magna est ejus obscuritas.

13. A Sole accensa Luna lumen, quod accessu suo & recessu mutuatur à Sole, demittit in terras; & Ecclesia cœlestis illud suum ac spirituale gratiæ, scientiæ, bonorum operum lumen & radiis pro charitate sua cunctis hominibus liberalissime communicat.

14. Sicut Luna, quemadmodum & Stellarum fixarum atque errantium chorus, non esse lucet (nam ut Soli diei, ita Lunæ noctis dominium à Deo fuit assignatum unde illam Varro vult esse dictam, quod sola nocte luceat, & à Græcis poetis *νυκτιμολογία* & *νυκτιμολογία* à Latinis nocturna, noctiluca, noctivaga, à Plinio eleganter molle nocturnumque sydus tenebrarumque nocturnarum remedium, à Tertulliano noctis solatium, à Statio noctis moderatrix appellata fuit: etiam Ecclesia peregrinans ac militans, in hoc mundo, & sub cruce, tanquam in umbra mortis & obscura nocte clarissime respiciet & refulget ad piorum solatium atque remedium donec dies ille perpetuus & aeternus secundo Solis iustitiae adventu illuxerit. Unde Origenes homil. 1. in Genesim: Christus (inquit) est lux mundi, qui & Ecclesiam illuminat sua luce. Sicut enim Luna de Sole dicitur percipere lumen, ut per ipsam etiam nox possit illuminari, ita & Ecclesia suscepto lumine Christi, illuminat omnes, qui in ignorantiae nocte versantur. Item: Christus est lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, ex cujus lumine illuminata Ecclesia, etiam ipsa lux mundi efficitur, illuminans eos, qui sunt in tenebris, sicut & ipse contestatur, dicens: Vos estis lux mundi. Et Paulus Philip. 2. Inter quos

15. Luna suas habet maculas, quas Plinius nihil aliud quam ruptas terræ cum humore sordes esse dicit. Ecclesia quamdiu in hoc mundo exulat, suas habet maculas, naves, atque labes publicas & privatas, quas Sol iustitiae suo lumine, id est, suo numine sancto que Spiritu paulatim abstergit, in altero demum sæculo perfecte absterfus. Quod vero S. Apostolus Ecclesiam dicit esse sine ruga & macula, id & comparatione sine respectu mundi hujus immundi dicitur, atque de imputatione iustitiae Christi, de vitæ iustitiae que novæ acinchoatæ studio in hoc mundo, denique de spe cœlestis illius sanctitatis & perfectæ instaurationis ad Dei imaginem intelligendum esse videtur.

16. Valde

A 16. Valde varia est Luna atque mutabilis, (unde etiam Ecclesiastic. 27. 12. stultus Lunæ comparatur) modo crescit, & plena luce fulget, modo decrescit, senescit, silet, prout Soli vel conjungitur, vel opponitur. Hinc variae sunt ejus facies & formæ, diversa item nomina synodica, silens, corniculata, crescens, media, plena, &c. Ita quoque in hoc mundo Ecclesiæ status instabilis, varius, inconstans, perpetuisque mutationibus obnoxius. Nam modo crescit, augetur & amplificatur, & tunc similis est Lunæ crescenti; modo decrescit, & diminuitur, & tunc similis est Lunæ decrescenti & senescenti. Modo est *in plenilunio*, hoc est, florentissima, & tunc *in interlunio*, id est, plenilunio, comparatur. Nondo deniq; valde obscuratur, ita ut videatur plane interisse, & tunc est veluti Luna silens vel deficiens. Unde D. Ambrosius Ecclesia, inquit, sicut Luna defectum habet, & ortus frequentes, sed defectibus suis crevit, & his meruit amplius, dum persecutionibus minuitur, & confessionum martyris coronatur.

17. Solis annos cursus Luna spatiis mensuris constanter consequitur, & iisdem perpetuo cum Sole spatiis; vagatur, quasi comes ejus fida atque perpetua; ita Ecclesia Christum solem sponsumque suum charissimum constanter comitari, conlectari, imitari, seque totam ad nutum illius ductumq; componere, & accommodare solet.

18. Motus Lunæ mutabiles quidem & variisunt, sed tamen rati, fixi, constantes. Ecclesia sua habet in hoc mundo periodos, motus, cursus, varios quidem & mutabiles, sed firmos & constantes: quales nimirum ipse Deus ab æterno præfiguravit & ordinavit.

19. In orbe suo, cui adlixa est Luna perpetuo volvitur, & orbitam sibi à Deo præscriptam ac definitam nunquam deferit, & ne latum quidem unguem ab illa deflectit. Sic Ecclesia à verbi Dei præscripto ne vel tantillum declinet, summo opere cavet.

20. Lunam interveniens seu terra corpus opacum

Atra inscru caligine:

Sic interveniens hominum sapientia, purum

Ecclesiæ insuscitat jubar.

C 12. Luna à Sole illuminata graviditatem partumque adfert: & Ecclesia Solis illius cœlestis atque Spiritus sancti radiis accensa se suosque filios fructibus justitiæ gravidos plenosque reddit.

22. Vario suo motu, ortu, orbita, accessu, ad Solem & recessu Luna quosvis corporum humanorum, animantium, plantarum humores nec non marium æstus, fluxus & refluxus, varie movendi, augendi, minuendi, concitandi sedandi, maximam vim obtinet. Sic Ecclesia, verbi & Sacramentorum administratione hominum mores & affectus varie commovet, huc vel illuc flecit, modo concitat, modo sedat, & tranquillat. 23. Plinius lib. 2. cap. 8. Omnia maria, inquit, plenilunio purgantur. Et tumidum vastumque mundi pelagus Lunæ mysticæ, seu Ecclesiæ, pleno lumine, quod est verbum Dei, optime purgari potest.

23. Omnium stellarum errantium Luna est humillima, novissima, infima, terræque proxima: sic regni Christi, hoc est, Ecclesiæ, præ cæteris mundi hujus regnis & imperiis maxima est in terris humilitas, vilis & multum abjecta conditio.

D 24. Actionum & quorumvis operum, præsertim rusticorum, Luna est moderatrix optima; ita ut alia quidem Luna crescente, alia senescente, alia plenilunio, alia interlunio commode fiant, de quibus vide Plinium libro 18. capit. 31. 32. & rerum rusticarum scriptores. Formica quoque, ut notat Plinius libro decimo octavo, capite vigesimo nono, animalculam vel insectum, interlunio quiescit, plenilunio etiam noctibus operatur. Eodem modo Ecclesia humanarum actionum optima certissimaque rectorix atque gubernatrix censeri debet, nempe propter sacrum divini & sacramentorum ministerium illi commissum, ad quod tanquam regulam & normam rectissimam illa dirigi debent. Et ut alia opera novæ Lunæ, alia senescenti conveniunt; ita aliæ ceremoniæ, alii ritus, antiquæ illi, quæ Christi in carne adventum præcessit, alii novæ, quæ post illius in cœlos ascensum extitit, congrui sunt & consentanei.

25. Neomeniæ, id est, Novæ Lunæ, seu Novilunii festivitas olim Judæi secundum Dei legem sacra fuit, quando Luna innovari incipit, & Soli proxima est penitusque conjuncta. Sic, ut D. Augustini

gustini verbis utar, quando Soli iustitiae Christo Ecclesia, quae lumine ejus repletur, juncta fuerit, & A penitus ei adhaerit. ita ut secundum Apostolum, qui adhaeret Domino, unus cum eo fiat Spiritus, tunc festivitatem aget Neomeniae. Nova enim efficietur, quum abjecerit veterem hominem, & induerit novum, qui secundum Deum creatus est, atque ita merito innovatione solennitatem, quae est Neomeniae festivitas, gerit. Tunc denique est, quando neque videri, neque comprehendi potest humanis aspectibus. Anima enim quum tota se sociaverit Domino, & splendori lucis ejus tota confertur, nihilque omnino terrenum cogitat, nihil mundanum requirit, nec hominibus placere studet, sed totam se sapientiae, totam lumini, totam calori sancti Spiritus mancipaverit, subtilis & spiritualis effecta, quomodo cerni ab hominibus, aut ab humanis potest affectibus comprehendi? Animalis enim homo intelligere & discernere non potest spiritalem, & ideo dignissime diem festum aget, & hostiam Neomeniae Domino, ut pote per ipsum innovatam, jugulabit.

ECCLESIA Dei.

Quia inter germina excellit vitis, est quaedam singularis analogia seu similitudo spectanda inter vineam & Ecclesiam, ut quae naturam & conditionem Ecclesiae nobis propius aliquanto depingit. Semel consideremus etiam hujus similitudinis partes in scriptum potissimum expressas.

1. Stirpes vulgo nascuntur multae in Sylvis, montibus, campis, & aliis locis publicis, quae certum possessorem aut Dominum non habent, Vineae vero quemadmodum & horti non est nisi certi alicujus Domini. Sic Ecclesia est populus à Deo adoptatus atque redemptus maximo pretio, hoc est, sanguine filii Dei unigeniti, ut sit ipsius domus, hortus & vinea propria: non sit sicut aliae gentes in mundo, quae sunt absque Christo, alieni à Republica Israelis, extranei à pactis promissionis spem non habentes & Dei expertes. Ephes. 2. Sola Ecclesia adoratur quod fecit, aliae gentes adorant quod nesciunt, Joan. 4.

2. Vites in vineis, non ut aliae stirpes, sua sponte proveniunt, sed oportet eas studio & labore plantari singulas. Sic non fiunt homines Ecclesiae membra, nisi à Deo illi inferantur, per verbum & Spiritum Dei regenerati, ut dictum est. Qui non ex sanguine, neque ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo nati sunt. Joan. 1. Item, Omnis planta quam non plantaverit, pater ille meus caelestis, eradicabitur. Matth. 15. Et tamen ad hanc plantationem vineae suae, hoc est, conversionem hominum ad se utitur Deus ministerio Ecclesiastico: unde dictum est, Isai. 51. Posui verba mea in ore tuo ad plantandum caelis. Et 1. Cor. 3. Ego plantavi, Apollo rigavit, &c.

3. Vineae, postquam plantata est, praeter aliis fundis requirit diligentem, laboriosam & assiduum culturam, si debeat afferre fructum. Sic & Ecclesiam non satis semel colligi, sed oportet excelsi & excollitur à Deo assidue, variis operis, hoc est, mediis & adminiculis ad veram pietatem in ea conservandam: indiget assidua doctrina, admonitione, hortatione, correctione, consolatione verbi Dei: diligenti inspectione totius corporis & singulorum ejus membrorum: indiget praeterea scholis & studiis, indiget hospitibus & magistratibus, qui disciplinam & ordinem politicum tueantur, &c. Indiget etiam castigationibus divinis, & crucis exercitiis. Sine his quippe facile sylvescit & degenerat, ut ad frugem non perveniat. Ideo tam multis ornamentis & beneficiis spiritualibus & corporalibus, Ecclesiasticis ac politicis, excultus à Deo fuit populus Israeliticus. Sicut enim plantationem, sic & culturam Ecclesiae Deus perficit, opera ministerii & aliorum instrumentorum, quibus utitur, ad salutem nostram perficiendam: ut dictum est, 1. Cor. 3. Dei cooperarii sumus. Dei agricultura estis, &c.

4. Requirit praecipue vinea solum, caelum & tempestates commodas: sine his enim experimur nimis saepe aut nullos aut non bonos fructus eam edere. sic Ecclesia sine Spiritu S. emolliente & fecundante, corda nullos adfert fructus Deo gratos. Deus est, teste Apostolo, 1. Cor. 3. qui dat incrementum, plantans & rigans nihil est sine illo.

5. Vineae potissimum est obnoxia injuriis & insidiis bestiarum & furum: ideo requirit diligentem custodiam. Sic Ecclesiae multa sunt pericula à diabolo, à tyrannis, ab haereticis, ab impiorum malis exemplis & illecebris mundi. Itaque indiget perpetua Dei, & piorum ministrorum & magistratum custodia & vigilantia, ne qua in eam irruptio & ejus vastatio fiat.

6. Vineam oportet esse non confusam & perplexam iustarum Sylvarum, sed bene ordinatam & dispositam, unam

A tam, undique perspicuam & perviam, Sic in Ecclesia Deus vult esse disciplinam & ordinem, non autem dissolutionem & confusionem: Sicut dicitur 1. Corinth. 14. Omnia decenter fiant & ordine. Non enim est seditionis auctor Deus, sed pacis, ut in omnibus Ecclesiis sanctorum. Itaque aliae gentes & sectae, in quibus idololatria, impietas & omne genus flagitiorum, licet ac regnat, collatae ad Ecclesiam, sunt veluti densae & asperae sylvae, dumeta, senticeta, & feratium lustra, collata ad hortum seu vineam pulchre ordinatam.

7. Lignum vitis est admodum infirmum, humile & vile, ac nisi uvae gignat nullum habet usum nisi combustionis: cum alia ligna, praesertim Sylvestria, sint firma, proceras, pulchra, ad aedificia & alios usus hominum idonea. Sic Ecclesia est infirma, vilis & contemptibilis in mundo, cum impii potentia & opibus, & gloria mundana floreat. Hanc collationem facit Deus, Ezech. 15. sic loquens de suo populo: Quid est lignum vitis praeter omni arbore ramosa, quae est inter arbores sylvae? Assumatur ex colliguum ad formandum opus: An sument ex eo vel paxillum e quo suspendatur ullum vas? Ecce in ignem conjicitur ad consumptionem.

B 8. Vt cumque autem sit vitis lignum vile, tamen gignit praestantissimum & suavissimum fructum, cum aliae arbores sylvestres proceras & validas, aut sint infrugiferae, aut fructus earum nihil sint collati ad fructum vitis. Sic Ecclesia producit fructus pulcherrimos & suavissimos Deo & hominibus, officia nimirum dilectionis & pietatis erga Deum & proximos, & erga omnes; sacrificia laudis, veram invocationem & celebrationem Dei, qui fructus non interit, sed in vita aeterna demum perficitur. Contra vero impii nullos bonos fructus Deo ad vitam, sed duntaxat diabolo & carni ad mortem proferunt, Rom. 7. Quomodo fructum habebatis ex iis, de quibus nunc erubescitis? Nam finis illorum mors est. Nunc vero liberati a peccato, mancipati autem Deo habetis fructum vestrum in sanctimoniam: finem autem vitam aeternam. Item mortificati estis legi in corpore Christi ut fructum feramus Deo. Quum enim essemus in carne, affectiones peccatorum vigeabant in membris nostris, ad fructum ferendum morti.

C 9. Ideo sicut inter fundos preciosissima & charissima possessio est vinea: sic Deo charissima & in conspectu ejus preciosissima est Ecclesia: non sua dignitate & merito, sed Dei gratuita misericordia, qui ex hoc vilissimo, & perse inutili ligno, suavissimum suae laudis fructum vult educere. Ideo ab Isaia cap. 5. vocatur planta deliciarum Iehovae.

10. Sicut in vinea sunt vites & palmites, ac nisi palmites in vite maneant, non possunt fructum afferre: Sic in Ecclesia est unica vitis per totam vineam Domini extensa, cujus palmites sunt omnes fideles ab initio mundi usque ad finem: & nisi maneant in vite, fructum non ferunt, sed exarscunt, Ioan. 15. Ego sum vitis vera, vos palmites. Sicut palmes non potest ferre fructum a semetipso, id est, nisi manserit in vite, ita & vos nisi in me manseritis, &c.

11. Sicut in vinea palmites alii sunt vegetes & fructiferi qui excoluntur & foventur: alii sunt steriles & superflui, qui vel alias, vel in pampinatione defringuntur & abiciuntur, ne fructum aliorum palmitum impediant: sic in Ecclesia sunt alii electi & vere sancti, & Christo vere per fidem & Spiritum ipsius insiti, ex ipso vitam & vigorem haurientes, quo fructum Deo placentem producant: hos Deus fovet & servat, & magis ac magis erigit & confirmat ad vitam aeternam. Alii vero sunt hypocritae, qui ligno & foliis quidem luxuriant, id est, speciem filiorum Dei praeseferunt, & eorum nomine gloriantur, sed fructus pietatis veros non afferunt. Hos tandem Deus tollit ex Ecclesia, & in ignem aeternum abjicit, Ioan. 15. Pater meus est agricola: omnem palmitem in me non ferentem fructum tollit: & omnem qui fert fructum purgat, ut plus fructus afferat. Item, Nisi quis in me manserit, ejectus extravineam statim ut palmes areolet. Deinde coguntur isti palmites, & in ignem abjiciuntur.

ECCLESIA Christi Catholica. Membra vera Ecclesiae.

1. **I**udaea inclita est vel magis palmis, teste Plinio, lib. 13. cap. 4. Sed Ecclesia Catholica amoenissimum Iesu Christi Palmetum est, quod passim in orbe terrarum plantatum est illius manu.

2. **P**alma, Hebraeis Thamae, Graecis *qamē*, salsum solum diligit: ergo ubi non est tale, salsam aspergunt, non radicibus, sed paulo magis amandando: ut ex Theophrasto annotavit Ruellius de Natura Stirpium, lib. 1. cap. 108. Homo autem justus, Sapientiae sale respersus, dicitur & factus id proficitur

quod sibi hæc dicta voluit; nam omnis homo igne salietur, & omnis oblatio sale salietur. Bonus est sal: si vero sal in falsus fuerit, quoniam ipsum condietis: Habete in vobis ipsiis saltem: & pacem habete inter vos mutuo. Marc. 9. 49. 50. Item, Col. 4. 6. Sermo vester semper cum gratia sit sale conditus, ut sciatis quomodo oporteat vos unicuique respondere.

3. A fimo Palmam magno perire abhorre quidam perhibent. Spiritualem Palmam, videlicet sanctam Ecclesiam, peccatorum sordibus, seu terribili fimo, gravissimè offenditur. Novit enim sibi peccatum, Purgemus nos ab omni inquinamento carnis & spiritus, perficientes sanctificationem cum timore Dei, 2. Corinth. 7. 1. Item, Apocal. 22. 11. Qui nocet, noceat adhuc: & qui sordidus est, sordescat adhuc: & qui iustus est, iustificetur adhuc: & sanctus, sanctificetur adhuc.

4. Comam palma habet in Cacamine circumtentam, ramos in digitorum morem protensos; ac ejus fructus, quod digitis similes sunt, palmulæ, daçyli dicuntur. Homo iustus puras supplicesque palmas ad Deum tendens, preces per fidem concipit, & in Spiritu ac veritate Deum patrem adorat, non ignarus sententiæ distichi Gregorii Nazianzeni,

Non opus est manuum melius quam tendere caelo

Castas & tota jungere corde preces.

Seu, eas legibus divinis præstantis prompte & dextre adhibere.

5. Ex urbano genere (ait Ruellius, veterum physiologorum sententias repetens) perpetua fronde pubent Olea, Palma, Laucus, Myrtus, &c. Idem & de iustis hominibus, qui constanti honore virent, dicitur, ut testantur hæc dicta: Ego tamen ero sicut olea viridis in domo Dei: spero in bonitate Dei in læculum & perpetuo, Psal. 52. 8. Iustus ut Palma germinabit, Item: etiam germinabunt in senectute, pingues & virides erunt, Psal. 92. 12. 14. Ponam in deserto Cedrum, leçtissimam Cedrum, Myrtumque & arborem Oleosam, &c. Isai. 41. 19. Sic autem allegorice nominat præstantissimos quosque in Ecclesia homines. Pro spina alba ascendit Abies, & pro urtica ascendit Myrtus, Isai. 55. 13, hoc est; noxiis & improbis hominibus divinitus extirpatis & submotis, substituentur salutaria & utilia Ecclesie organa, ad Iehovæ laudem, & æternum beneficentiæ eius signum ac monumentum.

6. Palma gaudet riguis, totoque anno bibere quum amet, anno sitienti squalidoque lætior est. Iustus gaudet ea rigatione de qua dicitur, Ego plantavi, Apollos rigavit, sed Deus dedit incrementum, 1. Corinth. 3. 6. Item, Isai. 58. 11. Deducet te Iehova semper & saturabit in siccitatibus animam tuam: ossaque tua impinguabit: & eris velut hortus irriguus, ac veluti featurigo aquarum, cuius aquæ non deficiunt. Idem in medio afflictionum æstu spe gaudet, & gloriatur in oppressionibus, Rom. 5. 3. ac cum Apostolo, 2. Corinth. 4. 89. ait, In omnibus premimur, at non coarctamur: haesitamus, at non profushæremus. Persecutionem patimur, sed in ea non deserimur: de jicimur, at non perimur.

7. Folia fructum, germina prope modum cacamine gestat Palma: quippe cum vis tota genitalis in ejus vertice resideat: quare de cacuminate moritur, nec (tanquam esset adusta) germinat. Pius in Christo Iesu, Capite suo, summum decus obtinet, & fructus bonorum operum profert: sine Christo nihil potest facere, Ioan. 15. 2. Bene autem habet, quod unum cum Christo Iesu factus nunquam ab eodem se jungi potest. Rom. 8. 38. 39.

8. Ut autem, Aristotele & Theophrasto attestantibus, Palma victoriæ Symbolum est, nec cedit oneri, quamlibet ingenti, nec intra fl. ætatur, sed contra pondus resurgit: ideoque fere in coronatis certaminibus aliud præmium quam palma non dabatur. Sic de iustis dicitur, Quicquid natum est ex Deo, vincit mundum: & hæc est victoriæ quæ vicit mundum, nempe fides nostra, 1. Johan. 5. 4.

Pressa sub ingenti cum pondere Palma virescit,

Sub cruce sic florent dedita corda Deo.

9. Palmæ translatae gaudent, quamquam in Græcia loci mutatione sterilecant, Iusti lætantur, se translatos esse ex morte ad vitam, 1. Johan. 3. 14. Numquam, nusquam gentium, sunt insugiferi: quia Christi consortes facti, à Spiritu ejus reguntur, & ad omne opus bonum instructi sunt.

ECCLESIAE CIVES.

Hiacynthos Æthiopia mittit & Chrysolytos aureo colore translucens, qui sunt in secano perspicui, in nubilo obscuri, Ecclesie civibus diversum quiddam præstat Dei benignitas, ut

numquam

A nimirum etiam tempore nubilo nitescant, & per ærumnas decus suam proferant, glorienturque sub spe gloriæ Dei, & in medio pravæ nationis splendeant ut luminaria in mundo.

ECCLESIA Dotes.

A Methistus purpurei est coloris, mixto colore rosæ & violæ, ut ait Hieronymus. Ecclesia non est ebria opinionibus humanis voluptatibusque, sed tenax sanæ doctrinæ, sobria, temperans, ac sanctimoniz documentorum decora cum spiritali fragrantia conjungit.

ECCLESIA Dei gloria.

VTeximias & pretiosas esse debere dotes pectoris ejus qui legali sacerdotio legislator Deus ostenderet, in pectorali Aronis extare & conspici voluit duodecim pretiosos lapides, Pyropum videlicet, Topazium, Smaragdum, Chrysoprasum, Sapphirum, Adamantem, Cyanum, Achatem, Amethystum, Berillum, Thalassium, Sardium, Iaspidem, Exod. 19. Sacerdos legalis typus fuit æterni Sacerdotis Christi. De Ecclesia militantis gloria ait Deus per Prophetam. Ossa illa, procellis agitata, consolatione destituta, ecce ego collocaturus sum cum ornamento lapides tuos & fundaturus te Sapphiris. Disponam Pyropo specularia tua, & portas tuas lapidibus carbunculi: denique totum terminum tuum lapidibus delectantibus. Et erunt omnes filii tui edocti à Domino, amplaque pax filiorum tuorum, Esai. 54. Scientia vero & conscientia bona in Christo acquiescens, Deinde sancte Deo inferviens, per pretiosissimum ædificium delineatur. Sed de triumphante in cælis Ecclesia, que libera plane est & Ierololyra cælestis nominatur, magnus Theologus dicit, Apocal. 21. Erata autem structura muri ejus ex Iaspide, &c. Vide etiam cap. 22.

ECCLESIA militans.

1. Balsamum, inquit Dioscorides, arborecula magnitudine violæ albæ, aut pyxanthæ conspicitur, folia habens similia rutæ, multo tamen albidiora, & magis semper virentia. Ecclesia in his terris specie humili & depressa est: sed tamen luce Dei plena, castimonizque amantissima, quibus nominibus longe præcellit a cunctis lumine rutæ carnisque impuræ flammis restinguentes. Commendat autem eandem & niveus ille piorum candor, & semper virens sanctificationis decus.

2. Omnibus (ait Plinius) odoribus præferitur Balsamum, vni terræ Judææ concessum, quondam in duobus tantum hortis, utroque regio, Dioscorides etiam in Ægypto nasci adfirmat. Militans in his terris Ecclesia, hoc quidem tempore, in Germaniæ, Bohemiæ, Poloniæ, Hungariæ, quibusdam partibus, in quibus circa persecutionis æstum, Christum crucifixum, una cum Anglicis, Scotis, Daniis, Helueticis Ecclesiis proficitur, tanquam in pacata Judæa; eadem, in regno Galliæ & in Belgio, inter media arma, velut in Ægypto, nascitur & succrescit, tanquam inter spinas liliū. Emicat autem *in medio spinarum* & sinceritatis doctrinæ cælestis decus in iis maxime Ecclesiis, quæ persecutionis æstum & pondus sustinent.

3. Xylobalsamum vocant Græci fruticem, sarmenta, furculos. Constat Paulum Apostolum Christi appellatione collective quandoque sumpta, & Christum, qui vitis, qui *καλλιμας* est, & nos, qui furculi insititi sumus, designare. Sumus igitur & nos, qui de plenitudine ejus omnes accepimus, balsami furculi. Nosti ūn itaque fuerit in eo manere, vivere, fructus ferre.

4. Carpobalsamum iudem vocant fructum Balsami. Ecclesia fructus Spiritus fert charitatem, gaudium, pacem, lenitatem, benignitatem, fidem, mansuetudinem, temperantiam.

5. Opobalsamum, Balsamelæon, Balsaminum, succum illum oleo similem vocant, qui ex imis Balsami fruticis partibus scarificatis profluit; ut post Aëtium cæterosque docuit Ruellius. Diversum quiddam Ecclesiæ accidit, atque fructi Balsami. Nam illa è supernis à Christo capite, in quo omnis boni plenitudo est, tanquam è fonte inexhausto, Balsamelæon Spiritus sancti gratis accipit & eodem recreatur & vivificatur.

6. Xylobalsamum, ait Dioscorides, probatur, si recens & tenuibus sarmentis præditum, & fulvū ac odoratum, ut parum Opobalsami odore spiritet. In Ecclesia nova Creatio & regeneratio viget, eadem contenta est in iis gloriæ divinæ ac dum utitur fideli eorum ministerio, qui Christi bona fragrantia sunt.

sunt, fruitur victimæ Christi ^{in odore} omnium fragrantissima & efficacissima, ad recreandum, & refocillandum novum hominem.

7. De Carpobalsamo scribit Dioscorides, per necessarium ejus usum esse: eligendum vero flavum, plenum, magnum, gravem, in gustu mordentem, feruorem inducentem, & moderate Opobalsamum spirantem. Ecclesiæ maxime profunt ea dona Spiritus sancti, quæ carni quidem mortificandæ, Spiritui autem vivificando, zelo cum scientia conjuncto excitando, conducunt, & Spiritus sancti unctionem maxime redolent.

8. Opobalsamum in caniculæ ardoribus excipitur, ferreis unguibus arbuscula incisa, ut ait Dioscorides. Sed Plinius e contra, Taciditur, ait, vitro, lapide, osseisve cultellis, ferro lædi vitia odit. Tacidens manus libratur artificio temperamento, qui ultra corticem violet, Ecclesiæ, ut vivum & efficacem Dei sermonem penetrantiorum esse quo vis gladio aneipiti, ac pertingere usque ad divisionem animæ simul ac spiritus, vitalia tamen non lædere; si malas cogitationes, concupiscentias & opera carnis præcindi experitur: & quidem in ipsis tentationum ardoribus lacrymas per fidem fundit, quarum magnum est precium apud Deum, usus magnus.

9. Præcipua, inquit Plinius, gratia lacrymæ, secunda semini, tertia cortici, minima ligno. In Ecclesiæ discrimina sunt donorum, sed idem Spiritus: discrimina ministeriorum, sed idem Dominus: & discrimina facultatum, sed idem Deus.

10. Balsaminum variis modis vitari docent Physici. Sed militans Ecclesiæ à Christo ita regitur, ut Spiritus sancti ductum sequens, sinceritatem suam incorruptam retineat, in doctrina fidei, charitatis, pei; in liturgia divinitus præscripta, in pietatis studio, in exercitationibus deique corporalibus.

11. Summa Balsamæ probatio est, teste Plinio, ut lac coagulet, & in veste maculas non faciat. Ideo mirum non debet videri, quod ea Sacerdotis summi vestem reserpsam legimus, Ecclesiæ aspersio sanguinis Christi, qui illi Balsamæ loco est, non contaminat, sed ab inquinamentis peccati emundat.

12. Commemorabile autem est quod ait Plinius, Sæviere in eandem Iudæi, sicut in vitam quoque suam. Contra defendere Romani, & dimicatum pro frutice est. Quoties autem factum est, ut quum Pseudochristiani Ecclesiæ arma intulissent. Turcæ aliud spectantes, id ipsum armis correptis sciderent? Annon etiam hac atate, impiorum *λυσιτελισμο*, æmulationes, iræ, digladiationes, Syncretismi, eorumdem *διαρρηξασ* Ecclesiis Dei & quibusdam earum filiis nutritiis, respirandi, anionum & vires colligendi ansam præbuerunt?

13. Scribit Theophrastus, colligi lacrymam, & in caudice & in parte superna, subsidere quum æstus maxime angit: id fieri æstate tota: sed quod manat non esse multum; vix enim toto die concham posse impleri. In Ecclesiæ militante summi & infimi ordinis homines, in oppressionibus, quando eorum maxime fervent, fundunt fragrantem ad Deum preces & gratiarum actiones & confessiones, quibus Deo debita gloria tribuitur.

14. Negat Theophrastus sincerum Balsaminum exportari & Græciæ vendi: & hodie Turcæ tribuitur, quod illud ob invidiam exportari & Christianis vendi non patiantur. Sed vera Ecclesiæ non solet *καταβολή*, sermonem Dei, sed ut ex sinceritate, sed ut ex Deo in conspectu Dei, de Christo loqui: contra quam Pseude ecclesiæ agit.

15. De virtute medica lacrymarum Balsami, Dioscorides scribit, vim efficacissimam habere, quum sint calidissima: detergere ea quæ pupillis oculorum tenebras effundunt: rigores solvere: purgare ulcera: vim concoquendi habere: mederi iis qui aconitum cum lacte biberunt, aut à serpentibus læsi sunt morfu venenato. Sanguis Christi Ecclesiæ illuminat, ejus enim fusi merito è tenebris in lucem producta est: Sanguis Christi emollit corda, ut apta fiant ad motus Deo placentes: Sanguis Christi purulentiam & sordes peccatorum nostrorum detergit: Sanguis Christi antidotum nobis est adversus antiqui draconis morsus & vires.

16. Negat Hieronymus, Balsaminum quæstus causa Tyriis vendendum, Negat & Ecclesiæ Religionem quæstui servire debere, aut sanctum canibus dandum, aut Margaritas ante porcos projicendas esse.

17. Paulanias in Bæoticis historiam viperarum describens, ait eas versari circa Balsamum, delectari

A **Æti** ejus umbra vesci succo ejus suavissimo, ac eo nomine venenum earum temperari unguento maxime odorato, ut ex lethifero mitius fiat. In externa societate, quam multas vipers ferre cogitur Ecclesia? Quam multi in bonis Ecclesiasticis deliciantur, qui non tantum sunt inutilia pondera Ecclesie, sed etiam vera progenies viperarum? Quam multos sanctos homines hæ vipere mordent? Sed bene habet, quos illos sanat, hæ perdit, omnipotens ille & verax filius hominis, cui pater omne iudicium commisit.

18. Juxta mare mortuum, inquit, Cedrenus, *πάρωθεν τὸ θαλάσσιον φυτόν*. Et in histerris juxta mundanos homines, mortuos in offensis & peccatis, Ecclesie militantis membra sparsim crescunt, virescunt, fructus ferunt, Christo Jesu dominante & ovile tuente medios & infestissimos hostes.

19. Myrtus, Theophrasto auctore, Oleæ inter cætera, si generationem spectes, similis, & ligno & ramo provenit, & semper viret. Ecclesia nascitur ex immortali verbi divini semine, & Christo (qui peccata illius pertulit in corpore suo super lignum, 1. Pet. 2. 24.) inserta, in eodem manet, vivit, viret.

B **20.** Idem Theophrastus lib. 6. de causis Plantarum, c. 22. de eo asserens, cur odoratis insit acrimonia quædam, aut pinguedo: (ait) Myrti odoratus, & ea quoque aliquem odorem reddit. Illud permirum, quod anno in æquale Myrti maxime odorata surgunt. Est & Ecclesie & in ea docentibus sua quædam *ωωδία* seu bona fragrantia, de qua dicitur: Odor vestimentorum tuorum, velur odor Libani, Cantic. 4. 11. Mandragoræ dederunt odorem, Cantic. 7. 13. Item, Christi bona fragrantia sumus, 2. Corinth. 2. 15. fragrantia autem hæc in adversis, quando fidei virtus confessione declaretur, maxime spargitur & Deo ipsi ac piis hominibus gratissima est.

21. Myrti amant umbras. Ecclesie cordi est umbra, de qua dicitur, habitans in latibulo Dei excelsi, in umbra Omnipotentis commoratur. Item, Jehova est custos tuus. Jehova est umbra tua, Ps. 91. 1. & 121. 5.

22. Myrto corticem si detrahas, perit. Ideo Theophrastus, Oleæ, ait, ac Myrti corticem nequaquam detrahendum existimant: obsepit enim conservatque arboris vitam. Sic nuptialis illa vestis, qua electi in Baptismo vestiti, Christum ad sanctificationem induerunt, ne utiquam illis detrahenda, ne emoriantur.

23. Diligit purgationem Myrtus. Theophrastus ait, purgatione Myrtum & Oleam maxime egerit. Androtion auctor est. Etenim quo pauciora reliqueris, melius germinant, fructumque copiosius præstant, excepta vite. Ecclesia & singuli sancti militantes, circumcisione cordis, aurium, labiorum, purgantur, mortificata carne, & abjectis terrenis cupiditatibus: in Christo manentes, probeque purgati, fructum copiosum ferunt.

24. Myrtus frigore facillime leditur: quia & ipsi ramuli tennes tenelli que sunt, & tota arbor minus calida est. Ecclesia, refrigerante quorundam charitate, admodum citoque afficitur & laborat, sed tamen in vivis Christi membris flammæ sancti amoris non plane extingui, interdum autem vehementius inardescere sentit.

25. Nigredo quædam est in Myrto, quo nomine opacam umbram præbet. Canit & Ecclesia, Cantic. 1. 5. Nigra sum, at desiderabilis.

D **27.** Non decidunt folia Myrto, perpetua fronde pubenti: ac ejus folia augusta & disposita Plinius esse ait. De Ecclesia & ejus civibus dicitur, est tamquam arbor plantata secundum fluentem aquarum, quæ fructum suum dabit in tempore suo: folium ejus non marcescet, & quicquid facit prosperum est. Psal. 1. 3.

1. Halcyon, ait Basilius in Hexamero, quædam est avis, mari maximopere gaudens. Hæc fortificare secundum littora solet, ovis in ipsa arena positus circa mediam brumam, quum crebris sævientibus fl. ribus, vehementibusque procellis agitarum volvitur ad littora vastum atque illiditur mare. Attamen silescunt omnes venti, quiescunt undæ, tumida æquora placantur, septem totos dies, quum incubat Halcyon. Tot enim duntaxat dies ipsam suos excludere pullos ferunt. Sed quum & victu ipsis sit opus, alios pro incremento suæ proles beneficentissimus ipse Deus, huic tam exiguo præstitit animali serenos itidem septem tranquillosque dies. Id omnes etiam Nautæ sciunt, & Halcyoni des illis dies nuncupant.

2. Enimvero non sunt quidem omnia Naturæ parturientis opera allegoricè nobis interpretanda: quum vel eorum historia nos horretur ad laudes potentissimi, sapientissimi, moderatissimi & optimi conditoris concelebrandas. Quia tamen vere dixit beatus ille Martyr Christi Cyprianus dum in arbores & vites, quas videmus, oblectante prospectu oculos amœnamus, animam simul & virtutis instruit, & pascitur obtutus: quid obstat quominus Basilii, Ambrosii, & aliorum exemplo, historiam Halcyonum, ut ea vere ab Aristotele tradita est, transferamus ad Ecclesiæ militantis picturam, quæ de multis bonis rebus nos commonefacit?

3. Boni consulit militans Ecclesiæ, quod juxta tempestuosi hujus mundi mare, decemanosque fluctus, extréma omnia minantes, hospitiola quædam, divina providentia, sortita est. Scit enim sibi etiam in ærumnis Deo obediendum esse: letatur tamen, quod supra petram extracta, nullis ventorum procellis, nullis imbribus & fluctibus superari potest: non enim vel inferorum portæ adversus eam prævalebunt.

4. Ut autem Halcyon asperimo anni tempore, dum frigus maxime sævit, ovis incubat & ea excludit mari quiescente: sic periculosissimis turbulentissimisque temporibus nihilominus repressa, quum opus est, pelagi mundani tempestate, electi renascuntur per aquam & Spiritum, & à Domino quotidie ad duntur Ecclesiæ qui salvi fiunt.

5. Quum autem renatis alimento opus sit, ut adolescant in eum per omnia qui est caput, nempe Christus, sicut pullis Halcyonis semper alii dies conceduntur, ut probe nutriti crescant: sic Ecclesiæ alitur pane vitæ, vivifica (inquam) Christi carne quæ pro mundi vitæ est tradita, ut illa in Christo crescat. Hanc autem alimoniam Mundus Ecclesiæ, velit nolit, relinquere cogitur, ut ea vitæ æterne consors sit.

6. Ut autem Nautæ dies Halcyonides observant, & iisdem navigationes necessarias instituant: sic Dei cooperarii, Ecclesiæ fidei & prudentes Pastores & Doctores, signa temporum, inter quæ sunt & publicarum tentationum initia, media, fines, & ventus, diligenter observantia: in ducuntur tempore ad nova certamina sese præparant. In ipso autem certamine, fide & spe se ipsos & alios erigunt.

7. Addidit autem Basilii superioribus exhortationum culam ad preceationem fidei, dicens: hæc illis rationis experibus commoda divina providentia præstat, ut inde quasi lege tibi sit statutum, care semper à Deo, quæ ad salutem tuam pertinent postulare. Quid queso à Deo tui causa non fuerit exorabile, quem ad imaginem ipse similitudine inque suam creavit, quandoquidem alicui tam exigua gratia, mare tam vastum, tam terribile sævumque, tranquillum esse media bruma, jussu detinetur atque quiescit?

8. Sedenim hæcii demum credunt, qui Halcyonis in cordibus suis, vera (inquam) animi tranquillitate gaudent. De ea autem dicitur Rom. 8. Iustificati fide, pacem habemus erga Deum, per Dominum nostrum Jesum Christum: gloriamque non solum sub spe gloriæ Dei, sed etiam in oppressionibus, scientes quod oppressio patientiam efficiat, patientia vero experientiam, experientia vero spem non pudefacientem.

ECCLESIA militans.

1. Psalmus 73. 19. 20. confertur Ecclesiæ in his terris militans, Deo carissimæ, apud eum gementi, & hoc unum suppliciter petenti Turturilla, ne pro de relicta habita, accipere lanianda & devoranda tradatur. Fateatur se esse congregationem pauperum & miserrimorum in his quidem terris, de qua sit actum, nisi Deus cum vera & æterna gratia ejus memor sit. Allegat autem illa tum factus gratiæ, quo quum Deo juncta sit, ob hujus veritatem & virtutem bene speret: tum retracillam terræ faciem, quæ quum sit latronum & grassatorum latibulum facta, à justo Deo sit evacuanda & desolanda, ut Hæc 24. 1. dicitur.

2. Aristoteles de histor. animal. lib. 5. cap. 13. Turtures, ait, minimi inter omnes columbas, Ecclesiæ inermis (sic carnalia arma spectes inter aspides, Basiliscos, & leones incedens, nec magnitudine, nec numero hostibus par, ad consolationem suam, assidue repetit vocem Jesu Christi, Luc. 12. 32. Ne time, o parve grex: nam visum est Patri vestro dare vobis regnum.

3. Inter

A 3. Inter mundas volucres, quibus etiam in sacrificiis locus olim erat, Turtures & Columbae sunt. Sancta est & Ecclesia, quam dilexit Christus, & semetipsum exposuit pro ea, ut eam sanctificaret purgans lauaero aquae per verbum, &c. Ephes. 5. 25. 26.

4. Turtur est avis simplex innocens, nec tamen prudentia destituta. Tota Ecclesia, Christi dictum amplectens, temperamento simplicitatis & prudentiae delectatur, & id sibi à Paulo dictum intelligit, volo vos sapientes quidem esse in rebus bonis; innocentes vero in malis. Rom. 16. 19.

5. Noui sunt versus de Columba, quibus Turturis quoque natura maxime expressa videri potest:

Est sine felle, gemit, rostro non ladit, & unguis

Possidet innocuos, puraq; grana legit.

Ecclesia sine felle iracundiae & amarulentiae est. Caritas enim quae non irritatur, summæ ei curæ est. Novit sibi dictum: Omnis amaritudo, & exandescencia, & ira, & clamor, & maledicencia, tollatur ex vobis, cum omni malitia. Ephes. 4. 31.

B 6. De gemitu Turturillæ spiritualis, extant hæc verba Gregorii in 1. Capit. Canticorum, Turtur postquam parem suam perdidit semel, nunquam alteri se jungit, sed semper solitarie habitans, in gemitu perseverat, quia quem diligebat non inveniens quaerit. Sic sancta anima quæque, dum à sponso suo absens est, ab ejus amore non recedit, sed in ejus desiderium semper anhelat, & gemit; & dum illum, quem valde diligit, non invenit, quia ab omni alieno amore se retrahit, quasi in genarum verecundia, castitatem cordis ipso habitu & actu exteriore ostendit.

C 7. Ecclesia autem à fremitu abstinens, gemituq; contenta, exemplo suo pastores & Doctores monet, ut ne Periclem illum imitentur in docendo; qui tonando & fulgurando, totam miscuisse dicitur Græciam; sed ut memores sint ejus, quod Bernardus sermon. 59. super Cantica his verbis monuit: Vox turturis indicium est transectæ hyemis, tempus nihilominus putationis adesse denuncians. Id juxta litteram. Alias turturis vox non admodum dulces sonat, sed signa dulcia. Ipsa avicula, si emis non magni, si discutis, non parvi precii est. Et vox quidem gementi quam canenti, similior, peregrinationis nostræ nos admonet. Illius doctoris libenter audio vocem qui non sibi plausum, sed mihi planctum moveat. Vere turtur em ex hibes, si gemere doceas. Et si persuadere vis, gemendo id magis quam declamando studeas oportebit. Exemplum sanctum in aliis multis, tum vel maxime hoc in negotio verbo efficacius est. Dabis voci tuæ vocem virtutis, si quod suades, prius tibi illud cognoscaris persuasisse. Validior operis quam oris vox.

8. Aliæ frugibus vivunt, inquit Aristoteles lib. 8. de histor. Animal. cap. 3. ut palumbes, columbus, vinago, turtur. Ecclesia pane alitur vitæ quem pater dat. Ioan. 6. 32.

D 9. De avium specie & inimicitias quarundam avium differens Aristoteles lib. 9. ejusdem operis, cap. 1. Turtur, ait, cum ignaria pugnat. Locus enim pascendi vicusque idem est. Turtur & Luteus pugnant, occiditurque Turtur à Luteo. Ecclesiæ *etiam* *etiam* est, non tantum cum Caini posteritate, quæ ex professo inimicitias cum eadem exercet; sed etiam cum domesticis hostibus hypocritis, & cum iis qui ad tempus credunt; & ab his sepe sancti quidam homines jugulantur. Hæc nimis causa est propter quam multi sancti & docti viri, quantum quidem conscientia & vocatio permittunt, illud *libenter* *libenter* libenter sectantur, & ardentem illam precationem regii Prophetæ repetunt, Timor & tremor venerunt in me, & horror me operuit; & dixi, Quis mihi dabit alas sicut columba; avolare & quicquam caperem. Ecce procul discederem & commorarer in deserto, Psal. 55. 6. 7.

10. Petit autem compare orbatus turtur solitudinem, & in editissimorum montium jugis gemit. Vbi, ait Bernardus, regni caelorum facta est promissio, tunc intellexerunt homines se non habere hanc manentem civitatem, sed futuram inquirere tota aviditate cœperunt, & tunc manifeste sonuit in terra vox turturis. Nam dum sancta quæque jam anima Christi præsentiam suspiraret, regni dilationem moleste ferret, desideratam patriam gemitibus & suspiriis à longè salutaret, nonne tibi videtur vice fungi gemebundæ ac castissimæ turturis, quæ eumq; anima in terra ita fecisset: Hoc quippe est quod ipse agebat: Numquid possent filii sponsi lugere, quam diu cum illis est sponsus? Venient autem dies quum ab eis auferetur sponsus, & tunc lugebunt: ac si diceret, & tunc vox turturis audietur. Ita est, Iesu bone, venerunt dies illi. Nam & ipsa creatura ingemiscit, & parturit usque adhuc, revelationem

lacionem

lacionem filiorum Dei expectans. Non solum autem illa, sed & nos ipsi intra nos gemimus ad optionem filiorum Dei, expectantes redemptionem corporis nostri. Hoc sciens, quod quamdiu sumus in corpore hoc, peregrinamur à Domino. Nec vacui gemitus, quibus è cælo tam misericorditer respondetur, propter miseriam inopum, & gemitum pauperum, nunc exurgam, dicit Dominus.

It. Brevis autem est Turturum vita, ut qui (Aristotele teste) vel ad octavum annū vivat. Sed Sanctorum vita in Christo jam abscondita, cum æterna beatitudine & gloria conjungeretur. Quam autem multis Sanctis, ceu Turturibus Christi, nunc idem eveniat, quod toti militanti Ecclesie comune esse vident, ut tyranos, ceu leones frementes, lupos ululantes, & piis anathema denunciantes, maleficos homines ceu canes rabiosos latrantes, indoctos homines ceu corvos crocitantés, lophistas ceu picas & graeculos ferale carmen stridentes, audire necesse habeant. è re illorum fuerit *amplius dicitur*, quod S. Biblia, quæ sunt *in regibus*, subministrant, uti, & cum Christiano poeta dicere,

Vna est in trepida mihi medicina, lehoræ

Cor patrum, os verax, omnipotensque manus.

ELOQUENTIA.

Erfigies ejus ab ingeniosis hominibus ita depingitur. Fingunt ii statuam æream ingentem, instar Colossi, in templo fundari, super solida rupe, cujus in medio collocata est, firmissima basi, consistens hæc statua ordine duplici columnarum forma circulari circumdata, in quibus singulis conspiciuntur imagines vitorum, qui in celeberrimis linguis, quæ nobis notæ sunt, excellere. Is Colossus manu sinistra tenet facem flammis coruscantem; in dextra vero vas plenum aquæ. In ejus ore apparet aurea lingua, à qua pendent aureæ catenulæ subtiles, quibus ad se trahit innumeram hominum multitudinem utriusque sexus, & annexam auriculis, non vi, sed sponte, magnaq; alacritate ad eam properantem. Postremo, sub pedibus ejus jacent veluti dormientes, tres immanes belluæ, Tigris, Ape, & Ursus. Hæc tabella hieroglyphica ita explicari meo iudicio poterit. Rupes indicat robur, firmitatem, constantiam præstantissimi divinique doni, eloquentiæ. Colossica statua vitorum eloquentissimorum præstantiam denotat. Sicut enim Colossus sua mole & magnitudine minores statuas longe vincit; ita hi rudiores & imperitiores multis modis auctoritate & sapientia superant, & maximo in pretio ubique terrarum habentur. Exempla occurrunt in Peticle, Demosthene, Cicero, & aliis. De quo postremo, tamquam Romanæ faciundie principe, tale extat Iulii Cæsaris Monarchæ præconium, securitatis & honoris ergo illi concessum: M. T. Cicero nem ob eximiam ejus virtutem & egregias animi dotes per universum orbem terrarum saluum esse jubeo. Ærea eloquentiæ statua fingitur ob ejus suavem sonum orationis & diuturnitatem. Quemadmodum enim tinnitus æris harmonicus auditum mirifice oblectat, ita orationes discretæ, non tam suaves auribus, quam petuæ sunt, neq; ulla temporis iniuria interire solent, non secus ac æs, quod æruginem numquam confumitur, quodq; non modo seipsum, sed etiam res alias ab interitu conservare solet.

Sed quid sibi vult fax in sinistra manu? Ea sane significatur vis ardens eloquentiæ, quæ suis perussionibus & efficacibus verbis lucem, de tectis tenebris, præbet veritati, & sicut ignis non solum purgat & consumit obstantia quæque, sed etiam splendore suo illustrat; ita hominum animos eloquentia illuminat, accendit, & reddit illustres, ut recta sequantur, falsa facataque vitent ac fugiant. Quis obrem in dextera quoque ejus vas plenum aquæ collocatur, indicans flumen eloquentiæ & sapientiæ tantam efficaciam habere, ut cupiditates pravæ; & persuasiones falsæ atq; frivolæ ab ea eluantur, & sicut incendium aqua facile extinguantur. Porro catenulæ aureæ annexæ linguæ, attrahentes auriculis hominum multitudinem, non trahunt, sed alacrem atque latam demonstrant, silvatas motiones & doctrinas aureas, quæ à disertâ lingua emanant, & auditores ad se mellis sua oratione trahunt, & animosq; hominum conciliant, sibi que veluti perpetua serie & connexu devincunt. Hinc nimirum & disciplina Drøydum Gallicus Hercules, dictus illis Ogmios, extitit, non solum exuviis Leonis & clava veluti armatus, sed decrepitus, calvus, canus, rugosus magnumque hominum numerum auribus vincitorum, catenis aureis ore & lingua trahens, quibus blande comiterq; arripet. Postremo tres belluæ, alioquin ferocissimæ, accubantes infra pedes eloquentiæ, at domitæ & pacatæ, innuere videntur.

A videntur sermonis atque orationis elegantiam & suavitatem compescere ac emollire ut plurimum, licet effertissimos, etudelissimos, barbaros, & truculentissimos homines. Quo consilio veteres etiam fabulam de Amphione, Orpheo & Arione, introduxerunt. Imagines in columnis linguas præcipuas, Orationis facundæ instrumenta & ornamenta significant.

Sed veteres Galli sapienter eloquentiam Herculi fortis, prudenti, senili experientia docto, non Mercurio imbelli, garrulo, juveni tribuerunt. Siquidem facundia consuevit in senecta demum absolutum vigorem ostendere. Hinc apud Græcos senis Nestoris lingua melle profluit & Trajanorum senes legati *νεστορος φωνή*, floridam vocem edunt, flores enim illis *νεῖρα*, ut spectat in ilia & narcissi dicuntur. Omiscam Ogmium illum phatetram sagittis gravem atque humeris apratam gestare, tam arcum tensum læva prætere, quæ omnia eloquenti viro non deesse rationes acutas, miles, etas, quibus audientium mentes fauciæ & transfigere valeat, satis demonstrant. Addamus & sequentes vetulos ex Baccianis symbolis:

<p>B <i>Dio, age Calliope, quid imago vult sibi: nampe est Qui vetus Alcides, junior is fuerat Olim Mercurius: nimirum dea faculas Dicendi tardo prævaleat in senio. Mens volucris juvenum, instabilis, vocata poetæ: Et merito, at semper sit magis aviq; senum. Propterea vates Smyrnaus mel senis olei Fluxisse è dulci Nestoris ore canit.</i></p>	<p><i>Florida Trojanorum oratio creditur esse, Ad linguam vinctos auribus ille trahit! Nec hoc est cur mirere quidem: cognatio lingue Aurum & ipsarum cognita si tibi sit. Auro divinis, aut Electro humana notatur Cognito, majus quam nubil aut melius.</i></p>
--	---

Vide Alciati emblemata in Bo. & ejus proluxam Minois expositionem, ne diutius hæc retineatis.

EPIPUREI Profani.

SUllum pecus, immundum, terram respicit, sordes rostro proluit & eruit. Erant sues in numero animalium immundorum, quorum carnibus Israëlitis vesci non licuit. Levitic. 117. Sus quoque (ait legislator) quia dividit ungulam & findit fissuram ungulæ, nec ruminat, immundus erit vobis. Vox veritatis Epicureos, verbi divini contemptores, caelestium rerum adversarios, terrenarum & scedarum voluptatum amantes porcis frequenter comparat. Vide Marth. 7. 6. & 2. Petr. 2. 22. Apostolus cenitenti no mine complectitur cum prævas ejusmodi hominum opiniones, tum multiplicè impietatem divino cultui contrariam, quæ ut plurimum eum flagitiosa turpitudine conjuncta est. Sapient. 14. cap. v. 22. 25. 27. tum etiam *μεισμηται τὸ νόημα*, 2. Petr. 2. 20. id est, quamcunque vitæ impuritatem, & manifesta scelera, quæ contra sanæ rationis & conscientie dictata designantur, totumque hominem inquinant; Marth. 15. v. 10. & 11. Clemens Alexandrinus in adm. ad gentes, sullos homines prolixè exagitat, accommodata ad ipsos Democriti sententia; *ὅς ἰδὼν τὰ βρώσιμα μάλιστα ἐκείνην ἔδωκεν, καὶ ἐν τῷ φρενὶ τῷ μαζζωμένῳ*, hoc est, Sues magis delectantur luto, quam aqua munda, & in quibus volupate insanunt.

2. Contra serpentem ac scorpionum ictus Tripolia valere, si feminis grana viginti ex vino vel posca assumantur, vel folia ac universa herba decocta usurpentur: ac præterea serpentem nunquam in trifolis conspici, auctores sunt Dioscorides & Plinius. Non dissimili ratione homines Epicurei, profani, fluxis rebus luxurique potissimum dediti, ab honestis ac laudabilibus præceptis abhorrent, ac imperitam vulgus præavis opinionibus imbutum vitiiisque variis obnoxium utilissima monita virtutis ac honestatis respuit, illaque fugit. Inde natæ voces sapientum, *Procul este, profani, &*

*Odi profanum vulgus, & arceo:
Favete linguis.*

Plato etiam, *ἡ ἀνομιὰ* (inquit) *καὶ τὸ ἄπειρον τὸν μὲν ἐδραστὴν ἐστὶν ἰσχυρὸν ἐν ἑαυτῷ*, id est, Nefas est, ab eo purum contrectari, qui purus ipse minime sit.

2. Proverbum vetus est. *Nihil sui cum Amaraçino*: id est stolidis ac imputis vel optima sordent ac displicent: non aliter ac Amaraçus herba, vel Amaraçinum unguentum male olet sui bestie factoribus sese oblectanti, & amica luto, ut ait Horatius. Servius in 1. libr. *Amid.* scribit Amaraçum puerum fuisse regis unguentarium, qui casu lapsus dum ferret unguenta, majorem confusione odorem exci-

N
tarit;

rarior: unde optima unguenta Amaracina dici coeperunt, & ideo hunc postea fabulæ tradiderunt in A
herbam Amaracum esse conuersum. Sic etiam sancta & sua vis supra omnes suauitates caelestis veri-
tatis, hominibus inuisoribus, profanis, Epicuri de grege porcis est aduersissima, quemadmodum suillo
generi unguenta odorata. Lucreti, lib. 6. De natura rerum, ait

Denique amaracinum fugiat sus, & timet omne

Unguentum: nam serigeris subus acre venenum est,

Quod nos interdum tanquam recreare videtur.

At contra nobis cantum, teterrima cum su

Spurcitior: eadem subus hec tam munda videtur,

Insatiabiliter toti ut valiantur ibidem.

Scribunt etiam quidam in Arabia suillum genus non posse vivere, quod ea regio sit plena odora-
mentorum. Unde insuper alterum proverbium enatum, *ἄρα δὲ πιδω, Sus per rosas.*

ERUDITORUM candor.

Olorem vult Isidorus libr. 12. originum sic nuncupatum, quod totus sit plumis albis præditus,
Græca derivatione, eum *ἄλα* totum significet. Exprimunt autem hæc avis ob suum candidum
colorem apud poetas & alios (quod & Pierius testatur) animi candorem & simplicem integritatē.
Eam quæ ob causam hoc symbolum familiare habuit Ludo vicus de Aquino, quo ostendere voluit,
eundem animi candorem & fidem, quam maiores ipsius semper erga Reges suos constanter ob-
seruasse, se quoque toto suæ vitæ cursu religiose retenturum esse. Non minus autem spectat ad om-
nes viros egregios, placidis & apertis erga cunctos moribus præditos, quive, quantum honeste
possunt, quævis in optimam partem interpretari solent. Commemorat autem Pierius Valerianus in
Hieroglyphicis, ejusmodi candidorum virorum suis temporibus extitisse tria exempla maxime
memorabilia. Iovianum nimirum Pontanum, nobilitatis Neapolitanæ præcipuum, quem testatur in-
genia quævis bona & præclara singulari animi promutudine fovisse ac promovisse. Alterum no-
minat M. Antonium Sabellicum, ipsius Pierii præceptorem, quem affirmat ne adversarios quidem
apertos voluisse lacessere, sed potius omnes alba, ut dicitur, linea notasse. Tertius Romæ fuit Pom-
ponius Lætus, nomine, re, & animo erga omnes hilaris, facilis & placidus, tantum suis studiis sine
injuria, immo cum aliorum multorum utilitate intentus. Utinam nostra quoque ætas talis candidis-
sima pectora, & cygnos unius coloris plurimos proferret, minus profecto esset ubique locorum &
gentium contentionum & rixarum perniciosissimarum. Sed hæc optare quidem licet, sperare vero
vix conceditur.

Salvete, ingenii divum unica cura, poëtar:

Pectora saluete o candidiora nive.

ERUDITUS multos erudiens.

Picus Martius, quod Marti sit dicatus, ab Aristotele libr. 9. capit. 9. appellatur *ἰπυκνιδάτης*, quasi
ἰπυκνιδάτης, quod suorum arbores (quas sub quercus nomine veteres intelligunt) fundat atque ex-
cavat. Poëtæ fabulantur Picum Regem Latinorum in hanc avem mutatum à Circe propter denega-
tos amores, quod Servius in 7. Æneid. (ubi hujus rei fit mentio) ideo confictum ait, quod Picus sa-
gur esset, & domi istam avem aleret, per quam futura noscebat. Apud Ælianum libr. 7. de Animal. c.
45. Plinium & Oppianum plura de illo legimus, quo modo in cavis arborum nidificet, & foramen ab
aliquo obstructum, herba nescio qua rurium aperiat. Aristoteles quidem dicit picum humi nunquam
consistere, sed scandere omnibus modis per arborem, aut resupinum more stellionum ingredi: &
in fine addit, iam verò mitescens quidam amygdalum, quod rimæ inseruisset, ligni, ut fixum con-
stanter ictum reciperet, tertio ictu pertulit, ac nucleum comedit, quod se quoque observasse aliquo-
ties Albertus asserit. Lucas Contilis hieroglyphicon illud refert esse usurpatum à quodam nobili vi-
ro, qui suum nomen dederat privatæ Academiæ Ticinensi, quam intelligi voluit per abietem sem-
per viridem & crescentem fore quamdiu radiis solaribus illustretur, ac foveatur, in qua arbore rara
hæc proprietas observatur, quod eacumine illius abscisso, non raro deinceps tota arbor exarcescit.
Seipsum vero intelligit per hanc avem, indicans se animo certo ac deliberato quasi in sinu hujus A-
cademiæ, ex qua non exiguum suorum laborum & studiorum fructum ac præmium expectat, sem-
per cupere permanere ac conservari. Additur radius à stella Mercurii per arborem ad stellam usque
percepit.

A penetrans, quo doctrinam & peritiam singularem hujus Academiae exprimere voluit; quod sane, ut nimis longe petitum, non omnibus probari apparet; de quo aliorum est judicium. Nos autem erudite Sapien- tiae radiis illustratum hominem significari piceo putamus, qui postea suae eruditionis multos alios, tum viva voce, tum scriptis reddat participes. Vir doctissimus, qui nobis in his collectaneis praeluxit, Disticho mentem suam circa pici hieroglyphicam picturam sublimiore sensu patefecit.

*Spernit humum picus, petit ardua: sic quoque virtus
Appetit excelsis sacra repostula locis.*

EXERCITATIONIS *vis maxima.*

Illius Caesar Scaliger exercitat. 232. satis breviter aves describit cornutas, hisce verbis: Insula Ca- rigan, quae est in mari Sur, aves fert gallinae magnitudine cornutas. Subtus arenas ad duos pedes o- va alte condunt, unde vi solis excludantur pulli, ut per se prodeant. Sic avis cujusdam cornigeræ vel unicornis in ære eleganter incisa, ante aliquot annos medicus quidam Romanus ita descripsit: A- vis hæc Japonica, quam hæcenus à nemine visam existimo, gallo gallinaceo aliquanto major est, to- to corpore nigricans, præterquam sub inguine, quod albis plumis est conspersum, oculis promican- tibus, collo oblongo, rostro rubro, cui ad summam partem capitis lapidosum cornu, primum mol- le, deinde induresces metæ instar cencritio colore prominet. Hujus generis duæ aves mas & foemina ex Insula Japonica fuerunt transmissæ Romam ad Pontificem Pium V. sed mas perit, foemina vero plane cicur facta diu supervixit. Hæc ille. Sicuti igitur ex mollißima cerebri materia, progressu tem- poris natura producit solidum ac durum corpus (quod etiam non sine admiratione in tam vastis cervorum cornibus quotidie observamus.) ita quoque consuetudine & exercitatione assidua, virtu- tem nobis comparare & paulatim tanquam habitum firmiorem conquirere debemus. Ejus rei nobis Ulysses Horatius pulchre proponit lib. 1. Epist. 2.

*Qui dormitor Troje, multorum providus, urbes
Et mores hominum inspexit, latumq; per aquor Sirenum voces & Circes pocula nosti,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa Quæ si cum sociis stultus cupidusq; bibisset,
Perrexit, aduersis rerum immerabilis undis, Sub domina meretrice fuisse turpu & excors, &c.*

C Et novo Disticho hieroglyphicon illud exornatur:

*Cornuæ cen molli nascuntur dura cerebro,
Virtutem assidua firmat atq; labor.*

EXERCITUS *numerofus.*

Locustæ sunt numerosi exercitus vel ingentis copiae hieroglyphicon, teste Scriptura S. Judic. 67- Terem. 46. 23. Nahum. 3. 17. Et apud profanos Aristophan. in Acarnensia Act. 1. Sc. 4. De Sitalce rege Thracum loquens, dicit, ut è Græco expressum est,

*Iuravit inter sacra, se laturum opem,
Exercitum forti, ut hostes clamitent;
Quantum locustarum agmen in nos advolat?*

Locustæ enim fere gregatim, tanquam conferto agmine proficiscuntur, Proverb. 30. 27. ut nonnun- quam per aëra volitantes solis fulgorem hominibus intercipient; in terram demissæ tegant ejus su- perficiem universam: Exod. 10. 5. & 15. Hinc Plinius lib. 11. cap. 29. Tanto volant pennarum strido- re, ut aliz alites credantur; solemque obumbrant, solite suspectantibus populis, ne suas operiant terras, sufficiunt quippe vites, & tanquam patum sit maria transisse, immensos tractus pertineant, dira que menses contegant nube, multo contactu adurentes; omnia morsu erodentes, & fores quo- que rectorum. In Cyrenaica etiam regione lex etiam est ter anno debellandi eas; primò ova obte- tendo, deinde foetum, postremo adultas: desertoris poena in eum qui cessaverit. Et in Lemno Insula certa mensura præ finita est, quam singuli enecatatum ad Magistratus referant. Necare & in Syria militari imperio coguntur. Tot orbis partibus vagatur id malum, &c.

EXPECTATIO *aulica.*

Hygini signis caelestibus, in Hydra fabulam quandam satis festivam refert. Corvus, inquit, A- pollinis tutela usus, eo sacrificante missus, ad fontem, aquam puram petitum, vidit arbores complu-

complures ficuum immaturas, eas expectans dum maturefcent, in arbore earum quidam confedit. A Itaque post aliquot dies coctis ficis, & à corvo pluribus eorum comestis, expectans eum Apollo, vidit cum cratero pleno volare festinantem, pro quo amisso ejus, quod diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora corvi, alia aqua est usus, hac ignominia illum affectisse dicitur, ut quamdiu ficet coquerentur, corvus bibere non posset. ideo quod guttur habeat pertulit illis diebus. Quam fabulam Ovidius verbosè 2. fast. exponit, & hoc Disticho concludit,

At tibi dum lactens harebit in arbore ficus,

De nullo gelida fonte bibantur aqua.

Voluit autem quidam Aulicus hoc hieroglyphico aliis declarare se apud quendam principem, cui fideliter diu infervierat, nullam unquam potuisse inire gratiam, vel quicquam beneficii recipere, sed postea oblata occasione liberaliorem alium quendam hierum, maturis scilicet redditis ficibus, id est, fortuna meliore aspirante nactum, tandem plenissimum laborum suorum fructum diu expectatam cepisse. Talis est querela duorum fratrum Anglorum, quam tetra sticho hoc expresserunt:

Vitam, animum, operam, sumptus impendimus aulæ, Aulæ dedit nobis rescripta notata papyro,

Pramia pro meritis qua retribuita putes?

Et sine mente sonos, & sine corde manus.

Alter, Borbonii poëta non indocti:

In prædivite sum domo moratus

Contri vig. bonos miser tot annos.

Gustando mala gratiasq. agendo,

Sperando, ingenueq. inferviendo,

Tantum mihi primum laborum

Sunt, sero sapere atque panitere.

FAMILIARITAS adverstantium vitanda.

Scriptores rei rusticæ tradunt naturale odium inter silicem & arundinem intercedere, ut similitudine non solum una alteram enecent, sed etiam vulnera alterutrius stirpe facta, contusa & imposita altera rursus sanentur. Quod etiam Cornelius Celsus hæc verbis memoritæ prodidit: *Postquam ex furculis arundo est, quia aspera: eademque offensa etiam in silice est: sed usu cognitum utramque adversus alterum medicamentum esse, si contrita super imponatur.* Plinius vero ita scribit lib. 18. cap. 6. *Silices a sunt non renascentes arundine sectas, aut exaratas arundine vomeri imposita similiter & arundinem exarati vomeri imposita silice precipiunt.* Quod ratione alimenti fieri doctiss. Costæus lib. 11. De universa stirpium natura existimat. *Filix enim pinguis, inquit, sponte amat loca, arundo vero macris facilius provenit, quavis insuper addat, peculiarium formarum adversantem facultatem illis inesse.* Admonere hoc modo, eorum familiaritatem nobis esse fugiendam, qui ita sint animati, ut cum illis quasi innata contrarietate nobis nihil conveniat, quique in omnibus contentiose adversari aliis soleant: cum (secundum Cælatem) magna ex dissensionibus incommoda oriri soleant, & apud Ciceronem libello de amicitia recte dicatur, *disparis mores disparia quoque studia sequi.* Hinc vulgatum illud,

Triste flix calamis, filix quoque tristis arundo,

Qui socium cupies quærere, quærere parem.

FATUM,

Horapollon testatur lib. 1. hieroglyphicæ, cap. 13. *Egyptios fatum significare cupientes, si dus pingere: quod fatum ex fiderum cursu ac dispensatione continuatur.* Et licet septem duobus includat digitis illis fatum indicant, teste eodem lib. 2. cap. 19.

FELICITAS.

Academici quidam doctissimi Ticinenses, qui se Affidatos id est, receptos in fidem aliorum nominarunt, pro suæ Academiæ hieroglyphico elegerunt avem quæ volatu suo ad stellam Mercurii tendit, infra quam pullus ex ovo quasi profiliens & alas quoque ad volandum expandens conspicitur. Vocant autem avem hanc Stellinum, quod tamen nomen nec apud veteres, neque recentiores invenitur, uno excepto Asculano, ut refert Contilis, ex cuius Italico libro hæc desumpsimus. Alii voluerunt esse Asteriam vel Stellarem Aristotelis, cuius sit mentio inter ardeas. Scribit avem Asculinus ille de Stellino, eum pulchritudine, cœli, & imprimis stellæ Mercurii mirifice affici, atque avem

A que avem illam Asteriam dictam, quia tendit ad astra: intentamque in hanc stellam oculis, illiusque radiis oblectatam, ovi quod unguis complectitur, oblitam in terram id delabi sinere, ex quo pulvis enascatur, qui propter ariditatem matris, ad ipsam nititur advolare. Sed cum ardea stellatis in locis potiss. palustribus vivat, ex sententia Aristotelis & aliorum, eaque raro in altum sese attollat, stellini nomen illi haud convenit: quare hanc vocem fictam esse, sicuti quoque illud de pullo ex ovo statim de lapso putant. Quicquid vero sit, docti statuerunt, hanc ingeniosam inventionem inter alia hieroglyphica recte posse collocari, per quod ab Academicis istis studium & cupiditas tam ad vitam *divinam* quam *mundanam* amplectendam notatur. Priorem quidem per avem ad caelum & potiss. ad lydas Mercurii aspirantem, in qua vera sapientia & rerum divinarum scientia continetur: posteriorem autem per pullum eo quoque respicientem, quae in actionibus laudabilibus versatur: Disputat vero prolixè Aristoteles 10. Ethic. Nicom. quod perfecta felicitas sit *divina*, alteram vero circa virtutes existentem priore esse inferiorcm.

Vivere praeclare, ac rerum cognoscere causas,
Unica & ad latendam atque unica ad astra via est.

FELICITAS fluxa.

P Saltes, cantico decimo graduum, v. 6. fluxam & evanidam felicitatem, quam velox interitus consequitur saeno tectarum velut hieroglyphico, & quidem admodum idoneo depingit, imprecatione concepta in hostes populi Dei. Quamvis enim gramen in tectis edito loco consistere, & longesopra hominum capita eminere videatur; tamen quia ejusdem radices succo vel alimento necessario destitutae sunt, Luc. 8. 6. nunquam ad justam maturitatem aut frugem pervenit, sed aestu solis paululum intento exarescit, Job. 8. 12. ut non incommode simul ostentatum raptamque dici queat. Sic Aufonius, in professionibus, cap. 7. De Aletio Minervio Rhetore, *Ostentatus* (inquit) *raptusque, simul, salustialis velut herba salet.* & antea Callidorus in Plauti pseudolo, *Quasi salustialis herba paulisper fuit: Repente exortus sum, repentine occido.* Talis fere est impiorum conditio. Nam ii quoque aliquantisper honoribus ac potentia praeteris floreat, sed paulo post, iusta Nummis vindicta, subito exciduntur, & maledictioni perpetuae adjudicantur, ut canit Plaltes, hymno 92. v. 8. &c.

FELICITAS insida.

V T inter quadrupedes Leo rex est: in volucrum genere regina Aquila: sic in pelago Delphines principatum obtinent, ut pulcherr. Oppianus in aureo suo de piscat. Poemate cecinit, qui & alibi *εισαλιος* eos appellat, quasi dicas marinos principes, illos tranquillo mari lascivientes, status ex qua veniunt parte praeflagre, Plinius author est: ejusque rei causam ex Th. Aquinate adfert Cael. Rhodiginus in Ant. Leck. & de tota erudite Rondeletius in opere suo de piscibus disserit. Non igitur nec placido ac tranquillo mari, caeloque sereno, quo max. colludere Delphines solent, nec fortunae, quamvis mite blandienti, bene eruditor. Quo pertinet imprimis pulcherr. illa Palmuri in fin. V. *Ancid.* cygnea cantio. Gravissime etiam Livius dixit: *Maximae cuique fortunae minime credendum esse.* Et P. Syri illud in omnium ore fertur: *Fortuna vitrea est, qua cum splendet, frangitur.* Sed & Aristoteles in 10. Ethic. pronunciat: *οση η πλειονη (ιναση) τισινη ενοφελιστιος:* id est, *Quanta major est rerum prosperitas: aut anto pluribus casibus & periculis proposita est.* Elegantissimi etiam sunt

Diversus Apollodori Comici:

Τα μεγαλα δωρα της τυχης ηρη φθισιν
Και το παν λαμπερον δε ανωδυνον κρηνη
Οδ' ανωδυνος παν ηλθ' ος εστιν η γηνη
Ο περιεργον η γηνη, ο η η φθισιν,
Επι: η ανωδυνος η ανωδυνος, ο η ανωδυνος.

Habent per ampla dona fortuna metum
Periculis non carent praesustria:
Nec ulla celsa tuta sunt mortalibus,
Quae cvertere vel invidia, vel tempus solet,
Felicis tatis culmen ubi quis attingit.

Exempla infinita in omni historia occurrunt, & notiss. illud de Polycratis felicitate refertur aliud hieroglyphicon, de quo alibi, hoc titulo, *Prosperitas mundana dolosa.* Tu igitur cui rerum vicissitudo applaudit,

Contra aha vela licet ludant Delphines in alto:
Nam tunc tempestas non procul esse solet.

FEMINA pudica & secunda.

Iunonis autem dici pavonem notum est, & inde Ovidius lib. 2. Metamorphoseos cutrum illius à pavonibus trahi fingit.

--- habili Saturnia curru
Ingrreditur liquidum pavonibus arbera pictis.

Hinc in antiquis numis consecrationem Augustarum pavone indicari notum est, idque factum est tam propter pulchritudinem quam fecunditatem hujus alitis. Aristoteles lib. 6. de hist. Animal. cap. 9. hæc refert. Parit maxime pavo à trimatu, & colores pennarum varios recipit; excludit diebus tricenis aut nonnihil tardius. Semel tantummodo in anno parit ova duodecim aut paulo pauciora, nec continuis diebus, sed binis ternisque interpositis. Primiparæ octona maxime edunt. Columella lib. 8. ter anno fere partus edere, ac quæ foveat ova, totum tempus fecunditatis aut excludendis aut etiam educandis pullis consumere. Quapropter vere icon debet esse femina pudica & fecunda, quæ tam propter *modestiam* honestam, quam felicem *eventum* merito commendatur. Cujus utriusque rei Aristoteles i. Rhetoric. meminit, ubi ait: Si ergo ea est felicitatis natura, necesse est ejus partes intelligi, præclarum genus, amicitias tum multorum, tum bonorum divitias, lobolem & copiosam & probam senectutem vegetam. Multo autem adhuc præclarior est sententia D. Augustini in libro de viduitatis bono. Non ideo, inquit, laudanda es, quia filios habes, sed quia pie illos nutrire & educare studes. Ut enim nascerentur fecunditatis; ut vivant, felicitatis est, ut autem pie instruantur, voluntatis est & potestatis. In illis homines tibi gratulantur, in hoc imitantur. Hæc ille. Quantæ autem fuerint immunitates & privilegia eorum, qui in utroque genere *modestiam* & *eventum* excelluerunt, præsertim apud Romanos, testantur passim Jurisconsultorum libri. Dicit igitur honesta & numerosa sobolis mater,

Me beat & forma & numerosa copia prolis,
Ut sim matronis dulcissima bonis.

FESTINATIO. *præcox, mala.*

DE Perdicis pulli nimis præcipitata exclusione Alianus lib. 4. de Animal. cap. 12. inquit; Perdicum foetus intra ovum nunc etiam complicatione testarum comprehendit, à parentibus sui exclusionem ex ovis minime expectant, sed à seipsis tanquam fores pulsantes ova elidunt, & jam extra eminentes se impulsu suo impellunt, ovique etiam nunc tegumento circumvestiti currunt, atque à dimidia testæ parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberant, & velocissime ad eum cibus investigationem procedunt. Quæ similitudine representatur aptissime nimis præcox & celer in rebus suscipiendis progressus, cum festinatio modum excedens & præcipitanti inconsulta in omnibus consiliis & actionibus plurimum obesse solear. Quare Herodorus recte monet, *περδικῶν πᾶσι πρῶτα πικρὰ σφάλματα*, id est, *omnium res prosperando parit errores*. Quod Plato etiam subjicit 7. de Republica τὸν σπιόντα ταχὺ πάντα διελθεῖν μάλλον βραδύονα, *Eum qui in omnibus expediendus festinus, magis retardari*. Quo etiam spectat Luciani dictum: *ἡ βραδύτης βλάπτει ἀμείνων, ἡ δὲ ταχὺν ἰσχυροῦς τοῦ μεταίτιας ἔχει*: quod quidam hoc Disticho vertit:

Tardum consilium est melius quam præcipitatum:
Nunquam non jungi cui metanaa solet.

Et notum est præceptum sapientissimum Siantis, *πῶς καὶ πῶς ἐπι, cogita & postea rem aggredere*. Itemque Euripidis in Electra præclara sententia.

Ac exempla plurima tam recentia quam vetera in promptu sunt, quæ temeritatem ac præcocem celebritatem semper multum detrimenti attulisse satis clare ostendunt.

Vix exclusa volat perdix: sed saepe ruina
Ingenium præcox unica causa fuit.

FESTINTIO.

Qui de animalibus scripserunt annotant, Pardum ac Leopardum, interdum (respectu nominum) ab auctoribus promiscue accipi: cum quidem nomen Pardi ante Lucanum & Plinium vix in

vix in usu fuisse deprehendatur; sed Pardalis fumebatur de utroque sexu Leopardi vero denominatio adhuc est recentior, cujus ante Iulii Capitolini aut Aëlii Spartiani tempora nemo (ut docti nonnulli autumant) meminere. Significat autem proprie feram natam ex leæna & Pardali, Leopardus Cicuratus principibus inservit tanquam canis venaticus, quem in cervos & damas emittunt. Ac tale est hujus animalis ingenium, ut nisi intra paucos saltus aliqui ternos statuunt, feram vel leporem assequatur, ita effertus recedat, quem venator hauustu sanguinis ex lagena, vel frusto carnis placare solet. Significat autem hieroglyphica Leopardi pictura, celeritatem seu festinationem & indultiam in rebus arduis peragendis a modum esse necessariam; quæ si non habeat locum, quiescendum, optatorem occasionem esse expectandam.

Advigila, prensa, momento occasio constat.

Elapso hoc, frustra quod facis, omne facis.

F I D E L I T A S benevola.

Romæ extat tabula marmorea, cujus explicationem descripsimus in Agricola, cujus est hieroglyphicum. In ea præcipue videtur Canis boni affiliens & quasi comitem fidem ipsi se adiungens. Hujus animalis fidelitas benevola non solum vivos dominos colere, & observare, sed etiam iam mortuos prosequi solet: ut etiam sæpius cum illis mori, vel paulo post se quoque conficere non dubitarint. Græcis *κύων* à verbo *κύω*, osculor, suavior. Canis enim blandus est & adulator, Fidelitatis caninæ tam veterum quam recentium historia pluri mæ in promptu sunt: & potissimum Plutarchus sibi. De animantium solertia rara recenset exempla, sicuti Aelianus, & Plinius libr. 8. capit. 40. Paucis multa.

Inter quadrupedes Canis fidelis,

Inter quadrupedes Canis voluptuosus.

Inter quadrupedes Canis patronum

Cognoscit, veneratur, & tuetur.

Hinc quoque in Phædone per canem, tanquam fidei symbolum, jurat Socrates. Præterea Romani in suis numis (qui multam eruditionem in recessu continent) canem fidei hieroglyphicum esse voluerunt. Huc referat Lector quæ de canum miranda sagacitate plurimi auctores scripserunt, quæ virtus in agricolis plurimum requiritur, & benevolæ fidelitatis comes merito dicenda.

F I D E S conjugalis.

Columba est Græcis *πελοπία*, *πυγία*, *πυγία*, quod supra modum amori sit dedita; quare veteres eam dicunt Veneri, & Aeneas ideo apud Virgil, lib. 6. Aeneid, maternas aves nominat, utque est apud Apuleium, Phronutum & alios, *πυγία*, *πυγία*, curcum Veneris, propter ipsarum puritatem & castitatem trahere finguntur. Quod Ovidius quoque 15. Metamorph. testatur.

Perque leves auras junctis invecita columbis,

Listus adit.

Adduntur faces nuptiales, quæ conjugii amorem & ardorem apud veteres innuebant. Unde hoc hieroglyphicon conjugibus unanimiter & pudice viventibus, veroque amore devinctis destinatum est. Atque hac similitudine columbarum quoque utitur Tertullianus in libro de Monogamia, & notii sunt Propertii versus lib. 2. Eleg. O me felicem!

Exemplo juncti tibi sint in amore columba,

Masculus & totum femina conjugium.

Syracides quoque capit. 15. inquit, de tribus forma mea (dicit Sapiencia) enituit, & surrexi formosa coram Domino & hominibus. 1. De concordia fratrum. 2. De amicitia proximi. 3. Tertium est vir & uxor qui se mutuo tolerant. Quo in loco multa in vituperationem improbarum mulierum adduntur, cum veterum quispiam etiam de talibus scripserit, omnium bestiarum scivitiarum harum immanitate superari. Extant quoque numi argentei Faustinae, ac Iuliae piæ conjugis Severi Imperatoris in quibus conspicitur matrona sedens in sella, tenens una manu sceptrum, ad cujus pedes sunt duæ columbæ candidæ, indicantes puritatem & castitatem conjugii.

Conjugii servant socialia jura columba:

Et gratæ est superis sancta in amore fides.

FIDES

In libello mirabilium narrationum Aristoteli ascripto, de insula Diomedæa, quæ hodie S. Maria de Tremita vocatur, hæc leguntur, ajunt in eo esse templum Diomedis sacrum, & mirabile, idque circumfideri undique avibus insigni magnitudine, quarum magna & dura sint rostra. Eas, si Græci homines advenerint, quiescere: sin vero ex vicinis locis Barbari aliqui, sub volare, & è sublimi præcipites capita eorum ferire, rostrique ad mortem usque vulnerare. Quod tamen nostris temporibus à nemine observatum fuisse putatur. Simile quippiam de avibus Memnoniis Ælianus lib. 5. Animal. cap. 1. refert. Fabulantur autem poëtæ, Diomedis socios, cum ipse ab Ænea regionum illarum rege dolo occisus esset, naufragio circa hanc insulam facto, in aves ejusmodi esse mutatos: cujus quoque Strabo lib. 7. & Ælianus lib. 1. Animal. cap. 1. una cum Plinio meminere. Vocant adhuc nostro tempore has aves vulgo incolæ, Ardentas tanquam ardeas, cum Plinius dicat esse instar fulicarum. Paratur nunc ex pinguedine harum avium unguentum, quod in morbis articularibus in Italia magnificeri solet. Placuit autem huic hieroglyphico Duci Neapolitano de Matalona dicto uti eo tempore, quo una cum duce Albano contra Pontificem Romanum Paulum IV. propinquum suum bellum gereret, ut eo ostenderet multo pluris se facere fidem datam adjuratam Regi suo, quam cõsanguinitatem arctiorem cum Pontifice, absque quo fuisset potius ad exemplum istarum avium suos defendere & externos abigere voluisse.

*Qua semel est promissa fides, servanda perenni
Federe. & est ipsa sanguinitate prior.*

Verno tempore ficus arbor speciosis floribus aut fructuum præcocium abundantia minime se ostentat, nullamque inanem hominibus de se spem injicit: in autumno autem fructum suavitatis ac quiddam in illis reconditos quasi flores quosdam unde in Italia adhuc vulgari lingua in quibusdam locis *florini* appellantur, proferte solet. Salix vero elegantes & admodum præcoeces flores exhibet, sine tamen ullo fructu paulo post evanescentes. Ad eundem modum magis levitatis esse censetur, multum, quod nullo modo imitandum, velle sequi:

*Promittas facile, quid enim promittere ledit?
Pollentis dives quilibet esse potest.*

At graviter breviterque Horatius inquit,

Multa fidem promissa levant.

Quapropter in universa vita commendatur promissorum observatio, & sine omni furo ac simulatione in omnes prompta beneficentia. Unde Cicero quoque lib. 1. de Officiis præclare scribit fundamentum justitiæ esse fidem, id est, dictorum conventorumque constantiam ac veritatem. De hoc Petri Calistii poemata tale legitur;

*Si lubet, insignem quam mittimus, accipe ficum,
Forfan & hac vita corriget acta tua.
Vere nullo storum vestitur honore,
Et tamen autumno dulcia pomagerit.*

*Quid tua me dubium toties promissa morantur?
Quod spondes primum si sapias, illud age.
Tanta vel miseros possent promissa beate,
Ni struētos tandem proderet arca dolos.*

FIDES vigilans. MEDICUS.

Canum fides à polyhistoricis & physiologis omnibus celebratur. De asneribus lib. 10. cap. 22. Plinius scriptum reliquit, est asneris vigil cura Capitolio testata defenso, quod Livius lib. 5. & Plutarchus in Camillo explicant, Socrates solitus per canem, tanquam fidei tesseram, & per asnerem, seu vigilantiam auctorem, jurare. Ex his igitur fidei vigilantis, seu vigilantiam fidelis hieroglyphicon pingitur. Nonnulli ad probos & doctos medicos speciatim referunt, quorum princeps graviter breviter (suo more) Epidem. monet, *unde enim, peditis in aegrotis*, id est, Nil temere, nil negligenter esse agendum. Quod utiliss. præceptum ad omnes totius vitæ partes recte poterit transferri. Paulus in Corinthiacis observat à Transimede Pario fuisse sculptum Esculapium in folio sedentem, scriptum dextra gestantem, &c. Medici hieroglyphicon, quod Hadr. Junius tetraſticho nobilitavit & luculentò commentatio explicuit, sic ille:

scipia

A Sceptra, & lauro, baculoq. instructus acer vo, Imperat hic agris, operosaq. arte medetur,
 Quid draco, quid gallus vult sibi, quidve canis? Sedulus, & fidus, dignus honore, vigil.
 Canis & anseris hieroglyphicon Disticho boni poetæ ornatus.
 Quid vis fida canis? quid vult sibi candidus anser?
 Sit monet integritas, sit vigilaxq. fides.

F I D U C I A humana excutienda.

O Cassio hujus desumpta est ex Apologo, quem Agellius lib. 2. cap. 29. eleganter & copiose describit in hunc modum. Cassita in segetibus nidulari solet, pullique ejus adhuc involucrese ferre existunt, frumentis flavescentibus. Cumque Dominus agrum amicos primum cogatos, deinde & affines ad labores messis capessendos invitasset, sed illi rogati non apparuissent, valeant, inquit dominus filio, amici cum propinquis, eras ipse ego & tu frumentum nostris manibus metemus. Quod factum cassita à pullis cum intellexisset, tempus est cedendi, ait, & abeundi in alia loca: fiet enim proculdubio quod futurum dixit dominus, atque ita cassita migravit, & leges ab ipso domino fuit demissa. Hinc apparet quam sæpe sit levis & inanis amicorum & propinquorum fiducia, & proinde melius est, ut in nobis tantum ipsis nitamur: alia autem omnia, quæ extra nos extraque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neque pro nobis ducamus. Unde idem auctor ibidem monet, operæ pretium esse, ut Ennianos versus de hoc Apologo scite admodum & venuste compositos, cordi atque memoriæ habere studeamus.

Hercle puto, hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm,
 Ne quid expectes amicos quod tu agere possis.

Quod Plautus in Mercatore argue dixit,
 Suam quisque homo rem meminit,

Nihilominus tamen veterum amicorum opera necessitate urgente sæpe etiam utilis esse solet, quate Homer., & quoque finxit unam ex gratiis Vulcani esse sociam, vel, ut alii, uxorem, quod nimirum ardenti quadam cupiditate debeamus amicis gratificari, nec in ejusmodi officiis multum cunctari. Est autem hujus hieroglyphici integer versus,

Nemo quidem melius, quam sua quisque facit.

cui Distichon conjungimus,
 Cum sua quis recte curare negotia possit,
 alterius stultè pendet ab arbitrio.

F I L I O R U M erga parentes gratitudo.

DE Ciconiæ in parentes gratitudine tam veterum quam recentiorum scripta plurima sunt in medio, & inter cæteros Platonis, Aristotelis, Ciceronis, Plutarchi, Oppiani, Eliani, Horapollinis, Plinii, Valerii Maximi Suidæ, & inter sacros auctores Basilii Magni in Hexamero, Homilia 8. ac in libello de honore quo afficiendi sunt patres in senectute, & Ambrosii in Genesin cap. 5. legi possunt. Qui quidem universi in hoc consentiunt quod gratam memoriam educationis & nutritionis præstitæ, juniores Ciconiæ diligenter observent, atque ideo senio confectos parentes nunquam deserant, sed mutuis officiis eos fovant ac magna cum cura pascant. Unde Græci elegans verbum ἀντιπατρειῶν, id est, *recticoniare*, derivarunt. Ac Budæus in Pandectis, quasdam leges ἀντιπατρειῶν exposuit ex Scholiaste Aristophanis, quibus cavebatur de alendis in senectute parentibus, & Petronius Arbiter vocat Ciconiam pietatis cultricem. Quod Romani quoque in suis numis observarunt, ut imprimis in Hadriani Ciconia est expressa, cum inscriptione, PIETAS AUGUSTA. Ac notus est cujusdam veteris poetæ versiculus,

ἰκανὸς βίβεις γυροβασκῆν τὴν γονεῖν,
 Diu vives, senectam si parentum nutrieris.

Quæ autem ex adverso, mala & tandem exitrema perniciēs sint expectanda ingratis & erga parentes injustis liberis, exempla plurima tria & horrenda satis superque restantur, & S. Paulus in Ep. ad Ephesios

Ephesios

Ephesios cap. 6. ostendit quartum præceptum singularem habere hæc in parte adiunctam promissionem. Vnde Homerus quoque (quanquam Ethnicus) de quodam grauitèr & protulit,

Ἐπίστα σιδεὶς ἄνδρῶν, παρὸν δ' ἄδ' ἔσ' ἄνδρ.

Quos versus Pierius in hieroglyphicis ita vertit;

*Et quoniam charis nunquam genitoribus æquum
Reddidit officium, immatura est morte peremptus.*

Hieroglyphica tabella exhibet Ciconiam in ære, quæ gestat parentem senio confectam, eique in os inficit ranam pro alimento, cum inscriptione, acceptum reddimus Officium, & Dilicho,

*Orara illustris pietatis imago, parentem,
Quando humeris gestat filius ipse suus!*

Hic *Aeneas* Anchisen patrem ex flammis ereptum, tollentis *Syracusanorum*q; adolescentum parentes per medios ignes auferentium, picturæ nobis occurrunt: de quibus & aliis *Valerius Maximus* egregie differit. *Lepidum* vero est epigramma in *Neronem* patricidam scriptum, quod *Aeneas* pietatem illustrat.

*Quis neget Aeneæ magni de stirpe Neronem?
Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.*

FORMIDO VANA.

MAGNOS vana terrent. Leonem, animalium ferocissimum, ferunt circumactos rotarum orbis, cantus gallinaccorum, & omnium maxime faces ardentes timere. Quod ad primum atque tertium attinet, rem ita se habere rerum naturalium scriptores affirmant: alterum vero de gallinaccis *Cæsar Scaliger* & alij tum experientia, tum multorum relationibus ridet, & cum nugis veterum longe valere volunt. At sicut ignis subito & sine causa Leonem perterrefacit, ita videmus potentioribus vana quædam & abiecta terculamenta (*Græcis μορμολόκη*) sæpe obici, quæ ipsos nimis alioqui sese effereutes terreant, & in officio contineat. Sed alij plurimi ex ignorantia quadam sæpe metuunt non metuenda, teste *Lucretio*.

*Nam veluti pueri trepidant, atque omnia cæcis
In tenebris metuunt, sic nos in luce timemus*

*Interdum nihilo qua sunt metuenda magis, quam
Qua pueri in tenebris pauitant, fingunt, futura.*

Et sapienter poëta quidam,

*Non est ingentis vis expertus ulla timoris.
Sic pauet infesta percitus igne Leo.*

Alij paulo aliter hæc explicant, atque hoc indicari volunt, philosophiam esse antidotum itæ, atque vehementissimi affectus impetum non melius sedari, quam huius consideratione, ac in primis meditatione cælestis sapientie, quæ facis instar mentem nostram illustrat atque regat.

Getulus Leo non sic aliud quam metuit

*Sedit trux animus vel facibus Luciferis
Cælestis Sophia, aut supplicij terriculis.*

Tadam flammium omam, qua rabies sava cadit.

FORTES.

NAVTILVS, ut de eo *Aristoteles*, *Athenæus*, *Oppianus*, *Plinius*, alijque memorie prodiderunt, Dicitur, in mare veluti remigans & velificans, ut verbis utar doctissimi *Scaligeri*, a deo cunctis, mira naturæ lusu, concham suam regere nouit, ut mari tranquillo pedes quos extra illam tanquam rudentes extendat, intra quos tenuis membrana velut velum panditur vento aspirante, subter vero alij duo aquam contingentes gubernaculis similes & domum & nauem & piscem deducunt: Sic ut ad hanc similitudinem naues primum exædificatas & conformatas *Oppianus* exillimet. Quod si malum quid alicunde imminet, tum rudenes omnes, vela, gubernacula contrahens, impletisque multa atque in fundum maris tuto se demergit. Et hanc *Nautali* navigationem elegantiss. epigrammate *Callimachus* quoque descripsit. Leon autem hic piscis est hominis ad utramque fortunam recte compositus. Sapiens enim, ut præclare *Apuleius* ait, nec in secundis rebus effertur, nec contrahitur in aduersis.

Edon

A sed rectos oculos tenet, tu Seneca loquitur, nihil ex vultu mutat, siue illi dura, siue secunda ostendantur. Quin imo dura praevidet, & declinat. Ergo unicuique in promptu esse debet Terentii admonitio.

*Quamobrem omnes cum secunda res sunt, maxime
Meditari secum oportet, quo pacto adversam fortunam ferant.*

Nam ut plucherrime B. Basilius scripsit: οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ἰσορροπῆς ὁ ἐὼς ἀπὸ τοῦ κέρους
φύσης, μηδὲ χαλδῆος τὰ οὐκ ἀνιόντων, ἀλλ' ὁμοίως δὲ καὶ τὸ κατὰ τὴν φύσιν, μὴτε ἰσορροπῆς ἢ τῆς ἰσορροπίας,
μηδὲ τὰ οὐκ ἀνιόντων ἢ τῆς οὐκ ἀνιόντων: Ille demum prudens est gubernator, qui natura scopum, quo tendat, sibi
proponens, ea que accidunt, moderatur, sibi que semper similis, neque prosperis extollitur, neque adversis corrui-

*Nautilus ut placidum & serenum mare sustinet aequae,
Sic iridem fortis forte in utraque animus.*

FORTIS.

B VIRGILIUS, lib. 5. Aeneidos, de Entello scribit.

*At non tardatus casu, nec territus heros,
Acrior ad pugnam redit, & vim suscitatur ira.*

Viri fortes, nisi valde irritati, & aliqua in signi injuria stimulati, non cito deponunt animi sui moderationem; sed ad justam indignationem nimium provocati, tandem sese acrius incitant & egregie viros exhibent. Quomodo autem ejusmodi heroicis in magnis viris merito locum suum habet, ac laudem quoque meretur, sic absque discrimine non ubique sunt imitandi, sed potius aurea sententia reponenda, Quo major, eo placabilior. Euripides etiam praclare monet, ἀνὴρ οὐδὲ φρεσὶν ὑπερηγῆται, ὁμοίως περὶ τὸν ἀνδρῶς; sapientis esse operam dare, ut ira moderata indulgeat. Rhinoceros provocatus ad pugnam, sic effertursum, jactat ut impositas taurus in astra pilas: & viri fortis, cujus patientia laxa fit furor est hieroglyphicum. Et profecto,

*Non temere caecam viri fortis fertur ad iram,
Iusta sed indigne laesus in arma ruit.*

FORTIS Bellator.

C VIR fortis & patriæ imprimis amans, nihil aliud sibi proponit in bello iuste gerendo, quam aut praclare pugnando vincere, aut laudabiliter succumbendo mortem oppetere. Quod ramorum duorum decussatim se miruo complementium hieroglyphico significatum est. Unus est palma, qua arbore uti sunt veteres in suis victoriis, quod plures numi, picturæ & statuae satis ostendunt, ejusque rei reddit rationem Plutarchus, 8. Symposiac. quam ante ipsum Aristoteles quoque approbavit: nimirum arboris istius eam esse proprietatem, ut urgentibus prementibusque ponderibus præ aliis non facile cedat. Alter ramus est Cupressi, fumeribus destinatus, quod cariem aut corruptionem non facile sentiat. Et Thucydides lib. 2. perhibet arcas ex cupresso fuisse efformatas pro eorum corporibus qui pro patria in bello Peloponnesiaco contra Spartanos mortem oppetere non dubitassent: qui denique ac fortiter vixerant, fortiter è vita abierant.

*Vincere pro patria, vel pulchra occumbere morte
Fortis amat: ramus quod monet iste duplex.*

D Nempe Cupressi & palmae decussatim repositus. Quicquid obtigerit erit gratissima merces,

FORTIS mergitur, non submergitur.

M ERGV S, inquit Isidorus, ab assiduitate mergendi nomen accepit. Sæpe autem in profundum dimisso capite aurarum ligna sub fluctibus colligit, & praevidens quotis tempestatem, cum clamore ad littora tendit. Quod Plinius quoque confirmat, & hujus fabulam exponit Ovid, XI. Metamorph. quam tali versu concludit,

Aequor amat nomenque manet quia mergitur illi.

Græcis ut sentit Gesnerus, ex Gaza & Scaligero, putatur esse ἰσορροπία à colore, quamvis Wottonus aliter sentiat. Hoc symbolum imprimis convenit illis qui rebus difficilibus & asperis agitati, nunquam animum despondunt, sed forti animo ac constanti semper se sustentant, & tandem etiam eluctantur.

Ubi inter alia multa præclara dicta locum aliquem etiam habere potest Boëthii carmen lib. 1. metro 4. expositum.

*Quisquis composito serenus avo
Fatum sub pedibus regit superbum,
Fortunamq. tuens vitamque relictus,
Invictum potuit tenere vulcum,
Non illum rabies, mina que ponti*

*Versum funditus excitantis astum,
Nec ruptis quoties vagus caminus,
Torquet fumificos vesperus ignes,
Aut celsas solitis ferire turres
Ardenes via fluminis movebit.*

Voluit autem hoc hieroglyphico Cæsar de Aquino Comes Maturani declarare, familiam ipsius ferme submersam & extinctam, per eum rursus invicto animo avitam gloriam & celebritatem recuperasse. De ejus magnanimi viri fortissimis factis plenæ sunt historia Neapolitanæ à diversis editæ.

Non raro mediis vir fortis mergitur undis

Adversa foris, nec tamen obruitur.

FOR TITUDO.

Populi Israelitici fortitudo invicta iobori monocerotis appposito hieroglyphico designatur, Num. 23. 2. 1. & 24. 8. *Tophoth keem lo*, id est, & altitudines monocerotis, ipsius, quod ita exponitur, fortitudo ejus (nempe Israelis) similis est cornu monocerotis. *Tophoth* proprie significat altitudines, ut Plal. 95. 4. *Tophoth hirim*. Altitudines montium, quorum arduo ascensu viatores defatigantur. Et Jobi 22. 25. *Joseph Tophoth*, Argentum altitudinis vel defatigationum, quasi Eliphaz dicat, tantos argenti cumulos sive acervos, ut lassitudo membris omnibus obortitur, priusquam illud libra pendere, vel numerare possis. Ita numerorum locis citatis, quidam non incommode vertunt altitudines monocerotis, ob sublime cornu quod ex fronte hujus animalis prominet, unde etiam apud Hebræos nomen accepit. Raam etenim exaltari, aut sublimem esse significat. Huc pertinet traductio Rhetorica, qua David ad feræ hujus cymon alludere videtur Plal. 92. 10. *Vattazem Karem Karni*, id est, & exaltabitur, sicut monocerotis, cornu meum. Alii vocem *Tophoth* de summa animi alacritate, & indefessa vel insuperabili fortitudine corporis accipiunt. Hæc enim fera, monoceros, viva non capitur; Plin. lib. 1. cap. 21. Idem vox divina, Jobi cap. 39. v. 12. & C. 13. innuit.

Ut ramvis expositionem amplectamur, Balaam ostendit populum Israeliticum tanta fortitudine & magnanimitate præditum fore, ut nec Balaci nec aliorum regum viribus oppugnari queat. Similis pene locus extat Deuter. 33. 17. De gloria regni Israelitici, cujus summa tandem ad tribum Ephraimiticam è posteris Iosephi reditura erat.

Aristoteles lib. ix. cap. 12. *in animo*, inquit, *et in ioboro, qui invictus, qui virtuosus, qui fortis, qui in se ipsa agitur, a summa animi alacritate, ad se in se ipsa pugna*. Quæ ita veritè Goza. Nec probitate victus, in armis proli & senectutis vacant. Aquilam, si pugnam inceperit, repugnantes vincunt, ipsi autem nunquam nisi provocati inferunt pugnam. Quod idem quoque Oppianus, Plinius, & Ilianus & alii tradunt. Exprimuntur autem hæc similitudine is, qui sine iusta causa neminem offendere, aut cum ullo contendere cupit, quive adversarios animo magno contemnit, attamen prudens quoque & cordatus non plane negligat, ac nimium provocatus ac laceratus quoque de sua defensione cogitat. Quare Aristoteles quoque 3. Ethic. Nicomach. fortitudinem ait esse quoddam medium inter metum & confidentiam. Quæ copiosius explicat Seneca in quadam Epistola ad Lucillum, his verbis. Fortitudo non est insolentia temeritas, nec periculorum amor, nec formidabilem appetitus, sed est scientia distinguendi quid sit malum, & quid non sit. Atque hæc quidem ut *in se*, dicta non sunt improbandis, cum defensio iusta jure divino ac humano sit concessa, sed in schola veræ pietatis Christianæ, quæ etiam inimicis benefacere jubet, adhuc multo meliora præcepta traduntur. Magna enim est virtus (inquit Ildorus) si non lædis à quo læsus es. Magna est fortitudo, si etiam læsus remittas. Magna est gloria, si cui potuisti nocere, parcas. Eodemque sensu Lactantius lib. 6. cap. 16. reprehendit Ciceronem, quo lib. 1. Offic. dicens, eum virum bonum esse, qui pro fit quibus possit, nemini noceat nisi laceratus injuria, simplicem veteramque sententiam duorum verborum (nimirum laceratus injuria) corruptur.

FOR

FORTITUDO Invidiapianimi.

A THEOPHRASTVS docet, & cultores hoc testantur, Croci plantam priusquam in florē sese exerat, conculcatam nonnihil ac pedibus leuiter attritam, postea pulchrius renasci feliciusque germinare. Sic viri fortes & animosi atque ad quæuis magna & egregia facta suscipienda ac expedienda nati & parati, tantum abest ut rebus difficilibus ac aduersis frangantur, vel deterreantur, ut multo etiam inde reddantur alacriores & aptiores ad quæuis laudabilia facinora, virtutisque opera præclara subeunda atque exequenda, sequentes adhortationem Sibyllæ apud Virgil. Æneid. 6.

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito
Quam tuate fortuna sinet.

Quod etiam ingeniosus alius Poëta, aliis versibus ita expressit.

Qualatet inq, bonis cessat non cognita rebus Pulchrior ut crescat, teritur Crocus: ô furor ingens!
Apparet virtus arguitur que mala. Et alius. Latior ut possit surgere, nolle premi.

FRAVDES perniciose cauenda.

B VIGILA & time, inquit Sapiens.

Pasim fraus caculataet insidiosa tenebris:
Ne capiare caue, & sobrius aduigila.

Apud Virgilium, Ecloga 3. hil-guntur versus.

Qui legitis flores, & humi nascencia fraga,
Frigidus, ô pueri, fugite hinc, latet anguis in herba.

Qua similitudine admonemur, ne plausibilia quidem & speciosa, re ipsa vero non solum inutilia, sed perniciose quoque dum persequamur, in opiniones absurdas, prauas & à vero nos longissime abducentes incurramus: memores præcepti Theognidei,

Πολλὰ τὰς γυναικῶν ἰσχυρὰ τῶν ἰδίων. id est.
Ac mentem species fallere sæpe solet.

Allij ita interpretantur, ut herbas ac flores elegantes accipiant pro diuitiis, quæ deliciarum ac aliarum voluptatum odores suavissimos spargunt; in quibus tamen sapissime latet serpens iste vitiorum, superbiæ scilicet, prodigalitatæ immo dicæ ac luxuriæ tandem omnia labefactantis, per que non solum valetudinem bonam, sed vitam in super ipsam multi amittunt. Arque eodem modo per alia quoque scælicitatis genera licet hæc deducere: ubi eumque eum modum excedimus, nec veram animi moderationem ante oculos habemus, numquam ad veram virtutem, quæ in mediocritate quadam consistit & animi tranquillitatem solidam, peruenire possumus.

FRAVDULENTI homines.

VESPERTILIO à vespertino tempore dictus, à nocte græcis appellatur *νυκτερίων*. Hanc auium solam animalium viuum fetui parere & lacte nutrire Plinius lib. 10. cap. 61. memoriæ prodidit. Extat autem elegans fabula apud Ouidium lib. 4. Metamorph. de Alcithoe & sororibus, Minei Thebani filibus, ob contemptum sacrificium Bacchi in vespertilionem conuersis. Notantur vero per vespertilionem tria genera hominum (quod Alciatus quoque in Emblematis nonnihil innuit) quorum primum est qui ob malam famam, æs alienum, vel aliam similem causam lucem & homines fugere coguntur. Alterum Philosophos nonnullos continet, qui dum nimis abdita & incerta, & longe supra ipsorum captum posita perferuari conantur, sæpe cæcutire solent, quod etiam Aristotel. lib. 2. Metaphyl. monuit, ubi ait, *ὁρῶντες καὶ τὰ τῶν νοκτερίων ἄμματα ἀπὸ τῆς φιλίας ἔχουσι τὸ μὴ ἰδέσθαι τὸν κατὰ τὴν ἀλήθειαν ὄντα, ἵνα αὐτοὶ τῆς φιλίας παρρησίας παύσωνται*, id est, *Quemadmodum vespertilionum oculi ad lumen die se habent, ita & intellectus animæ nostræ ad ea, quæ manifestissima omnium sunt.* Tertium est quorundam verispellium, & callidorum, ac plane ancipitis fidei, iam hoc probantium, jam aliud, de quibus veteres commemorantur veteres ex Agathone apud Varonem delingua latina,

Quid multa? factus sum vespertilio, neque
In muribus plane, neque in volucribus sum.

Quales fraudulenter à *μυροφάγοις* (sicuti patet in civili discordia adhærentes, lex Solonis (ut in eius vita tradit Plutarchus) ab omnibus publicis muneribus remouit, quod quidem non ideo factum est,

est, quod pacis & tranquillitatis necessario tempore studiosi improbarentur: sed potius ut hac ratione facilius accommodius cives tam in concordia retinerentur, quam disuncti rursus ad illam rectius perducerentur: Convenit etiam hieroglyphicon illud versatis illis qui in negotio pietatis duabus fellis sedent, ut proverbio fertur, & foro atque temporis seruiunt, ita ut tandem inter gravissima suspicia desperandi misere pereant, in tenebris & mortis caligine constituti, gloria hominum studiosi, lucifuga, Christi hostes capitales, atque salutis aeternae oblitae. De quibus pridem dictum est Joann. 3. 19. Hæc est condemnatio, quod lux venit in mundum, sed dilexerunt homines potius tenebras quam lucem: quia mala sunt eorum opera.

FRAUS oppressa.

CERVVM dicunt nominari ελαφοι, quasi ελεφον, δια τοις κλειν τοις οφθαλμοις, quod attrahat serpentes vel απο τοις λαυτοι τοις οφθαλμοις, quod serpentes abigat. Plinius narium spiritu dicit extrahere renitentes, quod Alianus quoque asserit, addens eos etiam a cervis devorari. Idem Lucretius refert lib. 6. Nec aliter Nicander in theriacis, & D. Basilus Magnus in Hexæmetro. Ac secundum Oppianum 2. Cynæget. & 2. halieut. & alios, cervi & serpentes mutuo odio tantopere flagrant, ut etiam cornu cervinum, teste Dioscoride, Apollonij Scholiaste, lib. 2. & Aliano suo insitu abigat serpentes. Hieroglyphica nota est docens fraudem nullis latebris esse tutam & vesperelles homines ac pravos simulatores pessime sibi ipsis consulere, qui tamen aliquantisper tanquam in antris suis & cæcis recessibus latent, nihilominus tamen vi ac potentia veritatis inde tandem extrahuntur, atque ab illa opprimuntur. Sic Peregrinus apud Gellium lib. 12. cap. 9. dicebat eos errare qui spe & fiducia latendi peccant, cum nulla sit perpetua peccati latebra, eorumque falsæ imaginationi Sophoclis versus apponebat.

Προς αυτου κρυφει μηδεις, οτι απιστ' εστιν
Και παρ' αυτου, παρ' αναπνοου ζηριου. 1.

Nihil occulta ad hæc quando cunctatænes,
Et cuncta audiens, omnia revelabit dies.

Itis vero ne temporum intervalle sibi tuum faciunt meminere se ceruam in corde gestare, qui ex antris pravæ peccati que ob juratæ conscientie serpentes extrahat, in iudicium illis, qui nos serpentes & scelera atrocibus delictis quotidie cumulant.

Scelus occulisse proprium immensus labor,

Patres, at ipsum non potes te fallere:

Idemque inanis irrisusque: quidlibet

Nam se latere nullum unquam visus est.

Vno verbo pius sibi serpens & ceruus, dici potest, Impius vero tot serpentibus scatur, ut etiam conscientia nonnunquam reclamet, tamen a seipso tandem conficitur, eumque scelus ulciscitur suum. At

Dispercat fraus sicut dolus candor que triumphet:

Tandem illa opprimitur, seu latebris coluber.

Possit quoque particulatim magistratus & princeps aliquis scelerum vindex justissimus & improborum hostis acerrimus ad horum terrorem ejusmodi uti hieroglyphico. De principe & magistratu loquimur qui sit secundum Euripidem in Stobæi collectaneis,

Τοις πειρ' δικαιοις εδουθε: τοις δ' εδικαιοις
Πυρρον μεγιστον πολυμιθουκατα ζηριου.

Iustus quidem equus & justus: malis vero
Omnium maximus hostis in terra.

FRUGALITAS.

ΦΑΙΣ piscis Iesychio & Varino dicitur, αρι τοις φαιου nomen accepit, quod iatta suum mucum, veluti pholeum quemdam, id est, latibulum se contineat, quod ex Aristot. 9. hist. 37. patet. Pierius sub dubitat, an non idem hic piscis sit cum Tinea Antonij, sed causam eum dubitationis non habere apparet, cum proculdubio diversi sint. Caterum idem Pierius lib. 30. scilicet Aegyptios hominem, us que sudore proprio comparavit fruenteam, indicaturos, pholim, piscem piuxisse. Eam enim mucorem, quem ipsa emittat, ad altam crassiciem sibi obducere, ut tota visco delibuta videatur, eo que pro nutrimento uti. Partis igitur bonis & facultatibus modeste nos uti hic piscis admonet. In quam rem sunt tot præcepta Horat. imprimis 1. Sat. 12. Sat. 3. 2. Ep. 1. Hæc si quis respiciat, facile discet, ad vitæ usum necessarium homini frugi & sorte sua contento nihil

nihil deesse posse. Quo pertinent Euripidis versus à Chryssippo philosopho toties usurpati, teste Gellio 7. Noct. 16, quibus Cereris munus & aquæ poculum mortalibus ait sufficere, quorumque nulla unquam sit saties: In cæteris autem epulis versari lusum, ut exemplis è Varrone petiis hoc Gellius illustrat, Certe enim, ut eximie Horatius cecinit 3. Od. 16.

*Bene est cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, mana.*

Pulchre etiam Chrysostr. in prædicatione sibi à magistro, dicitur ad tractatum sequitur dicitur, prædicationis in prædicatione.
Non indigenis alienis, sed sua sorte gaudens omnium est ditissimus.

*Nobis nostra satis, aliena haud indiga cura;
Et superum necesse est negligo & ambrosiam.*

VEL ut sorte sua gaudentis verba usurpemus, quæ ad pium virum pertinent: Est (inquit) quæstus magnus pietas cum animo sorte sua contento. Audi rationem. Nihil enim intulimus in mundum, nec efferre quicquam possumus. Sed habentes alimenta, & quibus tegamur, his contenti erimus. Vide reliqua 1 Timoth. 6, 9, 10.

GARRULITAS *coercenda.*

DE gruum volaru, Cicero lib. 2. de natura deorum ex Aristotele (qui lib. 9. hist. Animalium illas ab ultimis Scytharum campis & Troglodytica regione advenire, memoriam prodidit) eleganter hæc exponit: Grues, cum loca calidiora petentes maria transmittant, trianguli formam efficiunt, ejus autem summo angulo aër ab iis adversus pellitur, deinde sensim ab utroque latere tamquam remis, ita pennis curius avium levatur. Basis autem anguli, quem efficiunt grues, tamquam è puppi ventis adjuvatur, eaque in tergo prævolantium colla & capita reponunt. Quod quia ipse dux facere non potest, nam non habet ubi nitatur, revolat ut ipse quoque acquiescat. In ejus locum succedit una ex iis quæ acquieverunt, eaque vicissitudo in omni cursu conservatur. Hæc ille. Atque ex eo congruere, id est, convenire invicem, à gruibus dictum, quæ non se separant, sive cū volant, sive cum paucuntur, ut Festus habet. Sed Alianus in super lib. 2. cap. 1. addit, utamquamq; gregem ante volatum lapidem devorare, ut & unde prandere possit habeat, & adversus incursiones ventorum firmamentum asssequatur. Id tamen Albertus & alii improbant. Rectius itaq; Plinius libro sæpe commemorato c. 23. Certum est, inquit, Pontum transvolaturas, primum omnium angustas petere inter duo promontoria Ciuimerepoum & Carambia, mox sabura stabiliti, cum medium transierint, abjicit lapillos è pedibus cum contigerint continentem, & è gutture arenam: cui etiã Solinus ascriptum. Representatur hæc hieroglyphico prudentia singularis, quæ apto & opportuno tempore ita verba & facta omnia moderatur, ut inde nihil detrimenti ulli accidere queat. Additur quoque VEL CVM PONDERE, ostendens sine labore, molestia ac vigilia nihil laude dignum effici posse.

*Mira fides! Palamedus avis lapide obstruit ora,
Tu quoque no nocent garrula lingua cave.*

Sapientes Hebræi garrulitatem adagio eleganti perstrinxerunt: Qui multiplicat verba, multiplicat peccata, Et sapiens Gallicus in tetra stichis, idem expressit, inquiens,

*Vel falsa sepe, aut vana saltem dicere, Brevis loquela veritas proxima est,
Hominem necesse est obloquente plurima, Ut fabularum inanum loquacitas.*

GENEROSUS.

SENECA philosophus epist. 95. fortem & generosum virum sub equi Virgiliani, Georgic. lib. 3. hieroglyphico depictum asserit. Hæc autem Poëtarum princeps.

*Continuo pecoris generosi pullus in arvis, Nec vanos horret strepitus: illi ardua cervix,
Altius ingreditur, & mollia cura reponit, Argutumq; caput, brevis alvum, obesaq; terga,
Primus inire viam, & stupios tentare minaces, Luxuriatq; toru animosum pectus.*

Dum aliud agit Virgilius noscitur, inquit Stoicorum decus, describit virum fortem; ego certe non aliam imaginem magno viro dederim. Deinde perpetuum apud Stoicos fortis & generosi viri subjiçit exemplum, addens: Si mihi Cato expr. mendus interætagores bellorum civilium impavidos, & primus in-

mus ineffens ad motos iam exercitus alpihus, ciuilique se bello ferens obuium, non alium illi vultum assignauerim, non alium habitum: alius certe nemo ingredi potuit, quam qui simul contra Cæsarem Pompeiumque se sustulit, & aliis Cæsarianas opes, aliis Pompeianas fouentibus, utrumque prouocauit ostenditque aliquas esse Reipublicæ partes. Nam parum est de Catone dicere, *Nec vanos horret strepitus*. quidni? cum veros vicinosque non horreat? Cum contra decem legiones & Gallica auxilia, & mixta barbarica arma ciuilibus, vocem liberam mittat, & Rempublicam hortetur, ne pro libertate decidat, sed omnia experiat, honestius in seruitutem casura quam itura? Quæ in illo vigoris ac spiritus, quantum in publica trepidatione fiducia est? Scit se unum esse, decius statu non agatur: non quæri an liber Cato, sed an inter liberos sit. In de periculis gladiatorumque contemptus. Libet admirantem inuictam constantiam viri, inter publicas ruinas non labantis, dixere, *Luxuriat que torus animosum peccat*. Hæc ille.

GENEROSI, fideles.

FALCONES alibi nobiliss. (ut testatur Sigismundus Baro ad herbestain, in descriptione Moscovitæ) magnitudine eximii, quos Gyrofaliones alij appellant, in illius provincie asperis ac inaccessis rupibus inueniuntur, quos incolæ ad cygni, gruis, & allatum auium aucupia usurpare solent. Paulus Ionijs similiter in libello de legatione Moscovitica scribit, apud Iungros & Vgolicos in altiss. montibus capi falcones præstantiss. quorum quidam sint candidi guttatis pennis, & herodios vocat, quanquam Aristoteles hoc nomen potius Adeis attribuerit. Horum singularem generositatem commemorat Olaus Magnus in historia Septentrionali, lib. 19. cap. 4. Nam sub auroræ tempus aënem allquam, quam per noctem ad ealorem naturalem fouendum in istarum regionum frigidibus acerrimis tenuerat, rursus incolumem dimittere fertur. Hieronymus Ruscellus, qui hoc hieroglyphicon Nobili Anglo Richardo Secleri assignat, de Phasiano dimisso loquitur, eoque hunc nobilem declarare voluisse scribit, se nihil prius neque antiquius habiturum, quam ut in omnibus dictis & factis integram fidem retineat, generis que sui nobilitatem satam teclam conseruet, parendo inferioribus, & erga omnes eomitate & benignitatem singularem usurpando. Non aliter Claudianus quoque lib. 2. cum Stilliconi elementarum laudem tribuisset, adiugit illi simul germanam sororem ipsam fieri.

Huius diuæ germana fides eademque sororis Cor de tuo delubra tenes.

Et paulo post,

*Hæc et amicitias longo post tempore firmat, Ingenium, parua strepitante vincula iuxta
Mansuroque adamante ligat, nec mobile muta Dissoluitur.*

Nihil viro nobili, Principi, Regi, convenientius, quam clementer & fideliter agere cum subditis.

Non necat accipiter, tenuit quem nocte volucrum;

Sic seruire fidem mens generosa solet.

GLORIA.

ALIANVS lib. 8. de Animalibus, cap. 2. scribit, Omnem canem venaticum, ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate affici, & tanquam præmio, si venator ei permittat, ea capta vitæ arbitrio statuerit. Quod si incidit in aprum vel leporem iam mortuum, non attingere quidem, nec alienorum laborum se participem facere, ne quicquam quod ad ipsum haud pertineat, sibi vindicare velle videatur. Ex quo inquit Alianus, apparet *φιλοτιμία*, id est, cupiditatis gloria non esse expertem. Non enim carnes, sed victoriam amare videtur. Plutarch. lib. De animalium solertia commemorat leporem, si se mortuum simulet, relinqui à cane, qui ad stans & caudam mouens, quasi indicare vult, se non prædæ, sed victoriæ causa cecasse. Vnde Ouidius.

Pugna suum finem cum jacet hostis, habet.

Est autem gloria laudabilium factorum approbatio conjuncta cum iudicio recte sententiæ, sicuti Ambitio, *κενοδοξία* vanam gloriam captat ex applausu imperitæ multitudinis, vel etiam aliorum obtentionibus. Aristoteles 4. Ethic. *τῆς ἀρετῆς* (inquit) *ἡ ἀρετὴ τῆς τιμῆς, καὶ ἀποκρίσται τοῖς ἀγαθῶν, id est, virtutis primum est honor, & tribuitur bonis viris.* Unde Romæ quoque, ut Livius refert Decad. 7. lib. 7.

A lib. 7. bina templa inter se quasi contigua virtutis & honoris conspiciantur, quorum in hoc non nisi per illud aditus cuiquam pateret.

GLORIA humana.

MOMENTO transit gloria mundi: nam ut canit poeta,
Vita fugax, quam causa levis tua flamma rumpit?
Pulsa levi statu, sic Anemona cadit.

Flos Adonidis apud poetas. Anemone vocari videtur, cujus plures sunt species, flores elegantes, sed caducos profert, phæniceos, purpureos, luteos & albos quoque. Alii florem Adonidis vocant quam Herbarii Chamæmelum rubrum quoque appellant. Flos itaque Anemones ut est pulcherrimus, sic levi ventorum impetu, aut solis calore languescit & decedit, ejusque semen pariter facile in pappos abit. Est typus vitæ humanæ brevis ac fragilis. Quidam referunt ad pulchritudinem sexus muliebris, quæ sese nimium superbit, seseque efferre solent scæminæ: cum secundum Senecam in O&via, florem decoris singuli carpant dies. Suntque noti versus ingeniosi poetæ.

B *Forma bonum fragile est, quantumque accedit ad annos*
Fit minor, & spacio carpitur ipsa suo.

Alii habent, Gloria vento discutitur. Nam Anemone nunquam se aperit, secundum Plinium, lib. 25. capit. 23. Nisi vento spirante, unde & nomen accipit, & facile rursus eodem vento flores & semina discutuntur. Quod gloriæ vanæ & instabili, quæ non virtute solida nititur ac confirmatur, recte possumus accommodare.

GLORIA mundana fugienda.

D Augustinus, epist. 119. hunc Scripturæ locum, *Stultus ut Luna mutatur*, ad Adamum ejusque posterum accommodans: Quis est ille stultus, inquit, qui tamquam Luna mutatur, nisi Adam in quo omnes peccaverunt? Anima quippe humana recedens à Sole justitiæ, ab illa scilicet interna contemplatione incommutabilis veritatis, omnes vires suas in terrena convertit, & eo magis magisque obscuratur in interioribus ac superioribus suis. Sed cum redire cœperit ad illam incommutabilem sapientiam, quanto magis ei appropinquat affectu pietatis, tanto magis exterior homo corrumpitur, sed interior renouatur de die in diem: omnisque lux illa ingenii, quæ ad inferiora vergent, ad superiora convertitur, & à terrenis quodammodo aufertur, ut magis magisque sæculo moriatur, & vita ejus abscondatur cum Christo in Deo: mutatur ergo in deterius, ad exteriora progrediens, & in vita sua projiciens intima sua. Et hoc terræ, id est, jis qui terrena sapiunt, melius videtur, cum laudatur peccator in desideriis animæ suæ. Mutatur autem in melius cum intentionem suam & gloriam à terrenis, quæ in hoc sæculo apparent, paulatim advertit & ad superiora ab inferioribus convertit. Et hoc terræ, id est, jis qui terrena sapiunt, deterius videtur. Idem alibi locum Iobi exponens, si præcepit Lunæ, non lucet: forte, inquit, rationalis animæ natura figurata hic insinuat, cui sol intelligibilis est lumen illud verum, quod illuminat omnem hominem. Et quoniam tanto magis Luna lucet terrenis aspectibus, quanto magis recedit à Sole; cum autem appropinquat Soli, interimitur terris: intelligamus animæ divinitus præcipi, ut superata nativitate terrena atque mortali, quæ splendor ejus apparet terreno sensu videntibus, appareat, propinquet & subjugetur sapientiæ: quo ejus luce secretissima exultans, caveat facere justitiam suam coram hominibus ut videatur ab eis; sed cum gloriatur, in Domino gloriatur: quia & cum apparet hominibus, dono Creatoris apparet. Hinc illud Bili. Ant. lib. 1.

Quo magis à Phœbo distat foror, hoc magis nobis
Fulgeat à superalumine parte caros.
Cum vero fratri juncta est, non lucida nobis
Ma quidem est: supero fulget ab orbe cæmen.
Esse Deo quisquis cupit ergo fulgidus, ipsi
Hæreat, & mundi spernat inane decus.
Nam quo mortales quisquam est magis fulgidus inter,
Hoc minus est magno fulgidus ille Deo.

P

GRATI

APRON veteres maximè commendationis fuerunt equi Thessalici, quibus bovilli capitis notam incolere inurebant, à qua dictos voluit Bucephalos, non quod capite bovis essent præditi; fuit autem *κροκόδει* ita nominatus Alexandri Macedonis equus Thessalicus, qui nullum alium quam regem ipsum sessorum admitteret. Qui cum in prælio, quo Alexander Porum Indiarum regem vicit, fuisset interfectus, accepti beneficii memor Macedo princeps, ad Hydaspem Indiarum fluvium, urbem Bucephalam ab equo suo sic denominatam condi iussit: teste Stephano de urbibus, & Plin. lib. 6. c. 20. Beneficiorum memoriam nullo pacto fenescere sinamus; & gratitudinem quandoque non solum ad homines, sed & ad animalia de nobis bene merita extendamus.

Plutarchus lib. de animalium industria scribit Trochilum avem ex eorum genere, quæ circa lacus & fluvios versantur, Crocodilum custodire, non proprio victu, sed ejus reliquiis nutritam. Cum enim sentit Ichneumonem luto, sicut athleta pulvere solent, oppletum crocodilo dormienti insidiari, vociferans & tundens rostro hunc excitat. Crocodilus vicissim ita se huic cicutem præbet, ut eum aperto ore intro mittat, gaudeatque eo tenues carniarum particulas, quæ dentibus suis inhaerant, rostro sensim legente & deradente auferre, ac ubi jam os claudere vult, leniter mandibulam inclinans id significet, neque etiam prius demittat, quam trochilum evolasse fenescit. Et hoc insigne exemplum gratitudinis, & teste Xenophonte, *ἀγαθαὶ μετὰ ἀγαθὰ ἀγαθὰ ἐπιπορεύονται ἀμείβεται*. Id est, *Boni pro parvis magna beneficia conferre solent*. Ac Cicero in orat. pro Cn. Plancio summopere hanc virtutem pluribus verbis commendans: Hæc, inquit, est mater omnium virtutum reliquarum, Paulo post. Equidem nihil tam proprium hominis esse existimo, quam non modo beneficio, sed etiam benevolentiae significatione alligari: nihil tam inhumanum, tam immane, tam sævum, quam committere, ut beneficio non dicam indignus, sed viduus esse videatur.

Vel trochili meritis Crocodili gratia constat,

Præclarè meritis tu quoque redde vicem.

GULOSUS.

NESCIT gula modum. In Lituania & Moscovia voracissimum est animal, inquit Matthias Michovius lib. 2. Sarmatiae Europæ, magnitudine canis facie felis, colore nigro. Olaus Magnus, Septemtr. hist. lib. 18. tribuit illi colorem mustelinum, nigricantem, nitentem in pilis longis, nec adeo mollibus, ctura brevia, caudam vulpis, brevioram tamen. Cadaveribus vescitur, quibus ita repletur, ut tympani instar distendatur, atque vi per duas arbores proximas ingreditur, & ita ventrem exonerat. Sic extenuatum, ad cadaver properat & rursus impletur. Multis Rosomates, Scaligero in exercitationibus contra Cardanum vulgur quadrupes dictum. Forsitan natura tam insatiabile animal in illis regionibus produxit, ut homines simili voracitate laborantes redarguat. Fugiamus & nos inglaviem, quam multi hodie sectantur.

Quibus in solo vivendi causâ palato est.

Ac diligenter observeamus Socratis præceptum, edendum & bibendum, ut vivamus: non autem vivendum ut ventri inserviamus, & theogasteres dicamur, quemadmodum de sese apud Euripidem gloriatur Cyclops. Ac noti sunt Horatii lib. 2. Satyr. 2. versus elegantissimi,

Quin corpus onustum

Hesternis vitium, animam quoque progravat una,

Atque affigit humo divina particulam auræ.

Servator noster Luc. 21. cap. graviter suos monuit, dicens: Cavete ne corda vestra graventur crapula & ebrietate.

HOMINES infirmi.

INFIRMITATEM hominum Scriptura sancta locustarum hieroglyphico pingit, Numet. 12. v. 34. & Esai. 40. v. 22. priore loco de exilitate statuarum & membrorum in corpore humano, posteriore de hominis nihilitate verba faciens. Exploratores enim referunt longe minorem esse proportionem Israelitarum ad immania Gigantum corpora; & Esaias quoscumque homines, si cum Deo confertim,

A conferantur, quam locustæ corpusculum ad maximam viri staturam, 2. Aliis locis, nempe Job. 39. 23. & Psal. 109. 23. nimia timiditas eadem imagine adumbratur. Nam locustæ cum alias, tum vero imprimis fœnicis tempore, graminis atefcentis strepitu vel quocumque alio sono territæ, in fugam conjiciuntur. Et quibusdam *navis* *locustæ* locustæ, quasi loco stare nescientes, dicuntur: & Gallis fauterelles quod indefinenter subsiliant.

HOMINIS status absolutissimus.

I TA se res habet in homine, ut in Republica, in qua cum mali melioribus imperant, metuendum est, ne idem fiat quod navi, amoto perito nauarcho, & in ejus locum substituto rei nauticæ ignaro, accidere solet. Quid enim hic aliud fieri potest, quam ut orta tempestate, & navis submergatur, & pereant quæ in navi sunt. Hoc est quod gravissime admonet Theognis: cum bajuli bonis imperant, metuendum est ne navem fluitus absorbeat. Status igitur hominis absolutissimus in eo videtur positus, ut anima imperet, & corpus animæ imperio sublit: deinde ut animæ facultates suum quæque tueantur ordinem: ut sit anima sana in corpore sano.

HOMO homini lupus.

P L I N I U S scribit proæur. in lib. 7. non se vite pisces, nisi in diversum à se genus. Id cum ex Aristot. 9. hist. 1. falsi convincitur, tum ex Polyb. lib. 17. Horapollo etiam ait: pisces non parere suo generi, unde piscem rei abominandæ fuisse symbolum Aegyptiis, Cl. Alex. 6. *pp. 44.* & Plutarchus lib. de Iside ostendunt: & sacerdotes Aegyptios ejus esu & usu in sacrificiis abstinuisse, idem Plutarch. auctor est. Symp. q. 8. Lucium certe sui etiam generis minusculos & persequi & vorare, docet experientia. Et Scaliger in exerc. ad Cardan. se integrum Luciolium in Lucii ventre vidisse assernat. Hieroglyphicon est hominum in alios homines, etiam sanguine aliisve necessitudinibus sibi junctos crudeliter se ventium, cum tamen, ut est in proverbio, *Lupus non vorat lupum.* Verissime B. Ambrosius: Avaritia, inquit, potentiorum subjecti ubique inferiores sunt. Quo quisque infirmior, eo prædæ magis pater. Minor esca majoris est. Rursus ipse major à validiore invaditur, & sic esca alterius prædator alieni. Nam ut Ovidius 1. Met. eccinit:

Vivitur ex rapto non hospes ab hospite tutus, &c.

C At ne putent isti truces, quibus miseris conculcare & consumere jocus est, semper hoc ipsis impune fore. Nam, ut breviter, sed vere Seneca, Thyeste:

Omne sub regno graviore regnum est.

Consentit & alter Seneca gravissima me hercle sententia: Quod regnum est, cui non parata sit euina & proculcatio, & dominus, & carnifex? Nec magnis ista intervallis divisa; sed horæ momentum interest inter solum & aliena gena.

Lucius in proprium ut sua viscera congerit alium,

Sic ipsi sese conficiunt homines.

HOMO regentus.

P L O R V M nullus est, qui carnis & Spiritus pugnam molestissimam in seipso non experiatur, ac sæpè numero deploret S. Paul. certe tristes ob eam causam plerisque locis querelas edit. Gregorius Nazianz. in poeticis opusculis, præcep. ad virg. carnem appellat Remoram, quod, ut Remora navium cursum sistit, ita caro animam ad vitam æternam omni studio ac diligentia tendentem, pro viribus remorari atque inhibere soleat, Vox autem Spiritus designat creatam qualitatem seu sanctitatem à Spiritu sancto in hominis mente, voluntate, corde, atque affectu progenitum: Caro autem denotat naturæ ingeneratam corruptionem, pravitatem & inclinationem mentis, voluntatis, cordis, seu affectuum ad ea, quæ sanctæ Dei legi repugnant. Hi duo hostes in homine non sunt disjuncti, sed conjuncti, ac si caro in alia parte & facultate animæ, spiritus vero in alia resideret. Vtraque pars conligens per omnes animæ vires de facultate diffusa & conjuncta est. Altera pars mentis non est Spiritus, altera existente carne. Sed tota mens partim caro est; partim spiritus; tota voluntas hominis partim caro, partim spiritus est. Spiritus & Caro, hoc est, gratia & corruptio, non loco, sed ratione distinguuntur. Quidam conflictum illum perpetuum inter carnem & spiritum in homine regentis Goliath.

philisthai gigantis & Davidis adolescenti pusillæ staturæ hieroglyphico deplacereunt. Alii Censura
tauro assimilarunt. Nonnulli hominem Trachelapum appellaverunt. Et D. Augustinus hoc animal
qua parte cervus est, mentum significare ait, legi Dei secundum hominem interioriorem ferventem;
qua autem parte hircus est, videt alteram legem repugnantem legi mentis suæ, atque captivan-
tem eum legi peccati. Id autem dicere videtur D. Augustinus quia cervus mira pedum levitate
præditus est; hircus autem ad libedinem pronus est, ingratiq; odoris. At vero impij Scveriani, ut
refert Ephiphanius hæres. 45. hominem partim Dei esse, partim diaboli contendebant; Dei nim-
rum ab umbilico sursum, diaboli autem ab inferioribus partibus.

HONOS *alio artes.*

CANCROVM genus, inquit Arist. 4. histor. animal. multiplex est, nec facile enumerandum.
Conveniunt autem in hoc omnes, quod universis sit pars dura & testacea foris pro cute, mollis
& carnea intus, supina corporis planiora & tabellata magis, quibus & ova deponunt, quando pa-
riunt. De his etiam Plin. lib. 9. cap. 31. Omnia ejus generis hyeme læduntur, autumno & vere pin-
guescunt, ac plenilunio magis, quia nocte sidus tepido fulgore mitificat. P. Bellonius scribit, eos
plena luna ubertiores, silente staccidos fieri. Quod ex Cicerone 1. de divinac. habet, qui generaliter
ait, ostreis & conchylis omnibus contingere, ut cum Luna crescant pariter pairiterque decrescant.
Sed & Lucili illud apud Sell. lib. 20. c. 7. notum est: Luna alit ostrea, & implet echinos. Sed hoc qui-
dem symbolum, quamvis quidam ad suos potissimum amores applicuerunt, indicantes se ad vul-
tum foeminae adamant vel crescere, vel decrecere, rectius tamen, & ad nos nos ad Principum
& magnatum erga suos ministros gratiam, vel contra neglectum ac contemptum referte poteri-
mus. Quin & ad litteratos, doctos & ingeniosos viros ac commodare, quorum vigor & incrementum,
sicuti è contra miseriam & squalor fere in manu sunt potentum, secundum usitatiss. verticulum:

Sint Macerates, non decerunt, Flacce, Marones.

In quam rem sane est memorabilis Plutarchi in Orat. 2. de fortuna & virtute Alexandri sententia,
ita latine reddita: Ut enim frugum copiam bona temperies & tenuitas aeris gignit, ita artium & bo-
norum ingeniorum incrementa, benignitas, honor, & humanitas regis efficit; & contra principum
invidia, sordes aut studium contendendi omnia ista extinguit & perdit. Honos equidem alitares; C
sed & unusquisque Principum minister hieroglyphicon illud sibi applicans fortasse dicere possit,

Crescente ad cresco Luna decrescit commuta.

Aula num melius pingitur effigies?

HOSTIS *nullus spernendus.*

ARIES, qui adolescentem, à quo saepe provocatus est, nonnunquam impetu facto prostermit,
hieroglyphicon censetur illius viri, qui à potentiore non levi aff. eius injuria, fert quidem ad
certum tempus patienter se contemni, interea tamen occasiorem observans, ut se tandem quoque
virum ostendat, & adversarium dejiciat. Nam ut ait Publius:

Furor sit laesa sapiens patientia.

Est autem hoc desumptum ex tragedia Accii antiqui poetae Bruto, cujus versus exponit Cicero, lib. 1.
de Divinat. quibus introducitur Tarquinius, somnium quoddam recitans, ubi inquit,

Visus est in somnis pastor ad me appellare,

Prælariorumq; alterum immolare me;

Duos consanguineos arietes inde eligi:

Deinde ejus germanum cornibus committere

Pecus lanigerum eximia pulchritudine,

In me arietare, eoque icu me ad casum dari.

Ubi additur, à conjectoribus somniorum hanc interpretationem esse factam de Bruto illum ex-
pulsuro Roma:

Proin vide, ne quem tu bebecum deputes aequæ ac pecus,

Is sapientia munierum pectus egregie gerat,

Teque regno expellat.

Ideo docti non adolescentem prostratum, sed sceptrum in corona ab ariete in terram dejectum
pingunt, cum symbolo minaci, Nunc nolcito vires, & disticho,

prostem

*Hostem quid spernis quamvis abiectione ille,
Sape iratus maxima damna dedit.*

Nota autem est historia de L. Tarquinii Superbi filio, Lucretiæ vim inferente, quomodo Brutus, at nea se stolidum esse simulans, patrem una cum filiis, ob tam nefandum facinus, regno exuerit. Livius lib. 1. Decad. 1. Nullum itaque hostem, quantumvis infirmum, imbellem, & despectum esse contemnendum admonemur, cum

Sape aquilam ad panas vel scarabeus agit.

Pausanias in Arcadicis recte ait, vilioribus & abiectionibus plerumque rebus vim eam Deus indidit ea sperarent, quæ maximæ essent inter homines exultationis, quo in loco plura hujus rei exempla commemorat. His nostri sæculi historiæ refertæ sunt. Ex antiquissimis, Goliathæ Philistiæo prætermisso, Maximus (referente Capitolino) Romanus Imp. vir omnium robustissimus, & molis giganteæ, quem immortalæ se prope crederet, ob magnitudinem corporis sui virtutisque,

mimus quidam in theatro præsentem illo dicitur vel sus Græcos dixisse, quorum hæc erat sententia;

Qui ab uno non potest occidi, à multis occiditur.

Elephas grandis est, & occiditur.

Leo fortis est, & occiditur.

Tigris fortis est, & occiditur.

Cave multos, si singulos non times.

Tandem ille cum filio in tætorio quiescens à prælio, à militibus interfectus est medio die: filii item,

Caprificus esse epigrammatario poeta, lib. 10. epig. 2. marmora findit. Ficus sylvestris quædam species est, cujus fructus ad maturitatem nunquam pervenit. Theophrasto *επιμυρ*, Plinio Caprificus, fructus *δυσωδός*, & (ut Dioscorides) *ιγνιολ*.

Quamvis dura tamen Caprificus marmora findit.

Contemnas hostem, si sapi, ipse cave.

Videant Principes ne ex nimia ira in suos ministros & subditos aliquid præter rationem statuunt, ac in ipsos plus æquo duriore postea omnis injuria redant: sicuti Carolo Burgundiæ ducti accidit, qui in prælii momento desertus à Campobasso comite, cui colaphum infixerat, perit. Campobassus vero alias partes sequutus in vexillo suo postea gestavit Caprificum marmoreum quoddam antiquum sua vionnata per medium findentem, sequutus Marialis dictum,

Marmora Messala findit Caprificus, &c.

HUMILITAS.

PRIMI gratissimi flosculi vernaes Violæ, hinc inde humiferpentes, & in locis humilibus ad radices montium libenter crescentes, odore tuavi ac beneolenti ab omnibus expetuntur: contra, montes etiam altissimi sæpe ob asperitatem & altitudinem plane remanent steriles, parumque usum præbent hominibus. Vade S. Petrus cap. 5. epist. 1. humilitatem animi vobis infixam habete, inquit: propterea quod Deus superbis resistit, humilibus vero dat gratiam. Et D. Chryostomus in epist. ad Corinth. 1. eleganter scripsit, *ὅτι ὁ θεὸς ὑπερημάνοις ἀντὶ τῆς ὑπερημάνειας, ὅς τανύτοπος ἐστίν: nihil* Christianum admirabilem efficit, ac humilitas. Quod etiam Chilon Lacedæmonius vidit, qui interrogatus quid in cælo Deus ageret, Alta (inquit) deprimat, & humilia extollit. Vel ut Herodotus loquitur, *ὅτι τὸ ὑπερημάνειν καὶ ὑλάειν*. Quod insuper poeta Lyricus cecinit, ex Hesiodo lib. 1. oper. & Xenoph. lib. 5. rerum Græcarum.

----- Valet in a summis

Mutare, insignem attenuat Deus,

Obscura promens.

Et alibi:

Finis tempo: ac an aij quoque provebunt

In majus: ij dum odere vires

Omne nefas animo mouen tes.

Ut frequenter Scriptura S. fœpissime etiam rerum vicissitudines innumerae illud verissimum esse A probant, Superbis Deus resistit, humilibus vero dat gratiam.

Alta cadunt viciis, virtutibus infima surgunt:

Hoc te mons sterilis, vallis amœna monet.

Et Hesiodus de Deo loquens lib. 1. Oper. præclare canit,

ἴστω μὲν ὅτι βροτῶν, ἴστω δὲ βροτῶν τε καὶ θεῶν.

ἴστω δὲ ὁρῶντας μὲν θεῶν, ἐπὶ δὲ ἄλλοις ἀνθρώπων. Id est,

Facile enim extollit, (Deus) facile vero elatum deprimat:

Facile insignem minuit, & obscurum auget.

Arborem, ut satsum crescat profundas subtrus radices agere oportet. Qui in humilitatis radice fixum animum non habet, in ruinam suam extollitur. Augustinus.

HYPOCRITA.

CROCODYLVS quadrupes ad Nilum malum, ut Plinius loquitur, tanto biatu est, ut integram buculam possit excipere. Non igitur mitum si homines quoque devoret. Sed hoc cum facit plorare scribitur, de quo videatur Adag. *Crocodyli lachryma.* Verum, ut rarus ita memorabilis est de hac re locus apud Photium in Eclogis, Asterii Amasæ Episcopi: *ὅτι τοῦ κροκόδου δάκρυα μὲν ἔχει, ὡς φησὶ τὸ κροκόδου δάκρυον, τὸ δὲ ἀδύνατον, ὡς φησὶν, ὅτι δάκρυον ἵπὸ τῆς λαχρῆτος τῆς φέου: ἢ μὲντοι τὸ κροκόδου δάκρυον, ἀλλὰ τὸ ἀδύνατον τῆς (ἵπὸ) δάκρυον, ὡς εἰς βροτῶν ἢ ἰπιδίων. Nostri- corum Crocodilorum imitatores estu quos fama est desere hominum capita, postquam eos devorant, & illacrymari casorum reliquis: non quod penitentiæ facti aliqua afficiantur: sed quod ita doleant (quantum mihi videtur) ob capitis macilentiam, quasi quod ad vescendum minime sit idoneum. Ufus autem fuit hoc hieroglyphico Sigismundus Gonzaga Cardinalis, postquam eucto sua quoque opera ad Pontificatum Leone x. ejus postea ipsum penituit, cum adiectione Proverb. CROCODYLI LACRYMÆ, testante Jovio. Tales fuerunt Bassiani Imp. lacrymæ, quas ficta pietate semper promere solitus est, ut Ael. Spartianus refert, quoties aut mentio incideret, aut imagines conspiceret Getæ fratris, qui tamen ejus jussu fuerat interfectus. Talem etiam describit pessimam illam novercam Demagretam Heliodorus in *Aeth.* t julantem nimirum super Cnemone privigno, quem tamen ipsa suis calamitibus ibat perditum. Tales sunt etiam nostro tempore he! nimis multi, qui licet ex intimo corde læteant miseris nostris ficto tamen vultu & sermone, dolore se mutuo affici simulant.*

Non equidem ambigus dillis mihi fidere amici

Certum est, ut lacrymis nec Crocodile tuis.

HIEROGLYPHICORUM COLLECTANEA, EX VETERIBUS ET NEOTERICIS DESCRIPTA.

LIBER QUARTUS.

IGNAVVS.

SELLI piscis species est, qui Germanis *Stockfisch* dicitur, à trunco videlicet, cui aridus & induratus tundendus imponitur. Riget enim tanta ariditate, ut nisi præaccatus aqua, & insigniter contusus, coqui nequeat. Alius piscis est *Salpa*, licet & is, sed recens, ferule i&ibus præmolliatur, ut ex Plin. discimus. Erasmus à re ipsa sustantivum piscem hunc appellavit: sed à trunco potius cum sic nominari, notavit Georgius Fabricius. Congruit in homines stupidos, insulos & bardos quos frustra obsequio aut rectis præceptis emendat.

A des sed plagis & verberibus adigere necesse habeas, ut faciant officium. Quo etiam adagium pertinet: *Phryx plagis emendatur.* Quod falso Cicero adducit pro L. Flacco in testes Asiaticos: Asia vestra constat ex Phrygia, Mysia, Caria, Lydia. Utrum igitur nostrum, aut vestrum est hoc Proverbium: *Phrygem plagis fieri solere meliorem?* Quod & apud Suidam similiter extat:

Φρύξ ἀπὸ πλῆθους ἀπολοῦν καὶ διακρίσθαι.

Verberatus Phryx melior & obsequens erit magis.

Servos sane natura etiam quosdam esse, Aristoteles in Politicis disputat: & quidam ingenio adeo sunt duro, ut nisi severè coerceantur frangi esse nequeant. Sed & hic tamen modus tenendus est. Nam & M. Vatro servor quoque verbis potius, quam verberibus castigari putat oportere: Et rescripto D. Antonini nimia dominorum asperitas in servos adeo punitur, ut cogantur eos bonis conditionibus vendere. Expedit enim, ut Justinianus Imp. ait. Insti. Reip. ne sua re quis male utatur. Sed modica castigatio servorum legibus permittitur, ut & propinquorum, tit. C. de emend. serv. & propinq.

Durus asellus amat fustes & verbera, numquid

Sic piger attrahitur verberibus ad officium.

B De asino quadrupede, ignavi hieroglyphico, id dici potest, quod etiam occurrit apud Salomonem, Proverb. 26. 3. flagellum equo, & camus asino, & virga in dorso imprudentium. Item Ecclesiastici cap. 33. v. 25. Cibaria, virga, & onus asino: panis, disciplina, & opus servo.

Ignavi hieroglyphicon variis librorum Salomonicorum locis depictum extat. Eccles. cap. 4. v. 5. Stultus inquit, complicat manus suas. Livius Decad. 1. lib. 7. Sext. Tullius C. Sulpitium Dictatorem his verbis alloquitur, de nobis ita desperasti, ut te mancorum ac debiliam ducem esse judicares. Quid enim aliud esse causæ credamus, cur veteranus dux fortissimus bello compressis, quod ajant, manibus sedeat? Et apud Lucanum, lib. 2.

Compressus tenuisse manu.

Græcis ἀπὸ ἀδμῆς καὶ ἄσπας ἴγνως. Proverb. 6. cap. 10. v. Ignave, quousque cubabis? quando surges ex somno tuo? paululum somnorum, paululum dormitionum, paululum complicationis manuum ad cubandum. Sive dormiat, sive vigilet ignavus, perinde est, nec præstantiore hieroglyphico incertiam representare possis. Vide reliqua in Pigri hieroglyphico.

IGNORANTIA.

D E Talpa ex Aristotele in hist. animal. lib. 1. cap. 9. & lib. 4. cap. 8. hæc Plinius e jus hac in re interpretis lib. 9. cap. 37. commemorat. Quadrupedum talpis visus non est, oculorum effigies inest, si quis prætersam detrahit membranam: atque non levia etiam rudimenta pupillæ & albi circuli apparere in illis sciunt qui diligenter per anatomen inspexerunt. Et secundum eundem Plinium, quamvis semper in terra defossa vivat, liquidius audit obruta terra tam denso elemento. Oppianus lib. 3. Cynæget vocat αὐτὴν δὲ οὐρα φῶλα, quod ex terra & pluvia gigni credantur, & proverbium ex Suida extat, ἀτρωαλῆς τὸ φῶλα, i. Talpa cæcior, ἰερογλυφικὸς est ignorantia, & cæcitatatis, teste Horapolline, lib. 2. c. 63. & Helychio. Ignorantia autem seu spiritualis cæcitas apprimè formidabilis est.

Heu! mortale genus, ceu talpa, lumine captum,

Cælesti donec restituatur ope.

Socrates apud Platonem conqueritur, homines pauca scire, vel potius nihil. Ac notum est Aristotelis dictum de vespertilionibus, Metaphysic. lib. 2. cap. 1. Quemadmodum oculi vespertilionum sese habent ad meridianam lucem, sic mentis nostræ acies ad ea, quæ sui natura omnium manifestissima sunt. Similes extant multæ quærelæ apud Pindarum, Lucretium, Persium, & alios. Quibus tamen approbati Scepticorum & Pyrrhonorum ἀπιστία, id est, nullius rei veram & certam apprehensionem, minime est censendum: sed potius illis incitari debemus, ut eo accuratius veritati indagandæ & rerum causarumque investigationi operam dare studeamus.

ILLECEBRÆ peccati fugienda.

S ERPENTEM callidissimum esse omnium animalium, etiam S. pagina attestatur, vulgoque præsci creditere, ut ex Virgilio Ecl. 8. patet, quod rumpi possent carmine magico serpente; id circo ipso, si præ-

si praesentent, recantate, seu incantationem retorquere & exsolvere ut ex Plinio, secundum Adr. A Turnebi lectionem, licet colligere. Et veteres Aegyptios hominem refractarium & inobedientem hoc hieroglyphico denotasse scribit Pierius. Certe Psal. 58. mentionem facit furdæ a spide: quæ scilicet aurem utramque obturet ad vocem incantatoris: alteram nempe in terram defigendo, alteram caudæ suæ acumine ocludendo, ut testes sunt ad eum locum Arnobius, Hieronymus, Augustinus, Cassiodorus, & alii. Jeremia etiam 8. minatur Deus populo Israelitico serpentes, qui incantant ne queant. Tangit etiam rem eandem Clem. Alexandr. 7. lib. 7. & Ephiphanius contra Ophitas. Verum ut dextre S. Scripturæ indicata similiaque loca accipi debent, ne stabiliatur de vi verborum Magicorum superstitiosa opinio, & ita confirmetur magni illius serpentis pernicosa ludibria: Sic nihil vetat, quominus adducamus quæ olim & vulgo, quamvis falso, de serpentum astutia hac in parte jactata fuere, utpote illis in rebus imitanda, quæ ului nobis esse possunt ad evitanda exitiosa & turpia. Unde & Christus nos esse jubet prudentes ut serpentes: sed adiecta salutari mentione cotumbinæ simplicitatis, qua vastitæ serpentina refrænetur, ut B. Hieronymus in Oream innuit. Monentur igitur adolescentes potissimum, serpentis ita depicti more obturæ aures ad quævis oblectæna & noxia, ita ut nec in animum, nec in sensus admittant ulla voluptatum illecebras, ne earum vi, veluti voce Thesala, misere tandem disrumpantur ac pereant. Principes etiam monet hoc hieroglyphicon, ut obturent aures assentatoribus & seutris, quorum opes illi sapienter, quam hostes everterunt, ut alibi hæc ex Q. Curtio, & simul plura in hanc rem adducta leguntur in his Collectaneis,

*Carminis insidias serpens magici exit operis
Auribus: illecebras sic fuge, tutus eris.*

ILLUSTRES viri.

INTER tot immensū maris admiranda, non in postremis Miluus piscis censendus est, quem Grecorum ἰχθυόνα, & Oppiani ἰχθυόνα esse contendunt Hipp. Salviaus Thihernas, & Rondeleius. Is cum linguam, palatum, & reliquæ oris internas partes splendentes ac rubicundas habeat, tranquillibus noctibus a deo relucet, ut ex ore ignem flammamque evomere, & ciaculari credi possit. Quæ etiam de causa à Plinio Lucerna dicitur, qui tamen à quibusdam in eo erroris arguitur, quod vibratæ ex ore illius linguæ hunc splendorem tribuat, cum tamen ejus palato adeo hæc affixa sit, ut nullo pacto possit eam exerere. Sane autem nescio, an non etiam Nazianzenus ἰχθυόνα ἰχθυόνα, hunc piscem intellexerit, cum ait:

Ἰχθυόνα ἰχθυόνα ἰχθυόνα, ἢ ἢ πύρι δῆματ' ἀπὸ

Ἐκ τοῦ στόματος, ἀπὸ τοῦ στόματος δὲ πυρὸς ἀγλαόματρον ἀπὸ

Piscis vero est igneus, qui non omatur ab infido igne,

Ignis, ardens autem per medium mare resulget.

Verum ut inventor hujus hieroglyphici ad amorem forte suorum difficultates respexit: ita nos rectius & honestius tribuere possumus viro, cujus, ut Horatii verbis utar,

Pudor & justitia soror

Incorrupta. fides, nudaq. veritas.

Quaecumque etiam iniquioris fortunæ tenebras, & adversitatum cæcos fluctus, adde etiam malignorum hominum fuscas calumnias splendore integritatis suæ adeo diuicit ac dispellit,

Stellas exortus uti athenæus Sol.

ut Lucretius loquitur. Talis fuit in vita & morte magnus ille Socrates, lucidissimum virtutis & constantiæ sidus, quod nec adversæ sortis tristia nubila obscurare, nec indignum tandem supplicium extinguere potuit, quin ad omnem posteritatem ætæternam fulgeat. Talis nempe veteris, secundum Arist. ἀπὸ τοῦ πύρι δῆματ' ἀπὸ, ut idem Horatius, cecinit,

Rebus angustis animosus atque

Fortis apparet.

Hieroglyphicon illud proprie pertinet ad constantes & invictos Christi Martyres, quales fuerunt Stephanus, Laurentius, & innumeri alii.

IMITA-

IMITATOR, LIBERTATIS *jařuva.*

DE Pſittaco Aristoteles lib. 8. cap. 12. de histor. Animal. hæc scribit: Omnes denique aves unce brevi sunt collo & lingua lata, aptaque ad imitandum. Nam & Jndica avis, cui nomen Pſittaco, quam loqui ajunt, talis est, & loquacior cum vinum biberit redditur. Idem Solinus, Plinius, Apulejus, Alianus, Isidorus, & alii plures affirmant. Versibus quoque Pſittacum celebrarunt Opianus, Ovidius, Stadius, & inter recentiores Vespasianus Stroza, Eroticon 6, hujus avis diversa genera, quæ nostris temporibus sunt nota, describit Scaliger in exercitationibus contra Cædanum. Quod autem tam meditando quam loquendo mica præter, inter alias plurimas historias, Zonaras Annal. lib. 3. in vita Bassii patris Leonis Philosophi, memorabilem admodum hanc exponit. Cum filius à patre propter quorundam calumnias, quasi ejus viæ insidiaretur, in tetrum carcerem esset conjectus, accidit ut Imperator cum præcipuis regni Senatoribus splendidum convivium celebraret, Pſittacus vero forte fortuna in eodem conclavi inclusus cavea voce flebili semper exclamavit, ô Leo, Leo. (quam vocem ab aliis, calamitatem illius juvenis deplorantibus, audiverat) Qua occasione arrepta pro filio apud patrem intercedentes de precati sunt, & ipsum in gratiam redderunt. Inducatur autem hoc hieroglyphico cura ac diligentia imitandi alios, qui sua industria alioqui parum efficere possunt. Quapropter alibi ascribitur: ALIENO LOQUITUR ORE. Vel brevius: ORE ALIENO, quod convenit cum vulgari proverbio: Loquitur ut Pſittacus. Aliis magis placet, esse notam libertatis à contrario sensu, quæ secundum Jurisconsultos, res est inæstimabilis, nullo autò comparanda, & optima omnium (ut vult Diogenes apud Laertium) inter homines: secundum vero Horatium, potior metallis: unde addiderunt. *Arbitrium ditius auro.*

IMPIETAS.

COTURNIX, quæ nunc etiam corrupte in Græcia *δέρων* nominatur, cum proprie sit *δέρων*, in mare transvolando (quemadmodum Opianus scribit) ut deprehendat superatum ne hoc illi sit necesse, ternos lapillos in ore fert, eorumque unumquemque per intervalla dimittit, diligenterque observat utrumque in mare lapillus decidat, atque ideo ulterius volandum esse, an vero in terram, & jam tempus instare quiescendi. Idem Plinius quoque asserit. Quamvis vero hujus contra Lunam proterva insultatio apud Horapollinem Oryci potius, quam coturnici à doctioribus attribuat, cum tamen facilius lapsus sit unius tantum literæ inter *δέρων* & *δέρων*, Picrius Valerianus libro xxiv. Hieroglyphicorum potius huic avi quam quarupedi convenire, plurius ostendit, ac perhibet ideo hanc avem impuram haberi, quod luna oriente inauspicatos clangores contra eam excitare soleat, cum manifestissimæ indignationis indicio. Quod quidem proprie est *τιμωροσύνη*, id est, cum umbra pugnare & inaniter laborare, quod magnopere improbatum à Platone in Apologia Socratis, & S. de legibus, sed multo adhuc vehementius tam hic quam alii detestantur *δέρων*, quod est ipsi divinæ potentia ac naturæ velle se opponere atque repugnare, dum quis secundum Homerum *δ. β. conatur.*

ἀπρητοὶ πόλεμοι πόλεμον ἄνθρωποι.
Pugnæ infrugiferam & inutile ducere bellum.

Sic Gamaliel Actuum 5. monet reliquos collegas Synedrui, ne velint inventi *δέρων*. Et alii Pharisæi St. Paulo causam fledente coram Anania, Act. 23. pronunciant, *ὡς δέρων*, Ne bellum Deo giganteum more inferamus. Et talis ab Æschylo & Euripide describitur Capaneus Hipponi, & apud Virgilium Salmonæus Æoli filius: quorum similes utinam nostro etiam sæculo non pauci reperirentur.

*Impietas cœlum probris superosque lacessens,
Nulla dabit superis, maxima damna sibi.*

IMPIGER.

DIOSCORIDES Helierysum nominat quoque Amaranthum, qui Græcis ita dicitur *δέρων* *δέρων* *δέρων*, quod unquam marcescat. Sed Plinius diversam ab eo plantam, purpureo flore præditam ita vocare videtur, quam Itali, *fiore velluto*, appellant, puellis ob colorem vividum & perenoem

ennem ad coronas texendas gratiss. præsertim hyberno tempore quo viridum suum colorem ad. A
huc retinet. Fasciculum ex huiusmodi floribus spicatis colligatum quidam copiarum militarium in ve-
xillis gestarunt, ut hoc hieroglyphico innuerent, se in omnibus rebus, quæ ad suorum principum au-
ctoritatem & utilitatem conservandam spectant, fortiter & constanter æturos, nullosque labores
inquam superfugituros, sed sine intermissione animo præsentis, impigro, intrepido, proviciam
sibi demandatam administraturos, juxta Virgilii dictum,

Tu ne eede malis, sed contra audentior ito.

Annotat quoque Pietius, de Amarantho loquens, veteres illorum capitibus, qui valetudine inte-
gerima viribusque ad extremum senectutis vegeti vixissent, solitos fuisse Amaranthinam corollam
imponere, propter allatam supra rationem. Hinc Distichon illud,

Impavidum invictumque animum signas, Amaranthe:

Et vegeti senibus grata corona tua est.

2. Alij duces belli Cyrisum pro hieroglyphico in militaribus signis usi sunt, quoniam hæc
planta, teste Plinio, lib. 13. cap. 24. non æstuum, non frigorum, non grandinum aut nivis injurias ex-
pavescit. Ut testentur se pro Republica nullum laborem aut periculum detracturos. In hunc
sensum Seneca ad finem lib. 3. De ira, dum inter homines sumus, inquit, colamus humanitatem;
non timori cuiquam, non periculo simus: detrimenta, injurias, convicia, vellicationes contemna-
mus, & magno animo brevia feramus incommoda. Dum respicimus (quod ajuat) verfamisque
nos, immortalitas aderit. At Livius Decad. 1. lib. 4. graviter, Labor (ait) & periculum impenditur,
unde honor speratur & emolumentum. Sic Virgilius Æneid.

O graviora passi, dabit Deus his quoque finem.

Et Distichon appositum,

Non æstu Cyrisus, non frigore, non nive lassus,

Spernere magnanimos omnia dura docet.

IMPROBITAS inemendabilis.

VATES facit increpans Judæos pervicaces, an mutabit Æthiops cutem suam? an inquit, par-
dus suas maculas: etiam vos benefacere poteritis, malefacere edocti. Jerem. 13, v. 22. quasi di-
ceret, Quemadmodum naturalis nigredo in albedinem non transit, nec panthera aut pardus ver-
ficolor puncturas pilorum retinet: qui fieri potest, ut vos peccatis assueti, bonis operibus vacare
velitis? Nazianzenus in eundem sensum:

Παρδαλις ἢ κἀπενδύται τὴν κερματίαν, ἢ δ' αἰθίοψ τὴν μαύραν. Id est,

Pardalis non deponit maculas, neque Æthiops nigrorem.

De vano circa improbitatis profligatæ correptionem labore, Latini dicunt Æthiopem lavas, id
est, naturam transmutare nequicquam studes. Hanc si furca pellas, tamen usque recurret. Alj,
vulpem excortia, vulpes remanebit. Sic impii, profani, vitiosi & sceleribus pridem assuefacti nulla
sapiencia emendantur, nulla disciplina pravam mentem exuunt.

IMPROBITAS sibi supplicium.

BASILISCVM in rerum natura unquam fuisse fabulosum plerique putant. Unde Franciscum l.
Reg. Gall. ejus quidem vulgo recepta effigie usum fuisse scribunt, sed cum dicto TVNOMINE
TANTVM. Rem tamen non pauci affirmant, Nicander, Lucanus, Plinius, Solivus, Scaliger, & Met-
curialis, qui in Imper. Maximilianitheantis Basilisci cadaver se vidisse testatur. Basilisci etiam vene-
num tollunt Galenus, Aëcius, & Erasistratus, auctore Dioscoride. De generatione Basilisci vulgi
opinio fabulosa proculdubio, veluti Albertus Magnus demonstrat, ut canoræ de ea sint nugæ Le-
vini Lemnii. Assiarum ejus omni animali exitialem tradunt. Quod cur adeo mirum sit, cum The-
biorum a Pontum gentem adeo hominibus pestilentem esse ex Philarcho Plutarchus in Sympo-
siacis scribat, ut illorum obtutum, anhelitum, aut loquelam qui sustinerint, tabescant paulatim et
pereant? Sed experimenti illius, ut basiliscum, si in speculo objecto seipsum intuitus fuerit, interire
viderit, quis auctor est? Et hoc tamen in ore omnium. Igitur tanto magis hieroglyphicum, ut alle-
gat

gat Anton. Ricciardus in Comment. Symb. tribuens hanc inventionem Joan. Bapt. Pittono. Eodem modo homines egitiosi aliis, tandem malitia sua seipfos quoq; conficiunt. Notus enim est versus:

Qualia quis egit, tali quoque sine potitur.

Gravissime Seneca: lunt Dii immortales lenti quidem, sed certi vindices generis humani, & magna exempla in caput inventionium regesserunt: ut iustissima patiendi vice, quod quisque alieno excogitavit supplicio, saepe excipiat suo. Aegyptios hominem à calumniatoribus objectum periculis Basilisci, etiam sine morfu extinguentis, pictura expressisse Pietus indicat.

Improbilas solet esse sibi iustissima merces.
Auctor es interitus sic Basilisco tui.

IMPROBI vitandi.

HICESIUS apud Athenæum lib. 7. ait, nomen Melanuri ideam quoque ipsius nobis proponere, ut ex caudæ nigra nota statim internoscatur ab aliis piscibus. Eundem cum Plauti optalmia, & Plin. oculata piscem esse, Rondeler. vult, & oculatam vertit Th. Gaza. Meminit ejus Aristot. quoque Artemidor. 2. Oni occit. Oppian. & Ovid. in Halicut. Isidorus item & alii. Hujus autem nominatum esu & usu Pythagoram suos vehementer prohibuisse apud Suid. & Diog. Laertium reperio, his verbis: *πικτός δὲ μέλας ἀπὸ νύκτου, μετὰ ἰουδαίων ἰδίῳ, μετὰ μελάων, ut errasse videantur, qui ad sepiam referunt natum inde proverb. Μελάων τῶν μελάων. Quod minus etiam recte Marsilius Ficinus, vel quisquis primus fuit, generaliter vertit, eosque secutus Erasmus retinuit: Negus est ex jis, quibus nigra est cauda, ac si Pythagoras non speciatim Melanurum piscem nominasset. Quamvis sciam Pythagoricos alias omnino à piscibus abstinuisse, cujus rei causam reddit Athen. lib. 7. & Plutarch. in Synopos. Idem Plutarch. in fin. lib. *ἠὲ πικτός ὄν.* Hoc etiam Symbolum explicat: non esse habendum commercium cum improbis, qui nigris ac infamibus sunt moribus. Quo sensu Antiphanes quoque à Melanuro, & mugile abstinendum esse suavit. Tryphon autem Grammaticus Graecus, inter ænigmatum exempla hoc commemorans, in hunc modum interpretatur: Ne mendacem sermonem protuleris. Mendacium enim ad extremum nigrescit & obscuratur. Sed & Horat. & Catullus, aliique homines malos nigros vocant. Vitanda igitur est improborum societas, ne & alteri cuidam Proverb. quod ex Numenio & Eubulo Athenæus adfert, & tangit Suidas, locus sit: *ἵππευ πικρὸν μελάων.* Comitatur perca Melanurum. Nam & hic piscis niger est, quod nomen ejus similiter indicat.*

In vita quisquis niger est, hunc discere cavere:
Nausæa Pythagora cum Melanurus erat.

IMPROBUS tandem dat panem.

EST omnibus nota fabula de corvo ac serpente. Nam corvus dormientem illum rapiens, cum tandem jam experterctus esset serpens, in gyrum sese convertendo ita eum læsit, ut ex eo vulnere paulo post extingueretur. Alciatus Emblemate, *Iusta ultio*, ex græco quodam epigrammate idem de corvo & scorpio habet. Aelianus lib. 7. cap. 11. De aquila & polypo tale quippiam commemorat, & addit exempla de Cambyse Gyri filio ex Herodot. lib. 3. & de Polyrate diripiendi auri causa ad Oraxem profecto & turpiter decepto. Et sunt noti versus Hesiodi,

ἴδ' ἂν αὐτὸ κακὰ σέβει ἀδὲρ ἀδὲρ κατὰ πόντον,
ἴδ' ἂν κακὸν βλάτῃ τῷ βελίοντι κακίῳ. id est,
ipse sibi nocet ille alium, qui ladere querit.
Consultum malum consultori pessimum est.

Ac vulgaris est Senatus ex Varrone & Agellio notus:
Malum consilium consultori pessimum est.

Ac sane memorabile admodum est, quod apud Suetonium legimus de I. Cæsaris, & apud Jul. Capitolinum de Gordiani interfectores, qui propriis gladiis, quibus alios interemerant, vel seipfos confecerunt, vel ab aliis occisi sunt. Legitur quoque scriptum: **RAPTORI NOXIA PRÆDA SUA.** Vel, **INFAYSTA LYCRA;** quod explicat inter alias multas sententia Antiphanis Poetæ veteris:

Q 2 mi 10-

*τὸ πρῶτον αὐτὸν εἰς τὴν ἀδελφὴν ἔχει
μικροῦ, ἵνα μὴ αὐτὸν ἀποκρίσῃ. Id est,
Lucra male quæstia voluptates quidem parant
Breves, longam vero deinde tristitiam.*

Et in tabellam Hieroglyphicam serpentis cotuum hiantem pede arripientis Dislicho lusi Poëta
nostræ;

*Iustitia percat semper sic vindice, qui quis
Alterius vitæ struxerit insidias.*

IMPRUDENS.

TABELLARIUS literas in perniciem suam scriptas perferens imprudentis seu parum canti
Hieroglyphica tabella dici potest. Vriæ historia huic picturæ argumentum præbuit, 2. Sam.
11.14. Et vit ille strenuus regique suo perfido fidelis literas necis prænuncias ad Joabum perferens
eum exhibet qui inscius & imprudens literas contra se scriptas defert, atque male affectis con-
servis seu potentioribus executionibus defert. Græce, Βελλεροφόντης τὴν γράμμαται Βελλεροφόντης literas,
nimirum, portat. Nam Proetus Argivorum rex (ut refert Homer. Iliad. lib. 6.) etiam Belle-
rophonti sub commendationis specie literas ad Jobacem perferendas tradidit jubens ut tabellarium
interimeret. Hinc Chrysalus in Bacchid. Plaut. act. 4. Sc. 7.

*Bellerophontem iam tuum me fecit filium
Egomet tabellas detuli, ut vinceret.*

Et Lucianus in Commentario adversus indoctum librorum supellecile tumentem, atque in Apo-
logia pro mercede conductis hujus historię meminit, suo more ludens. Plutarchus autem lib. de
Curiositate, Bellerophontem, continentię & multæ probitatis nomine laudat, quod innocentia
sua fretus, sicut reginam Præti uxorem impudicam tangere, ita regis arcana literis sibi commissis
referare noluerit. Et quidem adulterii species quædam videtur tabellarum alienarum indagatio cu-
riosa, sicuti qui thori alieni voluptates appetunt adulterii morbo laborant. Apud Lacedæmonios
frequens fuit dictum, Λυσάνδρου τὴν γράμμαται, *Lysandri litera*. Is enim à Pharnabazo Satrapa
Ephoris accusatus, de quarundam provinciarum explanatione, ad ipsius Pharnabazi collo-
quium viam affectans, rogavit eum ut ad Ephoros alias scriberet literas, quibus testaretur nulla se
à Lysandro injuria fuisse affectum, nec habere quod de ipso conquiri posset. Pharnabazus se id
facturum pollicitus, in propatulo quidem literas conscripsit, quales Lysander flagitaverat, etiam
vero alias habebat exaratas, & inter obsequandum commutavit codicillos, specie nihil inter se dif-
crepantes, atque adeo Lysandrum astute feellit, qui Spartam reversus, & ad curiam præfectus
Pharnabazi literas Ephoris tradidit, nihil dubitans quin res pro animi desiderio esset composita.
Spartanis enim Pharnabazus inter regios præfectos fuit charissimus. Ut vero lectas literas Ephori
Lysandro legendas tradiderunt, se à Pharnabazo circumventum miser animadvertit. Ita Creten-
cum Creten-ibus sepiissime cretizant: ut refert Plutarchus in Lysandro.

IMPUDENTIA deplorata.

FRONs animi janua est, & sedes pudoris, quem quia meretrices omnino deponunt, Proverb. 7.
vers. 13. Eatum frontem Hieremias cap. 2. vers. 40. tribuit hominibus graviter impudentibus. D
Metasab (inquit) *Issbazama* frons mulieris meretricis. Ex Homero *άλωπιον* dicitur impudens, id est,
vultu canino præditus; quod canis animal sit omnium impudentissimum. Et Latini perfrictæ fron-
tis ejusmodi scurras appellant.

IMPUNITAS.

FEROCES reddit improbos impunitas. Felis muscipulæ inclusa, circa quam captam saltante
undiq; mures, suoque adversarii petulante insulant, donec tandem illa effraictis repagulis hbe-
tata, meritis pœnas insolentię sumat, hieroglyphicon est nimis petulantię ex summa impunitate
ortæ, qua homines plus quam oportet superbire, & ferociores fieri solent. Maxima enim est ille-
cebra (Cicerone in Miloniana teste) peccandi, spes impunitatis. Hæc, inquit, Livius lib. 24. Na-
tura

Aura multitudinis est: aut servit humiliter, aut superbe dominatur: libertatem, quæ media est, nec spernere modice, nec habere sciri: & non desunt magistri, qui intemperantes animos irritent. Quapropter necesse fuit, ut respectu legum ac suppliciorum homines petulantæ & scelerati in officio severe continerentur, ne licentia ipsorum crescente impune in alios quidvis tentare auderent. Itaque Horatius quoque ait, id est, Sermon. Satyr. 3.

*Iura inventa metu injussi facere necesse est;
Tempora si fastosque velis evolere mundi.*

Et Isidorus 2. Etymol. factæ sunt leges, inquit, ut earum metu humana coerceretur audacia, tutaque sit inter improbos innocentia. Cum vero, ut in Paradoxis Cicero præclare docet, sapiens vir non nisi recta sequitur atque colit, quia id salutare maxime esse judicat. Itemque 2. De legibus. Constat profecto ad salutem civium civitatumque incolumitatem, vitamque humanam & quietam, & beatam, inventas esse leges.

IMPURUS.

Ros. R., aromata, unguenta. Suis ingrata sunt admodum, nec bene conveniunt cum brutis cæno gaudentibus & amicis. Impurum vero, virtutis & honestatis hostem Ægyptii designantes suæ pingebant in luto se volutantem, vel rosas conculeantem. Per rosas autem veteres vitæ puritatem & sensuum sinceritatem exprimebant. Rosarum autem odor huic animali natura est contrarius. Unde elegantiss. Lucretius lib. 6.

*Dentique amaricinum fugit at sus, & timet omne
Vnguentum, &c.*

Inde etiam adagium Cræti adscriptum, *ὄσ δὲ ῥόδου*, id est, sus per rosas. Porcus igitur per rosas festino cursu transiens declarat, neutquam *ῥοστρομυγέτης*, id est, insanam ventris cupiditatem cum studio virtutis & sobrietatis posse convenire. Unde Rhadamanthus apud Claudianum lib. 2. in Ruff. homines luxui ac gulæ deditos in sues transformare dicitur.

*At, qui desidia semper vinoque gravatus,
Indulgens Veneri, voluit corpescere luxu,
Hunc suis immunda pingues detruhit in artus.*

Idem etiam Ulysses apud Homerum à Circe non potuit in suam commutari, ut quibusdam ex sociis ipsius contigerat, quia ex Mercurii, id est, rectæ rationis consilio, contra luxuriæ stimulos temperantia & frugalitate se munisset, herba Moly hinc antidoti usus. Et graviter hæc quoque protulit Cicero lib. de Senectute, ubi ait, impedit consilium voluptas, & rationi inimica est, ac mentis, ut ita dicam, perstringit oculos, neque ullum habet cum virtute commercium.

*Quid subus at quo rasi? nunquam mens ebria luxu
Virtutis studiis esse dicat a potest.*

INDIGNUS *repulsam patitur.*

ALEXANDER cognomine Magnus solus dignus habitus est ab equo Bucephalo, qui scissor tam præstantis equi videretur. Ita quoque generosus animus viles & indignos affectus respuit, præter virtutem ac honestatem: nec unquam pravorum consuetudinem admittit. Qui cum virtute præditus versatur, sit melior: pravorum & indignorum consortium virtutis est everfio. Repulsam igitur à nobis isti patiantur.

INDUSTRIA *laboriosa & discendi cupida.*

PINGITUR accipiter per aerem volans prædæ causa, ut Ovidius quoque libro XI. Metamorph. fecit.

*----- Raptu qui vivit, & omnes
Terret aves.*

Perdicem jam captam suis unguibus tenens, qui tamen nihilominus alias hujus generis aves avolantes, comite cane, qui illas excitat, intentis oculis persequitur. Hoc hieroglyphico (quod extat apud Lucam Contilem) homo industrius, laboriosus ac cupidus discendi representatur, qui non solum

singularem doctriam sibi comparavit, sed etiam in dies uberiores scientiam conquerere, & lu- A
culentiores cognitionem adipisci studet. Nam secundum Menandrum:

ἀλώε' γίνε' ἰσημερία καὶ πόνος
ἅπαντα πᾶσι τοῖς ἐπιτηδεύουσιν.

Comprehendi possunt industria & labor,
Omnia prorsus qua inquiruntur,

Quod Sophocles adhuc brevius voluit exprimere,

τὸ ἐπιτηδεύον ἀλωε', ἐκφεύγει δὲ τ' ἀμελέοντα.

Quod quaritur, comprehendit potest; effugit autem quod negligitur.

A scriptum quoque legitur: PROVIDE ACCELERO, quo commendatur utilis ἰσχυρὰ & pru-
dens cunctatio, & ut Sophocles in Electra subiicit,

φίλοι γὰρ οὐκ εἰσὶν ἀσέβητοι αἰσὴν ἀσέβων μέγα.

Qui facinus ingens tentat, ille lentus est.

Est autem secundum Suidam ἰσχυρὰ, ἢ σὺ ἀσέβητων ἰσχυρὰ βανίμην, id est, qui bene & circum-
ste capessit: & Euripides in Phœnissis eam commendans plurimum, dicit esse χρησιμώτατον θεῶν,
maxime salutare numen. Quapropter etiam apud sacros scriptores pro pietate in Deum, sive reli-
gione accipitur, quæ religio inde dicta est, auctore Lactantio, quod animos nostros ad Deum reli-
get atque attingat.

Multa licet fido sapiens in pectore condat,

Plura avido tamen usque appetit ingenio.

INDUSTRIA nutritrix.

SCITE Aristoteles ix. historia animalium, cap. 37. Ἐν τῷ δὲ καὶ τοῖς θηρίοις ἔστιν ἡ ἀνομι-
ῶν ἀνομιὰ ἀπὸ τῶν ἰατρῶν βίαι, sed in marinis quoque animantibus permulta intelliguntur non
sine solerti ingenio effici ratione vitæ commodioris. Subjicitque statim & primo loco Ranæ pi-
scatricis exemplum, quam in cœlo absconditam gemina ante oculos dependentia fila exercere, &
ereberr. commovere scribit, quæ occurrentes pisciculi prehendant, at ipsa post subducens fila oc-
cultis quibusdam viis, in lateras maxillas suas deceptos ingerat. Ex quo Aristotelis loco & Alianus
hanc historiam, & Plinius quoque ac Plutarchus transcripserunt, & meminit etiam Cicero 2. de
nat. Deor. Sed Oppian. 2. ἀλιεύσ. admodum poetice hanc ipsius fraudulentam solertiam depingit,
eamque similitudinibus pulcherrimis suo more illustrat. Ad quartum priorem quidem de aviculis,
tritico & ante & intra portam à captante disperso illectis & captis, locus Dionis Sophistæ pertinet
ἐν τῇ περὶ ἀπειρίας: ὅς τις νήπιος ἀσέβητος θηρίοισιν, καὶ ἐν αὐτῷ καὶ ἡμῶν, Anates haud prius capimus,
quam à nobis objectæ cadant. Id quod ad falsos amicos, qui benevolentiam simulatione homines in mal-
sam illectos pessundant, accommodat, quod & nostrum hoc hieroglyphicon exprimit. Nam, ut
præclare Livius dicit, fraus fidem in parvis sibi præstruit, ut cum opere præteritum sit, cum magna mer-
cede fallat. Et vere Seneca initio declamationum, Magis nocent insidiae, quæ latent. Convenit
etiam ex inscriptionis indicatione in homines industrios, qui suo labore & solertia victum & res
necessarias sibi acquirunt ac comparant. Dij enim, ut est in proverbio, facientes adiuvant, quia non
cessantibus & ignavis, sed industriis, & pro virili sua laborantibus solent esse auxilio. Sicut autem

Inertis est nescire quid liceat sibi,

Contra studiosus & industrius variis modis rebus suis prospicit

ὅλας εἰδὸς ζῴων ἐπιλόπειν φύσει. Id est,

vias peculiares scrutantur qui industrii sunt ingenio.

Et sapienter Euripides in Hippol.

Τὸ πρῶτον καὶ θεὸς σοφιστὴν βίαι. Id est,

Laborantem Deus adiuvat.

Epicharmus item apud Stobæum, Sermon. 29.

--- πρῶτον πόνος

καλοῦσιν ἡμῶν πάντα τ' ἀγαθ' εἰ θεοί.

Convenientibus laboribus vendunt nobis omnia bona Dij.

Verifi.

A Verissimum & illud,

Audaces fortuna iuvat, timidosque repellit.

Denique

*----- Labor omnia vincit**Improbis, & duris urgens in rebus egestas.*I N G E N I A *præclara sæpe latent.*

FALCO, capitis velamento (quod vulgo capellum vocant, de quo prolixè agit Fridericus 2. Imp. lib. 2. De arte venandi cum avibus) involutus, atque vinculis sive loris pedum, quos calceos Accipitrarii nominant, impeditus, quanquam libere hinc inde vagari nequeat, nihilominus tamen in altum evolat, & cætem cupiditatem suam persequendi & capiendi aves promptam & alacrem præ se ferre videtur. Eoque hieroglyphico vir doctissimus Alphonsus Massarius exprimere studuit voluntatem suam cupidissimam bene de aliis merendi, atque in hoc suo proposito constanter perseverandi, licet multa impedimenta illi obiciantur, & sæpe ab aliis laudabile hoc suum institutum impediatur. Cum quo Alciati emblema de puero manum alatum erigente, & alteram à lapide depressam gestante convenit. Nec ullum dubium est nostris quoque temporibus multa ingenia præclara ad quæ vis magna ac laudabilia apta nata, propter contemptum & neglectum torpescere, quod Plautus quoque in Captivis deploravit.

Sæpe summa ingenia in occulto latent.

Ac nota est Juvenalis sententia:

*Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat**Res angusta domi.*

Quod si major liberalitas in ejusmodi homines ab illis, qui in vesanum luxum, & alias virtutes illaudabiles sua bona inutiliter & male insumere sæpè numero solent, impenderetur, ac benignius foverentur, proculdubio non sine ingenti utilitate Reipublicæ plures præstantes viros utiles esse habituri. Propertius lib. 2. Elegiarum ad Musam:

*Quod si deficiant vires, audacia certe**Laus erit, in magnis & voluisse sit est.*

C Neoterius Poëta Disticho rem expressit:

*Sapius excelsis tonuis res efficit ausis,**Et tamen atollit mens generosa caput.*I N G E N I A *Ambitiosa, Luxuriantia, præcocia.*

IN agris latioribus præque ubertate nimium luxuriantibus, segetes interdum tanta fertilitate crescunt & augentur, ut nisi suo tempore nonnihil demerantur, & nimia copia illis detrahatur, seipsas suffocare, ablati vero superfluis, multo quam prius crescere uberius soleant. Non aliter quædam nimis ambitiosa ac scelerata ingenia, plus quam oportet sibi tribuentia, ac ideo omnia audacter ac præcipitanter agentia, sæpe se ipsa evertunt ac consumunt: ac si interdum falce moderationis ac humilitatis reprimantur ac castigentur, tum demum fructus maturiores ac præstantiores producere consueverunt: contra præcocia & nimium luxuriantia ingenia sæpe in ipsa quasi herba suffocantur.

*Luxuriam segetis castigat falce colonus.**Ingenium præcox reprime sic sapiens.*

Nam, juxta Senecam, ad maturitatem non pertinet nimia fecunditas. Quo pertinet D. Augustini dictum in epistol. 1. ad Maced. Quæ jam acutiss. & excellentiss. ingenia tanto in majori errant, quanto confidentius tanquam suis viribus concurrerint, nec suppliciter ac veraciter Deum, ut vitam sibi ostenderet, petiverint.

I N G E N U I T A S *laudata.*

OMNIBUS est nota fabula de cornice, aliarum pennis sese exornante, quas tamen illæ rursum ipsi abstulerunt, illamque ludibrio habuerunt, quam exposuit quoque Floratius lib. 1. Epistol. ad Floram.

Nisi

Ne si forte suas repetitum veneris olim
 Grex avium plumas, moveat cornicula visum,
 Furtivis nudata coloribus.

Hieroglyphicon hoc contra nimis ambitiosos & arrogantes, aliorumque labores sibi temere ac fraudulenter attribuentes, recte usurpari potest, de quo etiam eccens quidam non indoctus poeta in Microcosmo hoc hexallicon exposuit de corvo,

Dic mihi cur plumis alienis corve superbu?
 Dic adeo tumido cur aliena placent?
 Agmine jam facto repetitum cur sistat omnis
 Grex avium, plumis undique nudus eris.
 Nemo sibi dotes furtivas arripet unquam,
 Nec decus alterius surripuisse velut.

Unde B. Gregorius Nazianzenus in sermone de Epitaphio patris recte ait, *vā tī pēpēvō dī pē.*
 Quod Cicero explicat lib. 2. De Offic. Ficta omnia celeriter tanquam stroleculi decidunt, nec simulatum quicquam potest esse diuturnum. Alibi ascriptum est: PONE PERSONAM, eodem sensu M. Aureliano Numeriano Imp. etiam ascribitur simile dictum: EST O QVOD AVDIT. Ex Horatio lib. 1. Epistol. 16.

Tu recte vivis, si curas esse quod audis.

Et Martialis:

Quod sis esse velis, placeat moneo tibi cautus,
 Sors tua: nihil aliud si sapi esse velis.

Item in alio loco:

Quod sis esse velis, nihilque malis.

INGENIUS.

COBAROS Medus apud Q. Curtium lib. 7. cap. 4. in Oratione ad Bellum, nobilis equus, inquit, umbra quoque virgæ regitur; ignavus ne calcari quidem concitati potest. Hieroglyphicon est hominis ingenui generosaque indole præditi, qui verbis placidis ducitur, & vel ad levissimam oburgationem rubore suffunditur, totisque viribus eo incumbit, ut in posterum sua sponte quod rectum est diligenter exequatur. Ingenia servilia vero vix multis verberibus in officio continentur. Multa flagella peccatoris, Psal. 32. & Proverb. 10. Virga tergo stultorum. Et cap. 17. Plus proficit correpto apud ingenuum, quam centum plagæ apud stultum.

INGENIUM corporeo robore præstantius.

IANVS Dubravius, qui postea Olomucensis Episcopus in Mora via factus, Joannem se nominavit, cujusque extat historia Bohemica, in libello suo de piscinis & piscibus lepidum moerere delum Lucii piscis & Ranæ palustris commemorat, cujus ipse & antecessor in Episcopatu suo. Scamilaus Turzonius, spectatores fuerint. Ranam in insidijs latitantem in Lucii forte ad insidiarum locum delati, ibique, secure apicantis caput insiluisse, lateque divaricatis pedibus frontem piscis circumplexe, nec ad arundines attrita excutere valuisse, sed victum tandem & viribus exhaustum succubuisse, seq; ranamque una in ima gurgitis de merisse. Exsiluisse paulo post ranam victicem, miris modis tripudiantem, & tanquam optimis de hoste spoliis receptis in palatia sua recepisse. Extra eum vero continuo retibus & luciant de victam, utroque lumine orbatum repertum fuisse, affirmasseque, tum piscatores rem non novam hanc, sed se certaminibus ejusmodi assuetos sæpenumero lucios à ranis excecatos piscari, quibus ad hunc modum amissis oculis piscium captura adempta sit. Sunt autem pulcherrimæ divini Oppiani de piscium *αμυδαφω* sententia, qua Deum illis, qui nec robore, nec armis præstant, eo majorem animi promptitudinem invisibile canit, qua validissimos etiam hostes suos vincant ac superent. Ex eleganter Plinius scripsit; Callent in hoc cuncta animalia, scientque non sua modo, verum & hostium adversa: norunt sua tela, norunt occasiones partesque dissidentium imbelles.

bellis. Generaliter usurpari hoc hieroglyphicon poterit, cum ingenti solertiam corporis robori potiore esse ostendere volumus.

*Lucius imbelli misere succumbere rana
Cogitur: in vires vincimus ingenio.*

I N G R A T I T U D O.

Hieroglyphicon ingrati animi lupus est, capram à qua olim lactatus est, devorans. Ingratus nullo flectitur obsequio: & ut

*Præda lupo sit capra, suo quem lacte cibarat,
Sic cedunt homini quæ bene facta malo.*

Et Græco Epigrammate lib. I. Anthologiæ, titul. *de ioxagelos vsq̄ d'oxagelos*, Alciatus confecit emblema 64.

*Capra lupum non sponte meo nunc ubere lacto,
Quod male Pastoris provida cura jubet.
Creverit ille simul, mea me post ubera pascet:
Improbitas nullo flectitur obsequio.*

Ingrati nullis officiis aut meritis à sua perversitate flecti possunt; immo loco gratitudinis, quantum possunt de re factores suos in extremam adducunt perniciem: quo pessimo *vsq̄ d'oxagelos* vitio nullum detestabilius reperiri potest; adeo ut Salomon in Proverbiis, à domo ejus qui reddit malum pro bono, scribat non recessurum malum. Persæ ingratos odio perpetuo prosequuntur, nec in illos Solon legem ferre voluit, existimans fieri non posse, ut in Republica bene constituta quisquam reperiretur ingrati tudinis labe deformis. Et apud Xenophontem lib. 2. *d'epiponim*, occurrit egregia dissertatio Socræus ad filium Lamproctem de ingrati tudine.

Aquila ex sagitta de suis met pennis concinnata, perit, quæ exprimit hominem perentem eorum improbitate ac perfidia, quos plurimum juvare ac promovere studuit, quod etiam Ovidius in quodam versiculo deplorat:

Hæc patior telis vulnera facta meis.

Quo pertinet quoque Actæonis fabula à suis canibus perempti, quam idem Ovidius 3. Metamorph. describit, & apud Theocritum in hodiæ poris exclamat pastor,

*--- ἰδὲ ἄρχαίης ἐστὶ τὸ μὲν ἔργον,
Ἐπιψύξου καὶ δουλοῦ, ἐπιψύξου καὶ καίας ἡς φάσγανται. id est,
Eumemor illius quo serpit gratia facti!
I nunc ergo canum catulos nutri atque luporum,
Utrum nutrieris, comedent tua viscera adulti.*

Quod ultimum quoque in proverbium de sceleratis & ingratis hominibus abiit. Usus est autem hoc hieroglyphico quidam vir magnus qui alios plane neglectos studiose promovere & ad magnas dignitates evehere conatus est, à quibus postea ingrati ssimo animo non solum contemptus, sed insuper quoque multis injuriis affectus, & tandem de suo gradu dejectus est. Sic apud Valer. Maximum legitur de Cn. Popilio Lenate, quem rogatu M. Cæli cum Cicero non minore cura quam eloquentia in iudicio defendisset, tamen hic flagitiose ingratus homo, nec verbo, nec re umquam à Cicero læsus, ultro M. Antonium rogavit, ut ad eum proscriptum persequendum & jugulandum mitteretur, quo facinore detestando perpetrato, caput ipsius Romam tamquam optima spolia retulit, quod antea pro illius capite tam præclare peroraverat.

*Ipsa suis pennis aquila interuicta: refertur
Scilicet hæc hodie gratia pro meritis.*

I N I M I C U S nullus contemnendus.

Parva sæpe nocent, &

*Parvula, quæ de asino vindictam sumit acantibus,
Vim magnam & parvis rebus inesse monet.*

De inimicitia inter Asinum & Acanthides aves Aristot. lib. 9. de histor. Animalium cap. 1. & Plin. lib. 10. cap. 74. eodem sensu. Asinus & Acanthides inter se sunt hostes. Victus enim acanthidibus è vepribus, quas adhuc tenellas Asinus depascit. De hoc diffidio Achilles Bochius lib. 3. Hos versas composuit:

<i>Cur tantula asinum tantum acanthis oderit,</i>	<i>E nidulo, nec fert inultum hoc: nam illius</i>
<i>Obscura non est causa: spinis affricat</i>	<i>Qua sustibus, qua sarcinis facta ulcera</i>
<i>Sese ille acutus, in quibus cubilia</i>	<i>Parvo fodit rostro, atq; pungit narium</i>
<i>Texens avicula nidulatur, ejus &</i>	<i>Mollissimas partes. Id omnes admonet,</i>
<i>Depascitur flores. Acanthis usq; eo</i>	<i>Ne humillimis quidem inferendam injuriam:</i>
<i>Terretur, ut procul rudentem si audiat,</i>	<i>In parvulis vim saepe inesse maximam,</i>
<i>Dejiciat ova, decidant pulli metu</i>	

I N J U R I A nemini inferenda.

Asinus & Spini (acanthides) inter se sunt inimici, inquit Aristoteles lib. 9. De historia Animal. cap. 1. Victus enim spinis è vepribus, quas Asinus tenellas adhuc depascit. Quod Plinius in 10. dem ferre verbis expressit libro 10. cap. 74. De quo Achilles Bochius lib. 3. Symbolicarum quæst. hos versus composuit:

<i>Cur tantula asinum tantum acanthis oderit,</i>	<i>E nidulo, nec fert inultum hoc: nam illius</i>
<i>Obscura non est causa: spinis affricat</i>	<i>Qua sustibus, qua sarcinis facta ulcera</i>
<i>Sese illa acutus, in quibus cubilia</i>	<i>Parvo fodit rostro, atq; pungit narium</i>
<i>Texens avicula nidulatur, ejus &</i>	<i>Mollissimas partes. Id omnes admonet,</i>
<i>Depascitur flores. Acanthis usq; eo</i>	<i>Ne humillimis quidem inferendam injuriam:</i>
<i>Terretur, ut procul rudentem si audiat,</i>	<i>In parvulis vim saepe inesse maximam,</i>
<i>Dejiciat ova, decidant pulli metu</i>	

Huic succinit ingeniosus poeta, Disticho eleganti,

Parvula, qua de asino vindictam sumit acanthis,
Vim magnam & parvis rebus inesse monet.

I N S I D I Æ.

IN vita humana perpetuis insidiis undiq; circumcingimur. Hieroglyphico id demonstratur à mustelis desumpto. Quamvis multæ regiones abundant cuniculis, cum sint admodum secundæ, maximus tamen in Hispania semper eorum fuit proventus, unde Catullus vocat, cuniculosam Celtiberiam. Quin etiam Balearici axilium militare ab Augusto Imperatore olim contra eos petierunt, teste Plinio lib. 8. cap. 55. & Strabone lib. 3. Atq; etiam oppidum ab iis subversum esse naerat Varro, quem adducit Plinius eodem lib. cap. 29. Strabo in Turdania contra illorum copiam miriam, plures esse modos inventos eos venandi & capiendi scribit, quorum unus fuit, quod *ἰνσίδιαι* Asiæ, id est, mustelas sylvestres studiose adhibeant, ac ore obligato in foramina cuniculorum immittant, quæ unguibus eos extrahant aut expellant, ut ab insidiantibus capiantur, ut Plinius quoq; commemorat, quod venationis genus multis in provinciis adhuc est usitatum, ubi venator mustelas illas sylvestres, vel vivetas funiculo tenens in caverna immittit, quæ ubi cuniculum apprehenderit, ita mordicus tenent, ut una cum ipsis extrahantur. Monemur hoc hieroglyphico quanto opere insidiæ cavendæ sint: quod quidem in primis de calumniæ pessimo & valde occulto malo est intelligendum. Inde proverbium Aristophanicum, nullum reperiti remedium contra morsum Sycophantæ. Nam in Plauto cuidam jactanti asinulum se habere magicum, adversus omne malorum genus efficacem, respondet alter, *ἀλλ' οὐκ ἔστιν οὐρανὸν ἀγγέλλειν*, scilicet *φάσματι*, id est, *non illi inest remedium contra Sycophantæ morsum*. At, ut sapienter dictum est,

Non illa tractus aeris volubiles,
Nec subter undas, nec per umbrosam nemus
Habitat, sed aures Regum, ut ades, possidet:
Et inde presse illud innocentiæ.

INSTITUTIONIS efficacia.

Mercurius apud Mythologos ingenii, eloquentiæ, doctriinæ vim denotat. Is fingitur irrigare Laurum, arborem Apollini sacram, qua ipsa quoq; poetæ & docti viri ornabantur. Hieroglyphicon illud docet multum referre, quo magistro & duce qui illos recte instituunt, adolefcentes bonarum artium ac literarum studiosi, modo progressus in illis laudabiles facere velint, utantur.

INTEGRITAS.

KYKNOY Græcum vocabulum Latini quoq; retinuerunt, ἀπὸ τοῦ κυκλίου ἕλκω, id est, quod cœnum scrutari ac turbari propter cibum soleat, ut vult Varius. Estq; fabula apud Ovidium libro secundo Metamorph. de Cygno nota, quod libenter versetur in locis palustribus, ut evitet fulmina, quæ plurimum metuit. Nam fingunt poetæ, regem Liguriæ filium Stheneli Phaetoni materno genere proxim. in Cygnum mutatum. Pausanias in Atticis Cygnum Ligurum regem, Musicæ laude clarum, post mortem ab Apolline in sui nominis avem transformatum scribit. Sic Laurum quoque, sub qua hic Cygnus securitatem quærit, immunem esse à fulmine, & hoc quasi privilegio à Jove donatam, vetustas exillimavit. Intellegitur autem sub Cygni imagine integritas, modestia, candor & animi bonitas, quæ universa protectione & umbra solus virtutis tutum præstare, vitamq; ab omni labe integram conservare potest. Quemadmodum enim laurus, etiam in horridissima hyeme sua virentia folia retinet, ita quoq; virtus semper viget floretque, etiam in rebus asperis & adversis, suiq; sectatores quovis tempore egregie tuctur & conservat. Cum autem Ethnici scriptores tanto pece virtutem commendent, tanique faciant, quid nobis Christianis de vera pietate, cui omnes virtutes merito famulantur, sentiendum dicendumq; erit? Quare sanctus Paulus quoque ad Timoth. 4. recte nos admonet, tibi inquit: ἢ γὰρ σκεπτικὸν γυναικῶν πῶς ἀλίγον ἔστιν ἀφίλιμον, ἢ δὲ ἰσχυρὰ πῶς πάλαι ἀφίλιμὸν ἔστι, ἐπισημαίας ἕλκωτα ζῶντι τῷ κυκλίῳ τῆς μακρότης. Quod Plato quoq; quasi per transeunam vidit in Epinomide. Nemo sane nobis unquam persuadeat, majorem esse virtutem generi humano, quam pietatem. Quibus cum utiliter conferantur versus Lucilii, quos refert Lactantius lib. 6. cap. 5.

Eulgora non metuo, pellunt ea germina lauri:

Fortune insultus despicit integritas.

Echinus non sine yaftricæ quadam naturali, sentiens canes accedentes, convolvit se in pilæ formam, ut tantum in aculeos vim suam exerceant. Plutarchus lib. de animalium solertia,

πολλὰ εἶν' ἀλάτῃς ἀδ' ἕξει· ἢ ἰμίζα.

Scit multa vulpes, magnum echinus unum habet.

Nam accedente, ut ajant, vulpe, echinus

Corpus convolvens, pinea in morem nucis,

Spinæ riget horrens, ne vel morderi queat,

Vel tangier.

Hieroglyphica nota est hominis qui fretus integritate sua nihil moratur iactus invidiæ, fraudes & obreccationes malevolorum facile contemnit, & ab illis se tueri potest, undiq; tutus. Nam

Integritas virtutis, suo munimine tuta,

Non patet adversa morsibus invidia.

Viro equidem vitæ integro scelerisq; puro convenit illud veteris poetæ,

---Expers terroris Achilles

Hostibus haud tergo, sed forti pectore notus.

INTEGRITAS invidia clamores contemnit.

Plutarchus in libello de Oraculorum silentio perhibet inter templi cujusdam à Cypsello consecrati donaria & anathemata extitisse Palmam æneam, ad cujus radices insculptæ viscebantur plurimæ ranæ, & natrices, quas hydros nominant. Hoc hieroglyphico indicantur (ex quorundam sententia) sycophantæ qui invidis linguis & exitiali maledicentiæ veneno armati, probos ac in-

tegros vitæ, scelerisq; putos viros, non obliqua, sed regia via ac ratione ad honorum & dignitatem A
exercitia sacra tendentes, evertere, & omnibus bonis exuere, sed frustra conantur. Nam innocentia
virtuteq; sua frece invidorum morsus & obreſcatorum calumnias facile spernunt ac recedunt, &
tantundem curant, quantum luna luporum ululatus. Palma enim ardua primæq; nobilitatis arbor,
frondibus nunquam vidua, homines ad magna tendentes aptissime exprimit, ad cujus radices tanx
plurimæ, odiosa sua coaxatione omnibus moleſtæ, calumniatorum mores ad vivum exprimunt, &
hydri nullis serpentibus veneno inferiores (ſi Plinio credimus) virulentos invidorum ſibilos de-
ſignant. Quod hieroglyphicon, eruditus Hadrianus Junius (cujus liber excuſus eſt à Plantino)
ita explicat;

*Palma caput tollit celo ardua, cujus ad ima
Rana loquax, ſtabulantur & hydri.
Oppugnant. Pres, quorum via conſona recto eſt,
Degene que invida lingua.*

INVIDIA. LITES. RIXÆ.

PAnſanias in Corinthiacis deſcribit paludem leonam, & addit: Ad Anymones fontem platanus
exſurgit, ſub ea Hydram educatam narrat. Equidem facile adducor, belluam illam tum multo
maximam cæterarum fuiſſe, tum vero tam inſuperabili veneno, ut ejus felle ſpicula ſagittarum Her-
cules inſecerit. Caput vero, ut ego opinor, unicum & non plura habuit. At Piſander Camireniſis,
ſis, quo & tera terribilior, & carmina ſua plus dignitatis haberent, pro uno illi plura capita dedit.
Hæc Pauſanias. Sed Naucrates quidem Erythreus ſeptem, Zenodotus Epheliſus novem, Heracles
Ponticus quinquaginta capita illi tribuit: quæ quoties unum illorum cædebat, priorum numerus
duplicabatur continuo. Hoc igitur monſtrum Jolai aurigæ opera Hercules, licet hydræ Cancer in-
gens opem tuliffet, perdomuit, ipſo etiam Cancro concuſſato fortiter. Plato ſane in Euthydemo
per Hydram & Cancerum callidiſſimos Sophiſtas intelligit, quo vitæ & docti veritatis amantes, ut
illi invidi videri cupiant, inſtar alicujus Herculis retunderæ ac ſuperare ſoleant. Alii, cum ex uno
tempore omnia ejus capita extinxiſſe putant, id eſt, virtute & temperantia cuncta vitia repulſiſſe.
Quo & Horatii illa 2. Epit. 2. referri poſſunt ac debent, ad quæ alludit noſtrum Diſtichon. Alii
ad laborioſas & nimis intricatas lites non minus concinne tranſtulerunt, cum dicto: SPES ACRA
SALUTIS. Quod & Proverbio ſignificari poſſet: *id quæ rixus, Hydram ſecus.* Quidam dolorem cum
tempore uſque veluti renaſcentem hoc ſymbolo exprimere ſtuderunt, cum inſcriptione: *NON
SECUS USQUE DOLOR.*

... malorum ſenſus accreſcit dicitur.

Leve eſt miſerias ferre perſerre grave.

Inquit Thyeſtes Senecæ. Diſtichon ſuper eſt, quod ſubjicimus:

Extemplo tibi ſit duram qui contulit hydram.

Sternere lativagam qui cupis invidiam.

INVIDIA fugienda.

A Bannofis & ingentibus arboribus ſubnaſcentes arbuſculos umbra lædi, ſuccum & nutrimen-
tum eis ſubtrahi, ſic ut incurvas enaſci & luceo deſtitutas inareſcere necce ſit animadverſent,
de Invidia fugienda te hieroglyphicis admoneri crede, & alienam virtutem & gloriam herbeſce-
tem cum gaudio intucere, favore proſequere, congratulatione tua fove.

INVIDIÆ Conatus irriſi.

CAnes Lunam fruſtra adlatrant, & ſerpentes ac ranæ ad palmæ radicem ſibilantes atq; coaxan-
tes nihil efficiunt.

*Quantum palma hinc ſſunt rane que nocere,
Tantumdem invidia vitæ obſiſſe prohibet.*

Nam

A Nam innocencia virtuteq; sua freti Sycophantarum calumnias facile spernunt ac retundunt. Palma enim ardua primæq; nobilitatis arbor, frondibus nunquam vidua, homines ad magna tendentes denotat: ranarum coaxatio calumniatorum ingenium, serpentum sibili morsus invidorum exprimitur. Hieroglyphicon illud pinxit, & tetraſticho illustravit, Adrianus Junius vir Doctissimus in emblem.

*Palma caput tollit coelo ardua, cujus ac ima
Rana loquax, stabulantur & hydi.
Oppugnant proceres, quorum via consona recto est,
Degeneres, atq; invida lingua.*

INVIDIÆ Antidotum.

Æ Lianus lib. 1. cap. 37. auctor est, Ciconiam vespertilioes ejus ovis perniciem mōdientes admodum caute vindicare. Nam cum hæ solo contactu ova illius sterilia & irrita reddere soleant, hoc remedio utitur, ut folia platanū in nidō suos inferat, quæ vespertilioes ferre nequeunt, sed inde torpore affectæ nihil amplius nocere possunt. Non dissimilem proprietatem (ut idem auctor habet) natura hirundinibus est largita: nam cum pariter blatæ ipsorum ovis sint perniciosa, matres apu folia ante pullos projiciunt, atq; hinc omnis accessus blattarum prohibetur, de quibus proprietatibus Diodorus Siculus lib. 2. præclaram habet sententiam, ubi ait: Proba enim natura omnibus animantibus magistra est, non solum ad sui conservationem, sed etiam ab illis procreatorum, idq; ob innatum studium & amorem vitæ, successiones in perpetuum stabilitatis perducens circum. Recte autem usurpavi poterit hoc hieroglyphicon a magnis viris, qui contra invidiæ motus quasi efficacissimo amuleto suam virtutem ac bonitatem opponunt, & æmulorum occultas machinationes singulari constantia ac fortitudine arecere ac irritas facere norunt. Quare veter quispiam, referente Stobæo, virtutem non immerito ita commendavit,

*ὅτι ἐστὶ ἀρετῆς ἀντικαταρτικόν,
ἢ καὶ πικρῆς δόλου καὶ χερματικῆς,
καὶ ἀποφασίας, καὶ ἑπιφανείας ὕλη,
ἀρετῆς δὲ ἴσως καὶ ἰατρικῆς καὶ χερματικῆς ἡλίας,
τῶν δὲ μᾶλλον ἀντικαταρτικῆς τελευταίων.
Non est virtute ulla possessio preciosior,
Non enim submittere se neque pecuniis,
Neq; securitati, neq; adulationi vulgi,
Sed virtus quo frequentius ea uti libet,
Eo magis crescit, perfectiorq; fit.*

Et ut propius accedamus ad hieroglyphici sensum,
*Virtuti invidia est hostis, verum illius omnes
Sincera insultos despicit integritas.*

INVIDUS.

Plorum virorum virtute macrescit invidus, & atra bile percitus fertur in seipsum, sicut Pantheram a junctis visio homine, vel hominis simulacro in rabiem agit, & in hominem vel ipsius hominem ferti toto impetu, ut quo loco eam quamprimum discepat. Panthera igitur in hominis personam vel effigiem insiliens invidi macrescentis rebus opimis proximi hieroglyphicon esto.

I · R · A.

Varro libr. 3. de re rustica, cap. 9. Melægrides vocat gallinas Africanas, quæ aliis sunt Numidicæ, quæ ad nos quoq; deferuntur. Quamquam vero Gesnerus nostras vulgo dictas Indicas gallinas ad Melægrides referri posse existimat (sicuti quoq; Turnerus Anglus, & Bellonius Galus) rectius tamen pavonem Indicum vel Gallopavum nominari, idem Gesnerus putat. Sed Gesnerus interpres & Commentator, Eliani lib. 16. de Animal. cap. 2. existimat Gallinacum Indicum

debere appellari. His vero avibus quasi peculiare hoc est insitum, ut ad iram provocatis, cutis circa collum sanguineo colore splendescat, & crista ipsius varii coloris infletur, & ad nares usque protendatur, caputque nudum pelle purpurascens obducatur, quam antea laxam & quasi vacuum, cum irritatur, sic inflat, ut ad brachii nonnumquam crassitudinem accedat, ac tum vox cum fragore alio quo per collum redditur. Quæ omnia in hac ave peregrina vere ^{id est} & mores iracundie exprimit, ut vix aliquid accommodatius excogitari posset. Est autem hieroglyphicum ex Claudiano de consulatu Honorii desumptum, ubi ait:

*Iram sanguinei regio sub pectore cordis
Protegit, imbutam flammis, avidamque nocendi
Præcipitemque sui rabie succensa tumescit.*

Cum quo convenit Perius libr. 3.

*Non face supposita, fervecit sanguis, & ira
Scintillant oculi, dicunt, fœcibus, quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.*

Seneca quoque in libr. de ira eam luculenter describit his verbis. Nam in ea facies turbatior ora pulcherrima fuerat, torvos vultus ex tranquillitate reddit, linquit decor omnis iratos. De remediis vero contra hunc tam impetuolum affectum aliorum scripta consulantur.

*Quam deforme malum ferventi accensa furore
Ira sit, iratis hæc monstrat avu.*

I R A furor brevis.

A Per iratus ac frendens, nimiaque vindictæ cupiditate irritatus, magno impetu arborem etiam validam deicere cupit; quo tamen conatu irritato nihil aliud consequitur quam quod dentes sibi ipsi confringit, seque frustra conficit, atque ita declarat quam noxia sit iracundia, omnis rationis expertus. Hanc Xenophon ^{de virtutibus}, improvidam vocat. Et Cicero 4. Tulci. An quicquam est, inquit, insanitiæ similis ira? Ennius insanitiæ insitum dicit. Color, vox, oculi, spiritus, impotentia dictorum & factorum, quam partem habent sanitati? Paulo post addit, non igitur desiderat advocationem fortitudo iracundiam; satis est instructa, parata, armata per sese.

*Concitus ira aper in truncum se reddidit inermem:
Ira ultrix quoties in sua damna ruit?*

Extant adversus iram præclara Senecæ & Plutarchi documenta, quæ illam animi perturbationem ad vivum depingunt. Paucis omnia Horatius libr. 1. epist. 2.

*Ira furor brevis est, animum rege, qui nisi pareat
Imperat: hunc frenis, hunc tu compeste catena.*

Compefitur autem sapientibus verbis, teste Plutarcho,

*ψυχῆς νοσητὸς οὐκ ἴατρος λόγος, id est.
Anima morbo remedium oratio.*

Qualis autem debeat esse illa oratio docet hierosolymia apud Prophetam & Apostolum, irascimini & nolite peccare. Sol non occidat super iram vestram, Psal. 4. 5. Eph. 4. 26.

I R A compefcenda.

Ingeniose admodum, ut multa, Isidorus Pelusiotes, epistol. 43. lib. 4. nuper editi. De ira compefcenda hieroglyphicon nobis proposuit corvum Prophetæ Eliæ cibum adferentem, his verbis. Deus fons bonitatis curavit Prophetam per corvum pasci, avem sobolis propriæ osorem, & que parit quidem atque excludit pullos, sed eos non alit. Maximè quidem omnia nutrit ac sustentat divina providentia; eximie vero & peculiari quodam modo pullos eorvorum, qui à parentibus suis negliguntur. Animalcula enim parva quæ nidosei cum volitant, pabulum ipsis præbent, quoad ad volare possunt. Per corvos igitur Deus non tantum voluit suadere Eliæ, ne nimium indignationi suæ indulgeret, neve magis inhumanus esse videretur quam illud volatile animal, quod quantum vis in pul-

A los suos crudele alioqui sit, tamen jam propheta humanitatem illi allato pabulo exhiberet. Nam hæc quidem, inquit Deus, avis jam tunc meo jussu pascit. Tu vero totus ira & indignatione occupatus, jura humanitatis habes despectui. Hæc Isidorus.

IRREQUIETI homines.

Camelus sitim quadrivanam tolerat, impleturq; cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum, obtrubata prius aqua pedum proculcatione: aliter potu non gaudet. Quod Elianus quoq; Elephanti tribuit, cui aquam limpidam exolam esse testatur. Ad hunc modum homines irrequieti, atq; ad turbas nati affectibus suis ut indulgeant omnia pervertant, hostes publice tranquillitatis, qui consilia sua eo dirigunt ut alios inter se committant, atq; miris artibus excitent bella non necessaria. In aquis turbidis piscationem multam se facturos somniant, nonnunquam familiarum suarum, sepius suorum ipforum maximo malo. Turbata delectatur, &

Turbat aquam sitiens quam vult haurire Camelus:

Sit pacem ex bellis qui lucra secula sitit.

B Apud Jovium occurrit insignis historia. Virginius Uersinus, strenuus alioqui bellator, contra multorum etiam gentilium suorum sententiam, qua tempore universa fere Italia contra Gallos conspiraverat, nihilominus tamen ipse castra Gallica sequi maluit. Ideo usus est symbolo Camelino, cui adpingi curavit, *latrouble me plait*, id est, mihi turbida placet; sed conatu & exitu parum felici. Nam durante bello isto gravissimo Atelle obsessus in hostium manus incidens in carcere Neapolitano feda morte perit.

JUDICIUM vulgi mire depravatam.

C In eo fallimus turpiter quod mensuras rerum ignoramus, præsertim quum de hominum evanido splendore agitur. Quod ut corrigeret Seneca Stoicus, hieroglyphicum tum ex pumillione & Colosso, tum ex vario humano habitu sumpto, multa egregia proposuit, quæ hic proponere libet, ad vetustissimam sapientiam pertinentia. Nemo (inquit, circa finem epist. 76.) ex istis quos purpuratos vides, felix est, non magis quam ex illis quibus scriptum & chlamydem in scena fabula assignant, cum præsentem populo elati incesserant, & corburnati, simul atq; exierunt exalceantur, & ad statueram suam redeunt. Nemo istorum quos divitiæ honoresq; in altiore fastigio ponunt, magnus est. Quare ergo magnus videtur? Cum basi sua illum metiris. Parvus pumilio, licet in monte consistere, Colossus magnitudinem suam servabit, etiam si steterit in puteo. Hoc laboramus errore: sic nobis imponitur: quod neminem æstimamus eo quod est, sed adjicimus illi & ea quibus adornatus est. Atqui eam vobis veram hominis æstimationem inire, & scire qualis sit, nudum inspicere; ponat patrimonium, ponat honores, & alia fortunæ mendacia: corpus ipsum exuat: animum intueri, qualis quantusq; sit, alieno an suo magnus, si erectis oculis gladios micantes videt, & si scit sua nihil interesse utrum anima per os, an per jugulum exeat, beatum voca. Si cum illi denunciata sunt corporis tormenta, & quæ casu veniunt, & quæ potentioris injuria, si vincula & exilia, & vanas humanarum formidines mentium, securus audit, & dicit,

--- Non ulla laborum,

O virgo, nova mi facies inopinave surgit,

Omnia præcepi, atq; animo mecum ipse peregi.

D Tu hodie ista denuncias: ego semper denunciavi tibi hominem paravi ad humana præcogitati mali mollis ictus venit. At stultis & fortunæ credentibus omnis videtur nova rerum & inopinata facies. Magna autem pars est apud imperitos mali, novitas. Hoc ut scias, ea quæ putaverunt aspera, cum affluere, patiuntur. Ideo sapiens affluere futuris malis: & quæ alii diu patiendo levia faciunt, hic levia facit diu cogitando. Audimus aliquando voces imperitorum dicentium, Nesciebam hoc mihi restare, Sapiens scit omnia restare sibi. Quicquid factum est, dicit, Sciebam.

HEbrais vox Chafidha, Ciconiam, & misericordiam significat, Justos autem, id est, Dei electos in Christo, Isaias viros *hesed*, id est, misericordes appellat cap. 57. 1. 2. Solet autem *hesed* advena Ciconia *hesed*, id est, parentibus senio confectis mutuam nutriendi vicem rependere. Ideo Plin. libr. 10. Naturalis hist. cap. 23. Genetricum, ait, senectam invicem educant, Justus etiam officiosus est erga omnes & beneficus, maxime tamen erga de se bene meritos fidei patres & bonos, quibus ex talionis lege pro acceptis beneficiis parem gratiam referre studet.

2. Honos iis, ait Plinius, serpentum exitio tantus, ut in Thessalia capitale fuerit occidisse, eademque legibus poena qua in homicidam. Bellum sine inducitis, & Justus in his terris militans, cum antequo illo & tortuoso serpente latana, gerunt: & super Leonem ac Basiliscum calcant, Psal. 91. 13. versantes in medio nationis pravae ac pervertae, Phil. 2. 15. Sed per Christum, fide mundi hujus victorice, vincunt & pedibus calcant illum Serpentem, Rom. 16. 20.

3. Ciconiae in caelo noverunt tempus suum, Jerem. 8. 7. Ideo Basilus in Hexamero ait, Mores vero Ciconiarum haud longe dixeris à prudentia rationeque distare. Ita uno tempore haec omnes in nostras provincias veniunt, ita cuius abitura certo congregantur in loco, indeque univertae, cum lege, praedicta die recedunt. Ita & justus homines tempus gratiae Dei benevolentiae studiose obsecrant, & memores sunt dicti Apostolici: Idque perspecta opportunitate, quod videlicet tempestivum jam sit nos à somno exspargisci, &c. Roman. 13. 11. Item, Redimentes occasionem, quoniam dies mali sunt. Ephes. 5. 16.

JUSTI & injusti.

1. **M**YRICA (de qua Plinius, libr. 13. cap. 21.) duae species sunt: sylvestris altera, quae non fert fructum; Sativa altera quae *myrica* est, fructumque copiosum fert. Sic Spiritualis Myrica, videlicet Ecclesia, siquidem aeternam societatem hominum spectes, complectitur duos hominum ordines: quorum alter Pseudochristianorum, alter Germanorum Christianorum est. De illis Sylvestribus myricis dicitur Jerem. 17. 5. 6. Sic dixit Jehovah, Maledictus vir qui fidit homini, & ponit carnem brachium suum, & à Jehovah recedit cor ejus. Erit enim tamquam Myrica in deserto, neque videbit quum venerit bonum, sed habitabit in siccitatibus in deserto. Sed de Myrica laudata, Psaltes, efficacitatem precum commendans, ait, eo quod respexerit Deus ad orationem eorum qui sunt veluti Myricae, & non spreverit preces eorum, Psal. 102. 18. Haec Myricae renascuntur non ex semine mortali, sed per sermonem Dei vivi & manentis in aeternum. 1. Petr. 1. 23.
2. Nascuntur Sylvestres Myricae proximè paludes, residuesque aquas ac quiescentes, teste Dioscoride, lib. 1. 95. Pseudochristiani peccatis mundoque huic nimium addicti, palustribus & uliginosis hujus terrae locis plurimum delectantur. Sativa Myrica lymphidis & salutaribus Spiritus Sancti fluentis rigantur, eamque aquam bibunt quae in eis sit fons aquae salientis in vitam aeternam. Johann. 4. 14.
3. Sativa Myrica lymphidis & salutaribus Spiritus Sancti fluentis rigantur, eamque aquam bibunt quae in eis sit fons aquae salientis in vitam aeternam, Joh. 4. 14.
4. Humiles sunt Myricae. Sic & fideles homines humiles corde sunt memoresque; praecipiti quod illis dedit Dominus Jesus, quum diceret, Matt. 11. 29. Tollite jugum meum super vos, & discite à me quod mitis sum & humilis corde: & invenietis requiem animabus vestris.
5. Fragiles & tenues Myricae sunt. Fragiles & tenues sunt fideles homines, ut qui in seipsis considerati, una cum docentibus de fidei thesauro quem circumferunt in hoc mundo necesse habent dicere, habemus autem thesaurum hunc in testaceis vasculis, ut ejus virtutis praestantia sit Dei, & nos ex nobis dum in omnibus premimur, at non coartamur. 2. Corinth. 4. 7. 8.
6. Myricae autem Spirituales, idem quod Croco accidit. Gaudet calcari Crocum, premendoque melius provenit, Sic Ecclesia militans, sic etiam cuncti fideles, cruce Christi gestantes, habent eamque

A cum Davide dicant, Multis angustiis affecerunt me ab adolescentia mea, &c. Psalm. 129. 1. 2. 3. Ad Moabitas autem dicitur. Jerem. 48. 6. Fugite, eripite animam vestram, & sitis veluti Myrica in deserto. Significat genti superbar, inhospitali, & fiducia opum ac potentia suae inflata, rerum vices imminere: ac futurum, ut qui antea in cultissimis & populosis oppidis vixissent, trepida formidine diffugere in solitudines incultas, in iisq; delitescere, necesse haberent. Hoc sane sylvestrium Myricarum fatum est.

7. Sed Sativæ & Spirituales Myricæ, non in terris, sed in cælo radices agunt, & ubiq; locotum, perpetuo fidei, charitatis & spei honore vident. Ac de eorum antecessoribus dicitur, Oberaverunt cum ovillis & caprinis pellibus, deflicuti, oppressi, male habitii. Quibus indignus erat morbus, in desertis errantes, in montibus ac speluncis & cavernis terræ. Hebr. 11. 37. 38.

8. Theophrastus libr. 1. de Plantis, cap. 16. Myricæ, ait, inter frutices folium carnosum: nonnullis harundinaceum, ut palmæ, Coici, cæterisq; similibus, quæ foliis angularibus constant. Myricæ mysticæ cor carneum, non lapideum est, Deo ei pro infinita sua gratia benedicente, ut habetur Ezech. 11. 19. Et dabo eis cor novum, & Spiritum novum tribuam in visceribus eorum; aut ramq; cor lapideum de carne eorum, & dabo eis cor carneum. Qui autem carni boniq; cordis flores, quæ folia, qui fructus Spiritus sint, idem Propheta verbis sequentibus indicat, dicens: Ut in statutis meis ambulent, iudicia mea custodiant, faciantq; ea: & sint mihi in populum, & ego sim eis in Deum.

9. Testatur Dioscorides, Myricam Sativam in Ægypto & Syria fructum ferre gallæ Similem, inæqualiter in gulto adstringentem, commodumq; pro galla in medicamenta ocularia, & quæ ad os parantur, & ad alia multa medicamenta. Myrica Spirituales eos fructus profert: qui iis serviant, quorum mentis oculi illuminandi sunt, ut eis illuceat Christus: quorum os aperiendum, ut sermo eorum semper eum gratia sit sale Sapientiæ conditus, juxta dictum Psalm. 37. 30. Os iusti loquetur Sapientiam, &c.

10. Vulgus Myricam infelicem arborem vocat. Talis est errore opinionis filiorum hujus sæculi, Ecclesia: tales sunt & fideles & tumidi in hoc m.ndo. Sed bene habet, quod servator dixit, Beati qui nunc esuritis, quia saturabimini. Beati qui nunc fletis, quoniam ridebitis, Luc. 6. 21. Beati qui lugunt, quoniam ipsi consolationem accipient, Matth. 5. 4.

11. Inter Myricam & Lienis morbos ejusmodi *di. m. n. d. n. a. e. s. t.* ut splenticis cibis potusque in vasibus Myricis cum fructu exhiberi viamque carbonibus myricis igni flagrantibus adustum pro opinari, perhibeat. Myricæ Spirituales, homines nimirum modesti & fideles, ac *κατασφραγιστες*, cor lienosum, turgidum, & opinione sanctimoniam inflatum non habent. Nemo etiam eorum tam est sui immemor, ut ebrius voluptatibus alios irideat, dicatque, sed tum petulanti splene cachinno. Neminem enim rursus sardonio prosequuntur, ut qui non illud Simonideum solum didicerunt, Mementote esse hominem: sed etiam illud Beati martyris Ignatii ad Maquestanos, Decet nos non tantum dici, verum etiam Christianos esse. Non enim dici, sed esse beatum efficit.

J U S T I T I A.

D Cum Aquila regina avium dicatur, & huic alitum, secundum Plinium maximus honos & magna vis insit, constat tam ex profanis quam sacris literis semper in signe fuisse alicujus Imperii, ut apparet nominatim ex 17. cap. Ezechielis prophetæ, quo in loco Aquilæ nomine regnum Babylonium & Ægyptium designatur. Xenophon lib. 7. de Cyri institutione præcipuum signum exercitus Persici auream Aquilam fuisse scribit. Idemque Romani longa serie ab Hetruscis acceptum observant, secundum Dionys. Halicarnass. libr. 3. & Dionem, libr. 40. Atque nunc etiam Imper. Rom. f. helbus auspiciis eam gestant, bicipitem quidem, ut Occidentis & Orientis imperii divisionem denotent. Præterea numi aliquot antiqui extant, in quibus aquila fulmini insidens addito oleæ ramo conspicitur, pacis & belli hieroglyphicon, à Carolo V. usurpatum cum inscriptione, Suum cuique. Idem retinuit Maximilianus 11. addito hoc dicto Græcè ΕΝ ΚΑΙΡΩ ΕΚΑΤΕΡΩΝ.

*Leva tenet fulmen, sed oliva dextera ramum,
De bello & pace sis memor officii.*

Officium illud vero poetarum Princeps paucis expressit, *Aeneid. 6.*
*Tu regere imperio populos, Romane, memento,
(Ha tibi erunt artes) pacique imponere morem:
Parcere subiectis, & debellare superbos.*

JUSTITIA distributiva.

Achilles Bocchius Bononiensis in Symbolicis suis Quaestionibus Cl.V. Berguncio inventio-
nem hieroglyphicam ascribit, quo significare voluerit, acuminem, ratione, diligentia quemvis be-
ri posse; remque ipsam elegantissimis veisibus minutatim excutit ac persequitur. *Alexa* quidem
seu *Justitiae* imago, quae vulgo virginis decorae bilancem manu gestantis pictura representatur, effi-
caciter nos exhortatur ad cognitionem veritatis rei causaeque; cujusvis, tum ea cognita ad integram &
circumspectam distributionem, quae in Geometrica proportione potissimum consistit, suum cuique;
tribuit, praemia bene meritis constituit, poenas nocentibus pro eo usque, del. eto i rogat. Unde conven-
ienter admodum quidam dixit justitiam hanc, quam distributivam vocant, cujusque propria sunt
Cognitio & Electio, admittere adhibereque in con. Lum Graciam & *improbitate*; & Plato tum demum
beatas fore Resp. praedicat, cum ad hanc justitiae analogiam constituuntur. Delphinus vero, cum in
perpetuo constanti semper motu sit, etiam cum dormit, neque ante movendi quam vivendi finem
faciat, ut Plutarch. tradit in libr. de solertia animalium, veram & genuinam Justitiae notam adum-
brat. Est enim ea constans ac perpetua voluntas jus suum cuique; tribuendi, ex Ulpiani J. C. de finitio-
ne. Et justus vir semper justè agit, nec umquam juste agere cessat aut defatigatur, secundum deseri-
ptionem Aristotelicam. Delphinus etiam hieroglyphicè maris imperium denotat, ut docet Petrus.
Atque ut in bello, sic in navigationibus & maris negotiationibus justitia vel primum sibi locum
vendicat. Quo pertinet Rhodiorum navalis disciplina, quam ad suam usque; aetatem perdurasse scri-
bit Cicero pro L. Manil. & quam Strabo *isopolus* admirabilem nominat, quamque omnes populi
etiam Romani ipsi, secuti sunt, ut annotat doctiss. Jac. Cujacius in *magr.* Dig. ad ut. de L. Rho-
dia, de jactu.

JUSTUS.

1. **M**ontes amant Cedrus, Larix, Teda & cetera è quibus Resina funditur: ut ait Ruellius. Ju-
stus cum montem diligit in quo rena scitur, de quo, Ecclesiam Christianam celebrans, *Isaias*,
cap. 2. ait, erit in novissimis diebus mons domus Jehovah praeparatus in vertice montium, & elevabit
se praecollibus, confluentque; ad eum omnes G. ntes.
2. Cedrus durissima, quae medullae proxima, velut in corpore ossa: ac (ut ait Plinius) oleo perun-
cta materies ejus, nec tinea, nec cariem sentit: clavum non tenet. Justus, delibutus oleo Spiritus
Sancti, firmus est, & à carie tineaque; peccatorum mortalium immunis, immortalitatem meditat
& obtrinet: nec clavum peccati regnantis admittit, sed eundem per gratiam Dei repellit & exclu-
dit.
3. Folia non decidunt Cedro, sed perpetua Coma vites: quasi caestret decacuminata, confestim,
ut ajunt, interit, nec postea regenerat. Justus homo sanctificationis suae honestamentum nomi-
quam omni ex parte amittit: licet illud interdum aspergatur offensus, quibus nonnunquam & San-
cti praecoccupantur. Semper autem meditat illud Apostoli, *Rom. 11. 20.* Tu vero per fidem stas,
nec effertor animo: sed time. Ideo nexu Spiritus Sancti Christo capiti conjuncti perseverantia: do-
num ab eodem petunt & impetrant.
4. Cedri medulla rubet & odorata est. Cor fidele rubet & suavissima fragrantia excellit, quia san-
guine Christi respersum est, & ejus merito ab omni peccato emundatum.
5. Cedri usum damnat Plinius propter ancipitem naturam viventia, corrumpendi, & defuncta con-
servandi: cum vitam auferat spirantibus, defunctisque; pro vita sit, ob hoc non censet interius uten-
dum.

A dum, Hujus diversitatis rationem Galenus inivit: quia tamen Cedrus adurat, ita ut ordine quarto calefacientium censeri mereat, inter omnia tamen ardentia medicamenta, infirmissimum esse constat. Proinde viventibus ad motum vitalem calore adjuncto assumit vires, & quasi accenditur, atque ita jugulat; sed defunctis additum purilaginem exerit, & viciosos humores depalcit, quibus detractis corpora à labe rptionis asserit. In homine justo mortificatur caro, ut Spiritus vivificetur. Ideo non sequebitur, sed etiam si ejus homo externus corrumpitur, internus tamen renovatur quotidie, 2. Corinth. 4. 16. Ac justi mortificant membra sua terrena, neque sistant membra sua arma injustitiae peccato, sed sistant sese Deo, ut ex mortuis vivos & membra sua arma justitiae Deo, Col. 3. 5. Rom. 6. 13.

6. Si verum est quod Plinius libr. 16. cap. 11. scripsit Cedri tanta vis est, ut in Aegypto corpora defunctorum eo perfusa serventur: At Justus etiam in seipso ejusmodi facultatem non obtinet, tamen è plenitudine Jesu Christi aquam vitae salientem in vitam aeternam uberimè hauriunt, & eidem immortalitatem animae corporisq; resurrectionem acceptam ferunt.

JUVENTUS *neglecta.*

Homerus Odyss. 10. lib. Salicem arborem nominat *ἀλιόφυτον*, id est, frugiperdam, idemque de Theophrastus quoque Pliniusque tradunt. Nam semen celeriter amittit & quidem ante maturitatem, quamvis in Creta id producere nonnulli asserant. Quemadmodum itaque Salicis humor ille inter calamos arundinaceos collectus praebet nutrimentum commodum, facitque ut egregie crescat ac luxuriet, attamen inde nihil fructus aut seminis saltem percipi potest: non aliter haec penumero etiam parentes & amici in suos liberos & alios adolescentes sibi commissos multum sumptuum faciunt, ac saepe in penias plus quam necessarias, qui tamen hoc parum bene collocant suo officio male fungentes, nec comoda sua tempestive perpendentes, inutiliter omnia decoquunt, de futuro minime, ut par erat, solliciti: atque ita una cum aetatis flore ac preciosiss. temporis jaetura semina virtutis perdunt, ac ita postea nullius usus neque sibi, nec aliis esse solent, immemores egregii praeccepti Tibulliani;

*Ae, dum primi floret tibi temporis aetas,
Vires, non taras labitur illa pede.*

Quod idem Propertius quoque cecinit:

*Vidi jam juvenem, premeret cum senior aetas,
Marentem stultos praeterisse dies.*

Hoc hieroglyphicon utinam nostro saeculo nimis licentioso, vel potius plane offerato, juvenes diligentius apud se perpendere, nec aliorum exemplo se tam facile seduci cum magno suo malo patereantur.

LABOR *improbis omnia vincit.*

DScurus castaneam, quamvis aspero & spinoso cortice circumdatam, tamdiu versat & laboriose stracet, donec aperiat fructusque illius interiore frui ad vescendum queat. Quod hieroglyphico indicatur absque labore & sudore ad res laudabiles nullum nobis patere aditum.

*Nucleus aridet? Spinoso putamina rupe,
Non vult felices absque labore Deus.*

Estque haec similitudine hieroglyphica Plautus usus in Curculione,

Qui è nucenucleum esse vult, frangat nucem.

Monens comoda quaerentem ut laborem quoque non subterfugiat, quod B. Hieronymus ad diligentem sacrarum litterarum lectionem accommodavit. Cicero quoque ex Attico vetere poeta refert hos versus in Orat. pro Sextio.

*Sed te id quod multi invident, multique expetant,
Insueti sit postulare, si tu laborem summa cum cura offeras nullum.*

Idq; de Sapientia adeptione peculiariter pronunciat Turpilius Comicus, referente Nonio, in ver. A
bo Spissum.

Ita est: verum haud facile venire est illo, ubi ipsa est sapientia.

Spissum est iter, adipisci haud potest nisi cum magna miseria.

Et numerofus Pindarus Pyth. vii. 1. Od. ult.

Ei de his ἀλθωτοῖς ἀδύνατον, ἀπὸ τῆς ἀδύνατος ἢ φασίται, id est.

Si vero aliqua est inter homines felicitas, ea non sine labore existit.

Cui similis est Epicharmi sententia, *ἅπαντες πόνον μάλιστα πείρα τ' ἀζαδὴ ἐν θῆσι, id est, Conveniunt laboribus vendunt omnia bona Di.* Totam vero hoc hieroglyphicon eleganter explicat Philo de vita Mosis libr. 3. De homine laborum amante usurpamus dictum à Claudiano libr. 2. de laudibus Sulconis,

--- Durum patientia corpus

Infruit, ut nulli cupiat cessisse labori.

Testudinem tardigradam fingunt lento illo, sed continuo gressu ad montis fastigium ascendere, eoque tandem pervenire. Quo hieroglyphico indicatur, nonnullos, quamvis ingenii tarditas, vel alia eos non parum remorentur, assiduitate tamen & diligentia id omne compensare, ac tandem ad sapientiae & doctrinae veram possessionem ascendere; tum etiam Cato dicat (qua sententia B. Hieronymus quoq; usus est) *si fat bene quod breviter Aristoteles, 3. Ethic. dixit, ἀπὸ τῆς ἰσχυρῆς καὶ ἀσθενείας, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας, ἢ ἀπὸ τῆς ἀδύνατος, id est, Negotia quidem aggredienda cunctanter, sed in susceptis constanter inhaerendum.* Et Porciandro adscribitur illud semper meditandum, *ἡσυχία τὸ νόον.* In cura sane & diligentia omnia consistunt. Paulatim, & cum prudenti cunctatione Cochlea per acclive & salebrosam iter ad excelsum montis jugum perrepere conatur, idq; solertia & labore indefesso & continuo tandem assequitur. Quod hieroglyphicum affert Jo. Baptista Pittonius alicupio, **NON TEMERE.** Solent autem eodem modo homines virtutis amantes, laboris iter, quod ad gloriam ducit, non defugere, quamvis arduum imprimis illud sit ac difficile. Nam & Quinus Smyrnaeus in clypei Achillei descriptione libr. 5. Virtutem in excelsissimo monte collocat, in cuius vertigium non nisi extremo cum sudore & periculo ingenti pervenire liceat. Quod Silius Italicus imitatus, & Hercules Prodicii historiam ad Scipionem suum eleganter transferens, sic virtutem inter alia loquentem introducit;

Castra mihi domus, & celso stant colle penates,

Ardua saxosa perducit semita clivo,

Aspera principio, (nec enim mihi fallere mos est)

Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Alii nobili Catonis dicto rem explicant: **SAT CITO, SI SAT BENE.** Non mase; nam & praecaros conatus temeritas corrumpit: & tempestivum est, quicquid Republicae salutare est. Constantia modo adsit & tolerantia, & moram facile compensabit felix gloria. Nemo enim, ut verissime dixit Sallustius, ignavia immortalis factus est. Sola virtus clara aeternaque habetur. Pulcherrime etiam Pindarus Olymp. 6. *ἀσθενείας δ' ἀγέραι ἔσσι μὴ ἀδύνατος τὸν ἐπὶ τῶν καλῶν ἔργων ἀπὸ τῆς ἀδύνατος ἀπὸ τῆς ἀδύνατος, id est, Virtus periculorum experta, neq; apud homines, neq; mari habetur in pretio: at multi morantur, si quid honesti laboriose peractum est.*

Cochlea igitur tardo, sed non levi ascensu montis excelsi petens verticem juvenes his vertibus compellare fingatur,

Disce puer virtutem ex me verumq; laborem,

Si vera ornari laudis honore cupis.

De pugna aquilarum cum cervi Plinius libr. 10. cap. 3. haec habet. Multum pulverem volutata (Aquila) collectum, insidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec praecipitet in rupes. Qua icone indicatur, multo labore animo constanti ac industria singulari opus esse ad magna facinora subeunda, & res difficiles ac arduas, tam aggrediendas quam consequendas. Quod idem Pindarus praclare quoq; Olymp. 5. cecinit,

A *ἄνδρα δὲ ἀνδρῶν ἀρετῶν πρὸς δαπάνην τῆς μάχης ποιεῖν, ὡς δὲ ἕξοις κινδύνοις ἀντιπροσέταται, id est,*
 Semper autem circa virtutes labor sumptusq; pugnant, adversus opus periculo rectum.
 At Sophocles in Tragedia Euryphile, quæ non extat, ait:
ἀνδρῶν γὰρ ἰδὲ τῶν εἰρημῶν ἡ ὑγιάσιμος, id est,
 Pectus virorum fortium haud fiat languidum.

Cujus rei exemplum memorabile legitur apud Pansianiam libr. 8. de Philopœmene, qui in prælio fortissime pugnans, atq; hasta trajectus circa utrumq; femur, in genua se dimisit, tantisper impediende telo progreffi conatus, dum infringereetur hastile inter femora medium. Victis deinde hostibus, eo in castra reportato, ex altero femore spiculum, ex altero missilis fragmentum extractum est. Cujus viri ingentem animositatem, virtutem ac fortitudinem eximiam summopere admiratus Antigonus, omni studio in Macedoniam eum ad se allicere conatus est, ad quem tamen ille se conferre noluit. Atq; huc inter alias sententias hujus argumenti præclaras, dictum Senecæ in Epistola 22. ad Lucilium videtur non habere postremum locum. Non vir fortis est & strenuus, qui perterritus liborem fugit, sed cui crescit animus in ipsa rerum difficultate, cum turpe sit cedere oneri luctantiq; cum officio, quod semel accepisti.

*Aspicis ut torquet volucris Saturnia cervum?
 Nempe docet vigili cuncta labore dari.*

LABOR moderatus.

Plinius agens de Camelis, velocitas, inquit, inter equos, sed sua Camelis mensura, sicuti & vires. Nee ultra assuetum procedunt iter, nec plus instituto opere recipiunt. Omnes præclaræ actiones invictis sunt animo persequendæ & absolvendæ. Quæ virtus Græcis *φαιδοναία*, id est, industria & ardens affectus in laborib. capessendis. Et vetus proverbium ait, *ἐκ τοῦ πόνου κλέσθαι*, ex labore gloria. Xenophon libr. 1. institutionis Cyri, *ἡμῶν πάλαι ἡ μάχη τῶν πόνων τῶν ἀπορῶν*, id est, ipse honos leviores reddit bellico duci labores. Claudianus item in epithalamis Honori canit suaviter:

C *Non quicquam fructus veru odoribus, Si fronti caveat, si timeat rubos.
 Hyblæus latebris nec spoliat favos, Armat spina rosas: melle tegunt apes.*

LÆTITIA, Ovationis, victoria.

UNCTUM & coronatum; altum item & erectum, lætitiæ, ovationis fuit Hebræis hieroglyphicon, Psal. 3. 4. Exaltas caput meum, & 21. 4. posuisti in capite ejus coronam, & 23. 5. impinguaisti oleo caput meum, & 27. 6. nunc exaltavit caput meum. Job contra miseriam suam sentiens dicebat, absulit Deus coronam de capite meo, Esa. 57. 11. Lætitia æterna super caput eorum.

LAUDABILIA expetenda & sequenda.

OBSERVATUM est ab Indagatoribus & cultoribus stirpium inter alia Naturæ admiranda opera etiam hoc, quod quædam cucurbitæ genera ita humiditate aquæ delectantur, eamq; sic appetant, ut vase ea pleno, vel fructui, vel radici applicato, manifeste paulo post deprehendantur, cucurbitam non solum ad istud vas liquore impletum sese inclinare, sed etiam illum quasi pedetentim vase absorbere atq; consumere: contra vero, si oleum eodem modo cucurbitæ admoveatur, illud quasi contrahendo se respuere, ac incurvatam tandem tabescere. Cum itaq; hæc & alia hujus generis plurima Natura, recte ideo ab Hippocrate, Epidem. sect. 5. vocata *ἀναδιωτῶν*, id est, ab aliis non edocta vel instituta, factitate soleat, atq; insita vi sine ulla hominum sagacitate, tam in plantis quam in aliis rebus, expectat utilia ac fugiat noxia: multo profecto magis homines ratione præditi atq; *αὐτοσχευῶν* agentes, omnia quæ ad vitam honeste ac laudabiliter instituendam virtutemq; sequendam, prodesse possunt, semper appetere contraria vero modis omnibus fugere debent.

*Utilis attrahitur plantis, at noxius humor
 Spernitur: anne homines in sua damna ruunt?*

LEGUM cura observatio, reverentia neglecta.

E Numerat Aristoteles lib. 9. de histor. cap. 39. tria araneorum genera, ex quib. tertium dicit esse sapientiss. & de illarum venatione & artificio in tela conficienda plurima lectu digna proponit. Quem secutus Plutarchus in commentatio de solertia Animalium, non minus hoc argumentum eleganter tractat, nec non Elianus lib. 1. cap. 21. & Plinius lib. xi. cap. 22. itemq; Cicero 2. libro de natura deorum. Anacharsis autem, ut in vita Solonis Plutarchus refert, araneorum tela leges comparabat. Nam ut in his animalcula & insecta fumiora, quales sunt mulca, papiliones, & similia, retinentur: validiora autem, ut vespa, & crabrones peritumpunt: ita legibus humiles, & pauperes constinguntur, divites vero & potentes illis non alligantur. Quod quidem de legum inaequalitate potius, quam recta ipsarum observatione intelligendum. Nam Trajanus justiss. Imperator (ut Dio in sua vita perhibet) praefecto praetorio tradens gladium dixisse fertur: *Hec gladio pro me ataris, donec iusta facio. Sin iniuste egero, contra me.* Ac similiter Antiochus tertius civitatibus sibi subditis scripsit, si quid unquam per litteras mandasset, quod legibus adversaretur, ne curarent, sed haberent pro illo, quod se nesciente esset scriptum. Quo pertinet Platonis graviss. sententia lib. 4. de legibus, cuius *ἡ πόλις μὴ πρὸ ἀρχαίων ἢ καὶ ἀνορθοτέρων, ἀλλ' ἐξ ἑσθλῶν ἐπιδημιῶν θέσται.* cuius *ὁ νόμος ὁμοῦν ἴσους ἀποδοῖ, ὅτι οὐκ ἔστιν ἰσότης ἀλλ' ἀδίκημα, ὅταν οἱ θεοὶ πάλαι θέσαν νόμους καὶ θεοὶ ἴσους ἀποδοῖ, ἰδ' ἐστὶν, πατάται ἡ πόλις ἐξ ἑσθλῶν ἀρχαίων, ὅταν οἱ θεοὶ πάλαι θέσαν νόμους καὶ θεοὶ ἴσους ἀποδοῖ, ἰδ' ἐστὶν, πατάται ἡ πόλις ἐξ ἑσθλῶν ἀρχαίων.* id est, paratum illi civitati exitium video, in qua non lex magistratibus, sed legi magistratus praesunt. Salutem vero illi, ubi lex servientibus magistratibus dominatur: cuncta certe bona, quae civitatibus praebent, huic affore cerno. Et Cicero quoq; alibi dicit, leges cum omnibus una & communi voce loqui.

*Innodat culicem, sed vespa per via tela est:
Sic rumpit leges vis, quibus haeret inops.*

LIBERTAS non libera.

Cicero in paradoxis, Quid est, inquit, libertas? Potestas vivendi ut velis. Quis igitur vivit ut vult, nisi qui recta sequitur, qui gaudet officio, cui vivendi via considerata ac provisus est, qui legibus quidem non propter metum patet, sed eas sequitur atq; colit, &c. Quae Horatius imitatus est, lib. 2. Serm. Satyra. 7.

*Quinam igitur liber? sapiens sibi que imperiosus.
Quem neque pauperies, nec mors, nec vincula terrent;
Respondere cupidinibus, contemnere honores,
Fortis, & in seipso totus teres atq; rotundus.*

Sed licentia, qua omnes (secundum Comicum) detiores reddimur, sub libertatis specie multis imponit, & cupiditatibus indulgentes ab actione virtutis avocat; de quo Lucan. lib. 8.

Libertas amor, miserum quid decipis orben?

Sic canis abruptis vinculis, quibus tamen adhuc irretitus apparet, seipsum rursus intricat & in novam servitutem trahit. Praeclare itaq; Plato, epist. 8. ad Dionis familiares; *Itis, inquit, qui liberum vivendi genus persequuntur, jugum vero servile ut vete mol. in fugiunt, etiam atq; etiam sunt auctores, ut caveant ne insatiabili importuna libertatis cupiditate, in eundem malorum suorum morbum incidant, quo quidem illi laboraverunt, quod immoderato libertatis amore petiti, impetiorum ordine proculcato, in vagam confusamq; perturbationem inciderint.* Et tandem

*Quid juvat abruptis in libertate morari
Vinculis, si maneat & tibi colla premit?*

Multi sane dum summum servitutis se effugisse somniarunt, se ipsa in anarchiae flammam prolapsi sunt. Avarus servili gaudet libertate,

*--- qui pauperiem veritus postiore metallis
Libertas caret, Dominum vehet improbus, atque
Serviet aeternum, quia parvo nescies nisi.*

Et aulicus, cui objiciendum Publii dictum,
Grave praesudicium est, quod iudicium non habet.

A Et sequentia ex variis.

Ea libertas est, quae postum purum & firmum possidet. Ennius.
Sin quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
Cui licet, ut voluit? Persius Sat. 5.
Si poena petitar, qua gravior potest?
Famulare collo nobili subeat iugum.

Seneca in Troade. Et illud Publii,

Beneficium accipere, est libertatem vendere.

Tandem addamus ex Seneca Stoico, Quid eques, libertinus, aut servus nomina ex ambitione aut injuria nata, suspicere in coelum ex angulo licet. Item; horum misera condicio est, qui nec suis quidem laborant occupationibus, ad alienum dormiunt somnum, & ad alienum ambulant gradum. Et D. Ambrosii sententia, lib. de Joseph huic annotationi seu hieroglyphico finem imponamus; Ille in quavis conditione servitii liber est, qui turpi amore non capitur, avaritia vinculis non tenetur, metu criminis non obligatur; qui securus expectat praesentia, quem non terrent futura.

LIBERTATIS amor.

Felem dici Catum, quasi cautum vulgo, quo nomine Palladius quoque; usus est; *αἰλῆγοσ* vero Graecis, & Varino quoque; *αἰσῆλιω*, nemini est dubium. Varro tamen & Columella felē videtur de Martellicide intellexisse, ut Augustinus Niphus quoque; observavit. Apud Philostratum putatur esse *γαλιῶν*. Gaza *γαλιῶν* non semper etiam multelam, sed interdum felem interpretatur, cum tamen Plinius ubique; *αἰλῆγοσ* felem, & *γαλιῶν* mustelam verterit. Huic animali innatum ac proprium est, ut sit libertatis cupidum, & propterea carceris impatientissimum. Quapropter, Methodio teste (ut refert Paradisus in symbolis heroicis) antiquis Alanis, Burgundionibus & Suevis insigne militare fuit felis libere excurrentis delineatio, quo innuebant se pro libertate tuenda animis paratis, ac totis viribus, semper pugnaturus, quod propositum firmiter multis seculis continuaverunt. Nam secundum Plautum in Captivis.

Omnes profecto liberi libentius

Sumus quam servimus.

C Stoicorum disciplina Sapientem in vinculis liberum pingit, sed libertatis amantem exclamat sepius *αἰσῆλιω δούλοσ, ἀλλ' ὁ νῦν ἐστὶν ἐλεύθεροσ*, id est, Si corpus servum sit, mens tamen est libera. Horatius lib. 2. Sat. 7. liberum hominem ita describit.

<i>Quisnam igitur liber? Sapiens sibi, imperiosus,</i>	<i>Fortis, & in seipso totus teres atq; rotundus,</i>
<i>Quem neq; pauperties, neq; mors, neq; vincula terrent:</i>	<i>Externi ne quid valeat per lege morari</i>
<i>Respiciere cupide duntaxat, contemere honores</i>	<i>In quem manca ruit semper fortuna.</i>

Ambrosius lib. de Joseph. Ille vero (inquit) in quavis conditione servitii liber est, qui cupidine non capitur, amaritia vinculis non tenetur, metu criminis non obligatur, qui securus expectat praesentia, quem non terrent futura.

LIBIDO carnis. TYRANNI.

Hirudines sive sanguisugae, Graecis *βδελυγία*, *μεγὰρ τὸ δάδαιον*, ὅ ἐστιν ἰσαυλιγία τὸ αἷμα, à sugendo & emulgendo sanguinem, ut Scholiastes Theocriti habet, tam ad aquatilia quam ad reptilia referri possunt. Nam & in aquis degunt, & veluti vermes corpus agglomerando humi serpunt, unde eas Oppianus *αἰλῆ, καὶ αἰσῆλιω* vocat, *μύγα σφαγὴν* reptina. Sanguinem calidum tam avidè exsugunt, ut etiam illi in corporibus animalum haerentibus cauda praecidatur, atq; inde sanguis veluti per canalem effluat, suser tamen porro non desinant, donec vel artificio certo removeantur, vel tandem languida dehiscent. Quod Horat. in arte Poetica expressit;

Non missura cutem, nisi plena cruoris hirudo.

Quem verum egregie expressit Oppianus dicto lib. 2. *αἰσῆλιω*. Verum insatiabilem hanc sanguinis cupiditatem symbolice ad varia transferre licebit. Quavis enim hirudine tenaces & crudeliores sunt libidinosae feminae. quo Plautini juvenis de sua amica querela pertinet in Cureul. *Qua mihi miserè amantē elibit sanguinem.* Ex de amosis vi Simaetha illa apud Theocritum,

Al' os, & qus dicit, si per uirum in xpo, & qus
 Eius, & qus dicit, si per uirum in xpo, & qus
 Heu, crudelis amor, quid inhaerens osibus omnem
 Sanguinis humorem bibis ut fluuius hirudo?

Pertinet hac etiam locus Salomonis Proverb. 30. Sanguifugæ sunt duæ filia dicentes, Affert, affert, & quæ ibi sequuntur exempla, maxime de inferno, & natura mulieris. Quæ recte Rodolph. Baynus, licet ad enormes effrænesque concupiscentias, quæ numquam explentur, in genere referri queant, duplici tamen metaphora de concupiscentia carnis conjunctim interpretatur. Nam, ut idem Salomon inquit Proverb. 5. Pedes ejus descendunt in mortem, & ad inferos gressus ejus penetrant, Poterit etiam usurpari de crudelis illis tyrannis, qui quo plus sanguinis fundunt, eo plus sanguinis sument.

LIBRI varii quomodo legendi.

Quemadmodum Apes ad omnes quidem flores advolant, quamquam interdum amari aliquid vel acris in se contineant humoris, quales sunt ranunculi & alii plerumque similes; nihilominus tamen succum quandam utilem inde exsugunt, ex quo, non sine admiratione postea mita artificio mel parant: sic etiam sedulo magnoque studio ac judicio viris bonis ac doctis annitendum, ut non solum ex optimis ac selectissimis auctoribus, sed alius etiam non adeo commendabilibus scriptis, si quid boni illis insit, omnia ad unicam utilitatem publicam colligant, & posteritati commendent, ut hac ratione prodesse plurimum nemini autem, si fieri queat, nocere possit. Quod Poeta quidam hisce verbis eleganter expressit:

Flor' feris ut apes in saltibus omnia libant,
 Omnia nos itidem depasimur aurea dicta,
 Aurea perpetua semper dignissima vita.

Huc pertinet libellus Basilii de legendis Ethnicis scriptoribus, Clemens Alexandrinus, Nazianzenus in orat. aduer. Julianum, & alii inter veteres, apud quos multa leguntur, quæ ad confirmandum hac in parte iudicium plurimum conducere possunt. Estque Elicyii sententia hæc quoque observatione digna, ἡ χρησιμὸν οὐδὲν, ἢ τὸ πικρὸν οὐδὲν, οὐδὲν, id est, Qui utilis, non qui misit a novis, u sapit.

LINGUA compendenda.

Lucas Contilis in Italicis suis symbolis sive impressis, de gruibus Taurum montem prætervolantibus, scribit eos propter aquilarum metum, ne scilicet clangore suo illis prodantur, ora lapillis obturare, quod tamen veteres plerique de anseribus sylvestribus memoriæ prodiderunt. Sic enim Plutarchus in Commentario de solertia animalium. Similes sunt Cretensum apum, & anserum in Cilicia artes. Illæ enim ventosum aliquod circumvolaturæ promontorium, ne disjiciantur, se ipsas exiguis lapillis in os sumptis quasi saburrant, hi quando Taurum traiciunt, animalia alioqui vocalia & obstrepera, tum metu aquilarum in os iustæ magnitudinis lapide sumpto taciturnitatem sibi imperant, ut fallere in transitu eas possint. Atque hoc copiosius quoque, Ammianus Marcellinus lib. 8. & de gruibus exposuit, es ponens Barbatianem pedestris militiæ rectorem ob linguæ petulantiam tandem esse interfectum, qui enim ait ignorasse notum Aristotelis sapientis dictum, qui Calisthenem Senatorum & propinquum suum ad Regem Alexandrum mittens, ei sæpe mandabat, ut quam ratissime & jucunda apud hominem loqueretur, vitæ potestatem & necis in acie linguæ portantem, & addit idem auctor, Ne sit hoc mirum, homines profutura discernere nonnunquam & decentiam, quorum mentes cognatas celestibus arbitramur: animalia carentia ratione salutem suam interdum alto tueri silentio solent, ut exemplum est hoc per quam notum, linguentes orientem grutes ob caulem, plagamque petentes occidentem, cum montem penetrare cupiunt, Taurum Aquilis abundantem, timentes fortissimas volucres, rostra lapillis ocludunt, ne illis eliciat vel extrema necessitas clangorem, iisdemque collibus agiliore volatu transcursus projiciunt calculos, & ita secure pergant.

Ne pereant clangore grutes lapide ora saburrant,
 Obstrue sic lingua, garrule, ne perca.

L I N G U A Hominis.

A **E**X Conchyliorum genere est & purpura, quam Oppianus Ostrea, & Aristoteles *στρυγίλιον* annumerant. Unde etiam pretiosissimus ejus liquor Ostium vocatum a veteribus fuit. De quo cum alii legi possint, tum imprimis Varronius lib. 7. arch. ca. 13. & Julius Pollux lib. 1. cap. 4. Purpuræ autem lingua est longitudine digitali, acie & duritie tanta, ut proditum sit, ea & conchas, & quas-cumq; sui generis testas illam perforare posse, unde & Proverbii, *Purpura voracior*, origo esse creditur. Ut autem ad passum hoc ex lingua commodum habet, ita eandem ipsi affert extremam perniciosam. Ita enim purpuræ capi cum alii referunt, tum Plinius. Contexere pilcatores exiguas nallas, quibus conchas & ostrea etc. loco injiciant aut appendant. Eas semineces, sed mari redditas avido hitu reviviscentes purpuras appetere, exortisque, quantum possunt, instigare linguis. At conchas aculeo extimulatas claudere sele ac comprimere: itaq; pendentes a viditate sua tolli purpuras. Aristoteles & Oppianus paulo aliter purpurarum hanc capturam describunt, & *εργαζομαι* eas in securi tradunt. Potest autem & hujus hieroglyphici varia esse accommodatio. Nam hic quoq; captans capitur, & fraus in auctorem recidit. Sed omnium rectiss. de lingua hominis usurpata poterit. Nam & illi hæc, non minus quam purpura, secundum Anacharsidis Scythæ apud Diog. Laertium dictum, simul & bonum & malum est. Unde & Adag. celebratur à Suida & Zenodoto: *Πόρον τῆς γλώσσης ἡ πῆλη ἐξέρχεται ἢ καλῶς ἢ κακῶς*: Lingua quo vadis? urbem ut struam & rursum ut destruam. Cum quo & Salomonis illud congruit cap. 18. *Mors & vita in manibus lingua.* Recte igitur Heliodorus:

ἡ γλῶσση τοῦ θνητοῦ ἐστὶν ἀδιάρητος ἀπὸ φιλίας, πόνου ἢ πόνου κατὰ μέτρον ἰσότητος
 Lingua thesaurus est optimus inter homines
 Parca, & purimum gratia meretur, si fuerit moderata.

Addamus & poetæ neoterici dicitur:
 Ex lingua vitam, ex lingua haurit purpura mortem:
 Lingua homini & vitam præbet & interitum.

Quod divinis verbis exponit sanctus Apollolus Jacobus, Epist. Cathol. cap. 3.
 L U C I S vera efficacia.

C **H**Oratius Epod. 2. Struthiocamelum vocat Afram avem, quia in desertis Africæ plurimi reperiantur. Romani in suis numis Arabiam per eam notarunt, ut apparet ex numo Trajani æneo, cum inscriptione ARABIA ADEVISITA. De quo Dion in hujus Imperatoris vita plura. Volunt autem nonnulli, inter quos etiam est Calius Rhodiginus lib. 20. cap. 5. locis fervidis ova in arena fovere, & radiis suis halituque tandem vivificare. Ac in Job cap. 39. legitur, Quando dereliquit ova sua in terra, tu forsitan in pulvere calefacies ea? Isidorus tamen lib. 12. Originum scribit ova negliger foveres, quæ projecta fotu pulveris amentur. Observatione quoque dignum videtur, quod *Ælianus* libro 9. de Animalibus cap. 58. tradit, nimirum ex tribus minimis animalia maxima generari. Corodilum inter aquatilia, Struthiocamelum ex avibus, & Elephantum ex quadrupedibus. Est autem & hujus hieroglyphici auctor Jovius, in gratiam Petri Navarei celeberrimi admodum CAROLI V. Polemarchi excogitatus, cum ille inventor esset peculiarium quarundam machinarum antea non cognitarum, quas singulari industria, & inaudita ingenii dexteritate ad expugnanda atque evertenda etiam munitissima propugnacula primus in usum protulisset. Quod pariter aliis quoq; rari alicujus & ingeniosi operis inventoribus attribui poterit. Rectius tamen & melius dici debet de hominibus piis & divinitus illuminatis, qui vitam omniaq; bona ac sibi saluaria à celestibus radiis, quod est *ἀπαρίθμητος χάριτος*, ut quidam veterum Theologorum dixit, unice expetunt, & studiose conquirunt. *Passet ut ova foveat strata vegetante marinus:*
Sic animas mentes gratia dicit piæ.

L U C T U S.

MAnus super caput habens scemina, dolentis animi perturbationem prodit, atq; hieroglyphicon est gravissimi luctus. Jerem. 2. 37. Manus tuæ erunt super caput tuum, quoniam obtivisti Dominus confidentiam tuam, & nihil habebis prosperum.

T

MA

MAGISTRATUUM *ostentantia.*

Nostra ætas cum Republicam sicut picturam accepisset, egregiam quidem, sed evanescentem vetustate, non modo non coloribus iisdem quibus fuerat ornata, renovare neglexit: sed ne id quidem curavit, ut formam saltem ejus, & extrema tamquam lineamenta servaret. *De civi. Dei libr. 1, cap. 21. D. Augustinus.*

MAGISTRATUUM *solicitudo.*

APes, sive apis, *μύρμηκας* vel *μυρμηκός* Græcis dicta, à melle nimium conficiendo, ab Aristotele lib. 9. de histo. Animal. cap. 40. vocatur *μύρμηκας* id est, animalium omnium mundissimum & laboriosissimum. Quo in loco apum natura & proprietas, & quasi politia quædam concordis accurate describitur, unde postea alii fere omnes ut Plutarchus, Plinius, Alianus, Virgilius, & reliqui delumpserunt, inter quos Plinius lib. 11. cap. 5. ait, labores tolerant, opera conficiunt, republicam habent, consilia privatim, & duces gregatim, & quod maxime mirum est, mores habent. Et cap. 6. Nullusque, cum per cœlum licuit, otio perit dies, & cap. 10. Mira operis observatio. Cessantium inertiam notant, castigant mox & puniunt morte. Sic Virgilius inter alia 4. Georg. dicit:

Omnibus una quies, operum labor omnibus unum.

Qua imagine clarissime exprimitur tam gubernantium sollicitudo ac diligentia, quam subditorum in aliqua bene ordinata Repub. studium obeundi & fideliter fungendi officio suo. Eodem sensu quidam addunt, **MENS OMNIBUS UNA EST.** Ruscellus ascribit hoc symbolum Antonio de Leva, præcipuo Cæsaris Caroli V. polemarcho, cum dicto, **SIC VOS NON VOBS,** scilicet, mellificatis apes; cum enim hic omnino sperasset, Ducatum Mediolanensem sibi gubernandum traditum Imperatorem, quoniam potissimum ejus opera fuerat recuperatus, nihilominus tamen Francisco Sfortia, ut promiserat Cæsar, bona fide fuit ille restitutus.

Dolus apum & studia & mores & jurare revolvat,

Qui bene vult populis dicere jura suis.

MAGNANIMITAS.

Physiologi omnes in hoc consentiunt canibus Indicis, natura præ aliis esse inditum, ut spreto animalibus minoribus leones imprimis invadant, atq; ita obstinate retineant, ut non cedant casu, sed sibi crura potius, nullo clamore edito, abscindi patientior, quam teras dimittant.

Namquam, casa licet, linquit canis Inda leonem,

Nec, licet occisus, facta decora bonus.

Viri fortes & virtute præstantes nihil nisi quod honestum ac laudibile est, constanter sibi imitandum & conservandum statuunt; atq; ideo pro patria pietate, & sui nominis fama pugnare constanter student, atq; pro iisdem vitam deniq; profunderè non dubitant. Porro, cavendum est, ne nos offeramus periculis sine causa: quo nihil potest esse stultius, atq; ideo tales homines temerarii & imprudentes *impudens*, *profecta audacia* præditi nominantur.

Roma in domo Caracellorum, sub effigie leonis eatulum tenentis distichon legitur ad iram compescendam scriptum,

Iratus, recole quod nobilis ira leonis

In sibi prostratos se negat esse feram.

Olim dictum ab ingenioso Poeta,

Candida pax homines, trux decet ira feras.

Hodie contra generosi nil nisi pugnas imitantur: & nobiles humano sanguine gaudent.

MAGNANIMUS.

Scribit Paulus Jovius in Dial. de Impresis Italico, Sirenem antiquissimæ inter Romanas familie Columnensium gentiliæ signum fuisse: sed se fortis, herosi Stephano Columnæ, hoc nostrum peculiariter inventum dedicasse, quod & Capaccius attingit. Ostendere autem ille voluit, quemad-

modum Siren favas maris tempestates, utpote cujus domicilium sit mare ipsum, contemnit: ita etiam magnanimum illum & strenuum ducem omnia pericula, omnes hostium minas fortiter sustinere debere. Columnæ enim tantum ut familiæ istius insignia appictæ sunt. Animosè igitur Jocastra apud Senecam in Oedipo:

----- regium hoc ipsum reor.

*Adversa capere: quos, sit dubius magis
status, & cadentis imperii moles habet.*

Hoc stare certo pressius fortem gradu.

Haud est virile terga fortuna dare.

Et alter Seneca Consol. ad Marc. vel in naufragio laudandum censet, quem obruit mare clavum tenentem & obnixum. Quo Proverb. pertinet ex Ennii versu:

Dum clavum rectum teneam.

Fortiter etiam Justinus Imp. ad Senatum, referente Corippo:

*Qui pedibus rellis graditur, mala nulla veretur,
Non timet offensam, nescit via recta ruinam.*

Sed omnium meherele magnanimitatem Germanorum legati illi superarunt, qui interroganti Alexandro: Et quidnam in rebus humanis extimescerent, rato nominis sui magnitudinem ante omnia ipsis formidolosam videri, responderunt, Nihil se metuere, nisi forte, ne cœlum rueret. Ut refert auctor supplementi in Q. Curtium, hauriens ea ex Strabonis lib. 7. & Ariano de Alexandro. Magnanimitatis proprium illud est, quod contemnit tuta procellas.

MARTYRES.

Sardius, ut asserit D. Hieronymus, sanguinci coloris est, Christi martytes hieroglyphice significans. Etenim martyrum

*Sanguine fundata est Ecclesia, sanguine capit,
Sanguine succrevit, sanguine finis erit.*

Ac pie proflus impio presidi sancta virgo & martye Agnes respondit. Sanguis Christi sponsi mei tinxit genas meas.

Olorum, ait Plinius, morte narratur flebilis cantus, falsis (ut arbitrator) aliquot experimentis. Quod de Cygnorum concentu in dubium vocavit Plinius, id de Christi sermo ad Dominum migrante vere dicitur.

*Dulcia defectu modulatur carmina lingua,
Cantator Cygnus funeri ipse sui.*

Quam præclara est illa vox Ceciliz martyris, in agone? Misericia moritur, non homo. Patheticum est & hoc de morte distichon,

*Tempora fatalis quando sic limitis itis,
Tristia concentu funera solor, olor.*

Sed consolatione plena est oratio Simeonis, Nunc dimittis servum tuum Domine secundum verbum tuum in pace. Et digna est relatu vox aulici exhortantis Ananiam senem ad martyrium, quem exhorrescere & trepidare animadvertibat: Paulisper, pie senex, occlude oculos, & viriliter age: non enim multo post lucem æternam clari conspectus Dei intuebere.

Dissident, inquit Plinius, Olores & Aquilæ. Ita raro bene convenit præconibus veritatis & quibusdam petentibus in hoc mundo. Est enim, ut rectè Augustinus pronunciauit, veritas dulcis & amara. Dulcis quidem iis, de quibus dicitur, Justificata est sapientia à filiis suis: Amara autem iis, qui formam pietatis habentes vim ejus abnegant.

Olorum, ait idem, similitudinè Onocrotali habent: nec distare existimarentur omnino, nisi faucibus ipsis inesset alterius uteri genus. Huc omnia inexplabile animal congerit, mira ut sit capacitas. Mox perfecta rapina sensim in os reddita, in veram alvum tuminantis modo refert. Tales in externa Ecclesia Onocrotali sunt, non si è vulgo solummodo, qui voluptatum potius quam Dei amantes sunt: sed etià speculatores illi avari, turpis lucri cupidus, indocti, ebriosi, quæ rentes quæ sua sunt, non autem ea, quæ sunt Christi Jesu. Quum autem Anseres non pauci hoc tempore obstrepent inter

Olores, & feralia quaedam carmina repetant; cum Gregorio Nazianzeno nunchuic Sophistæ, nunc A isti dicamus, Aut desine tuis uigis oblitescere nostris silentio, aut tibi referemus ut breuissimum, ita verissimum proverbium: Tum canent cygni quam tacebant graculi; quod D. Gregorius Nazianzenus inferuit epistolæ 1. ad Celeucium.

MATRONA pudicissima.

Milio quaedam peculiarem vim naturalem inelle constat, non solum longo tempore (propter suam siccitatem potissimum) seipsum, sed alia multa, quæ in illius acceris reconduntur conservandi à corruptione ac putredine, qualia sunt Rhabarbarum, Camphora & similia non pauca. Typus certe valde appositus matronæ pudicissimæ, quæ semper castitatem, honestatem, & omnem virtutem huic sexui convenientem & necessariam præ oculis habere, & non solum sedulo curare debet quo pacto seipsam, sed etiam omnes quæ illius fidei sunt commissa ad omni lae & turpitudine integras ac inculpatas semper conservet; in quam vere illud Senecæ in Octavia comperit, *Et habitas fidesque, conjugis mores, pudor, placeant marito.* Ac secundum Aristotelem in Oeconomicis, non tantum nitor vestimentorum, nec excellentia formæ, nec auri multitudo ad laudem mulieris valet, quantum valet modestia in rebus ac studium honeste de coreq; vivendi,

Seque aliaq; pudens matrona à crimine servat:

Putorem mihi mecum procul esse facit.

Joach. Camerarius in Symbolis, Embl. 59.

MEDITATIONES.

Spicæ jam maturæ inter duas manus nisi continue fricentur ac valide exprimentur, grana frumenti in illis conclusa inde non possunt exuti vel recte colligi, quibus ita expressis convenientissimum alia alimentum generi humano præbeant. Ita enim quantumvis præclaræ cogitationes ac meditationes de rebus tam sacris quam profanis, nisi ad actum (ut dici solet) traducantur, parum utiles esse solent. Unde etiam Cicer. lib. 1. de officiis, ait virtutem omnem in actione positam esse, quod sumpsit ex luculenta de hac re disputatione Aristotelis in 10. Ethic. ad Nicomachum. Opus itaq; est ad res præclaras peragenda multû laboris ac defatigationis impendere. Unde etiam poeta.

Quæ latec ing, bonis cessat non cognita rebus,

Apparet virtus arguiturq; malis.

Et alius nos serio monet,

Spicæ attrita manu sua grana effundit ad usus:

Sic ostende altu qua meditata tenes.

Fl. Valerio Constantio Cæleri ejusmodi hieroglyphicon attributum est, *Virtus dum patitur vincit.* Quod in primis de Christiana pietate ac virtute intelligendum est, quemadmodum præclare dicitur in epist. ad Hebræos cap. 12. Omnis castigatio in præsens quidem non videtur esse gaudium, sed molestia. At postea fructum tranquillum iustitiæ reddit his qui per illam fuerint exercitati.

MENDAX SOPHISTA.

Sepiam piscem in sestantibus se ad capturam piscatoribus atramento, quod pro sanguine ipsi est, affuso ipsum mare offuscare, atq; ita oculis illorum substractam per incerta itinera elabi ac effugere, ex Aristotele, Oppiano, Eliano, & Plinio discimus, qui etiam ex Anaxilao tradit atramentum illius tantam vim esse, ut in lucerna additum, fumosis aliis luminibus, efficiat, et cuncti astantes videantur esse Ethiopes. Meminerunt etiam sepia Nicand. in Theriacis, Phile in Jamb. Plutarch. & Horapoll. in Hierogl. Et similia nostris sunt apud Nazianz. Orat. ad Cl. Episcopos, & Carm. 1. vers. 500. De sepia autem omnium elegantissimi versus sunt Ovidii in fragm. hal. Egyptii Sacerdotes, hominem qui magna pollicetur, sed fœde spem de se conceptam falleret, hac figura demonstrant, ut paulo aliter quàm Horapoll. annotavit Pierias. Vastrentem & tecti hominis, & simulatione artificiosa cunctos fallentis signum fuisse sepiam, Sebast. Erizius in expositione antiquorum numerum Italica affirmat, ubi nunc ista, sub Neronis Cæsaris nomine valde, ut ait, vetus describit, in quo piscis, vulpis, sepia pelagii cuncti, & fluvialis gammarus incisi fuerint, quæ cuncta in Neronis infamiam fuisse ita composita existimat. Nostrum quidem hoc etiam in Sophistam torqueri possit, secundum Platonem,

A nem, *Indigetia* *Cor*; quem dum veritatis reti comprehendere niteris, ille effusa fumorum atra fuligine subito evanescit. Horat. etiam 1. Sat. 4. per nigra loliginis (est hæc de lepiarum genere) succum, livorem mentis intellexit, uti vetus ejus Commentator innuit. Ipsum deniq; Aristotelem Picus Mirandula sepiæ comparat, forte quod de animæ immortalitate animi sui sensum obscurius proposuisse illi visus fuisset. Quod nos in medio relinquimus.

*Hic niger est piscis, fallitque cruore sequentes:
Nempe etiam mendax fallit ubique miser.*

MENS Generosa.

Cum viva animalia in publicis spectaculis & imprimis nobilium ludicris certaminibus tam pedestribus quam equestribus insignium vel symbolorum loco gesta ac usurpata plus animos afficiant, & oculos quoq; magis oblectant, quam solæ figuræ eorum aliqua pictura representata; ideo quidam Nobiliss. vir in Italia simili tempore & loco, quibus ejusmodi ludi solent celebrari, castidi suæ imponi curavit caveam rotundam affabre elaboratam & ita in æquilibrio suspensam, nec minus tamen in suis polis se moventem, ut avicula illi inclusa, in quam eumq; partem vertetur, semper in medio firmiter consisteret, & in axe tantum permaneret. Quod etsi ille de suo honesto amore quodam erga feminam quandam nobilem intelligi voluit, nihilo tamen minus quoque de omnibus aliis laudabilibus & egregiis actionibus magna constantia susceptis, ac confectis, idq; auxilio vera virtutis, ejus laus in mediocritate, teste Aristotele, sita est, accipi rectè ac usurpari merito hoc ingeniosissimum hieroglyphicon poterit. Definitur autem constantia stabilitas animi firmi & in honesto proposito perseverantis: cum ex adverso secundum Scenecam in Oedipo.

*Quicquid excessit modum,
Pendet instabili loco.*

Ac Socratis in Stobæi sermonibus dictum admodum memorabile fertur tale: *ἀνδρῶν μὲν ἅνθρωποι, κενδοῦν δὲ αἰὲν ἅνθρωπος ἀνταυτοῦ ἀπέχει αἰὲν, id est, ut statua in sua basi, sic etiam vir bonus & virtutis studiosus in suo proposito constans & immobilis esse debet.* Poëta noster autem Disticho hieroglyphicum ornat his verbis,

*Hic licet usque orbis colerem volvatur in orbem,
In se immota tamen mens generosa manet.*

Plinius libr. 16. capit. 34. scribit hederam, potissimum candidam, arbores alias necare omnemque fructum auferendo tanta crassitudine augeri, ut ipsa tandem fiat arbor. Nam pluribus locis intercisam vivere tamen ac durare, ac totidem initia radicem habere quot brachia, quibus incolumis & solida arbores strangulare possit. Unde etiam Laberii carmen Gnomicum extat:

*Ut hederæ serpens arborum vires necat,
Ita vetustas ambitu annorum nocet.*

Hujus hieroglyphici significatio ad varios usus applicatur. In illos enim non male convenit, qui suis laboribus & vigiliis, etiam cum valetudinis jactura de plurimis bene mereri cupiunt, & ut alii florescant ac vireant, ipsi etiam quasi consumi & exarscere non dubitant.

*Mens generosa alius se totam impendere gestit.
Quidam? tali ipsam morte perire juvat.*

D Alius vero sensus est, quando quispiam magnis ac principibus viris fideliter inserviens, ipsorumq; sola commoda respiciens, illis declarare cupit, se ad suorum dominorum commoda promovenda ac exequenda, nulla pericula subterfugere velle. Sed ut omnia sub cælo vanitati subjiciuntur, nec ullus omni ex parte beatus præsertim ante obitum apparet; non raro evenit ut improbitas & vis subegerit jus & æquum, sicuti ab hederæ complexu nimis arcto arbor tandem suffocatur ac perit: ita sepe actio nimis callida ac improba etiam justæ causæ nocere vimq; adferre solet. Addamus & illud, hederæ columnam amplectens hieroglyphicè denotat fidum amicum potenti adharrentem amico, cui dicere audeat, te stante virbo; te ruente ruam.

Myrrham arborem proceram ac spinosam in Arabia felici nasci veteres perhibent, de cujus tamen integra descriptione nihil certi adhuc constare hisce temporibus, quibus omnes tamen ubiq; locorum ac gentium angustia diligentissimè inquiruntur, sane mirum est. Hanc scribunt obliqueationibus ac incisionibus gaudere, ac præterea ventis vehementer spirantibus gummi istud tam preciosum (quod tamen raro plane legitimum & omnibus à veteribus descriptis absolutum ad nos deferri solet) effluere copiosius, quo imprimis à putredine ac corruptione corpora defunctorum integra conservari scimus. Ita animus rectus & constans in proposito laudabili semper immotus permanens, invidiæ ac obrectationum furtis, tamquam turbulenti ventis minimè reteritur: sed potius ad hunc modum exercitus & ageratus eo alacrius fructus virtutis profert, & magis conspicuum sese exhibet. Quod versus quoq; Horatiani docent;

*Iustum & tenacem propositi virum
Non civium arbor prava jubentium,
Non vultus instantis tyranni,
Mente quatit solida, neq; auster*

*Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantem magna Jovis manus.
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum serient ruina.*

Itemque Claudianæ egregia sententia probat.

*Explorant adversa viros, perque aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita clivo.*

MENS pia.

Viret, inquit Plinius, & sæpe translucet Jaspis, etiam si victus à multis, antiquitatem tamen gloriam retinens. Mens pia, rore & luce spiritus sancti repleta & plena, temper viret & illugetur est in Domino, ac primæ eoque nomine antiquissimæ fidei gloriam, etiam in medijs persecucionibus, constanter & sincerè retinet. Uniones, etiam nascuntur in mari, cum cælo tamen, cujus repleta sunt faciem, plus habent cognationis; Sic piæ mentes, & si in his terris corporis unaqueq; sui domicilium luteum & fragile incolit, non tamen terrena, sed superna quæ rare decet. Generosum enim piæq; animum à cælo, unde ortum ducit pendere, non autem terrenæ gloriæ plane fordidæ ælium hætere æquum est. Gallinæ, ales vigilantissima, secundum Lucetium,

Auroram claræ consuetus voce vocare.

Ad Laurum libenter advolare dicitur, ubiq; consistere, quod ea arbor (ut veteres tradiderunt) à fulminis vi immunis esse existimetur, solemq; intuens libere & absq; sollicitudine & insulsa aliarum avium cantando sese eo in loco oblectare. Ad eundem modum pii concienter & ubiq; divinæ protectioni se commendantes, & in unicam Dei æternæ providentiæ & auxilium intenti, vigilanter & alacriter munere ac officio suo fungi, nec rerum averse larum impetus quantumvis horrendos extimescere debent, secundum Psalmi sententiam,

*Qui Dominum metuunt, castris celestibus isti
Sunt tuti, & regit hos Angelus ipse Dei.*

Ac profecto videmus, nihil magis stabilire, ac animam in religione ac pietatis observantia confirmare, quam diligentem observationem earum rerum, quæ quod idie accidunt à providentiâ divinæ, in quibus tandem boni, soli Deo æterno confisi mirabiliter protegentur, ac improbi contra iustè puniuntur. De quibus innumera exempla & historie plurimæ ubiq; tam in sacris, quam in mortalibus libris uncuq; se offerunt.

Gallus amans lauri vigili solem ore, salutat:

Sic à cælesti mens pia pendet ope.

Theophrastus, tum alibi, tum libr. 2. De causis plantarum reddit rationem quare flores nonnulli ad radios solis sese aperiant, & multi ex illis cum iisdem plane convertantur. Clauduntur, inquit hi imbecilliores nocturno frigore solis vero tepore foventur ac aperiantur, qui revocet calorem naturalem, & à centro ad ambitum effundit, simulq; humorem superfluum educit. Quod tamen in nonnullis tantum nocte sese aperientibus, interdiu vero claudentibus locum non habet. Id vero, quod priore loco diximus, in primis observatur in duobus Heliotropiis majore & minore, quæ etiam in

A de denominationem acceperunt, atque ideo, minus præsertim Italicè adhuc *Girasole*, & Hispanicè *Tornasole* dicitur. Hujus autem symboli interpretationem ex Lactantio libr. 6. cap. 8. assumere rectè possumus, ubi inquit: Itaq; si oculus in cœlum semper intendit, & solem, qua oritur, observas, eum, que habes vitæ quasi navigii ducem, tua sponte pedes in viam dirigentur; & illud cœlestis lumen, quod sanis mentibus multo clarius sole est, hic quem carne mortali videmus, sic reget, sic gubernabit, ut ad summum sapientiæ virtutisq; portum sine ullo errore perducatur.

*Christe, tuos vultus semper venerabor adorans,
Ut Clytie ad solem germina pulchra rotat.*

M E N S *reproba.*

Pardalis non mutat cutis maculas, neq; ex nigro fit albus Æthiops, neq; mens reproba emendatur umquam, sed in malo proposito senescit & opprimitur.

*Callida si varios sibi Pardalis excuit orbes,
Excut et mores mens scelerata malos.*

B Homines præter modum perverte mali & improbi, quorum fallaces & pessimi mores in naturam abiectæ, salutari bus monitis nullum locum relinquunt. Definuit autem D. Ambrosius in Hexaemero malitiam, id est, *μωρὸς βουλῆς*, esse mentis atq; animi depravationem, deviam à tramite veritatis. Ac Cicero III. libr. De natura Deorum, vult esse versutam ac fallacem rationem nocendi. Profectio (inquit Nazianzenus) res est rationis expertæ *μωρὸς βουλῆς*; nec quicquam est, quod pravos mores meliores efficere queat. Quod de illis intelligitur, qui emendationem nullam volunt admittere, ac dati sunt, secundum S. Paulum, *εὐσέλγες*, id est, in reprobam mentem, quæ vitæ conditio est omnium miserima: nam ejusmodi homines, teste S. Petro, *ταχύθυτοι ἀνάθυτοι*, id est, velox exitium sibi accersunt.

M E N S *nulla sine Deo bona.*

C Multas inesse peculiare vires ac occultas proprietates pluribus stirpibus & plantis, idque per singularem superiorū ac cœlestium corporum influxum ac efficacitatem, nemini dubium esse potest: quarum causas tum alii investigare conati sunt, tum imprimis Theophrastus Peripateticus erudite & doctè inquirere studuit, quemadmodum ejus accuratiss. libri de causis plantarum satis abunde testantur. Inier quas quidem Aspalathus imprimis occurrit, qui frutex ut auctor est Plinius, libr. 25. cap. 13. quamvis ibidem aspalathum orientalem & Rhodium forsitan sine causa frutices diversos faciat) pluribus in locis reperitur, sed non ubiq; odoratus est. Quam peculiarem vim tradit in se recipere cœlesti arcu (ut ejus verbis utar) in eum innixo. Sic etiam omnis doctrina, prudentia, ac univèrsa virtutis laudabilia dicta & facta tum demum fiunt illustriora, præstantiora, omnibusque, ut dicitur, numeris absolutiora & gratiora, si cœlestis bonitatis ac divinæ gratiæ suaviss. aurâ aspires. Quod etiam Seneca, Ethnicus quidem ille scriptor, sed admodum *εὐσεβῆς*, tradit breviter in hunc modum scribens ad Lucillum suum, epist. 10. Nullam sine Deo mentem esse bonam. Hinc natum Distichon,

*Iridis Aspalathus vi suavior, ipsaq; virtus
Gratior est superum quam pia cura fovet.*

2. Alio hieroglyphico demonstratur mentem nullam sine Deo esse bonam, & quid de cogitationibus atq; actionibus humanis sit cogitandum. Collis ex omni parte variis arborum selectissimarum generibus plevis, atq; multiplici herbarum ac florum diversitate conspicuus, in hoc amoenissimo decore & pulcherrimo statu diu consistere nequit, imo brevi omnia intereant, nisi superne tempestiveq; solatibus foveatur, ac in suo vigore subinde reficiatur. Ad eundem modum nulla bona mens sine Deo.

*Sanctus enim sanctos facit, & de lumine lumen
Exaritur, nullus sit bonus absq; bono.*

Et

Et nullae humanae cogitationes atque actiones, quantumvis alioquin speciosae & laudabiles appareant, nec ulla virtus, doctrina aut scientia per se consistere, vel aliquid boni producere potest, nisi divinitus à Deo unico fonte omnis boni, gubernentur, illustrentur, ac splendore divinae gratiae ad optatum finem perducantur. A Deo enim, luminum patre, munus omne bonum & omne bonum perfectum desuper descendit, teste Apostolo S. Jacobo. Et Nazianzenus in Orat. de Athan. pie scripsit. Quod sol est sensibus, id intelligentibus est Deus. Mundum enim illuminat ille visibilis, hic invisibilis: & ille quidem visum corporis illustrat: hic vero naturas intellectu praeditas reddere splendidas.

Mons omni hoc, nisi sol foveat, viduatur honore,

Quicquid ages, cassum disperis, absq; Deo.

3. Arbori undiq; detruncatae inferuntur recentiores alii turculi bonam de se spem germinum praeclearorum promittentes; modo caelitus foveantur ac conferuntur: alioquin levi de causa exarescunt & pereant. Quare non secundum communem & depravatam hominum consuetudinem omnia ad favorem fortunae nescio cuius (nisi hanc allegoricè voluntatem Dei diuine velimus) sed ad unius Dei benedictionem, quae sola ditat merito debemus referre, ea tamen conditione, ut nos quoq; sedulo nostrum faciamus officium, neq; turpi otio nos tradamus. Unde Menander, *ὁ θεὸς δίδωται καὶ ἐπὶ ῥῆσι πλοῦσι*, id est, *Deo volente etiam in vimine navigares.* At praeclearius multo Nazianzenus.

ὁ θεὸς δίδωται καὶ ἐπὶ ῥῆσι πλοῦσι.

Deo annuente, nil labor valet.

Καὶ μὴ δίδωται ὁ θεὸς ἐπὶ ῥῆσι πλοῦσι, id est.

Et non favente, nil labor potest.

Nuper Disticho pereleganti hieroglyphicon illud est illustratum:

Si faveat caelum, bene furculus arbore crescit.

Si faveat Numen, tu quoque magnus eris.

M E N S I S.

Ægyptii mensē notantes, inquit Horapollus, lib. 1. cap. 4. Hieroglyphicè, ramum pingunt, aut lunam deorsum conversam, Ramum (Palmæ) quod illa arbor singulis mensibus ramos procreet. Lunam vero deorsum vergentem, quod in ortu quidem, ut a sunt, quindecim partes supersunt, ut sursum erectis cornibus appareat: at in occasu triginta diebus completis, cotinua deorsum inflexa gerat.

M E T U S.

Semper in metu cum versari convenit,

Ardua sunt cuius commissa negotia cura.

Huicq; merito occiditur,

Fas animum usq; habeat sollicitudo tuum.

Quod expressum est hieroglyphico virginis timidè cibum leoni ex patina porrigentis, addito Disticho.

Nuda à presidio ego virgo ministro leoni,

Danda opera est magni: sed comit ante metu.

Viri prudentes, quibus Republicæ cura est commissa, in perpetua sollicitudine versantur, nec liberalem metam unquam deponunt: alioquin aliquid tenerè vel negligentè committent, quod potentiores offeaderet. Huc metum Plato, lib. 3. & 5. de legibus plurimum commendat, pudorem quoque adjungit comitem, tamquam causam omnis honestatis. In Eutyphrone vero Socrates ostendit, non rectè dici à Stasimo Cyprio, *ὅπου αἰδώς, ὅπου φόβος, ὅπου αἰδώς, ὅπου φόβος*, *Ubi timor, ibi pudor*: sed potius, ubi pudor, ibi timor. Est enim alius quoq; metus servilis, semper cum odio conjunctus, juxta Ennium apud Ciceronem, lib. 2. de Offic.

Quem metuunt oderunt. Et,

Quem quib; odit perisse expetit.

A Admonet item hieroglyphicum illud Leonis virginea manu cibum capientis, potentiorum favore & gratia caute esse utendum, cum sepe levi de causa mutantur.

*Gratiam fortuna sequitur, veluti umbra sereno
Sole aliquod corpus. Sol occidit, occidit umbra.*

MISERICORDIA Dei.

Tertia, teste Plinio, Smaragdis auctoritas perhibetur, pluribus de causis. Nullius coloris conspectus jucundior est. Nam & herbas quoque virentes frondesque avidè spectamus, Smaragdos vero tanto libentius, quoniam nihil omnino viridius, illis comparatum, videt. Præterea soli gemmarum contuitu oculos implent, nec fatiant. Quin & ab intentione alia obscurata, aspectu Smaragdi recreatur oculorum acies. Hieroglyphicon mihi est Smaragdus immensa erga nos divina misericordia, perpetuo virefcens, animas exhilarantis, de qua Jeremias, Lament. 3. Misericordia Domini, quod non sumus consumpti, quia non defecerunt miserationes ejus. Novæ sunt diluculo, multa est fides tua. Vir pius misericordiam adeo sublimem, profundam, latam, & terminis nullis includam intueri.

Expleri mente nequit, ardescitque ruendo.

MODUS optimus.

Seneca epist. 5. ad Lucill. Magni (inquit) animi est magna contemneri & mediocria malle quam nimia. Et hæc, eo quod superfluum nocent, sic segetem nimia sternit ubertas, sic rami onere franguntur, sic ad maturitatem non pervenit nimia fecunditas.

Rumpitur innumeris arbor uberrima pomis.

Et subito nimis præcipitantur opes.

Idem lib. 1. De tranquillitate vite, ut fertilibus agris, inquit, non est imperandum, cito enim exhauriet illos numquam intermissa fecunditas; ita animorum impetus assiduus labor quoque frangit, ita quoque præclaris ingentibus, ac alioqui bene natis nihil est nocentius, neque perniciosius, quam immodica voluptatum atque commoditatum affluentia. De quo Claudianus quoque lib. 1. ad Rufin.

*Et luxus populator opum, cui semper adharens
Infelix humilis gressu comitatur egestas.*

Ac noti sunt versus Ovidiani;

*Luxuriant animi rebus plerumque secundis,
Nec facile est equa commoda mente pati.*

Nihil ultra vires. Et,

*Ne nimium imprudens teneris impone lucertis:
Nam fortem sternunt pondera iniqua virum.*

Camelus sponte in genua procumbens, vel lesionem recipit, vel aliud onus conveniens admittit. Sentiens autem justum sarcinatum pondus sibi impostam, rursus sese erigit, & alacriter progreditur: ubi vero nimio onere se gravari persequitur aut succumbit, aut abjicit imposta. Equidem auræ mediocritas in omnibus est observanda; nam

Qui sua metitur pondera, ferre potest.

Et Delphicum oraculum occidit illud toties repetitum *μηδὲν ἄγαν*, quod Terentius ita exposuit;

Apprimè in vita utile est, ut nequid nimis

Et Hippocrates, omne nimium naturæ inimicum esse sapienter asserit. Nihil sane supra vires temere tentandum est, sed Horatianum illud potius tentare nos decet:

Metiri se quemque suo pede ac modulo rectum est.

MOLLITIES vitanda.

Inter marinas testudines, de quibus cum veteres, tum recentiores, quædam mitæ sunt magnitudinis. Et Indicæ quidè, Taprobanicæ max. ut Plinius & ex Plinio Solinus scribunt, tantæ, ut sin-

gularem superficies habitabiles casus integant. Rondeletius in mari Gallico captam fuisse anno M. D. xx. tam magnam refert, ut funibus tracta homines tres supra dorsum stantes veheret. Tradunt autem de marina testudine Aristoteles, Oppianus & Plinius, illam fervente sole, circa meridiem maxime liberius, sed radiis ejus in summitate maris se immergere nequeat. Hoc igitur pacto voluente liberè spirandi deceptam frustra que se superne volentem & gurgitem desiderantem, in piscatores hoc observantes incidere, illisque prædæ fieri. Simili modo ex Varrone Macrobius asserit, mœnas solaribus radiis siccatas & torrefactas amplius se curvare non posse, nec in aquam immergere, atque ita in summo fluitantes opportunam præbere venantibus capturam. Sic Martialis in Xcvi.

Quæ notat in siculo grandis marena profundo,

Non valet exustam mergere sole cutim.

Contra illos locum habebit, qui cæca voluptatis libidine capti, cæcæ se exponunt, ut non animadvertant paratam sibi perniciem, donec ab ea pene consumpti fuerint, ita ut omnium direptioni, adde etiam ludibrio, pateant. Sit itaque cunctis perpetuo in mente gravissima illa Mulonii apud Gell. lib. 7. cap. 1. nota sententia: & illud etiam, quod Phornutus refert, ut vulgo jactatum:

Mi tã megalakã meis, mã tã megalakã epeis,

Ne quare mollia, nec dura feras.

Et præclare Horatius, lib. de arte poetica,

*Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multâ tulit fecitque puer: sudavit & asit,*

*Abstinuit Venere & vino, qui Pythia cantat
Tibicen, dicit prius extimuit que magistrum.*

MORBORUM *usus.*

EX nostris incommodis comoda quædam captare nos deceat. Morbi corporis de animæ immortaliitate præbent sapienti notam hieroglyphicam. Nam, ut qui in alieno habitant, multis anguntur incommodis, semperque de aliqua domicili parte queruntur: sic anima nunc de capite, nunc de pedibus, nunc de stomacho, nunc aliud de alio queritur, significans se esse non in suo domicilio, sed unde brevi sit emigrandum. In ædibus pretio conductis igitur habitantes perpetuum mansionis æternæ hieroglyphicon intueamur.

MORS *med. la.*

UT fecundissimum, sic nocissimum animal est Scorpio: qui minimo inflexæ caudæ ictu, atque insensibili materiæ quantitate, ut doctiss. Scaliger loquitur, mortem homini affert, gravique per triduum supplicio illum conficit, ut Plinius tradit, simulque ostendit, Scorpionis cinerem in vino epotum homini ab eo ictu pro remedio esse. Certè quotidianis experimentis constat, eum in oleo demersum & suffocatum, si teratur & vulnere ab ipso illato imponatur, me delam esse præsentissimam. Mira certe naturæ & arcana vis, cum tam pusillum animalculum & ad mortem & ad vitam destinavit homini. Sic Achilles hasta Telepho Regi Myrix & vulnus lethale, & præsentem simul salutem attulit. Quæ de re Suidas, in τριφυλ. in πελοπόν. Eustathius περὶ τῆς αἰ. ἰα. ψ. β. τῆς ἰ. & ἀδ. α. & Hyginus Fab. 101. & tangit sem Paræmiographus in Adag. Polypi caput. Nostrum quidem hoc haud scio an non recte doceat, hostes etiam sæpe nostros vitam quandoque nobis & gloriam afferre. Quo Xenophontis dictum spectat, sapientis esse, etiam ex hostibus utilitatem capere. De quo integrum libellum Plutarchus commentatus est. Sæpe etiam ad fessos labore in gravioribus literarum studiis similitudinem hanc vitæ doctus transtulit, qui ab iisdem, sed amantioribus remedium & recreationem solent petere. Elatius vero & ferocius Ludovicus Gonzaga Marchio, qui in ingressu Caroli V. Imper. in urbem Mantuam in veste triumphali Scorpionis iconem ostentavit, cum descriptione. QUI VIVENS LÆDIT, MORTE MEDETUR. Eo enim, ut Paulus Jovius scribit, ostendere voluit, se interfectorum, à quocumque læderetur aut afficeretur in injuria, ut ejus morte vindictæ ardorem mitigaret ac restringeret. Sic ipsi scilicet fuit,

Vindicta bonum vita jucundius ipsa.

MOR.

MORTIFICATIO, & vivificatio.

Aristoteles libr. 9. cap. 3. refert, Aquilis senescentibus rostrum superius accrescere, & semper incurvari, ut tandem fame pereant. Quod Plinius quoque libro 10. cap. 1. confirmat. Unde (ut in Horapolline libr. 2. capit. 96. habetur) veteres senem fame percuntem exprimere volentes, pinxerunt aquilam cum aduncro rostro. Sed D. Epiphanius in phylologo addit, oculis jam caligantibus & rostro nimis incurvato, aquilam in sublime sese attollentem ad altam rupem conferre, & ibidem rostrum allidere, ac denique frigidis aquis immergere, quo facto se postea solaribus radiis exponere & sic quasi juvenescere. Quod idem D. Augustinus quoque exponit in explicatione dicti ad Psalmum 103. *Renovabitur ut aquila juvenis tua.* D. Hieronymus tamen & alii in Psalmi hujus expositione, renovationem hanc tantum de oculis & penis ipsius intelligendum esse perhibent. Cum quo etiam dictum Isaie, cap. 40. convenire videtur, ubi ait, Sustinentes DAMNUM mutabunt vires & renascuntur eis pennae in modum aquilarum. Quod etiam aquilae cum accipitre est commune. Sed quoque modo accipiatur, potissimum quaedam ex Epiphanio, quae hujus hieroglyphici piam interpretationem complectuntur, ascribenda duximus. Ait enim, si quis multitudine criminum fuerit oppressus, in altum debet ascendere, id est, in propriam conscientiam, & ad petram, id est, fidem orthodoxam, se projicere, & deflere peccatorum multitudinem, perpetuis aquis, id est, lachrymis ea abstergere, denique solis radiis incallescere, id est, in coetu fidelium & in Spiritu sancto ad colorem poenitentiae properare, squamas, peccata nimirum, abicere. Statim enim renovabitur, ut aquilae juvenis tua, & justus vocaberis apud Deum. Haec ille

Inveterata tua jam tandem crimina culpa

Exue, sic rediet lata juvenis tibi.

MORTIS *Mysterium.*

Romae ad S. Salvatorem in Lauro, in urna marmorea

DIIS MANIBUS
C. CASSIO. C. F.
GAL. SATURO
LIBERTI
PATRONO BENE
MERENTI.

Sub inscriptione genii duo portam oclusam monstrant, in cujus epistyllis aviculae duae, una deorsum, altera seorsum aspicientes, & in angulis pinnae. Sub geniiis Sphyngeae duae in columellis sedentes portam ipsam custodiunt, ut Smetius refert in inscriptionibus.

MUNDUS.

Mundum exprimere volentes Aegyptii, serpentem pingunt, qui suam ipsius caudam rodat, variis interstinctum squamis: per squamas quidem stellas quibus caelum mundusve distinctus est, obscure inuenient. Caterum hoc animans, non secus ac terra gravissimum est, levisimum autem ac maxime lubricum, in aquae morem. Insuper, ut serpens quotannis pelle simulque senio exiit: sic & annus vertens, qui mundi circumacta producit, immutatione facta renovatur, ac velut rejuvenescit. Quod vero velut cibo, suo utatur corpore, significat id, quaecumque Dei providentia in mundo gignuntur, ea rursum in eundem resolvii, & tamquam immunitionem sumere. Haec nobis Horapollo, lib. 1. hieroglyphic. cap. 2.

MUNERUM *acceptio.*

Torpedo piscis, Graecis Νάγξ, qua vi polleat ejus nomen exprimit. Suo enim contactu pisces, in stuporem & demerentem conjecios, capit & devorat, quamvis tarda ipsa, velocissimos, ut scribit Aristoteles. Nec in suum tantum genus haec illi potentia, sed etiam in hominem. Nam licet illa

non tangatur, stuporem tamen manibus piscatoris impingit, per lineam aut feram ascendens ac subiens. Tradunt hæc præter Aristotelem & Oppianum, Theophrastus, Galenus, Averrhoes, Alex. Aphroditius, Plinius, & alii: & de hoc etiam pilce extat terfili. Epigramma Claudian. Plato ejus etiam meminit in Menone: *ἡ ψαλγὴ τῶν ψαλοῦντων ἔστ' ἀφ' ἑαυτῆς κινητή.* Diphilus autem Laodicus in lib. de Nicandri Theriacis non totum piscem scribit torporem inducere, sed partem ejus tantum. Sed utrum ista se habeant, certè ad munerum illicitam & clandestinam ac ceptionem, quæ non quidem corruptus, sed quod pejus est, animum ipsum obstupefaciunt, recte transferri posse videntur. Illorum sane quanta vis sit, expressit Euripides, cum etiam Deos muneribus duci scribit: *καὶ θεῶν δὲ δοῦναι ἔστιν ἄδελφον.* Cui & Ovidius astipulatur. Et palchre Seneca Tycæ.

Moventes cuncta divitias

dixit, Apulejus etiam tx. Met. ait, pecuniæ difficultates omnes esse pervias, auroq; adamantinas perfringi fores. Referenda huc est Horat. Ode. 16. lib. 3.

Inclusam Danaën turris aenea &c.

Philippus quidem Maced. Rex, ut Cicero meminit ad Att. omnia castella expugnari dicebat, in quo modo acellus onustus auro posset ascendere. Non mirum: nam Pithia ei consulenti responderat: *ἄφροντος δόρυχοις πύργου, ἢ μὲν ἄνθρωπος, ἢ ἐκ ἀργύρου βάστα πύργου, sic omnia vinces.*

Ex argento basta pugna, sic omnia vinces.

Verum *τὸ ἐκ τῆς ἀφροσύνης* in Torpedine pilce causam pulchrè enucleat Theophylactus Simocet. *ἰστορίων. β. 2.* ex quo loco hoc hieroglyphicon quis in contagia mala & pernicioſa ulurpare non inepte posset. Sed audiamus ipsam veritatem judices alloquentem, Deuter. 16. 19. *Non accipies perionam nec munera: quia munera excaecant oculos sapientum, & mutant verba justorum. Vide Proverb. 27. 24. & 21. 14.*

Nonne manus torpent tibi cum clam munera sumis?

Non sentis? certè mens animusq; supent.

NATURA Sequenda.

Arbor Medica sive Citria tum florum suavil. tum fructuum odoratiss. gratia celebris, quos contra venena magnam habere efficacitatem experientia testatur, non facile adoleſcit, nisi calore solis admodum valido fovetur ac sustentetur. Solum enim à Sole, quare in locis frigidioribus ac septentrionalibus non facile provenit. Unde docemur unicuiq; ut gioni Deum Op. i. Max. sua peculiaria dona concessisse, quibus, si saperet, posset forsitan esse contenta. Quare proverbii loco quoq; dicitur, si cælum dissentiat si ultra fieri fundum. Et ut canit poëta, *Non omnis fert tellus omnia.*

NOBILITAS vera.

Festus ait Aquilam ab acutè videndo dictam, vel ab acumine oculorum, ut Isidorus vult. Nam, inquit, contra radium solis ferror obtutum non flectere, unde & pullos suos ungue suspensos radium solis objicit, & quos viderit immobilem tenere aciem, ut dignos genere consecrat, si quos vero flectere obtutum, quasi degeneres abjicit. Idem commemorat Aristoteles libr. 9. capit. 14. de historia Animal. & Alianus lib. 2. cap. 26. itemque Oppianus & Scholiastes in Homerum 2. & alii tradunt. Hinc factum existimant sacrarum litterarum interpretes, quod S. Johanni Evangelistæ Aquila fuerit attributa, quæ sicuti intendit oculos innotos in Solem, ita hunc sanctum Scriptorem divinitatis Solem contemplanſo, aciem mentis ad ecclesia tantum direxisse constat. Est autem hujus hieroglyphici argumentum desumptum ex Lucano lib. 9.

Utque Jovis volucer, calido dum protulit ovo

Implumes natos, solis convertit ad ortus.

Qui potuerit pati radios & lumine recto

Sustinere diem, cæli servantur in usus,

Qui Phæbo cessere jacent, &c.

Potest autem hoc universaliter intelligi de illis, qui suamet virtutem & industriam conjugunt cum splendore nobilitatis ac opulentia, & ex illis perpetuis bonis, nō his fluxis & instabilibus, apud alios nomen præclarum & auctoritatem singularem obtinent, nam, secundum Beætium, splendorem alii quæ, si non suam habent, aliena claritudo non efficit. nec minus quoq; peculiariter de fide & con-

Astantia amicorum in rebus maxime aduersis accipi recte solet. D. Chryostomus homil. 49. in cap. 22. Mathæi, ad filios Dei accommodat, qui pleno corde verba iustitiae suscipiunt. Alias additur, *Mis non degenerant.* Vel: Sic CREDE. Item: PROBATORUM FOVET. Aut, *Degeneres lux arguit.* Veta nobilitas, inquit, Nazianzenus, Orat. 11, est diuinæ imaginis conseruatio, atque archetypi imitatio, quam ratio & virtus efficiunt, putamq; desiderium, eos qui supernarum rerum vere studiosi sunt quotidie magis ac magis, quantum ad Deum attinet, informans; ac demq; cognitum habere, quoniam & quam ob causam facti sumus. Et Chryostomus in Matth. Ille clarus, inquit, ille sublimis, ille nobilis, ille tunc integram nobilitatem suam putet, si dedignetur seruire vitis, & ab eis non superatur. Si de fide & constantia amicorum in rebus aduersis hieroglyphicon accommodare libeat, adde sequens Distichon,

*Ut sobolem ingenuam ad solem Jovis aestimat ales,
Cernitur aduersis rebus amica fides.*

O C I U M fugiendum.

B Nil optatius accidere potest unicuique, quam suorum laborum ac operum videre & percipere tandem fructum aliquem & utilitatem convenientem, atq; contra molestissimum est (quod saepe usu venire solet) si alii in nostram messem, ut in proverbio est, suam falcem immittere partisque aliorum frui conantur. Sic Agricole quoque per totum annum terram colunt, ac semina magna cura illi mandant, ut suo tempore messem optatam faciant, nec facile patiuntur ab aliis pigris ac inertibus proprios fractus sibi eripi. Docemur ideo ocium esse fugiendum, & semper honestis laboribus incumbendum, quod sacra literæ quoque ab initio & passim inueniunt, in primis vero crebrae sententiae in Proverbiis Salomonis & Syracidae hoc nobis abunde subiiciunt: quas hic exponere nimis longum esset.

--- Nil sine magno

Vita labore dedit mortalibus.

Horatio teste, qui Epicharmi verba sequutus est. *αργυριον*, inquit ille, *ωραυη πολυη σπυρη ελγεαδου οι σιολ*. id est, *Convenientibus laboribus divi curata vendunt bona.* Igitur, ex veritatis mandato,

*Pigra facite manus, plenam ne collige messem:
Commoda frumenti qui perit, ille ferat.*

O M I N A non omnia spernenda.

Quamquam nocturnarum avium plura sint genera, noctua tamen potissimum à nocte nomen accepit, sicuti apud Graecos *νοκτερις*, id est, vespertilio, quibus noctua *νυκταξ* dicitur, à glauco oculorum colore. De Nyctimene vero, propter incestum, in hanc avem conversa, extat fabula moralis apud Ovid. 2. Metamorph. Sed per noctuam mortem indicabant veteres, cum nox quoque eam designet apud poetas, sic Horatius lib. 1. od. 28.

Sed omnes una manet nox

Et calcanda simul via leti.

Item Catullus,

Nobis cum semel occidit brevis lux,

Nox est perpetuo una dormienda.

D Refert quoque Aelianus lib. 10. De Animal. cap. 37. Hanc avem extitisse infausum augurium mortis infelicis ac ignominiosae in Rege fortissimo Epirotarum Pyrrho, cujus haec in itinere, dum Argos expugnare contendit, insedit. Nam urbem hostiliter ingressus à cujusdam aniculae filio leviter vulneratus, dum in percussorem impetum facit, Argivi mater, quae superne hoc spectabat, regulam magnam vi arreptam, super Regis galeam deiecit, quo ictu ille exanimatus concidit. Pierius lib. 20. Hieroglyph. dicit in tabula noctuae iconem à liectore ad damnatum publico iudicio fuisse delatum apud Aethiops, quo viso reum sponte sibi mortem conscivisse, magno sibi ac patriæ dedecoti futurum, ni obtemperasset. Hoc itaq; hieroglyphicon Duci Palliano, ex familia Caraffarum, fuit attributum, qui anno CHRISTI M. D. LIX. cum aliis fuit in carcere mori iussus sub Pio 4. cujus extat Italica epistola, ante obitum ad filium conscripta, praecipis salutaribus referta.

Non temere, quicumq; sapit, lava omnia spernit:
Cum ferat & spererum sapius exitium.

OPINIONIS *vii.*

Specie recti decipimur, & rerum veritate neglecta fallimur imagine. De Tigride S. Ambrosius Hexaemero, c. 4. & Albertus Magnus de animalibus hæc annotant. Venatores quidem in sequentibus catulorum quos rapuerunt matribus sphaeras vitreas objiciunt, quas illa intuentes imagine, quam ipsæ reddunt, ita decipiuntur: nam catulos subesse putant, quod sphaera moveatur, ceu vivum animal in se continens. Sed cum tandem sphaeram illam fera contegit, ut catulo potiri queat, delusam se videns insequi pergit. Illi alias subinde sphaeras objiciunt, deluduntq; tigridem, donec in tutum locum se recipiant. Inde Claudianus de tigride,

----- Vitrea tardatur imagine forma.

Atque inter recentiores Petrus Angelus Bargasus lib. 3. Cynægetic.

----- Speculo per sepe illuditur, ut se

Inspexit, natosque illic decerta putavit

Esse suis caveis & iniquo carcere clausos.

Ambigua splendens nos fallit imagine forma,

Fallitur ut vitreo Tigri acerba globo.

Alius item,

Sic nimis crebro in nostris rebus secundum Simonidem, τὸ δοκῶν καὶ τῶν ἀλλόθεν βιάζεται, Opinio etiam ipsi veritati vim facit. Theognis etiam

ποικίλῃ τῶν γούλων ἕκαστ' εἰδὼς.

Et mentem species fallere saepe soles.

Vel ut nobilissimus Poeta nostri seculi,

Et veri specie nos ludit opinio falsa.

Quod præsertim in vera pietatis negotio summopere fugiendum est, ut D. Basilus Magnus multis verbis monet Homil. εὐλαχίζεις.

OPPORTUNITAS *observanda.*

HAlcedo, quæ secundum Varium Cerylus & Ceyx est, Græcis dicitur, ἀλκιδὸν παρὰ τὴν κοινὴν αἰδί, *quod in mari pariat*, non quasi ales Oceana, ut opinatur Isidorus. An vero cum aspiratione vel sine illa sit hæc vox exprimenda, disputant Grammatici, cum apud veteres utrumque fuerit in usu. Aristoteles lib. 9. de hist. Animal. c. 14. dicit non multo esse majorem passere, colorem tum caruleo, tum viridi, tum etiam leniter purpureo insignem, rostro subviridi, longo & tenui. Quem colorem Cælius Calpurnius hirundini matinx vulgo nuncupatæ convenire scribit. Est autem adeo maris amans, ut etiam, secundum Oppianum, prope fluctus nidificet, idq; in hyeme circa brumam mari tranquillo, quos dies Alcedonia nominat Plautus. De admiranda quoq; nidi constructione Aristoteles, Plutarchus, Alianus, Oppianus, & alii, nec non D. Basilus & S. Ambrosius in Hexaemero multa annotarunt: ac Lucianus integrum dialogum Aleyonis nomine inscripsit. Estq; typus hæc avis prudentis viæ, qui in mediis Republicæ procellis sibi prospicere, & quietiora ac tranquilliora tempora expectare novit. Quare Jovius hoc hieroglyphicon voluit excogitare in gratiam Filicorum nobilium Genuensium, qui contra multorum aliorum sententiam à Rege Gallix ad Cæsarum Caroli V. partes sese contulissent, faitq; hæc Gallica addita inscriptio, Nous savons bien le temps, id est, nobis est bene notum, quando tempus vel occasionem adversus nostros adversarios aliquid agendi debeamus arripere. Alii addiderunt: SAT CITO, SI SAT TEMPESTIVE. Quod congruit cum præcepto Pittaci, unius ex septem sapientibus, γὰρ οὐ καλεῖς, νοσεεσθε opportunitatem, & cum Hæliodea sententia,

----- καλεῖς δ' ἴσθι πῶτον αἰεὶς.

Occasio omnium rerum optima est.

ORA.

ORATIO ardentissima & efficacissima.

A Singularis cuiusdam studii & magnæ fidei atq; efficacis intentionis ex Dei benedictione & omnipotentia argumentum est, quod Elias Propheta Spiritu S. impulsus egit, dum revocandæ in terras pluvie causa Deum oraret, 1. Reg. 18. cap. Et habitus ille, quod ascenderit in verticem Carmeli, pronusq; in terram posuerit suam inter genua sua hieroglyphica, nota est hominis ardentissimo mentis affectu Deum orantis. Solent enim, qui plurimum confidunt in amicitia, ejusq; de re gravi aliqua compellere orareq; constituunt, laboriosum aliquem atque difficilem sibi habitum aptare; quem non alias nisi re impetrata, mutandum profiteantur. Est autem ille habitus non causa impetrationis beneficii postulat, sed indicium animi solliciti atq; ad petitionem suam compolli. Idq; Spiritus sancti in vasis piis speciali quadam virtute corpora & animas suorum ad interna externaq; officia impellente. Idem igitur piis accidit apud Deum, quod honestis subditis coram clementissimo principe comparentibus. Nam princeps sibi personæ acceptæ ratione habita, quod postulat ut gratis concedit; neq; enim potest grave amici propositum perripere, neq; afflicti animi spectaculum externum ferre diutius. Efficacissima fide igitur, & maxima spe instructus Elias, difficilissimum omnium, quos ferre humani corporis membra possunt, habitum strumq; induxit. Deus Prophetae amans & fidem maximam probans ad concedendam subito pluviam per motus est. Porro quemadmodum fuit ille habitus & gestus vehementissimus, ac eximius testis fidei in corde latentis, verbis etiam eandem erga Deum & populum pietatem demonstrantibus usus est Propheta, quem Divus Jacobus Apostolus, cap. 5. catholica Epistola nobis in exemplum proponens, Elias, inquit, homo erat similis nobis, passibilis, & oravit oratione, ut non plueret super terram, & non pluit annos tres & sex menses: rursum, oravit, & cælum dedit pluviam, & terra dedit fructum suum. Aliud hieroglyphicum orationis efficacissimæ habemus in Moyse, qui in vertice collis habens in manu sua virgam Dei, cum levaret manus, Israel vincebat: sin autem paululum remitteret, Amaleciæ superabant. Quum vero manus ejus essent graves, posuerunt lapidem subter eum, in quo sedit. Aaron autem & Hur sustentabant manus ejus ex utraq; parte. Et factum est, ut manus ejus non lassarentur usq; ad occasum solis. Unde Amalecitarum strages & præ clara Israelitarum victoria. Exod. 17. 11. 12. 13.

ORATOR.

O Ratorum actiones (inquit Fr. Polletus, histor. fori Rom lib. 2. cap. 13.) non temere paucioribus partibus olim quam quatuor absoluebatur, Exordio, Narratione, Confirmatione & Peroratione. Medie duæ ad docendum, extreme ad sciendos affectus accommodatæ, quorum cum sit duplex genus (sunt enim mites & vehementes) illos sibi Exordium, hos Epilogus vindicat, in quem Orator omnes facundia suæ opes impendit. Si enim sustuleris Oratori facultatem rapiendi convertendiq; sursum deorsum animos motibus violentis, quid à rixoso, Dialectico differat non video: nisi quod unus strictus, & quasi argumentorum punctis atq; aculeis rem tangit; alter quasi eam pugnat, perpetuitateq; orationis hostem impetit: Rhetorica enim pugno extenso Dialectica contracto simili Zenoni videtur. In affectibus vero regnat Orator, quorum naturam cum à Philosophis, maxime Stoicis, discat, usum tractandorum à suis habet Rhetoribus, quem explicat in iis maxime confectibus, ubi ratio aliqua humanitatis & civilitatis habetur, ubi iudices sese homines sentiunt, neque à se humanos affectus alienos putant. Nam tristis & rigidus illis Athenarum Areopagus, ac plusquam Stoicus, magis fungos aut saxa suis in sublellis habere videtur, quam homines, quos vix peristat scis anoverit, quæ in male factis, quo cum Areopagita fuerunt quæ sitores, plurimum valent in utramq; partem. Noctu enim judicant, & præconem habent perpetuum qui affectibus interdicat. Ideoq; Romanorum Patronorum eloquentia, non modo necessaria ad vitam retinendam partes habet, sed & artus quosdam ad speciem tributos, quibus tamquam toris & lacertis, Oratio stantia rectiq; adversa everteret. Sed eloquentiæ laudes elegantissime profecquitur M. Aper in Dialogo de Oratoribus apud Tacit. Oratori facundo & eloquenti certe vires easdem viri cruditi tribuunt, quas olim Virgilius virgæ & caduceo facundo Atlantis nepotis Mercurii dedit, magni operis libr. 4.

... hac animas ille vocat Orco

Pallen-

Pallentes, alius sub tristia Tarrara micat: Illa fretus agit ventos & turbida tranat
Dat somnos adimitq; & lumina morte resignat. Nubila.

Orator enim sua facundia in reatu constitutus periculo mortis liberat, alios autem de gradu dejectos ad supplicia mittit, quoties accusationum suarum fulminibus, reorum fortunas & capita in mortis trahit periculum. Dat autem somnos & adimit, quum auditores vel infestos placat & mitiga, vel benevolos pungit ac exasperat, aut parum attentos, veluti dormitantes suscitatur & erigit. Agnitem ventos sua virga vel lingua, cum motus seditionesque componit auditorum, ut quondam Hercules Ogmus pingebatur carena aurea linguae alligata circumducere populos quocumq; vellet.

O R A T I O N U M *piarum necessitas & effectus.*

Admiratione profecto non caret, quod in tam diligenti aboquin investigatione omnium rerum naturalium, cum tot navigationibus ac peregrinationibus, universi ferme anguli orbis terrarum excutiantur, nihil adhuc certi tamen nobis constet de Arbore Thuris, quemadmodum quoq; myrrhæ. Quod etiam Plinius affirmit lib. 12. cap. 14. Quidam literis prodiderunt in Arabia nasci, loco Saba dicta, unde Virgil. 1. Georg.

India micat ebur, molles sua thura Sabæ.

Hujus vero arboris Gummi dicitur in odorem, nisi extillans a sole vel igne incalcescat, quomodo etiam adhuc in acerra sive thuribulo suffiri solet. Ad eundem modum in orationibus ac precibus, & reliquis universis piis ac religiosis exercitationibus, animum nostrum sine omni furo ac simulatione (quæ imprimis Deo displicent) crebro incitemus ac inflammemus, odorem suavem & fragrantem bonorum ac laudibilium operum numquam edere possumus. Sic aromata ac potissimum thura igni imposita, hieroglyphice (ut inquit Pierius lib. 46. orationem spirituales doctrinae significat. Et Goropius Becanus in suo Vertumno prolixè admodum declarat, apud prescos sacrorum antistites, Thus fuisse charitatis amorisq; tesseram. Hanc similitudinem quoq; exponit D. Augustinus in libello, cujus titulus Speculum peccatorum, hisce verbis: Ut Thus non redolent nisi ponatur in igne, nec virtus sinapis sentitur, nisi conteratur in lapido; ita nulla Scripturæ sacræ sententia vim suam declarat, nisi cocta in igne.

Thura in odora manent, nisi sole vel igne caleant,

Sic bene quo fragret, cor precò aulure pià.

O R B I S *iter.*

Veteres hieroglyphicorum auctores, cum rei alicujus ritum eventum & spem frustratam exprimere voluerunt, cancerum, sive gammarum potius nostrum flaviatilem, retrogradientem sæpius, quam recta protrepentem, pingere solebant, ut apud Pierium Val. legere licet. Et notus est veteris Proverbialis Aristophanis in Paec, quamvis de Cancro:

Ὀπίσσω πηλοῦς τὸν ἄρπυιαν ἔβη παρὰ τὸν

Ambulet ut cancer recta haud effecerit unquam.

Hujus quidem picturæ inventor fuit Rever. & Nobiliss. vir ex antiquiss. Franconica equestri familia, Laurentius Truchtelius, Canonicus Wirtzburgensis, bonarum litterarum amanissimus. Est autem vetus hæc & communis de mundi perversitate querela, de qua insignis Horatii locus 3. Carm. 6.

Aetas parentum pejor avâ, tulit nos

Nequiores, mox daturos progeniem vitiosiorum.

Cui convenienter etiam Seneca: hoc inquit, majores nostri in quæsti sunt, hoc nos quaeritur, hoc posteritæ nostræ querentur everfos esse mores, regnare nequitiam in deterius res humanas & in omnem nefas labi. Similiter Euripides in Hippolyto,

*ὦ πότῃ! θεοὶ μὲν καὶ ἀνθρώποι φρονεῖσι
τὴν πένητι πάλαι καὶ θρησκείῃ ἠρώπεται:
εἰ δὲ καὶ ἀδελφεὶ βίον ἔχουσι καὶ ἰσχυροῦσι,
ὄχι μὲν τὰ ἀπείρητοι ἐπιπέσειν
παύροις ἔσται, θείῃσι ἀποβλέπειν ἔσται
Ἄλλω δὲ δὲ ἡ γὰρ ἡ γὰρ ἡ γὰρ
τὸ μὲν δίκαιον καὶ ἡ γὰρ ἡ γὰρ ἡ γὰρ*

*Hei! quo progredietur humana mens?
Quis sine temeritatis & audacia erit?
Si enim uniuscujusq; viri vitia superbe propagebitur,
Et posterior priore longe
Deterior sit, Deos adscire terra
Oportebit aliam terram, qua capias
Eos qui sunt injusti & mali.*

A Et ut *δίστοχος* Iudamus pro more :

Mimis Cancris dorso consurgere mundum ?

Desine : sic hodie vertitur orbis iter.

OS, *στύα.*

O Significantes Ægyptii, serpentem pingunt, Horapolline teste, Hieroglyphicon lib. 1. cap. 47. quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

OSTENTATORES.

D E Platano, quæ arbor à foliorum latitudine apud Græcos nomen accepisse videtur, Plin. lib. 12. cap. 1. ita scribit : sed quis non jure miretur, arborem umbræ gratia tantum, ex alieno petitam orbe ? Platanus hæc est per mare Jovium in Diomedis insulam, ejusdem tumuli gratia, primum inventa, &c. At sicut

Umbra, non fructum Platanus dat: sic quoque multis

Vana alios specie ludere saepe placet.

B Virgilius Georg. 2. vocat quoque steriles platanos: & lib. 4. ejusd. operis, inquit,

Jamque ministrantem platanum potantibus umbram.

Quod in illos dici potest, qui semper magna de se pollicentes, omniaque sua ad ostentationem tantum parantes, quo opinionem singularis doctrinæ ac prudentiæ vel falso apud alios conquirant, vel etiam si quæ possideant bona ingenii nequitiam cum aliis communicent, nullum unquam specimen suæ memoriæ præclaris monumentis vel actionibus posteritati præbere consueverunt. Quorum alterum est ridiculæ vanitatis, alterum invidiæ detestandæ indicium. Deque priore vitio Menandri unicus versus multa complexus est, ubi ait :

Κενὴς ἢ δόξης εἰδὲν ἀδλιώτερον.

Miserabilis est gloria vana nihil.

De altero veronos recte monet Phocylides hoc dicto,

Μὴ Φθονέης ἀγαθῶν ἐταῖρος, μὴ μῶμον ἀνάψης.

Ne invidias bona sociis, ne incurras in vituperationem.

HIEROGLYPHICORUM
COLLECTANEA, EX VETERIBUS
ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER QUINTUS.

PACIFICUS.

D **B** Alsamum totas ædes sua replet fragrantia : & unus vir, pacis studiosus magnum cœtum dissidentem in concordiam reducere potest.

PACIS amor & studium.

O Lea arbor Palladi dicata, pacisque symbolum, semper viret, nec sua folia amittit, idque (ut scriptores plantarum tradunt) ob peculiarem quandam sibi que innatam pinguedinem. Fructus quoque producit ad multos hominum usus admodum commodos & necessarios, quare ob utilitatem singularem neque incidi nec evelli ullo modo par est. Non aliter cavendum somnoper omnibus, qui pacis concordia, publicæque utilitatis studiosi esse volunt, (ut universi esse debemus) ne ulla invidia aut malevolentia improborum ac malefactorum hominum à tam necessario ac laudabili proposito, se impediri aut avocari ulla ratione

tionem patiantur. Sunt autem, secundum Petrarcham, quatuor hostes pacis, quæ in exilium pellantur, A (quod certe si cuncti facere studerent, pax & concordia esset perpetua ac sempiterna speranda) nimirum, avaritia, invidia, ira, superbia. Sed nemo ferme pacis encomium brevius ac sanctius D. Augustino nobis proposuit, ubi ait: Pax est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculum amoris, confortium charitatis. Hæc est quæ serenitates tollit, bella compefcit, iras comprimit, superbos calcat, humiles amat, discordes sedat, inimicos concordat: cunctis est placida, nescit extolli, nescit inflari. Hanc qui accepit teneat, qui amisit exquirat, qui perdidit repetat. Aurea profecto sententia omnium bonorum animis infigenda, vita & moribus exprimenda.

*Dure faceffe ligo, valida procul este bipennes:
Frondeat æternos pacis alumna dies,*

PACIS Divina nuncia.

DE Columbis, quæ veredariorum loco habentur, & literas in remota quoque loca perferunt, plura tam apud veteres quam recentiores fide digna exponuntur, quod in primis Plinius confirmat his verbis. Quin & internuncia in rebus magnis fuere, epistolas annexas earum pedibus oblidione Mutinensi in castra consulum Decimo Bruto mittente. Similia legimus apud Ælianum lib. 9. de animal. cap. 2. & multos alios. Sed & in Genesi cap. 7. habemus, Nohacum cessante paulatim ex divina gratia universali diluvio, columbam (avem propter simplicitatem & castitatem etiam testimonio sacrarum literarum commendatam) ex arca emisisse, & hanc quidem prima vice nondum reperisse locum, in quo consistere posset, atque ideo ad eum rediisse, sed post septimum diem (quem numerum tradunt Doctores significare iræ mitigationem & remissionem) vespere reverfam attulisse in ore ramum oleæ, quod & ipsum signum pacis & divinæ reconciliationis extitit. Ad eundem modum æternus Deus per sanctum Spiritum petentibus pacem & gratiam suam affert, idque propter sacratissimum meritum CHRISTI. Contilis albam columbam in aere cum ramo oleæ pingit, adjecto dicto, INTUS ET EXTRA. Nam quemadmodum columba dicitur carere felle, & candidum colorem exteriorem præ se fert, ita quoque unusquisque vera pietate & simplicitate præditus operam dare debet, ut cunctæ ipsius actiones externæ candidis ac bonis cogitationibus respondeant, omniaque ipsius dicta ac facta cum saluberrimis præceptis divinis semper congruant. Quicquid enim fide integra & mente sobria offertur, à Spiritu sancto perficitur, ut D. Ambrosius in 15. S. Pauli Epistola ad Romanos docet.

*Ore columba olea fert ramum, insignia pacis,
Quam seris in verbo Spiritus alme tuo.*

PATIENTIA invidia.

Aquilam sæpius à cornicibus frustra irritari atque importune provocari Ælianus annotavit lib. 15. cap. 22. Unde proverbium quoque extitit, *ἀσπὸν κωρών ἰερακελῆς, Aquilam cornix provocat.* Atque idem de aliis quoque avibus dici potest. Quemadmodum vero generosa avis hocse insultus inanes, & vanam ac maledicam petulantiam decidet, (quod etiam de molossis importunos canicularum latratus contemnentibus dici solet) ita quoque animus excelsus & fortis leviusculorum & abjectorum hominum, qui neque prodesse nec laderi quicquam possunt, conatus & insultus ne dignatur quidem ulcisci, & minoris facit (ut alto proverbio dicitur) quam Elephas culicem. Atque huc pertinent præclari versus Poetæ veteris Philemonis:

*ἦδιον ἔδεν ἔδὲ μισκώπερον
ἔσ', ἢ δύνασθ' λοιδόρῳ μινον Φέγειν.
ὁ λοιδόρων γὰρ εἰὼν ὁ λοιδόρῳ μινον*

Nihil est jucundius neque elegantius,

Quam ferre posse conviciantem,

Quoniam si ille cui convicium sit

μη περιποιηται, λοιδόρει δ' ὁ λοιδόρων. Id est, *Dissimulaverit, in ipsum auctorem illud redundat.* Nonnunquam tamen, ubi hæc malitia & insignis conviciandi libido modum excedit, & sua importunitatis cursum nimis effrenem prosequitur, tandem secundum Publ. Mimum,

Furor sit læsa sæpius patientia.

Adscribitur autem hoc symbolum Alberto Comiti Habspurgenfi XVII. qui dives fuit cognomento dicitur,

A dicitur, cuius magnanimitatem, simul & bonitatem ac sapientiam singularem, historici magnis laudibus extollunt,

*Nunquam aquila imbelles cornices celsa fatigat:
Nec generosum animum lingua maligna movet.*

Huc non incommode referri posse videtur B. Augustini dictum, major animus merito dicendus est, qui vitam ærumnosam magis eligit ferre quam fugere; & humanum iudicium, maximeque vulgare, quod plerumque caligine erroris involvitur, præ conscientia luce ac puritate animi contemnere. Id Prosper Aquitanicus Regiolepidi Episcopus versibus ita expressit:

*Qui valet adversis onerata ducere vitam,
Et tolerare magis vult mala, quam fugere,
Majoris multo est animi, quam ferre pavescens
Indoliti injustum iudicium populi.
Mens etenim recta, & puri sibi conscia cordis,
Hoc plus splendescit, quo magis atteritur.*

PARASITI. GULOSI.

Elegans profecto & argutum est Epigramma Græcum, quod ex lib. 1. Anthologiæ feliciter expressit latine Alciatus Embl. 94. quo mus ostreis hiulcis furtive ob prædam se insinuans fingitur conclusa ab illis testa multari miseris modis. Convenit hieroglyphicum illud in eos, qui ditiorum domos ventris causa turpiter sectantes, spontanea se servituti mancipant, & nihil inde nisi infamia & damnum reportant. Quod Lucianus aureolo plane tractatu *περὶ τῶν μισθῶ συνδόντων* graphice admodum demonstrat. Convenit & in eos, qui perpetua luxuria, & gula impotentia, nimiaque vini ingurgitatione præproperum sibi acceriverunt exitum. Sicuti revera plures semper gula, quam gladius perdidit: & ut habent Theognidis versiculi:

*Πολλῶν τοι πλέονας λιμὸν κόσθη ἄλεσιν ἦδη
Ἄνδρας, ὅσοι μοίρης πλεονέθει ἄσπιν χεῖν.* *Multo plures perdidit satietas, quam fames,
Viros, qui plus sua sorte habere volunt.*

C Exempla in omni historia occurrunt innumera. Sic Elpenor Ulyssis socius apud Circe vino largius hausto de scalis lapsu exanimatus: Antinous autem poculum adhuc manu tenens ab Ulyssæ interfectus est. Quinetiam Alexandrum magnum, alioquin contra omnem vim humanam invictum, gula & vinum prostravit. Gravissima igitur est optimi Poetæ Oppiani ad vitandam ingluviem exemplo interitus, quem pisci noctuæ affert voracitas, adhortatio in 2. *ἀλιεύκων*. Sed Christianis præcipue ante oculos esse debet Salvatoris nostri sanctiss. præceptum, Luc. 21. *περὶ σέχετε τὰ εἰς τὰς κοιλίας, μὴ ποτε βαρυνθῆσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κρασίῳ, ἐν κραιπνῇ, ἐν ἐμέθῃ*, id est, *Cavete vobis ne quando graventur corda vestra crapula & ebrietate*. Et Apostoli dictum diligenter observandum est, ebriosos hereditate regni Dei excludens. 1. Cor. 6. v. 10. gravissima & plane cælestis ejusdem exhortatio finem huic hieroglyphico imponat. Nox præcessit, dies appropinquavit, abiciamus ergo opera tenebrarum, & induamus arma lucis. Sicut in die honeste ambulemus: non in comestationibus & ebrietatibus, &c. Sed induite Dominum Jesum Christum, & carnis curam ne habete ad explendas cupiditates. Rom. 13. v. 12. 13. 14.

PARATUS in utrumque

D Bos ut ferre jugum aptus est, ita jugulum ad sacrificium & mactationem dare paratus comperitur. Hieroglyphicum illud convenit in bonos viros, qui non solum pietate, religione, nec non laudabili quaque doctrina excellere cupiunt, atq; aliis præire, sed etiam pluribus aliis laboribus, sicuti bos arans, indefesso studio proximis inservire student.

PARENTUM officium.

A *ἔρως, ἀπὸ τῆς αἰώσεως*, id est, ab impetu volandi deducunt Etymologi, vel *ἄρως, τὸ ἀεὶ ἔρως εἶναι*, id est, quod semper sit vera & genuina. Hanc nidificare in locis non planis, sed excelsis, & quidem præcipue in arduis faxis & præcipitibus, nonnunquam tamen in arboribus, Aristoteles scribit lib. 9. de hist. animal. c. 32. Dicitur autem Aquilam paulatim quoque suos pullos ad volandum assuefacere, atque etiam provocare. Cujus etiam Deuteron. cap. 32. in cantico suo Moses meminit, Dei.

bonitatem erga nos conferens cum Aquilarum *Φιλοσοφία* erga pullos. Sicuti Aquila, inquit, excludit pullos suos, & eosdem fovet calore vitali & expandens pennas suas assumit eos, & gestat eos super alas suas: ita DOMINUS solus duxit Israel, & non erat cum eo Deus alienus. Sed similitudo hæc recte etiam de omnibus iis, qui juventutem ad virtutem & omnia laudabilia facta assuefacere student, & illos paulatim ad vitam meliorem quasi attollere docent, accipi poterit, sicuti Horatius quoque epist. 2. lib. puerum instruit,

— nunc adhibe puro

Quo semel est imbuta recens servabit odorem

Pectore verba, puer, nunc te melioribus offer; Testa diu.

Et Æneas ad Ascanium ult. Æneid.

Disce puer virtutem ex me, utrumque laborem.

Sic legimus apud Suidam de Apollonio, cujus rei etiam facit mentionem Philostratus in vita ipsius; quemadmodum Aquilarum pulli teneras adhuc pennas fortiti juxta parentes volitant, usque magistris ad volatum sese exercent, cum vero sese offerre possunt parentes antevertunt, sic Apollonius Euxenum puer audiebat, eique auscultabat, sed anno decimo sexto ad vitam Pythagoricam se contulit.

Vos virtutis iter gnatis monstrate parentes:

Ipsa Aquila ut pullos sibi volare docet.

PARSIMONIA.

ERINACEUS, vel secundum Plinium Herinaceus, forsitan quia infixis spinis illius inhaereant, dicitur quoque Ericius, & apud Plautum in Menechmis Eres, Græcis *ἐχίνος*; Autumni tempore (ut refert Plutarchus lib. de solertia animal.) sub vites obrepens uvarum acinos pedibus in terram decutit, eosque circumvolutans se spinis suis excipit, speciem deinde exhibens ambulantis uvæ, in cavernam suam abscedens catulis eas à se decerpendas præbet, non solum sibi, sed aliis natus, & prolis suæ memor, nec non parsimoniam amans, cujus hieroglyphicam tabellam nobis exhibet. Apopite Menander,

Τὸτ' ἐστὶ τὸ ζῆν, ἕχ' ἐαυτῷ ζῆν μόνον.

Hoc vivere est, haud sibi uni vivere.

Et Cicero in Paradoxis: O dii immortales, inquit, non intelligunt mortales, quam magnum vestigal sit parsimonia! Plinius lib. 8. cap. 37. refert Erinaceos præparare sibi hyeme cibos, & supra jacentia poma volutatos, affixa spinis, unum non plura tenentes ore, portare in cavas arbores. Idem narrat Aelianus lib. *ἑβὶ Φιλοσοφία* Plutarchus, ex parcorum hypothes: Lucrare (inquit) & reconde, atque te tanti esse crede, quantum est quod possides.

PATIENTIA *pressa valentior.*

ACANTHUS ea herba esse putatur, quam vulgo à similitudine foliorum cum pedibus urfinis Braticam Urfinam Itali vocant, & apud nos quoque hoc tempore excolitur. De qua Vitruvius lib. 4. cap. 1. historiam refert ejusmodi. Virgo civis Corinthia, jam matura nuptiis, implicata morbo, discessit. Post ejus sepulturam, quibus ea viva delectabatur poculis, nutrix collecta & composita in calatho pertulit ad monumentum, & in summo collocavit, atque uti ea permanerent diutius sub dio, tegula texit. Is calathus fortuito super acanthi radicem fuerat collocatus. Interim pondere pressa radix acanthi, media folia & cauliculos circa vernum tempus profudit, cujus cauliculi secundum latera crescentes, & ab angulis tegulae ponderis necessitate expressi, flexiones in extremas partes volutari facere sunt conati. Tunc Callimachus statuarius præteriens hoc monumentum, animadvertit eum calthum, & circa foliorum nascentem teneritatem: delectatusque genere & formæ novitate, ad id exemplar columnas apud Corinthios fecit. Hactenus Vitruvius. Ut igitur hæc herba melius crescit & elegantius, si non nihil prematur: sic etiam animus fortis & sua virtute invictus, contra omnes fortunæ insultus, in adversis semper sese magis exerit, ac multo clarius omnibus conspiciendum præbet.

Fortis ab adversis animus præclarius exat:

Pondere sic pressus surgit acanthus humo.

PATRIÆ

PATRIÆ amor.

A Bis à quibusdam Ciconia Ægyptiaca nominatur, propter magnam cum ipsa similitudinem, sic in veterum numis, potissimum Adriani, Ægyptum denotat, quod ex regioni propria & inquilina sit. Aristoteles lib. 9. histor. Animal. cap. 27. (quem Plinius, Alianus, Solinus & alii sequuntur) illas aves distinguit in candidas & nigras. Candidæ apud Pelusium (vulgo Damiat, vel secundum alios Tenessa) nullæ reperiuntur, cum in uniuersa reliqua Ægypto habeantur. Nigræ vero contra solæ apud Pelusium sunt, alibi nusquam apparent. Alianus lib. 9. Animal. cap. 27. ita peculiarem avem esse Ægypto tradit, ut si quis vi & impetu velit ex ea alio transportare, sibi ipsi mortem consciscat, & Plinius lib. 10. cap. 48. scribit à M. Egnatio Calvino præfecto aliquando tanquam rem inusitatam in Alpibus visam. Vocatur autem ἰφιοφάγος, ab esu serpentum, & ovorum serpentinorum, quod Cicero lib. 1. de natura deor. testatur, atque eam ob causam ab Ægyptiis hanc avem coli refert (idque Diodorus Siculus & Ammianus Marcellinus quoque asserunt) quod à serpentibus & aliis venenatis bestiis regionem mundam conseruet, atque ideo teste Alexandro Aphrodisiensi, lib. 12. primæ philosophiæ, & ante illum Herodoto lib. 2. capitale tuit ibidem interficere. Docemur autem ante omnia curam & sollicitudinem maxime impendendam patriæ, quam Plato in Critone inquit esse *πρωτεύουσα ἡμετέρας καὶ πατρίδος*, id est, in maiore honore patriam habendam, quam matrem & patrem. Eumque imitatus Cicero in lib. de Republ. & in Epistolis ad Atticum, patriam antiquiorem parentem appellat. Et Euripides in Phœnissis, ni fallor,

Εἰκὸς ἢ παντὶ καὶ λόγῳ, καὶ μηχανῇ.
Πατρίδ' ἔρωτας ἐκποιεῖν ὠθηθεῖται.
Conuenit omni ratione & arte,
Amantes patriam, salutem ejus curare.

Huic autem hieroglyphico appingimus distichon, pro more.

Nunquam excedit l'bis terra Mercetidis arvis,
Ut moueat quantum possit amor patriæ.

PATRIAM tueri, optimum Augurium.

C Inter omnia, quæ regum exactionem ex urbe Roma præcesserunt, Livius hoc etiam commemorat, anguem ex columna lignea elapsum, non fugam tantum regiam, sed Tarquinium etiam Superbum valde anxium fecisse. Quod in L. Brutum accurate conuenit. Sed longe aliter simile fere prodigium accepit L. Sylla, qui consul in Sociali bello, cum in agro Nolano ante pratorium immolaret, subito ab una parte aræ prolapsus anguem conspexit: qua visa Posthumi aruspici hortatu continuo militem eduxit, ac fortissime Samnitum castra cepit: fuitque hæc victoria fundamentum potentiæ ac felicitatis Syllanæ, ut Valerius Maximus auctor est. Sic diu ante apud Homerum *ιλ. β.* Græci in Aulide omen quidem futuri decennalis belli, sed certæ victoriæ ex serpente, qui ex ara profluens aviculam matrem cum octo pullis consumpsit, collegerunt: quem Homeri locum elegantissimis latinis versibus expressit Cicero 2. de divin. & eum imitatus Virgilius *Æn.* per anguem septem gyris contortum, septennalem Æneæ errorem innuere voluit, quemadmodum exponit Servius. Sic alias in ostentis, angue aut summa nominis dignitas, aut regia potestas portendebatur. Nota enim sunt, quæ Cicero 1. de Divinat. de Roscio Com. in hanc rem affert. Et præter Herculis exemplum, Severi & Aureliani Imperatores, & alia plura: usum autem hoc hieroglyphico Scipio Ammiratus scribit Ducem Seminaris in regno Neapolitano cum hac Inscriptione velle monstrat inter, qua demonstraverit, sibi Regi suo contra Romanum Pontificem, merenti nullo omine augurio alio opus esse: sed unicum sinceræ Fidei & Virtutis studium sufficere. Præclare igitur Q. Fabius Maximus (ut Cicero refert de Senect.) dicere ausus est, optimis auspiciis ea geri, quæ pro salute Reipublicæ fierent, quæ contra Rempublicam ferrentur, contra auspicia ferri. Ut enim insigniter dicit Hector apud Homerum, *ιλ. μ.*

Εἰς δῖονος ἀρετῆς ἀμυμῆδος πρὸς πατρίδος:
Una avus optima, pro patria pugnare tuenda:

Et Poeta noster distichis Ieria pingens,

*Tutum monstrat iter virtus, cur anxius auceps**Augurium expectas, si voluisse sat est?*

PECCATORES.

Quod de Sciana Oppianus refert, eam cum caput & oculos saltem occultarit, totam se latere putare: idem mugili tribuitur à Plinio, forte ex Aristot. lib. 8. hist. an Pierius Cephalo hoc acciderit, quem & nos hic exhibebimus depictum. Ut autem similes sunt inter se isti pisces, ita saepe confunduntur. Similis est stultitia & avium quarundam, de quibus alibi & hyænzæ inter quadrupedes, de qua lepidam narrat historiam Busbequius Ep. i. de legatione Turcica. Est autem hæc imago illorum hominum, qui opinionis errore flagitia sua occulta esse putant, Deique justam animadversionem se effugere posse impie arbitrantur. Frustra. Nam, ut habet Græcum Epigramma lib. i. αὐθαλ.

*Ἀνθρώπους μὲν ἴσως λήσεις ἀποπὼν τὴν κοινήν.**Improba facta homines possis clam forsan habere:**ἄλλήσεις ἢ θεὸς εἰδὲ λογιστέμενον.**Verum animi ipsa Deo singula sensa patent.*

Quo & Propertii illud pertinet:

*Ab miser, etsi quis primo perjuriam celat,**Seni tamen tacitis poena venit pedibus.*

Pulcherrime igitur Iocrates dixit ad Demon: *μηδέποτε μηδέν αἰσχρὸν ποιήσεις ἄλλ' ἅς λήσεις: καὶ γὰρ ἀντὶς ἀλλὰς λήσης, σωτῶρα ζωειδήσεις.* Nunquam sperare debes, si quid turpe feceris, te latiturum. Quamvis enim lateas alios, tuto tamen tibi conscius eris. Et si autem de Providentia imprimis divina Sacri libri pleni, & exempla, quibus Deus saepe mirabiliter scelestos à latebris suis ad supplicium & poenam protraxit, ignota sunt nemini, nihil tamen in hoc genere luculentius, nihil ad hoc hieroglyphicum illustrandum accommodatius modo mihi succurrit, quam Psalmus Davidicus 139. quo lectorem uno verbo remitto.

PECCATUM.

Pessima radix, non evulsa de terra, perpetuo germinat: & peccatum, cui indulges, novas vires quotidie acquirit, & maximus peccatorum cumulus efficitur.

PERDUELLES.

Anguillas vel max. turbatis & limosis aquis capi, præter Aristotelem, Athenaus quoque & Clem. Alex. tradunt, & docet experientia. Basilius homil. 9. Hexaem. *τὰς ἢ ἐγγέλεις ὑδὲ ἀπὸ αἰσθημάτων ἢ ἐκ τῶν ἰλῶν ζωισμῶν.* Ex quo loco & Athenaus indicatione recte David Hæschelius, doctissimus vir, Etymologum corrigit, apud quem *ἐγγέλεις* τὸ ἐχέει ἐν τῇ ὕλῃ, legitur, pro ἐν τῇ ἰλῷ. Hieroglyphicon autem hoc vel ex Æsopi apologo, vel ex Aristophanis Equitibus rem in turbulentos cives, qui ex Reip. motu ditescere, & saepe, ut Tacitus loquitur, privata vulnera Reipubl. malis operire statuunt, detorquentis, desumpsit Alciatus, cuius elegantiss. in divites publico malo Epigramma legitur Emblem. 88. ad illos pertinet Ciceronis Orat. in Catilin. 2. dictum: honores quos quieti Republica desperant, turbata consequi se posse arbitrantur. Nam, ut apud Plutarchum Callisthenes ait:

*ἐν ἡ διχομοσίῃ καὶ ὁ πύγκαιος ἔλλαχε τιμῆς,**In seditione honore afficitur etiam pessimus.*

Cui simile est & illud, quod à Suida, Diogeniano, & Plutarcho refertur:

*ἐν ἡ διχομοσίῃ καὶ Ἀνδροκλείδης πολυμαρχεῖ.**Seditione orta dux est etiam Androclides.*

Et sunt similia proverbialia alia, quæ itidem huc referri possunt: Sed imprimis illud, *ἐγγέλεις θηροφῶν, Anguillas captare.* Sed illam quidem *διχομοσίαν* Philippo Maced. Regi, magnitudinis & potentis occasionem & causam extitisse, aiebat Callisthenes: Qui, ut Justinus inquit, veluti è specula quadam libertati omnium (civitate Græciæ putat) insidiatus, dum contentiones civitatum alit, auxilium inferioribus ferendo, victos pariter victoresque subire regiam servitutem coegit:

*Turbato anguille capiuntur flumine,**Turbare in patria seditio sus amat.*

PER.

A Virgilius 6. Æneid. eleganter describit geminas columbas Æneam ad lucum & arborem, in qua aureus ramus positus erat, deducentes, quo *μυθολογικῶς* videtur Poetam voluisse designare illas duas alas, quas animo humano in Phædro longa oratione attribuit Plato. Ac erudite admodum hoc symbolum explicat vir doctiss. Joannes Anton. Viperanus in oratione 4. de perfecto hominis habitu, ubi ita scribit. Ad quam perfectionem (quando scilicet ad virtutum actiones exequendas quispiam bene affectus & rerum intelligentia perpolitus est) assequendam, quia non solum naturæ & doctrinæ adjumentis, sed etiam divini numinis afflatu opus est, egregie inquit Poeta:

*— Pauci quos æquum amavit
Juppiter, aut ardens exivit ad athena virtus,
Diis geniti potuere.*

Id quod idem Poeta suis commentis sapientissimis commendavit. Nam Æneam inter densam atque asperam sylvam ramum aureum quarentem introducit, sine quo ad patrem aditu prohibitus fuisset, atque ad eum duas columbas à matre Venere immitti facit, quæ inter sylvestres sepes ad Junoni sacram arborem volatu suo viam monstrant,

*Tollant se celeres, liquidumque per aera lapsæ
Sedibus optatis gemina super arbore fidunt,
Discolor unde auri per ramos aum resulsit.*

Aurum propter eximium splendorem, sapientiam mihi designare videtur, qua nihil optabilius, nihil præstantius est. Sed tum inter falsas hominum opiniones & errores, tum inter acres aut honorum aut divitiarum curas, tum inter turbidos animi motus delitescit: tamen fas est nobis eam cum Deo comprehendere, actione & cognitione ducibus quas geminæ columbæ significant.

PERFECTIONIS *studium.*

Corolla ex Lauro, Quercu, & Olea contexta, aræ cuidam imposita consecrataque, hieroglyphice nos monet, ut harum arborum naturam ac proprietatem imitemur, & secundum earum mysticum sensum vitam nostram universam integritati ac pietati consecremus. Per laurum enim, Apollini dicatam, studium prudentiæ & rerum causas investigandi intelligimus. Unde Dionysius *μαρτυρόν Φυτῶν*, id est, arborem vaticinatricem vocat, in quem finem Lauro propter singularem doctrinam Poetæ coronabantur: nam à fulmine, id est, temeritate & ignorantia immunis esse putabatur. Quercus vero Jovi sacra fuit, tanquam prima arborum, ac propter incorruptam ipsius materiam, & diu durabilem, fortitudinem ac constantiam animi exprimit, quibus contra sensuum aberrationes ac illecebrarum fortuitarum insidias nos munire debemus. Oleam denique Palladi attributam, pacis esse *ἰσχυροφικόν* non modo Græcorum *μυθολογίας* & numi antiquorum plurimi testantur, sed etiam sacræ literæ passim indicant.

*Et Lauro, Quercu, atque Olea, duce digna corona,
Prudentem, fortem, pacificumque decet.*

PERFIDUS, VAFER.

Scorpio hominem vafrem, cuique nulla sit habenda fides denotat, ut apud scriptores hieroglyphicorum legimus. Non igitur nisi refecta cauda, in qua illi aculei venenum stillantes, ab ejus ictu quis tutus sit. Similiter ne hosti quidem ulli, cui arma erepta aut excussa non sint, fidendum, multo minus ad colloquia cum eo veniendum est, aut ad fœdera, etiamsi per omnia sacra jurare paratus sit. Cujus rei significatio libri depicti imagine subjicitur. Rectissime igitur Q. Cicero, legatus Cæsaris, respondit Nervii: Non esse consuetudinem Romani populi, ullam accipere ab hoste armato conditionem. Et memorabilis est ille apud Livium lib. 33. inter Philippum Macedon. & T. Quintium congressus, ex quo patet nullam fidem esse cum hoste ad colloquium congregari. Sic sane 2. Samuelis 20, Amasa sub pacis & amicitia prætextu à Joabo interimitur, non attendens cinctum eum gladio. Philippus quidem Cominæus sæpius monet, quantum sit periculi in congressibus magnorum Principum, & quam dubia ac periculosa sint inter ipsos plerumque contracta fœdera. Et affert cum aliâ exempla,

tum

cum imprimis lib. 3. Ludovici Regis Gallia, Perona in Caroli Burgundi potestate periclitantis: & A lib. 6. de Joanne Burgundia Duce à rege Carolo in mutua salutatione interempto quæ sunt illustra, Recte igitur Demosthenes in Philippicis dicit, urbibus ad custodiam multa quidem inventa esse, val- la, mœnia, fossas, &c. quæ tamen omnia manibus conficiantur, & sumptus possulent ingentes. Verum unum commune munimentum à natura inesse animis hominum ἐνφροσύνη, idque cum ceteris salutare esse, tum maxime plebi contra tyrannos: *Ἀνίστασθαι*, nempe. Et sane in celebrem illum de hac Epicharmi versiculum integrum etiam scriptum Dio Prusaensis contextuit. Cuicumque igitur hosti perfido, verbis ludenti, fidem observandam esse neganti, juranti, periuranti, sub honesto pallio sclo- petum gestanti, occinat libertas publica,

Non nisi desecta credam tibi, Scorpio, cauda;
Armaque ni ponas, sedem nulla dabo.

PERICULA nulla contemnenda.

Quemadmodum Urtica ob subtiles adeo acutosque foliorum aculeos, si manibus leniter con- trectetur, magnum post se pruritus & acrimoniam satis molestant relinquit: contra vero, si plena manu fortiter comprimatur, parum nocere potest: Ita pericula quandoque exigua, si negli- gantur, nec illis in tempore præsentis animo obviam eatur, non contemnendas vires fumere, & ho- minibus tandem plurimum exhibere negotii videmus. Unde etiam veteri proverbio admonemur parvum hostem & exiguum vulnus non temere esse contemnendum, cum utrumque principio ne- glectum levi aliqua occasione vires fumere, & nonnunquam plurimum damni inferre consueverit. Quare, ut Poeta monet:

Principis obsta: sero medicina paratur,
Cum mala per longas invaluere moras.

De hoc symbolo quidam eruditum hoc carmen composuit:

Molliter urticam si quis traxerit, uret.
Et timidus lædit tacta borago manus.
His tamen intrepido franguntur spicula pressu,
Hæcque omnis subito pellitur arte dolor,
Res age, non magnis nec negligis viribus hostem,
Sed leve, quo poteris robore, tolle malum.

Hieroglyphica porro hæc tabella disticho sequenti delinenter;

Læditur is merito parvum qui negligit hostem,
Fortiter urticas qui premit, ille sapit.

PERICULA undique imminencia.

Inter pisces marinos volantes etiam recensentur hirundines, qui Aristotele, Oppiano, aliisque re- ferentibus, sublimes extra aquam evolant, cumque pinnas suas explicant, nostris hirundinibus non sunt absimiles, uti Plinius innuit: & vivos se eos vidisse attestatur J. Cæf. Scaliger. Evolant autem more avium gregatim, ut effugiant instantes sibi in mari hostes, quemadmodum Oppianus & Hel- lianus scribunt: & oculatus testis est Ant. Pigafetta Vincentin. in descriptione suæ navigationis circa universum orbem, ubi narrat se sapius hoc observasse non procul à freto Magellanico. Verum non in aquis tantum hæc illis parata pernicies, sed in aere etiam tuginivos excipiunt rapaces volucres, quæ misere captos enecant ac devorant. Et avium quidem istiusmodi marinarum, quæ è mari prædam pro victu habent, in Brasilia maximam esse copiam Lærius observavit. Alciatus simile commentatus est hieroglyphicon de Sardis pisciculis, quos simul in mari hinc Aurata, hinc mergi fulicesque persequuntur, quod Claud. Minos in litigatores, qui frustra ab uno iudice ad alium usque provocant, nec ad exitum litis pervenire unquam possunt, accommodat. Congruit autem hoc nostrum generaliter in omnes, qui evitata, quod dicitur, Carybdi in Scillam incidunt. Quo pertinet Amos Prophetæ illud: *Quomodo cum fugiat homo è conspectu leonis, & obviam ei fiat ursus, & insiliat in domum suam, & immanetur manu ad parietem, & mordeat eum serpens?* Referendum etiam huc est adagium: *Fumus fugiens in ignem*

A ignem incidi. Item aliud: De fumo ad flammam: cum similibus. Quosdam adeo affligit fatum, ut illis non parcat quamvis mortuis. Quod eleganter expressit Augusti libertus Phædrus fabella LX. Ejusmodi homines dicere possunt:

In nos nempe omnis cæli pelagique ruina est:

Et fatale rupe, quem manet, exitium.

PERSEVERANTIA efficit, non deficit.

Columella lib. 8. rerum rusticarum de pullo anserino tractans, cavendum est, inquit, ne aut caculeis urticæ compungantur, aut esuriens mittatur in pascuum. Nam si adhuc parum firmus & indigens ciborum pervenit in pascuum, fruticibus aut solidioribus herbis oblectatur ita pertinaciter ut collum abrumpat. Paulo aliter Varro, & Plinius, e quibus posterior lib. 10. cap. 59. ita scribit: Pullis anserum urtica contacta mortifera. Nec minus aviditas, nunc facietate nimia, nunc suamet vi, quando apprehensa radice, morsu sæpe conantes avellere, ante colla sua abrumpunt. Sic unusquisque magna constantia in rebus laudabilibus ac honestis, perseverare posthabitis omnibus difficultatibus debet. Dicit autem Cicero 2. de Invent. perseverantiam esse in re bene considerata stabilem ac perpetuam permansionem, sicuti ibidem patientiam ait honestatis ac virtutis causa esse arduarum rerum ac difficilium voluntariam ac diuturnam perpersionem, ac constituit utramque virtutem partes fortitudinis. Plutarchus in Laconicis institutis quandam Lacænam filio scutum tradentem, refert dixisse. *τέκνον, ἢ τὸν ἢ τῆς τῆς. Fili, aut hanc aut super hac*, nimirum aspide. Unde Sybarita quidam, ut est apud Stobæum, cum peregrinatus Lacædæmonem venisset, moribus civium perspectis, & imprimis considerata patientia, ad quam statim a pueris sese assuefacere coguntur, Cicero etiam teste in Tusculanis Questionibus, nihil illos mirum præstare dixit, quod ita facile mortem in bello obeant, veriti scilicet ne ita duriter vivere cogantur. Sic legimus apud Xenophontem de Cyri institutione lib. 1. Non ita victum illum refugisse, ut nollet in eo ipso, quo inferior fuisset, amplius occu-
C
D

Consiliis suffulta bonis constantia, multum

Rebus in inceptis utilitatis habet.

PERSPICA X.

Plinius scribit Lynces reperiri in Æthiopia, lupos autem Cer varios in locis Septentrionalibus. Nonnullis sunt animalia congenera: ut utriusque tribuant scriptores visum acerrimum pellisque varietatem. Plutarchus lib. contra Stoicos scribit creditum fuisse de Lynceo quodam, quod saxa quoque & arbores oculorum acie penetraret, *κείνου γὰρ ὀφθαλμοῦ πόντος γένηται δὲ τῶν ὀφθαλμῶν*, ut ait Pindarus Hymn. 10. Nem. & Horatius 1. Epist. ad Mecænatem,

Non possis oculo quantum contendere Lynceus.

Hæc nonnulli ad hanc feram transtulerunt, quod tamen fabulosum pluribus & nimis hyperbolicum esse videtur. Nihil ominis eleganter accommodari ad aciem mentis singularem, atque ingenii acumen & perspicacitatem poterit, quæ Græcis est *ἀγχινοία*, eximia admodum & utilis, si ad res laudabiles adhibeatur: contra vero plurimum nocens ac perniciofa, si tam egregio dono homines ad futilia perperam abutuntur. Tribuit hanc laudem Cyro suo Xenophon lib. 1. quod ad aliorum quaerita, propter ingenii celeritatem & perspicaciam prompte responderit.

Et muros penetant fulgentia lumina Lynceis:

Et secreta acies perspicit ingenii.

PERSUASIO *stolida.*

Sunt quædam animalia, potiss. ex avibus, quæ capite tantum quocunque modo occultato, se universo etiam corpore similiter latitare opinantur, qua stulta persuasione decepti sæpe capiuntur. Quod Struthiocamelus quoque, referente Plinio lib. 9. ab initio, & perdix, secundum Olausum Magnum, atque Phasianus in nive factitare dicitur. Idem de Sciana pisce Oppianus 4. halicut tradit. Nos hic Phasianum proponimus, qui a phasi vel phaside fluvio apud Colchos, ubi id genus avium copiose reperitur, nomen accepit, unde in alias regiones fuit exportatum, ut Martialis habet,

Y

Argiva

Argiva primum sum transportata carina,
Ante mihi notum nil nisi phasis erit.

Proponitur hic nobis stolidæ persuasionis luculenta imago, cum videamus multos, qui vano opinionis errore seducti ac excœcati sua enormia flagitia apud Deum & homines se posse tegere existimant, instar infantum, qui male sibi conscii apposita manu faciem velant, vel oculos claudunt, & sic se putant à nemine conspici. Hoc vitium juventibus nimis usitatum ita Menander describit,

Ἐγὼ γὰρ, ὡς ἀνδρες, ἦν ἂν ἡ νεώτερος
ἔδοκον μὲν, ἐφρόνουν δ' ἔδειν. ἀλλὰ πάντα μοι
ἔχεις ἡνὲν τὰ πρῶτα ἐν θυμῷ μὲν,
νῦν δ' ἄγε μοι τὸ γῆρας ἐπιθήσει νόον, i.e.
Ego enim, o viri, cum junior essem, (mibi)
Opinabar quidem, sed nihil sapiebam, Verum omnia
In manu erant negotia, que cogitabam,
Nunc demum mihi mentem senectus inserit.

Demosthenes quoque alibi dicit, ἑαυτὸν ἀπὸ πάντων εἶναι, ὡς τὸν ἐξ ἀπαιτητῆος, id est, omnium facillimum esse, seipsum decipere. Et vetere proverbio effertur, Sabini quod volunt, somniant.

Ab miser, Et si quis caute sua crimina celat,
Hac tamen aeterno sunt manifesta Deo.

PETULANS ad modestiam reductus,

Plutarchus in Sympotiacis lib. 6. cap. 10. de Tauro ad ficum mansuetifacere scribit, Spiritum validum & vehementem in ficu exhalare, cum visus plane testatur, tum id quod de tauris fertur, scilicet ficui allegatum taurum etiam ferocissimum quiescere, tactumque admittere, & omnino ferociam quasi languescens deponere. In acrimoniam tamen arboris major pars causæ collata est. Plinius vero lib. 23. cap. 7. secuti Horapollon quoque in hieroglyphicis hoc potius Caprifico adscribit: & quidem collo eorum hanc circumdatam mirabili natura compescere tauros ait, ut immobiles præstet. Cujus proprietatis causam Clivus Calcagninus lib. 2. investigare conatur. Sic frenum petulantia est sæpe adversa fortuna hominibus, rebus secundis nimis sese efferentibus, vel aliis vitiis impune indulgentibus, & idem quoque præstat doctrinæ fanioris institutio, nec non ad virtutem atque honestatem assuetudo, quibus effrenes hominum animi ad modestiam & mansuetudinem reductuntur, quod præclare Horatius expressit lib. 1. epist. 1.

Nemo adeo ferus est, qui non mitescere possit,
Si modo culture patientem commodet aurem.

Qui similiter lib. 2. ferm. 4. satyra, inducit Polemonem Atheniensem, perditæ luxuriæ adolescentem, qui ebrius & coronatus, forte ingressus scholam Xenocratis, cum philosophus hic acriter de industria esset in luxuriam inductus, coegit penitentia ductum oratione sua Polemonem, ut deposita priorè mala vita philosophiæ serio operam daret, qui etiam eidem Xenocrati postea successor datus est, de quo idem Horatius,

— potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpisse coronas,
Postquam est impræsi correptus voce magistri.

PIETATIS amor, aliis dulcis, aliis amarus:

Sturnus, Ψάε, sive Ψάε, catervatim, secundum Plinium, volat, & quodam pilæ ordine circumagitur, omnibus in medium agmen tendentibus, & est quoque hæc avis sermone humani amulæ. Ajunt autem cicutam illi esse alimentum conveniens, sicuti helleborus coturnici, utrumque quidem homini venenum, ut Galenus lib. 3. de Alimentis & alibi tradit. Alii vero semen Sturnum intermere Allianus docet lib. 6. de Animal. cap. 46. Deque hac ἰδιοσυνηγοία extant elegantes versus Lucretii lib. 4.

Tantaq; in his rebus distantia differitasq; est,
Ut quod aliis cibus est, aliis sit acre venenum,
Estq; utique ut serpens, hominis quæ tanta salivis
At capreis adipem & coturnicibus auget
Galenus vero lib. 3. de simpl. Medicam, facultatibus, rationem hujus proprietatis in Sturvo reddere conatus est his verbis. Sic hominem quidem cicuta necat, tum ob meatuum amplitudinem, calorisq; multum.

A multitudinem, tum ob attractionis arteriarum robur validum etiamnum ad cor pertingens. Sturnos vero ob causas contrarias non enecat, quandoquidem retineatur ac cunctetur, & sese temporis tractu concoqui præparatque à corde tanquam à foco incalescens sinat, non secus ac lignum extrinsecus. Sicuti autem quidam vir nobilis ad honestos suos amores hoc hieroglyphicon accommodavit, eo innuens, omnia alia quæ cæteris amara & contraria in amore contingant, sibi esse accepta & grata: ita multo rectius usurpari poterit ab iis, qui amore virtutis & pietatis cuncta alia quantumvis laboriosa & injucunda sibi reputent pro condimento suavissimo & admodum salutari.

*Est uni jucundus amor, noscet alteri amasse:
Quodq; uni prodest, alteri obesse potest.*

P I G E R.

Multis hieroglyphicis Salomon ignaviam traducit Proverbiorum & Ecclesiasticis libro, quæ ex contextu descripsimus.

E 1. *Proverb. 6. v. 9. 10. 11.* Ulsquequo piger dormies? quando confurges è somno tuo? Paululum dormies, paululum dormitabis, paululum complicabis manus tuas ut dormias: & veniet tibi quasi viator egestas & pauperies quasi vir armatus. *Eccles. 4. v. 5.* Stultus complicat manus suas, & comedit carnes suas. Qui otio indulget plerumque manus decussatim collocat, & in gremium deponit, ut sibi ipsi somnum facilius conciliet. Apud Livium, *Decad. 1. lib. 7.* Sex. Tullius exercitus Romani nomine C. Sulpitium dicatorem his verbis alloquitur: de nobis ita desperasti, ut te maiorum ac debiliū ducem judicares esse. Quidenim aliud esse causæ credamus? cur veteranus dux fortissimus bello, compressis (quod ajunt) manibus sedeat? Et apud Lucanum lib. 2. *Compressas tenuisse manus.* Theocritus *Idyll. 16.* *ὄσπ' κέλευ χεῖρας ἔχειν*, quod scitio sequens exponit.

2. *Proverb. 19. 24.* Abscondit piger manum suam sub axilla, nec ad os suum applicat eam. *Cap. 26. vers. 15.* idem proponit hieroglyphicon, & addit, Piger laborat, si ad os suum manus converterit. Alii legunt, Piger manum suam abditam habet in sua manica, etiam ad os non reducit eam, id est, ne tum quidem, quum maxime opus est, manum extra os manica suæ exeret, quam operi admoveat; sed illam adeo studiose in ea continet, ut etiam cibum in os suum inferi patienter ferat. Magni viri quidam, cognatione literarum decepti, legerunt *tsalabath* pro *tsalakath*, ideoque axillam vel sinum reddiderunt: cum dictio Hebræa proprie significet fartaginem, in qua carnes friguntur; interdum etiam, ut 2. *Reg. 21. 13.* scutellam sive patinam, qua cibis mensis inferitur. Sed idem est sensus. Depingitur enim gestus hominis plane ignavi & fomiculosi tanto stupore correpti, ut manu saltem exerta epulas appropemodum liquefactas ipsi in os inferat, quemadmodum nutrices infantibus solent; aut ipsi etiam cibi sua sponte sese palato ingerant.

ὄσπ' κέλευ ἀναβραῖς ἠρωδίας,

Περὶ τ' ὄσμα πέτρῃ ἀνιβολῆσαι καυαμένῃ.

Assig, turdi bene conditi & fervidi,

In os volantes, se vorari supplicent.

Hæc Athenæus ex Pherecrate, lib. 6. dipnosophist. cap. 14. pingens Utepicam felicitatem, qua si quis delectatur amplius addat Comici Cratetis eodem capite citata carmina, quæ Dalecampius ex Græcis Latina fecit hoc modo:

D *Vasorum unumquodque cum vocabitis*

Atcedet, apponetque seipsum.

Hæc, mensa, insirue teipsum:

Mortariolum, mazam pifescyat he, vinū affunde.

Utinam calix est? teipsum diligenter lava.

Ascende, maxa. Ex olla teipsam, beta, oportet exereve.

Huc ades, piscis, ad assus nondum sum parte altera.

Huc ades, piscis, ad assus nondum sum parte altera.

Mortariolum, mazam pifescyat he, vinū affunde. Itaque te converito, & olivo te inungito.

Ignavorum in Moronia insula somniantium tabella.
3. Aliam ex Salomone, *Proverb. 20. cap. 4. v.* subjiciamus. Propter frigus piger arare noluit: mendicabit ergo æstate, & non dabitur illi. Rustici sive ad autumnalem, sive ad trimestrem sationem agros præparent, semper inter arandum auram gelidiorem experiuntur. Nam sub autumnum, præsertim horis matutinis, jam tenue quoddam sentitur frigus, quod paulatim fit asperius. Martio mense, cum jam dies apricos speramus, novi veris initia plerumque comitatur quædam hyemis ruminatio.

tio. Sic enim ejus mitescentis, quamque omnino abiisse putes, exasperationem & rigorem postliminio reductum, Plinius lib. 17. cap. 22. appellat. Quapropter ignavi hoc tempore domi ad focum desidere, quam sub dio arare, & frigoris injuriam perferre malunt. Verumtamen æstate jam ingruente, nemo est qui frugibus inde enatis non apprime gaudeat, & aliquam messis partem ad se quoque redire cupiat. Eodem modo plerique sapientiam, eruditionem, opes, honores, similiaque commoda vehementer appetimus: sed horum acquirendorum medium, videlicet labores & molestias inventute devorandas refugimus: ut non immerito torqueri possit in nos proverbialis versus Athenæi lib. 3. c. 4.

Σὺ καὶ φίλ' ἐγνήσεσι, Φυτῶν δ' ὄν ἐθέλεις.

Gaudet avis seu, sed eam plantare recusat.

4. Cum priori hieroglyphico convenit & illud Proverb. 10. 5. Qui congregat in messe, filius sapiens est: qui autem stertit æstate, filius confusionis. Æstas sive messis, occasionem rerum bene gerendarum significat. Collectio frugum, diligentiam debitam in vocatione: somnus ignaviam denotat, quæ tempus frustra elabi patitur. Filius Sapiens Hebræorum idiotismo dicitur homo circumspexus & providus, qui sibi non tantum in præsens consulit, sed etiam de futura necessitate sollicitus est. Nam etiam, ut sapienter quidam dicit,

Illuc est sapere, non quod ante pedes modo est

Videre, sed etiam illa, quæ futurum sunt,

Prospicere.

Quam ob causam formicæ prudentissimis animalibus annumerantur, Proverb. 30. 25. quod hyemis venturæ memores, cibum æstate colligant, & in cellulas recondant: sicuti etiam c. 6. v. 6. & c. piger ad formicam mittitur à Salomone, ut insecti tantuli vias consideret, & discat ejus sapientiam. Formica enim quamvis non habeat ducem, nec præceptorem, nec principem, parat in æstate cibum sibi, & congregat in messe quod comedat. Confusionis filius dicitur piger, quod tandem redigatur ad inopiam ignaviæ filiam, quam plerumque cum laboris averfatione conjunctam cernimus. Nam qui occasionem semel amissam stulte requirunt, non minus ridentur, quam si diebus hyemalibus ad fruges demetendas expaciarentur per agros. Interdum etiam non sine confusione sarcasmos auribus excipere coguntur, quemadmodum Apologus de formicis innuit, quæ cicadis mendicantibus otium æstivum exprobrarunt, false invitantes ad saltandum, quandoquidem tota æstate cecinissent. In unoquoque negotio diligenter observetur temporis opportunitas, eaque sic utendum est, & inde præfidium aliquod nobis comparemus, quo hyemis injurias, id est, inopiam & reliqua senectutis incommoda, absque alieni auxilii humani imploratione facilius propulsare possimus. In eum finem Hesiodus postea scribit, lib. 2.

Ὀὐκ αἰεὶ ἤρεσεν ἡ πικρὰ καὶ λεία.

Æstas non semper dumberit: condite nidos.

Id omnibus, præsertim adolescentibus inculcandum est, quibus præceptores in quotidianis lectionibus amplissimam studiorum segetem tam fideliter proponunt: ut occasionem illam, fronte tantum capillatam, utraq; manu apprehendant, & florente adhuc ætate sibi eruditionem comparent. Eccl. 50. 33. Potest etiam ad pietatis negotium extendi, cum proximos adhortatos cupimus, ut in tam copiosa gratiæ Dei messe, Matth. 9. 39. penitentiam agant, seque sincero animi affectu præparent ad sponsum excipiendum. nisi olim in extremo die pudore suffundi, & cum fatuis virginibus ad mercatores remitti velint, ubi tamen nullus mercaturæ locus erit relictus. Matth. 25. 1. & c. Nam ut Damascenus eleganter scribit, Serm. de defunctis, πνευματικῆς ἀπολαύσεως ἕνεκα, ὅτι ἐν πνευματικῆς ἐπιπέδου, id est, Nundinis dissolutis nullum restat negotiationis commercium.

5. Pigrum Sapiens apposite comparat homini dormienti, Proverb. 10. v. 13. Noli (inquit) diligere somnum, ne te egestas opprimat: aperi oculos tuos, & saturare panibus. Esto providus (inquit) vigila, labora, ut pane satieris, ut vitæ necessaria tibi acquiras. Hieroglyphicon illud dormientis ad somnum spirituales ignorantia & peccati accommodari potest. Videndum enim ne somno simus dediti, socordes, & mundi veterno correpti: sed vigilemus, ne solido bono privemur.

Ut jugulent homines, surgunt de nocte latrones:

Ut teipsum serves non expergisceris? &c.

Huc refer quæ de somno & vigilia spiritali frequenter dicta occurrunt in literis sacris:

6. Desideria occidunt pigrum: noluerunt enim quicquam manus ejus operari. Tota die concupiscit & desiderat. *Prov. 21. 25. 26.* Hoc hieroglyphico piger imprudenti viatori comparatur, qui in latro-num manus & ficas incidit. Ignavum vanæ cogitationes pestulant: quales sunt, qui inter pocula, vel in lectulis stertentes sibi aureos montes pollicentur. Quotiescunq; vero leve nescio quod onus vel digito pertingunt, subinde has voces ingeminant, Utinam hoc labore jam essem defunctus ante labore sudore diffuentes hos irridet Euripidis Eleëtra:

Οὐδείς γδ δέξος, ἤ τις ἔχων ἀνά σῆμα, Nemo piger, quamvis Deos in ore habens,
βίον δένατ' ἀν' ἔνδον αἰεὶ πόνος. Id est, Viliam potest citra laborem acquirere.

Et Cato apud Salustium de Conjurat. Catilin. Non votis neque suppliciiis mulieribus auxilia Deo-rum parantur: vigilando, ægendo, bene consulendo, prospere omnia cedunt. Ubi foecordiae te atque ignavia tradideris, ne quicquam Deos implores: irati infestiq; sunt. Hinc apud eosdem nata est fa-bula de Nubulco, qui plaustrum in talebris hærente otiosus adfiterit, & numina cœlestia, cum primis autem Herculem Deorum fortissimum invocavit: sed ab eodem de rectiore eluctandi ratione fue-rit admonitus veru proverbiali, teste Suida,

τὴν χεῖρα παραθέσθαι τὸς θεὸς καλεῖν.
Deos precare, adnota manu.

Quod vulgus exprimit his verbis: Ora & labora.

7. Piger ut sibi molliores delicias faciat chimæras fingit & pericula, quæ novo hieroglyphico tabel-lam aptant, ex Salomone, *Prov. 22. 25*, dicit piger: Leo est foris, in medio platearum interficiat. *Et 26.*

8. Piger dicit: Leo est in via, & leana in itineribus. Quam lepide sibi imponit impudens verbero! Leones & plurimum in montibus & sylvis degunt: ideoq; in mediis urbium plateis nunquam con-spicuntur nisi vinculis constricti, *Ezech. 19. 3.* aut mansueti, qui hinc inde circumducantur; vel singulari quadam divini numinis ira urbibus immitti, *2. Reg. 17. 25.* Nihilominus ignavi Leonum

(i. Chimærarum) metum desidia suæ prætexunt, ne in publicum progredi, aut nonnihil operis in Ec-clesia, Republica, Oeconomia, vocatione privata peragere cogantur. Imo, quum mediis & instru-mentis idoneis plerumque non careant, etiam in locis tutissimis constituti nescio quæ pericula sibi ipsi fingunt, & nunquam non aliquid impedimenti comminiscuntur, tantum ut laborem subterfu-giant. Eo pertinet Theocriti dictum,

Λιγροῖς αἰὲν ἐοεῖν. Id est,
Semper sunt oïta pigris.

8. Elegans aliud hieroglyphicon nobis exhibet caput 26. *Proverborum*, vers. 14. his verbis Janua vertitur in gyrum super cardine suo, & ignavus super lectum suum. Salomon somniculosi hominis gestus graphice depingit. Quemadmodum enim janua impulsæ seipsam quidem movet, atque huc & illuc vertitur, sed nihil promovet, neq; enim à cardinibus recedere potest: sic ignavus quamvis

— jam clarum mane fenestras
Intret, & angustas extendat limine rimas,

D Satyrographo teste: nihilominus in lecto hinc inde volvitur, non secus, ac si funiculus vel cardini-bus ei affixus esset. Quod si ipsum semel atque iterum excites, ille tamen

— tarda gravitate jaentes
Vix oculos tollens, iterumque iterumque relabens,
Summæque percitens nutanti pectora mento.

tandiu moras necit, donec ipsi somnus denuo obrepit, *Prov. 6. 10.* Si acrius instes, nunc præmatu-rum horæ sonitum, nunc frigoris externi injuriam, nunc indusum calefaciendum, vel alias ejusmo-di nugas obtendit, ut vel tantillum temporis spacium lucretur. Denique nisi minarum & increpa-tionum machinis admotis statione illa ignava non dejicitur.

9. In pigritiis humiliatur contignatio: & infirmitate manuum persillabit domus, *Ecclef. 10. 18.*

Hieroglyphicon ignavi cunctatoris, qui malum aut damnum aliquod gliscens supina incuria negligit, utraq; manu captus, donec paulatim ex parvis initiis vires majores acquirat, & tandem reddatur immedicabile cum antea levissimo sumptu averti potuisset. Accommodatur ad luxuriosos potentes, qui indulgentes genio gubernationis publicæ habenas relinquunt, in utramvis aurem stertunt, donec tandem Reipublicæ corpus, instar ædificii vetustate exesi, funditus corruat.

Sapientiam vero censuras in ignavos scriptis variis consignatas hic reponere non fert animus, nec institutæ hujus opellæ ratio patitur. Satis superque veterum istis excutere sumus conati. Coronidis loco Rabbi Simeonis celebre dictum addere libet. Dies brevis est, opus multum, operarii pigri sunt, merces est multa, & paterfamilias urget. Hæc si ignavia ipsa alta mente reponere velit, tandem sapiet.

Cordatis autem & studiosis adolescentibus repetimus libenter ex Vidi Fabri Phocylidæ Franco-galli doctissimi tetrastichis,

*Usque ad sepulchrum quare semper discere, Nisi quid in illa comparaveris boni,
Illamque prorsus perditam ducas diem, Unde melior sis, doctior, prudentior.*

PII & Impii.

Multæ plantæ Physica quadam conspiratione cognatæ sunt. Sanctorum communio spirituali fœdere constat, licet alii aliis donis peculiaribus polleant. Et ut aliæ quædam plantæ nativo dissidio, propter qualitatum adversitatem disjunguntur: ita piis & impiis non potest convenire; nec jungi possunt. Quæ Physici tractant de sympathia & antipathia rerum ad illud hieroglyphicon commode referri possunt, & innumeras fere tabellas exhibent.

2. Sunt flores quidam, qui & coloris & fragrantia causa commendabiles gratique sunt, ut Rosæ, præsertim quæ carneo colore sunt, & violæ: & flores exstant non tam odore quam colore commendabiles. Ita etiam hominum alii in aliis rebus excellunt. Sunt flores qui fœtore tetroque colore improbos homines, quorum umbra bonis quoque obest, egregiè repræsentant.

3. Rosæ inter spinas efflorescunt: & florentissimi homines inter multos adversarios, Dei consilio & populo quandoque serviunt. Quæ spectatissime florent, cito marcescunt, ut rosa, lilium, violæ. Homines qui gloria & dignitate subito eminere cœperunt, plerumque brevem habent terrenæ felicitatem periodum.

4. Gemmæ latent in terræ abditis: Uniones in mari nascuntur, attamen habent cum cælo cognationem. Pii cum impiis ad tempus mixiti terrestria minime sapiunt, sed cœlestem habentes originem, cœlestia quærunt.

PIORUM & Impiorum conditio.

Palma non facile crescit, nisi radiis solaribus foveatur, nec non humore aliquo convenienter irrigetur: ideo ad fluviorum ripas feliciter provenit. Huic ad aquas florenti fructusque suos idoneo tempore producenti justus comparatur. Contra injustus sœno in tectis radice destituito, terra, & aqua carenti, quod paulo nimio solis ardore comburitur, ut neque hominibus quicquam proficit, nec benedictio Dei super eo expectetur, dicitur esse similis. Hieroglyphica ista Psal. 1. & 129. designantur. Jeremias Propheta c. 17. v. 68. homo, inquit, cujus cor recedit à Domino, erit instar myricæ in deserto, & non videbit cum venerit bonum: sed habitabit in siccitate deserti, in terra saluginis & inhabitata. Contra vir pius erit sicut arbor ad aquas plantata, radices suas ad rivum extendens, quæ venientem æstum non sentit, cujus folium viret, & in tempore siccitatis non erit sollicita, nec à fructu ferendo cessabit.

PIUS & Impius.

Cernis arborem loco irriguo sitam, foliis & fructibus illustrem? Hieroglyphicon esse vitæ pii hominis ne dubita: proinde ex primo Psalmo repete verba: Vir ille est tanquam arbor plantata secundum fluentia aquarum, quæ fructum suum dabit in tempore suo: folium ejus non marcescit, & quicquid agit prosperum est.

Occurrit sterilis aut arida arbor? Cogita futurum, ut, nisi mature edas fructus resipiscencia dignos, excidaris, & in ignem æternum conjiciaris: iuxta dictum: Jam vero securis ad radicem arborum

rum posita est: Omnis igitur arbor non ferens fructum bonum excinditur, & in ignem abjicitur.
Matth. 3. 10.

PIUS vir.

A Pes nullis nocent floribus, cum ad omnes advolent: & pius vir, licet incidat in multum diffimiles homines, nemini tamen nocet; hoc enim spectat semper, ut profit (pro virili sua parte) omnibus, oblit nemini.

PHILOSOPHIÆ studium.

Nota est fabula de Hesperidum hortis, quorum custos fuerit draco pervigil, aurea mala vigilantissime asservans, quem interfecerit Hercules. Unde hodieque Romæ in Capitolio Herculis pulcherrima ex ære statua, clava insignis, lævaque tria mala ostentans visitur: quam rem mythologicè Pierius explicat lib. 54. Mala quidem illa Agrætas in rebus Lybicis, eumque secutus Varro, ovè fuisse tradit, quæ aureæ cognominarentur, quas Hercules ex Africa in Græciam asportaverit. Quidam rerum Astronomicarum peritiam ab Hercule in Græciam relatam: nonnulli etiam venas auro copiosas ex Atlante monte fluentes, quas Hercules occupaverit, per mala illa significatas fuisse volunt. Draco sane ab antiquis etiam thesaurorum custodiis præficitur, ut ex Festo liquet, & Artemidoro, 1. Oniocr. 13. Et Prov. vice est apud Ciceronem 13. Phil. *Quasi thesaurum Draco*. Fulgentius singula mala, quorum fuere quatuor, mythologicè pro studio, intellectu, memoria & facundia accipit. Natalis Comes in avaros pecuniis fere immorientes detorquet. Quo referenda est elegantissima Phædri Augusti liberti fabula de Vulpe & Dracone lib. 5. & Horatii increpatio lib. 1. Sat. 1. Nos per Draconem, perspicacissimum animal, vim animi indagatricem & *gewennulw*, per arborem malis aureis fulgentem philosophiam, & illum scientiarum orbem, quovis auro pulchriorem & pretiosorem intelligimus: quem mens sapientiæ cupida, perpetua vigilantia & studio indefesso sectatur, tuetur ac custodit. Nam ut præclare Cassius Parmensis in Orpheo,

*Non lævis ascensus, si quis petit ardua, sudor
Plurimus hunc tollit, nocturno ex somnis olivo
Immoritur, jactat, quod mox laudaverit in se,
Qui cupit æternæ donari frondis honore.*

Accommodari ista sic quoque possunt, ut significant diligentissime custodienda esse, quæ nobis elargitus est Deus, dona, ne ob ignaviam nostram ea nobis rursus auferat.

POETÆ Mecænatem desiderant.

Philostratus lib. 1. Iconum de Phaëtone (quod etiam Alianus lib. 1. de Animal. notavit) de Cygnis ait, leni atque in itinere congruo ad cantum utuntur Favonio. Et D. Nazianzenus in eleganti illa Epistola ad Celeusum præsidem, improbens loquacitatem, & contra commendans taciturnitatem, hæc habet: Sed nos quorum gratia quispiam vel in solitudinem concesserit, ut musicam audiat, si quando Zephyro spiranti alas nostras permiserimus, jucundum quid & concinnum modulamur. Præfert autem eo in loco Cygnorum suavem quamvis rarum cantum hirundinū intempertivæ garrulitati, ac introducit Cygnos eo, ut diximus, modo hirundinibus respondentes. Sunt qui velint ventis istis Favoniis spirantibus Cygnos etiam facilius concipere, quod in medio relinquimus. Est autem hæc similitudo admodum conveniens viris doctis & litteratis, atque imprimis Poetis, quibus ad sua studia prosequenda & excolenda, & doctrinæ præclara monumenta elaboranda, opus est Mecænatum favore & auxilio, quibus ad omnia reddantur alacriores, secundum versum Martialis,

Sint Mecænates, non deerunt, Flacc, Marones.

Ac Seneca in Hyppolito,

*Ingenia melius recta se in laudes ferunt,
Si nobilem animum vegeta libertas alit.*

Extat quoque hujus argumenti Petri Costalii Galli haud indoctum carmen,

*Non canit assueta Cygnus vocalis in unda,
Nè Zephyri spiret mollior aura sibi.*

Quare

Quare alibi additur: ZEPHYRIS ASPIRANTIBUS. Quidam à contrario sensu ascribunt; A. A. EST CUR AURA PARATIS? quibus scilicet ad studia omnia subsidia sunt denegata.

Dulcisonum mollis Zephyrus demulcet olorem:

Et vatum exstimulat pectora dulcis honor.

POTENTIA *victoriosa.*

Cornu ad homines figurate translatum hieroglyphica nota est potentia; exaltatum autem præstantiam & victoriam indicat Hebræis. Inde hæc dicta, exaltatum est cornu meum, 1. Sam. 2. 1. ut exaltaret cornu, 1. Chron. 25. 5. exaltabuntur cornua iusti, Psal. 75. 11. exaltabitur cornu nostrum Psal. 89. 12. Cornu ejus exaltabitur in gloria, Psal. 112. 9. exaltavit cornu populi sui, Psal. 148. 13. Exaltavit cornu hostium, Thren. 2. 17. Christi autem potentia & victoria eodem hieroglyphico pingitur: Sublevabit Deus cornu Christi sui, 1. Sam. 2. 10. Erexit nobis cornu Salutis in domo David, Luc. 1. 69. & David appellat Deum cornu salutis suorum, Psal. 18. 3.

PRÆJUDICIA *fugienda.*

Abfynthium de præjudiciis fugiendis hieroglyphice nos commonefacit, juxta Prophetam dictum: Judicium in abfynthium convertunt. Amos 5. 7. Item, Convertistis fructum justitiz in abfynthium, cap. 6. 12.

PRÆSTANTIA.

Accipiter præstantiæ hieroglyphicum est Ægyptiis, inquit Horapollio lib. 1. cap. 6. quod ceteris avibus præstare videatur.

PRINCEPS *Clemens.*

Vulgaris quidem notitiæ, sed multæ utilitatis herbam Betonicam Antonius Musa Augusti Imperatoris Medicus celeberrimus peculiari scripto celebrare non dubitavit. Radix tamen terræ abscondita, si copiosior sumatur, vomitum concitat, & aliquid veneni in se continere exillimatur. Sic & Reges ac Principes clementiam ac benignitatem suam omnibus notam ac testatam reddere, severitatem autem occultare debent. Quod verbosius explicat Seneca in principio lib. 1. de Clementia. Et Poeta ingeniosus ait,

Est piger ad panas Princeps, ad premia velox,

Cuique dolet quoties cogitur esse ferox.

Quamvis interdum etiam, teste Cicer. epist. ad Brutum lib. 11. salutaris severitas vincat inanem speciem clementiæ.

PRINCEPS *Munificus.*

DE Capreolo Moschum proferente varie disserunt recentiores. Scaliger exercitatione 211. contra Cardanum feram illam vult esse Gazelam Arabum, quam *καρην* describit. Circa umbilicum solet tempore Novilunii huic Capræ Indiæ abcessus quidam protuberare, qui maturus vel sponte rumpitur, vel ob quemdam prurium terræ aut saxo affricatus humorem saniosum emittit (hinc à nonnullis pus aromaticum vocatur) evacuatq; hac vomica rursum sanguinem quasi menstruum colligit, quem & iterum emittit suo tempore. Maximus vero Moschi proventus est in Sinarum regno. Existimant autem peritiores hunc tam pretiosum succum producere, & tanquam D uberiore liberalitate compensare, quod accepit propter odoratissima pascua herbarum, quæ in sanguine convertantur, & hunc odorem illi feræ concilient. Alii hoc potius ad quandam *ιδιοσυγγασίας* referre malunt. Hieroglyphica nota est Principis, qui subditorum suorum opibus & sumptibus sustentatur, atque ideo majori illis, vice versa, quantum fieri potest, reddere cupit, ut scilicet ejus opera contra aliorum injurias semper vitam tranquillam & felicem agere queant. De quibus accurate disserunt Plato lib. 1. de Republ. & Xenophon in Cyripedia lib. 1. & 8. suntque noti Claudiam versus ad Honorium,

Tu civem patremque geras, tu consule cunctis,

Non tibi: nec tua te moveant, sed publica vota.

PRIN.

PRINCEPS Illustrissimus.

Non sibi vivit, sed subditis: & pie canit poeta,
Rex bonus est pastor populi, tutorque, paterque;
Nec sua, sed populi commoda sola cupit.

In Scythiæ latissimis campis animal quoddam reperitur, Suhak ab incolis dictum, sylvestri Capræ simile, quotannis ad fines usq; Podoliæ adventare solitum, miræ pernicitatis, nec minoris ferocitatis, cornibus striatis, albicantibus, pellucidis, acutis & validis præditum. Hoc animal se quasi ductorem præbet Capreolorum gregibus, ipsiq; præire solet, acerrimo visu simul & auditu præditum; quare longe lateq; circumspiciens, & omnia observans, facile hominum persequentium insidias è longinquo deprehendit, & comitibus sibilo acuto dat signum fugæ, ut in loca tutiora se recipiant. Qui typos profecto est pulcherrimus, & hieroglyphicon elegantissimum solertis ac solliciti principis, rectorisq; vigilantis, quem Homerus ideo ποιμένα λαών, id est, pastorem populorum vocat. Et Chrysanthas apud Xenophontem lib. 8. institutionis Cyri, nullum discrimen inter bonum principem & bonum patrem constituit: ἀρχων ἀγαθός, inquit, ἰδὸν Διὰ Φέρεται πατὴρ ἀγαθός. Hadrianus Imperator in frequenti Senatu, teste Dione dixit, ita Imperium administrabo, ut sciam non mearum rerum, sed subditorum cura mei affici debere. Sic legum vera clausula hæc est, salus populi, suprema lex esto.

PRINCEPS Optimus.

Gallinarum amorem in pullos, & defensionem illarum acerrimam Plutarchus in commentario *ὡς Φιλοσεργίας*, describit his verbis: Gallinas autē quotidie ante oculos habemus, ac cernim, quomodo pullos suos foveant, alios sub alas recipientes, aliis tergum conscendendum & undique aditum præbentes, simulq; blandam & gaudii indicem vocem edentes, eadem canes & angues fugiunt, cum sibi metuunt, cum vero pullis timent, defendunt, & ultra quam vires patiantur iis propulsandis certant. Hæc ille. Imprimis vero sese opponunt milvis & accipitribus rubetariis, qui pullis insidiantur, quod certamen pulcherrime describit Oppianus lib. 3. Cynegeticorum. Ac scimus ipsum Salvatorem nostrum charitatem & sollicitudinem pro genere humano ostendentem hac similitudine usum, Matth. c. 23. & Luc. 13. Sanctus vates etiam Ps. 57. hac quoq; metaphora utitur: In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas. Sic recte ad alios fideles principes, & magistratus sollicitos transferri potest. Quare hoc elegans symbolum ascribitur in Genealogia Austriaca Alberto Comiti Habsburgensi 18. principi optimo ac fortissi. patri Rudolphi I. Imperatoris Rom. qui contra infideles gentes egregiam navavit operam, ut testantur plures de illo historia. Ut autem dulce & decorum est pro patria mori, idem dicendum de principe optimo, qui pro fidis subditis quævis pericula subit, ut in pace habitent.

Gallina ut timidos defendit provida pullos,
Sic populum auxilio Rex tegit ipse suo.

PRINCEPS placidus.

Aristoteles lib. 9. hist. Animal. placidissimum & mitissimum omnium ferarum dicit Elephantem. Ajunt vero tantam esse illius mansuetudinem erga debillora animalia, ut gregatim occurrentia pecora probo scide paulatim removeat atque segreget, ne forsitan imprudens illa conculcet atq; proterat. Addunt præterea Physiologi illum nisi lacessitum non facile irasci vel favire. Strabo lib. 15. de Indiciis Elephantis agens, hoc illis tribuit encomium, quod sint natura mites, atque ad animal ratione præditum propius accedant. Cicero de Officiis lib. 1. Nihil laudabilius, inquit, nihil magno ac præclaro viro dignius placabilitate ac clementia. Addit tamen hoc quoque non minus prudenter; Et tamen ita est probanda mansuetudo, ut adhibeatur Reipub. causa se veritas, sine qua administrari civitas non potest. Et Homerus eandem virtutem commendans ait:

— ἀκεσται ἢ Φέρεται ἐδδλῶν, *Placabiles sunt animi bonorum.*

Ac noti sunt versus Ovidiani:

Quo quisque est major, magis est placabilis ira,
Et faciles motus mens generosa capis.

Z

Elephas

Elephas igitur cum ovibus ambulans, est placidi principis hieroglyphicum, atque de eo dicamus, A

Præterit, baud elephas animalia parvula ladit.

Nempe quod hic clemens Rex imitetur habet.

Difcat sapiens & clemens magistratus,

Parcere subiectis & debellare superbos.

Manfuetis certe grandia cedunt; & mites terram possidebunt, atque in tuto verfabuntur.

PRINCEPS Sapiens.

Cete quædam, & quas vulgo balænas vocant, tantæ esse magnitudinis in comperto est, ut naves etiam quamvis prægnantes, evertere ac pessundare valeant, & Oppianus in *ελιουτ.* idem affirmat. Tradunt autem quasdam ex istis, cum naves recens picatæ sunt, sentire illum odorem, eoque attractas affricare se navibus, atque ita, ni præcaveatur periculum, illas evertere. Nautæ igitur picata dolia illis obijciunt, cum quibus dum ludunt, illi effugiunt. Ferunt hoc symbolo usum fuisse maximum heroem, Mauricium Saxoniarum ducem, cujus excelsus animus & imprimis illustres virtutes bellicæ ad omnem posteritatem erunt celebres. Fieri autem potest, ut prudentissimus princeps innuere voluerit, non temere occurrendum, sed obludendum esse potentioribus, si illorum vim & insultus aliter vitare & frangere nequeas. Nam profecto, secundum Pacuvii illud,

Cum contendi nequitium est, clam tendenda est plaga.

Neque etiam illud Spartani Regis apud Plutarchum apophthegma, de Leonina & vulpina pellis usu ignotum est. Referri denique huc possunt egregia illa belli furta & stratagemata, ab omni profus reprehensione, secundum Val. Max. remota, per quæ, ut Thucydides loquitur, *τὸν πλεῖστον μάχης ἀντιπαραστήσας, τὸς φίλους μέγιστον ὠφέλησσει;* hostes max. decipiuntur, & amici plurimum juvantur.

Verissimum igitur est Polybianum illud apud Suidam: *μία ψυχὴ τῆς ἀπίστεως πολυχρηστὰς ἐστίν οἷος κερκεῖς ἀνυστικῶν πτερόν.* Unius mentis solertia aliquando efficacior, quam mille manus. Docere etiam potest hoc hieroglyphicon, imminente gravi aliquo periculo omnem honestam esse rationem expediendæ salutis, & vitæ servandæ causa insuper habendas omnes divitias. Vere namque Alceïtis apud Eurip. ait:

Ψυχῆς γὰρ ἔδει ὄντι λιμνῶν πρῶτον;

Nam nihil est vitæ pretiosius,

Ad posteriorem hanc significationem pertinet sequens Distichon,

Ut te ipsum, & navim servas, comitesque periculi,

In pontum cunctas abijce divitias.

PRINCEPS vigilans.

Immanes illos Oceani alumnos, quales sunt cete, orcæ, physeteres, pristæ & alii, de quibus post Plinium, aliosque veteres, amplif. ex recentioribus, Gu. Rondeletius, Gesnerus, & Olaus Magnus scripserunt) cum ob vastitatem corporum in vadis periclitantium, oculorumque caliginem, tum etiam ob bella inter ipsosmet, & fraudes insidiantium, duce uti exiguo pisciculo, quem *ήρμύνα* & *ήρμύνη* vocant, ejusque ope & vigilantia securitatem illis, sed capto eo exitium adferri, Oppianus, Helianus, & Plutarchus scribunt, & elegantiss. versibus expressit Claudianus quoque in. in Eutr. Quidam piscem illum Aristotelis *μυσική πόν*, quem Gaza, Plinium secutus, musculum vertit, cujusque etiam Phile meminit in Jambis. faciunt. Ad rem autem hunc typum ipse Oppianus pulcherr. meher. èle sententia accommodat:

Ἀλλή δ' ἄνεμά λιθ' ἀφρον.

Καὶ πῆ μέγα βροχόντα παύσσειν, ἢ ἔσται

βαῖος ἀνῆρ εὐμήλις.

Robur mentis expertus, rici inanis est.

Ei vel potentissimum viribus perdat servetque

Parvus vir, qui valet consilio.

Nec incongrue huc referri possit Xenophontis illud in παιδ. τὸν ἀρχόντα χρὴ εἶ τὰ παρὰ θεοῦ ἀφρονεῖν τῶν ἀρχομένων, ἀλλὰ τὰ προσοῶν ἢ φιλοπονεῖν: Principem subditis autem debere, non luxu &

A otio, sed providentia & industria. Nam, ut Plutarchus inquit in vita Lycurgi: *ἡ πειραξία μάθημα ὑπὸ τῆν ἀρχοντῶν. ἐμπροσθεν δὲ καλῶς ἀγῶν, τὸ καλῶς ἐπιθεῖν*: Ut populus sit dicto audiens, hoc discit à Principe. Nam qui bonum præbet ducem, is facit, ut alii bene sequantur. Vigilantis Principis hieroglyphicon exhibet hic piciculos plebem stertentem & stupidam ducens, & inter periculorum undas innumeras confervans,

*Hoc Balena suo tuta est ductore per undas,
Principe & est felix plebs vigilante suo.*

PRINCIPIS gloria.

B Serpens Prudentia, gladius severitatis & animadversionis, corona gloriae typus est. Gladius quidem magistratui vindex in iram ei, qui male operatur, 13. ad Rom. Unde hodieque magnis principibus in solemnitatibus prægestari solitus. Sed imprimis memorabile est, quod de Trajano Imper. ex Dione Xiphilinus & Aurelius Victor referunt, cum Licinio Suræ Præfecto Pratorio de more gladium accingere deberet, ei porrexisset nudum cum hoc dicto: Tibi istum ad munimentum mei committo, si recte agam; sin aliter in me magis. Et si autem salutaris severitas vincit sæpe inanem speciem clementiæ, ut Cicero ait ep. 2. ad Brutum, maxime cum flagitia & facinora sine modo sunt, ut Tacitus loquitur: certe tamen ut Princeps recte utatur gladio magna cautione opus est. Non enim diuturna est possessio, in quam gladio inducimur, ut Q. Curtius Rufus dixit lib. 8. Et severitas amittit assiduitate auctoritatem, ex Senecæ dicto, i. de clement. qui idem ibid. pulcherrime, ut arbores, inquit, quædam recisæ pullulant: Ita regia crudelitas auget inimicorum numerum, tollendo. Quinetiam pronunciare ibidem audeat: Principi non minus turpia multa supplicia, quam Medico funera. Igitur iustitiæ quidem ille minister sit, sed cum prudentia: His enim ducibus veram consequetur gloriam, ut hieroglyphicon hoc nostrum, quod serpentem ore coronam gestantem, & ense erecto convolutum exhibet, subjicit. Pulchre Cassiodorus 11. Var. Benigni Principis est, ad Clementiæ commodum transilire interdum terminos Æquitatis. Quando sola est misericordia, cui omnes virtutes cedere honorabiliter non recusant. Proprium igitur Principis, ex Taciti monitu in Agric. Omnia scire, non omnia exsequi: parvis peccatis veniam, magnis severitatem commodare: nec pœna semper, sed sæpius cœnitentia contentum esse. Ex quib. liquet, verissimum esse Aristotelis dictum: *ἡ φρόνησις ἀρχοντῶν ἰδίῃ. ἀρετὴ μόνῃ*; Prudentia, imperantis propria & unica virtus.

PRINCIPUM Exempla.

C Scilicet in vulgus manant exempla Regentum, inquit ille. Et, Regis ad exemplum totus componitur orbis. Exyngium herbam si qua ex grege caprorum comedit, grex totus cum ea veluti solo affixus stat immobilis, donec herbam ex ore comedentis pastor abstulerit. Idem populis præstant Principes, quorum virtutibus vitiiisque ad eos accedunt, ita accedunt, ita afficiuntur, ut quamprimum boni vel mali fiant.

PROSPERITAS malefuada.

D Historia Sacra refert, 2. Chron. 25. Amasiam regem Judæ, ob victoriam de Idumæis reportatam, nimis elatum bellum indixisse Ioa regi Israelis. Duæ causæ Principem ambitiosum impulisse videntur. 1. cum Idumæos debellasset, sperabat hanc felicitatem fore perpetuam. Etenim est

*Nescia mens hominum fati, fortisque futura,
Et servare modum rebus sublata secundis.*

2. Putabat Deum non præsto esse futurum Israelitis apostatis, quum Amasias ipsemet idolis sese subiecisset, & veri Dei Prophetam subfannasset. Sed tempora discernunt actiones. Sed à proposito revocatus à rege Israelis festivo & elegantissimo hieroglyphico superbus pedem minime refert, imo poscit arma nocitura, & provocator injustaque bella movens succumbit, juxta dictum, Gentes dissipat, quæ bella volunt. Apologus hieroglyphicus hic fuit; Spina Libani misit ad Cedrum in Libano, cui iussit nunciari, Colloca filiam tuam in matrimonium filio meo. Sed bestia Libani transivit per spinam & conculcavit eam. Amasias videtur petiisse à Ioa sedus conjugii pro liberis, & responsum tulisse quod ferocientem superbiam ingenioso sarcasmo contudit, docens Principes modestiam ut

bella non necessaria & iniusta omitant, memores præclaræ sententiæ Artabani apud Herodotum, A
Nemo propriæ sapientiæ aut potentiæ fiducia res non necessarias & periculosas moveat.

PROSPERITAS *mundana, dolosa.*

Omnibus scilicet est cognita portentosa illa Polycratis Samii tyranni felicitas, qui ut suam perpetuam lætitiâ mœstitiâ aliqua temperaret, pretiosissimum sibi quæ carissimum annulum projecit in mare. Sedenim piscis eximia magnitudine captus, fortunæ insidiantis manu reddidit. Igitur paulo post à Persarum Satrapa & ipse dolo interceptus, suspendio turpiter interemptus est. Tradunt eam historiam Herodotus, Strabo, Plinius, Val. Max. & alii. Admonet autem nos hic Polycratis piscis cum Aufoniano hemistichio, quam vanum & ridiculum sit *τὸ Δε μὲν τὸν τῶν γῆ, ἡ δὲ λίσση τῶν ἐν πρῶτῳ γῆ, id est, ob res secundas & bene gestas aliquam in fortuna spem suam habere, ut Polybius loquitur libro 1. ubi singulari M. Attilii exemplo hoc comprobatur. Et vere B. Nilus Episcopus, & Gregor. Theologus, quæ homini prospera contingunt, rotæ, fumo, ac umbræ comparant. Prudenter itaque, etsi recte, Tiberius apud Tacit. cuncta mortalium incerta jactabat, quanto plus adeptus foret, tanto se magis in lubrico dicitans. Sit igitur oraculi instar Senecæ dictum Neminem eo fortuna provexit, ut non tantum illi minaretur, quantum permiserat. Noli huic tranquillitati confidere. Momento mare vertitur: eodem die, ubi luserunt navigia, forbentur. Pulchre etiam Justinus de Xerxe ex Græcia fugiente diserit: Erat res spectaculo digna, & ad æstimationem rerum humanæ fortis varietate miranda, in exiguo latentem videre navigio, quem paulo ante vix æquor omne capiebat: carentem etiam omni fervorum ministerio, cujus exercitus propter multitudinem terræ graves erant. Nempe, ut argute Simonides ait in Threnis;*

*ὦ κεία γδ ἔδδε ταννίβευγυ μύλας
ἔπυς ἀ μὲν δὲ τῶν.*

*Fit enim citius, quam volucris muscæ
Status mutatio presentis.*

Et Aufonianum hemistichium Disticho perfectum est.

*Fortunam reverenter habe, cum summa tenebris,
Subtrahere venturis tum tua colla malis.*

PROVIDENTIA *Divina.*

Quando cælum occupant densæ nubes, exoriturque violenta tempestas, quia & tristis caligo oculis obijcitur, & tonitru aures percellit, & sensus omnes terrore obstupehunt, videntur nobis omnia confundi & misceri; eadem interim semper manet in cælo quies & serenitas: ita statuendum est, dum res in mundo turbulentæ judicium nobis eripiunt, Deum ex pura justitiæ & sapientiæ suæ luce hos ipsos motus optime composito ordine temperare ac dirigere in rectum finem.

PROVIDENTIA *Divina.*

Plures fuere Glauci, unde etiam diversa de iis figmenta ab Athenæo, Strabone, Clearcho, aliisque commemorantur. Nasonis autem de Glaucō Anthedonio fabula vulgo etiam nota est. Eum, ut piscatorem, cum forte captos pisculos in herba quadam (Athenæus *ἀείζων*, Sempervivum nominat) ad litus expositos, illa tacta in mare subito resiliere conspexisset, eadem degustata & ipsum in mare se dedisse præcipitem, & illico in Marinum Deum Oceani Thetyosque ope transmutatum fuisse. Hæc Glauci *ἄμφω* est, quæ etiam proverbium peperit: *Glaucus comesa herba habitans in mari.* Est & Glaucus piscis, sed à colore, non ab hoc fabuloso maris Deo nomen habens. Sane autem hoc hieroglyphico significare possumus, nullam adeo depressam & humilem hominū conditionem esse, quam non Dei benignitas & gratia facile extollere & illustrare possit, atque idcirco ejus providentiæ obsecrandum, & quo Fata, hoc est, divina ejus voluntas, sequendum esse. Nam, ut pulchre Horatius cecinit:

*— Valet ima summis
Mutare, & insignem attenuat Deus,
Obscurum promens, &c.*

Id quod

A Id quod ab Hesiodo mutuatus videtur. Pulcherrima etiam est Xenophontis sententia: καὶ ὁ θεὸς δὲ
 αἰετοῖσι, ποταμῶν γαίῃ τὴν ἰσθμὸν μικρῶν, μεγάλων ποταμῶν, τὸν ἵμερον, μικρῶν. Igitur
 Quo fata trahunt retribuntque sequamur:

Et præclare Virg. 6. Æneid. apud quem etiam Sibylla de aureo ramo Æneam sic affatura, ut fati pro-
 videntiaq; divina vim exprimat:

*Carpe manu; namque ipse volens facilisque sequetur,
 Si te fata vocant: aliter non viribus illis
 Vincere, nec duro poteris convellere ferro.*

PROVIDENTIÆ Divine viâ.

N Itepula sive Cicindela, quam vulgo noctilucam appellat, insectum est pennatum instar mu-
 sca, cujus quoq; meminit Aristoteles lib. 1. de part. Animal. cap. 3. vocatque λαμπυρίδα, vel se-
 cundum alios λαμπυρίδα, quia noctu per arva luceat, instarque flammæ micet. Plinius lib. 18. c. 26.
 de his ita scribit. Est signum illius (hordei) maturitatis, & horum (milii ac panici) sationis commune,
 lucentes vespere per arva cicindela; ita appellant rustici stellantes volatus, græci vero lampyridas,
 incredibili benignitate naturæ. De quo plura apud eundem auctorem legi poterunt, libro jam com-
 memorato, & libr. xi. cap. 28. Quamquam vero & hoc hieroglyphicon auctor illius ad honesti a-
 moris significationem accommodaverit, inprimis tamen ille forsitan demonstrare voluit, conjugii
 optatum & felix à cælo, id est, Deo Opt. Max. peculiariter hominibus procurari, nec nostro
 judicio aut industria, sed soli providentiæ divinæ esse adscribendum. Quod probat memorabilis
 sententia Salomonis in proverb. cap. 19. Ut autem prima lux à Deo primo die creata, atque per to-
 tam mundi molem sapientissimè sparsa, & omnibus corporibus inclusa, vivificat res creatas, & hæ-
 rum unamquamque exclamare cogit, ignis & vigor meus ab illa primigenia luce, merito Dei omni-
 potentis favore pendet; ita unumquemque vel tantilla Dei cognitione imbutum hoc Disticho excita-
 tum ad piam gratitudinem percipimus:

*Ne forte in tenebris offendas, se tibi summi,
 Flamma iter ostendens provida cura Dei.*

PRUDENS.

A Rdea, Græcis ἰερώδις, quasi ardua dicitur secundum Isidorum libr. 12. propter volatum in al-
 tiora loca: formidat enim imbres, & ideo supra nubes evolat, ut eorum procellas evitet. Quo
 autem altius volaverit, eo majorem tempestatem indicat. Ob quam causam Italice vulgo *Arone*
 vel *Airone*, Gallis *Hairon*, vel potius *Airon*, dicitur. Atque hoc præfagium tempestatum Aristoteles
 quoque lib. 9. de hist. Animal. & Ælianus lib. 7. cap. 7. retulerunt. Unde Virgilius lib. 1. Georg.

— notaque paludes

Deferit, atq; altam supervolat ardea nubem.

Sunt autem ardearum sive ardeolarum tria genera, ex Aristotele, loco indicata, & Plinio lib. 10. c. 60.
 πῖλ. id est, ardea pella, Leucon sive alba vel λευκώδις, & Asterias sive stellaris, quæ ἄστυς
 id est, pigra dicitur. Quadrat autem hoc hieroglyphicon in hominem prudentem & cordatum, qui
 fortunæ adversæ tempestates in tempore prævidens, sibi maturè cavere ac prospicere studet. Atq;
 ideo Cicero 1. de Legibus à providendo providentiam esse dictam ait, & lib. 1. de Divinat. pruden-
 tes nos posse appellare providentes scribit. Sophocles quoque hanc virtutem commendans, inquit:

ἡ πρόνοια τὸ μέγιστον ἀγαθόν ἐστιν.

Providentia enim hominibus lucrum est maximum.

Ac Seneca de virtutibus præclare scribit: Si prudens esse cupis, in futura prospectum intende, & quæ
 possunt contingere, animo tuo cuncta prospice. Nihil tibi subitū sit, sed totum ante prospicias. Qui
 enim prudens est, non dicit; Non putavi hoc fieri, quia non dubitat, sed expectat, non suspicatur, sed
 cavet. Cujuscumq; facti causam require, cum initium inveneris, exitum cogita. Alias additur:

Sublimate securior.

Etenim vir prudens quo magis eminent, eo minus aliis imminet, minas remittit, sibi cavet cum ve-
ra animi humilitate, cœlestia spirans, & de caducis securus.

*Prospicit atque fugit fortune flamina, prudens;
Ceu fugit imbriferos Ardea celsa notos.*

PRUDENTES.

Echini marini tempestatem ingruentem vi naturæ præsentientes, lapillis in tergum coniectis se o-
periunt, & arena saburrant, ne fluctibus obortis ob levitatem evertantur aut allidantur ad fun-
da, sed ut hac veluti anchora nixi inconcussi consistant. Quod quidem naturæ animadvertentes, sta-
tim pluribus anchoris naves infrenare & ipsi solent. Id cum alii (inter quos præcipui sunt Allanus,
Oppianus, Plutarchus & Plinius) constanter affirmant: tum Basilius Magnus & Divus Ambrosius u-
terque in Hexaemero eleganter adducant, & explicant. Quæ autem possit esse accuratior prudentiæ
adumbratio? Hæc enim, Seneca paucis omnia complectente præsentia ordinat, futura providet,
præterita recordatur. Quo etiam pertinet Planæti aurea sententia, quam ex 2. ejus de Officiis A. Gel-
lius recitat. Argute Pindarus:

Σοφοὶ ἢ μὲν ὄντα, ἢ τῶν αἰώνων ἀνεμῶν ἕμαθον: Sapientes futurum perentis ventum noverunt.
Nam, ut præclare Aristoteles in Eth. disputat, *Φρόνιμος οἶδε μὲν εἶναι, οἱ τὰ αὐτοῦ ἀγαθὰ, καὶ τὰ τοῦ
ἄλλοῦ οὐκ ἀνάγκη* θεωρεῖν: *Prudentes consensimus, qui ea, quæ sibi, quæq; aliis conducunt, possunt discernere.* Cui
& Platonis illud plane par est: *Φρόνιμος γὰρ φησὶ μὴ δόξαζωντα σύμβουλον καὶ αὐτὸ καὶ τῆ πείλῃ: Pru-
dentem dicemus sibi & Reip. consulere potentem ac validum.* Unde Achilles apud Hom. *l. a.* Agame-
mnonis accusans imprudentiam, cum is Briseidem abduxisset, ait:

Οὐδέ τι οἶδε νοήσας, ἀμὰ πρὸς ὄρω καὶ ὀπίσω Nec potest prospicere simul præterita ac futura:
Ubi omnino videndus est Eustathius Commentator. Pertinent huc Proverb. *Sapientis divinat, & limbi-
lia.* Tumidis non mergitur undis vir prudens, & imprudenti occidit.

Disce meo exemplo casus pranosse futuros:

Prævisa ante minus namque pericla nocent.

PRUDENTIA.

Mustelarum non unum genus habetur, inter quas ea quæ minima est, & Plinio vulgaris ac do-
mestica dicitur, ubiq; est nota. De hac atq; testudine apud Aristot. *l. 9. hist. Animalium, c. 6. natu-
ralis tam Φρονησῶς, quam ἀντιπαθῆλας exempla leguntur memorabilia.* Testudo (inquit. Gaza in-
terprete) cum quod viperam ederit, mox edit origanum: quod cum ita sæpe factum animadvertisset
quidam herbam evulsit, quo factò testudo (quæ gustato origano viperam repetebat) interit. Muste-
la vero quoties dimicatura cum serpente est, rutam comedit. Odor enim ejus herbæ intestus ser-
pentibus. Caute pugnandum est: amat certe victoria pugnam. Et ut lert Distichon,

Obfermet fortis prudentia pectus in hostem,

Mustela veluti ruta dat antidotum.

Si quis autem ad *ἰεργγλυφικὰ* animum advertat, militis Christiani in spiritali pugna adversus mun-
dum, mundi principem, & seipsum fortiter pugnantis Christum salutis herbam vivificam in corde
gestantis egregiam imaginem contempletur.

PRUDENTIA ex variis peregrinationibus comparata.

Lapidescit Corallium, ut primum contingit auras. Sapientis peregrinantis ut multorum mores
virtutis usum varium videat & diligenter observet.

Qui sapit, ille animum peregrino obdurat in orbe,

Conilium extra undas sic abit in lapidem.

Dioscorides lib. *7. c. 97.* ait Corallium marinum esse fruticem, qui alto extractus duratur statim atque
emergit, tamquam effuso aëre protinus concrefcatur, atq; ideo Lithodendron vocatur. Unde poeta
Metamorph. lib. 4, fruticem illum describens canit,

Nunc quoque Conilis eadem natum remansit,

Duritiem facto capiant ut ab aëre, quodque.

Vimen in aquore erit fiat, super equum saxum. Et lib. 17.

Sic & Corallium, quo primum contingit auras. Tempore, durefcit: molle fuit herba sub undis. Ad

Ad eundem modum etiam illi, qui patria ac propriis laribus relicti, ubi molliter ac delicate vivere eis licuisset, sine tamen aliquo fructu ac utilitate, instar Ulyssis sibi proposuerunt explorare mores multorum & urbes, atque laboribus & peregrinationibus fructuosam prudentiam ac rerum laudabilium copiam ac experientiam sibi comparare, instar Coralii aere indurati iudicium confirmatum & stabile ad quovis casus ac eventus ferendos tandem consequuntur, & secundum Horatium.

est animus illis Rerumque prudens & secundum Temporibus dubiisque rebus.

Huc pertinet praecipitum Socraticum, *Ne graveris longam viam ingredi ad utilitatem alicujus doctrinae professoris.* Quodque Plato & alii plurimi ultimis suis peregrinationibus consecuti sint nemini est ignotum.

PRUDENTIA viribus potior.

Alianus 1. Var. hist. 3. memoriae prodidit, miram esse vasfrictem ranarum Aegyptiarum, quarum si qua forte in Hydrum, anguem Nili alumnum, incidat, subito arundinis fructum arreptum, ac ore transversum mordicus apprehendens, nequaquam remittat. Hydrum igitur ranam cum festuca illa simul deglutire minime posse atque ita illam esse extra periculum, vincereque; hanc ranam prudentiam Hydrorum robur. Similem Chamæleontis astum adversus serpentem idem Alianus refert ex Alexandro Myndio 4. de an. 33. Sic videlicet ex Coræbi Virgiliani sententia: *dolus an virtus, quis in hoste requirat?* Quod simile est illi Pindarico: *ῥῆν ἢ πᾶν ἐρῶντ' ἀμαυρωῶσαι πὸν ἐχθρῶν.* Decet omnia agere in hoste exitium. Et si autem de his, bene ne dicta sint, an secus, viri docti, & in his princeps ille Scaliger, de re poetica, nisi fallor, disputant: certe solertia ingenii culpari nequaquam poterit, cum saepe aliter qui est imbecillior contra potentiora tueri se nequeat. Sed de omni genere dolorum in hostes, & quatenus illi liceant, copiose tractat Alb. Gentilis de jure belli, ubi testimonia auctorum quamplurima cumulat. Hoc quidem hieroglyphicum Lucas Contilis scribit sibi elegisse Polydamum Mainum, Academicum Ticinensem, qui fuit ex familia celeberrimi Jurisconsulti Jasonis Maini, quo indicare voluerit, numquam fuisse animum offendendi alios, sed tantum necessitate urgente sese legitimis modis defendendi. Fuerat autem insidiis occultisque machinationibus potentum quorundam continuis saepe petitus, e quibus tamen candore morum, & laudabilium actionum exercitatione in rebus publicis privatisque seipsum vindicavit, ac securum praestitit. Sic videlicet secundum Pythagoram verbum;

ἰχθὺς καὶ τείχεσσι, καὶ ὀπλοισὶ Φῶν ἢ Φεγγήσις: Robur, & murum, & arma sapienti prudentia praestat.

PRUDENTIAE vis.

Iram prudentia vincit. Pastor Getulus Leonem rugientem ad se accurrentem conspicatus, in harena consilium capiens in animalis faciem sagulo coniecto sibi salutem animali servititem acquisivit. quod spectaculum postea Romae in harenam protinus translatum est, vix credibili modo torpescente tanta illa feritate, quamvis levi injecto operto capite, ita ut devinciatur non repugnans: videlicet omnis vis in oculis constat. Plin. l. 8. c. 16. Chrysostomus autem, homil. 4. in Matth. Leonem quidem, inquit, mitigas reddis; tractabilem, furorem vero animi tui prorsus efficis Leone saeviore. Ponamus iram quoque bestiam esse. Quantum igitur ab aliis erga mitigandum Leonem studium datur; tantum tu erga iracundiam impende curam, & effice hujusmodi cogitationem mitem ac mansuetam: siquidem haec fera & unguibus saevissimis armatur ac dentibus. Nisi illam solite mansuefeceris, cuncta simul disperdet ac lacerabit. Haec ille. Nos autem irato subijcimus,

Si licet obsequio sagulo tractare Leonem, Quid tandem est, iram nolle domare suam?

PULCHRITUDO venis.

Hægas ὀφθαλμοί. Seneca anguim apud Dioscoridem & alios nominantur exuvia veteris pellis, quas inter saxa & stirpes relinquere serpentes solent. Dicuntur & ὄφθαλμοί quibusdam, & Lucretio eleganter vestis, lib. 3 & 4. Meminerit ejus rei Epiphanius in Physiologo, & longè antea Aristoteles lib. 8. hist. animal. cap. 17. Plin. lib. 8. cap. 17. Nicander in Theriacis: Nonnus item in Dionysiacis libr. 41. Et Tibulli querela nota est. Aristoteles quidem tam vere quam autumnò senectutem eos exuere scribit: Et Plinius feniculi succo ad hoc adjuvari ait. Lanctantius Commentator ad locum Statii 4. Thebaid. (ubi & ipse de juventute serpentis hoc modo renovata) Marathron herbam nominat, quam cum comederit, fenium deponat ætatis. De causis physicis cum alii, tum ad Cardanum in Exrec Scaliger disputant. Virgilius autem in Georg. & xi. Aeneid elegantem hinc similitudinem sumpsit

Varie

Varie autem hieroglyphicon hoc explicari solet. Quidam exprimere eo voluerunt, sibi priori fortuna minus lauta relicta, optatiorem jam & latiore affulsisse. Nonnulli priori vita minus laudabili deserta in melius se mentem efformasse innuere studuerunt. Hos in rebus proposito confirmet B. Basilii, qui apposite ad hoc hieroglyphicum, Γνωσθες γαρ, Φησι Φεθνιμοι, ως οι ο Φεις, ος εσθαι δ αποδυσω δει τω λεθηριδα, πτω τοπω και ακρωτως αυρισφλγρονι το σωμα σπιδουρ εαυτων, Φεθνιμοι και σωματωρ δ αποδυσω) το γηρας. οπερ εν και ημαρ βελε) ο λογος, Αγα τ φειρ και πηλιωωωι εν το εευομηρς, αποδυσω μη τον πελαγον ανθρωπων, ενδυσω η τον νεον, id est, *Esote prudentes, sicut serpentes, qui cum opus fuerit uernationem exuere, per angustam rimam corpusque strictim coarcentur. prudentes, prudentes exuunt senectutem. Quod et idem nos imitari ipsa suadet scriptura, per angustam et arctam viam ingredientibus veterem hominem exuere, induere vero novum.* Videatur Augustin. lib. x. doct. Christ. cap. 16.

Ut solet exuvias veteres deponere serpens :

Sic scelerum sordes exue, pulcher eris.

Tertullianus libr. de Pallio, Serpens ut senium persensit, in angusta se stipat, pariterque specum ingrediens, cutem egrediens ab ipso statim limine erasus, exuviis ibidem relictis, novum se explicat cum squamis, & anni recurrantur. Vide Isidori Pelusiotæ libr. i. epist. 4. 16.

REGES. PRINCIPES. MAGISTRATUS.

1. Solus Apum Rex, seu aculeum quo lædat non habet, seu eo non utitur: ut autem corpore grandior cæteris est, sic habet minores alas: & si vero non operatur ipse, circumvolans tamen, cæteras quodammodo exhortatur: Ita Reges, Principes, Magistratus, manus innocentes & ad beneficentiam paratas habere, forti dextera pios tueri, neminem consulto lædere, omnibus (quantum fieri potest) prodesse, suis consilio & auctoritate adesse & præesse, opus est & oportet.

2. Syracides, Parva (ait) inter volucres Apis est, & fructus ejus dulcedinis primas obtinet. Facit eadem opus admirabile, & politiam suam miro quodam modo instituit & moderatur. Sic nonnumquam miranda ingenii vis & solertia in iis est, qui pusillo sunt corpore & viribus tenuibus.

3. Ut autem ad omnia (excepta rumice & chenopode) Apes advolant, floribus autem nullis nocent: sic primores populi Dei omnium subjeçturum cura duci, nemini autem nocere, nemini timori & fraudi esse debent.

4. Sicut tamen Apicula à marcidis floribus abstinent: (mortuis, ait Plinius, floribus quidem, non modo corporibus insidunt) ita heroicis naturis à vitiis & à vitiosis hominibus abstinendum: Adulatores, Voluptatum administri, Qui mortuos refodiunt & conviciis proscindunt, Sycophantæ & alii Alastores, averfandi sunt.

5. Quemadmodum verò Apes, non quidvis ex omnibus colligunt: sed aliunde metyn, aliunde pifoceron, aliunde propolin, aliunde rhythacen, aliunde sobolem, aliunde mel: Sic decet Gubernatores alia officia exigere à Theologis, alia ab Jurisconsultis, alia à nobilitate, alia à civilibus, alia denique ab infimæ notæ hominibus terræq; filiis. Est autem singularis cujusdam officii animadvertere quid unumquemque ordinem deceat, quid quisque præstare possit, & ad Harmoniam quamdam omnium hominum ordines perducere.

6. Solent Apes, quoties cæli clementia & commoditas invitat, non autem statis diebus, opus suum peragere. Idem facere gubernatores oportet, de quibus dicitur, καιρω δελουσαν οι δοκοντες αργον. Sed tamen absit Ironia & noxia hypocrisis. Non enim sine summo consilio Fridericus III. Imperator, Dux Austria, si quando Consiliarios Viennæ Curiam ingredi videret, optare solebat ut ad eum omnes priusquam intrarent, deponerent duas pestes rerum publicarum, Simulationem & Diffimulationem.

7. Quemadmodum autem prælia Apum, quando ea maximè fervent, jactu pulvisculi, aut fumo dirimuntur: sic morte quorundam dynastiarum, bella interdum finiuntur: ut de iis quoque dici possit, quod monent versus veteres,

*Hi motus animorum, & hæc certamina tanta,
Pulveris exigui jactu compressa quiescunt.*

REIPU.

REIPUBLICAE Sanatio.

Inter *αὐφίσια*, quibus, ut Florus loquitur, aquam terramque incolendi gemina natura est, omnium maximum & monstrosum est Hippopotamus, Nili & Hydaspis fluviorum Aegyptii & Indiae alumnus, cujus Herodotus, Horapollo, Aelianus, Strabo, Q. Curtius, Solinus, aliique mentionem faciunt. Eius descriptio extat apud Aristot. 2. histor. an. 7. Sed imprimis graphica est Achillis Statii l. 4. Nili, inquit, equum Aegyptii appellat, reraque & ventre, & pedibus, sicuti fama fert, equus est, nisi quod scissas ungulas habet. Corporis magnitudine max. quemque bovem æquiparat. Cauda ei brevis est, & pilorum asperitate, quemadmodum corpus etiam reliquum, carens. Caput rotundum, non parvum: maxillæ ferè equinae, nares perquam patulae. ac ignitum fumum tamquam ignis scaturigines quædam, spirantes: mentum latum, quemadmodum etiam maxillæ: oris hiatus ad tempora usque protensus: dentes qui canini vocitantur, curvi, forma & situ equinis similes, verum triplo majores. Effigies ejus est cum in antiquo numo Adriani ad Nili imaginem addita; tum in marmoribus etiam quibusdam vetustis. Voracissimum autem est animal, ut totas etiam segetes depascat, sicut apud Aelianum & Nonnum in Dionys. libr. 26. memoratur. Hinc sanguine se gravatum sentiens, in arundinum cæsuras & acutis. stipites corpus imprimens, venas discindit, & sic morbum præcavet, plane ut artis in venæ sectione magister videri possit: ut Plinius innuit. Sed paulo aliter Am. Marcellin. lib. 2. ista commemorat. Constat autem in arte medica solum curationem progredi ex contrariis, ut ex innumeris Hippocr. & Galeni locis liquet, cum quidem sit medicina *πρὸς θεοῖς ἐλλειπόντων, καὶ ἀφαιρέσις τῶν ὑπερβαδόντων*: Sed in omni etiam vita, & max. in Reb. pub. loc. hoc habere in quibus ut seditiones & morbi intestini evitentur, sæpe purgatione violenta, ac veluti sanguinis superflui quadam educatione opus est.

*Et fluvialis equus corpus cum sanguine purgat,
Purgatur castis publica resque malu.*

RELIGIO.

Quam multa admiratione digna, & propemodum fidem superantia de Elephante tam veteres poterunt apud Aristotelem, Plinium, Plutarchum, Aelianum, Strabonem, Solinum; recentiores Gaziam Ortam, Christoforum Costam, I. Lipsium epist. 50. r. centur. & alios. Scribit autem Solinus, & alii confirmant, Elephantes, Luna splendente gregatim amnes petere, atque mox aqua conspersos, Solis exortum certis gestibus salutare, deinde in suos saltus reverti. Merito itaque exemplo hujus animantis nos quoque assidue ad pietatem colendam atque pura mente Deum venerandum assuefacere debemus: quam quidam veterum *ἀρχὴ καὶ τέλος πάντων τῶν δεσπῶν, ὁμνίου ἀρετῶν ἀρχὴ καὶ τέλος πάντων τῶν δεσπῶν*, omnium virtutum principium arch. finem. Huc referendum Aristotelis dictum *ἀρχὴ ἀρετῶν πάντων ὡς ὁ θεὸς δεσπῶν ἢ εὐσεβεία*. Omnium rerum Principium Optimum Deus; virtutum autem pietas. Elephas igitur esto Atheorum, Epicureorum, profanorum omnium magister & censor,

*Iniciat nobis brutorum hac cum suporem,
Qui tarda incipimus querere mente Deum.*

RELIGIO Christiana & Catholica.

DE Opalorum natali solo Plinius ait, India sola & horum est mater. Et paulo post: Traduntur nasci & in Aegypto, & in Arabia, & utilissimi in Ponto. Item in Galatia & Thaso & Cypro. Sed de cælesti origine Religionis, quæ ubique gentium sibi similis & preciosissima est, præclare pronunciat Evangelista, cælesti sanctuario illam à Christo Jesu allatam esse, docens, Deum nemo vidit umquam, unigenitus ille filius, qui est in sinu Patris, ille nobis exposuit. Joh. i. 18.

2. Opali tantum Smaragdus cædunt, ut testatur Plinius: & Christiana & Catholica Religio non modo non cedit ulli alteri religioni: sed etiam cæteras omnes, tamquam commentitias, & impias, fugiendas esse pie monet. Eo sane nomine ab errantium multitudine, ubique illi contradicitur, Act.

28. 22. quoniam illa celebrat solum Jesum Christum crucifixum, qui positus est in casum & resurre- A
ctionem multorum, & in signum cui contradicatur. Luc. 2. 34.

3. In Opalis multarum gemmarum eximia dotes eminent. Est enim in iis carbunculi tenuior ignis: est Amethysti fulgens purpura: est Smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mixtura lu- Q
centia. Alii summo fulgoris argumento colores pigmentorum æquavere. Alii sulphuris arden- Et
tem flammam, aut etiam ignis oleo accensi. At in Catholica Religione, omnia summa & admiranda
conspiciuntur. Lucet enim in ea inenarrabilis majestas & gloria bonitatis & providentiæ æternæ Pa-
tris, meritorum Jesu Christi, virtutis Spiritus sancti: & tota Catholica Ecclesia fulgore majestatis &
donorum Salvatoris collustratur: sic ut etiam in singulis Sanctis splendescat radius fidei, flamma cha-
ritatis, spei & Christianarum virtutum jubar. Vocavit enim Ecclesiam Dominus e tenebris in admi-
rabilem suam lucem, 1. Petr. 2. 9. Ac etiam cæteras professiones, Jurisconsultorum dico, tanquam ju-
stitiæ & prudentiæ civilis laudatissimorum testium: & Medicorum, quibus Philosophos adjungo vel-
ut naturæ functionum & benedictionum Dei, quibus nobis ad vitam tuendam opus est, bonæ fidei
administorum: Religio Christiana eo nomine magnopere commendat, quod boni publici causa di- B
vinitus patefactus, illustrataque, usibus hominum servire, modisque omnibus esse necessarias per-
spicue testatur.

4. Scribit autem Plinius, Opali magnitudinem nucem avellanam æquare, ac narrat Nonium sena-
torem causa Opali quem Triumvir Antonius ambitiose desiderabat, proscriptum fuisse: ac fugien-
tem, hunc e fortunis suis omnibus annulum abstulisse secum, quem certum est festertis viginti mil-
ibus fuisse æstimatum. Reprehendit autem & Antonii feritatem luxuriamque, & Nonii illius contu-
maciam proscriptionem suam amantis. Sed Religionis Catholica altitudo, profunditas, latitudo,
pretium, usus, usque adeo est inæstimabilis, ut non terrenis tantum opibus, sed etiam vitæ, quæ nihil
charius est, totique huic mundo anteponi debeat: sicut docet Parabola de Margarita, divenditis o-
mnibus quæ habemus, nobis emenda, Matth. 13. 46. Et præceptum Christi de promulgatione Evan-
gелиi, Matth. 10. 27.

5. Indii adulterant Opalum, indiscreta similitudine: sed ejus experimentum est in Sole, ut ait Pli-
nius, cujus hæc verba sunt: Vitia Opali, si color in florem herbæ, quæ Heliotropium vocatur exeat, C
aut crystallum, aut grandinem si sal interveniat aut scabricia, aut cuncta oculis occurstantia: nullus-
que magis India similitudine indiscreta vitro adulterat. Experimentum in Sole tantum. Falsis enim
contra radios libratis digitos à pollice, unus atque idem translucet color in se consumptus. Veri ful-
gor subinde variat, & plus huc illucque spargit, & fulgor lucis in digitos funditur. Religionis autem
Catholica & Orthodoxa, & sinceritas impermixta manet: vitia nulla in seipsa habet, ac proinde nec
sentit: nullæ etiam sibi misceri sustinet: vitreis hominum commentis ne fucus vere religionis homi-
nibus fieri possit, præstat, & ad justitiæ Solem, qui est Jesus Christus, sese explorari vult: ac adulteri-
narum Religionum vanitatem, turpitudinemque reteggit, quando eas non esse secundum Christum
lucem meridiana clarius ostendit.

RENOVATIO *prospens.*

Solent in Italia, more sane laudabili instituta eruditorum hominum Collegia, quæ illi veterum
imitatione Academiæ, & se Academicos nominant, in locis publicis in quibus convenire, & se in
studiis rebusque honestis ac liberalibus exercere consueverunt, affigere depicta symbola, quæ illi
præfas vocant: Quæ si nomen Collegii & professionem rite exprimant, censentur esse lectissima. D
Exempla quamplurima cum jam recensent, tum Scipio Bargaglius Senensis de novo Romæ instituto
ejusmodi Academicorum, qui se *Renovatos* nuncupabant, Collegio, hoc, quod proponimus, in quo
serpentes e latebris prodeuntes ad solem apparent, commemorat. Significare autem illo procul du-
bio voluerunt, non secus ac serpentes hieme sub terra in squalore & tenebris latent, vere autem novo
Soli calore protrahuntur: Ita se quoque temporis iniquitate pressos delituisse, sed mox meliore spi-
rante fortuna, & favore Mæcenatum recreatos, ac veluti renovatos, coivisse in publicam Academiæ
societatem, in qua illustres ingenii & doctrinæ suæ fructus cunctis ostensuri essent. Poterit autem in
univers.

A universum usurpari ab iis, quibus post tristiorem fortunam serena lux affulserit. Nam ut ait Pindarus in Pythiis,

ἄλλοι' ἀλλοίαι προαὶ ὑψηλοῦν ἀνέμων
Alias alii (sunt) status sublimiter volantium ventorum.

Quo omnino Horatii illa 10. Od. lib. 2. sunt referenda:

Informes hyemes reducit, Jupiter idem summovet, &c,

Et Theocriti illa Idyll. 4.

Θαροσὲν γῆν, Φίλιε βδ' ἦε. τὰ χ' αὐροῖον ἔσσει' ἀμεινον.
 Ἐλπιδες ἐν ζωοῖσιν, ἀνέλπτοι δ' Ἰανόντις.

χόζον ἀδύκα μὴ πέλῃ αἰθέρι, ἀδύκα δ' ἔδ:

Quæ nos ita vertere conati sumus:

*Fidere, Bate, decet, non si nunc est malè, erit eras.
 Spes vivis tantum, non est spes ulla sepulcra.*

Nunc pluit: aſt caelo nunc fulget Jupiter alto

B Refer item huc trita illa: Post nubila Phæbus, Et,

Grata superveniet, quæ non sperabitur horn.

Denique poëtæ nostri Distichon,

*Vere novo latebris serpens prorepat operis:
 Gloria sic artes ad loca summa vehit.*

RESIPISCENTIA frugifera.

R Adii Pastinacæ tam exquisita virulentia est, ut etiam à corpore reliquo piscis avulsus, tamen noceat, & ejus contactu herbar, arbores, & saxa exarescant; Hoc igitur Telegonum Ulyssis filium à Circe donatum, eoq; hastili suo præfixo, patrem, sed insciter interfecisse canit Oppian. & meminit Parthenius ἐν ἔργων κῶϊς. Qua etiam de re B. Ambros. 5. Hexæ. cap. 10. Quid, inquit, loquar, turturis (pastinacam intelligit) aculeum, & hoc mortuæ? Sicut enim viperæ os si quis calcaverit recens, nocere perhibetur, & immedicabile vulnus serpere: ita etiam turtur aculeo suo mortua amplius quàm viva periculi afferre memoratur. Hæc quamvis ita sint, reliquum tamen pastinacæ corpus salubre nutrimentum præbere, & jucundi cibi esse constat, adeo ut etiam Galenus inter boni succi alimenta referat, cum caro ejus mollis sit, & facilis concoctionis. Convenit in illos, qui nocendi facultate & viribus instructi, iidem tamen juvare etiam & bene de Rep. mereri possunt. Quo Plauti illud referri queat in Bach. *Nemo frugi esse potest homo, nisi qui & bene & malè facere norit.* Et Adag. *Qui nocere potest, & idem prodesse.* Sed rectius convenit in illos, qui vitiorum malitiæq; aculeis reſectis, & abjectis, salutare in Rep. ornamentum in posterum honestis & laudabilibus virtutis actionibus esse annuntur. Nam ut Seneca pulchrè dixit:

Sera numquam est ad bonos mores via.

Sic Phædo ex Iupanari, Socratis, Polemon ex Bacchi Schola, Xenocratis beneficio in Academiam perducti Philosophi facti sunt. Sic Gelonem ex Plutarcho scimus & Hieronem & Pissistratum, cum malis artibus, tyrannidem occupassent, moderatos tamen postea & Reipubl. salutares fuisse principes.

D RESIPISCENTIA vera.

D Octissimus Physiologus & polyhistor, ex pluribus auctoribus, qui de Aucupio aliquid litteris mandarunt, tradit quo pacto Accipitres ad radios solares vita pennarum, veteribus abjectis, & quasi rejuvenescere solent: docetque simul quæ applicari debeant, ut hoc defluviu acceleretur, & eo celerius novæ renascantur. Quo indicatur, alicujus in flagitiis viventis propositum laudabile in mutando eo genere vite in meliorem statum. Idque imprimis piis Christiana *μετένοια* sese ad Deum convertentibus convenit, qui nihil aliud cogitant, nec in votis magis habent, quam depositis omnis improbitatis & humanæ depravationis sordibus, in vera innocentia & pietate secundum divinam voluntatem & mandata ipsius vivere, ac secundum S. Paulum ad Corinthios veterem hominem

hominem exuere, novumque induere, qui desideria carnis vincat, & semper τὰ ἐπιπράγνια sapiat. Atque ita quoque nonnulli Doctores sacrarum litterarum dicunt Jobi cap. 39. interpretantur, ubi ait: Numquid per sapientiam tuam plumefcet accipiter, expandens alas suas ad Austrum? quamvis in Græco textu legatur, ἐκ τῆς ἰσχυροῦς ἢ οἷος ἰσχυρῆς ἰσχυρῆς, id est, Numquid per intelligentiam tuam volu accipiter? Sed inter alia plura sanctorum Patrum hujus argumenti præclara dicta, placuit admodum eruditum & grave carmen B. Nazianzeni hic adscribere,

σέννα ζε σταντὲν ὡς πύχθη πρὸς ἐργόν,
ψυχῶν πηγώσας τὸ λόγῳ τῶν πτερίσας.

μηδὲν φοβερὸν, ἀλλὰ πᾶν εἶπας βαρῶν
βίβ ματαίης καὶ κακῶν τῶν ἐνθάδου.

Quos versus ita reddidit vir doctissimus, totidem senariis,

Sic te pami, ut se mens cito ad caelestia
Alata libret vi rationis optima,

Superfluum nihil te aggrevet. Fallis procul
Inanis vita hujus ac molestia.

His poetae nostri Distichon adjungimus.

Exuviis vitii abjectis, decus indue recti,
Ad Solem ut plumas renovat accipiter.

RESURRECTIO Carnis.

Frumentorum & leguminum semina ac grana in terram projecta, illique quasi concreta certo tempore renascuntur, atque multiplices fructus producunt. Sic nostra etiam corpora, quamvis jam mortua, ac terrestri sepulturae destinata, in die tamen ultima resurgent: priorum quidem ad vitam, impiorum vero ad judicium. Quae similitudine S. Paulus quoque uti voluit, 1. Corinth. 15. ubi ait, seminatur corpus in corruptione, & surget in incorruptione. Quem locum D. Ambrosius explicans præclare hæc subjicit: Si ergo gramen seminatur, ut Dei nutu quodammodo elementorum ministerio vestitum resurgat, multa secum habens incrementa utilitatis humanæ: cur non credibile sit, Dei virtute mortuum posse resurgere, meliore tamen reddita substantia, non numero multiplicatum? Et D. Chrysostomus in homil. De resurrectione, idem tradit. Etenim semina ait, nisi prius moriantur & putrescant ac corrumpantur, non pariunt aristam. Sicut igitur qui videt ibi gramen quod corrumpitur & dissolvitur, non dubitat de resurrectione, sed certissimam demonstrationem usurpat (nam si ita maneret, & non corrumpetur vel dissolveretur, certum quod numquam resurgeret) sic cogita & in corpore tuo; cum vides corruptionem, tunc potissimum de resurrectione philosophare. Quid quod Salvator ipse ad hanc considerationem nos revocat? Sic enim ait, Joann. 12. Amen amen dico vobis, nisi granum frumenti in terram delapsum fuerit, ipsum solum manet. Si vero mortuum fuerit, copiosum fructum fert, &c.

Securè moritur qui seipsum se morte renasci:
Non ea mors dici, sed nova vita potest.

REX bonus & potens.

Histrice, vulgo porcus spinosus, Suidæ ἀκανθόχορος, est genere Erinaceorum est, sed multo longioribus & acutioribus aculeis armatus, atque iis quidem (ut Plinius loquitur) cum cutim intendit missilibus: unde non solum pungit illis & fauciat ora canum, sed longius quoque in eos ejaculatur. Hieroglyphicon est potentis & boni Regis qui cominus & eminus suos tuetur, novitque

Parcere subjeclis & debellare superbor.

Et ut sapienter notat hoc Distichon,

Cominus ut pugnat jaculis, atque eminus histrix,
Rex bonus esto armis consiliisque potens.

Apud Claudianum extat integrum poema de histrice, ex quo sequentes versus collecti sunt.

Ecce brevis propriis munstru bestia telis,

Quod si omnis nostra paulatim industria vite

Externam nec quarit opem, fert omnia secum,

Fluxit ab exemplis, quicquid procul appetit hostis.

Se pharetra sese jaculo, sese utitur arcu.

Hinc reor esse inventum.

Unum animal cunctas bellorum possidet artes.

Delc-

A Defectus est hoc hieroglyphico Ludovicus XI. rex Gallia, qui eo aurea moneta impresso ostendere voluit, arma ipsi talia esse in promptu, quibus prope & procul hostes petere posset.

Cui male si palpere, recalcitrat undique tutus.

De viro sapiente, & qui bona conscientia fretus, suaque virtute, vel potius Dei auxilio se involvens, & secum omnia sua portans, idem hieroglyphicon commode usurpatur, quemadmodum pluribus locis de sapiente Stoico loquitur Seneca, nos de Christiano homine intelligimus.

REX *Sapiens.*

Delphinum anchora circumplicatum, ad demonstrandam salutarem illam in rebus maturitatem, quae inter nimiam celeritatem & tarditatem media est, pro insigni fuisse cum Augusto, Titoque Imp. tum superiori saculo Aldo Manutio celeberrimo Typographo, res, scilicet, omnibus est notissima: & aureum quidem plane illud, & βασιλικόν, τὸ αἰεὶ δὲ βραδέως, *Regina lente*, luculenter & copiose enarrat Paræmiographus. Nostrium hoc ex Alciato desumptum est diverso significato.

B Tradit enim Delphinum *mare magnum turbantibus aequam ventis*, ut Lucretius loquitur: cum a navis anchora jacitur, eam singulari erga homines pietate completi, & quasi humano quodam instinctu, ut eo tutius infigatur, dirigere. Nam peculiarem hanc Delphinis proprietatem inesse, ut tempestates veluti prænunciant, alibi retulimus. Anchora autem stabilitatem & securitatem: Delphinus Φιλανθρωπίας, & incolumitatis simulachrum hieroglyphice exprimit, ut videre est apud Pierium. Talis profecto est Rex bonus & prudens, qui non tantum prævidet imminentem Reip. motum, sed tumultu etiam exorto ita dirigit consiliorum suorum anchoram, ut tuto possit consistere curae suae & tutelae demandatus populus. Nam ut vere Am. Marcellin. dixit: Imperium cura est salutis alienae. Inter alia autem memorabile Cyri dictum refert Xenoph. παιδ. viii. ὁ βασιλεὺς ἕνα εἶναι νομῆος ἀγαθῆς & βασιλέως ἀγαθῆς, *Boni pastoris & Regis bona opera esse consimilia*; ubi leguntur plura in eandem sententiam sicut apud Aristotelem quoque, Cicero in Off. & de Repub. tum variis in hieroglyphicis dictum est. Regia vox hæc est ad obediens subditos;

Auspiciis nostris tutos vos litore sistam,

Stabit & in portu vestra carina suo.

C Quæ de Regum Rege & de Dei populo vere dici possunt.

Quatuor genera hirundinum habentur, quorum primum domesticum, passim notum, alterum rusticum five agreste, quod ab imo ventre albeat. Tertium riparium, minimè omnium, quæ hirundines falcularum quoque dicuntur, & ripas excavant, inque illis nidificant. Quartum est Apodum, quæ & marina & κυψέλλα, vocantur nec utuntur pedibus, quamvis non plane illis destituantur. Commendat autem industriam hirundinis Aristoteles libro nono de histor. Anim. cap. 7. his verbis: Omnino ratio brutorum magnam refert vitæ humanæ similitudinem, magisque in minore genere quam majore videris intelligentiæ rationem, quod primum in avium genere hirundo in effingendo & constituendo nido existit. Quo in loco plura de artificiosa hujus constructione commemorat, quæ postea à Plinio, Plutarcho, Aliano, & aliis quoque sunt exposita. Ac addit ibidem Aristoteles: In nutrienda prole mira tam mas quam femina aequitate laborat. Impartit pullis singulis cibum observans consuetudine quadam, ne qui acceperit, bis accipiat. Plinius similiter ait (cujus & Oppianus meminisse) in defectu summa aequitate alternare cibum, & Alianus libro 3. cap. 26. Justitiam servare adversus suos filios refert. Quare Horapollon scribit esse apud Aegyptios symbolum parentum omnes suas facultates & opes filiis suis destinantes. Estque similiter icon boni & justi Principis, qui singulari aequitate & justitia suos subditos regit, illisque necessaria suppe ditat. Quapropter Robertus Rex Neapolitanus, passim in illis conclavibus, quibus ipse utebatur, hanc picturam appingi curavit. Idque Phocylidis quoque versus monet.

μὴ γὰρ πᾶσι νέμεν, ἰσὲς τῆς δ' ἐν πᾶσιν ἀρίστη, id est,

Partem scilicet suam cunctis tribue: aequalitas sane in omnibus rebus optima.

De justitia autem tam commutativa quam distributiva (ut in scholis loquuntur) extant Ethic. Nicomach. luculentæ disputationes.

RIXA, inutilis & noxia.

ESaias Propketis Judæis profanam mentem excutere cupiens, c. 45. 9. clamat, Vt litiganti cum factore suo: testa cum testis terræ, sub. litiget, aut rixetur, q. d. homini cum homine sit iugum, similis similem increpet, si opus est, responset creaturæ creatura: non autem creatori & Deo suo omnipotenti. Si quis celebris & clarus ignobili atque obscuro dicat, Litiga cum tui similibus, testa cum testis terræ, aut si vir in civitate primarius dicat plebejo; Nulla mihi res tecum; testa terreis testas aggrediatur, quantum libuerit, superiorem timeat. Argumentum illud tractat sanctus Apostolus in epistola ad Romanos, cap. 9. & alio symbolo sacro ab arbore excisa, desumpto, cap. 11. Præterea Jobi cum amicis collationes & Dei omnipotentis reprehensio paterna, qua Jobi ad se revocati consoletur & erigit, in eo versantur, ut à rixa, lite, disputatione inutili & noxia præsertim cum Dominorum Domino, semper abstineamus.

SANCTI.

Plinius de Beryllis & Chrysoberyllis differens meminit. Chrysoprasi, porri succum referentis: & paulum declinantes à Topazio in aurum. Chrysoprafus, inquit D. Hieronymus, viridis coloris & aureæ mixturæ, sive (ut alii asserunt) purpurei coloris, cum guttis aureis. Sancti in quibus virent spes, fides, charitas, sunt homines aurei, si cum aliis conferantur: ac purpureus ille Christi sanguis, quo abluti sunt, efficit ut donis & operibus sanctificationis, quasi quibusdam auri guttis, coram Deo exornati appareant.

SANCTORUM virtutes.

PRata florida varios & onnis generis flores exhibent. Divina Scriptura gestorum virtutes nobis demonstrat; non ut illorum florum fragrantia brevi tempore fruamur: sed ut perpetuam inde utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus, ut per omnia secula, si lubet, eorum suaveolentia frui possimus. D. Chrysof. homil. 43. in Genes.

SANGVIS.

AGypitii sanguinem significare volentes accipitrem pingunt. Horapollo lib. 1. c. quia hoc animal, inquit, sanguinem non aquam bibit.

SAPIENS.

Aureis Punctis Sapphirus collucet: cerulei sunt & Sapphiri raroque cum purpura, inquit Plinius, lib. 37. cap. 9. ubi vide notas Dalechampii de Sapphiris variis, eorumdemque coloribus. Imago est hominis auro sapientiæ radiantis, superna curantis & quærentis, non terrestria. Recte enim Hieronymus, Aerei coloris, ait, est Sapphirus. Et quia præcedentes multos, atque ad superna tendentes, per cœlestem conversationem videntur vincere, narrantur Sapphiro pulchriores extitisse Nazaræi, Thren. 4.

Hesperidum Alcides victor fert aurea mala, & hieroglyphicon nobis est viri fortis modesti, vere potentis, id est, sapientis, quem Boetius lib. 2. Symb. 55. Epigrammate nobilitavit.

Quæ statuo insignis clava, nemeique Leonis

Exuviis, leva quæ tria mala tenet?

Magnanimi Alcida vera & sapientis imago est,

Aurea qui victo poma dæcone tulit.

Nempe draco in nobis nihil est, nisi animæ cupido.

Phocylides Gallicus, Vidus faber, in sapientibus tetraſichis iram, gulam, luxuriam conjungit. Boetius ventris amore duas postremas intelligere videtur, quæ avaritiam adjungit. Sed Phocylidem nostrum etiam audiamus numeris Latinis Gallicos experimentibus canentem,

Quisquis cluere studet fortem virum,

Iram demare discat, & ventrem prius;

Extincta hac triplex illicet extat honos.

Comprimitur furor ira, & habendi sacra libido

Interit, & ventris desidiosus amor.

Fortem animum exuvia signant, clava illa potentem,

Qui domitii victor sensibus imperitat.

Et igneum illud nostro adharens pectori

Quod stabrum alime erroris atque ignavia.

SAP.

SAPIENS fert omnia secum.

A Pervulgata est Biantis (quidam Stilponi Megarensi ascribunt) sententia cujus cum patriam Priene cepisset hostis, caterique ita fugerent, ut multa de suis rebus simul asportarent, ipse admonitus a quodam ut idem faceret. Ego vero, inquit, facio: *Nam omnia mea mecum porto*. De Simonide etiam Poeta similis est apud Phædrum August. fabula 79. lib. 4. qui ex naufragio nihil a sumens rationem hanc reddidit, *Mecum mea sunt cuncta*, cum quidem cateri rerum arreptarum onere gravati vel perisissent in mari, vel in prædones incidissent: ipse vero sua arte statim divitias acquisivisset. Aristippus quoque ex simili in fortunio elapsus, & ob doctrinam benigne susceptus, comites navigationis adhortandos, cives suos rogavit, tales ut sibi opes pararent, quæ enatarent simul cum naufragis. Ex his nobilis femina Fulvia Spanocchia hoc hieroglyphicon erudite comentata est, ut pingeret Cochleam domiportam, quæ penates suos & omnem substantiam circumfert, nec ullo alio indiget diversorio cum Biantis dicto; *Omnia mea mecum*. Alia inscriptio eodem sensu ex Claudiano assumitur, *fert omnia secum*. Pertinetq; ad hieroglyphici illustrationem Plauti illud: *Virtus omnia in se habet: omnia adsunt bona, quem penes est virtus*. Cætera enim humana fortunæ sunt ludibria: Virtus & doctrina de ipsa fortuna triumphant. Hinc pulchre D. Basiliius: *μόνη ἡ κτημάτων ἡ ἀρετὴ ἀναφαιρέτων, ἡ ζωὴν πλάσσει πάντα ὀφθαλμοῦ; Solo omnium possessionum virtus homini auferri nequit, & superstiti & extinctori commotus*. Nam ut vetus dictum habet: *ὁ σοφὸς ἐν αὐτῷ ἀεὶ φέρεται τὴν σοφίαν*. Quod Phædrus sic enunciavit: *Homo doctus in se semper divitias habet*. Cum quo Carneadis etiam simile congruit in libro Telefiaco, ut apud Fulgentium legitur:

*πῶς τὴν αἰδέσθην φέρωντ ὁ καλῶναι.
Omnia fortuna in sensu habitat sapientis.*

Distichon etiam poetæ neoterici,

*O felix, secum sua quicumque omnia portat,
Fortuna vivens liber ab arbitrio.*

Felix ille vero verusq; sapiens pingitur ab Apostolo, paucis lineis i. ad Tim. 6. v. 6. *ἡ εὐεχία ἡ εὐσεβεία μετ' αὐταρκείας. Est questus magnus pietas cum animo sua sorte contento*. Esto igitur pia sufficientia sapientis viri hieroglyphicon & sacrum symbolum.

SAPIENTIA aeterna.

Plutarcho refert Isidem de se dixisse, sicut legebatur in templi pavimento huic Deæ ab Ægyptiis constructo; Ego sum, quicquid fuit, est, & erit: nec meum peplum retexit quisquam mortalium. Et hæc quidem libro de Iside & Osiride. Alio autem tractatu de inscriptione EI, quamvis nihil tale cogitat, detegit fraudes spiritus mendacis, qui superbe admodum superstitionis ad Delphicum oraculum accedentibus; illudebat hac vocula, quæ duo varia significat: nempe vel adverbium dubitantis, *Si*, vel verbum *Es*, ut sibi nomen & honorem divinum usurparet: aut ambiguus oraculis deludere miseris Ethnicos. Qui verum Deum salutat & compellat, vere dicit *Si, Tu es*: quod de nulla creatura dici potest. Quum vero Isidis dictum ex templi pavimento collectum expenditur, ad Dei sapientiam æternam referri debet: & nonnulli existimant Ægyptios sacerdotes ab Hebræis multum decidisse pietatis arcana mysteriis, quæ suis figmentis postea fugarunt, Dei veritatem in injustitia detinentes. Interea non probamus conjecturas eorum, qui Isis volunt significare *Et Es, eis eis* duplicato. Quamvis enim Plutarcho, Græcus scriptor, plausibilia multa protulerit de Ægyptiorum & Græcorum commentis etiam expetimus originem. Nec diffitemur Græcorum sapientissimos multa ab Ægyptiis accepisse, sed quæ postea suo more tamquam inter suos patres nata, suæ Gentis propria, & velut in Græciæ solo nata somniarent. Ægyptii sacerdotes audierant ab Israelitis, futurum ut ex Isi seu Ithæ, i. muliere aut virgine filius nasceretur generis humani redemptor. Hanc virginem deinde variis superstitionum velis obtegentes mira confinxerunt, quorum nonnulla Plutarcho, ut potest, explicat. Sed Goropium Hermathenæ lib. 5. de Iside post Liliū Gyraldum apertius differentem audiamus. Isis nihil aliud est quam Verbum Dei, ea ratione consideratum, qua Deus de Deo, verum unum de vero uno, verum ens de vero ente: quod quid aliud est, quam Opificis sapientia, per quam ex Patre

Patre omnia creantur: quæ præter cætera quam plurima nomina, propter quod *Myrionyma* quoque vocatur, hoc etiam nomen habet quo geminus *εἰς* continetur. Quod Sum verbum Deo conveniat, inplemet Mosi declaravit: quod si geminetur, non aliud significatur, quam verus Deus de vero Deo: ita ut *εἰς εἰς* dicatur de Dei *λογος* seu Verbo, cuius potentia sapientiæque omne esse ex Patre accipiunt omnia creata: cuius Sapientiæ peplum nemo revelavit, quia caput ejus obscuro, caliginosoque, in visio mortalibus, abyflo occultatur. Hujus quidem numen unicum est, & apud omnes orbis incolas in summa veneratione, sed (ut Apulejus inquit) multiformi specie, ritu vario nomine multijugo. Hanc invidis modis sub ingenti nominum diversitate latitantem, Salomon Sapientiam vocavit: D. Paulus luce clarius sententiam dicens, Christum Dei virtutem & sapientiam pronunciauit. Audiamus igitur ipsam Sapientiam de se Salomonis ore prædicantem, Prov. 8. cap. ut tandem videamus, quæ sit lris Ægyptiorum. Dominus possedit me, inquit, in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio. Ab æterno ordinata sum, & ex antiquis, antequam terra fieret. Nondum erant abyssi, & ego jam concepta eram, necdum fontes aquarum eruperant, &c. quæ declarant omnia à Patre per Sapientiam æternam creata & certa lege, tempore constituto, fuisse disposita. Unde colligas necessaria conclusionem, hanc eandem cum filio esse, quem patris virtutem & sapientiam vocat D. Paulus, plenum gratiæ divinæ dolium. Geminatis certe in nomine *Isis*, essentia actus, secundam personam sive hypostasin indicat, cui totum mundi visibilis & invisibilis opificium debetur quod lris sibi à suo pavimento adscribit. Hæc Goropius, qui variis locis multa de *Iside* & *Osiride*, illa Ægyptiorum sapientia, in medium profert, quæ amplius excutere non libet.

SAPIENTIA præditus.

Gubernator in navi, magistratus in civitate, Imperator in exercitu, anima in corpore mens in anima: & sapiens primus inter homines. *Philo Jud. lib. de Abmb.*

In horreum fruges comportantur, res honestæ in sapientis animam. *Idem lib. 2. Allegor. legis.*

Ex templi janua aperta pulcherrima simulacra perspiciuntur: ex ore sapientis anima apparent imagines. *Socrates apud Stob. ferm. de virtute.*

Pumilio etiam in montis vertice pusillus, colossus in fundo putei magnus est: & sapiens in quacunque fortuna suis bonis sublimis est, stultus autem in summo rerum splendore humilis. *Plutarchus in Moral.*

Mundus undique teres ac rotundus sibi constat: & sapiens nihil extra se querit seipso contentus. *Plinius lib. 2. cap. 2.*

Halcyones etiam media hyeme mare tranquillum præstant, non sibi solum, sed aliis quoque: Sapiens rebus turbatissimis, non solum tuetur animi tranquillitatem, sed etiam alios concitatos componit & sedat. *Idem lib. 10. cap. 23.*

In Culice non minus admiranda naturæ vis est, quam in elephante. Sapiens in maximis pariter ac minimis negotiis magnum virum ostendit. *Lib. 11. cap. 2.*

Animantia quædam etiam corporis partes amputant, ob quæ periclitari se sciunt: & sapientis est aliquando facultatum jactura vitæ consulere. *Lib. 36. cap. 16.*

Rhododendri frondes jumentis, capris, ovibus, venenum, homini contra serpentum venena remedium: quod stultis perniciem, adfert, ut adversitas rerum copia, scientia, sapiens vertit in suum bonum. *Lib. 16. cap. 21.*

Ingentes obelisci magno quidem negotio statuuntur & collocantur, ob immensum molis pondus, sed collocati semel infinitis durant seculis. Arduum est, virtutis aut sapientiæ parare famam: sed parata numquam intermoritur.

SAPIENTIS vox semper eadem.

Turtur secundum Isidorum & alios, à vocis sono ita vocatur. Græcis est *τευζαν* à *τευζαν*, ut vult Eustathius & Varinus, cum quoque *σειν* dicatur: quod utrumque est gemere. Unde Virgilius in Bucolicis,

Nec gemere aerea cessabit turtur ab ulmo.

Soleat

A Solent autem eundem sonum in cantu & gemitu usurpare, sive larti sive tristes esse videantur. Idem factitant illi, qui in fortuna tam secunda quam adversa rerum humanarum vicissitudines æquabili quasi harmonia ferunt. Cujus rarum exemplum nobis proponitur in Socrate de quo Cicero Tuscul. Quæst. lib. 3. hæc memoriæ prodidit. Hic est ille vultus semper idem, quem dicitur Xantippe prædicare solita in viro suo Socrate fuisse, eodem vultu semper se vidisse eundem illum domo & reverentem. Idemq; i. lib. Offic. inquit: Præclara res est æquabilitas in omni vita, & idem semper vultus, eademque frons, ut de Socrate, idemq; de Lælio accepimus. Quod Horatius quoque monet lib. 2. carm. in illa præclara ode 2. ad Q. Delium,

*Æquam momento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Lætitiam, moriture Deli.*

B An vero facilius sit res secundas aut ad verlas eodem modo & animi æquabilitate ferre, ambigitur, & disputant de eo Philosophi, quemadmodum apud Aristot. in Ethicis, Senecam, & alios videre possumus: quæ omnia colligens satis verbosè tractat Petrarca, in præfatione librorum de Remediis utriusq; fortunæ, ubi tam præcepta quam exempla admodum utilia non pauca proponuntur. Extat quoque de eadem re disputatio apud Muretum variarum lectionum lib. 5. c. 15.

*Fortis in adversis, timidus sed vive secundis,
Ne te hæc extollant, illave dejiciant.*

SAPIENTIS labor.

Plato lib. 6. de legib. ait, *δὲ τὸ καλὸν ὁρῆν ἔδδεν βλάπτει*, id est, *Bis pulchrum & laudabile dicere nihil nocet*. Quare etsi hoc hieroglyphicon alibi exposuimus, hoc loco tamen diversa quidem explanatione propter illius elegantiam repetere placuit. Varro lib. 4. de Re rustica naturam apicæ plurimum artis ac ingenii tribuisse scribit, ut quæ minime sit malefica, & quod nullius opus vellicans faciat deterior. Nam neutiquam floribus insidendo officit aut impedit quominus plenum fructum afferant. De quo Aristoteles lib. 11. c. 8. adhuc multo prolixius agit, nec non Plinius, ipsius hac in parte copiosus interpres. Rectissime autem ab illis usurpari poterit, quorum omnium actionum & universæ vitæ finis eo spectat, ut sine ulla injuria & damno semper quam pluribus possint inservire, ne ulli quicquam mali inferre: secundum præclaram sententiam cujusdam distichi neoterici poeta,

*Hic scopus unus erit, cunctis prodesse, nocere
Nemini amare bonos, ac tolerare malos.*

Est autem innocentia, secundum Ciceronem, puritas animi, omnem injuriæ illationem abhorrens, quam in Tusculanis Quæstionibus *ἀβλαπτεία*, id est, affectionem animi quæ nemini noceat, nominare solitus est. Apud alios adjecta est Græca inscriptio, *ἄφ' ἑκάστου τὰ χρήσιμα*, id est, *Ab unoquoque utilia*. Quemadmodum enim apicula in florido prato ad quosvis flores advolat, atque ex illis solum ea, quæ sibi utilia sunt, carpit & inde aufert, sic nos quoque relictis aliis superfluis, vel etiam detrimentosis studiis, ad ea tantum animum applicare debemus, quæ aliquid utilitatis ac doctrinæ bonæ ac salutaris afferre possint. Habent igitur cordati, sapientes, eruditi viri tabellam hieroglyphicam sibi convenientem in apicula, quæ sine injuria colligit quæ hominibus grata, utilia esse possint, & ut necessaria juvant: juxta distichon,

*Quæ multa profunt sapiens fert, colligit, auget,
Ut varios flores sedula libat apicis.*

Iisdem vero frequenter occurrit Lucretii dictum circa lib. 3. de natura rerum initium:

*Floriferis ut apes in vallibus omnia limant:
Omnia nos itidem depascimur aurea dista,
Aurea perpetua semper dignissima vita.*

SAPIENTIÆ vis.

DE Monocerote dicturi, authorum veterum & recentium proferemus testimonia, deinde ad reliqua pergemus. Cæsar, Comment. lib. 6. animal. quoddam pingit observatu dignum, Bos (inquit)

Bb

quit)

quit) cervi figura, cujus à media fronte inter aures unum cornu exiit excelsum, magisque directum
 iis, quæ nobis nota sunt cornibus. Ab ejus summo, sicut palmæ, rami late diffunduntur, eadem est fe-
 minæ marisq; natura, eadem forma magnitudoque cornuum. Marcus de Nizza, in novæ Hispaniæ
 itinero, ferunt, inquit, vaccæ magnitudine ibi reperiri animal, cujus corium & villi hircino persi-
 miles sint, crassitudine digitali. Est autem illi in fronte cornu ad pectus retrorsum, ac deinde in re-
 ctam cuspidem se vertit; tantaq; vis in eo est, ut quæq; obvia penetret aut confringat. Plinius lib. 8.
 c. 21. Monocerotem fingit asperrimam feram, reliquo corpore equo persimilem, capite cervo, pedi-
 bus elephanto, cauda apro, mugitu gravi, uno cornu nigro, media fronte, cubitorum duum emi-
 nente: hanc feram vivam negant capi. Alianus hist. animal. lib. 16. c. 20. Monoceros in India qui-
 busdam montibus inaccessibleibus reperitur, ad confirmatæ ætatis equum magnitudine compara-
 tur, juba pilisq; fulvus, pedibus celer, digitis ut elephas indivisis. Apri caudam habet, at inter super-
 cilia cornu unum, idemq; nigrum, non leve, sed versuras quasdam naturales habens, quod desinit
 in acutissimum mucronem; omnibus aliis animalibus ad se accedentibus mansuetus, suo genere, si-
 ve maris, si ve femina, semper pugnat.

Paulus Jovius hist. lib. 18. de ortu Nili loquutus, paulo post sic habet: Monoceros animal, unicornem
 à nostris appellatum, pulli equini forma, colore cinereo, jubata cervice, hircini barba, bicubitali
 cornu armatam frontem præfert, quod levore candoreque eburneo, & pallidis distinctum spiris ad
 obtundenda hebetandaq; venena mirificam potestatem habere dicitur. Cornu enim immisso & per
 lymphas circumducto, fontes exiari perhibetur, ut salubriter bibat, si inde virulentæ bestia præ-
 potarint. Id vivo animali non detrahi, cum ullis insidiis intercepti nequeat. Cornu tamè sponte deci-
 sum in desertis reperiri, ut in cervis accidere videmus, qui & senectæ vitii renovante natura, vetus
 cornu exuunt, venantibusq; relinquunt. Hoc cornu regis impositum mensis toxica, si qua sint epu-
 lis indita, emisso statim admirabili sudore, convivis prodere narrat. Ex his vidimus bicubitales
 brachiali fere crassitudine; primum Venetiis, quod postea à Solimano Turcarum imperatori Senatus
 dono misit: alterum pari prope magnitudine, sed præcisa cuspidem, argenteæ basi insertum, quod
 Clemens VII. Pontifex Massiliam profectus, pro insigni munere ad Franciscum regem Gallia detu-
 lit. Caterum de vi tantæ dotis in hoc animante nihil plus affirmaverim, quam quod evulgata fama
 credentibus suadet; cum antiquorum auctorum nemo, præter Alianum, quidquam de hac Mono-
 cerotis admiranda potestate memoriæ prodiderit. Hæc P. Jovius.

Nicolaus de Comitibus Venetus in Itinerario venenatis rebus remedio cornu Monocerotis esse
 refert in Mangi Orientalis India provincia, Marcus Polus lib. 2. c. 43. apud Tartaros in regno Mien,
 in silvis Monocerotes repertos esse commemorat. Idem refert de regno Guzzerat, quod confine est
 Indico regno Mabarensum lib. 3. cap. 28. præcipue vero haberi in regno Basna Java majoris tra-
 dit lib. 3. cap. 12. frequentissimos autem esse in regno Lambri ejusdem insula meminit eodem lib. 3.
 cap. 15. Hos ita depingit. Monocerotes elephantis minores sunt, villos à bubalorum non dissimili,
 pedibus elephantinis, unico in fronte cornu armati, quo neminem umquam lædunt: est illis apri ca-
 put, semperq; in tertam pronum: in volutabro luti suum more delectantur. Ludovicus Barthe-
 ma, qui & ipse Orientalem Indiam omnem perlustravit, simul & Persidem, meminit Monocerotis: sed
 villos ejus subfusco colore esse tradit, cornu longitudinem tricubitalem habere affirmat: & cervi-
 num caput illi tribuit, nec non crura cervina, quorum posteriora admodum villosa: pedum ungula
 caprina, paululum in summa anteriore parte divisa: mite animal apparere, vidisseq; duos Monoco-
 rotos testatur in Arabia ex Ethiopia missos. Hæc ille, cap. 17. itinerarii. Julius Cæsar Scaliger, libro
 de subtilitate ad Cardanum, exercitatio. 205. Monocerotis cornu unum integrum Niceæ vidimus:
 alia alibi; subfulvum unum, unum subluteum, accedens maxime ad buxum, unum subpunicum:
 etiam habemus frustum candidum. Negat Vartomannus ferocem esse: contra quam vulgo ab aliis
 acceperamus.

Veteribus Romanis Monocerotes ignoti. Quod autem cornui hujus animalis tribuitur hæc vis &
 proprietates, quod contra pleraq; venena sit admodum efficax, viri docti hieroglyphicon & symbo-
 lum esse sapientiæ laudabilisq; doctrinæ, cujus vi & beneficio possumus in rebus dubiis ac periculo-
 sis

Affis constituti difficultates & remotas omnes, à virtutis & honestatis via avocantes remove, malaque à bonis segregare. Præterea sapientiæ vis hæc est, ut nihil inexploratum aggrediamur: sed, juxta veritatis præceptum omnia probemus, quod vero bonum est teneamus; venenata fugiamus, & pro vocationis nostræ ratione ac modulo in fugam coiciamus,

Moly herham describit Homerus Odyss. 10. (quem Plinius sequitur lib. 25. c. 4.) inventamq; tradit à Mercurio qui contra veneficia & magicas artes Ulyssi illam tradiderit, ut ea adversus fraudes & illecebras Circes, quæ ejus socios in varias belluarum species mutabat, sese muniret. Quæ omnia mythologice accipi debent. Facultates enim animi quædam conspirantes cum affectibus rationisq; obedientiam excutientes, & deinceps facile hinc inde exorbitantes, ad quævis vitia homines arripiunt, atque secundum Horatium,

Affigunt humo divine particulam aure:

unde propria forma exuti in diversas bestiarum figuras transmutari dicuntur. At contra Ulysses vir prudens, ac multarum rerum usu præditus, veræ rationis normam ante oculos habens, ac Moly sapientiæ, adversus monstra pravorum affectuum unicum amuletum præ se ferens, hæc facile omnia depellit, nec à statu suæ constantiæ se dimoveri ullis patitur illecebris.

Moly venena fugat, fraudem sapientia pellit:

Hanc pete, cum tot sint plurima monstra locis.

S A T A N.

Inter immaniissima crudelitatis exempla, quæ literarum monumentis consignata sunt istud haud postremum locum tenet, nempe cum protrahendi cruciatus causa verus homo cadaveri jungitur. Quo etiam crudelitatis genere Mezentium testatur his verbis Virgilius,

Mortua quinciam jungebant corpora vivis.

Ac proinde Clemens Alexandrinus, in adhor. ad Gent. calamitatē eam deplorans, in quam Satanas crudeli fraude Gentiles conjecerat, hoc videlicet ipsis persuadens, ut cultum atq; honorem uni Deo debitum ad res sensu carentes transferrent, his verbis utitur: Perversa bestia, inquit (de diabolo loquens) præstigiis quibusdam homines in servitutem redigit, atq; usque ad hunc diem affligit, eos, ut quidem mihi videtur barbarorū more excrucians: quorum tantam esse inhumanitatē ferunt, ut quos bello atque armis ceperint, cadaveribus jungant, quo una cum illis putrescant. Eodem enim modo perversus tyrannus ac draco, quotquot homines subigere potest, misero superstitionis vinculo confictos, ad lapides, ligna, ac simulacra vivos adducit, unaq; cum illis inhumat, quoadusq; una cum illis intereant. Habes lector similitudinē eam, quam scriptor gravissimus affert. Quam in hoc Octaviano amplificandam duxi, eam nimirum, non modo ad Gentilium simulacra accommodans, sed etiam ad ea omnia extendens, quæ fluxa & caduca sunt: quibus cum homo voluntatis nexu adstrictus est misere perit atque corrumpitur. Quemadmodum enim fieri nequit, ut quispiam picem tangat, quin ipsius manus inficiantur: eodem modo fieri non potest, ut qui præpostero affectu rebus vanis atque interitui obnoxii adhæret, non ipse quoq; evanescat & corrumpatur, atque, ut cum Propheta Joel loquar, in facibus suis computrescat. Unde etiam Paulus Rom. 1. de iis loquens, qui Dei veritatem in mendacium converterant, judicio hoc ipsis contigit ait, ut in cogitationibus suis evanuerint. Ex quo perspicuum est, quod quemadmodum Chamæleo rei cui sese adjungit colorem contrahit, sic etiam homo talis efficitur qualis est res ea, cui animum addicit. Si Deo adhæret, divinus efficitur. Si mundi vanitatibus vanitate ipsa vanior redditur. Ob eamq; causam ajebat Paulus, 1. Cor. 6. Nescitis, quoniam qui adhæret meretrici, unus spiritus efficitur: qui autem adhæret Deo unus spiritus est?

2. Perpetuæ est hæc Satanæ consuetudo, ut primo peccata, quoad ejus fieri potest, extenuet, eoq; hominem adducat, ut ea tamquam levia, parvi que momenti nihil curet: quod scilicet, ut est apud Marcum Eremitam, de lege spir. n. 96. In Com. Epist. ad Gal. hominem alioqui ad majora & graviora scelera trahi minime posse perspicuum habeat. Unde etiam hanc esse causam ait, quam obrem atrocioribus peccatis aditus ad nos pateat. quod in minoribus non eam quam par sit, correctionē adhibeamus. Qua quidem in re ad illud Scripturæ respicere videtur, Eccles. 19. Qui minima con-

temnit, paulatim decidet. Atque ut clarius istud ostendat, hac similitudine utitur. Quernadmodum in corporibus humanis, qui vulneribus suis medicinam adhibere negligunt, febres ac putredines atque adeo mortem quoque ipsam sibi accersunt: eodem modo in anima, si qui exigua peccata parvipendunt, majora invitant. Augustinus item de decem chord. c. 11, ut indicet plurimis levibus peccatis animam opprimi posse, similitudinem à pluviiis ducit quæ tametsi guttatim labantur, fluminatamen implent, ac domos subruunt. Quod idem etiam ait de arenæ granis, quæ tametsi minutissima simulant, si plus æquo his navis oneretur, non est dubium quin confestim pestum itura sit. Quin Gregorius quoque Nazianz. in carmine adversus Diabolum, his verbis eum alloquitur:

Tu minimis primo vitiis in pectora nostra

Influis, ac ve lut exiguis illaberis undis.

At simulatque tibi datus est locus, illico magnus

Irrumpis rapide que fluens latissimus amnis:

Donec ne chaos accipiat, batatrumque profundam.

Quare non immerito Paulus nos admonet Ephes. 2. 4. ne locum diabolo demus & David Ps. 136. sub Babylonicorum filiorum typo, beatos eos pronunciat, qui primas Diaboli suggestiones atque consilia ad firmam petram, hoc est, Christum alliserint. Quo spectat id, quod ait Cyprianus, de jejuniis & tent. Christi Diaboli nimirum primis titillationibus obviandum esse, nec colubrum foveri debere, donec in serpentem formetur. Ac post eum Hieronymus, in c. 9. Eccl. Diabolum serpentem lubricum esse ait, cujus capiti, hoc est, primæ suggestioni nisi resistatur, non esse dubitandum, quin in penetrabile cordis furtim illabatur. Certissima porro ipsi resistendi ratio in hoc sita est, ut juxta Sapientis consilium. Prov. 4. cor nostrum omni custodia servemus, ac vel levissima quoque peccata horreamus, illud Hieronymi epist. ad Celant. memoria tenentes, qui nescire se ajebat, an peccatum ullum leve dici possit, cum non nisi per Dei contemptum admitatur. Quod quidem ita in animis nostris infixum esse debet, ut vel à levissimis quibusque cogitationibus, quibus animæ nostræ quoquomodo infici queant, abhorreamus, illud nimirum pro certo habentes, quod etiam si consensus ipsi negemus, non tamen fetoris aliquid nobis inhalare desinant, quemadmodum his verbis eleganter ostendit Cyprianus, De jejuniis & tent. Christi; Quamvis Diabolum ab ingressu mentis arceatur revitente consensu, aliquid tamen de spurcicia sua ibi evomens, abominationum horrore nauseare compellit. Sic, ut aliquid poeticum inseram, temulentus Cyclops, illiciti conjugii appetitor, licet à Pallade repellatur, in gremio tamen ejus Erichthonium fundit, & incorrupta Minerva, superest tamen deformis monstrum: nec omnino affectata scelera in memoria moriuntur.

3. Augustinus Serm. 197. de temp. dicit, Ante adventum Christi, solutus erat Diabolum: Christus veniens de eo fecit quod in Evangelio dicitur, Matth. 12. Nemo potest intrare in domum fortis, & rapere vasa ejus, nisi prius alligaverit fortem. Venit ergo Christus & alligavit diabolum. Sed dicit aliquis, si alligatus est, quare adhuc tantum prævalet? Verum est, fratres charissimi, quia multum prævalet: sed tepidis & negligentibus, & Deum in veritate non timentibus dominatur. Alligatus est tamquam innexus canis catenis, & neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortifera securitate conjunxerit. Jam videte, fratres, quam stultus est homo ille, quem canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluptates, & cupiditates seculi noli conjungere: & ille ad te non præsumet accedere. Latrare potest, sollicitare potest: mordere omnino non potest, nisi volentem. Non enim cogendo, sed suadendo nocet: nec extorquet à nobis consensum, sed petit. Ac rursus August. tract. 52. in Joann. hæc Joannis verba exponens, Nunc princeps hujus mundi ejicitur foras, ad hunc modum loquitur: Quid ergo? Jam neminem fidelium tentat? Imo vero tentare non cessat. Sed aliud est intrinsecus regnare, aliud forinsecus oppugnare. Nam & munitissimam civitatem aliquando hostis oppugnat, nec expugnat. Ac rursus alio loco: Qualescumque potest diabolus ad malum invitare, non potest trahere. Delectationem infert, non potestatem. Consilium ingerit, non conflictum.

4. Cur Diabolum tam infestum atque implacabile adversum nos bellum gerat, invidiam in causa esse tradit Scriptura. Invidia enim Diaboli, ut ait Sapiens, mors intravit in mundum. Nam, cum videret hominem, hoc est, naturam longe inferiorem, ad eum honorem evehi, unde ipsum superbia dejecerat, invidia confestim exarsit, ut Cyprianus de zelo, & Nazianzen. Carm. de subst. mente prælit. pulchre ostendunt. At vero præter invidiam alia quoque à nonnullis afferri causa solet: nimirum, horren-

A horrendum illud odium, quo in Deum flagrat. Hanc enim causam esse ait Basilius, homil. habita in lacy. cur nos ille odio infectetur, quod Deum acerbissime oderit. Hinc enim fit, ut quemadmodum perfidus quidam ac rebellis subditus, cum eam vim, easque opes non habeat, ut regem adoriri atque obruncare possit, in ipsius statum plerumque impetum facit eamque omni contumeliæ genere afficit: sic etiam Diabolus, cum Deo ipsi nihil detrimenti afferre queat, immane illud atque horrendum odium, quod in eum gerit, in nos, qui ad ipsius imaginem conditi sumus, effundit, & quia *μίσος* est, idcirco etiam *μισός* *ἔσται* est.

B Qui divites fieri volunt, inquit Apostol. 1. Tim. 6. incidunt in tentationes, & in laqueum diaboli, &c. Quod etiam in honorum ac voluptatum cupiditate locum habet. Est enim hic triplex luniculus, quo diabolus stultorum animas, tam arcte constrictas tenet, ut nihil eorum quæ ad sempiternam salutem spectant exequi possint. Quam autem ratione hujusmodi laquei vitari possint, pulchre ostendit Psalmista, Psalm. 123. cum ait, Sicut passer erepta est anima nostra de laqueo venantium. Quibus nimirum verbis illud nobis indicatur, hanc demum rationem nobis patere, quæ diabolicas infidias vitemus, si à rebus omnibus terrenis animam abducamus, nosque totos ad cælestium rerum amorem ac studium convertamus, ut cum Apostolo Phil. 3. verè dicere possimus, Nostra conversatio in cælis est: ac rursum 1. Cor. 10. In carne ambulantes non secundum carnem militamus. Qua de re non alienum fuerit hic afferre, quod scribit Chrysostomus, homil. 8. epist. ad Rom. Serpentis formam, inquit gerit diabolus: deorsum trahitur, ab inferiori loco depugnat, id est, à rebus quæ infra nos sunt, à voluptate, divitiis, & secularibus rebus. Si quem viderit volatu in cælum ferri, saltu eo usque contingere non potest. Deinde, id aggressus celeriter labetur. Neque enim pedes habet, ne formides, non alas, ne terreare. Super terram trahitur, iis quæ in terra sunt adherere sciens. Igitur nihil tibi sit cum terra commune, ac labore nullo egebis. Neque enim eam pugnam novit, quæ ad verso utrinque cornu geritur, sed veluti serpens spinis occultatur, intra divitiarum imposturam assidue latitat: qui, si spinas incideris, facile aufugiet, timidus redditus. His Chrysostomi verbis non admodum dissimilia sunt quæ priore libro ex Augustino attulimus, illud Evangelii Matth. 12. explicante, ubi foris à fortiori, hoc est, Satanæ à Christo alligatus esse dicitur, ut jam canum more neminem mordere possit, nisi si quis suapte sponte ad eum propius accedat. Sed & quid de ea re Hilarius dicat, in Ps. 124. non incommodum fuerit audire. Exponens enim hunc Psalmistæ versum, Sicut passer erepta est anima nostra de laqueo venantium, ad hunc modum loquitur; In cælestem scientiam, homo, eruditus es: quid tibi cum terrenis operibus & gestis? Avis effectus es; cur non in elemento tuo moraris? Volucres enim cæli nuncupantur. Psalm. 8. Non injuste ergo illis in possessione terrenæ hereditatis infidiæ sunt. Seculo renunciaisti: quid tibi cum sæculi rebus? Quid quereris captus in sæculo? Quid quereris injuriam laquei in regione non tua? Dic tu potius, Quis dabit mihi pennas sicut columbæ, & volabo, & requiescam? Natura avium est, ut non, nisi cum volant, requiescant. Tu autem jam factus es columba: volando requiesci, id est, in cælestem sedem & cognitionem à laqueis terrenis volatu fidelis animæ te efferendo.

C 6. Chrysostomus, *Serm. 3. de Lazaro*, Canis (inquit) mensæ assistens, si viderit hominem vescentem, subinde aliquid eorum quæ in mensa sunt ipsi projicientem, manet assidue, quod si semel atque iterum sic adstitit, ut discesserit nihil adeptus protinus abstinet, veluti qui jam frustra & incassum adstitit: Idem & Satan jugiter nobis inhiat, si quod blasphemum verbum ipsi ceu cani projiciamus: quo accepto rursus aggreditur. Quod si perseveraveris gratias agere, jugulaveris illum fame, celeriterque abegeris, & aufugere cogeris.

Idem, *Homil. 8. ad Rom.* Deus diabolum habitare voluit, tamquam prædonem quempiam ac tyrannum; qui nisi quem apprehenderit inermem & solitarium in speluncas suas descendente, accedere sane non sustinet, nisi nos per desertum iter facientes viderit appropinquare non audeat. Desertus autem locus diaboli nihil aliud est nisi peccatum. Opus est ergo nobis fidei scuto, salutis galea, spiritus gladio: non ut ne malum aliquod patiamur tantum, sed ut illius caput irruere volentis obruncemus. Serpentis formam gerit, deorsum trahitur, de inferiori loco pugnat, id est, à rebus quæ infra nos sunt, à voluptate, divitiis, rebus secularibus. Si quem viderit volatu ad cælum ferri, primo

faltu eo usque pertingere haud quaquam potest: deinde id aggressus celeriter labetur, neque enim A pedes habet, ne formides: non alas, ne terreare: super terram trahitur, iis quæ infra sunt adhaerescens. Igitur nihil sit tibi cum terra commune, ac labore nullo egebis: neque enim eam pugnam novit quæ a dverso utrinque cornu geritur, sed veluti serpens spinis occultatur, intra divitiarum imposturas assidue latitans: qui, si spinas incideris facile aufugiet, timidus redditus, si & in illum divina carmina canere noveris, statim vulnerabitur: sunt enim nobis incantationes spirituales, ipsum nomen Domini nostri Jesu Christi, atque ipsius Crucis potentia. Hæc ipsa incantatio non solum Draconem à spoliis abigit, atque in ignem conjicit, sed & vulneribus quoque ab ipso illatis medetur.

7. Idem *Homil. 44. ad Hebr.* Hamo eicæ præda posita pisces decipimus, qui videntes escam humanam non considerant, & dum prædam volunt rapere hamo capiuntur: Satan dum humanum corpus tantum in filio Dei considerat, & Deum in corpore non agnoscit, quasi ad præparatam sibi prædam, solita rapina festinat. Sed dum vult draco avidus prædam rapere ipse draco, ut piscis adductus in hamo, præda Domini captus efficitur.

8. *Serm. 9. de Ozia.* Piratæ non tunc insidiantur cum è portu vident exeuntes: nam quid prodesset B invadere navem vacuum? sed tunc omnes artes explicant, quando naves onustæ redeunt. Et caco-dæmon, cum nos viderit multa convexisse, & navim nostram gemmis pietatis onustam, tunc undequaque sese objicit, ut thesaurum rapiat, & in ipso portus ingressu vincat & spoliat.

9. Idem *Lib. 2. de Omn.* Civitas muris non cincta, in potestatem hostium facile venit, quoniam deest id quo fuerat hostium cursus arcendus. Animam precibus minimè munitam diabolus facile in suam ditionem redigit, & sine negotio omni genere scelerum implet.

SCRIPTURA Sancta.

Chrysolithos, aureo colore translucens, non varios & turbidos, fulgorisque nubilo interpellatos (quales sunt Arabici) Plinius commendat. D. Hieronymus addit aureum habere fulgorem, & videri scintillas ardentes emittere, & nocturnos pellere timores. Venerabilissima imago est Scripturæ sanctæ, quæ ut est, instar auri obrizi sincera & pretiosa, ita doctrinæ suæ radiis illustrat mentes nostras, corda exhilarat & accendit ad pios motus, quoties in ejus lectione & meditatione C devotè versamur.

SECURITAS.

Inter *audivia* vitulum quoque; marinus est. Nam in mari & terra degit, adeo ut Jul. Cæsar Scaliger in Exerc. ad Cardanum testetur, se in Illyrio vitulum marinum vidisse vineas populantem. Somniculosum maximè est animal, quod præter Plinium, aliosque Martialis etiam attingit hoc versu:

Dormitis nimirum glives vitulique marini.

Dormit autem extra aquam, sæpe super saxa ut Oppianus & ex Homero Ælianus asserunt, & quidem turbato licet mari securissimè. Hujus enim fluctus altissimo somno oppressus nequaquam sentit, fulminibus vero solum ex omnibus marinis non tangi Plinius & Plutarchus auctores sunt, quod tamen vanitatis arguit Brodæus 3 Misc. 2. Sed Pierius etiam docet in hieroglyph. Agyptios hominem contra omnia pericula, maximè contra potentiorum vim, tuto se præmunientem significantes, marini vituli pelle indutum pinxisse, quod eam fulminis ictum non admittere observatum, & Principum iras fulminum instar esse ex Poëtis notum sit. Augustum certe illa pelle pro *divergetio ful-* minis usum, à Suetonio in ejus vita: & de Severo Imperatore refertur quod eadem superstitione lethicam suam corio illius tegi curaverit. Viri autem in utraque fortuna recti & constantis effigiem hoc hieroglyphicon subijcit. Quo pertinent Horatii illa,

Fisum & tenacem propositis virum, &c.

Cui plane similia Chorus apud Senecam in Tyest. post act. 2. cancinat. Igitur, secundum Boet. lib. 2. de conf. phil.

*Quamvis tonet ruinis
Miscens aquora ventus,
Tu conditus, quieti*

*Felix robore valli,
Duces serenus ævum,
Ridens atberis iræ.*

SECU-

SECURITAS *intrepida.*

A **P**Arturiens vulpes ita secedit, ut raro gravis capiatur, inquit Aristoteles, lib. 6. hist. animal. cap. 34. Unde versus proverbialis

ἴσθων ἀλώμεζ' ἄφ' ἀλώμεζ' πάλιν. id est:

Vetula vulpes laqueo haud capitur.

Non aliter homines circumspēcti & prudentes mature sibi à fraudibus & infidis malorum prospicere & sanis consiliis sese prae munire debent. Tela praevisa minus feriunt. Et Seneca vult, ut in ipsa securitate animus ad difficilia se praearet, & contra fortunae injurias inter beneficia firmetur. Qui enim in ipsa re trepidare noluerit, ante rem exerceat. Quam in sententiam Cicero copiose disputat, lib. 4. Tuscul. quaest. Sapientem praecipere ac praesumere oportere omnia quae homini acerba & gravia accidere possunt. Tali enim praemeditatione efficitur illa leviora & tolerata facilliora. Idque auctoritate Euripidis & Terentii comprobatur. Et apud Virgilium Aeneas lib. 6. Sibyllam Cumeam alloquens, ait:

Non ulla laborum

O virgo, nova mi facies, inopinave surgit.

Omnia praecipi atque animo mecum ante peregi.

Quem locum & Seneca mire extollit, & Petrarcha commendat in praefat. libr. i. de remediis utriusque fortunae.

Prudens insidiasque fugit, fraudesque malorum.

Sic vulpes, utrum dum gerit, haud capitur,

SECURITAS *periculosa.*

P Bellonius in observationibus suis hanc ad Euxinum, Bosphorum & Propontidem, piscandi rationem, quae obscura nocte fieri soleat, inter alias commemorat. Binos viros cymbam occupantes unum quidem hanc impellere, alterum vero & tadam accensam & fuscina tenentem observare dormientes pisces, datoque rectori naviculae signo, quo illam impellere debeat, si praedae certus jam sit, magno impetu tridentem inquietantis piscis dorsum vibrare, eumque captum ad se attrahere.

C Affirmat autem hunc piscandi modum ad lumen cum fuscina, cum ad polypos, loligines magnas & parvas, tum ad omnis generis pisces squamis praeditos max. esse accommodatam. Dormire vero pisces non minus, quam terrestria animalia, certum esse, nec deesse, qui eos ronchos ducentes exaudiverint. Id quod & Plinius tangit lib. 10. c. ult. quamvis Oppian. 2. ἀλιετρ. pisces, plerisque omnes, praeter scarum, somnum neget capere, quod sibi metuant à potentioribus. Profecto autem ad excitandam in hominibus vigilantiam & vitandam omnem omnino securitatem hoc hieroglyphicon conducit. Nam, ut Horatius canit;

Ut jugulent homines surgunt de nocte latrones,

Ut seipsum servet non expergisceris?

Nemo enim celerius opprimitur quam qui nihil timet. Et frequentissimum initium calamitatis, securitas, ut praclare Vell. Paterculus dixit. Pertinet autem huc praecleara enarratio sententiae Homericae in progymna. Theonis Sophistae:

Οὐ χεῖν πανύχθιον εὐδεν βελήφορον ἀνδρα. id est:

Dedecus est totam consultum stertere noctem:

quam ipse Jupiter protulit. unde & Theon omnibus ceteris in Homero γρόμας eam praefert, & exemplis illustrat ac confirmat. Stertentes opprimunt hostes. Vigilandum igitur, orandum & laborandum.

Ut capiat pisces piscator nocte laborat.

Ut seipsum servet surgere nemo potest.

SEDES *incerta.*

Passer noster vulgaris quibusdam videtur à patiēdo dictus, quod saepe morbo caduco laboret, quae etymologia satis longe petita esse videtur. Nulla vero avicula ferme invenitur, quae certa se-
de ca-

de carens pervolitando sic locum mutet & incerta vagetur. Quare etiam Proverb. 26. dicitur passer A quolibet vadens. Est tamen nihilominus testimonium divina providentiæ ac protectionis in rebus quoq; vilibus & despectis: quod ipse Servator noster Christus nos monet, Matth. cap. 10. Nonne, inquit, duo passeres asse veniunt, & unus ex illis non cadet super terram sine Patre vestro: Videtur autem hoc symbolum illis conveniens, qui in continuis peregrinationibus, sive voluntatis, sive necessarii veriantur, quod studium si moderatum est, non solum gratum, sed utile quoq; esse confuevit: sed ubi modum excedit, plurimum profecto molestiæ & incommoditatis secum afferre solet, de quo Menandri sententia intelligenda,

Ξειτεία γδ χαλεπή κ' πολλὰς τέρπας.

Peregrinatio enim multis modis difficilis est.

Quid quod peregrinatio ipsa morbus esse dicitur à Symmacho in Epistolis? At rectè etiam ad plurimum hominum in hoc mundo tanquam diverforio aliquo peregrinatione accommodare poterimus de quo Epi. ad Hebræos, οὐκ ἔχομεν, dicit, ὡς πόλιν μένουσαν, ἀλλὰ τὴν αἰθέραν σκοπεύομεν, id est, non habemus hic civitatem permanentem, sed futuram inquirimus. Deq; hujus vitæ brevi & instabili B curriculo B. Nazianzeni extant versus:

τροχὸς μὲν θεῖν ἀσπίς, πεπημῶς
ομικρὸς ἔστ' κ' πολύτερον βίβω.

Trochus est parum certus parumq; stabilis;
Fallacis hujus cursus & vita brevis.

Ad hieroglyphicon autem propius alludens poeta noster, ait:

Ut celer huc, sed mox volitat passerulus illuc,
Sic nusquam est, si quis vivere ubique volet.

SEDITIOSI.

Salamandra aquatilis à multis cum Corylo & Scinco ferè confunditur. Lacertum (cujus speciem Theophrastus eam videtur facere) refert propemodum corporis specie, caput maculis albis refertum habet, & in dorso pinnulam rectam per totum oris rictum ranæ similem, caudam, ut in Cobitide fluviatili vel potius in anguilla cernimus, nonnihil latam. Degit in fluminibus & stagnorum ripis, & per fulgetra & tempestates caput exerit. Hinc Plinius scribit, numquam nisi magnis imbris C bus provenire, & serenitate deficere. Eodem plane modo obscuro sæpe homines, & quibus si in pace domi vivendum esset, ne panis quidem ad victum suppeteret, per tumultus & bella emergunt, & ad maximas cum opes, tum dignitates perveniunt. Non meminerunt illi, rem esse, ut Synesius dicit in Orat. de Regno, multo beatiorem pacem, quam bellum, quippe cum pacis causa bellici etiam apparatus fiant. Bellum igitur, ut de Hispaniæ populis Justinus inquit, quam otium malunt. Si extraneus deest, domi hostem querunt. Omnium autem graviss. & Nestoris illa apud Homer. il. i. oblique tam in Achillem, quam Agamemnonem exprobratio:

Ἄφρηταρ, ἀθέμιστ' ἀνεσιός θεῖν ἐκείν',
ὃς πολέμω ἐστ' Ἀχιλλεύω ὀκνεύοντ'.

Sine cognatione injustus, sine domo est ille,
Qui bellum intestinum amat asperum.

Quam laudat Aristoph. εἰρηνη Aristot. πολ. α. & expressit Cicero 13. Philip. Ad hieroglyphici vero meliorem intellectum facit etiam Adag. In seditione vel Androclides belli ducem agit: Quod parcemio-graphus in rixosos Theologos, qui tantum ἐριστικὸς suis scriptis clarescere, & ex rebus ubique perturbatis ditescere cupiunt, rectissime accommodat. Turbis pascuntur, Solem comitiorum & Syno. D dorum ferre nequeunt. Hujusmodi turbonibus convenit διστορεν,

Sunt pluvia mihi vim, necem sed Sirius offert
In pace & languent quos fera bella fovent.

SEDITIOSI tollendi.

Ere corporis humani est putridum membrum mature abscindere, ne pars sincera trahatur: & societatis humanæ (quam cupimus salvam) interest, perniciosos cives è medio tollere, ne malum unius paulatim serpat in totum corpus societatis.

SENE.

BArbo pisci, quo nullus est frequentior alius in præterfluente Nicro Germaniæ fluvio nobili, nullum Græcum nomen est. Errat enim Volaterranus, qui *εργυλλω*, mullum, Barbum facit, cum ille marinus, hic aquæ dulcis alumnus sit. Sed & inter Latinos veteres solus Aufonius Barbum & nominat, & immortalitati consecrat in nobili sua Mosella, iis versibus, ex quibus & hoc hieroglyphicon, & inscriptionem eius accepimus. Dicit autem ibi Aufonius, Barbum, quo grandior natu & magis longævus sit, eo meliorem esse. Quæ laus cæteris animantibus, ut etiam piscibus non æque convenit. Unde manet in hunc usq; diem celebre: *Piscis nequam est, nisi recens*. Sic profecto ætas hominû, etiam pejor & declinans, melior est juvenilis incremento, & majori tum laude, tum honore digna. Solon quidem Atheniensis, etiam lege vetuit, valde juvenem magistratum gerere, vel consulere, etiam si opt. à mente constitutus esse videretur, ut scribit Juncus lib. de Senect. apud Stobæum. Lycurgus etiam, referente Justino, max. honorem in sua Rep. senem esse voluit, quod & Cicero & Gellius laudant. Unde proverb. *ἐν σπάρτη ὠνὴ λυσίπλεϊ γηράσκειν*, *In sola Sparta expedit senescere*. Nec cesserunt hac in parte Romani Lacedæmonii. Gravissime enim Callistratus in l. Semper. D. de jure immu. Semper, inquit, in civitate nostra senectus venerabilis fuit. Namque majores nostri pæne eundem honorem senibus, quem magistratibus tribuebant. Et Gellii cap. 17. libr. 2. prorsus huc convenit. Et noti sunt præterea Juvenalis in hanc rem Sat. 13. & versus Ovidii, l. 5. Agamemnon quoque apud Homer. *ιλ. γ.* non optat Ajacis similes decem, sed Nestoris: quod & Cicero de Senect. tangit. Plato autem lib. 5. de Repub. Senem (inquit) Lex nostra præficit omnibus junioribus, eosque corrigere jubet. Barbi Aufoniani hieroglyphico ascribe distichon,

*Aufonio vetus hic laudatur piscis. An ergo
Perpetuam hanc laudem Cana senectus tenes?*

SEPULTURA *probrosa.*

Cicero Philip. 1. infepultam sepulturam vocat. Ubi quis infepultus à feris & bestiiis lacerandus in locis ignominiosis projicitur. Jeremias Propheta, de Jehojakimo impio rege Judæ à Babylonis capto, interfecto & probrose projecto, loquens, capit. 22. v. 18. 19. non plangent eum, inquit, heu frater mi, aut heu soror: non plangent eum, heu Domine, aut heu decus ejus: sepultura afini sepelietur; tractus & projectus ultra portas Jerosolymorum. ut afinorum mortuorum vilia cadavera feris & avibus lanianda relinquuntur in sterquiliniis & campis remotis ab hominum conspectu, idem profano illi principi, accidisse minime dubitamus.

SERVITUS *voluntaria.*

Qui velit de diversis Accipitrum generibus, exquirite omnia cognoscere, Gesnerum, & nuper Augusti Vindelicorum librum Friderici 2. Imperatoris de Aucupio elegantibus typis excusum, consulat. Quidam nostros Sparuieros veterum Nisos esse existimant, nonnulli vero accipitrem palumbarium vocant. Qua ratione autem accipitres sint tractandi, ne temere oberrent, aut difficulter ad dominum redeant, idem Gesnerus ex pluribus authoribus copiose tradit. Solet autem aucupi familiar & obsequentior redditus Accipiter, tantum invitatione sibi ad scapum, sive, ut vulgo vocant, revocatorium sponte rursus advolare. Porro instrumentum istud alarum, cui in medio aliquid carnis alligatur (ut diximus) revocatorium vulgo nominant. Budeus in Philologia Luder. Etsi autem, secundum Plautum in Captivis,

Omnes profecto liberi libentius sumus quam servimus:

Ac homini ingenuo nihil sit difficilius quam imperium præsertim durius ferre, cum Homerus quoq; Odyli. 7. dimidium virtutis illi perire asserat, quem servilis necessitas captum teneat,

ἡμισυ γὰρ τ᾽ ἀρετῆς δουλείῳ ἐξέσται
ἀνεσθ᾽ εὐτ᾽ ἀνώνη δ᾽ ἄλλοι ἡμᾶρ ἔλθοι. id est,

Dimidio mentis privavit Juppiter illum

Servilis quemcumque virum fors experit unquam:

Cc

Hoc

Hoc tamen omne de nimis aspera & iniqua servitute accipiendum, cum idem Plautus in *Militi* dicat,

Facile est imperium in bonis.

At Claudianus lib. 3. de laudibus Stiliconis :

*Fallitur, egregio quisquis sub principe credit
Servitium; nunquam libertas gratior extat.*

Alii scribunt. ULTRO AD VINCULA REDIT. Sponte quidem, non vi: unde distichon.

*Sponte mea redeo, mihi cum victoria parva est,
Nec vis me vocat, aut aucupis obsequium.*

SERVUS Dei.

Chalcedonius Lapis colorem habet pallentis lucernæ, inquit Hieronymus. Fulget sub dio in domo obscurus omnium sculptentium argumentis resistit, radio Solis vel digitorum attritu excandens paleas ad se trahit. Eximius Christi servus aliis præluendo servit; seipsum, si humana spectes, absumens: inter externos plerumque magis quam inter domesticos quosdam resulget & in honore est: accensa autem in eo luce Solis justitiæ & digiti Spiritus S. efficacitate eundem confirmante, ut hostium sacrosanctæ veritatis artes aperit & refellit, sic peccatores invitat ad resipiscen-
tiam & vitæ seriâ emendationem.

SILENTIUM.

Solebant veteres in annulis signatoris præcularia quædam signa usurpare: quemadmodum Syllam Jugurthæ captivi traditione: Pompejum leone ensifero: Augustum primum Spbinge, postea Alexandri Magni tandem sua imagine, signasse scribunt Suetonius, Plinius, Plutarchus & plura ejus generis colligit Alexander ab Alexandro, 2. Gen. diæ. 19. Mæcenatis autem Rana imprimis celebris fuit, teste Plinio. Sunt qui putent, ob silentii fidem, quæ in Mæcenate insignis fuerit, Ranam Seriphiam ipsi placuisse, quod, ut Suidas & Plinius litteris prodiderunt, in Seripho insula ranæ mutæ sint, ut Ælianus tangit, ex Persei voto. Theophrastus aquæ frigiditati causam ascribit, ut & Theophrast. Simocat. in Quæst. phyl. Sane Mæcenatis sui taciturnitatem Horatius quoque commendare videtur, cum negat illum de aliis secum colloqui, *Quam quærimosa bene deponuntur in aure.* Quamquam Suetonius scribit, desiderasse nonnumquam Augustum Mæcenatis fidem silentii, quod is secretum de comperta Muranæ conjuratione uxori Terentii prodidisset. Quidam, quod Augustus omne terræ marisque imperium cum Mæcenate communicasset, ut Dion auctor est, hoc signo illum fuisse usum censent: Et certè Plinius affirmat Ranam Mæcenatis propter collationes pecuniarum in magno terrore fuisse. Non igitur Seriphia illa aut muta fuit, cum & gemitus tot gentibus expresserit. Neque verò hæc conjectura prorsus inepta videtur, moto, ut Seneca ait, ex nimia felicitate Mæcenati capite, ut proculdubio animo etiam fuerit elatiori, quod in omnibus & per omnia abfentis Cæsaris partibus fungeretur. Etsi autem vile admodum & contemptum animal est Rana: in hieroglyphicis tamen plurimis illius fuit usus, ut apud Pierium & Horapollinem, qui volet, reperiet.

SOBRIETATIS OPUS.

Vpupa $\epsilon\pi\sigma\upsilon$ cristam gerit plicatilem, quam contrahere & explicare potest secundum capitis longitudinem. Mutat quoque pennas tempore æstatis & hyemis, secundum Aristotelem. Extat autem fabula de Thereo in hanc avem mutato apud Ovid. 6. Metamorph. Ac legitur quoque hoc hieroglyphicon apud Adrianum Junium ex hieroglyphicis Horapollinis acceptum lib. 2. cap. 53. ubi ita scribitur. Uvæ esu offensum & se curantem notantes, pingunt upupam cum herba adianti, vulgo capilli Veneris in ore tenentem. Hæc enim avis si iera comesta lasa fuerit, adiantum ori inserens, certo decurso spatio, pristinam valetudinem recipit. Ælianus lib. 1. de Animal. cap. 35. upupam contra fascino-
fascinationes adiantum, quod callitrichum quoque vocant, in nidum ponere ait. Quo ostenditur ebrietatis & temulentia optatissimū & efficaciss. remedium esse abstinentiam & frugalitatem, Quod simili

similiter ad alios vehementiores affectus & perturbationes animi transferri poterit, quibus omnibus Philosophia præcepta, & vita moderata ac placida optimè mederi solet, ex quo postea omnium victoriarum laudatissima nimirum seipsum vincere, existere consuevit. Sicuti testatur Plato lib. I. de Legibus ubi ait, ὡς ζῆνός, τὸ οἰκῶν, ἀντὶν, πρῶτον κικῶν πρῶτον τε καὶ ἀρεστῆ. τὸ δὲ ἢ τῆ ἀρετῆ αὐτὸν ὑφ' ἑαυτοῦ πάντων ἀριζιστὸν τε αἶμα καὶ κδικιστὸν, id est, ita habeto, hospes, maximam, optimamq; victoriam esse, seipsum vincere, at si quis à seipso superetur, omnium esse pessimum ac turpissimum. Et dilichon poeta nostri bene convenit,

*Quisquis difficiles presentis peccare motus,
Is norit præscriptum à ratione modum.*

SOBRIETATIS utilitas.

Plinius omnibus hominibus contra serpentes inesse venenum scribit: illosque saliva jejuni hominis icotos, non secus ac contactu aquæ ferventis fugere, quæ in fauces penetraverit, etiam mori illos. Tangit rem eandem Aristoteles quoque: & Lucretius lib. 4. in ejus causas physicas inquirat.

Verfus ejus sunt isti:

*Sape etiam serpens hominis contacta saliva
Disperit, ac sese mandendo conficit ipsa. &c.*

Hoc sane ut benignæ naturæ memorandum est beneficium, ita sobrietatis, temperantiæ, & castitatis luculentum est testimonium. Jejunus enim sit homo oportet, qui hac efficacia non velit distitui. Sobrietatis igitur tanta vis est, ut contra omnia luxuriæ & libidinis venena præsentissimum sit antidotum. Unde etiam Græcis tam augusto nomine σωφροσύνη, quasi σωφροσύνη τῶν φρονησῶν, quod mentem libatam conservet, dicitur. Quod & Hierax vult libere justitia, ubi virtutem illam, quæ ἀφροσύνην καὶ ἀκολασίαν repellit, ait sapientes vocasse σωφροσύνην, σωτηρίαν, scilicet, ἕσταν φρονησῶς, ἰσοκολυμιπτιεμ prudentia. Eam Plato πολ. δ. definit, quod sit κόσμος, καὶ ἡδονῶν τιῶν καὶ σπῆρμιῶν ἐγκρατεία: decus & certarum voluptatum & cupiditatum continentia. Præclare igitur Xenophanes Epilad Lamprocle, κακὸν μὲν φῦς ἐν ἀνδρὶ θυμῷ ἐκαστοῦ σοφίας, σωφροσύνην καὶ ἐγκρατείας: Nihil in nati malum potest in homine, qui sapientia fundamenta jecerit, Temperantiæ & continentiam. Temperantiam enim, ut Seneca ait in Ep. voluptatibus imperat: alias odit, atque abigit, alias dispensat, & ad sanum modum redigit, nec unquam ad illas propter ipsas venit. Appositè etiam ad hoc hieroglyphicum Macarius hom. 16. Igitur in omnibus, inquit, opus est sobrietate, ne bona quæ videmur habere vitantur in perniciem nostram,

*Emoritur serpens hominis contacta saliva,
Hæc mihi quam magnum Sobrietatis opus!*

SOCIETAS civilis.

Athenæus ex Chryssippi Stoici lib. πβι καλῆ καὶ ἡδονῆς hæc refert: Pinna (inquit, interprete Dalechampsio) ac pinnotheris mutuas operas præstant, nec vivere seorsum queunt. Pinna quidem ostreum est. Pinna vero comes & tutor, exiguus cancer. Pinna igitur disclusa testa, otiosa & quieta expectat adventantes pisciculos. Astans vero custos si quis subierit, morfu significat. Vellicata sic concha os comprimit, & eo quod intus est exceptum ac inclusum communi dape cum socio vescitur. Eadem etiam ex Chryssippo Plutarch. de solert. an. affert, ubi ait, Chryssippo plurimū atramenti in omnibus libris absumpsisse hunc pinnotherem. Eadem tradunt Aristoteles, quoque Theophrastus, Alianus, Oppianus, Phile in Jambis, Cicero & Plinius. Pinna etiam meminit Nemesius capit. I. de Nat. hom. Et pinnotheris Scoliaſtes Aristophanis in vespis. Horapollon quidem, eumque secutus Pierius, scribunt, Ægyptios hominem qui à propinquis curetur, hoc hieroglyphico expressisse. Sed nos ex Ciceronis 2. de Nat. Deor. ad civilis societatis conjunctionem inter homines referimus: quam primum constituit ἡ ἐνδεΐα, ἰνδigenτία. Nam, ut Artemidor. ait 3. Oniroc. 9. δὲ ἢ τοῖς ἀνθρώποις βοηθεΐα. δὲ καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς οὐκ ἔχοντων. Auxilio homines opus habent, & adjumento aliorum. Qua de re in Platonis & Aristotelis politicis leguntur plurima. Ad hospitalitatis etiam, cujus Jupiter ipse ζῆλος. Homero & Virgil. testibus, præfes sit, iconem exprimentum non inepta fortè hæc pictura fuerit. Quæ si quis in parasitos quoque ἀλλοτριόφάγους, ut eos Athenæus vocat, utat, non male fecerit. Nam & Plinius

hunc pinnotherem cancrum dapis affectatorem nuncupat, & Pierius à nonnullis piscem parasitum A eum dici scribit, quamvis si hoc parasito pinna careat, fame ipsi pereundum foret,

*Quam bene conveniunt, & in una sede morantur,
Quos natura, usus, junxit & unus amor.*

SOCIUS exofus.

Neminem admittit dives suæ felicitatis socium, meminitque polliciti præcepti,

*Solus opima tenet bos pascua, parta tuctur,
Tu quoque sic dotes solus habeto tuas.*

Perhibent autem physiologi boves feroces & magis generosos in pascuis & pratis quempiam locum occupare, nec alios facile admittere. Hujusmodi bouum consortis impatientium pugnam graphicè descripsit Oppianus lib. 2. Cyneg. Usus est hoc hieroglyphico Poloniae rex Stephanus Batorius, princeps admodum magnanimus & prudens, nec literatus, fati quidem apposite, cum pascuis simul & bobus ista regio abundet: non obscure innuens, se ad regni illius possessionem, magnis laboribus acquisitam nullum facile socium admittiturum esse: cum secundum Thyestem in Seneca tragico,

Non capiat regnum duos.

Et alibi apud eundem,

Nec regna socium ferre, nec tæda sciunt.

Idem Lucanus affirmat lib. 1.

*Nulla fides regni sociis, omnisque potestas
Impatiens consortis erit.*

HIEROGLYPHICORUM COLLECTANEA, EX VETERIBUS ET NEOTERICIS DESCRIPTA,

LIBER SEXTUS.

S O L.

Accipiter præ cæteris avibus Solis simulacrum & symbolum esse videtur, utpote peculiari quadam atque arcana naturæ vi, intentissimis in ejus radios oculis prospiciens. Et Solem interdum, tamquam visus tutorem ac Dominum accipitres forma pingunt Ægyptii, teste Horapolline lib. 1. cap. 6.

S O L Justitia.

Solis aspectabilis collationem in hac hieroglyphica tabula cum Sole Justitiæ æternæ institutus ex philosophia depromptam. Videat & judicet pius lector. Sol est lucidum corpus à Deo creatum. Christus Sol justitiæ, splendor est gloriæ Dei patris, & lux mundi, increata si *λογος*, & creatam si humanam naturam spectes. 2. Sole illustrantur oculi corporis. Illuminat mentes Christus. 3. Suo calore sol animat & fovet res animatas. Christus vita nostra & vivificator est omnium sanctorum. 4. Oriens Sol est instar sponsi de thalamo suo prodeuntis. Christus est sponsus Ecclesiæ suæ. 5. Sol (cujus progressus inhiberi à nulla natura potest) instar est gigantis in stadio à carceribus ad metum in offenso cursu properantis. Et Christus princeps omnipotens gloriosum gratiæ suæ cursum absolvit, ita

A ita ut à nemine præpediri possit. 6. Et si corpus Solis in cælo suo sit, calore & splendore suo tamen pertingit usq; ad fines extremos orbis terrarum. Christus ascendit in cælum, & nobiscum est usq; ad consummationem sæculi, quo modo id fiat docet S. Vigilius Episcopus Tridentinus in libris adversus Eutychem. 7. Lumen cæteris sideribus Sol communicat. Sol justitiæ non modo illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, sed etiam luce gratiæ electos suos illustrat, efficitq; ut olim in regno Patris instar Solis fulgeant. 8. Unus in cælo Sol: unus Ecclesiæ princeps Christus.

Antithetice, Sol est lux creata. Christus ratione Deitatis est increata lux. 2. Ille oritur super bonos & malos: hic super bonos tantum. 3. Ille obscurari potest: hic nullam eclipsin, nullas caligines umquam passus est, vel patitur, aut patietur. 4. Ille homini animali servit: hic spirituali. 5. Ille huic caducæ vitæ: hic etiam æternæ. 6. Ille oritur & occidit: hic numquam verget ad occasum. 7. Ille cætera sidera obcurat: hic suos *Φωσφερος* illustrat.

Solis aspectabilis ortus admonet nos 1. de illuminatione mentium, quam *Φωτισμός* vocat Apostolus, 2. Cor. 4. Christus enim ut Sol & phosphorus, 2. Pet. 1. exoritur in cordibus nostris. 2. De sanctificatione quam Apostolus ita depingit, Rom. 12. Tempestivum jam est nos à fomno expergisci. Nunc enim propius nos est salus, quam cum credidimus. Nox præcessit: dies autem appropinquat: abjiciamus igitur opera tenebrarum, & induamur habitu qui luci conveniat. 3. De Carnis resurrectione. Mors enim prima somno, sepulcra cubili conferuntur. Isai. 26. Joan. 11. & 1. Theff. 4. Itaque qui mane expergefati surgunt, de resurrectione sua cogitare debent. 4. De beata æternitate sanctorum, & justitiæ Sole perpetuum sine occasu duratur. Unde sequentes versus:

*Quum Sol fugatis exoriens diem
Reddit tenebris, quum jubar aureum
Diffundit, objectique montis
Verticibus rutilum venide:*

*Nunc finienda lucis amantitas
Sperna mentem recreat; horridas
Præsentis avinam tenebras
Perpetuum jubar insequetur.*

5. De diurnis laboribus, Psalm. 104. Sole oriente egreditur homo ad opus suum, & ad culturam suam usque ad vesperam. Hunc ordinem pervertentibus Epicureis gravissime irascitur Deus apud Esaiam, cap. 5. Sol justitiæ Sanctos illuminat, ut quæ ad vocationem suam pertinent singulos momentis humiliter & diligenter exequantur.

Solis meridies inter multa alia monet, 1. justam causam tandem patefieri, Psalm. 37. Educet Dominus quasi lumen justitiam tuam, & judicium tuum sicut meridiem. 2. Pios à morbis & aliis incommodis præservandos. Psalm. 91. Non timebis ab incurfu & Dæmonio meridiano. Psalm. 121. Per diem Sol non uret te. Solis justitiæ meridies æternus erit & vivificus: suos à morte prima & secunda liberatos glorificabit in sæcula sæculorum. Occasus Solis nos commonefacit, 1. De *ἀωνισία*, juxta præceptum Apostolicum, Ephes. 4. Sol ne occidat super iracundiam vestram. 2. De morte. Quam certum est Solem occidere suo tempore, tam certum est, præstituto nobis à Deo tempore moriendum esse. 3. De rerum humanarum inclinatione & vanitate, Eccles. 1. Oritur Sol & occidit. Pompejus Cinnæ dicebat, plures adorare Solem orientem quam occidentem. Verum ipse quoque expertus est rerum humanarum vanitatem, cum devictus à Julio profugisset in Ægyptum, in qua & periit. Sol æternus perpetuo viget inter Sanctos, quos illuminat, excalescit, vegetat, fovet ac deducit per semitas justitiæ, vivificatque, ut transeant de morte ad vitam. Creati Solis eclipseis admonent fidei lucem in sanctis nonnumquam obscurari, numquam tamen extinguui. Luc. 22. Christus ad Petrum, Ora vi pro te ne deficiat fides tua. Joan. 17. Idem petiit à Patre cœlesti pro omnibus Sanctis. Christo patiente & cruci affixo Solem obscuratum esse plenilunii tempore, tribus horis præter naturæ ordinem.

Cæterum, sicut Sol non expectat preces, ut exoriens lucem rebus humanis inferat, sed statim resurgit, & omnibus videntibus prodest: idem Sol justitiæ præstat: prior dilexit nos: ut beneficiat suis subditis non admodum præstolatur, verum eos prævenit, statim & sponte sua maximis ditat & ornat beneficiis. Illi autem piis affectibus & perpetuis sanctisque vocibus clamant læti,

*Tu Sol, tu clypeus, tu Dominus: tuis
Tu das conspectiva fulgere gloria:*

*Nec puro scelerum umquam
Claudis munificam manum.*

Cc 3

Alia

Alia superaddamus. Quod & in Sole est lux & calor, id in Sanctis est veritas & pax. Quid enim aliud veritatem esse dixeris quam illustrissimum Solis iustitiæ radium, qui in Sanctorum corda sparsus ignorantia tenebras discutiat; fidei autem, quæ est veritatis agnitio, lucem infert? ideo ipse clarissima voce pronuntiavit de seipso; Ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulabit in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Joan. 8. 12. Ut autem lux naturale solatium est, teste Curtio, nec sine causa Græci lumine oblatato dicebant *Φῶς ἀγαθόν*, sic veritas spirituale est solatium. Ac ut precamur cum regio vate, Psal. 43. Domine, mitte lucem tuam & veritatem tuam, quæ me dirigant: ita quum melior spes rerum affulget, non tam Euripideum illud occinendum, *ἔσκες Φῶς ἐμοῖς & οὐκ ἔσκες*, quam hoc divinum effatum repetendum, ex nonagesimo septimo 11. Lux fata est iustis, & rectis corde lætitia. Item, Dominus lux mea, à quo timebo? Dominus robor vitæ meæ, à quo trepidabo? Psal. 27. 1. Divus Augustinus, lux, inquit, regina oculorum est: dies imago vitæ, nox vero mortis. Ego vero non minus recte dixerō, veritatem Christianam mentis esse reginam: ejus splendorem vitæ imaginem; privationem illius mortis vultum. Quid etiam pacem charitatemque Christi iustitiæ Solis dona aliud esse dixeris quam flammam à Spiritu sancto in corde per fidem purgato accensam, quæ illud ardescit pieque aestuat amore Dei? hunc sanctum & ardentem Dei amorem studio veritatis & obedientiæ fidei testemur: secundum illud Domini Christi Jesu dictum, si quis diligit me, sermonem meum servabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & apud eum manebimus, Joann. decimo quarto. 23.

Si Solem aspicientes delectamur encomio Pliniano (Sol medius fertur inter planetas, amplissima magnitudine & potestate; nec temporum modo terrarumque, sed siderum etiam ipsorum cœlique rector. Hunc mundi totius animum, ac plenius mentem, hunc principale nature regimen ac nomen credere decet opera ejus æstimantes. Hic lucem rebus ministrat, aufertque; tenebras: hic reliqua sidera occultat, hic vices temporum annunq; semper renascentem ex usu nature temperat: hic cœli tristicum discutit, atque etiam humani animi nubila serenat: hic suum lumen cæteris quoque sideribus scenerat, præclarus, eximius, omnia intuens, omnia etiam exaudiens, &c.) Quanto magis Solem iustitiæ contemplantes, qui solis & omnium creaturarum ministerio illa bona omnibus prope subministrat, lætari pius decet, quando ejus vim vivificam perferunt. At illæ primitiæ lucis æternæ confirmant in eis spem complementi ejusdem lucis, agnoscences & lucem cœlestem mentis esse reginam & tenebras morum magis quam oculorum extimescendas esse. Portenta mendaciorum & errorum perosi in luce Dei ambulare, in lumine ejus videre lumen & clamore fidei resipiscents atque per charitatem operantis Sanctos in terra militantes clamare oportet,

Vesperam jam venit; nobiscum, Christe, maneto,

Extingui lucem nec patiare tuam.

Germanis *Sonn* vox est (vel *Son*) analogica ratione plura significans, inquit Io. Goropius, hieroglyphi lib. 15. Primum significat pacem facere, sive reconciliare: mox etiam osculari: deinde sanare: adhuc Solem: postremo filium. Mirum autem est hæc omnia ei primum convenire, qui sic inter filios Principis est, ut ante mundum etiam creatum Filius fuerit. Quid dico ante mundum creatum, cum Filius sit ab æterna seculorum infinitate? Hic enim solus est & verus reconciliator. Hic princeps in osculando, dum in ipso pax & iustitia sese sunt osculata. Hic verus sanitatis auctor, non corporum tantum, sed, quod infinito plus est, animorum. Hic est Sol, non ille quidem spectabilis, sed Sol lumine suo illustrans universa: quoniam lux est æterna Patris æterni, omnibus rebus & corporatis & non corporatis lumen affundens. Hujus aspectabilis imago Sol est cœlestis, quem propter quamdam luminis & sanationis communionem, corporatarum rerum sinibus inclulam, *Son* etiam vocant Germani. Quamobrem si filii, i. e. iustitiæ Solis lumen, quod est Spiritus sanctus, ad homines sanandos se diffundens depingere velis, optime Solem pinxeris; & id quidem ea ratione, ut orbe suo hominibus caput complectatur, atque illud sensim sublevare videatur.

Solis motus, inexplicabilis prope est ratio, inquit Plinius lib. 18. c. 25. Quis vero Solis iustitiæ vias & motus in membris suis plane mirabiles enarrabit? Exemplo sint omnes à seculo sancti homines in quorum cordibus, sensibus internis & externis admirandi effectus apparent.

Graci

A Græci & Latini sanitati Apollinem præfecerunt, inquit Goropius Becanus Hermathen. lib. 8. cur ita faciendum esset ignare, nisi quantum natura Solis aspectabilis suppeditabat rationis. Nobis de alia longe sanitate cogitatur, dum filium Dei, phœbum nostrum, vitæ & sanitatis facimus auctorem, quæ tamen Solis omnia corpora conservantis tessera recte notatur, si corporalia ad spiritualia & mentalia transferantur Stolidi antiquorum insania, & inepta de divinis fabularum exordiis cogitatio, dum nihil certi de vero Apolline & Phœbo vitæ sanitatisque fatore & datore inveniret, multos confinxit Apollines, non secus in hoc, atque in cæteris Diis seu idolis & figmentis suis stultissima somnia protrudens. Verus Sol nobis dicitur Dei filius, cujus corpoream imaginem Sol visibilis representat. Christus itaque verus Sol justitiæ, & verus Apollo, mane diluculo transit, ut dicit Isaias, atque idcirco ver omnium sæculorum, omnia nova luce, nova vita, nova pulchritudine exornans, nec alia de causa formosissimus & imberbis juvenis Apollo habitus, ut eo nimirum, quod Christus nobis præstitit, indicaretur. Hic cœlo dejectus est ab amore paterno & proprio, quo humanum genus dilexit: hic greges & armenta pavit Admeti, sive Adameti, nempe Adami primi hominis, qua voce B Christus indicatur secundus Adam, verum caput generis humani, præsertim vero filiorum Dei, quorum primogenitus appellatur. Deus enim Dei Patris filius æternus de cœlo delapsus, & verus homo de Spiritu sancto conceptus, & ex beata virgine natus, greges & armenta pavit, nempe homines & Adami posteros per peccatum brutis similes effectos, & ad bestialem animorum proclivitatem redactos. Adameti autem pecus grex humanus dicitur, quia Christo vero pastori datus est, quod nomen sibi proprie tribuit. Joannis 10. & obtinet à Prophetis & Apostolis, qui eum Judæorum & Gentium pastorem, & vere ποιμήν λαῶν appellant. Vide Eccl. 12. 11. De pastore Ecclesiæ Christo. Item Ezechielis 34. 23. & 37. 24. Zachar. 13. 7. Matth. 26. 31. Joann. 10. 11. 16. Hebræ. 13. 20. 1. Petr. 2. 25.

In aspectabili Sole splendorem, celeritatem, calorem, usum eximium, motum imperceptibilem, & in Sole justitiæ, sapientiam, omnipotentiam, charitatem, sufficientiam, providentiam summam & numeris omnibus absolutam, atque adeo infinitam miramur & adoramus. Ut Sol aspectabilis nubibus obvelatur, eclipsin patitur, rutilus & ruber apparet, idem de Sole justitiæ dicamus. Filius Dei, Sol vitæ æternæ, per carnis assumptionem velatus apparuit: in cruce deliquium passus est: illuminatus per resurrectionem: ruber & formidandus iudex resurgentium.

Ut in ignota regione cœloq; nubilo & caliginoso, oberranti viatori, Sol discussis nebulis qua sit iter instituendum commonstrat: sic in vitæ hujus & ætionum trivio versanti, animique dubio, Christus Jesus, Deus æternus, Sapientia nostra, Justitiæ Sol.

*Quem, quia respicit omnia solus,
Verum passis dicere Solem.*

Ut canit Boethius, quo pergendum, quid sentiendum, dicendum, faciendum sit, iis quos illuminat, ostendit.

Sua luce cætera sydera Sol collustrat, nec illius splendori quicquam propterea decedit. Justitiæ Sol luce divina mentes fidelium illustrat, & ignorantie tenebras discutit. Esa. sexagesimo, v. 1. 2. Joan. 1. 12. Eph. 5. 14.

D Ex tertio versiculo prioris capituli epistolæ ad Hebræos Theologi nonnulli colligunt, 1. Quod Patris & Filii in divinis, cœlesti hoc hieroglyphico. Radius & Sol essentia non differunt: nec est alia Filii, alia Patris essentia. 2. Coæternum esse Filium Patri. Sol numquam fuit sine radiis: numquam Pater sine Filio. 3. Distinctas esse personas Patris & Filii. Sol & Solis radii distinguuntur: distincta est persona Patris à persona Filii: quum illa genuerit Filium, hæc genita sit à Patre. 4. Non dividi Patrem à Filio: sicut nec radii dividuntur aut separantur à Sole.

SOLERTIA naturalis, potentissima.

Plutarchus de solertia animalium quæ sequuntur de corvis Africa commemorat. Hæc omnia ejusmodi sunt (loquitur autem de mirabili araneæ textura) ut nisi quotidie conspectui nostro offerrentia fidem facerent, non minus fabulæ putarentur, quam corvorum in Africa solertia, qui potu indi-

indigentes lapidibus injectis in aquam, eo usque eam impleto cavo continente ebriant, dum rostro attingere licet. Aut cum vidissem canem in navi absentibus nautis lapillos in amphoram oleo non repletam injicere, miratus sum quomodo intelligeret à gravioribus immixtis leviora sursum elabi. Idem verbosè Alianus quoq; de corvis Lybicis exponit libro secundo de Animalibus, cap. 48. & dicit eos scire natura quadam recondita duo corpora unum locum eundemq; non capere. Cui consentit Plinius libro decimo capite quadragesimo tertio. Atq; inde existimant quidam proverbiorum ortum, *κόρως ὑδρέει, corvus aquas*, quod de illis dicitur, qui rem optatam ingenio singulari consequuntur, aut nova quadam ratione obtinent quod desiderant, alii tamen ad fabulam Ovidii retulerunt, de qua in expectatione Aulica mentio facta est. Sibi vero metipsi hoc symbolum propter multa ingenii sui monumenta edita voluit adscribere Cæsar Capacius Neapolitanus, quod in illis sæpe ab aliis non tractata attigerit. Paradinus habet *INGENII LARGITOR*: eadem significatione. Alius, *LABORE ET INDUSTRIA*. Quo monemur, in omnibus rebus difficultibus & necessitati obnoxiiis, singulari studio & cura opus esse, quod etiam indicat proverbialis versus apud Suidam,

Χρεια δίδασκει, καὶ ἀμυσθῆ, σφόδρ.
Rudes docet sapientiam necessitas.

Et Poëta noster ingenioso Disticho,

Mim est ingenii vis & solertia corvis:
Natum ut doceat, quam sit ubique potens.

SOLERTIÆ vis.

Sciurus tranat amnes exiguo ligno caudam habens pro velo expansam. Non enim natura alium Sei concessit natandi modum, propter exiguum corpus & nimiam pilorum densitatem in cauda villosa, qua cito imbata aqua mergeretur in fundum. Oppianus solertiam illam elegantibus verbis describit, Sciurum cum pavone caudam explicante conferens. Nec abfimis natatio piscis Nautili. Hujus hieroglyphici significatio est sæpe ingenio & solertia in rebus difficultibus & admodum impeditis plus obtineri quam viribus corporis. Vincit equidem solertia vires, &

Exiguus tranat ceu flumina magna Sciurus,
Res gerimus magnas viribus ingenii.

Polybius de prudentia Xantippi Spartiani scribens, qui Romanorum copias profligavit, antea insuperabiles, & Carthaginem collapsam erexit, ex Euripide dictum refert, unius rectum refert multorum manus vincere. Et quid vires sine solertia? periculosissimum impedimentum.

SOLITUDO benefa.

Major est post otia virtus. Urso certo tempore latitare in suis antris ferunt, in quibus residentes priorum pedum succu vivunt, eoque pinguescunt: adeo *Φαλιδου*, i. e. in *lustris degentes*, à Theocrito cognominati. Non aliter ingenia vivida, quo plus recessus & otii interdum sibi sumunt, eo postea alacrius rursus sese exerunt, omniaq; dextre peragunt, secundum illud Sophoclis,

Φιλία γὰρ ἀνεὶν περὶ γὰρ ἀνὴρ πρὸς ἄλλων μέγα, id est,
Solet enim remissius agere vir magnum negotium transiens.

Quemadmodum autem vita solitaria nimis, & istud *ἀδύς βίωσις*, à Plutarcho impugnatum, intempèstive & sine ratione susceptum, præsertim ab iis qui Republicæ & patriæ præ aliis inservire possunt ac debent, non probatur: ita profecto hominum doctorum & ad vitam philosophicam idoneorum secessus honesti minime sunt vituperandi. Quod certe in hac nostrorum temporum incivitate & tanta animorum distractione privato nemini vitio verti poterit. *Φίλον γὰρ πῶς τις ἀβυσσοῦ μῦσος ἀμικτον καὶ Φιλέτημον*, i. e. *Gratum enim est quodammodo tristitia affectis locus secretus & solitarius*. Ac præclara etiam est sententia Iuliani Martyris in epistola ad Zenam & Severum, *οὐκ ἔστιν εἰπέειν, ὁ θεῶν ἐν ἀλάγειν, μήτε ὁρᾶτω πολλὰ: μήτε ἀκούειν ὀπιτηδύετα*, i. e. *Ut paucis dicam, qui bene vult vitam peragere, neque videre neque audire multa studeat.*

Thynni, sive Thyumi, ut Dorion & Oppianus tradunt, soli ex Oceano migrant, & per fretum Gaditanum ingrediuntur in mare mediterraneum: Vere autem subeunt in Pontum Euxinum, nec alibi quam in illo fecundant, uti Aristot. Plinius & Solinus asserunt. Illorum maximi soli semper & separatim natant: minores vero gregatim, adeo ut horum agmen exercitui Oppianus comparet. Figuram enim Cubi efficiunt & quadratum in natando ordinem observant, ut si thunnispex eminentes thunnos probe numeret, statim totius gregis numerum inire possit: quod facile colligat altitudinem latitudini & longitudini aequali ordine respondere, ut Plutarch. refert lib. de sol. anim. Igitur non solitarii illis, sed totis gregibus piscatores inhiant, ut questus sit illis uberior. Fit etiam mentio piscationis thynnariae in l. venditor. D. Commun. praed. & c. Varius autem hujus hieroglyphici usus esse poterit. Satius enim est vel in solitudine tuto latere, quam temere perire cum stolidi multitudine, Sunt & juvenum mores illo luculenter expressi, qui multo gaudent, quamvis pernicioso, consortio. Sed senes ut prudentiores, remoti a turbis & strepitu, sibi potius vivunt, & Reipub. vigilant, &

B ita cum privata, tum publica evitant pericula. Praeclare Euripidea Menalippe;
Τὸ γῆρας, ὦ παῖ, τὰν νεωτέρων Φρενῶν
σφάττειν πέφυκε, κ' ἀσφαλέστερον,
ἐμπειρία τῆς ἀπειρίας κερταί.
*Senectus, o fili, juvenilibus annis
Sapientior est, atque tutior:
Et experientia vincit imperitiam.*

Videatur & Nestor apud Q. Smyrn. lib. 5. Paralip.
*Turmatim juvenes, aeti gaudent aequore Soli
Majores Thyumi: dic mihi utri sapiant?*

SOLITUDO *quid requirit.*

Passer solitarius graecis *στέρνον μονάζων*, quo etiam nomine in Psalmo III. (quamvis aliqui de eo disputent) appellatur, nunc etiam in Alpibus Tridentinis ab incolis Italice vocatur, *merulo solitario*. In Germania vero reperiri vix existimatur, estque ex Merularum genere, colore fusco, magnitudo tamen illis minor, ac solivaga. Nostris etiam temporibus Mediolani & Venetiis mas cicur redditus, & canoras saepe numo aureo comparatur. Cumque illi sit proprium & innatum amare solitudinem, & in illa suavius quam alibi cantare, non male repraesentat eum qui propter studia graviora aut aliarum rerum laudabilem gratiam, vitam solitariam expetit: nam ex Horatio lib. 2. Epist. 2.

Scriptorum chorus omnis amat nemus & fugit urbes.

Ac Ovidius praefertim de poetis, 1. Trist. 1. cecinit,

Carmina siccessum scribentis & oia quarant.

Quamvis vero Petrarca in duobus libris de vita solitaria, magnis laudibus eam extollat, fatetur tamen solitudinis studio amicitiae jura non esse contemnenda, & turbas non amicos fugiendos. Sed propter nimis enormia vitia profecto his nostris dissolutissimis temporibus multis civitas carcer, & solitudo paradifus merito fieri incipit. Idem Petrarca, & ex illo Guazzius de civili conversatione, laudabilem solitudinem (non de altera vitiosa, qualis fuit Tiberii Caesaris Capreis, ubi savitiae ac libidinis detestanda officinam aperuit) distinguunt in perfectam, quae est piorum & religiosorum hominum & minus perfectam, quam & ipsam trifariam partiuntur. 1. in solitudinem temporis, qualis est noctis silentium, & similia. 2. Loci, quando sibi quispiam idoneum secessum ad utiles meditationes elegit, de qua hic potiss. agitur. 3. Animi, quando corpore quidem in medio aliorum versamur, animo autem & cogitationibus toti in nobismet ipsis sumus.

Secessus praecleari aliquid meditantibus apti.

Namque boni in strepitu quid cecinisse queas?

SOPHISTA. *Vir prudens.*

Cammari sive Gammari nostrates caudati, quos Cardanum cum Cancris confundentem Scaliger acriter castigat, & prorsum & retrorsum promoventur. Illud, collecta leniter & sublata parum, cito; impulsu rursus correcte cauda: hoc, contracta ea celeriter, & retrorsum collecta: Sicuti volunt, se movent; & imminenti atque urgenti se subtrahunt incommodo. Dionysius Lebeus Batil-

lius, Regius Mediomatricum Præſes, acri cum inveſtiva in Sophiſtam hæc dirigit, (quamvis non A
gammaram, ſed canerum ab Hercule debellatum exhibeat depiſtum) qui quidem adeo lubricus ac
verſatilis eſſe ſolet, ut cum jam te conſtrinxiffe fugitivum putas,

Effugiat tamen hæc ſcelenus vincula Proteus.

Unde & Plato Sophiſtam deſcribit *ποικίλον εἶνα* *Θηρόν, καὶ* (*τὸ* *ἀσθόμενον*) *ἢ τῆ* *ἐπέφ* *ληπτόν*: *multi-*
plicem eſſe belluam, & (*ut eſt in proverbio*) *non una manu apprehendendam.* Scipio vero Bargagius in
Italicis libris de Impreſſis, ut vocant, nos docet, recte etiam eos uti hoc hieroglyphico, qui dum in
virtutis curriculo, atque bonarum artium ſtudiis retrogredi exitimantur, tanto in illis ſæpe promo-
ventur celerius, atque ad illuſtrem honoris metam tandem pertingunt. Tribuitque hanc inventio-
nem Ludovico Ludovici Bononiensii Comiti, cum diſſo: *Retrocedens accedit.* Nos in adjecto Diſſi-
cho magis *ἠδικοῦς* eos, qui ſibi jam ad propoſitū felicitatis gradum perveniſſe videntur, monuimus,
ut caveant, ne res ipſorum ſubito retro ſublappæ ferantur. Nam ut Syri ſententia habet:

Fortunam citius reperias, quam retineas.

Igitur juxta vetus monofſichon:

ὄτ' ἐν τοῦ χεῖρος μάλιστ', μὴ μέγα Φεβνεί:

Minus inſoleſce, quo magis beatus es.

At diſſicho concludamus:

Nec tibi conſidas nimium, ne cæpta ferantur

Mox tua, retrogradus cancer ut ire ſolet.

SOPHISTÆ.

Rana Græcis *βδέραχος*, quaſi *ὀτῆ* *βοῆ* *τραχύς* dicitur, ut Sehol. Theocriti obſervavit. *τὸ* *ζῷον* *μέ-*
λος ἢ καλὸν ἄδει, ut Moſchus Idyllio 3. innuit. Certe Ranarum nocturnam illam & moleſtam
coaxationem, fulgentis lampadis ſplendore illis repente objecto reprimi, cunctasque illico, ut pote
quibus oculos inopinatus fulgor præſtrinxit, conticeſcere, experientia oſtendit. In S. quidem literis
Rana, ut pote immunda animalia & loquacia, pſeudoprophetas ſignificant, Apoc. 6. Agyptiis inter
alia *ἰσχυροφικὰ* Rana Sophiſtarum nugas, & contorta aculeataque Sophiſmata, ut Cicero loquitur,
exprimunt, ſive ob vocis tantum argutiam, ſive quod in cæno Rana voluptuoſe habitent. Quod
utrumque in Sophiſtas congruit. Nam & his eloquentiæ multum, ſapientiæ parum, ſecundum Salu-
ſtium, & omnis ad theatricam pompam & inanem oſtentionem actio ipſorum eſt compoſita, ut
viviſ illis coloribus deſcribit Plato in Sophiſta. Ut igitur Rana face noctu accenſa obmuteſcere co-
guntur: ſic Sophiſtis etiam, detectis ipſorum argutiis, & reſolutis fallaciarum ſtrophis irrefragabili
veritatis luce, tandem adeo os oculique confunduntur, ut omnibus ſincere judicantibus ſine iudi-
brio pariter & odio. Vetus eſt:

Ψευδόμενοι δὲ εἰς λαοφάνει πολλὸν χρόνον:

Nunquam mendax diu lateat.

Quod pulchre expreſſit B. Chryſoſt. *οὐδεμίαι δέσται βοηθείας ἢ τῆς ἀληθείας ἰατρῆς, ἀλλὰ πάντων
ἔχει τὰς σθεῖνόντας αὐτῆν, ἢ μόνον οὐκ ἀφαιρίζεται, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτῶν τῶν ἐπιγεαζῶν ὀπιχμενῶν
Φαιδεστέρας καὶ ὑψηλοτέρης, ἀν εἰ τῶν εἰκῆ κοπιόντων ἑαυτὰς καταγαλῶσαι:* Nullo eget auxilio veri-
tatis viſ. Quin etiam ſi infiniti ipſam velint extinguerē, non modo non obſcuratur, verum etiam
per eos ipſos, qui incommodare conantur, illuſtrior & excellior redditur, illos iuſtra ſe tor-
quentes deridens.

Lumine percuffa ceſſant maledicere rana,

Et vitæ veri luce Sophiſta tacet.

SPES Certa.

Anthiarum diverſa genera cum veteres, tum recentiores ſcriptores recenſent. Sed Anthias à
Græcis *ἰερός* *ἰχθύς* dicitur, *ſacer* *ῖſcis*, teſte Ariſtotele. Quod cognomen etſi cum multis aliis
commune habet, Anthiæ tamen jure quodam peculiari tributum videtur, quod quem locum in
mari incolit, & belluarum expers, & urinatoribus tutus ſit, quodq; ejus fiducia confirmati ῖſcis ibi-
dem auctaſter fortificent ac pariant, tanquam obſidem ſecuritatæ naſti, ut Ariſtot. A. lianus, Plutarch.
aliquæ

A alique tradidere, quibus tamen causa in obscuro est, fugiantne natantia illa monstra Anthiam, an presentia ejus signum sit locorum belluis istis carentium, quæ agnoscat ille ac observet, ut calliditate & memoria præditus. Sed & Delphini hic tripodiantes conspiciuntur, tamquam Anthia præsentia securi à marinorum Theonum, atque Cleonum immanitate. Usus autem fuit hoc symbolo Illustris quidam bellicosus vir, in regno Neapolitano Marchio, quo innuere voluit se excisis communis tranquillitatis perturbatoribus securitatem publicam peperisse patriæ suæ: nec inconcinne addidit ex Horat. 1. Carm. Od. Z. NIL. DESPERANDUM. Quod elegantius apparet, si sequentia istic verba memoria simul colligas. Et certe Principe bono, justo ac forti, amanteque pacem & quietem pub. duce & auspice, subditis nil desperandum est. Hinc illa tot Romanorum Imp. qui urbi & orbi pacem securitatemq; præstiterunt, in vetustis numis elogia: SECURITAS PERPETUA. SECURITAS AUG. SECURITAS P. R. SECUR. ORBIS. SECURITAS REIP. Quæ inter alios explicat Const. Landus, Complani Comes, in suis Numismatum miscellaneis. Et pulcre Seneca: hi, inquit, quibus ad propositum bene vivendi aditum confert securitas publica, necesse est auctorem hujus boni ut parentem colant, Dicat igitur Princeps justus & fortis,

*Me duce Squammigerum tuto genus ambulat undis,
Quoque loco versor bellua nulla manet.*

Sed verissime de Principum & Regum principe, ejusdemque principis populo dicamus.

SPES Frustrata.

SI cui palea pro tritico, & pro thesauro carbones offerantur, expectatione sua ille frustratur. Efaías cap. 5. v. 2. de Deo & Ierosolyma, quam vineæ comparat agens: expectabat, inquit, ut ederet uvas & edidit labruscas. Populus Judaicus vitibus luxuriavit labrusca vitis agrestis est, uvam proferens quæ Plinio *civada*, & uva taminia dicitur. Alii vocem Hebræam Beuschim, interpretantur uvas malas & fetidas.

SPES in adversis,

Cicadam quasi cito cadentem, id est, celeriter evanescentem dictam esse quidam volunt apud Græcos *τρίψις* est *τρίψις* id est, stridere. Aristoteles lib. 5. c. 30. in minores & majores dividit & has argutas, illas mutas esse, maresque canere, fœminas silere ait. Quod si quis pleniorum de his cognitionem desideret, legat quæ Cælius Rhodiginus lib. 17. c. 6. prolixè diseruit. Sicuti autem cicada hieme recondita torpet, & in terra latitans frigora patienter tolerat. expectans tempus æstatis calidius, cujus tempore & simul roscido florum ac herbarum humore quasi reviviscat: ita vir prudens ferens aliquantisper patienter adversa fortunæ insultus fortunam meliorem animo constanti & æquo in terra expectat. Quod quidem piis hominibus indubitanter divinum auxilium suo tempore sperantibus in omnibus calamitatibus assidue est meditandum. Quale evidentissimum exemplum in S. Jobo proponitur, ex cujus lib. c. 14. hoc dictum desumptum est, ubi ait: *Cunctis diebus militia mea expecto, donec veniat immutatio mea.* Hadrianus Junius aliter accepit: nam cum cicada tantum rorem lambat ex floribus jam apertis, & reliquos immaturos & occlusos prætereat, donec suo tempore quoque illis frui liceat, præsentibus interea fruens, ita quoque unusquisque in sua *avta* contentus vivere quamdiu necesse est, debet. Addidit autem Italicum proverbium, proverbium, *DI EVESTO ME CONTENTO, ET MEGLIO SPERO*, id est, Præsentibus contentus meliora spero. Quo pertinent Lucretii versus libro 4.

*Quod si quis vera vitam ratione gubernet,
Divitiæ grandes homini sunt vivere parce,
Æquo animo, neque enim est penuria parvi, &c.*

Et Poëtæ ingeniosi Distichon,

*Frigora feri patiens, spe veris, parva cicada:
Sperit & infestis mens bona semper opem.*

SPES Impiorum.

Um aliquid melioris fortunæ reliquum est impiis, Dei judicium subsannantibus, & in cordis duritie ferociter perseverantibus, confidunt se sua prudentia & virtute facile sarcire posse suas

jaécturas; & cum alios periisse vident, se tamen inviolabiles imaginantur, quando malis ipsi non opprimuntur penitus. Ita recurrit vetus illa vox profanorum quos Esaias cap. 9. v. 10. amatulenter vociferantes inducit. lateres ceciderunt, sed lavigato lapide aedificabimus: Sycomori succia sunt, sed cedros immutabimus. Lateritii parietes diruti sunt, lapideos & quidem eleganter politos atque constructos erigemus. Aedificia Sycomoris excisa, facile computruerunt & corruerunt: cedros succiamus, id est, cedrinas trabes substituemus. In summa, domos aeternum duraturas extruemus a fundamentis ad fastigia. Infaniam istam perstringit propheta, Psalm. 49. Amos item cap. 3. & 6. At impij poenas quibus à Deo ad humilitatem & poenitentiam vocantur, in occasionem majoris petulantiae fastus, luxus, libidinis, sibi convertunt, fingentes se satis superque instructos & armatos esse contra Deum ad omnes illius iras & minas propulsandas: atque ita suppliciis attriti, quasi jam defuncti quibuscumque periculis, securius & impudentius quam antea peccant. Haec autem quid aliud sunt quam aperta blasphemiaque veritatis, potentiae, providentiae, severitatis & iustitiae Dei negotia quae sine atrocibus poenis & ultimo exitio abire non possunt?

SPES *Jucunda nutrix.*

Constat urfos pluvio interdum tempore & imbris cadentibus solere potissimum una colludere & tripudiare; quasi praesagientes depulsis nubibus aurae serenitatem esse brevi consecuturam. Sic viri fortes & constantes è longinquo saepe in rebus adversis prosperiorem fortunam prospicientes, tantum abest ut abjecto sint animo ac perturbentur, ut etiam spe certa sibi lata omnia polliceantur, Horatianum illud crebro meditantes,

Non si male nunc; & olim

Sic erit.

Et Ovidianam similitudinem,

Nube solet pulsa candidus ire dies.

Atque ita fortitudinem cum prudentia conjungentes, tamquam duobus ducibus certissimis, facile consequemur, ut neque in rebus secundis nimis nos efferamus, neque in adversis desperemus: quod eleganter Nazianzenus exposuit in tetraſtichis.

μη σφόδρα ἰαυπεῖν, &c.

Ne fide multum, neve despem nimis.

Illud solutos efficit, pessundat hoc.

Hoc corrigens, illud tenens, reliquam sine

Livore rectius peragrabis viam.

Huc pertinent egregia scripta de Tranquillitate animi, quorum tam sacri, quam seculares auctores non pauca posteritati reliquerunt, & quae manibus studiosorum teruntur.

SPIRITUS *Sanctus.*

Nota est venti substantia, nota origo, nota progressio aliquo modo: sed aliquo modo etiam insignita. Nescis unde venit, &c. Joan. 3.

Scitur rationibus exhalationem esse fumosam, subilem, ex terra progressam, sursum elevatam, frigiditate aëris repulsam deorsum & oblique agitatum circa terram. aërem secum rapientem. Item scitur sensu à qua plaga mundi, in quam tendat. Sed nescitur ex quo loco terrae prodeat, & quousque progrediatur. Scimus ex verbo Dei & patefactionibus & operibus ipsius, quod Spiritus Sanctus sit ὁ Θεὸς ὁμοούσιος, quod sit Deus, quod essentiam à Patre & filio habens, hoc est spiritus utriusque. Item quod à Patre per Filium nobis detur, mittatur in corde nostra, & ad illum tendat, hoc est, illi conformes nos faciat. Sed nescimus modum processionis ex Patre & Filio: nescimus modum operationis in cordibus.

Ventus est status substantialis, & agitur. Sic Spiritus sanctus est ὁ Θεὸς ὁμοούσιος divinum, & spiratur à Patre & Filio, hoc est, substantiam ab illis communicatam habet, & mittitur in corda hominum, ut ea moveat, vivificet, regeneret ad vitam aeternam. Ideo Christus affians discipulos dicebat: Accipite Spiritum sanctum, &c.

Ventus spirat ubi vult, hoc est, libere vagatur, quo & qua Deus vult: ab hominibus non produci neque

A neque coëceri potest. Sic Spiritus sanctus dona sua confert quibus vult, quibus destinata sunt à Deo liberrime, sine respectu dignitatis aut facultatis nostræ: utque non alicui potest Deus ut quemquam eligat, ita nec prohiberi quominus electos convertat. Distribuit unicuique prout vult, inquit Apostolus.

Ventus est validus & mirabilia efficit: arbores evellit, saxa torquet in sublime, ædificia dejicit, &c. Spiritus sanctus efficacissimus, quia divina potentia operatur: ex cordibus lapideis facit carnea, ex mortuis vivos, ut Apostolos timore confectos admiranda fortitudine & constantia roborabat, & donis miraculorum replebat. Arma nostra, inquit Paulus 2. Corinth. 10. non sunt carnalia, &c. At 1. Reg. 19. dicitur: Non in vento valido montes subvertente, & petras confringente; nec in commotione, nec in igne Dominus, sed in voce tacita & tenui. Item super Christum descendit Spiritus sanctus in specie columbæ, quæ significant Spiritum Dei levissimæ auræ, & simplicitati & quieti columbina: potius similem esse quam vento valido, terræ motibus & flammis Isaias de Christo, Ecce (inquit) Servus meus non clamabit, &c. Resp. Diversa, sed non pugnantia monstrantur hæc symbola & testimonio in natura & actione Spiritus sancti, &c. Lenis autem & mansuetus est. i. Quia Deus ad misericordiam magis quam ad iram est propensus: beneficiis per se, perditione non nisi per accidens lætatur. Ideo dicitur alienum opus facere, ut faciat propriam. Isai. 28. 21. Misericordia in mille, vindicat in quatuor generationes: non irascitur sine aliqua misericordia, in ira recordatur misericordiarum: misericordia sine ira: omnium iniquitatum peccatoris penitentis non recordatur. Ezech. 18. 2. Quia numquam aut in principio, nec flatim, mediis vitur, violentis & terribilibus. Calamum quassatum non conterit. Stulta & infirma mundi elegit, in silentio & spe fortitudo piorum, Rogantur fideles, nomine Christi, 2. Corinth. 7. ut reconcilientur Deo. 11. Quia fecit mansuetos. Exemplum est ipse Christus, discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Beati mansueti & pacifici. Estote simplices sicut columbæ: sine fraude & cupiditate vindictæ. Est autem validus & vehemens Spiritus, quoniam efficaciter agit per instrumenta infirma. Vis ejus potenter exierit sese in electis, eos convertendo: in reprobis eos convincendo, judicando, damnando, & morte æterna puniendo. Odor vitæ & mortis, &c.

C Ventus, & si validus, tamen non semper æqualiter flans: sic non semper æqualis gratia & vigor donorum Spiritus sancti in electis. Bernard. epist. 253. homo in hoc sæculo numquam manet in eodem statu: sed semper proficit aut deficit.

Ventus ducit in mari navigantes in portum. Nos navigamus in periculoso mari, in mundo. Hic flatus Spiritus sancti regit nomen, hoc est, totam Ecclesiam Christi & singula membra, & provehit in portum, hoc est, in cælum, &c. Qui Spiritu Dei ducuntur, hi sunt filii Dei, Rom. 8.

Ventus sonat, & tanto magis quanto ipse flat validius, & quanto validius ei resistitur. Spiritus sanctus excitat confessionem & tanto magis, quanto ipse agit efficacius in cordibus, & quanto acrius resistit mundus prædicationi Evangelii. Exemplum sunt Apostoli in Pentecoste, edentes confessionem sonoram, &c. Item Act. 4. Non possumus nos quæ vidimus & audivimus non loqui. Accendit enim animas zelo gloriæ Dei. Act. 17. Irritabatur Spiritus Pauli in ipso cum videret civitatem idolis dedicatam. Rom. 10. Corde creditur ad justitiam: corde fit confessio ad salutem. Exemplum habemus nostrorum temporum: quo magis adversarii conantur reprimere Evangelium, eo magis propagatur.

D Ventus tempestates ciet in mari. Spiritus sanctus per professionem Evangelii excitat motus in mundo dissensiones, pugnas, bella, cades, &c. Occup. Atqui Spiritus sanctus pacificus est mansuetus. Resp. Pacem & mansuetudinem efficit in iis quibus donatur: sed bellum & persecutio sequitur confessionem veritatis propter malitiam hostium Evangelii. Ideo Christus ignem veni mittere, &c. Non pacem, sed gladium. Nostro tempore, quantæ tempestates motæ; quantum sanguinis fufum? procellæ, & fluctus decumani nos petunt: Deum oremus ne nos opprimant.

Ventus terra nascentia fovet & vegetat, quia aërem, terram, & res ipsas perspirat, humorem & siccitatem in illis temperans. Sic Spiritus sanctus & Creator fuit cum Patre & Filio, & adhuc fovet ac conservat res creatas. Genes. 1. 2. Est etiam regeneratur hominum ex cælesti semine verbi Dei, quod non fert fructum nisi ab ipso excitatum: neque fructus manet nisi iplo affante & fovente corda. 1. Corinth.

Corinth. 3. Ego plantavi, Apollo rigavit. Deus dedit incrementum. Joann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu non ingredietur regnum caelorum. Idem significatum est vento fuscitante ossa, Ezech. 37. quia Spiritus vivificat etiam corpora. Job. 3. 34. Spiritus Dei fecit me, &c. Et animas Ideo Spiritus vitæ dicitur. Rom. 8. 2. & Spiritus vivificans, 2. Cor. 3. 6. Et refuscitabit ad vitam æternam consummabitque beneficium inchoatum. Rom. 8. 11.

Ventus aërem purgat. Spiritus sanctus in nobis dispellit nebulas ignorantiae Dei, errorum, cupiditatum malarum, &c. Illuminat mentes agnitione Dei, Est Spiritus veritatis docens Apostolos & pios omnes omnia.

Ventus, siccum aërem humectat: humidum siccatur & serenatur: æstum refrigerat. Spiritus sanctus conscientias sensu iræ Dei arefcentes, contabescentes, & tristitia obnubilatas, consolatione & sensu gratiæ divinæ rigat, serenatur, reficit.

Ventus non solum refrigerat in æstu, sed ignem etiam excitat flando. Sic Spiritus sanctus incendia & ardorem malorum affectuum, cupiditatum, & desperationis ignem infernalem extinguit: accendit autem in cordibus ignem caelestem, id est, amorem Dei & proximi.

Frigidi fumus natura: sed per Spiritum sanctum dilectio Dei in cordibus nostris effunditur & sensu illius exitatur dilectio nostra erga Deum & per hanc dilectio proximi. Rom. 2. Misit in corda nostra Spiritum filii sui clamantem, Abba Pater.

SPIRITUS Sancti lux vivifica.

Pulcherrimus flos, & si quis alius inter omnes insigni varietate colorum admirandus, quem à forma Turcici pilei Tulipam nominant, quæ fuerit planta apud veteres nondum plane constat; quamvis pertinere ad Narcissos nonnulli rei herbariæ peritiores conjiciant, nunc passim in hortis cultus celeriter ad radios solares sese pandit, illis vero occultatis, aut pluvia tempestate superveniente statim rursus clauditur ac languescit. Illuminationis caelestis hieroglyphicum, ad quam mens conversa clamat,

O Lux beatissima,

Reple cordis intima

Tuorum fidelium,

Addamus & illud,

Marcidus ut flos hic languescit sole latente;

Cælesti sapimus sic sine luce nihil.

Sine tuo Numine,

Nihil est in homine,

Nihil est innoxium &c.

STUDIORUM Modus & ratio.

Sunt nonnullæ plantæ, quarum flores nocte tantum, ut Hesperidis, aliæ ad auroram, ut Genistæ Hispanicæ vel Italicæ dictæ, arborecentes, gratum odorem spirant; quarum flos deinceps Sole superveniente, potissimum fervidiore, plane redditur inodorus. Cujus rei causam Theophrastus & alii referunt in humidam ac siccam tenuitatem ac paucitatem, quæ ambo acre diurno calidiore superveniente facile dissipentur. Admonemur hoc symbolo, labore ac industria in laudabilibus rebus universis, vel addiscendis vel gerendis opus esse, non desidia ac procrastinatione. In primis vero indicatur, horas matutinas (cum diluculum etiam in sacris literis accuratum studium & rem mature procuratam significet) & tempestivas, ad studia liberalia ac musas excolendas esse convenientissimas. De quo hæc hendecasyllaba doctiss. Jo. Sambuci plura erudite admodum subjiciunt.

Quod tempus studii severiores

Certatim tribuunt feruntque amicis

Est aurora parans viam diei,

Nondum cum radiis sequens coruscans

Sol, pastos revehit suos jugales.

Tum nulli impediunt graves calores,

Vexant frigora nec molestiosa.

Ergo qui sitiunt sacros liquores,

Auroram studiis colant amicam.

Notus est omnibus Hesiodi versus:

Ἡὸς ὄρε' ἔργου τεύχε' ἀπομύσει' αἴσαν.

Huc pertinet quod noctem Græci ἐν Φεβρίω appellarunt, teste Plutarcho ἠδὲ πολὺ παραγυρισμένη & Clemente Alexandrino in Protreptico.

STUL.

S T U L T I.

Camelopardalis Græce ac Latine dicta, Ethiopib. Nabis, Arabibus vero ac Turcis Zurnapa unde vulgare Ciraphæ nomen, apud Pausaniam libr. 9. Camelus Indiæ putatur. Plinius Julium Cæsarem primum Romæ in amphitheatro ludis Circensibus spectandum hoc animal dedisse scribit, quod Dion libr. 43. confirmat, atque ibidem Camelopardalin accurate describit, quemadmodum & Oppianus 111. Cyneget. Heliodorus, Strabo, Petrus Bellonius inter recentiores, Observat. l. 2. Strabo libr. 16. propter asymmetriam & partium inconcinnitatem Camelopardali nihil tribuit celeritatis, ac *Belonua* potius esse dicit. Unde Horatii dictum libr. 2. epist. 1.

Diversum confusa genus Panthem Camelo.

Recte autem hac similitudine illi notantur, qui omnia dicunt vel faciunt stulte & confuse, nec ullibi sibi constant. At contra in omnibus rebus verus ordo commendatur & Harmonia mutua, quam Plutarchus divinam, pulchram, admirandam, ut antea Plato & Aristoteles, cognominat.

Stultorum numerus innumerus. Verum ad quasdam classes eisdem revocare fert animus. Prov. cap. 26. v. 11. Sicut canis, inquit Salomon, ad vomitum suum revertitur, sic stultus iterat stultitiam suam. Et S. Apostolus Petrus, 2. ep. c. 2. v. 22. Sus lota reversa est ad volutabrum cœni. Nomine stultitia, primum errores salutis nostræ fundamenta concutientes intelliguntur: deinde mundi inquinamenta, quorum meminit Apostolus. Hieroglyphicas notas igitur habemus in cane ad vomitum suum revertente, & sue lota in cœno iterum provoluta. 1. Perfidorum & transfugarum qui agnitam Christi veritatem deferunt. 2. Hypocritarum, & improborum, de quibus Chrysof. Homil. 5. in 1. ad Timoth. cap. 2. scribit, Homo, qui a versu fuerit a peccato suo, & rursus pergens, eadem fecerit, est instar canis ad vomitum suum reversi. 3. Scurrarum, qui nihil nisi inania verba dicentia obscena, sycophantias & sarcasmos evomunt, hauriunt & perpetuo meditantur. 4. Voluptuosorum & Epicureorum, qui turpissimis sceleribus, fannis & profana mente Dei longanimitate tota vita abutuntur, subinde crimina criminibus cumulantes. At Servator noster. Matth. 7. 6. Nolite, inquit, dare sanctum canibus, neque mittatis margaritas vestras ante porcos. Nazianzenus, postquam Julianum variis modis exagitavit, tandem subjungit S. Petri dictum. Et Clemens Alexandrinus in Protreptico 2. ad Græcos, suis homines prolixè depingit, ad eos gnomen Democriti accommodans, suos magis delectantur luto quam aqua, & in quibuslibet voluptuose insaniant. Potest etiam Hieroglyphicon istud repræsentare Sophistas qui altercationibus gaudent, veritatem mendacius, quantum in se est, confurcantes: de quibus lepide quidam dixit,

Hoc scio pro certo, quod si cum fercore certo,

Vinco, seu vincor, semper ego maculor.

Et alius de unoquoque istorum, Hic homo, ne incipiens quidem peccare, minimis rebus posuit fundamentum; sed ita ingressus est, ut neque ab alio vinci possit neque ipse omnino reliqua ætate præterire. Itaque nihil aliud studet, nisi ut lutulentus sus, cum quovis volutari.

S T U L T U S.

Musca in unguentum fragrantissimum collapsa, si illic moriantur, odorem corrumpunt & bululis veluti scabie obducunt; sic lævis quædam culpa (quam Hebræi stultitiam, ut & graviora delicta nominant) homini ob sapientiæ famam & reliquas naturæ dotes claro, multum existimationis adimit hominum sapientissimo teste, Ecclesiast. 10.

SUBLIMITAS.

Pingunt accipitrem Ægyptii cum sublimitatem significare volunt, inquit Horapollo, lib. 1. cap. 6. quoniam cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, oblique ferantur, recta sursum evehuntur; solus accipiter recta in altum.

SUPERNA meditando.

Hieroglyphicon fuit Joannis Baptistæ Rasarii viri doctissimi & nostro seculo celeberrimi sicuti ipsius scripta abunde testantur, Aquila nigra supra nubes volare contendens, quod Lucas

cas Contilis scriptor Italicus explicat, cujus verba in hunc modum covertere in linguam Latinam volui. Est opinio Graecorum quorundam autorum, quod species quaedam Aquilæ nigra sit, quæ quando timet ne quid damni illi inferatur, neve per insidias capiatur, ad nubes usq; & ulterius evitandi periculi causa suo volatu ascendere conatur, neq; cessat donec se in tuto fore existimet. Verisimilius tamen est, Aquilam tamquam reginam avium ista proprietate admiratione digna esse præditam, quod ad Solem fixis oculis propter visus acumen, & absolutam hujus sensus perfectionem sese convertens, facile illum eximium splendorem ferre queat. Alii existimant, Aquilam beneficio luminis incomparabilis non solum vitæ longitudinem sibi conquirere, sed simul etiam pennas & vires renovare ac instaurare: quare ajunt, tempore potissimum autumnali, quando per plures dies coelum nubilum & obscurum nobis solis conspectum admittit; aquilam ad superiora loca se conferre, intentisque oculis solares radios intueri, ac illis foveri ac sustentari. Hinc clarissimus iste vir ostendere voluit, se animo constanti & obfirmato, unicum hoc semper desiderasse ac expetivisse, atque omnes eo suas cogitationes direxisset, ut nimirum superatis omnibus rebus adversis, & quocumq; discrimine contempto, tandem ad certum portum & asylum, ac veluti ad verum lumen & splendorem perpetuum; bonarum scilicet artium ac laudabilium scientiarum cognitionem ac possessionem, pervenire, quarum ope & auxilio tuto & sine impedimento acquiesceret, ac sese quasi sua virtute involveret.

Nubibus, ecce, Jovis volat altior omnibus ales.

Tu quoque ad alta animum, si sapias, alta vola.

SYCOPHANTÆ.

Aranæ etiam optimorum & fragrantissimorum florum succum vertunt in venenum: Sycophantæ etiam pie tum dicta, tum facta sinistre interpretantur & depravant.

TACITURNITAS.

Turdus, *κίχλη* Græcis, ab Isidoro putatur à tarditate ita dictus, quamquæ alii potius per *ὀνομασποικίαν* sic nominari existimant. Aristoteles de histor. Animal. tria genera recenset ex primo genere est *ἰζοφάγος*, *πισκίνορος*, *2. τερχίας pilaris*, & *3. ἰλιάς iliacus*. Alii plura addunt, de quibus nimis longum esset hoc loco disserere. Habuit autem hoc Hieroglyphicon in crebro usu prudentiss. simul ac doctissimus vir Albertus Lollius, qui in Academia Brixienfi se arcanum nuncupari voluit, propter singulare studium secretiorum consiliorum quibus delectabatur. Turdo autem non ideo taciturnitas attribuitur, quod semper taceat, vel plane expers sit vocis, sed quia ab omni garrulitate abstineat, idque potissimum faciat, quando solus in prato viridi vel simili aliquo plano ac patente loco versetur. Hincque factum quod antiquitas Harpocrati silentii deo turdum sacrificari. Quamquam vero Erasimus & Pierius ex Xenodoto proverbii *καὶ φόνος κίχλης*, sordior turdo interpretentur, apud Suidam tamen & Varinū ex Eubuli Dionysio, videtur potius de taciturnitate esse intelligendum. Sunt autem innumera sententiæ apud autores, quibus silentium & taciturnitas commendatur, & nos superius quoque de eo aliquid attigimus, idq; paucis verbis Menander studuit exprimere, ubi inquit,

ὅτι ἔδδεν σιωπᾶς ἢ χησιμώτερον,

id est,

Nilil silentio est utilius,

Plura de hoc qui velit cognoscere, legat Isocratem ad Dæmonicum, Plutarchum in comment. *ἀδολεσχίας*, & in libello de Iside & Osiride, Agellium, lib. 11. cap. 10. Plinium lib. 3. cap. 5 & lib. 28. cap. 6. & præterea Paræmiographum in proverbio, Tutum silentii præmium.

O decus eximium mentis sapientis, & apto

Tempore nosse sua & tempore nosse loqui.

TALIONIS pæna.

Silurum veterum male à Th. Gaza apud Aristotelem Glanim esse verum, & imprudenter à Jovio aliisque cum Sturione confundi, recte notavit Rondeletius, Sed Ausonii Silurum in ejus Modella non esse Silurum veterum & Plinii; verum ipsam Sturionem, erudite evincit Jos. Scaliger in Anal. Lect. Certe veterum Silurum in rerum natura non esse desisse, sed hodieq; cum in mari, tum in Da-

A Danubio, aliisque majoribus fluminibus reperiri, certum est, & historia piscium scriptores late de re tota differunt: ejusque veram effigiem exhibet, ad quam nostra quoque conformata est. Grassator est Silurus & voracissimus, piscibus aliis sine discrimine se explens, & omne animal appetens: ut ex Plinio constanter fere omnes tradunt. Unde & à Germanis ad Danubium *Sebaid* dicitur, à damno, quod voracitate sua dare solet. Silurus igitur ut omne animal appetit, sic ipse ab hominibus contra ad delicias epularum studiosissime appetitur. Variæ igitur à piscatoribus fruantur ipsi insidia, & aliquot illum capiendi modos recensent auctores. Sic videlicet ex Rhadamenti lege, & ex talionis pœna, quæ & decemviris & Mosi visa est æquissima, merito quisque patitur, quod fecit aliis. Nec refert, etiam si non statim, sed lento gradu vindicta veniat. Nam ut pulcher. Heliod. ait in *Athiopicis* lib. 1. *ἡ πάντα πῦρ καταλέλοιπεν ἡμᾶς, ἡ δὲ ἰσχυρὰ καὶ ἠσιόδοσι δὴ ἀμύγη μὲρ ἀντιχὲ πικρῶσι ποτὶ τὸ χέρι τῆ ἀμύγας πικρῶσιν, τοῖς δὲ ἅτως ἀθεσμοῖς οὐκ ὄφθαλμοῖς τὸν ὀφθαλμὸν*: Non omnino deseruit nos justitia secundum Hesiodum: sed quamvis interdum aliquantisper commiserit in sceleribus hominum, in longum tempus ultionem protrahens, tamen in ejusmodi nefarios acrem, injicit oculum. Lege Plut. *ἠδὲ τὰ θεῶν, θεῶν πικρῶσιν*.

B Ubi de viperæ coitu Plinius differit, Tertia die intra uterum catulos excludit, deinde singulos diebus singulis parit, viginti fere numero. Itaque ceteræ tarditatis impatientes perumpunt latera occisa parente. Paulo aliter Aristoteles & Theophrastus hæc exponunt. Herodotus quidem hanc mari prius interempto pœnam luere feminam affirmat, cui ad stipulantur Horapollo, Nicander, Alianus, Plutarchus, Basiliius magnus & Hieronymus. Sed Apollonius apud Philostratum, & Maximus Tyrius superesse partui suo viperam tradunt. Quod similiter confirmant Jo Brodæus in Misc. & Jul. Caf. Scaliger in Exerc. Quicquid sit, typus profecto hic talionis pœnæ est insignis, ut merito ab eo potius, quam ab Oreste aut Alcæone ex Tragediis exempla ultæ paternæ necis petenda esse Alianus censet. Potest etiam accommodari in malorum parentum nefariam sobolem. Nam, ut Nicephorus Gregoras argute ait, *τῶν πονηρῶν ὡσεὶ ἀτῶν ἀξία τὰ γένηται*. Malorum seminum mali fructus. Certè Proclus Archimedi in hanc rationem scribit apud Theophrastum Simocatam: *ἡ παῖδας ἐξείς πατρὸς κακίας εἰκόνας ἀληθεῖς καὶ ἰσάλατα ἔτα ἔτα ἔτα τῆς ἐχιδνῆς κνήματῶν μητρικῶν ἀνοσιότητων*

C *Ἐξ ἑστέων, τὴν κούφορον καὶ πηλοῦ γαστέρα. Διὰ φρήγνόντα*: Liberos habebis victorum paternorum ventrem & expressam imaginem. Sic enim & viperæ partus, maternam impietatem amulantur, dum ventrem, qui eos tulit & nutrit, lacerant. Angelus Politianus alio sentu hoc Hieroglyphicon de Marfilio Ficino, paucis annis innumeros ingenii fetus producente usurpavit, hæc addita *Ἐπιγῆφῆ*: ANTE PARIS QUAM CONCIPIS. Alius quidam vir magnus idem torquet in hostes Ecclesiæ, qui illam quidem non secus, ac viperæ soboles matrem rodant ac lacerent, sed illa tamen incolumi & salva, ipsi misere pereant. Ad prius Hieroglyphicon accommodantur sequentes vers.

Ecce ut rupta alvo protrudat viperæ gnatos.
Sustulit illa matrem, sustulit hæc soboles.

Ad postremum autem referimus Hexastichon:
Viperæi exedunt ceu matris viscem fetus:
Sic, quos ipsa suo fovit alumna sinu.
Roditur, heu, nimium sanctorum Ecclesiæ multis!
At non eventu, nec ratione pari.
Viperæ nam salva infelix prole interit, illis
Hæc contra extinctis non peritum manet.

TEMERITAS.

D Efnitur Temeritas, ut sit defectus consilii, & præcipitatio quædam, imprudentiæ cognata, per quam ea fieri dicuntur, quæ ratione non geruntur, vel propter impetum voluntatis, vel passionis, vel ex contemptu. Ideo temeritas continetur sub præcipitatione, quæ utrumque respicit, sed magis primum, Recte itaque Horatius lib. 3. Od. 4.

Vix consilii expertis mole ruit sua:
Vim temperum dii quoque provehant
In majus: iidem odere vires
Omne nefus animo moventes.

Ee Ob

Ob hanc causam D. Ambrosius, quum olim apud Thesalonicanam seditio esset exorta, & Theodosius Imperator ira incensus, ex improvise plebem ad ludos congregatam, à militibus obrunctam sufflisset, persuasit imperatori, ut in omni poena capitali sumenda, spatium triginta dierum interponeretur, à lata sententia ab Imperatore, ne is impetu & furore illa faceret, quorum etiam eum postea poeniteret, illa tamen non possent amplius emendari, & hac ratione locus misericordiae vel poenitentiae non periret, sicut legimus in Sozomeni hist. Eccl. lib. 7. cap. 24. & in August. lib. 5. de Civit. Dei, cap. 26. & l. Si vindicari, C. de poenis. item Carm. cum apud Thesalonicanam, in q. decreti. Temerariorum hieroglyphica tabella est is, qui equum conscenderat furentem. Raptans enim illum ferebat equus: at hic non magis descendere equo currente potuit. Hic quidam obvius, Quo abis? inquit. Ille vero, demonstrans equum digito, verbis in auras evanescentibus clamavit: Quod isti placet. Eos etiam si quis interroget, Quo ferimini? vera volentes dicere, respondebunt simpliciter quidem, Quo cupiditibus nostris placet? parùm vero quo quidem voluptati, aliquando autem quo gloriae vanae, non nunquam turpis lucris studio. Sæpius ira, metus, desperatio, vel aliud quid ejusmodi temerarios transverfos rapit, & in ruinam suam evehere videtur.

Non te quasi veris extra, inquit Persius, Satyra prima. Hieroglyphicon à Cochlea testæ suæ inclusa petitur, & principibus atq; Rebus publicis (aliorum principum potentissimorum respectu, non multum valentibus, quibusque quies tuta est, apprime conveniens. Monet eos autè Persius ne immature prodent cum certo vitæ suæ periculo. Sibi optime consult quicumque cum eodem Persio Sat. 7. gloriaripotest:

*Hic ego securus vulgi, & quid præparet Auster
In salix pecori, securus & angulus ille
Vtini nostro quia pinguior: &c.*

Cochleæ telo confixa hieroglyphico usum ferunt Ferdinandum Calabriae ducem, postquam à Rege Hispaniæ in bello Navarrens, quod in Gallorum castra transire parasset in Sciatiæ arcem, qua Aragonii Reges ad Illustrium virorum carcerem utebantur, coniectus fuit, sicut eam historiam Fr. Guicciardinus recenset lib. 11. Ostendere nimirum miserimus Princeps eo voluit, quod Achæis T. Quinctius apud Livium lib. 36. similitudine pene eadem ob oculos posuit: Testudinem ubi collecta in suum tegimen est, tutam ad omnes ictus esse, ubi exorit partes aliquas, quodcumque nudavit obnoxium atque infirmum habere. Meminit & Plutarchus in vita T. Flamini. Hinc rectè Plautus: *Feliciter sapit, qui alieno periculo sapit.* Quo pertinet pulcherrima Polybii *ἱστορίων* lib. 1. quam ita Latine interpret reddidit: Cum duo hominibus modi propositi sint, quibus facile mutare in melius queant; unus ob suam cuiusque calamitatè, alter ob alienæ exemplum; proculdubio primus efficax quidem est, sed non sine detrimento ejus cui accidit. Secundus vero, etsi non habet in se tantum virium, ideo tamen præstat, quod omnis damni prorsus est expers. Quo fit ut priorum quidem nemo sit, qui sponte eligat, cum absque dolore & periculo accidere id nequeat. Hunc vero semper amplecti convenit, quod per eum sine detrimento cernere licet quod est melius. Idcirco rectè consideranti, optima ad veram vitam institutio videtur esse experientia, quæ sit ex commemoratione rerum ab aliis gestarum. Polybius *πρωγαλινὸν ἰσοεῖας* nominat. Hæc enim duntaxat absque omni damno optimos veri iudices perficit.

*Non tibi tela nocent latitanti erumpere at ausum
Consignant: temere qui ruit, ille sapit.*

TEMPORIS prænotio.

Crocodylus Ægyptii & Indiæ inquilinum animal est, de quo Plutarchus, divinationi (inquit) non rationi imputetur hujus animalis prænotio. Nam neque infra nec ultra illud spacium, ad quod Nilus sua anima eluvie perventurus est, progressus ova ponit, ut quicumque agricola in ea incidat, cum ipse intelligere, tum aliis præ narrare queat, quousque sit effluxurus amnis, a deo scite dimensus est, ne humidus ipse humido incubat. In libro de Iside & Osiride plura de Crocodili prænotione idem auctor. Plinius lib. 8. cap. 25. parit ova, quanta unferes, ea que extra eum locum semper incubat præ divinatione quadam, ad quem summo actu eo anno egressurus est Nilus. Huc pertinet Pittaci dictum, *πρωτὴν καὶ ἔσχατον*, id est, tempus nosce, Et Heliogdus monet,

μετὰ Φυλάδασι, καὶ ἐξ ἅπασαν ἀρετῶν. id est, *Observato modum: nam rebus in omnibus illud, Optimum erit, si quis tempus spectaverit aptum.*

Et Pindarus Olymp. 13. ἐπειτα δὲ καὶ ἐκάστῳ μέρει, νοῦσαι ἢ καὶ ἐξ ἀρετῶν, id est, *Consentaneus autem unaquaque in re est modus, quem intelligere oportunitas est optima.* Quæ providentia quam sit utilis, Sophocles in Electra demonstrat his verbis:

ἄφρονος, ἃ δὲν ἀνθρώποις ἔφου
κέρδιον λαλεῖν ἀμεινον, ἃ δὲν ἄσσοφον. id est. *Providentia nullum hominibus aptum natum est. Lucrum capere melius, neque mente sapiente.*

Et in hieroglyphicon illud ingeniosum extat Distichon,
*Nesse modum tempusque doces, Crocodile magister,
Et ventur a diu tempora prospicere.*

TEMPORI *serviendum.*

Aquila serpentem in ore tenens, ac in alto monte ex omni parte conspicuo sedens, ex quo imbres & tempestates horribiles imminentes undique respicit, pro simbolo fuit usurpata ab excellentissimo viro Andrea Canutio Medico Aulico sacratissimi Imperatoris Maximiliani 2. laudatissimæ memoriæ, quo innuere, dubio procul, voluit, se instar Aquilæ reginæ avium suis oculis perspicacibus, in omnes partes hujus mundi, unde aliquid ad versi vel incommodi oriri posset, intentum, constituisse omnino vera ratione ac solerti prudentia omnia mala diligenter observare, & quasi à longinquo præcavere & vitare, à quibus lædi forsitan posset, in primis vero à se in tempore amovere omnes machinationes invidiæ plenas, & obreftationes maledicorum hominum, sibi que de locotutiore tempestive prospicere. Serpentem autem Aquila in ore detinet, non ad devorandum (quod alioquin fieri scribitur) sed ut admoneat, caute & circumspicte esse agendum, cum sciamus tam in sacris, quam profanis literis prudentiæ iconem esse serpentem. Sperat autem ipse quoque author hujus hieroglyphici, se in aliquo loco securo, & à vulgi turba remoto, placide meliora tempora esse expectaturum, & interea otio honesto & literato operam daturum. Hinc Cicero quoque in epistola quadam ad Brutum graviter paucis verbis monuit, tempori cedere, id est, necessitati parere, semper sapientis fuisse habitum, quam sententiam Phocylides uno versu nobis proposuit,

καὶ κῶν λαλεῖν, μὴτ' ἀντιπτεῖν ἀνέμοισι.
Temporibus servire, nec Ventis velle resistere.

Ad sacri silentii cultum hoc Distichon accommodatur,

*Nubila si fuerint, sapienter comprime linguam;
Tunc loquere, illuxit si qua serena dies.*

καὶ ἔτιον ὅδ' σιωπῆς ἔστιν ἢ λαλεῖν μέτρη.

Satius enim est tacere, quam temere loqui, inquit Philonides apud Stobæum, Serm. 33. Est & fideli tuta silentio merces, Horatio teste, Carm. lib 3 Od. 2. Et Menander in monostichis, ait,

ἃ δὲν σιωπῆς ἔστι χρησιμώτατον,
Utilior haud est ulla res silentio.

Nullus repertus est Epaminonda Thebani seculo, qui plura quam vir ille sciret, & pauciora loqueretur. In ejusdem vita apud Amylium Probum dictum egregium extat. Commissa celare interdum non minus prodest, quam diserte dicere.

TENEBRIONES. *Nebulones.*

Lampyridem noctu, aut caliginosis tantum in locis splendescere constat. Quidam Strabi non nisi inter cæcos regnant: veritatis lucem & splendorem ferre nequeunt. Illustrium & magnorum virorum conspectum, ut noctuæ meridianam Solis lucem fugiunt, ac rerum umbris & imaginibus, exemplo eorum, quos in specu vincios federe, umbrasque mirari. Plato monet, sese oblectant. Virtutis autem splendor tantus est, ut nunquam non conspicuos reddat gubernatores heroicis, de quorum dotibus recte Cicero pronuncia vit. Tempestate sæva virtus quieta est, & licet in tenebris: pulsa loco manet tamen, splendetque per se semper, neque alienis unquam sordibus obsolescit.

Macrobius tradit Ægyptios per tauri figuram significare terram: propterea quod animal hoc ad rem rusticam imprimis aptum, atque etiam necessarium esse compertum sit. Idque etiam sacrae literae testantur: nam boves pingues per somnium Josepho oblatae terrae fertilitatem, macilentae vero sterilitatem portendebant. Præterea ex Romanorum numis antiquis idem quoque colligitur, in quibus nihil illis usitatus, si vel terrae fecunditatem & ubertatem, vel rei frumentariae copiam, aut coloniarum ac municipiorum deduciones, aut agrorum designationes & divisiones indicare voluerunt. Alianus quoque lib. II. variae hist. cap. 53. hoc animal πάντησπον καὶ ἀνθρώποις λισπλάσσει τον εἰς γεωργίας κοινωτλας, id est, maximi usus & hominibus utilissimum esse ad agriculturae exercitationem, dicit. Bos igitur vel taurus, quem Varro lib. 2. cap. 5. socium hominum in opere rustico & Cereris ministrum appellat, merito terrae ipsius nota hieroglyphica dicitur. Et antiquos a bove aratore Cererisq; servo abstineri voluisse ita severe vero asserit, ut capite sanxerint, si quis talem occidisset.

TERROR ex errore.

Memorabile stratagemata narrat Livius lib. 22. de Hannibale in Castellanis angustiis incluso Fabio Maximo Cunctatoris prudentia. Commentus est enim Pœnus ille ludibrium oculorum specie terribile ad frustrandum hostem. Quale autem fuerit stratagemata, prolixè descriptum non est quod lectori studioso describamus, quum sit ipsis pueris notissimum. Sed hieroglyphicum istud boum, numero magno, ignem in cornibus accensam gestantium, errore & terrore captos Romanos in fugam conjicientium ostendit inter præcipuas ducis bellici virtutes hanc non esse postremam, ut si quando se tempore locoque ac aliis in rebus hosti suo inferiorem videat, nequam tamen plane desperet, sed in omnem occasionem intentus, non minus arte & ingenio quam aperto Marte adversario suo terrorem simul & errorem incutiat, atque hoc pacto se suosque conservet incolumes, & ab omni periculo tutos præstet. In qua tamen parte nimis callida, multo minus perfida consilia locum habere non debent. Denique

Fraudem fraude, astum non fallere de decet astu.

Sæpe timore timor traditur, arte dolus.

TRIBULATIO utilis.

Referti sunt tam sacrorum quam ethnicorum libri non solum dictis pluribus egregiis, sed etiam nonnulli integros libros conscripserunt, quibus docemur, magnam sæpe nos utilitatem capere ex rebus adversis, quas ipse Deus ad nostri emendationem immittit. Sunt enim bonis & piis univèrsa instar flagelli, quo frugum fasciculos excutimus, frumentumque ipsum à paleis inanibus discernimus. Significat autem in sacris literis tritura laborum & calamitatum exercitationem, jubemurque esse similes frumento, quod per trituram ac ventilationem fit mundius. Unde D. Chrysostomus homil. 3. in 3. caput Matth. Sicuti granum, inquit, inclusum in palea foras non egreditur, nisi fuerit tritum: sic & homo de impedimentis mundanis & rebus carnalibus, quasi in palea involutus, difficile egreditur, nisi fuerit aliqua tribulatione vexatus. Idem D. Cyprianus Serm. 4. de mortalitate tradit. Quando ara fruges terit ventos grana valida ac robusta contemnunt, inanes paleas statu portante rapiuntur: Sic S. Paulus post naufragia, flagella, post carnis & corporis gravia tormenta non vexari, sed emenari se dicit in adversis. Huc pertinet usitatum proverbium, πειθήματα & ἄσπερα ἴματα, id est, qua nocent, docent, Et distichon:

Si tritura absit, paleis sunt abdita grana:

Nos crux mundanis separat à paleis.

Tetrafiticum item:

Quod duro lima est ferro messique flagellum,

Auro quod ignis est rudi,

Hoc tibi, si sapias, crux est, licet aspera: quinquis

Cælum Deo petis dices.

TYRAN.

TYRANNI

Est quoddam luporum genus, Oppiano teste, quod Syrium orientem maxime metuit, & eo exorto in aliquod antrum aut terræ hiatus se abscondit, dierum Canicularium finem, & Syrii sideris occasum expectans. Hoc hieroglyphico magnus quidam princeps usus est, cum ad ejus adventum nonnulli Reguli minus iuste erga subditos sese gerentes, atq; illius metuentes vehementiam & auctoritatem, se in alias regiones subduxissent. Testantur autem historiarum iniusta imperia non esse diuturna. Unde Seneca in Medea,

Iniqua nunquam regna perpetuo manent.

Quem locum egregie explicat Demosthenes Olynth. 2. Et Herodotus breviter hoc libro tertio confirmat tyrannidem cognominans fallacem. Sic Romanus sapiens libro primo de Clementia, Reges, inquit, confenscunt, ac regna tradunt nepotibus. Tyrannorum brevis & execrabilis potestas est.

TYRANNIS.

Litram, quam Græci ἐσθηδὴν, vel ἐσθηδῆν, Alianus caniculam fluviatilem norunt illi, qui piscinas habent uberiores, in quibus interdum magnas strages edit. In piscibus & quidem melioribus capiendis mira illi agilitas & tanta sagacitas, ut dicatur ex aqua per rivulum effluente, longe admodum piscium odorem ex vivariis percipere, quæ ubi invaserit, in omnes sævit, quamvis non universos possit devorando absumere. Tabella hic occurrit hieroglyphica: admodum evidens tyrannicæ crudelitatis, quæ nil nisi cruentum & nefarium spirans omnibus est infesta; imprimis vero bonos & virtute præstantes viros e medio tollit. Nam secundum Claudianum de xv. consulatu Honorii;

—Sors ista tyrannis

Convenit, invadeant clari fortesque trucidant.

Munitique gladiis vivunt, septique venenis

Anticipites habeant artes, trepidique minentur.

Et Cicero libello de amicitia ait: Hæc est tyrannorum vita, nimirum in qua nulla fides, nulla charitas, nulla stabilis benevolentia potest esse fiducia, omnia semper suspecta atque sollicita sunt, nullus locus est amicitia. Nam secundum Sophoclem in Oedipo ὁ βίος τυραννίδος ἄδικος καὶ ἀνόμιμος, id est, Injuria creat tyrannum. Quare Antisthenes philosophus, ut est in Stobæo, carnifices tyrannis in pietate præferebat: quoniam a carnifice quidem homines injusti interimuntur, a tyranno autem etiam innocentes.

Plures lutra necat pisces, quam condat in alvum:

Sic rabie tumidus se va tyrannus agit.

TYRANNIS *sevissima.*

Aristoteles 8. historiarum anim. 29. cap. observavit, quod vipera Scorpionem devoret: ideoque venenum alere tanto deterius, adeoque morsum ejus esse lætifera, quod venenatis pasci solet. Idem sæpe in Italia a viperarum captatoribus observatum: quanquam capsulis inclusa, scorpionibus objectis, raro id faciant. Galenus de Theriac. lib. 13. auctor est, viperam alia etiam venenata animalcula consumere, puta buprestes, cantharidas & istiusmodi, ipsi proculdubio non ingrata cibaria. Eodem scilicet modo homines crudules, & natura facti ad tyrannidem, læviores tamen longe evadunt, cum ad inclinationem illam innatam accedit perversa & flagitiosa educatio, & consuetudo ex pessimis moribus inquinatissima. Verissime enim Plato dixit 6. de Leg. Ἄνθρωπος ὅς ἢ ὡς Φαίδρος ἢ ὡς Πρωκλῆς, ἢ ὡς ἄλλοι παῖδες τὸ ὄργησεν, ἐν τῷ χυμῷ, θεοῦ τὸν ἡμῶν ἀνθρώπων γένος φιλοῦσιν, ἢ ἢ καλῶς τρεφῆν, ἀγένητον, ὁποῦ Φύσις γὰρ: *Hominem autem mansuetum animal esse dicimus. Porro si cum natura felici rectam quoque disciplinam fuerit affectus, in divinisimum mansuetissimumque animal solet evadere. Sin vero non facti, aut non bene fuerit educatus, ferocissimum omnium, quæ in terra nascuntur, animal redditur. Quod si ad malam naturam & consuetudinem vitiosam accedat etiam potentia, & regnandi fastigium, tum certe nihil medium est, inter præcipitia & summa, ut Tacitus loquitur. Recte enim Plutarchus, ἡ δὲ ἐξουσία ὡς ἀπὸ λαβῆσαι τῶν κακῶν, νεύει τῶν καλῶν ὡς ἀπὸ δόξης. Potestas multis conjuncta, nervos ac robur affectibus addit.*

Et 3

Et

Et ut Seneca in Hipp. dixit:

-----durus & veri insolens

Ad recta flexi regius non vult tumor.

Equidem dira diris pascuntur; &

Tetra quod extinguit, non mirum, vipera morsu:

Ecce etenim quali gaudeat illa cibo.

TYRANNUS.

DE Ichneumone, quem murem Pharaonis appellant, hæc Plutarchus: Ab induto thoracem ad prælium milite parum differt; tantum sibi circumdat cœni, tamque densam sibi circumluit tunicam, aggressurus crocodilum. Plinius addit saturem Crocodilum in littore se supinum abjicere, ibi cum trochilum aviculam ejus os purgare, in qua voluptate fomno pressum ab Ichneumone conspiciat, per ejus fauces ut telum aliquod immisum erodere alvum, & sic bestiam illam conficere. Idem ferme scribunt Strabo, Diodorus, Siculus & Oppianus, atque hic quidem Cynegetic. eleganter admodum & copiose. Aristoteles & alii Ichneumonem ita armatum, etiam cum serpentibus pugnantem mentionem faciunt. Est autem hieroglyphicon tyranni, qui ut Crocodilus in Nilo, injustum imperium exercens, hominibus & animantibus non parcat, attamen à parvo & contemptibili Ichneumone interficitur: ita quoque non raro à vilissimo homine tyrannus è medio tollitur. Unde Juvenalis Satyra 10.

Ad generum Cereris sine cæde & vulnere pauci

Descendunt reges & sicca morte tyranni.

Et ex sapientiæ arcanis manavit dictum illud,

Οὐδεις τυραννῶν μακροζώνων ὄντων ἴδμεν. Id est:

Nunquam tyrannus obiit ante exita.

Exstat Xenophontis Hieron, in quo tyrannos plane propheticè depinxit. Græcum Proverbium est, Οὐδεις ἐπιτὴν Φάρον δὲ Φιν, δεχόμενος δὲ γυναικῶν: *Serpens ni edat serpentem, draco non fiet.* Et hoc quidè Hieroglyphico ab Ægyptiis Regem, qui multos alios debellasset & consumsisset, significatum fuisse scribit Pierius, nec minus rectè nos de tyrannis usurpare possumus qui aliorum exito accrescere student. Pertinet huc insignis apud Polybium lib. 15. locus ille: τὸν Ἀσπὸν ἄσπον τὸν Ἰχθυὸν ἰχθυὸν οἷς ὄντων ὁμοφύλων δὲν τὸ μέγιστον ἀπὸ δεινῶν τὰ μείζονα τὸν Ἰχθυὸν ἰχθυὸν οἷς ὄντων: *Piscium vita, pro verbo nota, inter quos tamen congenere minoris exitum à validiore in escam, qua vitam trahat, convertitur.* Quo & Varronis illud in Margopoli, referente Nonio, facit,

Qui pote plus urget; pisces ut saepe minutos

Magnus comest, aut aves enecat accipiter.

Pulchre itaque Irenæus lib. 5. adversus hæreses Valentini; ad utilitatem, inquit, gentilium terrenum regnum positum est à Deo, ut timentes regnum humanum non se alterutrum homines vice piscium consumant: sed per legum positiones repercutiant multiplicem gentilium injustitiam. Quo etiam referenda sunt quæ copiose in eadem fere sententiam diderunt Basilius Magnus hom. 7. in Hexæm. & B. Ambrosius lib. 5. Hexæm. cap. 5. Paradus addit: UNUS COMPENDIUM, ALTERIUS DISPENDIUM. Nam injusti & iniqui homines cum pauperum ruina ditescunt, & illorum veluti esca se saginant. Seneca in Hyppolito,

Fallax præda majori minor: pro jure vires sunt,

Et recentior Poëta:

Majoris minor est a fera, velut est a Dæmonis

Serpens, ergo potens opprimit innocuos.

TYRANNUS potentissimus.

Hujus Hieroglyphicon malleus est à manu è nube ostensus hominum frequenti cœtui. Ita Jeremias Propheta cap. 50. v. 22. Monarcham Chaldaeorum universæ terræ malleum appellat: hujusque Hieroglyphici toto capiti explicationem subjicit. Tum temporis enim, armis hujus monarchæ,

A chie, quasi malleo quodam ad conterenda cætera totius Orientis regna utebatur: itidem ut hodie, tyranno Turcico, & superioribus seculis Attila vel Tamerlane: quorum hic, mundi terror; uterque flagellum Dei cognominati sunt.

Sed aliis Hieroglyphicis, ex Esaiæ Prophetæ cap. 10. repetitis quædam alicujus momenti proferamus. Versiculo 5. Assyrios virgæ & baculo comparat, clamans: Væ Assur, virga furoris mei, & baculus ipse est, in manu ejus indignatio mea. Quidam exponentes, ô Assur. accipiunt particulam *Hoi* pro hortatione Assyriorum ad invadendum Israel. Alii exponunt, Væ Assyrio virgæ iræ meæ; ut sit initium comminationis contra tyrannos istos, & sequentia legunt adverbative, quamvis sit in manu eorum baculus indignationis meæ, & ingentem fallacem, hypocritam, impiam (nempe Israelitas) mittam eos, cum mandatis, ut prædentur, &c. q. d. Et si utar Assyrii opera in puniendo Israele, tamén ipsum quoque propter sua peccata ulciscar. Alii, Væ, vel, Heu Assur, virga furoris mei: ut sit exclamatio propter sævitiam Assyriorum adversus Israelitas, q. d. Heu, quanta clade afficient, quanta crudelitate excipiant Assyrii miseros Judæos: Nonnulli legunt in vocativo, sicut Jerem. 47. cap. Eheu, gladii Domini, ulque quo non es requieturus? Vel in nominativo, Heu Assyrius, eodem sensu, ut sit quasi deploratio & abominatio calamitatis inferendæ Judæis per Assyrios, quæ Deo tribuitur *אֲשׁוּרֵי* ad notandam pœnæ atrocitatem. Virga furoris mei. Ita quidam legunt, nempe per appositionem, vel subaudito verbo substantivo, eodem sensu, Væ vobis ab Assyriis, qui sunt virga furoris mei, vel, Heu, quas stragas dabit Assyrius virga furoris mei, i. quo tanquam virga usus sum ad executionem justæ meæ indignationis in gentem impiam. Et baculus ipse est, in manu ejus indignatio mea. Docti interpretes exponunt, Baculus indignationis meæ est in manu ejus. Alii in manu Assur est baculus nempe indignatio mea.

Ostendit autem Deus, vocans Assyrios & ipsorum arma virgam & baculum suum, illos tantum fore exequutores suppliciorum populi, quæ ne se movere quidem, nedum possint lædere Judæos sine Dei voluntate & nutu. Si quis objiciat, sunt virga & baculus; ergo non agebant libera sua voluntate: ipsa metaphora suppeditat responsum. Nam non necesse est in similibus omnia congruere, sed ea duntaxat quorum gratia adhibentur. Si sequeretur, Assyrius est baculus: ergo non libere invadit Judæos; eadem ratione sequeretur, est baculus, ergo nec vivens nec intelligens agit. Similitudo enim in eo duntaxat est, quod Assyrius regitur Dei nutu, neque minus, neque plus facere potest adversus Judæos quam mundi judex justus decrevit: sicut baculus regitur manu & voluntate cadentis eo, neque incipit, neque desinit ferire citius, neque levius, neque durius ferit, quam is vult, qui ipsum agit & moderatur. In modo autem hujus motionis & gubernationis est maximum discrimen: neque ad hunc declarandum pertinent similitudines virgæ, baculi, securis, ferræ quas paulo post adjungit. In baculo enim nihil est, quod externi objecti intuitu ad percutiendum excitetur & alliciat, & motus baculi sit causa effectrix: sed tantum impellitur vi agentis externi, utentis eo ad percutiendum. In Assyriis autem fuit mens intuens prædam oblatam & speratam: voluntas item hoc intuitu allecta ad prædam & allarum cupiditatum expletionem appetendam & persequendam, ac proinde imperans menti & loco motivæ facultati.

Sunt igitur Assyrii instrumentum Dei tale quod movetur ab alio, sed simul movet etiam seipsum, & est ex interno principio suæ actionis causa efficiens, una cum illo principio externo, à quo foris cietur & regitur. Atque hoc ipsum est, quod dicitur, hominem, libero arbitrio, seu voluntate, seu motu voluntatis agere, nimirum intellectu monstrante, & voluntate eligente aut repudiante aliquod objectum. Cum hac autem libertate voluntatis nequaquam pugnat decretum divinum, & efficax voluntatis inclinatio ad objecta. Quin potius, quanto efficacius objecta voluntatem afficiunt, stimulant & alliciunt, tanto ipsa liberius agit, cum tanto magis ultronea, spontanea & alacris in objectum feratur. Est igitur cavendum hoc extremum, videlicet ne hostes, qui nos affligunt, ut de Turcis & ejusmodi carnificibus illud dici potest, putemus à Deo instar truncorum aut lapidum impelli: quod & vox divina, experientia, sensus humanus & absurditas refellit, quæ inde sequeretur multiplex; videlicet frustra suscipi omnes dehortationes hominum ab impietate & flagitiis, & vel Deum esse peccati ipsorum causam, vel nullam in ipsis rationem hæere peccati & culpæ, ac proinde ipsos non juste poni propter

propter maleficia. Sed alterum quoque extremum seu precipitium, a quo cavendum est, ne videbitur A-
ficin potestate & arbitrio carnificum istorum esse putemus, Christianos affligere vel non affligere, ut
pro suo affectu & animi impetu quidvis agant, Deo sciente quidem & spectante quid acturi sint & a-
gant; sed nihil decernente ut faciant, nihilque (tanquam summus, iustus, formidabilis iudex, sapi-
ensque rerum omnium arbiter) agente vel efficiente eorum, quae per ipsos fiunt, ut suos procer, hy-
pocritas detegat, & satanae organa brachio potente tandem coerceat.

Aliud Hieroglyphicon tyranni potentissimi, vers. 17. ejusdem 10. capitis Prophetae proponitur,
quom quærit, An gloriabitur securis contra secantem ea? Num extollet se ferra contra agentem
eam? Falsæ gloriationis Assyriacæ sophismata non attingimus. Illud tantum ex Theologis repetimus,
non sequi homines sine libera voluntate & sine culpa sua peccare, quia securibus & ferris conteran-
tur. Non enim similia secundum omnes partes congruere necesse est; sed secundum illas tantum, ad
quas declarandas adhibentur. Homo intelligit, & vult, & efficit ipse opus suum, & expetit in eo si-
nem, quem spectat, & ad quem fertur suo proprio & spontaneo motu, quorum nihil est in securi, fer-
ra, baculo, aliisque ejusmodi instrumentis inanimatis, quæ tantum ab externo principio moventur, B
non autem seipsa movent.

Neque ad modum agendi, qui est in hominibus adhibetur illorum instrumentorum mentio & si-
militudo: sed dumtaxat ad necessitatem actionis, moderationis & promotionis divinæ, ad perficiend-
um sive Dei, sive hominum consilia, & successus optatos consequendum. Nec enim haberet ulum
robor Assyrius, Turca, Tartarus, nec ille posset uti, vel quidquam efficere, nisi Deus ad sui operis ex-
sequutionem ipsius uteretur opera, & conatibus successum daret. Interea voluntatis & actionum
suarum pravitas spontanea satis cuiusvis tyranno satis iusta est damnationis causa.

Declarat hoc instrumenti & instrumento utentis collatio. Si peritus opifex securi vel ferra bona &
commoda utatur, bene & commode secabit per eam. Sin autem vitiosa & hebeti, bene quidem per se
& recte per eam secabit opifex; sed per accidens, instrumenti vitio secabit male & incommode. Hujus
autem vitii in sectione causa per se erit pravitas instrumenti, quod si bonum fuisset, bene secuisset
ductum manu artificis eo perite utentis. In hunc modum Deus Optimus & sapientissimus Artifex be-
ne utitur instrumentis tam pravis quam bonis ad bonum opus suum perficiendum, his tamen cum
ipso bene, artificis misericordia, illis vero male operantibus suo vitio. Sic eadem vastatio gentium
erat Dei & Assyriorum actio, quæ velut unum subjectam diversissimas & oppositas rationes sustine-
bat. Iusta poena fuit Dei respectu: latrocinium vero respectu Assyriorum, Deo ita permittente, id est,
non corrigente ipsorum cœcitate & malitiam, iusto iudicio frenum cupiditatis laxante, media
& successus suppeditante, & ipsorum prava consilia, quo voluit, dirigente. Nullum est igitur conse-
quens istud, securis non potest secare, nisi aliquo tollente & feriente: sic Assyrius non ledit Judæos,
nisi Deo sic volente: eodem modo igitur agit securis & Assyrius. Hic enim objectis allicitur, & vo-
lens agit, vel bene secundum, vel male contra Dei voluntatem conscientie sue inscriptam.

Cur ergo non modum agendi Assyriorum, sed providentiam divinam designet Esaias, scopus
concionis spectandus est, Judæorum consolationem respiciens. Ad hanc autem nihil dici potest effi-
cacius, quam si cogitent pii, videntes, audientes & sentientes hostium insolentiam & immanitatem,
ne digitum quidem illos movere posse, sine certo, accurato, & ipsis salutari consilio patris sui cole-
stis, in cujus manu sunt hostes quantumvis efferi, tanquam baculus, qui post filios Dei castigatos
ignem sit abjiciendus. Simul autem piorum cœtus, exemplis peccatorum & tragicis spectaculis pa-
narum in suis adversariis, ad modestiam & Dei timorem instituitur, ne donis, vel successibus suis
quifquam efferatur, vel securus & confidens fiat; sed quicquid habet, consequitur, aut efficit bonis,
nihil ejus sibi arroget, neque de eo gloriatur, quasi non acceperit, contra bonorum omnium omnem
gloriam in solidum soli Deo transcribat.

Idem Propheta cap. 7. v. 4. alio hieroglyphico pereleganti tumultuantes Tyrannos graphice de-
pingit. Quemadmodum enim extremitas titionis fumigantis oculos quidem aliquantisper humo ir-
festat, sed neminem adurere potest, quod ignis jam dudum deflagaverit, vel aquis aspersus refoverit:
ita Tyranni suis clamoribus & terriculamentis misero populo admodum molesti sunt, & innocenti-

A bus hominibus, viduis, orphanis, peregrinis, civibus lachrymas excutiunt, tamen pios & innocentes nequeunt opprimere. Tandem enim illorum minæ, vociferationes, terrores, ut fumus, evanescent in auras, teste S. Scriptura, Psal. 68. 1. 2. 3. Proverb. 10, 25. Act. 12. 24. Huic oppositum videtur Athanasii de Juliano dictum, Orat. 1. citante Damasc. orat. 3. de Imag. Quid novus, inquit, hic Nebucadnezar? Nihil enim humanius iste in nos, quam vetus ille præ se tulit; cujus flammæ licet effugerimus, carbonem tamen nos adhuc affligunt. Hoc est, Quamvis ipse jam dudum sit extinctus, tamen miseranda illius cladis, quam Ecclesiæ superioribus annis intulit, sine lachrymis recordari non possumus.

Proverb. 10. c. 12. v. Salomon hieroglyphico nobili conatus & exitum tyrannorum describit. Nam turbo vel tempestas subito erumpit, obvia quæq; radicitus evellens & prosternens: sed celerrime transit & evanescit. Eodem modo Impii, Tyranni, Violenti & profani homines, ad tempus quidem tumultuantur, non aliter quam si ima summ. essent permisturi: verum opinione citius ad pœnas abripiuntur, & funditus extirpantur, ut nequidem ullum sui nominis relinquunt vestigium. Pl. 37. v. 36.

B Quod quædam mentio in historiis occurrat, maledicta superest & omnibus exosa istorum memoria. Cum Julianus Apostata Christianis internecionem post bellum Persicum indiceret, Athanasius tyranni interitum prædixisse fertur his verbis, quæ Socrat. lib. 2. hist. Eccl. cap. 12. retulit, ὑποστυλάω ὑμῶν μίχρον, ὃ φίλοι. νεφύδρον γὰρ θηροὶ παρέρχεσθαι; id est, Secedamus paulum o amici. Est enim nubes aquosa, quæ cito præterit. Hujus præfagii veritatem eventus comprobavit. Nam paulo post in prælio contra Persas Julianus improviso telo vulneratus occubuit, & Christi victoriam fateri coactus est.

Jeremias c. 17. v. 12. tyrannos comparat ferro, Ecclesiam chalybi. & Dei nomine quærit an ferrum (commune) fracturum esset ferrum Aquilonis & chalybem? q. d. Tui hostes equidem sunt terrei, sed ego qui intervenio pro te, sum tibi murus chalybeus: non est (inquit Deus) quod metuas ab hominibus istis. Alii existimant vaticinium esse exilii Chaldaeorum, quorum monarchiam Persæ everfuri erant. Ferrum conteret ferrum, vel malo afficiet. Hebr. Jaroha Barzel Barzel. Commode pingetur, si admonere volumus neminem ita fortem aut malum esse, quin tandem aliquando incidere possit in fortioiorem vel pejorem, à quo superetur, ut Bajazeti à Tamerlane superato accidit quod expressum est monosticho græco.

Φαυλὸν ἐὼν ἀδύνατος χέλεσσι ἀντιτεχέων.

VENERIS Immodice incommoda.

V Iperæ, mas & scemina, coeunt, ut Plinius tradit, tam arcto complexu, tam sibi ipsæ circumvoluptatis dulcedine. Quod longe ante Horapollo scripsit, Aegyptios dicens hac figura mulierem, quæ odio prosequens maritum ejus vitæ insidiaretur, blanda tamen in coitu esset, depinxisse. Rem autem ipsam ex veteribus affirmant Herodotus in Thalia, Nicander, Galenus, Aelianus, Basiliius Magnus Homil. contra scener. & de Invid. & 9. hex. Hieronymus ad Præsidium. Prudentius in Hamartigenia, & alii: ut miretur Pierius Albertum Magnum unum contradixisse. Sed verane sint hæc, Baldus Angelus in libro de Vipera natura & facultatibus enucleat. Symbolica certe esse manifestum est: quæ morbos & cætera ex nimia & immodica Venere incommoda, & quod per illam naturali calore tandem extincto cita mors veniat, accurate oculis subjiciant. Eryximachus quidem apud Stobæum,

D braviter τὴν συνουσίαν μικρὸν ὀπίσθησιν ἔλεγεν, καὶ χροὸν μόνον διαιδάησιν. Coitum brevem morbum comitalem esse dixit, ac tempore tantum differre. Et similiter apud eundem Democritus: Εὐσυστία ἀποπληξὶν συμικρὴν ἐξέσθου ἢ ἀνδρωπῶν. Coitus est brevis apoplexia. Prorumpit enim homo ex homine. Sed quid aliud sunt amatoribus suis libidinosæ scemina, quam viperæ? Illis enim omnem succum & sanguinem, facultates, & ipsam denique vitam abrodunt, & adimunt. Notus enim est veteris cujusdam Poetæ Senarius: Ἴσον λαλοῦντες καὶ γυναικὸς ἀμότης. Par est leana & scemina crudelitas. Omnium autem pulcherrima est Phædri tabula lib. 2. de anu & puella diligentibus juvenem, cui hos præmittit versus: A feminis utcumque spoliari viros, Ament, amentur, nempe exemplis discimus. At nos ex disticho Poetæ nostri,

Sic pereat quisquæ meretrici turpiter hæret,

Per Venerem ut nimiam viperam mensa perit.

Ff

VER-

1. Ignis, quia calefacit, utilissimus est: Verbum Dei, quod Spiritus S. dicit in corde, *maximo usui est, & facit ut illud audientes dicant: Nonne cor nostrum ardebat in nobis, dum loqueretur nobis in via, & dum adaperiret nobis scripturas?* Luc. 24. 32.

2. Ignis, quoniam lucem subministrat, nocturno tempore tenebrarum remedium est: sic *ferrimus Sermo Propheticus velut lucerna est splendens in loco obscuro, usque dum dies illucescat, &c.* 1. Petr. 1. 19. Lucerna pedibus nostris verbum Dei. Psal. 119.

3. Ignis, aurum, argentum, & alia liquefacit, & purgat a scoriis & fordibus: ita verbum Dei emoluit corda, & emundat ea inquinamentis cordis & spiritus.

Rhododendron sive Rhododaphne, quod Nerion quoque vocatur, planta elegantiss. & per totam ætatem amcenissimos flores proferens, teste Dioscoride lib. 4. cap. 72. mulis, canibus, asinis, & aliis bestiis, quoad flores ac folia, venenum est: at ab hominibus adv. serpentum morsus utiliter è vino bibitur, præsertim ruta addita. Ad eundem modum Divina eloquia salubria sunt bene intelligentibus, periculosa vero his, qui ea volunt ad sui cordis perversitatem torquere potius, quam cor ipsum ad eorum rectitudinem corrigere. S. Paulus 1. Cor. 1. Sermo crucis, inquit, iis, qui pereunt, stultitia est: at nobis qui salutem consequimur, potentia Dei est. De hoc eleganter in suo pegmate Petrus Costalius ita scripsit:

Nobilis aspectu folioq, virens Rhododaphne,

Dicitur agrotis esse medela viris:

Tollit & humano conceptum in pectore virus,

Et læsis affert artibus antidotum.

Bruta tamen foliis animata extinguit eisdem,

Hæc sunt Scripturæ non aliena sacra,

Illæ pios recta cæli deducit in axem:

Sed nigrum reprobis addere Theta solet.

VERITAS.

Facibus nocturno tempore accensis & pisces elici, & imprimis paguros, astacos & caneros, ex penitiss. etiam cavernis extrahi, capique, cum Oppianus, tum Olaus magnus inter recentiores, scribunt: nec fallit experientia. Plato quidem in Sophista hoc ἡμετέρας πικρῆς ἀχνης μυστήριον vocat. ἡμετέρας πικρῆς ἀχνης: Quam prolixè admodum describit Q. Smyrn. lib. 7. Neoptolemum in Troianos pugnantem cum piscatoribus, noctu ad hunc modum piscantibus comparat. Docemur hoc hieroglyphico, nihil tam esse abditum, quod non veritatis lux in conspectum proferat: quæ, ut Seneca ait in Troad. nunquam lateat. Nam, ut Pindarus inquit in Olymp. δὲ ἐξ ἐλέγχων μόνῃ ἀλήθειᾳ ἐπιτυμον χροῖον, & ἡ σαφάνεια τῶν πέτρων κατὰ φεγγαῖον. *Et solum tempus, quod veritatem certam prodit, quoad latebat in obscuro, progrediens enarravit.* Cui congruit Matth. 10. Illud, ὅθεν οἱ κενὰ καλυμμένοι, & οἱ κενὰ δοκῶντες, καὶ ἄγνωστοί, ἔσονται γνωστοί, & οἱ κενὰ κρυπτόμενοι, ἔσονται φανεροί: Nihil occultum, quod non scietur. Potest etiam huius hieroglyphici usus esse, ut quemadmodum luminis fulgore deteguntur in tenebris pisces & paguri: ita quoque veritatis splendore detegi & dispelli omnia fusca mendacia. Utrumque certe præclara Polybii γράμμη complectitur, quæ legitur in ejus lib. 13. Epitome his verbis: D Mihi videtur Natura. Dearum maxima ostendere mortalibus veritatem, illique maximas addere vires: quod cum ab omnibus impugnetur, nonnunquam & omnis generis suadela una cum mendacio adversus eam armentur, nescio quo modo per seipsa animis mortalium illabatur, & nonnunquam confestim vires suas exerat: aliquando vero, ubi multum temporis in obscuro delituit, tandem per seipsam emergat, & mendacium manifestet. Hæc Polybius. Pulchre Menander:

Ἐρχεῖ τ' ἀληθὲς εἰς Φῶς ἐνίοτ' ἔζητέλλουσι:

Veni veritas in lucem, interdum non quaesita.

Et idem Menander:

Ἀλήθεια θεῶν ὁμόπολις, μόνῃ θεοῖς ἑωδιαιτιώλη.

Veritas

Veritas caeli civis est, & sola fruatur convivio decorum.

Huc pertinet etiam distichon appositum,
Elicite obscuris caneros lux clara cavernis:
Falsa etiam vero sic veniente vides.

VERITAS aliis salus; aliis perniciēs.

Est & hoc hieroglyphicon alibi aliqua ex parte expositum, cujus tamen hic tractationem pleniorē repetere volumus. Quod vero Apes floribus odoratis, & imprimis rosis, apprime delectentur, & inde suavis, alimentum sibi comparent, alibi dictum est, & libet insuper afferre in medium B. Bassili egregiam similitudinem, quam ponit in commentario de legendis libris Ethnicorum: ὡς τὸ τῶν ἀνθρώπων τοῖς μέλι ἀνθρώποις ἀχρηστὸν ἐὼς ἡδονῆς ἢ τὸ χυρῶς εἶναι ἢ ἀπὸ λαοῦ, τοῖς μελιτήταις δὲ ἀρεσκῶς μέλι λαμβάνειν ἀπ' αὐτῶν ἐπαρχῆς: ἔτσι δὴ καὶ ταῦτα τοῖς μέλι τὸ ἡδὺν εἶδη χαρμῶνον τῶν ποιητῶν διακρίσσει, ὅτι ἢ καὶ ἀφίλειαν ἀπ' αὐτῶν εἰς τὴν ψυχῆν δάσκαλοι, id est, velut enim florū hominibus quidē usq; ad odorem & colorem est usus, apes autem mel ex ipsis excipere noverunt: Sic etiam hi, qui diligentes in legendo existunt, non solum quod dulce jucundumq; fuerit in eorum libris persequuntur, sed quandam ex illis utilitatem in animum reponere student. E contrario autem Scarabæus, ut Aelianus refert lib. 4. cap. 18. ab odoratis læditur, ac foetidis oblectatur, imprimis vero rosæ adeo illi sunt contrariæ, ut illis involutus quoq; intereat. Quod proprie etiam convenit ingenio agresti, ac ab omni liberali institutione ac doctrina laudabili plane abhorrenti, cum alii bene edocui & instituti tantopere his sese oblectent ac sustentent. Quo pertinet proverbium tritum, Scarabæo inquentum, quod Plutarchus 7. Symposiac. quaest. 7. in philosophum austeriorem quendam, qui psaltriam in convivio volebat ferre, convenire ait,

Ut rosæ mors, scarabæ, tibi est, apīs, una voluptas;
Virtus, grata bonis, est inimica malis.

Veritati vero tribuimus huius hieroglyphici inscriptionem, ex S. Apostoli dicto, 2. ad Corinth. 2. v. 17. & 16. Nec enim vera virtus extra salutis aeternæ veritatem nobis quærenda est.

VERITATIS Oratio.

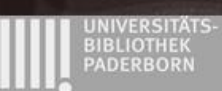
Fructus arboris Perseæ formam cordis representare, folium autem similitudinem cum lingua habere, Plutarchus quoque in libello de Ifide & Ofride notavit, cum in Aegypto hæc arbor fuerit dicata Harpocrati, cujus veteres mentionem fecerint: & inter recentiores Carolus Clusius in suis observationibus Hispanicis diligenter descripsit ac delineavit. Plinius tamen cum Persico arbore (cujus forsitan non nihil congener est, specie autem differt) videtur quodammodo confundere. Docemur hoc hieroglyphico, veritatis orationem debere esse simplicissimam, ac undique sibi constare: unde Germanis proverbium quoque adhuc frequens est, volentibus cor & linguam oportere unum idemque esse. Quod utinam hoc nostro seculo, in quo

Candor inter homines res intermorta pene est,

plures diligentius observarent: cum profecto, secundum B. Nazianzeni dictum graviss. πῶν δ' ἀρετῶν ποιητῶν ἢ δὲ μνημόνων ὄντων, id est, nihil simulatum potest esse diuturnum. Videmus autem & quotidie experimur, potius jam nimis vere inter multos convenire istud Ciceronis in quadam epistola ad Quintum fratrem, dictum, ubi ait: Multis simulationum involucris tegitur & quasi velis quibusdam obtenditur uniuscujusque natura: frons, oculi, vultus, persepe mentiuntur, lingua autem sapissime. Definit vero idem Cicero veritatem libro secundo de invent. per quam immutata ea, quæ sunt, aut ante fuerunt, aut futura sunt, dicuntur. Ad veritatem autem amplectendam Sophoclis est egregia cohortatio:

Θέλεις λέγων τ' ἀληθεῖς ἐσφάδα ἢ ποτὶ.
Bono sis animo, vem dicendo nunquam erraveris.

Hieroglyphico autem distichon addamus:
Perseæ fert cordis fructus, folia amula lingua.
O utinam in cunctis hæc bene juncta forent!

Lactantius lib. 6. Infit. Divin. cap. 8. Eadem, inquit, ratione hanc vitæ viam quaerit oportet, quæ in alto iter navibus quaeritur. Quisquis autem rectum iter vitæ tenere nititur, non terram debet aspiciere, sed cælum: & (ut apertius loquar) non hominem sequi debet, sed Deum; non his terrestribus simulachris, sed Deo servire cœlesti; non ad corpus, sed ad corpus, sed ad mentem omnia referre: non huic vitæ dare operam, sed æternæ. Itaque si oculos semper in cælum intendas, & Solem qua oritur observes, eumque habeas vitæ, quasi navigii ducem, sua sponte pedes tui in viam dirigentur: & illud cœleste lumen, quod sanis mentibus multo clarius Sole est, quem hic carne mortali videmus, sic reget, sic gubernabit, ut ad sapientiæ virtutisque portum sine ullo errore perducatur. Hinc Billii octofichon:

*Æquum qui fragili sulcat male sida carina,
Quid, cursum ut teneat, nocte silente facit?
Pervigil ad cælum tendit sua lumina, sidus
Spectat & in boreo iuge quod axe micat.
Quisquis iter vita sequeris, vitæq; perennis,
Ne tua sint terra lumina fixa cave.
Semper at atbereas sublimi vertice sedes
Conspecte: sic tutum latus habebis iter.*

VICISSITUDINES perpetua.

NAzianzenus orat. de pauperum amore scribit Deum voluisse res humanas in summa varietate atque inconstantia versari, earum instabilitate perspecta, nostrum amorem ad ea conferamus, quæ omnis mutationis & inconstantiæ sunt expertia.

*Stultus ut est, levibus ventis qui fidit, & umbra,
Et noctis placida somnia certa putat,
Scribere quig, in aquis molitur: sic quoque figit
Qui spes in mundi prosperitate suas.
Atque ideo in terris firmi nil prorsus ut esset,
Constituit superis qui manet arce pater.
Scilicet ut firmi nihil his stabilisq; videntes,
Tendamus celeri semper ad astra pede.*

VICISSITUDINES rerum humanarum.

Serpentis pictura caudam ori inferentis, ut circulum efficiat, veteres Aegyptios annum & tempus representasse Horapollon testis est, meminitque Servius in 7. Æn. Claudianus autem eandem rem valde poetice describit 2. lib. de laudibus Stiliconis. Quæ certe naturæ rationi convenit, illique circulo circuitio, ex qua dierum noctiumque varietas, & mensis annique mensura procedit, de qua post Platonem Cicero. Grammatici annum, quasi annulum dictum putant: qui ab Homero *ἄνω γόμφου* ἐπιπέδου appellatur, quasi *ἰσὺς εἰς ἰσὺν*. Latinis annus vertens est; Hieroglyphici autem usus varius esse potest. Nam, ut Virgilius imitatione Lucretii 3. Georg. canit,

In se sua per vestigia volvitur annus.

Et de Tempore pulchre Seneca Troad.

Tempus nos avidum devorant, & chaos.

Omnium etiam rerum in hoc mundo perpetua est ἀνακύκλωσις, ut Polybii verbo utamur: Unde ipsius mundi imago hoc hieroglyphico exprimitur, ut apud eundem Horapollinem & Pierium videre est. Quo Taciti aurea illa sententia pertinet Annal. 4. qua affirmat, Rebus cunctis inesse quendam velut orbem, ut quemadmodum temporum vices, ita & morū vertantur. Et illa Cræsi apud Herodotum *κύκλος τῶν ἀνθρώπων ἐπιπεδάτων, ὡς φερόμενος ἔστι, σικεῖα αἰεὶ τῆς αὐτῆς ἐπιπέδου: humanarum rerum circulus est, qui rotatus semper, eosdē fortunatos esse non sinit.* Sane quæ de Rerum perpetuis Plato & Aristoteles disserunt, ex scriptis ipsorum petenda sunt. Nec enim hic inseri instituti nostri ratio patitur. Quin & Regum, & ipsum denique imperium hac figura intellexisse Aegyptios, scriptores

A ptores hieroglyphici indicant. Itaque vetustum Adriani Imp. honori sacratum numum Seb. Erizzus declarat. Nam & serpens regni icon est, unde caput serpentis, divum regina Juno dextra tenet: Et circuli figura omnium habetur perfectissima. Petrus Costalius in Pegmate suo litium aternitatem hoc simbolo subijcit.

*Rebus in humanis adeo in se cuncta recurrunt,
Finis ut unius sit caput alterius.*

VICTORIA.

A Ccipitrem pingunt Aegyptii, quoties victoriam significant. Horapollo lib. 1. cap. 6. quod accipiter cetera volatilia vincere videatur. Cum etiam robustioris animantis potentia premitur, tum sese in aera resupinans, ut unguis quidem sursum, pennas vero posterioresque partes deorsum versas habeat, cum idem avis, qua cum eo congreditur, efficere non possit, ita facile eam fugat, ac sibi parat victoriam.

VIGILANTIA.

B L Epores inter dormiendum apertos oculos tenere tanquam vigilantes, vel statim evigilaturi constat, unde in proverbium abiit, leporinus somnus, cujus usus etiam est creber in variis linguis. Hinc, secundum nonnullos, *λαγας* Graece dicitur, *δρα τὸ λδεν*, quod est videre, quia oculos non claudit in somno, quod Plinius & Suidas quoque annotarunt. Ideo Aegyptii ut vigilantem hominem ostenderent leporem pinxerunt, quemadmodum ex Horapollinis lib. 1. c. 26. colligitur, & Pierius in lepore annotavit. Id autem ad mentis vigilantiam & attentionem transferre recte possumus. Cicero, pro Plancio: Vigilandum est, inquit semper: multa insidia sunt bonis. Demosthenes antelucanus opificum operas praeveneri solitus est, quam vigilantiam eruditi multi cum magna laude imitati sunt. Est & elegans Platonis sententia lib. 3. de Legib. Somnus multus, inquit, neque corporibus, nec animis, nec rebus gerendis natura aptus est. Nemo enim dum dormit, ullius est pretii, nihilo magis quam qui non vivit. Qui igitur vitae & sapientiae curam gerit, plurimo tempore vigilat, id solum providens atque observans, ut somni tantum capiat, quantum ad sanitatem potest pertinere. Ad cujus quidem conservationem non multo somno opus est, dummodo recte sit constitutus

C somni capiendi modus:

*Luminibus dormit patulis lepus. At vigilandum est:
Insidiis quoniam cingimur innumeris.*

Plautus in Rudente, inquit,

*— Vigilare decet hominem,
Qui vult sua temporis conscicere officia,
Nam qui dormiunt libenter sine lucro & cum malo quiescunt,*

Et Silius lib. 3.

*Turpe duci totam somno consumere noctem,
Orector Lybiae vigili stant bella magistro.*

Si ad vera hieroglyphica oculos convertamus, Salomon in Proverbiis ignaviam acriter flagellat plurimis locis, vigilantiam ex opposito sedulitatemque diligenter inculcans.

D Grus a sono dicta putatur, Graecis *γρυσος*, quod generis epicœni est, sicuti & Latina vox: videtur autem germanica appellatio à graeca derivari. De gruum vero excubiis & vigilantia Aristoteles lib. 9. de hist. Animal. c. 10. Plinius lib. 10. c. 23. Aelianus lib. 3. c. 13. Plutarchus de solertia animalium, Horapollo lib. 2. c. 94. & plures alii eadem profus tradunt, quæ omnia Isidorus lib. 12. orig. quasi in epitomen contrahens ita expressit: Nocte autem excubias dividunt, & ordinem vigilarum per vices faciunt, tenentes lapillos suspensis digitis, quibus somnos arceant, hoc quod cavendum erat, clamor indicat. Quæ vera est imago hominis industrii & diligenter ab hostium insidiis sibi caventis, secundum Horapollinem. Hinc Alexander Magnus, (ut refert Ammianus Marcellinus lib. 16.) vigiliandi exemplum sumpsisse videtur, cum fortunam tam suam, quam suorum non temere aliis in exercitu crederet. Dicitur enim ænea concha pelvi supposita, brachio extra cubile protento, pilam argenteam in manu tenuisse, ut cum nervorum rigorem sopor laxasset infusus, gestaminis lapsi tinnit

cus abrumperet somnū. Quod alii Aristoteli attribuunt. At contra Thraſybulus Athenas à jugo tri-
ginta tyrannorum liberans, noctū ſuis omnibus nimis ſecure ſtertentibus; irruptione hoſtili in do-
mum facta fuit oppreſſus. Quare Plato ſ. legum præclare hoc etiam ſubjicit: Univerſi homines cu-
juſcumque actionis participes, quandoquidem ſibiſpis & actionibus animum advertant, omnia
pulchre & bene conficiunt, non autem attendentibus aut vecordibus contraria eveniunt. Cum quo
Plautina ſententia in Rudente convenit,

— *Vigilare decet hominem,*

Qui vult ſua tempore conſicere officia,

Nam qui dormiunt libenter, ſine lucro & cum malo quieſcunt.

Ad veram cordis vigilantiam, de qua Servator noſter ait: *Vigilate & orate, ne intretis in tentatio-
nem*, hieroglyphicon illud à quibusdam refertur. Nihil profecto in ſacris literis frequentius occur-
rit, quam Spirituales vigilantie commendatio. Ut ut ſit,

Excubias vigilantanter agas, tibi ne irruat hoſtis,

Ceu vigil exemplo te monet ordo gruum.

In bello, ne turpe illud tibi excidat, vigilas: & quando de excubiis adverſus fatanam & alios ſalutis
hoſtes agitur, ſtertis, Chriſtiane,

Ut jugulent homines ſurgunt de nocte latrones.

Ut teipſum ſerves non expergiſceris? &c.

Inquit Horatius, epistoſarum lib. 1. epist. 2. ad Lollium.

VIGILANTIA *domestica.*

Vulpes abſente Taxo foveam illius occupat, ſuiſque excrementis ita inquinat, ut Taxus rever-
ſus cogatur illam inſolenti hoſpiti inhabitandam relinquere. Quo hieroglyphico monemur vi-
gilantia & diligentia opus eſſe, ut res noſtras conſervemus, & ab aliorum fraudibus tueamur. ſe-
cundum tritum illud Ovidii,

Non minor eſt virtus, quam quærere, parta tueri.

Idem nobis ſubjicit Apologus Æſopicus de ſerpente, qui in cavernæ ſuæ contubernium admiferat
erinaceum, à quo importuno hoſpiti paulo poſt fuit vi expulſus. Igitur,

Qua tua ſunt ſerva, ne fors hæc occupet alter:

Nec temere excipias quemlibet hoſpitio.

Nec propterea damnatur ſtudium hoſpitalitatis imo ſtabilitur, quum vigilantia ſimplex & prudens
in virtutum choro ſedem ſuam obtineat.

VINDICTÆ *Cupiditas.*

Tigridem apud Hircanos & Indos ferunt animal eſſe miræ velocitatis, ac maculoſum, teſte Pli-
nio. Authores rerum Indicarum, Oviedus & Petrus Martyr Mediolanenſis, hanc feram deſcri-
bunt & faciunt Leoni parem vel majorem. Paufanias lib. 9. Mantichoram Indorum eſſe putat. In Eu-
ropæis regionibus num viſa ſit, dubitatur. Aliaſius cum Plinio ſcribit *Φιλότινος*, ſobolium amantem
eſſe in hoc genere ſæminam, uſq; adeo ut ad naves uſque venatores acriter perſequatur, eosque co-
gat catulos interceptos rurfus unum poſt alterum abijcere. Pierius in Tigridis hieroglyphicis anno-
tat venatorem conſenſa navi vix duobus vel uno tantum catulo ablato auſugere, in continenti
poſt ſe equo relicto, in quem tigris omnem ultionis ſævitiam convertens eum totum diſcerpat. D
Hieroglyphicum illud docet vindictæ cupiditatem minuere tum in feris, tum in hominibus quoque
dolorem ſolere, præſertim in iracundis & vera nudatis pietate, quæ nos ad clementiam hortatur ac
Deo vindictam relinquendam eſſe monet. Quod ſenſit Juvenalis, qui ſibi obijciens vindictæ cu-
pidorum dictum,

At vindicta bonum vita jucundius ipſa eſt:

Statim reſponſum ſubjicit,

Nempe hæc in docti, quorum præcordia nullis

Interdum aut levibus videas flagrantia cauſis,

Quantulacumque adeo eſt occaſio, ſufficit ira.

Tandem

A Tandem egregie concludit;

*Semper & infirmi est animi exiguique voluptas
Ultio, continuo sic collige, quod vindicta
Nemo magis gaudet quam femina.*

Sed juxta Poetae neoterici dictam,

*Persequitur sobolis improvam concita tigris:
Et saepe est magnis ultio grata viris*

VIOLENTA nocent.

URorum oculi crebro erubescunt, qua maxime de causa favos expetere videntur, ut convulseratum ab apibus os levet sanguine gravedinem illam. Et Solinus: Nihil avidius (inquit) quam mel captant, atque ideo alvearibus ubique insidiantur. In varia vero pericula incidunt vel ob apibus impetiti, vel ex arborum fastigiis, & ramis pondere fractis in terram cadentes. Quod hieroglyphicum sibi probus ac innocens quispiam sibi recte accommodat, qui contra aliorum violentiam & injustitiam prater opinionem omnium conservatur, quod Lucretius olim expressit, his verbis:

*Circumrexit enim vis atque injuria quemque,
Atque unde exorta est, ad eum plerumque revertit.*

Et Horatius lib. 3. Carm. Od. 4.

*Vis ingenii expers mole ruit sua:
Vim temperatam dii quoque provehunt
In majus: iidem odere vires
Omne nefas animo moventes.*

Antea vero Menelaus apud Euripidem:

*Si vela tendas nimium, navis mergitur:
Sed si relaxes rursus, vehitur tutius.
Odit Deum nimis vehementes impetus:
Odere cives, gratior est modestio.*

C Nullum violentum perpetuum; &

*Ut favus exitior est urso, sic saepe malorum
Aut borem illaqueant visque dolusque suum*

VIR bonus.

Viri boni hieroglyphicon Ovis est, Graecis *οἰσκατος*, quasi *οἰσκασις*, secundum Hesychium, quod proventum eorum, quae ad vitae sustentationem requiruntur, significet: animal simplex, innocens, & generi humano utilis (unde in sacris literis praeclearae similitudines sumuntur,) nam propter lanam, lac, carnes, atque ipsam foeturam plurimum commodare potest. Quare ex hoc pecore, temporibus omnibus & locis apud plurimas gentes divitiarum non exigua pars conquisita, atque ideo vita pastoralis olim in magno pretio fuit habita. In lege quoque; Moysis inter innocentes & mundas pecudes primum locum obtinet. Hieroglyphicon illud igitur optime quadrat in virum bonum, pium, innocentem, qui quamvis sit destitutus aliorum auxilio atque subsidio, nihilominus omnibus inservire & gratum facere studeat, quemque innocentia saepe inter medios hostes tutum & incolumem servet. Unde Nazianzenus praeclearo hoc quoque scripsit, *ἀφύλακτον ἢ ἀπλότης, καὶ ἡκίστα κακίας ἢ φοβήται τὸ κακίας ἐλάττωσον*, id est, *Expers custodia est simplicitas, & minime mali quicquam suspicatur is, qui a malo est immunus.* Huic hieroglyphico aptatum est sequens distichon:

*Commoda plurima ovis praebet, nocumentaue nulla:
Sic benefac cunctis, nemini obesse velis.*

Et homini in sua simplicitate & innocentia acquiescenti semper propositam cupimus horum verbum sententiam, nempe,

Hic sce.

*Hic scopus unus erit, cunctis prodesse, nocere
Nulli, & amare bonos, ac tolerare malos.*

Et istorum,

*Juvare cunctos, at nocere nemini
Est summa Christiana vita regula.*

Quemadmodum & Cicero lib. 1. de Offic. Virum bonum esse dicit eum, qui profit omnibus, nocet nemini, nisi laceffitus injuria. Sed Christiani virum bonum eum esse aſterunt, qui & laceffitus injuriis bonum pro malo reddit, Chriſti ſui regis exemplo.

Plutarchus lib. 2. Sympoſ. q. 9. petit cur ovis à lupo demerſa caro fiat ſuavior? reſpondet eſſe lupi ſpiritum adeo fervidum & quaſi ignitum, ut oſſa etiam duriffima in ventre emolliat atque collaquet: ideo à lupis morſa celerius quam alia liqueſcere. Et olim propterea gula dediti expetebant hæc dum lupi faucibus ereptum, quod Horatius obiter attingit in Epodis,

*Vel agna feſtis caſa terminalibus,
Vel hadus ereptus lupo.*

Martialis verſus idem declarat:

*Parvus onyx una ponetur cænula menſa,
Hædus inhumani raptus ab ore lupi.*

Convenit hieroglyphicon hominibus piis & probis in hoc mundo propter innocentiam vitæ ac veritatis ſtudium, variis periculis & tormentis ſunt ſubjecti, ac ſæpe ideo ab impiis extrema omnia patiuntur, tandemque Deo acceptam hoſtiam ſeſe offerunt: quo in numero omnes ſancti Martyres ſunt collocandi. De quorum unoquoque & hieroglyphico ovis à lupo adverſa dictum eſt,

*Dum premitur juſtus ſit gratior hoſtia Olympo:
Sic quoque ſit morſu ſuavior agna lupi.*

Apophthegmata ſacra S. Ignatii & B. Polycarpi pro Chriſto morientium, prout in Eufebii hiſt. lib. 4. cap. 36. & lib. 4. c. 15. ad hujus hieroglyphici illuſtrationem pertinent.

V I R T U S.

*Virtus ipſa ſuis firmiſſima nititur armis;
Sævam hyemem ſortis ſpernere docta mala.*

Indicarum rerum Scriptores depingunt & deſcribunt animal quoddam veteribus forſitan incognitum, quod Hiſpani nominant *Armadillo*, id eſt, armatum ſive cataphractum, quod quaſi panoplia, vel armatura quadam loricata à capite uſque ad pedes ſit contectum. Subterraneum animal eſſe dicitur, erinacei magnitudine, ſed longius, *Tatou* Mexicanicis & Guinenſibus dictum. Rarum hoc animal naturalibus armis munitum, quibus ſeſe defendit, nec externis indiget ſubſidiis, eſt virtutis hieroglyphicon, quæ inſtar lorice in ſe munita, tuta conſiſtit, & inſultus adverſæ fortunæ facile ſuperat ac contemnit. Quæ Claudianus in Panegyri de Mallii Theodori conſulatu verſibus elegantiffimis expoſuit,

*Ipſa quidem virtus pretium ſibi, ſolaque late
Fortuna ſecura nitet, nec faſcibus ullis
Erigitur, plauſuque petit clareſcere vulgi:
Nil opis externa cupiens, nil indiga laudis,
Divitiis animoſa ſuis, immoraque cunctis
Caſibus, ex alas mortalia deſpicit arce.*

Nec minus eleganter Horatius lib. 3. Od. 2.

*Virtus repulſa neſciti ſordida,
Intaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit aut ponit ſecuris
Arbitrio popularis aura.*

VIRTUS

VIRTUS ardua caprar.

Quemadmodum in via virtuti nulla est via : ita

Rupis inaccessæ virtus habet ardua culmen.

Huc tendis? Sudor multus ad alta levat.

Infuetum per iter eundem est. Ibex, cuius Plinius & alii meminerunt, in Alpium præruptis & altis rupibus, præsertim in Helvetia & montibus vicinis frequens reperitur, in quibus raro vel nunquam nives liquefcunt. Nam calidissimum est animal perniciousis miranda, cornibus sese fulciens, quod adminiculo ex altis montibus desilit, & hac ratione cavet ne faxis allidatur. Vivit autem continuo in locis asperis & inaccessis, nec facile venit in conspectum hominum. Inde apud Jobum c. 39. Numquid nosti partus ibicum in petris? Hieroglyphica figura est hominis à vulgi consuetudine & confortio remoti, nihil aliud quam virtutem ipsam, quamvis arduam, quærentis ac desiderantis, quem nullæ voluptatum illecebræ à proposito studio studioque avertunt. Clemens Alexandrinus Stromat. lib. 4. hujus argumenti laudat Simonidis versum,

Τὸ δὲ τῆν ὄλεον ὄσσευ ἐδραῖς, ὄνι νερέας. id est,

Virtutem habitare in rupibus accessu difficilibus.

Quem imitatus est Silius Italicus, lib. 15.

Ardua saxoso perducit semita clivo,

Aspera principio (nec enim mihi fallere mos est)

Prosequitur labor ad nitendum intrare volenti.

Hujus generis etiam sunt versus Hesiodi, a Cicerone merito commendati,

Virtutem posuere dii sudore parandam, &c.

Muse etiam dicuntur in monte Parnasso versari, propter secessum & tranquillitatem, qua studia gaudent plurimumque adjuvantur, & antiquitas Palladem *μυθία*, quasi solitariam, eandem ob causam nominavit.

VIRTUS ardua petit.

Omnibus constat Montes passim apud sacros & seculares scriptores sumi pro loco stabili, munito, tuto, in quo quis ab hostium incursionibus se tueri possit. Super montem excelsum, ad quem nisi per difficilissimam semitam non pateat accessus, laurum simul & palmam statue, hoc hieroglyphico significans ad veram doctrinam, solidamque prudentiam, & quæ ad hæc sequitur, perennem ac stabilem gloriam neminem pervenire posse, nisi per multos labores ac sudores. Inde distichon,

Qui laurum & palmam vittricem carpere gaudes,

Montis, si nescis, ardua stante prius.

Et longe antea Silius Italicus,

Ardua virtutem profert via scandite primi.

Cum quo Ovidiani versiculi belle conveniunt;

Ardua per præcepit gloria vadit iter.

Itemque.

Difficile est, fateor, sed tendit ad ardua virtus.

Et Cassius Parmensis in Orpheo,

Non levis ascensus si quis petit ardua: sudor

Plurimus hunc tollit.

VIRTUS difficilis, sed fructuosa.

Nux Pineæ, Colliculis quibusdam inæqualis & aspera, miræque duritiæ est, quæ vix ignis vi potest referari: intus vero nuclei dulces latitant, non parum ad alimentum ac diversos hominum morbos utiles. Sic ad virtutem & honestatem ac laudabiles actiones non nisi per labores ac varias difficultates perveniri potest: at postea sequuntur suaviss. fructus. Quæ omnia Hesiodus paucis versibus ita eleganter complexus est, ut & Socrates eos commendat apud Xenophontem, lib. 2. commentariorum, & Ciceroni quoque vehementer placuerint: ideoque libr. 6. epist. familiar. ad Leptam, monuerit amicum suum; ut filium ipsius jubeat Hesiodæ ista ediscere, semperque habere in ore:

Τῆς δ' ἀρετῆς ἰδεῶντα θεοὶ ἀρετὰ ἐπιθέουσαν
ἀθένατοι, μακροὶ ἢ καὶ ὄρησι οἰοῦντο ἐπ' αὐτῆν,
καὶ τραχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὶ δ' εἰς ἀνεγνύουσαν,
Ἰαίδην δὴ πειρατὴν, χαλεπὴν περὶ ἔδου. id est,

— Virtutem sudoribus unaque divi
Præfessere, & longus ad hanc per ardua calli;
Asper est primus: sed ubi alta cacumina victor
Contigerit, jam fit facilis, licet ardua anadem.

Simonides etiam apud Clementem Alexandrinum lib. Stromatum, habitare virtutem dicit in
ἐδραῖς ἐπὶ πέτραις, id est, in rupibus difficillimis. Ovidii etiam est præclarus versus,

Gloria difficili parva labore venit.

Nuci illi adscribamus etiam Distichon;

Ardua vallatur duris Sapientia scrupis;
Dulcibus est eadem fructibus illa scæter.

VIRTUS expedita semper.

Struthiocameli, vel secundum Græcam derivationem, & quorumdam eruditorum sententiam, struthiocameli appellatio apud veteres Latinos non fuit usitata; legitur tamen apud Plinium. Festus autem, Aufonius & alii passerem marinum nominant, Aristoteles περιστερὸν λέγοντι καὶ μέγαν. Herodotus lib. 4. κατέγειον περιστερὸν vocat, non quod subterraneus sit, sed quia à terra non attollitur in aerem, unde Luciano quoque καμαιπετής dicitur. Aristoteles lib. 4. de part. Animal. c. ultimo, Struthio, inquit, etiam Africus eodem modo partim avem, partim quadrupedem refert, quippe qui ut non quadrupedes pennas habet, ut non avis sublimis non volat. Sed Plinius lib. 10. addit, pennas ei ad hoc datas ut currentem adjuvent. Idem Aelianus (quemadmodum etiam Diodorus Siculus lib. 3.) scribit lib. 2. c. 27. his verbis: At celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus quasi vela implens propellit. Jovius hoc symbolum pro magno illo bellico Duce Marchione Vastio, se excogitasse perhibet, cum illi indignabundo à Pontifice Clemente 7. Antonius de Leva in quibusdam dignitatibus militaribus præferretur. Innuebat autem per id, se nihilo tamen minus in suo munere, quamvis non adeo sublimi, ita progressurum, ut merito alios antecelluisse videretur: quod profecto illum plenissime præstitisse plures historiae abunde testantur. Paradinus addit, NIL PENNA, SED USUS: C. Atque explicationem aliam affert ex Gregorio Magno, qui ait, Sicuti hæc avis plumarum ostentatione volatum præclarum videtur conari expedire, nec tamen umquam è solo levatur, sic hypocritis est proprium, ostendere quidem splendidam foris sanctimoniam, præter simulationem, tamen si diligenter observentur, nihil solidi, sed ficta & humi nitentia omnia apparent. Ad priorem sensum refertur Distichon sequens;

Quantumvis humilis, cursu tamen anteit omnes
Struthio: sic virtus quolibet alta loco est.

VIRTUS Neglecta, Dei beneficio virescit.

Rosa frutex hyberno tempore, quasi aridus spinisq; solummodo horridus, carens foliis ac floribus, negligitur prorsus, vel etiam pedibus conculcatur. Primo tamen veris tempore, vix depulso frigore hyberno, beneficio mitioris ac temperatioris aeris rursus reviviscere, & rosas protrudere, antea ab omnibus neglectus, incipit. Non aliter sæpe virtuti primum sese exerenti ac primum emergenti, quæ quidem crebrius quam matura ac omnibus numeris absoluta invidia stimulis est exposita insidias struere, ac quasi in herba adhuc versantem suffocare homines mali ac invidi conantur. Unde sæpenumero quidam in primis suæ ætatis annis vigorem ingenii & laudabilem industriam ad omnia honesta præ se ferentes, invidia ac malevolentia aliorum quasi frigore hyberno non parum retardantur ac impediuntur, ne scilicet plenam de se spem conceptam tempestive adimplere possint. Non raro tamen rursus divino imprimis adjuti auxilio, tamquam aura clementiore conservati ac excitati rursus repullulant, & ad frugem optatam tandem perveniunt.

Emergens virtus nova spernitur, ut rosa bruma
Expectata flores forma calore feret.

VIR-

VIRTUS. PUDICITIA.

Lili flos candidissimus ac odoratissimus, quamvis undiq; sit horridis spinis circumseptus & molestatus, nihilominus tamen eminet, & odorem ac candorem retinet, omnibusq; communicat. Sic etiam virtus inclita, quæ secundum Aristotelem 2. Ethic. semper versatur circa difficilia, tandem emergit ac conspicuam sese universis exhibet, quamvis improborum stimulis ac invidia moribus sæpe petatur ac exerceatur.

Quamlibet è mediis consurgunt lilia spinis :

Sic virtus ipsi crescit ovatque malis.

Quod & D. Chrysostomus graviter explicat: *ὄχι ἔστι, inquit, τὸν τῆς ἀρετῆς ὄπμιε λαμβανόν μὴ πολλὰ ἔχειν ἐχθροὺς, ἀλλ' ἄδὲν τὸ πρὸς τὸν ἐνδρέπον. Διὰ γὰρ τῶν τῶτων λαμπρότης ἐστὶν αἰεζόνως.* id est, Non aliter fieri potest, quin virtutis seclator quam plurimos hostes habeat. Sed nihil hoc virtuti deditum movet: nam propterea longe illustrior evadet. Quod Horatius paucis quoque expressit:

Virtus, repulsa nescia sordida,

Intaminatis fulget honoribus.

B Alii addunt, *Casta placent superis.* Nam pudicitia ac virginitatis florem esse liliu D. Hieronymus quoque in exploratione Cantici Canticorum tradit. Hoc dictum Tibullus plene expressit his verbis,

Casta placent superis: pura cum veste venite,

Et manibus puris sumice fontis aquam.

VIRTUS sibi pulcherrima merces.

PAVO, vel secundum Gellium Pavus, a sono vocis, ut opinatur Isidorus, sic dictus, Græcis est *πῶς* vel *πῶς*, ἀπὸ τῆς τέλει τῶν πτερῶν (quemadmodum placet Athenæo) ab extensione pennarum. Quas instar gemmarum vel oculorum (unde Argum, qui secundum Plautum totus oculus fuit, in hanc avem transmutatum fingunt poetae, ut apparet ex Ovid. Metamorph. 1.) variis coloribus adversus solem expandit, idque potissimum quando laudatur, quare Aristoteles vocat *Φιλόκαλον*, id est, ornatus & elegantia studiosum. Ælianus lib. 5. Animal. cap. 2. elegantem ejus formam accurate describit, dicitq; hanc avem à barbaris ad Græcos fuisse importatam, initio tam raram, ut Athenis sit pretio spectata, & ex illo spectaculo quæstus factus. Atque Alexandrum Magnum ejusmodi aves apud Indos conspicientem, earum admiratione affectum, in omnes qui illos occiderent, gravem pœnam inflituisse. Unde Martialis,

Miraris quoties geminatas explicat alas,

Et potes hunc sevo tradere, dure, coco?

Notandum quoq; ejus carnem, quod D. Augustinus quoq; lib. 21. de civitate Dei, c. 3. & Isidorus lib. 12. affirmant, non putrefcere. Quemadmodum itaq; pavo gaudet sua pulchritudine, & imprimis adversus Solem de hoc innato ornatu expansis alis gloriatur, ita quoq; virtus ipsa propria laude digna, & per se pulcherrima æstimari debet. Nam secundum Ovidium lib. 2. de Ponto, Eleg. 3.

— per seque vitanda est

Externa virtus incomitata bonis.

Habetur autem integer hujus hieroglyphici versus apud Silium, lib. 13.

Ipsa quidem virtus sibi pulcherrima merces.

D Hieronymus Rufcellus aliud dictum Gallicum usurpatum fuisse ad hanc picturam ab Arone Cibo Gennensi perhibet, nimirum, *FEAUTE' PASSE TOUT.* Fidelitas omnibus antecellit. Nam ut pavo cunctam suam pulchritudinem in seipso ostendit sine omni tuco, & ascitio ornatu, ita animus generosus & fidelis universum studium, in suo proprio candore & probitate collocat.

Pulchra suis veluti est volucris Junonia pennis :

Sic virtus proprio lumine clara nitet.

VIRTUS utilis ad omnia.

I Aurum custodiz ac incolumitatis esse symbolum ex Proclo tradit Pierius: unde apud veteres, *aurum causa prope ades fata*, vel illis adfixa fuit: quod etiam testatur Ovidius, dicens:

Gg 2

Postibus

A præclaro suo proposito avertere, vel saltem aliquantisper detinere solent, non malè exprimunt. De quo Euripides quoque in Supplicibus conqueritur;

πολλοὶ καλῶς γερῶτες ἀνδρες οὐκ ἔχουσ' ὅπως
δέξωνται αὐτὰς τῶν κακῶν ἐξουσίαν, id est:

Multi viri nati loco honesto non possunt
Seipos palam ostendere propter malorum potestatem.

Menander idem deplorat, clamans,

ὡς ἀδικον, ὅταν ἡ μὲν Φύσις
δοῦδῶ πὶ στυγνῶν, τῶτο δ' ἡ τύχη κακοῖ. id est:

Quam injusta res, cum natura quidem

Egregium aliquid contulerit, fortuna autem hoc depravat.

Nihilominus contra omnes insultus & procellas graviores, à via virtutis numquam abscedendum, sed fortiter resistendum, donec superatis omnibus malis optatum finem consequamur.

B Tu ne cede malis, sed contra audentior ito, inquit ille apud poetam. Quod Cicero quoque monet, libr. 3. quaest. Tusculanarum. Nulla, inquit, diuturna potest esse gloria, quam labor strenuus ac indefessus primum non antecesserit. Quo pertinent Propertii lib. 4. Eleg. versus elegantes,

Magnum iter ascendo, sed dat mibi gloria vires.

Non juvat ex facili lecta corona iugo.

In omnium ore sunt τὰ πῶδημα ἐκείνα ἢ ἰσὸδὸς ὡς ἡ δροσὴς ἔπι, ut Lucianus ait in Necoymant. quæ & alibi adducuntur, nempe, *Difficilia quæ pulchra*. Laudant Cicero, Xenophon, & ante oculos habuit Ammianus Marcellinus libr. 14 & alii. Certe cum Obeliscus, excelsus admodum acclivis, & serpens natura imprimis glaber ac laevis sit, fieri vix potest, ut in summam ejus cacumen perrepere possit. Qui igitur virtutis difficile & periculofum iter exprimere velit, fortassis haud absurdè hoc hieroglyphico uti poterit: Simulque innuere, non facile pervenire ad honoris & gloria fastigium, qui nimis timidè omnia explorat, & trepide resilit. Nam, ut pulchrè Theocritus ait: *Ὅλγυν δὲ πάντα*

C *τέττιν τὰς σκολιὰς καὶ πρηνεῖς, τὰς δὲ δροσίους καὶ ὄρθιους τρέψουσ' ἀπὸ δέξου*: Obliquæ & declives viamodis omnibus fugiendæ sunt: abruptæ autem & rectæ sursum ferentes complectendæ. Et ut Symachus dixit libr. 9. Ep. 84. Virtus durioribus negotiis nitescit, & aspernatur declivem facilitatem, maximoque sudore arduum laudis annititur. Eleganter etiam Seneca in Epist. ad Lucilium: Ad honesta nitentes, quando magis incubuerint, minusque sibi vinci ac strigare permiserint, admirabor & clamabo. Tanto melior surge & respira: & clivum istum uno si potes Spiritu exupera. Generosos animos labor nutrit. Et paulo post: Animi est ipsa tolerantia, quæ se ad dura & aspera hortatur, & dicit: Quid cessas? non est viri timere sudorem. Xenophon quidem 2. δροσιων. ubi Hesiodæ illa adducit, hanc pulcherrimam γνώμην præmittit: *Μεγὰ κατὰ πρῆξιν, ὅτι μελέλαι τῶν καλῶν καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐξικνεῖται πρῶτον, ὡς φάσιν οἱ ἀγαθοὶ ἀνδρες*. Cure quidem laboriose efficiunt, ut ad pulchra & honesta facinora perveniantur, sicuti virorum optimorum habet adagium.

Sudore hac magno conscendit culmina serpens.

Nempe est virtutis semita difficilis.

V I S Consilii experti.

D UROS δὲ τῶν ὄρεων, id est, à montanis locis in quibus degit, secundum Isidorum, dictus est. Hunc in Heccynia silva Casar libr. 6. De bello Gallico reperiri ait. Plinius lib. 8. cap. 15. Uros vi excellenti velocitate que scribit esse præditos. Iis imperitum vulgus Bubalorum nomen imposuit. Adeo feroces Uros physiologi depingunt, ut si à venatoribus, post arbores latitantibus, telis vulnerentur, in tantam iram exardescant, ut crebriore in arbores impetu facto, tandem seipos quoque conficiant. Sic furones & impetus validos potentiorum, sana consilia respicientium, prudentia declinat & frangit, cedens illis tempestive, & in tutum locum sese recipiens, tantisper dum feroces illi viribus suis evertuntur atque ruunt mole sua. Etenim,

Quis furor est cæco temere se offerre furori?

Cede, parum exspecta, nec moram, videtur eris.

Et pridem Ovidius utiliter vim vi nimium precipitanter repellentium inconsultam mentem monuit A
his dicitis,

*Dum furor in cursu est, currenti cede furori,
Difficiles aditus impetus omnis habet.*

Et Horatius, libr. 4. Carm. Ode 4.

Vis consilii expertis mole ruit sua.

Oppianus item libr. 5. Halieutic.

*ὡς ἄτ' ἠγορήεις ἄτ' εἶδες ὅτι ἐπλετ' ὄνειρε
Τόσον, ὅσον περὶ δῶν. ἀλλή δ' ἀνεμῶλι ἄφρων. id est :*
Nec robor tantum quantum prudentia praestat.

Nec species: solida vires sine morte fatiscunt.

Raro autem hæc duo conjunguntur. Nam, ut recte ait Valerius Max. lib. 9. c. 12. nimio robore membrorum vigor mentis hebescit quasi abnuente natura utriusque boni largitionem, ne supra mortalem felicitatem sit, eundem & sapientissimum & validissimum esse.

Solere sæpenumero Balænas, vel procellarum vi in littora ejici, vel etiam dum ipsæ apricandi studio terræ nimium propinquant, ut fidunt, ob refluxum maris aqua destitui, atque ita in sicco relinqui, ut mole illa sua corruant, experientia testis est, suntque ad Oceanum crebra ejus rei spectacula: & in Batavis insigne anno M. D. LXXXIX. contigisse meminimus. Balænam sane nonnunquam, è mari prodire, & ad solem apricari, ipse Oppianus scribit. Unde & Grammatici quidam volunt dicam ὡς πρὸς τὸ πρὸς τῶν ἀλλεῶν: eoque hodie nomine cunctas fere majores pelagi belluas vulgo intelligunt, cum veterum quidem balæna ex Rondeletio & aliis satis nota sit. Hieroglyphicon autem hoc seipsum ex inscriptione Horatiana fere explicat: cum qua Isocrates consentiens, Robur prudentiæ conjunctum protulisse quidem, verum ea destitutum, magis fuisse habentibus detrimento, dixit. Et Nestor apud Homerum idem pene pronunciat. Exemplo sunt Milo Crotoniates, & Polydamas athleta: quorum ille dum quercum manibus infertis divellere, hic speluncam ruentem solus humeris sustentare conatur, misere uterque periit, sicuti apud Valer. Max. legimus. Possit hoc etiam accommodari fortassis ingenti alicui imperio, quod ipsa magnitudine sua laborat, minaturque ruinam. Illud enim, dum cuncta immensæ duntaxat potentiæ suæ & tribuit & ascribit, Dei omnipotentis manu & protectione merito tandem destituitur, quod si fit, magno cum fragore subito corruit. Ut enim Apollodorus Comicus ait:

*ὄγκος μεγάλη πῖσμα γίνετ' μέγα.
Ingentis molis ingens ruina erit.*

Sapienter itaque Gr. Nazianzenus monuit:

*Μὴ ἐπαρθῆς μέγας, ἵνα μὴ μείζονα τινε γένης,
Ne effentis alte, ne defenaris altius.*

Siquidem, ut pulcerrimus habet Claudiani versiculus:

Magna cadunt subito, summa repente ruunt.

Et quid Babylon, atque Roma, ruens aliud occinit? quam

Sic pereat quisquis robore fidit atrox.

VIS PROLIFICA.

R
Eferunt Physiologi multa de Scorpii prolifica vi & generatione, tamquam naturæ quopiam miraculo. Ex terra enim & calore solis Scorpios oriri experientia confirmatum est. Ideo Scorpius generationis symbolum merito dicitur. Aliud quidpiam admiratione dignum ex Ovid. lib. 15. Metamorph. desumptum est: ubi ex cancro demptis brachiis terraque obruto Scorpium enasci scribit his verbis;

*Concava littoreo si demas brachia cancro,
Cætera supponas terra, de parte sepulta
Scorpius exibat, caudaque minabatur unca.*

VITA beata in terris.

Circa matutino tempore, Sole jam exoriente aëlis mensibus, tam propter sui corporis caliditatem, quam cœli aësum, purissimum rorem hianti ore jucundè excipere atque eo sese reficere solet. Designat autem factum illud piorum in terris versantium vitam & conditionem beatam. Cerva autem hieroglyphica nota hic est hominis pietatem colentis, & Dei promissa suavissima jucundè meditantis, quibus tanquam saluberrimo pabulo & desideratissimo rore calitus nutritur & recreatur. Nihil, me Chryste, amabilius

*Ore capis patulo rorem vaga cerva cadentem,
Rore riges nobis torrida corda DEUS.*

VITA in amore.

DE animalculis tam in nive quam igne viventibus locus habetur apud Aristotelem lib. 5. cap. 17. de histor. Animal. satis memorabilis, quem integrum ascribere placuit. Quin etiam in iis quæ putredinem nullam posse recipere existimantur, nasci animalia novimus, ut vermes in nive vetustiore, qui hirti sunt pilis & rubidi, quoniam & ipsa nix vetustate rubescit, sed in nive media terræ candidi & grandiores inveniuntur. Torpent omnes ac difficulter moventur. In Cypro insula ærariis fornacibus, ubi chalcitis lapis ingestus compluribus diebus crematur, bestiolæ in medio igne nascuntur pennatæ, paulo muscis grandibus majores, quæ per ignem saliant atque ambulant. Emoritur pennatæ, paulo muscis grandibus majores, quæ per ignem saliant atque ambulant. Emoritur & hoc genus & illud nivis alumnium, cum alterum ab igne, alterum à nive dimotum est. Hæc ille. Plinius lib. 11. c. 36. Eadem repetens vocat pyralim sive pyraustam, de quo in symbolo proximo plura. Seneca quoque libr. 5. c. 6. cum admiratione potius quam causâ explanatione idem affirmat, itemque Ælianus lib. 2. c. 2. à quo *περὶ γοῦν*, id est, in igne nati vocantur. Hoc tamen nescio qua ratione inductus Ovid. 6. Factor. negare videtur.

*Nec tu aliud Vestam, quam puram intellige flammam;
Nataque de flammis corpora nulla vides.*

Erasmus in Adagiis proverbio, *περὶ γοῦν μὲν*, *πυρυστὰ* interitus, hoc hieroglyphico interpretatur vel de *ἀνεμωπέτι*, id est, qui celeriter intereunt, vel etiam de illis qui nullibi alibi vivere possunt, quam in propriis ac consuetis laribus & domiciliis: à quibus si paulo longius abesse cogantur, sibi moriendum existiment. Alii ex Plinio ascripserunt, *MORIAR SI EVASERO*, quod non absimile est illi, *ἀπὸ λὸυεῖται ἄν, εἰ μὴ ἀπὸ λὸυεῖται*, id est, perimus, si non perimus, à contrario sensu. Et Theophrastus exul, in maximum honorum fastigium à rege Persarum evectus, suis dicebat, referente Plutarcho, O filii, perieramus, nisi perissemus.

VITA perennis.

Phœnix avis est vitæ perennis hieroglyphica pictura. De eo autem paulo verbosius hic disserere fert animus. Idque tum propter auctorum plurimorum de eo varias ac interdum discrepantes opiniones, tum ob varia hieroglyphica & symbola, ex hac ave ingeniosa nonnulla & præclara desumpta. Ac quantum ad primum attinet, si omnium illorum, qui de illo aliquid literis mandarunt, sententias in medium proferre vellem, non aliquot pauca pagellæ, sed vix liber quispiam grandior sufficeret, quare satis esse putavi saltem loca præcipuorum scriptorum hoc in loco notare. Inter quos vetustissimus mihi occurrit Herodotus lib. 11. sive Euterpe, quamvis dubitanter de eo loquatur. Philostratus quoque in vita Appollonii addit istud, *ὡς Φαοί*, id est, ut ajunt. Scripserunt de eo etiam Horapollon libr. 1. 34. & 35. Plinius libr. 10. cap. 2. qui & ipse veretur ne quid fabulosi subit. Solinus cap. 36. Seneca passim. Cornelius Tacitus libr. 5. Annal. Ælianus lib. 5. cap. 58. Lucianus. Sextus Aurelius Victor. Suidas. Xiphilinus in vita Tiberii, qui ait in Ægypto visum, ac Tiberio mortem denunciasse. Glycas Annal. part. 1. Artemidorus libr. de insomniis, c. 49. Æneas Platonius. Aristides in oratione de Smyrna beneficio M. Aurelii Imper. reâdificata: atque inter poetas Oppianus. Ovidius 15. Metamorph. Claudianus. Poëma Laëtantio falso ascriptum. Tzetzes. Statius libr. 3. inter Ec-

clesiasti-

clericali vero scriptores Gregorius Nazianzenus in præceptis ad virginem, & oratione ultima de Spiritu sancto. Basilus. Tertullianus in libro de resurrectione carnis. Cyrillus, Cyprianus, Epiphanius, Eusebius Pamphilus, in vita Constantini Imperat. Rufinus. Ambrosius de fide resurrecti. & 5. Hexam. Isidorus libr. 12. Inter recentiores sunt, Albertus Magnus, Volaterranus libr. 15. Scaliger contra Cardanum Exercit. 233. vocatque Semendam, ex scriptoribus recentioribus rerum Indicarum: Plerius Valerian. in Hieroglyphicis. Erasmus in Adagiis Chil. 2. Centur. 1. Prov. 21. & 57. Adrianus Junius Prov. 93. Centur. 5. Gesnerus de Avibus, & plures alii, quorum nomina jam non succurrunt. Sed meo quidem judicio, inter omnes, quos jam enumeravimus, nullus videtur exquisitius ac certius de Phœnice scripsisse, quam Corn. Tacitus libr. 5. Annal. Cujus ideo verba integra hic apponenda esse censuimus. Paulo Fabio & Lucio Vitellio Consul. post longum sæculorum ambitum Phœnix in Ægyptu venit, præbuitque materiam doctissimis indigenarum & Græcorum, multa super eo miraculo differendi, de quibus congruunt, & plura ambigua, sed cognitu non absurda promere libet. Sacrum soli id animal, & ore ac distinctu pinnarum à cæteris avibus distinctu, consentiunt qui formam ejus describere. De numero annorum varia traduntur, maxime vulgatum, quingentorum spatium, sunt qui ad sevecentum milia quingentos sexaginta unum interjici, prioresque aliter Sefostride primum, post Anaside dominantibus, dein Ptolemæo, qui ex Macedonibus tertius regnavit, in civitatem, cui Heliopolis nomen advojavisse, multo cæterarum volucrum comitatu, novam faciem mirantium. Sed antiquitatis quidem obscura. Inter Ptolemæum ac Tyberium minus quinquaginta anni fuerunt, unde nonnulli falsum hunc Phœnicem, neque Arabum esse terris credere, nihilque usurpavisse ex his, quæ vetus memoria firmavit. Confecto quippe annorum numero, ubi mors propinquet, suis in terris struere nidum, eoque vim genitalem affundere, ex qua factum oriri, & primam adulto curam sepeliendi patris: neque id temere, sed sublato myrrhæ pondere, tentatoque per longum iter, ubi par oneri, par meatui sit, subire patrum corpus, igne solis aram perferre atque adolere. Hæc incerta & fabulosa aucta. Cæterum aspici interdum eam volucrum in Ægypto non ambigitur. Hæc ille. Sed notandum, præter Claudianum & Poëma Lactantio perperam attributum, nec Plinium, neque Tacitum, vel alium ex veteribus tradidisse Phœnicem seipsum comburere, quod tamen postea recentiores universi secuti sunt. Sed veniamus jam ad Symbola, quorum primum erit *Ut vivat* à Ruscello a scriptum Madrucio Cardinali, quod alii plenius afferunt, *Sed necat ut vivat*: cujus interpretatio multiplex esse potest. Nam primum, generalius significat hominem, qui omnes suas cogitationes & actiones eo dirigere conatur, ut suæ vitæ brevitate egregia fama compenset, & inde sese quasi immortalem reddere queat. Alii potius veram pietatem exercendam referunt, intelligendo per solem, ad quem Phœnix aspirat, & cujus beneficio regeneratur, *Christum*, nostrum Redemptorem, unicuique justitiæ solem, cui omnia nostra merito debemus referre accepta, & cujus causa quævis libenter in hoc mundo perferre, tandem per ipsum vitam beatam & æternam vivere queamus, certo nobis per suadentes hanc mortem nostram esse initium vitæ melioris, de quo præclarum distichum & à multis commendatum legitur Ravennæ ad picturam Phœnicis:

*Securus moritur qui scit se morte renasci,
Mors ea non dicit, sed nova vita potest.*

Sic B. Tertullianus in libro de resurrectione carnis inquit, plenissimum ac firmissimum specimen esse hujus spei (resurrectionis) ex hoc alite sumendum, quod B. Ambrosius quoque & Epiphanius in Physiologo asserunt. Quare, quidam Græcum dictum scripsit $\Theta\text{N}\text{H}\text{E}\text{K}\text{O}\text{N}\ \text{O}\text{T}\text{E}\ \text{A}\text{I}\text{O}\ \text{O}\text{N}\text{H}\text{E}\text{K}\text{O}\text{N}$ id est, moriens non moriens. Cujus argumenti plurimæ extant sententiæ apud sacrarum literarum interpretes præclaræ. Quidam Bartholomæus Taëgius, qui de Symbolis sive impressis Italice breviter & accuratè scripsit addidit, *Ne pereat*: quo ait exprimi hominis pii ac religiosi propositum & studium laudabile, in fugiendis & compescendis voluptatibus ac illecebris hujus mundi, & affectibus & cupiditatibus suis nimis moderandis ac vincendis, denique in castigando proprio corpore, ne vitiis cum jactura animæ obsequatur. Quod B. Nazianzenus libr. 1. Sententiarum spirituum his jambicis versibus breviter de quibusdam vitiis exposuit.

A *ἔγωγ. μέθη. ἕλαθ. πικρὸν δάκρυον ἰου* Vinum, libido, livor, & demon, idem:
οἷς ἀν' αἰγροσάδην, τὸ Φεγνεῖν ἐπέλυσε. Quorum occuparint, opprimunt hæc pectora,
πῆξις, πρεστυχη, δάκρυον, τὸ Φαζμακα, Medentur hisce, lachryma, famel, preces;
ἢδ' ἰατρεία τῶν ἐμῶν νοσημάτων, id est: Sic est mea curatio egrotudinis.

Aliud præterea symbolum phoenix suppeditat, nimirum, *Nutrix ipsa sui*, ex poemate Lactantio a-

scripto,
Ipsa sibi proles, suus est pater, & suus heres.
Nutrix ipsa sui, semper alumna sibi.

Quod illis rectè tribuitur, qui suamet industria & virtute ad res magnas sine aliorum adminiculo pervenerunt. Sereniss. quoque Helionora Austriaca, *Caroli 5.* soror ex hoc alite defumere voluit symbolum, cum inscriptione: *Unica semper avis, secundum Ovid. 2. Amor.*

Et vivax Phoenix, unica semper avis.

Quo demonstrare studuit (ut *Paradinus* refert) sicuti optima & pretiosissima quæque rara sint, & inventu difficilia, ita quoque sibi esse persuasum, se nunquam talem alterum maritum, qualis fuerit *Frincifus 1.* Rex Gallia, in posterum esse reperiturum. Est autem notum, quod proverbii loco vocemus aliquem propter raras ingenii dotes unicum Phœnicem, quia alios omnes ita excellat ut neminem parem habere videatur. Illustrissima quoque Princeps Bona Sabaudienfis, Joannis Geleatii Mediolanensium Ducis mater, orbatâ marito, curavit in numismate eudi Phœnicem, ad ditis his verbis: *Sola facta solum Deum sequor.* Quo indicaret, quemadmodum hæc avis sola & unica in orbe inveniatur, sic etiam se propter solitudinem ob mariti obitum, eo redactam esse, ut in posterum reliquis omnibus spretis, & posthabitis omnino apud animum suum constituerit, soli Deo æterno inservire, ac omnia fa illi addicere.

VITÆ humane brevitatis, fragilitas, vanitas.

Plutarchus in Romulo scribit eum primum populum Romanum in centurias distribuisse, quarum unamquamque vir unus ducebat qui manipulum feni ac herbarum in conto affixum gestabat, unde militibus manipulariis nomen est inditum. Idque Ovidius quoque libr. 1. Fastorum notat, dicens,

Pertica suspensa portabat longa maniplos:
Unde manipularis nomina miles habet.

Hoc postea imitati Christiani (sensu longè quidem meliore) vitæ humanæ brevitatem ac fugacitatem ita voluerunt exprimere, juxta Prophetæ dictum, Omnis caro fœnum, & gloria ejus sicut flos agri. Esai. 40. quod etiam ante expressum est, Psal. 103. Igitur

Quisquis es, hunc feni qui spectas forte manipulum.
Respice te. Fœnum es, pone supercilium.

2. Præclaro alio hieroglyphico David Psal. 39. pingit vitæ nostræ transeuntis fugacitatem. Ecce inquit, palmares disposuisti dies meos, id est, non longiores quam sit hominis palmus. Si quis igitur manus humanæ quatuor digitos adherentes & extensos sculpsit, habet vitæ terrenæ imaginem. Ideo Psaltes addit, tempus meum ut nihil est coram te: profecto omnimoda est vanitas omnis homo, quantumvis constitutus maximè, id est, firmus & fixus in hac vita. Subjicit, Quin in imagine vadit homo, &c. Est umbra, umbræ somnium, vanitas, fumi vapor, brevitatis avi terreni.

D *Vite ecce quidquid currimus, tamquam vola* Ut qui per umbras, heu, vagantur devii,
Spatio pusillo clauditur, Ipsique carnifices sibi,
Mortalium ut sit quamlibet florentium Se mutuo truant, opes incognitis
Nil vanitate vanius: Ut congeniti haredibus.

Alcaeus in carmine lyrico apud Athen. libr. 2. c. 71. δάκτυλος, αἰτέγ. id est, digitus, dies. Et Mimmermus, Sermon. 98. in Stobæo.

— Πήχυνον δὲ χρόνον ἀνθρώπων ἕως περὶ μῆθρα. id est:
Flore juventutis cubitali tempore tantum
Perfruimur.

Sed ut ad Psalmistæ locum revertamur, Jamim, inquit *Teppakoi b*, id est, dies palmi, vel palmorum, aut in adjectivo palmare. Palmus duplex est. Major, Gr. *αιθαμη*, Latine do drans, qui complectitur digitos 12. vel tantum spatii, quantum inter summum pollicem & extremum minimum digitum expansos, deprehenditur. Minor, quem Vitruvius lib. 3. cap. 1. quatuor digitos habere affirmat. Græc. *παλαιστη δοχη*, *δακτυλοδοχη*, η̄ το̄ τετραδακτυλον̄ χερσ̄, ut Eustathius Iliad. μ. definit. Sed hæc Palmi majoris & minoris appellationes sæpe confunduntur, & utrumque figura proverbiali & *ηγ-γλυφικῶς* ad brevissimum illud vitæ nostræ in terris spacium refertur. Unde *αιθαμη* & *βιν* apud Pærcmiographos. Hebræa vox, pluralis, in forma fœm in singulari *Tepek*, ut plurimum significat mensuram quatuor digitorum transversorum, præsertim, quum in singulari scribitur. *Tepek*, ut Exod. 25. v. 24. & 37. 12. Ezech. 40. 5. & 43. 13. Quando ædificiis tribuitur, denotat subgrandia, partem tecti prominentis, qua stillicidia à parietibus arcentur: quoniam apud Hebræos illa tecti pars prominebat ad palmi longitudinem. Vide 1. Reg. 7. 9. 26. & 2. Chron. 4. 5. Derivatur autem hæc vocula à verbo *Tepak*, Palma expandit & distendit aliquid, quemadmodum matres solent palma explanare infantes recens natos, ut ipsorum membra in planum & longum distendantur & crescant. Hinc per metathesin literarum *πεταω*, & latinis interposita n. pando. Cognitionem habet cum *Patik*, aperuit. Sed hæc prolixiora fortasse vitæ brevitatem meditantibus.

Inter reliquos flores Rosa grata atque odorata, brevi quidem admodum tempore durat, sed rursus languescens atque exarescens perit. Similis planè est ratio hujus vitæ nostræ caduca, fluxa ac incerta. Unde ex recentioribus quidam rectè cecinit.

Ut rosa mane viget, tamen & mox vespere languet :

Sic modo qui fuimus cras levis umbra sumus.

Quæ quidem ad cœlestem illam pulchritudinem nunquam pereuntem mentes nostras merito debent excitare, nec non ad perpetuam illius considerationem nos assuefacere: cum ibidem S. Apostolo teste, 1. Cor. 2. ea præparaverit Deus diligentibus se, quæ oculis non vident, nec auris adit, & in cor hominis non ascenderunt. Atque hæc cupidissimè expetenda: cæteris vero, si ita acciderit, moderate carendum esse indicant D. Gr. Nazianzeni suavissimi versus.

Θεὸν μόνον, θεῶν τε ἀπλήτως ἔχον,

Ὅς πῶς λαβῆσαι πλεον̄ χερσ̄,

Διψῶν τὸ δίψασθ̄, ἀφ' ὅπως αἰεὶ ῥέων.

Ἐν τοῖς ἡλιπτοῖς καὶ φέρον̄ ἡσάωμεν.

Solum Deum & divina concupiscito,

Sumentibus qui & plura largiri solet,

Sitiens sitiri, semper affluens bonis,

In cæteris, voto excidens, modum obime.

Hoc de omnibus floribus eleganter exposuit D. Chrysostomus homilia 43. in Genesin his verbis. Sicuti floridum quoddam pratrum varios & omnis generis flores exhibet; ita divina Scriptura justorum virtutes nobis demonstrat, non ut illorum florum fragrantia brevi tempore fruamur, sed ut perpetuam inde utilitatem recipiamus, & eas in sinu mentis reponamus; ut per omne tempus, si lubet, eorum suaveolentia frui possimus. Rosarum hieroglyphico distichon appingimus,

Ab, quam forma rosas cito desicci in clym pulchras !

Non ita cælestis quas Paradisus habet.

Plato in epistolis, τὸ ἀνθρώπινον, inquit, ἔκαστος βέλαιον, id est, humana non sunt omnino firma. Et Juvenalis,

festinat enim decurrere velox

Flosculus anguste misereq; brevissima vita

Portio, dum bibimus, dum serm, unguenta, puellas

Poscimus, obrepit mea intellecta senectus.

Idem etiam Ovidius monet, dum ait,

Forma bonum fragile est, quantumq; accedit ad anno;

Est minor, ac spatium carpitur ipsa suo.

Et inter neotericos doctus poeta novo disticho,

Hæc rosa centuplici cœu flore decorâ, caduca est !

Sic forma & vitæ mox perit omne decur,

Theo

A Theophrastus scribit esse genus quoddam rosarum circa Philippos in Græcia, centum folia continens, cuiusmodi Plinius ex Pangeo in Campaniam transplantatas perhibet, quales nunc rosæ apud nos quoque, quamvis rarius inveniuntur. Sed nullum, meo iudicio, florem pleniorum, elegantiorum, & pluribus foliis refertum vidit hæc nostra ætas (harum rerum ad curiositatem usque studiosa) quæ Pæonia ex Hispania, ut ajunt, primum allata, & jam ubique in hortis instructionibus frequentata, vel nimio sole ardente, subito folia decidunt, & decor omnis abit. Quod in tota vita nostra caduca, fluxa ac incerta unusquisque observare, atque ideo fallacibus voluptatibus, quas brevissimas interdum longissima comitantur incommoda, minimè indulgere debet.

VITÆ humanae cursus.

PRænavigamus vitam, inquit Stoicorum princeps, epistol. 70. & quemadmodum in mari,
 — Terræ, urbem, recedunt:

B sic in hoc cursu rapidissimi temporis primum pueritiam abscondimus, deinde adolescentiam, deinde quicquid est illud inter juvenem & senem medium, in utriusque confinio positum: deinde ipsius senectutis optimos annos. Novissimè incipit ostendi publicus finis generis humani. Scopulum esse illum putamus, dementissimi. Portus est, aliquando petendus, numquam recusandus: in quem si quis intra primos annos delatus est, non magis queri debet, quam qui cito navigavit. Alium enim venti segnes ludunt & detinent, ac tranquillitatis lentissimo tædio lassant: alium pertinax flatus celerimè perfert. Idem evenire nobis puta. Alios vita velocissimè adduxit, quo veniendum erat etiam cunctantibus: alios maturavit & coxit: quæ non semper retinenda est. Non enim vivere bonum est, sed bene vivere. Hæc ille. Navis igitur in mari ventis variis pulsa humanæ vitæ seu navigationis symbolum esto.

VITÆ ortus seu propagatio.

C Ancer ortum sive humanæ vitæ propagationem Platonice denotat. De quo Macrobius ita in Commentar. ad Ciceronis somnium, cap. 12. Tropica signa, Capricornum & Cancrum, Solis portas physici vocarunt: quia in utraque obviante solstitio, interius inhibetur Solis accessio, & fit ei regressus ad Zonæ viam, cujus terminos nunquam relinquit. Per has portas animæ de cælo in terras meare, & de terris in cælum remeare creduntur. Ideo hominum una, altera Deorum vocatur: hominum Cancer, quia per hunc in inferiora descensus est: Capricornus Deorum, quia per illum animæ in propriæ immortalitatis sedem & in Deorum numerum revertuntur. Hæc ille.

VITIA extirpanda. FACULTATUM jactura.

T Heophrastus, lib. 3. cap. 11. De causis Plantarum & alibi etiam literis prodidit, Oleam ramis vetustioribus ac inutilioribus amputatis, propter ipsius innatam pinguedinem & succum uberiorem lætius novos surculos protrudere, ac hoc pacto arborem multo læcundiorum & pulchriorem effici.

Tu quoque sic refeces vitis æventia multis.
 Virtutum ut soboles pullulet uberior.

D Nobis itaque etiam annitendum est, ut inutilia ac minimè fructuosa, id est, vitia universa, ex animis nostris studiose aboleamus atque extirpemus, ut illis ablatis virtutis fructus multo præstantiores ac pleniores provenire queant. Quod etiam subjicit D. Chrysostomi homilia 6. præclarum dictum (quamvis eo in loco potius de vite loquatur) ubi ait: Annon vides quod agricola vitem putet, ne vim omnem in pampinis & palmitibus proferat? Idem & tu facito, amputa folia, omneque studium huc intende, ut quamplurimum fructus feras. Potest quoque hoc accommodari ad jacturam fortunarum, quæ multis etiam non solum non damnosa, sed insuper lucrosa sæpenumero fuit, secundum versus D. Nazianzeni:

Καὶ Ζηλὸς π, τὸ το κέρδιον καὶ ἀδικίας
 ἄκαρπες καθάρσειν Φυτὸν εἰς ἄκαρπια.
 Εἰ δὲ καλῶς π ἀρετῆς οἷς ἄν ἔχεις,
 Ἴλη φέρει πῦρ, ἢ ἄν ὄσον τῷ σώματι.

Perferre damni quippiam, lucrum parat,
 Ut fructuosam si repurges arborem.
 At si quis addat amplius partis malæ,
 Sylva addat ignem, corpori morbum adferat.

VIVIFICATIO *nostra.*

Pulcerrime Plinius conchas margaritiferas describens ait, eas anni genitilis impetu stimulate naturali quadam oscitatione pandere se, atque ita impleri roscido conceptu, gravidas postea eniti, & si sereno cælo purum nitidumque rorem imbiberint, lucidissimas purissimasque margaritas progignere. Sed hoc ut fabulosum Hieronymus Cardanus deridet. Nos, utut ea sint, recte tamen & pie, opinor, ad hoc accommodabimus, ut quemadmodum margaritæ exiles & nullius adhuc decoris Solis & roris beneficio, crescunt, augentur, illustrantur: Ita nostrarum virium debilitatem & intellectum in rebus divinis obscurum adhuc & hebetem, veluti serenari ac perfici ab æterno Sole, Domino Salvatore nostro Jesu Christo, S. Spiritus ejus divino rore, cujus infusa dona sunt pietas, fides, religio, lucidissima margaritæ, quarum efficacia mentis tenebræ & errores universi discutuntur, sic ut omnia nostra, divina illustrante gratia puriora, & clariora fiant. In S. enim literis Sol Justitiæ Christus est: & cæli fereni icon Deum nobis propitium faventemque significat. Rore vero, virtus & fecunditas exprimitur. Unde Isaac filio suo Jacobo benedicens precabatur, ut Deus illi daret de rore cæli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti & vini, Gen. 27.

ULTIO.

In eundem sensum vir fortis ad pugnam accedens exclamat, non revertar inultus. Et,

Vincere, vel pulchra laus est occumbere morti;

Sed tremulo à pugna turpe redire gradu.

Rhinoceros à cornu quod in naso unicum habet, quasi naricornis dici potest. Martialis,

Rhinoceros numquam victus ab hoste redit.

Huic tribuit geminum cornu, licentia poetica, cum alterum in dorso potius tuberosum quippiam, non propriè cornu sit. Taurum Æthiopicum Pausanias libr. 5. & 9. vocat: hujusque animalis an Aristoteles meminerit, docti dubitant. Elephantis & Rhinocerotis pugnam describit Oppianus libr. 11. De Venatione, atque nostrum seculum pluribus exemplis confirmatur, quorum mentio apud Damianum à Goes extat in encomio Hispaniæ: Certamini (inquit) unius Elephantis cum Rhinocero te interfui: Spectaculum admiratione dignum, in quo Elephas succubuit. Jovius autem in elogio Trifstani Acunii ferunt, ait, Rhinocerotem, quum ab Oceano Ullisiponensi in portu exponeretur aspectu atque odore suo elephantum, qui tum erat in regia usque adeo truculenter terruisset, ut elephas, ipso naturæ miraculo præcipuus hostis, concepto incredibili pavore, septum caveæ, ferreis ingentibus clathris permunitum, humerorum & capitis præcipiti impulsu, perfrerit & in longam se propiciens fugam, terribilique barritu edito, stridens, & furens, cuncta obvia prostraverit.

Strabo refert libr. 17. circa Meroën reperiri Dracones quibus cum Elephantis pugna esse solet. Plinius lib. 8. cap. 11. Elephantes maximos, inquit, fert India, bellantesque cum iis perpetua discordia Dracones, tantæ magnitudinis, ut & ipsos circumplexu fasciatim ambiant, nexuque nodi præstrinant. Commoritur ea dimicatio, ut victusque corruens complexum elidit pondere. In bellis civilibus Hieroglyphicum illud apparet, in quibus,

Contemnit mortem, qui non moriturus inultus,

Una etiam est hostis certa ruina sui.

VACATIONIS *ratio habenda.*

Quo ingentius fuerit saxum cadens ab alta rupe, eo plura fragmenta facit. Quo dignior fuerit persona, & in sublimiore dignitatis culmine constituta, eo plures in lapsum secum trahit, cum cadit.

A DE Pyrausta proprie sic dicta Aristotelis & aliorum sententiam paulo ante exposuimus; nunc de altera ejus significatione aliquid adjungemus, de qua in primis Aelianus lib. 12. cap. 8. hæc habet. Ex ignis fulgore pyrausta, quod vehementi afficiatur voluptate, idcirco cum flamma vel maxime viget, ad lacernas advolat, atque non nihil captare videtur. Cujus meminit quoque Æschylus Tragediarum scriptor hoc fenario,

*ἰδοὶνα μωρὸν κατὰ πυρρῆυτῃ μόρην. id est,
Magnopere stultum meo pyrausta exitum.*

Aristoteles lib. 8. de histor. Animal. cap. 27. ἡπιόλον vocat quoddam genus minus papilionum, quod lucernarum luminibus advolat, idque Itali vocant farfallam. Idem tamen & culices & muscas facili-
tare scimus. Hinc proverbium, χαρὸν πνεύσῃ χαίτες, Gaudium pynusta gaudes, de momentanea voluptate. Quamvis vero hoc hieroglyphicum, finem brevissimum ac pessimum omnium pravatum voluptatum abunde exprimat, atque ideo Horatius lib. 1. epistola 12. moneat.

Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.

B Et Silius Italicus recte affirmet,

*Quippe nec in Deum, tantum nec tela, nec hostes,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.*

tamen in primis ad perditos & immoderatos amore referri solet, quibus capti non aliter ac vehementi igne consumi soleant. Quare Itali apposite huic hieroglyphico ascripserunt: PIACERE CONDUCE A MORTE, id est, Voluptas ad mortem perducit. Quidam addunt, FUGIENDA PETO: quod non solum cum prioribus convenit, sed etiam adhuc magis generalius de omnibus periculosis consiliis & actionibus intelligi poterit.

*Qui circumvolitat deceptus amoris ad ignes,
Numquid naturam papilionis habet!*

VOLUPTAS esca malorum.

C Allicit voluptas carnis, ut perimat. Idcirco sapiens poeta hieroglyphicon tantæ pestis sub imagine Pardi caput occultantis occinit,

*Luxuriam juvenes, maleficos spernite amores:
Nam necat illethas Parduus odore ferus.*

Panthera Græcis, referente Varrone, propter omnifariam feritatem nomen accepit; cujus sexum quidam distinguunt, ut marem Pardum, feminam Pardalim vocent. Latinis Varia cognominatur, à pellis varietate: Africana quoque, cum in hac mundi parte, numquam in Europa reperitur, Plutarchus lib. de animalium solertia scribit, ad Pantheram, pleraque accedere animalia, suavitate odoris illecta, maxime Simias. Plinius, ferunt, inquit, earum odore mire sollicitari quadrupedes cunctas, sed capitis torvitate terri: quamobrem eo occultato reliqua dulcedine ejus corripunt. Ideo Ægyptii sapientes hominem sceleratum & malitiosum designant, qui animum suum subdole occultet, Pantheram alia animalia persequentem pingebant. De quo vitio parens eloquentiæ Act. 3. in Verrem, nullæ sunt, inquit, occultiores insidiæ, quam hæ, quæ latent in simulatione officii, ac lib. 1. De offic. recte ait, nulla est totius injustitiæ capitalior quam eorum, qui cum maxime fallunt, hoc tamen agunt, ut boni viri esse videantur. Alii generalius ad omnia genera voluptatis pravæ referunt: de quibus Silius Italicus,

*— nec in Deum tantum, nec tela, nec hostes,
Quantum sola nocet animis illapsa voluptas.*

Jucundior em hamo piscandi rationem, quam quæ linea vulgo fit. Bellonius in Observat. suis hodièporicis, sane expeditam & uberem edisserit, qua uti solent ad Orientem Bosphori & Propontidis accolæ. Verba ejus sunt: Ducentos aut trecentos hamos longa quadam serie & fune, quem cucurbitæ sustinent, pendentes disponunt, quibus escam è carnibus aut piscibus constantem affigunt: eum deinde funem noctu ad integrum vel dimidium milliare in mare deferunt, isticque tota nocte relinquunt, ut pisces, qui cibum quarunt, quales sunt murænæ, squatina, canicula, raja, atque alii similes, hamis

H h 3

capti

capiti harent. Postridie mane, nisi tempestas impediatur, hamos, quos è longinquo propter annexas
 ingentes cucurbitas statim agnoscunt, repetitum eunt, & prædam domum referunt. Compendio-
 sam mehercle absq; sumptu magno & labore constantem piscationem, cujus periculum tacere non
 fuerit difficile. Cum autem illi pisces spe prædæ ex cucurbitis in tectas illas hamorum insidias in-
 currant, ac misere pereant, hujus hieroglyphici sensus est, voluptuosos à voluptate, quam capere se
 posse putant, misere capi & decipi. Cucurbitæ illæ in speciem magni quid polliceri videntur, sed in-
 tus vacuæ sunt & in aquis noxia illa tela abscondunt. Igitur, ut P. Syri sententia habet: *Græve est nu-
 lum omne, quod sub aspectu lateat.* Sic argute nescio quis apud auctorem Etymologici: *ὡς ὄρε ἀδ' ἔσται
 ἔχθρος ἕως τῆς δελείας* & *τῆς ἠδονῆς ἀσπάλιν*, *Attritus sui à voluptatis esse, ut ut nesciam, an ullus
 piscis potuerit magis.* Et paucis omnia Horatius,

Sperne voluptates, nocet empta dolore voluptas.

Id antea Menander,

ἠδονῶν Φεύγε, ἥτις ὑπεργενέτω δόλω τίνεσσι. id est,
Voluptatem fuge, quæ in posterum dolorem parit.

VOLUPTATES.

DE Sirenum origine, numero, figura, cantu & interitu, alii aliter: & frustra in poëticis fabulis quæ-
 ritur consensio. Videri autem de his possunt Homer. *ὄδους. u.* cujus versus interpretatur Cicero
 5. de Finib. Apollonius in Argon. Plato in Phædro, Virgilius, Ovidius 5 Metamor. Lycophon in Cal-
 sandra, Jo. Tzetzes in 1. Var. 14. & 16. 75. & alii. Sirenes autem nihil hæ fuerunt aliud, quam formosæ
 meretriculæ habitantes in littoribus, quæ quia transeuntes redegerunt ad inopiam, his dicte sunt
 inferre naufragia. Nam hoc expresse tradit Dorion in lib. de Piscibus, & probant Plutarchus junior,
 Servius & Palæphatus. Isacius autem Tzetzes, *ἀληγορικῶς περὶ*, inquit, *διὲ σιρηνῶν εἰσὶν αἱ ἠδοὶ.*
 Prudenter igitur Socrates: *ταῖς ἠδοναῖς παρελθεῖν, ἢ πᾶν εὖδον* & *τὴν ἀρετὴν ἰδεῖν ὡς ἐπὶ παρῆσιν.* *Volu-
 ptates opus est præterire, veluti Sirenes, eum qui ad virtutem tamquam patriam festinat.* Heliodorus
 etiam eleganter narrationem mellis suam & illecebrosam dixit *σιρηνίον*. Ulysses itaque hic imitan-
 dus, qui Sirenes præternavigaturus, *Ille vit cent sociorum callidus aures.* Quo pertinet pulcherrima
 Senecæ adhortatio ep. 31. ad Lucil. Ad summam, sapiens eris, si clausuris aures quibus ceram parum
 est obdere. Firmiori spissamento opus est, quam usum in focis Ulysses ferunt, &c. Sic *ὁ δὲ ἴσος* *πυ-
 δαγωγός* apud Clement. 2. pæd. 6. *περὶ τὴν ἀκοὴν τῶν αἰσθητῶν*, puerorum auribus circumponit *σφ-
 οφραῖς λόγους, καθ' ἑπὶ ἀντιτάδας*, quasi aurium quedam munimenta, quæ athletis circumligaban-
 tur. Et idem Clemens ait: *ἀφωκίον τῶν αἰσθητῶν ἀκροσμάτων, ἡ ἠμάρτων καὶ ἰαματάων.* *Abstinendum
 à turpibus acroamatis, verbis & spectaculis.* Mortem enim adfert ista voluptas.

Vitanda est improba Siren desidia, inquit Horatius, Serm. lib. 2. Sat. 3 & epist. lib. 1. Sat. 2.
Sinenum voces, & Circes pocula nosse, &c.

VOLUPTATUM vincula abrumpenda.

Admirandam prorsus Bombycum generationem, & variam mutationem legere possumus apud
 Aristotelem lib. 5. de histor. Animal. c. 19. & Plinium lib. 11. c. 22. & 23. Quæ omnia Hierony-
 mus Vida Cremonensis eleganti poemate elaboravit. Fit autem primum ex ovo vermis, ex verme
 eruca, deinde bombylius, ex hoc Necdalus, & tandem spacio sex mensum Bombyx. Post quadra-
 gesimam vero diem, quo eruca se abdidit & in bombylium est mutata, subnascens papilio (quem
 Aristoteles videtur *νεκύδαλον* vocasse) exeso folliculo, ut exitum quarat, filum profcindit, ut sit qua-
 tuor alis pennatus. Vida ita versibus expressit lib. 2.

*Nonne vides, carceribus exire reclusis
 Instant ardentes, quanta nitantur opum vi?
 Clausa obstat domus, & sili densissimus odo,
 Nec mori nec requies, vestigant omnia circum,
 Explorantque aditus omnes, si qua potis extra
 Rumpere, & optata rursus se reddere luci.*

Hinc

Hinc quidam nobilis juvenis mature ex carcere amoris ac Veneris laqueis & illecebris, quasi ex dura servitute sese liberans, & ad bonam frugem rediens, totus se studiis gravioribus & cognitioni rerum laudabilium addicere, & tamquam alas, quibus ex fordibus prioribus evolet, comparare studuit. Alius Græcum hemistichium ex epigrammatum lib. 2. addidit: ΑΗΤΕΡΟΣ ΟΥ ΔΥΝΑΤΑΙ, id est, sine pennis non potest, scilicet avolare. Alius ascripsit, ET FECI ET FREGI, ingeniose innuens, quod sicuti incautus in juventute voluptatibus & amoribus tuisset irretitus, atque sponte sua illis servisset, sic paulo post maturiore judicio & vera ratione superveniente illa omnia reliquisse, ac tamquam fracto ergastulo ad meliores partes evolasse.

Cæca voluptatum, ô juvenes, abruptite vinela:

Libera erunt vestri his pectora vindictæ.

VOLUPTUOSI.

Sunt quidam in eadem urbe antipidodes, qui, ut M. Cato ait, nec Orientem unquam solem vident, nec Occidentem. Hos tu existimas scire, quemadmodum videndum sit, qui nesciunt quando? & hi mortem timent, in quam se vivi condiderunt, tam intausi nominis quam nocturnæ aves sunt. Licet in vino unguentoque tenebras suas exigant, licet epulis, & in mela quidem ferula distindis, totum perversa vigilia tempus diducant, non convivantur, sed iusta sibi faciunt. Mortuis certe interdiu parentatur. At mehercule nullus agentis dies longus est. Extendamus vitam. Hujus & officium & argumentum actus est. Circumscribatur nox, & aliquid ex illa in diem transferatur. Aves quæ conviviis comparantur, ut immotæ facile pinguecant, in obscuro continentur: ita sine ulla exercitatione jacentibus tumor pigrum corpus invadit, & super membra iners sagina succrescit. Ita istorum corpora qui se tenebris dicaverunt, scæda visuntur. Quippe non speciosior illis, quam morbo pallentibus color est: languidi & evanidi albet, & in vivis caro morticina est. Hoc tamen in illis minimum malorum dixerim: tanto plus tenebrarum in animo est. Ille in se stupet, ille calligat, in videt cæcis. Quis umquam oculos tenebrarum causa habuit? *Seneca epist. 122.*

UTILIA pretiosa.

Sicuti Monocerotis cornu non per se in tanto pretio habetur, sed propter ipsius contra venena efficacitatem & utilitatem desideratur; ita monemur in univèrsa vita non opinione nudæ æstimationis solummodo, sed experientia & usu cuncta esse perpendenda, cum nihil sit in pretio habendum, quod non etiam sit vere utile & fructuosum. Quo præcepto admoniti, merito etiam diligenter sumptus temperari ac metiri debemus. Quam enim multis (ut ait Socrates apud Platonem) inutilibus & superfluis quoque carere possumus? præsertim hoc nostro superbo atque sumptuoso seculo, ubi copia rerum non adeo necessariarum, & effulsissimi luxus prodigalitate passim omnia, qua publice, qua privatim, in pejus ruunt, paulo post casus præcipites allatura. Nam aurea ista frugalitas, quam Sophocles appellat σοφὸν ἔργον βουλευμάτων διδάσκαλον, id est, sapientum optimorumque consiliorum matrem, passim spernitur, atque de medio tollitur: contra crescit profusio continentia mater, cujus soboles petulantia, quæ malorum Iliad. in impiorum capita tandem accrescit.

Commoda quæ est usu, non fama, res pretiosa est.

Displicet hæc paucis, ac placet illa magis.

UTILITAS ex inimicis.

Periti agricolæ (inquit Plutarchus libro de capienda ex inimicis utilitate) rosas ac violas existimans se odoratiores ac meliores reddere si allia ac cepas juxta eas plantent, quod in ea excernatur, quicquid alioqui alimenti acerbi & fetidi illis in est: inimicus quoque excipiens invidia & malignitatis alterius ictus, benevolentiorum aliquem amicis, secunda utentibus fortuna reddet atque commodiorem.

Livor iners stimulos generosis mentibus addit:

Si per fœda rosas allia crescit odor.

UXORI.

Hirundo veris nuncia putatur ab hzrendo ita dicta, quod ædium trabibus adhæreat, *χελιδάς* vero Græcis *ἀπὸ τῶν πύλων χελιδὼν εἶναι*, quod a labiis canter. Plutarchus scribit quantum ipsis opus est, domos

domos hominum subire, umbram securitatemque quarentes, ipsum autem hominem fugere tamquam feram. Ac Plinius vult hirundines esse indociles, sicut est terrestribus mures, cum elephanti iussa faciant, leones jugum subeant, in mari vituli totque piscium genera mitescant. Quod etiam asserit Plutarchus 8. Sympof. Albertus tamen perhibet, se vidisse mansuefactas hirundines, quae ad manum quoque volarent, quod quidem rarissime accidit, cum experientia constat, hirundinem cavea inclusam mori potius, quam quod servitutem istam ferre queat, quod Aelianus lib. 16. Animal. cap. 3. de Cercione sive motacilla Indica quoque scriptum reliquit. Sic honesta & pudica matrona ita sese gerere cupit erga maritum, ut habeatur tamen pro amica non serua, fugiens nimis illiberalem submissionem, aut durum praeter modum imperium, quo nihil excogitari potest gravius, praefertim erga hunc sexum imbecillioem, cum secundum Juvenalem, Satyra 6.

— faciunt graviora coactae

Imperio sapius.

At contra ut Ovidius cecinit,

Penelope mansit, quamvis custode careret,

Incer tam multos intemera procos.

Et veterum quispiam recte statuit,

Ἄριστον ἀνδρῶν κτήμα συμπυθῆς γυνῆς.

Optima viri possessio, uxor mutuo consensu illi amica.

De quo praecleara sententiae apud alios auctores, tum passim in Proverbiis Salomonis, & apud Syracidem, cap. potissimum 26. leguntur.

Tecta hominum subit, ipsum hominem fugit anxia Progne.

Gratum est hospitium, sed grave servitium.

F I N I S.

INDEX

INDEX PRIMUS,
IN LIBR. VI. HIEROGLYPHICORUM
QUÆ NUPER COLLECTA ET PIERIA-
NIS ADDITA SUNT.

NUMERUS PAGINAM DEMONSTRAT.

LIBER I.			
Bjecta profunt.	9	inimicus.	Astutia fallax.
pag.		Amor causa omnium.	Avaritia.
Abfurda.		Amor cœcus sobolis.	Avarus. 27.44
Abundantia.	10	immensus sobolis & subdito- rum.	Audacia male suada & infelix. 45
Abusus rerum.		meretricius.	Aulicorum conditio. 46.47
Actiões præclaræ.	11	Amor prolis.	Aulæ principum. 48
Admonitiones.		parentum erga liberos sui.	Auditus.
Adoptionis gratia.		Amoris ignes.	Auxilium Dei.
Adversus constantiã desiderant fortium pabulum.	12	Amoris illiciti lethalis exitus.	
Adulatio.	13	nimi levamen.	LIBER II.
Adulator.		Anima	Bella civilia. 49
Adulatores perniciosissimi	14	humana,	Bellator strenuus. 50
arcendi ab aulis Principum.	15	sancta.	Belli ala dubia.
Adulterium.	16.17	Animæ domicilium.	Bellum civile. 51
Æquanimitas		Animæ inconstantia misera.	Beneficentia. 52
Ætas hominis.	18	Animosi viri.	Benefici.
Ævum.		Animus æger.	Bonis mala cedunt in bonum.
Affectus cœcus.	20	Animi affectus, motus, perturba- tiones.	Cœlestia spectanda. 53
Affectus compescendi, frænandi, moderandi.	20	Animi tranquillitas.	Cœlestia quærens terrena non curat.
Affectus & ratio.	21	Animus bene institutus excelsus	Calumniator. 54
Affectuum tormenta.		38	Candor.
Affixi rebus caducis.	22	Animus generosus.	Capientes capti. 55
Afflictiones.		magnus & sacer.	Captatores.
Agricola.	23.24	sua forte contentus.	Castitas conjugalis. 56
Alastores.		Annus.	Cause rerum latentes.
Ambitio.	25	Annus instans.	Charitas in proximum. 57
Ambitiosus.	26	Antipathia hominum.	CHRISTUS, Christi domestici,
Amici.		Antistes improbus.	Christi vox. 58
Amicitia sincera	27	Ardeliones.	Christus redemptor, & vivifica- tor. 59
Mutua.	28	Ardua sectanda.	Christus intuentus. 60
Amicus.		Arma sine consilio infirma & noxia.	Christiani.
certus.	29	Artifex suis artibus, & machinis everfus.	Civis optimus.
			43 Clementia.

INDEX PRIMUS.

Ingenia ambitiosa, luxuriantia, præcocia.	127	Magistratus.	184	Parafiti.	163
Ingenuitas laudata.		Magistratum ofcitantia.	146	Paratus in utrumque.	
Ingenius.	128	Sollicitudo.		Parentum officium.	
Ingenium corporeo robore præstantius.		Magnanimitas.		Parfimonia.	164
Ingratitudo.	129	Magnanimus.		Pastor populorum.	80
Inimicus nullus contemnendus.		Martyres.	147	Patentia preffa, valentior.	162
Injuria nemini inferenda.	130	Matrona pudiciffima.	148	Patriæ amor.	165
Infidia.		Medicus.	104	Patriam tueri optimum augurium.	
Institutio domestica.		Meditationes.	148	Peccatores.	166
Institutionis efficacia.	131	Membra veræ Ecclefiæ.	89	Peccatum.	
Integritas.	54. 131	Mendax.	148	Perduelles.	
invidiæ clamores contemnit	132.	Mens generosa.	149	Perfectionis affequendæ ratio	
Invidia.		invidiæ clamores contemnit	150	167.	
fugienda.		132.	151	Perfectionis ftudium.	
imbellis.		132.		Perfidus.	
fanata.		132.		Pericula nulla contemnenda.	168
Invidus.	113	132.		Pericula undique imminentia.	
Ira.		132.		Perfeverantia.	169
furor brevis.	134	132.		Perfuafio ftolida.	
compescenda.		132.		Petulans ad modestiam redutus.	170
Irrequieti homines.	135	132.		Pietatis amor, aliis dulcis, aliis amarus.	
Judicium vulgi mire depravatū.	136	132.		Piger.	171. 172. 173.
Justi.		132.		Pii & impii.	174
Justi & injufti.		132.		Piorum & impiorum conditio.	
Justitia.	137	132.		Pius & impius.	
distribuitur.	138	132.		Pius vir.	175
Justus.		132.		Philofophiæ ftudium	
Juventus neglecta.	139	132.		Poetæ Mecænatem defiderant.	
Labor improbus omnia vincit.		132.		Potentia victoriosa.	176
Labor moderatus.	141	132.		Præjudicia fugienda.	
Lætitia.		132.		Præftantia.	
Laudabilia expetenda & fequenda.		132.		Princeps clemens.	
Legum cura, obfervatio, revetia, neglecta.	142	132.		Munificus.	
Liberales.	52	132.		Illuftriffimus.	177
Libertas non libera.	142	132.		Optimus.	
Libertatis amor.	143	132.		Princeps placidus.	
jaçtura.	121	132.		Sapiens,	178
Libido carnis.	143	132.		Vigilans.	
Libri varii quomodo legendi.	144.	132.		Principes.	184
Lingua compescenda.	145	132.		Principis gloria.	179
Lingua hominis.		132.		Principum exempla.	
Lites.	132	132.		Profani.	97
Lucis veræ efficacia.	145	132.		Proſperitas malefuada.	179
		132.		Proſperitas mundana dolofa.	
		132.		180	
		132.		162 Providentiæ Divinæ vis.	

LIBER V.

Pacificus.

Pacis divinæ nuncia.

INDEX PRIMUS.

Prudens.	181	Servus Dei.	202	Vafer,	167
Prudentes.	182	Silentium.		Veneris immodice incommo-	167
Prudentia.		Sobrietatis opus.		da.	225
Prudentia ex variis peregrinati-		utilitas.	203	Verbum Dei.	226
onibus comparata.		Societas civilis.		Veritas.	
Prudentia viribus potior.	183	Socius exofus.	204	allis salis aliis pernicies.	128
Prudentia vis.				Veritatis oratio.	
Pulchritudo vera.		LIBER VI.			
Pudor.	63	SOL.	204	Via vita.	228
Princeps.		Sol justitia.	205. 206. 207	Vicissitudines perpetuz.	
Ratio.		Solertia naturalis potentissima.		rerum humanarum.	
Reipublicæ sanatio.	185			Victoria.	141. 229
Reges.	184	Solertia vis.	208	Vigilantia.	
Religio.	185	Solitudo honesta.		Vigilantia domestica.	230
Religio Christiana & Catholica.		Solitudo multitudine potior, &		Vitia profunt.	9
Renovatio prospera.	186	tutior.	209	Vindictæ cupiditas.	
Rerum vices.	50	Solitudo quid requirat.		Violenta nocent.	131
Fesipiscetia frugifera & vera.	187	Sophista.	148. 209	Vir bonus & prudens.	109. 231
Resurrectio carnis.	188	Sophista.		Virtus.	232
Rex bonus.		Spes certa.		ardua casta.	233
Potens.		frustrata.	211	Difficilis, sed fructuosa.	
Sapiens.	189	in adversis.		expedita semper.	234
Rixa inutilis & noxia.	190	Spes impiorum.		neglecta virefcit.	
Rixæ.	132	Spes jucunda nutrix.	212	Pudica.	235
Sancti.	190	Spiritus sanctus.	213	Sibi pulcherr. merces.	
Sanctorum virtutes.		Spiritus sancti lux vivifica.	214	utilis ad omnia.	
Sanguis.		Studiorum modus & ratio.		Virtutis alumnus.	236
Sapiens.		Stulti.	215	Amor.	
Sapiens fert omnia secum.	191	Stultus,		Virtuti invia nulla via.	
Sapientes.	81	Sublimitas.		Vis consilii expers.	237
Sapientia æterna.	191	Sufficiencia.	75	Vis prolfica.	238
Sapientia præditus.	192	Supersa meditando.	215	Vita beata in terris.	239
Sapientis vox semper eadem.	192	Sycophantæ.	216	Vita in morte.	
Sapientis labor.	193	Taciturnitas.		Vita perennis.	239. 240. 241
Sapientia vis.	193. 194	Talionis pœna.		Vita hum. fragilitas.	241. 242
Satan.	195. 196. 197	Temeritas.		Curfus.	243
Scriptura Sancta.	198	Temporis pranotio.	217	Ortus seu propagatio.	
Securitas.		Tempori serviendum.	218	Vitia extirpanda.	
Securitas intrepida.	199	Tenebriones.		Vivificatio.	244
Securitas periculosa.		Terra.	220	Ultio.	244
Sedes incerta.		Terror ex errore.		Vocatio.	
Seditiosi.	200	Tribulatio utilis.		Voluptas.	246
tollendi.		Tyranni.	143. 221.	Voluptates.	247
Senectus laudata.	201	Tyrannis.	221	Voluptuosi.	
Sepultura probrosa.		Tyrannus.	44. 222	Utilia.	
Servitus voluntaria.		Tyrannus potentiss.	222. 223. 224	Utilitas ex inimicis.	
				Uxor.	

INDEX ALTER,

SEU

NOMENCLATOR ANIMALIUM, ET RERUM
VARIARUM, EX QUIBUS HIEROGLYPHICA COL-
LECTA ET CONTEXTA SUNT.

A.	<i>Aquila.</i>	155. a	<i>Bufones.</i>	20. a
BIES.	27. b <i>Aranea.</i>	142. a	C.	
	<i>Alfynchiam.</i> 176. b	<i>Arbor.</i> 22. b. 24. c. 153. b. 174. c. d	<i>Æcias venus.</i>	26. c
	<i>Acantibus.</i> 130. a	<i>Arbores.</i> 23. a. 118. a. 179. b	<i>Camelopardalis.</i>	215. a
	<i>Acantibus.</i> 164. c	<i>Arbuti.</i> 50. c. 181. b. c	<i>Camelus.</i>	135. a. 141. b
	<i>Acarnanis.</i> 34. a	<i>Ardea.</i> 116. c	<i>Camhari, pisces.</i>	209. d
<i>Accipiter.</i> 35. c. 73. d. 75. c. 112. e. d.	<i>Aries.</i>	232. c	<i>Canellus.</i>	61. d
<i>Accipitres.</i> 125. d. 176. c. 190. c. 215. d. 229. a	<i>Armatum animal.</i>	66. c	<i>Cancer.</i> 25. a. 79. a. 132. b. 243. b.	160. b. c
<i>Achates.</i> 188. d. 201. b	<i>Armelinus.</i>	125. a	<i>fluviatilis.</i>	36. b. 58. a
<i>Adamas.</i> 91. a	<i>Aromata.</i>	100. b.	<i>Cancri.</i>	37. d. 71. a. 104. c. d.
<i>Alee.</i> 27. b. 91. a	<i>Arundo.</i>	118. a	<i>Indici.</i>	146. b. c
<i>Aleo.</i> 9. a	<i>Asellus pifeis.</i>	151. b. c	<i>197. c. 225. a. b</i>	
<i>Aleo.</i> 158. c	<i>Asinus.</i> 33. d. 64. c. 201. b. 119. a. 130. a	101. a	<i>marinus.</i>	72. a
<i>Amarantibus.</i> 11. c. 81. c	<i>Aspalathus.</i>	101. a	<i>Canthari.</i>	73. b
<i>Amerbystus.</i> 121. d	<i>Astis.</i>	145. c	<i>Cantharides.</i>	ibid.
<i>Amphisbana.</i> 91. a	<i>Aves cohortales.</i> 77. a.	27. b	<i>Cantharus.</i>	56. a
<i>Anagyris.</i> 64. a	99. a. <i>Diomedea.</i>	145. c	<i>Canum catuli.</i>	129. c
<i>Anagyris.</i> 68. b. c	<i>Mtmonia.</i> 104. a. <i>nocturna.</i> 245.	178. a. 238. a	<i>Capm. 4. 2. b. sylvestris.</i>	177. a
<i>Anemone.</i> 113. a	<i>a. Palamedis.</i> 111. a	201. a	<i>Caprea Indica.</i>	176. c
<i>Anguilla.</i> 166. c	<i>Avis Asm.</i>	172. a. 238. a	<i>Caprificus.</i>	170. b
<i>Anguis. Vide Serpens.</i>	<i>Aurum.</i>	172. a. 238. a	<i>Carduelis.</i>	12. c. d
<i>Anser.</i> 199. a	B.	201. a	<i>Carpio.</i>	78. c
<i>Anseres.</i> 104. c. d	<i>Balena.</i>	122. c	<i>Cassia.</i>	105. a
<i>Anthia.</i> 210. d	<i>Balene.</i>	61. d	<i>Catuli.</i>	68. a. b
<i>Apes.</i> 144. a. 146. a. 175. a. 184. b. c. d.	<i>Balsamum.</i>	60. a	<i>Cedrus.</i>	138. b. c
193. b. 227. a. b.	<i>Barbus pifeis.</i>	190. b	<i>Cervina.</i>	36. d. 239. a
<i>Aphye.</i> 63. b. c	<i>Basiliscus.</i>	176. b	<i>Cervicapm.</i>	52. d
<i>Apis.</i> 28. a	<i>Bernardus heremita.</i>	246. c. d	<i>Cervus.</i>	110. a
<i>Aper.</i> 49. d. 134. b	<i>Beryllus.</i>	23. c. 64. c. 163. c.	<i>Cete maris.</i>	178. a
<i>Aqua.</i> 13. b	<i>Berylli.</i>	204. a. 220. b	<i>Chalcedonius lapis.</i>	202. a
<i>Aqua.</i> 10. c. <i>aliene.</i> 16. c. <i>furtiva.</i> <i>Betonica.</i>	<i>Bombyces.</i>	114. a. 125. c	<i>Chameleone.</i>	13. c. 26. b. c
17. d	<i>Bucephalus.</i>	39. a	<i>Chamamelis.</i>	39. a
<i>Aquila.</i> 38. a. 49. b. 129. b. 137. c. d.		114. a. 125. c	<i>Chrysanthemus Peruvianus.</i>	60. a
140. d. 159. c. 162. c. 164. a. 135. d.				
239. a. b.				

INDEX ALTER.

Chrysolitibi.	198. b	Elepbantes.	185. b. 244. c. d	189. b. c. pisces.	168. c
Chrysoptisi.	190. b	Eque.	91. a	Hirundo.	17. d. 247. d
Chrysoprasi.	27. b	Equi.	20. d. 21. a. 27. a. 50. b. 111. d	Histris.	188. c. d
Crystallus.	211. b	Equus.	128. c. 218. 236. d	Hyana.	12. c
Cicada.	172. c	Exyngium.	181. a	Hyans.	12. b. c
Cicade.	181. a	F.		Hyoisyamus.	42. d
Cicindela.		Falco.	50. c. 127. a	I.	
Ciconia.	27. b. 133. a. 136. a	Falcones alibi.	112. c	Iaspis.	91. a. b. 110. b
Egyptiaca.	165. a	Felis.	105. c	Ibex.	133. a
Ciconia.	39. c	Fera.	13. b. c. 20. c. b	Ichneumon.	165. a
Citria arbor.	151. a	Ferrum.	225. b	Ignis.	11. b. 21. b. 22. a. 35. c. 83. b. c.
Clytie.	69. c	Ficus.	104. b	in situ.	17. a
Coccyx.	151. d	Filix.	100. c	Ilex.	67. c
Cochlea.	94. c. 140. b. 191. a. 218. a. b	Flores.	174. b. 242. b. c	L.	
Collis sacundus.	135. b. c	Fluflu.	20. d	Acern viridu.	39. a. b
Colossus.	35. d. 103. c	Fanum.	101. b. 174. c. 241. b. c	Lampyrider.	221. a. b
Columba.	162. a	Formica.	33. d. 172. b	Lampyrus.	219. d
Columba.	244. c	Frons.	124. c	Lapidum acervus.	10. a
Columbus.	182. d. 183. a	Fruentum.	28. a	Laurus.	52. a. 78. b. 131. a. 167. b. c.
Copeba.	62. d. 162. c	G.	235. d		
Conulium.	51. c. 127. d	Gallina.	77. b	Leo.	25. a. 61. a. 72. b. 106. b. 131. a.
Cornices.	176. a	Gallina.	177. b	173. b. 183. c. febricitans.	14. d
Cornix.	13. b. 207. d	Africana	133. d	Leopardus.	102. d. 103. a
Corvi.	24. d. 99. d. 124. a. 134. d	Gallinaceus.	26. b. c. 70. c	Ligna.	15. a. b.
Corvus.	121. b	Gemma.	81. b. c	Lilia.	11. a
Coturnix.	81. b. c	Genista.	174. c	Lilium.	235. d
Crassula.	14. b. 82. a. 114. a. b	Gramen.	214. c	Loeusta.	99. c. 114. d
Crocodylus.	118. a. 218. d. 222. a	Grana frumenti.	101. b	Lucerna piscu.	120. b
Crocus.	41. d. 141. c	Grues.	111. b. c. 144. c. 229. c. d	Lucius.	113. b. 128. c.
Cucurbita.	192. c	H.	86. a. b. 113. b. c. 152. c	Luna deliquium.	21. d
Culex.	33. c. 15. a. 107. c	Hedem.	48. b	Lupa.	221. d
Cupressus.	91. a. b	Halcido.	159. c	Lupus.	94. a. b. 126. d. cervarius. 44. b
Cyanus.	66. a. 175. b. c. d	Halcyon.	131. a	Luscima.	77. b. c
Cygni.	131. a	Halcyones.	122. b. c	Hedem.	221. a. b
Cygnus.	122. b. c	Heliotropii flores	28. d. 78. b. 149. c	Lutru.	74. c. d
Cytisus.		Heliotropium.	150. d	Lux.	169. b. c.
D.		Helleborum.	13. d	Lynces.	
Delphin.	60. b. c	Helleborus.	11. d	M.	
Delphines.	33. a. 101. c	Hemerocallis.	72. d	Anucodiata	57. d
Delphinus.	138. b. 189. a	Herba. 19. c. solstitialis.	101. b	Manus.	62. d. 145. d
Dipsus.	34. b. c	Herba.	37. c	Mare.	22. b. 38. d
Draco.	49. a. 50. a. 175. b	Herinaccus.	164. b	Margarita.	58. a. b. c. 59. a
Dracones.	244. c. d	Hesperis.	214. c	Maria recessus.	21. d
E.		Hiacynthus.	90. a	Maxima planta.	60. a
Chinus.	131. c. 222. a	Hippopotamus.	185. a	Mel.	11. a. 13. b. 22. a
Ecbini marini.	182. a	Hirundines.	30. b. 35. a. 144. c.	Melanurus.	111. a
Elephas.	51. a. 177. c				Meloc...

INDEX ALTER.

<i>Meleagrides</i>	133. d	P.	<i>Rana</i> . 210. b. c. <i>Ægyptia</i> .	183. a
<i>Mene capti</i>	22. a	P <i>Palma</i> . 40. a. 89. c. d. 90. a. d.	<i>Regulus</i> .	79. c
<i>Mergus</i>	107. d	107. b. 131. d. 133. a. 152. c.	<i>Remora</i>	56. c. 233. c
<i>Messis</i>	177. b	174. c	<i>Rhamnus</i> .	71. a. b
<i>Milium</i>	148. a	<i>Palumbi</i> .	33. b <i>Rhinoceros</i> .	107. b. 244. b
<i>Milvus piscis</i>	120. b	<i>Panis absconditus</i> .	15. c. 16. d <i>Rhododendrum</i> .	192. a
<i>Monoceros</i> . 108. b. 193. d. 194. a. b. c.		<i>Paniscera</i> .	133. d. 245. c <i>Roraria</i> .	22. c
236. c. 247. b. c		<i>Pardalis</i> .	103. a. 151. a <i>Rosa</i> .	234. c
<i>Montes</i> .	117. c. 233. b	<i>Pardus</i> .	48. a. 102. d. 122. b. 245. c	<i>Rose</i> . 11. a. 125. a. b. 227. a. b. 174. b.
<i>Morus</i> .	69. c. d. 78. a. b	<i>Passer</i> .	199. d	242. a. c. 243. a. 247. d.
<i>Mundus</i> .	155. c	<i>Passer solitarius</i> .	109. b	<i>Rosomaca</i> .
<i>Mugil</i> .	166. a	<i>Passerculus</i> .	37. c	<i>Rupicapra</i> .
<i>Mus</i> .	163. a. albus. 166. c	<i>Pastinaca</i> .	54. a. 187. b	
<i>Murana</i> .	40. d. 45. d. 153. d	<i>Pavo</i> .	26. b. 102. a. 235. a. b	S <i>Salamanca</i> . 25. d. 55. c. 200. b
<i>Musca</i> .	11. a. 28. a. 215. c	<i>Pecora pontica</i> .	68. a	<i>Salix</i> .
<i>Musfeld</i> .	182. c	<i>Pelecanus</i> .	32. a. 71. c	<i>Salmo</i> .
<i>Musfeld</i> .	29. a. 143. b	<i>Perdix</i> .	45. b. 169. d	<i>Salpa</i> .
<i>Myrica</i> .	174. c	<i>Perdix pulli</i> .	102. b. c	<i>Sapphirus</i> .
<i>Myrica</i> .	136. b. c. d. 137. a. b	<i>Persea arbor</i> .	227. b	<i>Sardius</i> . 91. a. b. <i>Lapis</i> .
<i>Myrrha</i> .	23. b. 150. a	<i>Phasianus</i> .	169. d	<i>Sargi</i> .
<i>Myrtus</i> .	73. a. b. c	<i>Philomela</i> .	77. c	<i>Saxum</i> .
		<i>Phoenix</i> .	239. c. d. 240. a	<i>Scambeii</i> .
N		<i>Pholis</i> .	110. d	<i>Scambeus</i> .
<i>Arcissi flores</i> .	214. b	<i>Pica</i> .	36. c	<i>Scari</i> .
<i>Natura</i> .	25. b	<i>Picula</i> .	29. c	<i>Sciama</i> .
<i>Navis</i> . 20. d. 22. b. 115. a. b. 243. a. b		<i>Picus Martius</i> .	98. c	<i>Sciurus</i> .
<i>Nautilus</i> .	16. c. d	<i>Pinna</i> .	43. a. 203. a	<i>Scombrii</i> .
<i>Nothiluca</i> .	181. a	<i>Pinnoera</i> .	26. c	<i>Scorpio</i> .
<i>Nix</i> .	9. d	<i>Pisces</i> . 115. b. 198. a. 199. b. c. 226. b. c.		<i>Scorpiones</i> .
<i>Nothua</i> .	51. c. 157. c	<i>Platanus</i> .	161. a	<i>Scorpius</i> .
<i>Nubecula</i> .	225. a	<i>Pluvia</i> .	9. d	<i>Segetes</i> .
<i>Nubecula</i> .	83. a	<i>Polypus</i> .	211. a	<i>Silencida aves</i> .
<i>Nux pinea</i> .	233. d	<i>Poma</i> .	22. a. b	<i>Seleucides aves</i> .
		<i>Pompilus</i> .	83. c	<i>Semina frumentorum & legumi-</i>
O		<i>Porcus saginatus</i> .	44. a	<i>num</i> 188. b.
<i>Colorum acies</i> .	20. c	<i>Prata florida</i> .	190. b	<i>Sempervivum</i> .
<i>Oculus</i> .	19. c. 21. b	<i>Psitacus</i> .	69. b. c. 121. a	<i>Sepia</i> .
<i>lippiens</i> .	11. c	<i>Purpura</i> .	145. a	<i>Serpens</i> . 20. c. 25. a. 109. b. c. 123. c.
<i>Ocymum</i> .	61. a	<i>Pyrausta</i> .	239. b. 245. a	161. a. 165. a. 179. a. 228. b
<i>Olea</i> .	161. c. d. 167. b. c. 240. a	<i>Pyrites</i> .	27. c	<i>Serpentes</i> . 71. a. 75. b. 119. d. 183. d.
<i>Oleaster</i> .	12. a	<i>Pyropus</i> .	91. a	186. d. 203. a
<i>Oleum</i> .	13. c			
<i>Olog</i> .	93. a	O	<i>Silix</i> .	78. a
<i>Olores</i> .	147. c. d		<i>Silurus</i> .	218. d
<i>Onocretalus</i> .	26. d		<i>Simia</i> .	13. b. 14. d. 33. d
<i>Opalus</i> .	185. c. d. 186. a	R	<i>Simia</i> .	31. c. 71. a
<i>Orobancha</i> .	26. a	<i>Adix</i> .	57. a	<i>Siren</i> .
<i>Ostrea</i> .	58. b. 163. b	<i>Rata</i> .	19. b	<i>Sirenes</i> .
<i>Ova</i> .	26. c	<i>Ramus</i> .	128. c	<i>Smanypus</i> .
<i>Ovis</i> .	231. c	<i>Rana palustris</i> .	126. b. c	<i>Sol</i> . 19. d. 22. b. 73. d. 74. a. 152. a.
		<i>piscatrix</i> .		204. d.

INDEX ALTER:

204. d. 205. a. b. Orient.	25. a Thalassius.	91. b Viola.	11. a. 117. c. 147. d.
Solis mdii.	39. c Tbus.	160. c. d Vipera.	17. c. 217. a. 221. c.
Speculum.	13. b. c Thymni.	209. a Vipera.	225. c. d
Sphinx.	18. b. c. 19. a Tigris.	230. c Viscus.	59. f
Spica. 75. d. matura.	148. b fem.	158. a Vitis.	26. c. 52. a. 62. b. 81. a. b. c. d.
Spina.	71. b. 179. d Topazius.	78. b. c. 91. a 89. a	
Stella.	100. d Torpedo.	155. d recta.	39. f
Stella.	74. a Trifolium.	97. c Vitrum.	13. d. 14. c
Struthio camelus. 67. b. 145. c 169. d Trochilus.	Tulipam.	114. a Vitulus marinus.	39. b. c
234. a. b.	170. c. d Turda.	214. b. Ulmus.	28. b. 62. b
Sturnus.	215. b Turtur.	216. b Umbra.	13. b. c
Sus.	97. b. c. 125. b Turtures.	65. a. 192. d Unguentum.	29. a
Sus.	152. a	95. a. b. c. 96. a Unguenta.	125. b
Sarcus.		Uniones.	35. c. d. 57. c. 58. b. c.
	T.		
T Alpa.	119. c	V Alles.	118. a 150. b. 17. 4. c.
Taurus.	23. c. 170. d	Ventus.	212. d. 213. ab. 214. a
avis.	26. b Venti.	asper.	211. c. d. 27. c. d Urst.
Tauri auricula.	48. b Vepres.		73. b 230. a
Taxus.	11. a Ver.		22. b Urtica.
Tempestas.	21. d Vespe		72. d Urus.
Tern.	220. a Vespertilio.		109. c Vulpes.
Testa.	190. a Vespertiliones.		119. c. d Vulturens.
Testudo.	70. a. b. 82. c. 140. a Vinea.		88. b. c. 89. a. 211. b
Testudines marina.	153. d Vinum.		10. d. 84. b Xiphias.
			X.
			42. c

F I N I S.